

Projekt

z dnia 23 września 2021 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY ZIELONKI**

z dnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021 -
2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6a, art. 10 f ust. 4 w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 poz. 713 z późn. zm.) oraz w związku z art. 9 pkt.5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 poz. 1057) Rada Gminy Zielonki uchwala co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.

2. Strategia Rozwoju Gminy Zielonki, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zielonki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Zielonki.

Przewodniczący Rady
Gminy Zielonki

Mirosław Golanko

DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY ZIELONKI

ZAŁĄCZNIK NR 1. DO STRATEGII ROZWOJU GMINY ZIELONKI
NA LATA 2021 – 2030

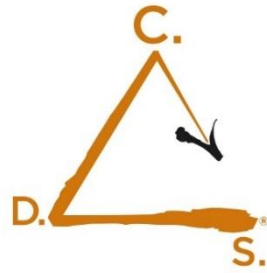

ZIELONKI, 2020 R.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Realizacja diagnozy:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bieńkowska, C. Ulański, J. Szymańska, M. Widuch

Centrum Doradztwa
Strategicznego

SPIS TREŚCI

Spis treści	3
WPROWADZENIE	5
PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	6
SFERA SPOŁECZNA.....	7
Demografia	7
Edukacja	21
Czas wolny	30
Aktywność społeczna	46
Bezpieczeństwo publiczne	53
Pomoc społeczna	63
Zdrowie	71
Powietrze.....	76
SFERA GOSPODARCZA.....	85
Przedsiębiorczość i lokalny rynek.....	85
Sektory gospodarki i sekcje PKD	91
Konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjna.....	100
Rynek pracy	105
Rolnictwo.....	108
SFERA PRZESTRZENNA.....	111
Ogólna charakterystyka geograficzno-środowiskowa gminy	111
Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna	114
Atrakcyjność turystyczna gminy.....	128
Mobilność - infrastruktura transportowa i komunikacja publiczna.....	132
Finanse samorządowe	137
Dochody i wydatki gminy	137
Inwestycje.....	145
Analiza otoczenia - PESTEL	154
Wprowadzenie	154
Czynniki polityczne.....	155

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Czynniki ekonomiczne.....	158
Czynniki społeczne	163
Czynniki technologiczne	167
Czynniki środowiskowe.....	172
Czynniki prawne	174

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument stanowi opracowanie na temat sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Zielonki pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która ma służyć przygotowaniu dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021 – 2030”.

Analizę przeprowadzono w ujęciu fakty-wizerunek-trendy, a jej wyniki zaprezentowane są w podziale na 4 główne sfery funkcjonowania gminy tj.: społeczną, gospodarczą, przestrzenną oraz finansową. Sfera społeczna przedstawia informacje związane z mieszkańcami, zaczynając od struktury demograficznej, kolejno omówiono także jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. oświata i wychowanie, pomoc społeczna, ochrona zdrowia. W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rolnictwa oraz rynku pracy. Natomiast sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w gminie – m.in. mobilność, infrastruktura, mieszkalnictwo. W sferze finansowej omówiono budżet gminy oraz plany inwestycyjne. Na zakończenie przedstawiono analizę trendów zewnętrznych tzw. generalna segmentacja makrootoczenia w formule PESTEL.

Prezentując dane, posłużono się perspektywą porównawczą – sytuacja w gminie Zielonki została przedstawiona na tle województwa małopolskiego, powiatu krakowskiego oraz Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (KrOF)¹, a także pięciu wybranych jednostek samorządowych – gmin: Kocmyrów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Wielka Wieś oraz Zabierzów. Gminy do porównania zostały wskazane w oparciu o kryterium funkcjonalno-przestrzenne: wszystkie sąsiadują z gminą miejską Kraków, a także są gminami członkowskimi Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Są to także gminy wiejskie, które podobnie jak gmina Zielonki stanowią strefę suburbanizacji miasta Krakowa.

Równocześnie, tam gdzie było to możliwe analizie poddano wewnętrzne zróżnicowanie gminy, poprzez prezentację danych dla poszczególnych sołectw.

Prowadzone analizy mają charakter statyczny i dynamiczny. Dane w ujęciu statycznym pokazują najbardziej aktualną sytuację gminy Zielonki, natomiast w ujęciu dynamicznym analizy zostały przeprowadzone dla lat 2014 – 2018 lub 2015 – 2019, jedynie w przypadku omawiania sytuacji demograficznej zaprezentowano dłuższą 10-letnią perspektywę czasową.

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także dane zebrane i przekazane przez Urząd Gminy Zielonki. Opierano się również na powszechnie dostępnych raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji i JST. Wykorzystane źródła są prezentowane w formie podpisów pod tabelami i wykresami oraz za pomocą przypisów dolnych.

¹ Na potrzeby tego dokumentu Krakowski Obszar Funkcjonalny (KrOF) jest rozumiany jako obszar składający się z 15 gmin członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Gmina Zielonki położona jest w północno-zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie krakowskim. Gmina od południa graniczy z gminą miejską Kraków, od zachodu z gminą Wielka Wieś, od północy z gminą Skała, od północnego wschodu z gminą Iwanowice, a od wschodu z gminą Michałowice.

Gmina Zielonki zajmuje powierzchnię 48,4 km² i składa się z 19 sołectw (Batowice, Bibice, Bosutów-Boleń, Brzozówka, Dziekanowice, Garlica Duchowna, Garlica Murowana, Garliczka, Grębynice, Januszowice, Korzkiew, Osiedle Łokietka, Pękowice, Przybysławice, Trojanowice, Węgrzce, Wola Zachariaszowska, Zielonki). Liczba ludności gminy Zielonki w 2019 roku wynosiła 22 299 osób.

Gmina Zielonki znajduje się w obrębie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego - przynależy do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Jest również członkiem Stowarzyszenia Korona Północnego Krakowa, Związku Gmin Jurajskich oraz Związku Gmin Wiejskich.

Rysunek 1. Podział administracyjny gminy Zielonki.

Źródło: www.zielonki.pl

SFERA SPOŁECZNA

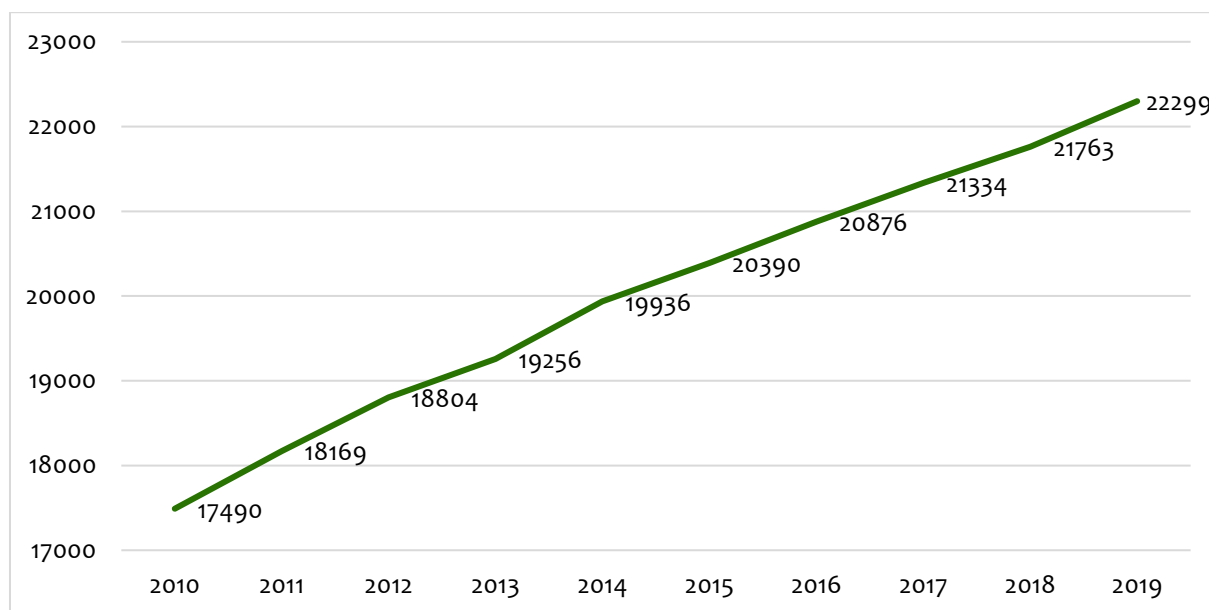
W tej części diagnozy przeanalizowano najważniejsze dane i wskaźniki dotyczące struktury mieszkańców i ich aktywności społecznej, a przede wszystkim informacje związane z uwarunkowaniami i jakością życia w gminie (usługi edukacyjne, opieka społeczna, bezpieczeństwo itp.).

Demografia

Liczba mieszkańców

Według danych Urzędu Gminy Zielonki w 2019 roku na terenie gminy zameldowanych było **22 299 osób**, co plasuje gminę Zielonki na czwartym miejscu pod względem liczby ludności w powiecie krakowskim oraz na miejscu drugim pod względem liczby ludności wśród gmin wiejskich w powiecie krakowskim (za gminą Zabierzów).

Wykres 1. Zmiana liczby ludności ogółem w gminie Zielonki w latach 2010-2019 (stan na 31 grudnia 2019)

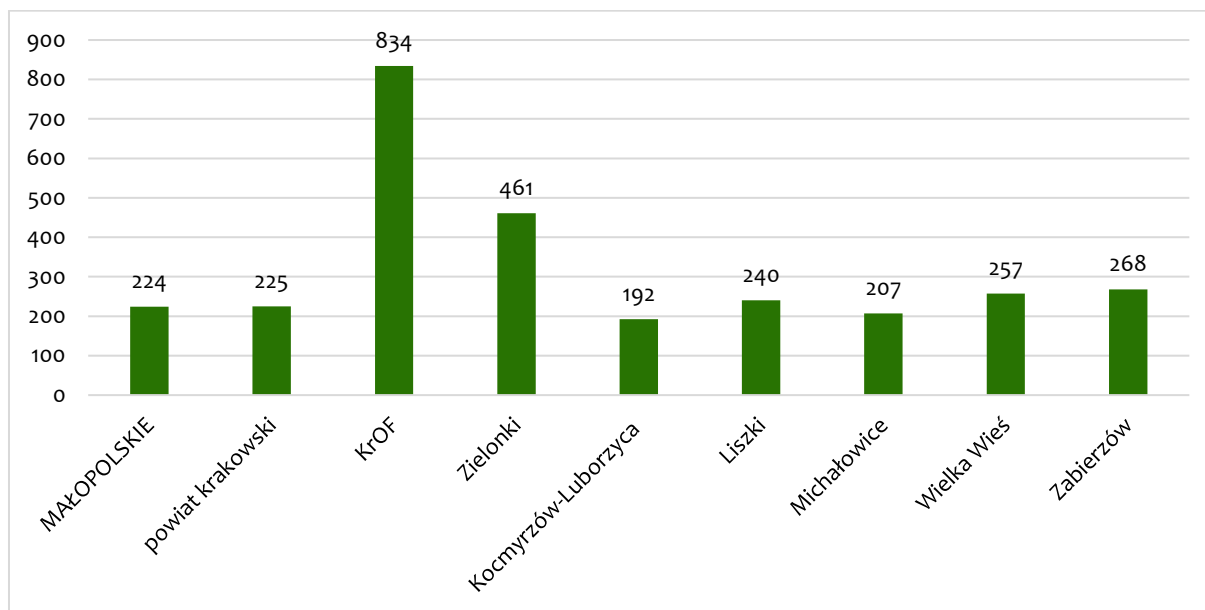

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Gmina Zielonki charakteryzuje się **wysokim wskaźnikiem gęstości zaludnienia tj. 461 os/km²** (wyk. 2). Jest to zdecydowanie najwyższy wskaźnik wśród pozostałych porównywanych gmin. Wśród badanych jednostek jedynie dla KrOF wskaźnik gęstości zaludnienia przewyższał gminę Zielonki i wyniósł 834 osoby na km². KrOF jest jednak specyficzną jednostką, obejmującą piętnaście gmin, w tym miasto Kraków, którego gęstość zaludnienia kształtuje się na wysokim poziomie 2358 os/km². Stąd też sam KrOF przyjmuje wskaźnik gęstości zaludnienia na tak wysokim poziomie.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 2. Gęstość zaludnienia (liczba mieszkańców na 1 km²) w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2018 roku.

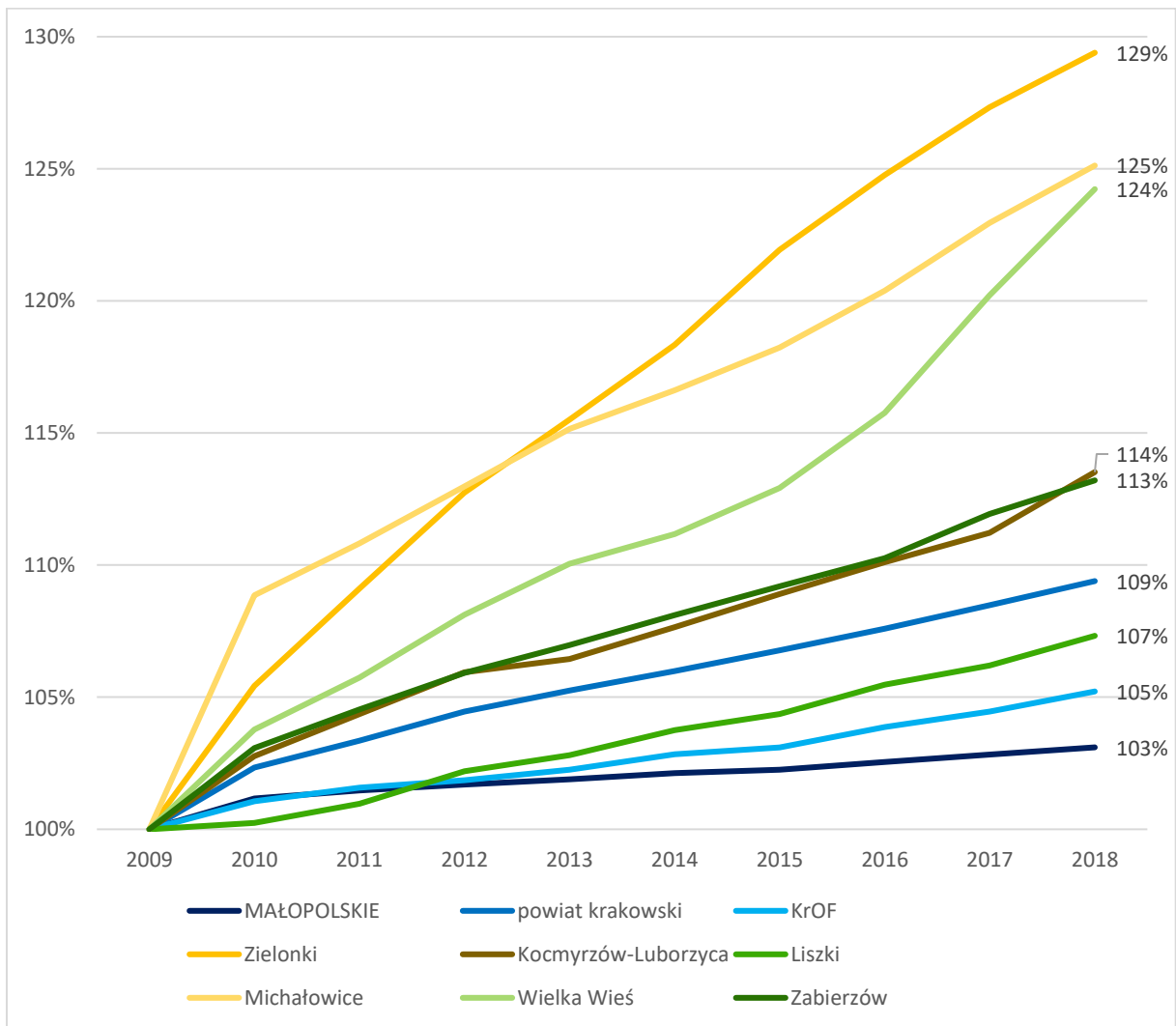

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ostatnich 10 latach na terenie gminy Zielonki zaobserwować można stały trend wzrostu liczby mieszkańców (wyk. 3), **w stosunku do 2009 roku w gminie przybyło aż 29% nowych mieszkańców, był to najwyższy przyrost ze wszystkich porównywanych gmin (Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Wielka Wieś i Zabierzów), a także Krocymyrzów-Luborzyca, powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego.** Nieco mniejszy przyrost liczby mieszkańców odnotowały gmina Michałowice (25%) oraz gmina Wielka Wieś (24%).

Także pozostałe badane jednostki odnotowały wzrost liczby mieszkańców w badanym okresie, choć w większych jednostkach terytorialnych (takich jak województwo, powiat oraz Krocymyrzów-Luborzyca) wzrost ten był niższy (a wewnątrz bardziej zróżnicowany).

Wykres 3. Przyrost liczby ludności w latach 2009 – 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w stosunku do roku bazowego 2009 (szereg czasowy o podstawie stałej)

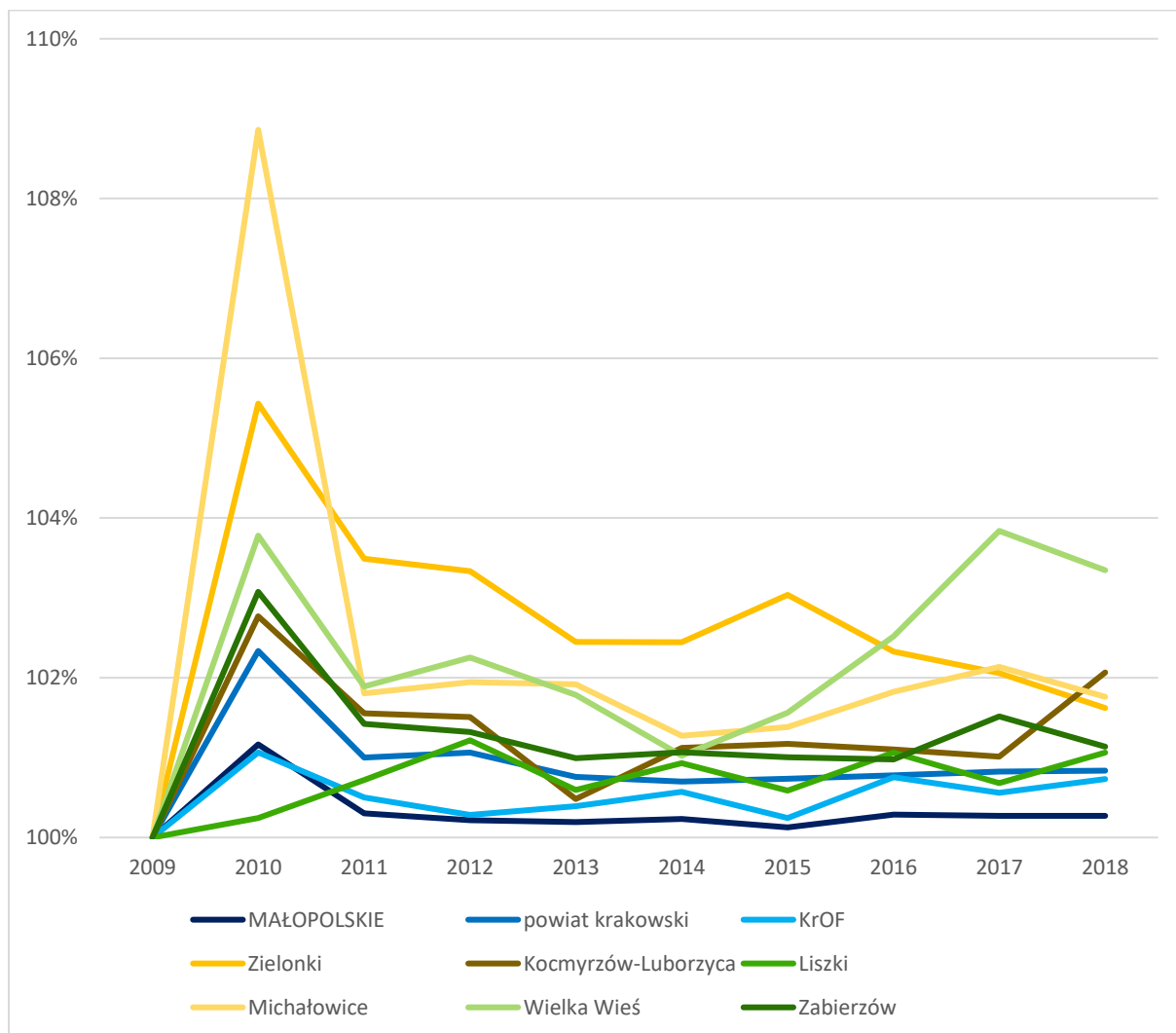
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując zmianę liczby mieszkańców należy także pochylić się nad jej dynamiką. Pokazuje ona bowiem w jakim stopniu zmieniała się liczba ludności w analizowanym okresie, wobec jego wartości z okresu poprzedniego (wyk.4).

Gmina Zielonki najwyższy przyrost liczby mieszkańców (w stosunku do roku poprzedniego) uzyskała w roku 2010 (wzrost o 5%), ustępując jedynie gminie Michałowice (wzrost o 9%). W kolejnych latach dynamika przyrostu liczby mieszkańców w gminie Zielonki zaczęła nieco spadać, podobnie jak w innych gminach. Pomimo tego w latach 2011 – 2016 gmina Zielonki uzyskała miano lidera pod względem dynamiki przyrostu liczby mieszkańców, w porównaniu do pozostałych analizowanych JST. W roku 2017 najwyższą dynamiką przyrostu liczby mieszkańców mogła pochwalić się gmina Wielka Wieś (wzrost o 4%), u której od tamtej pory obserwuje się najwyższy trend wzrostowy. Z kolei **gmina Zielonki od 2016 roku ma przyrost mieszkańców na poziomie ok. 2% / rocznie, który nieznacznie spada.** Przyczyny dynamiki zmian liczby ludności zostaną omówione w podrozdziale dotyczącym salda naturalnego i salda migracji.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 4. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2009 – 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w stosunku do roku poprzedniego (szereg czasowy o podstawie zmiennej)

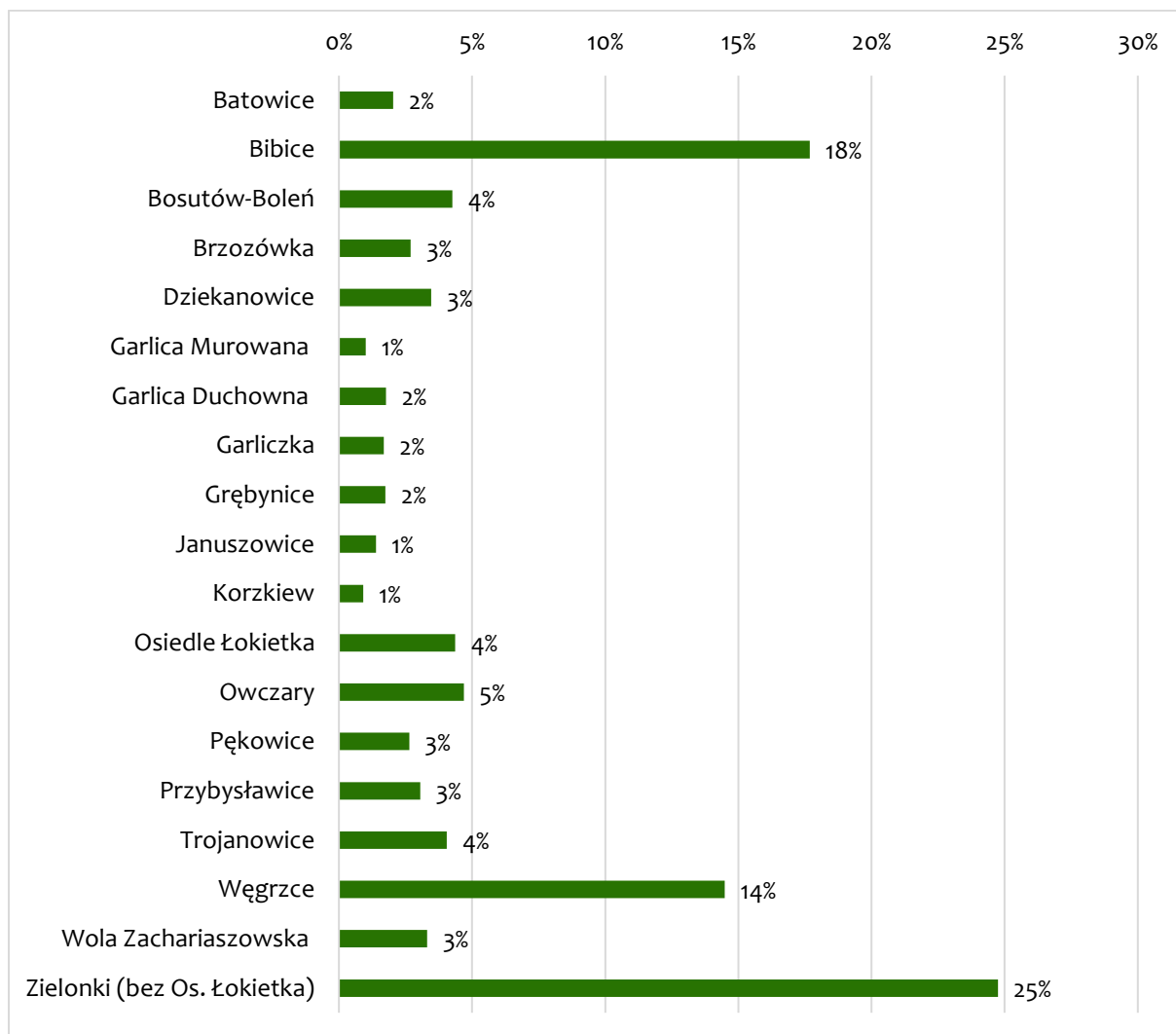

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Gmina Zielonki podzielona jest na 19 jednostek administracyjnych (sołectw). Największym pod względem liczby mieszkańców jest sołectwo Zielonki 25%, kolejno także Bibice (18%) oraz Węgrzce (14%). Najmniejszym sołectwami w gminie są Korzkiew, sołectwo, które w 2019 roku zamieszkiwały jedynie 203 osoby (niecały 1% ludności gminy) oraz Garlica Duchowna – 225 mieszkańców (1% ludności gminy).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 5. Odsetek mieszkańców sołectw gminy Zielonki w roku 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Warto zauważyć, że gmina Zielonki jest mocno zróżnicowana pod względem dynamiki zmiany liczby ludności w poszczególnych jej częściach (sołectwach). **Sołectwem o największej dynamice przyrostu są Bibice. W badanym 5-letnim okresie, sołectwo odnotowało łącznie przyrost o 24% mieszkańców, utrzymując w kolejnych latach przyrost na poziomie ok. 5%. Coroczny przyrost liczby mieszkańców odnotowały także sołectwa Bosutów-Boleń, Dziekanowice, Węgrzce, Wola Zachariaszowska oraz Zielonki. Odływ mieszkańców w latach 2015 – 2019 zaobserwować było można w sołectwach Grębynice oraz Batowice. W pozostałych sołectwach dynamika zmian liczby ludności nie wskazywała na żaden trend.**

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 1. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2015 – 2019 w sołectwach gminy Zielonki.

Sołectwo	2015	2016	2017	2018	2019	suma 2015-2019
Batowice	-1%	-2%	2%	-3%	1%	-3%
Bibice	4%	5%	5%	4%	5%	23%
Bosutów - Boleń	1%	3%	2%	3%	3%	12%
Brzozówka	2%	2%	1%	-1%	4%	9%
Dziekanowice	2%	5%	2%	3%	1%	12%
Garlica Duchowna	-1%	0%	3%	-3%	3%	2%
Garlica Murowana	2%	3%	0%	-1%	3%	6%
Garliczka	0%	-1%	2%	2%	0%	4%
Grębynice	-2%	-1%	-1%	0%	0%	-4%
Januszowice	7%	1%	2%	-3%	-1%	7%
Korzkiew	1%	2%	-2%	0%	1%	3%
Osiedle Łokietka	1%	1%	-2%	3%	-1%	1%
Owczary	0%	0%	1%	-1%	0%	1%
Pękowice	-1%	3%	-1%	2%	0%	4%
Przybysławice	0%	0%	1%	2%	-3%	1%
Trojanowice	1%	2%	1%	2%	-2%	4%
Węgrzce	2%	2%	1%	2%	1%	8%
Wola Zachariaszowska	5%	2%	1%	2%	3%	13%
Zielonki (bez os. Łokietka)	4%	2%	3%	2%	4%	16%
GMINA ZIELONKI	2%	2%	2%	2%	2%	11%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Saldo ruchu naturalnego i saldo migracji

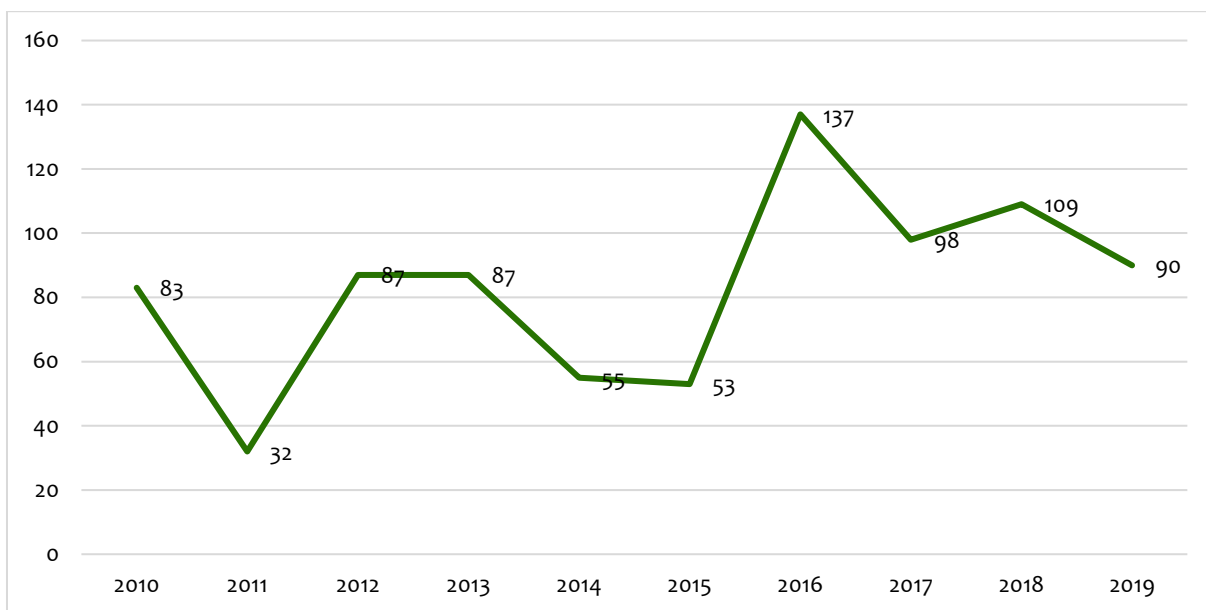
Na zmianę liczby ludności na terenie gminy wpływ mają dwa wskaźniki: saldo ruchu naturalnego oraz saldo migracji. Przyjrzyjmy się zatem, jak wskaźniki te wpływają na zmianę liczby mieszkańców w gminie Zielonki oraz porównywanych jednostkach.

W badanym 10-letnim okresie (2010 – 2019) **saldo ruchu naturalnego w gminie Zielonki utrzymywało się stale na poziomie dodatnim, dzięki czemu wpływało na przyrost liczby ludności, równocześnie przyczyniając się do odmładzania społeczności gminy.** W badanym okresie najwyższe saldo ruchu naturalnego odnotowano w roku 2016 - 137, od tamtego czasu nieznacznie spada, utrzymując się na wysokim dodatnim poziomie (wyk. 6).

Saldo ruchu naturalnego w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Zielonki również wypada korzystnie na tle porównywanych jednostek (wyk. 7). W 2018 roku wskaźnik ten wyniósł 0,32 i był zdecydowanie wyższy niż średnia dla województwa (0,16), powiatu krakowskiego (0,17) i KrOF (0,23). Porównywalnie sytuacja kształtowała się w gminach Michałowice (0,34) i Liszki (0,29). Niższą wartość wskaźnika odnotowano natomiast w gminach Kocmyrzów-Luborzyca (0,08) i Zabierzów (0,15). **Niedoścignionym liderem jest natomiast gmina Wielka Wieś (0,60), która w ostatnich dwóch latach znacznie wyprzedziła pozostałe gminy pod tym względem.**

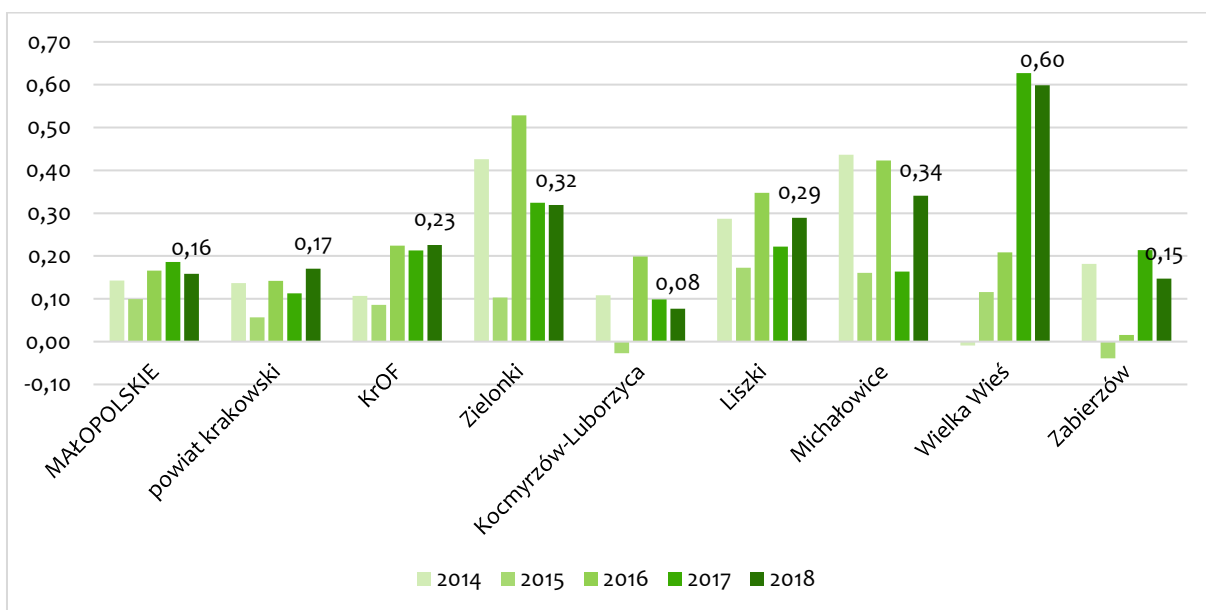
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 6. Saldo ruchu naturalnego (przyrost naturalny) w latach 2010 – 2019 w gminie Zielonki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 7. Saldo ruchu naturalnego (przyrost naturalny) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2014 – 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Saldo ruchu naturalnego różnicuje się wewnątrz gminy Zielonki. W 2019 roku najwyższy wskaźnik salda ruchu naturalnego odnotowała miejscowość Wola Zachariaszowska (1,49). Jest to również miejscowość (4,07), która na przestrzeni 5-letniej plasuje się w pierwszej trójce miejscowości o najwyższym wskaźniku salda ruchu naturalnego, ustępuje jedynie miejscowości Zielonki (4,14) i Bibice (4,68). Co warto podkreślić w miejscowościach Zielonki i Bibice co roku rodzi się połowa dzieci przypadających na całą gminę.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wśród miejscowości o najwyższym ujemnym saldzie ruchu naturalnego w 2019 roku znalazły się **Batowice (-1,54) i Trojanowice (-1,00)**. Należy zwrócić uwagę, że miejscowość Batowice od 5 lat odnotowuje stały ujemny przyrost naturalny, osiągając w tym okresie łączny wskaźnik na poziomie -14,39, zdecydowanie odstając od reszty gminy pod tym względem. Ujemny przyrost naturalny w przypadku Batowic jest zdeterminowany przez wysoki poziom zgonów, co roku umierało tam około 3% do nawet 7% ludności tej miejscowości. Wśród pozostałych miejscowości wskaźnik ten na przestrzeni badanych 5 lat nie przekroczył 2%. Może to świadczyć o tym, że Batowice są jednym z najstarszych miejscowości pod względem średniej wieku mieszkańców.

Tabela 2. Saldo ruchu naturalnego w miejscowościach gminy Zielonki w latach 2015-2019 w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Sołectwo	2015	2016	2017	2018	2019	suma 2015-2019
Batowice	-6,47	-3,31	-1,08	-2,00	-1,54	-14,39
Bibice	0,31	1,61	1,00	1,07	0,68	4,68
Boleń	-0,30	0,29	-0,55	1,85	1,04	2,33
Bosutów	-0,38	0,55	-1,12	1,10	0,35	0,50
Brzozówka	0,00	1,39	0,51	-1,04	0,83	1,70
Dziekanowice	0,72	0,55	0,40	0,52	0,00	2,19
Garlica Duchowna	-1,38	0,46	1,78	-1,37	-0,44	-0,96
Garlica Murowana	0,79	0,26	-0,77	-1,04	-0,25	-1,02
Garliczka	-0,55	0,28	-0,54	0,53	0,80	0,51
Grębyńce	0,25	-1,02	-0,77	-0,51	0,26	-1,79
Januszowice	0,96	0,64	1,24	0,00	0,00	2,84
Korzkiew	0,50	-1,47	-0,50	-1,00	-0,49	-2,96
Owczary	0,00	-0,48	-0,19	0,00	-0,48	-1,15
Pękowice	0,36	0,52	-0,35	0,68	-0,17	1,04
Przybysławice	0,30	0,00	0,73	0,00	0,15	1,18
Trojanowice	0,11	0,67	0,33	0,22	-1,00	0,33
Węgrzce	0,56	0,55	0,32	0,53	0,22	2,18
Wola Zachariaszowska	0,73	1,15	0,28	0,42	1,49	4,07
Zielonki	0,72	0,90	0,88	0,80	0,83	4,14
Gmina Zielonki	0,26	0,66	0,46	0,50	0,40	2,28

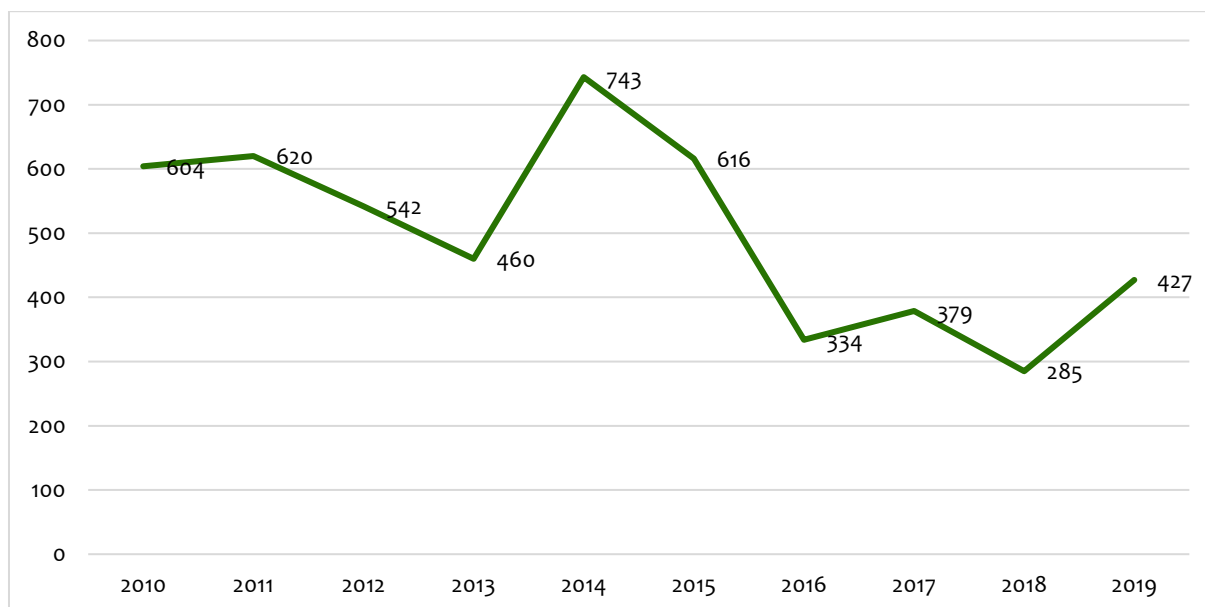
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Drugim wskaźnikiem, który ma wpływ na zmianę liczby mieszkańców gminy jest saldo migracji, a zatem różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych i wymeldowanych w gminie w ciągu roku. **Również w tym przypadku gmina Zielonki w ostatnich 10 latach (2010-2019) charakteryzowała się wysokim dodatnim saldem migracji mieszkańców, choć najwyższą wartość wskaźnika gmina osiągnęła w roku 2014 (743), a od tamtego czasu wskaźnik ten maleje.** Co ciekawe, spadek wartości

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

saldo migracji jest związane ze wzrostem liczby osób wymeldowujących się z terenu gminy, przy względnie stałej liczbie zameldowań. Warty odnotowania jest rok 2019, kiedy to na terenie gminy zameldowało się najwięcej osób w całym badanym dziesięcioleciu, bo aż 939 nowych mieszkańców, ale też zdecydowanie najwięcej osób zostało wymeldowanych (512).

Wykres 8. Saldo migracji mieszkańców w latach 2010 – 2019 w gminie Zielonki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Najwięcej nowo zameldowanych mieszkańców gminy Zielonki w 2018 roku (około 75%) mieszkało już wcześniej na terenie województwa małopolskiego, kolejno ok. 5% to byli mieszkańcy województwa podkarpackiego, po 4% śląskiego i świętokrzyskiego, 3% lubelskiego, po 2% województwa mazowieckiego oraz łódzkiego. Taka dominująca struktura zameldowań z innych gmin małopolski dotyczy wszystkich porównywanych gmin (Kocmyrzów-Luborzyca, Liszki, Michałowice, Wielka Wieś i Zabierzów).

Ważną grupę osób nowo zameldowanych w gminie Zielonki stanowią byli mieszkańcy m. Kraków (tj. 56% wszystkich nowych zameldowań i 78% zameldowań z małopolski). Drugą, znacznie mniej liczną grupą byli mieszkańcy powiatu krakowskiego (6% wszystkich nowych zameldowań i 8% zameldowań z małopolski). Pozostała grupa nowych mieszkańców z małopolski to przedstawiciele prawie wszystkich małopolskich powiatów.

Podobnie struktura wygląda w przypadku osób wymeldowujących się z gminy Zielonki. W roku 2018 mieszkańcy gminy Zielonki najczęściej (86%) wybierali do zamieszkania inną gminę w województwie małopolskim, a 4% w województwie mazowieckim.

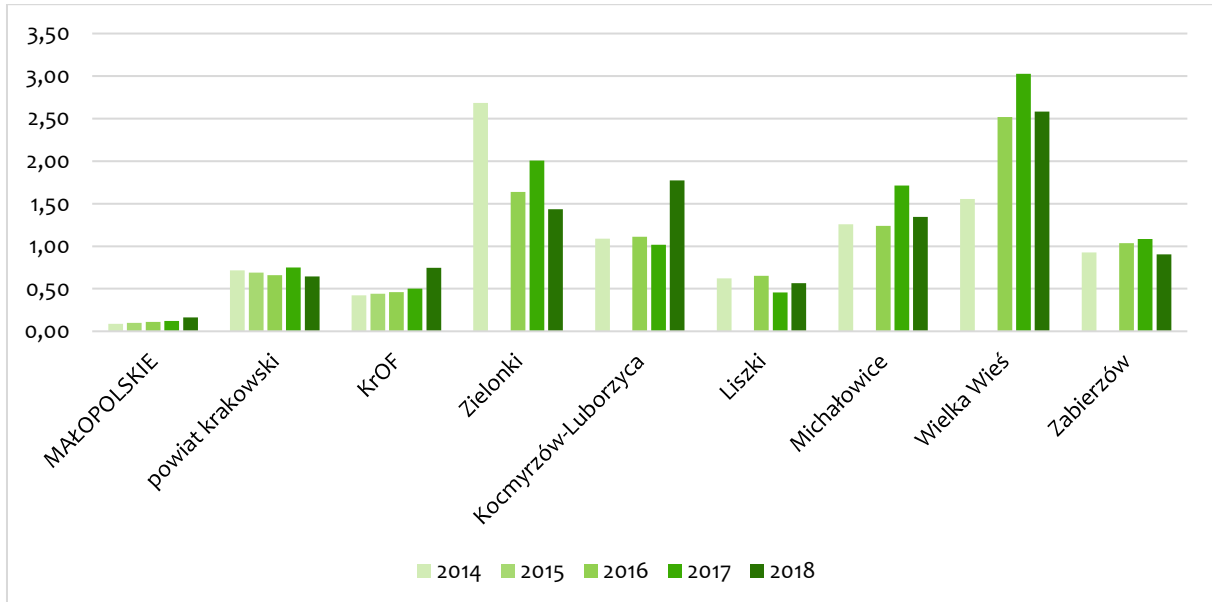
57% byłych mieszkańców gminy Zielonki, którzy wymeldowali się w 2018 roku to nowi mieszkańcy m. Kraków, a zatem bilans migracji pomiędzy gminą Zielonki oraz Krakowem jest bliski 0%.

20% osób wymeldowujących się z terenu gminy Zielonki w 2018 roku stanowili nowi mieszkańcy gmin powiatu krakowskiego i tutaj bilans gminy Zielonki jest ujemny (-12%). **Najchętniej**

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

wybijanymi gminami powiatu krakowskiego przez byłych mieszkańców gminy Zielonki do osiedlenia się są gminy sąsiadujące z gminą Zielonki tj. gmina Wielka Wieś (wybrało ją 6% wymeldowujących się z gminy Zielonki) oraz gmina Michałowice (4%).

Wykres 9. Saldo migracji w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2014 – 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

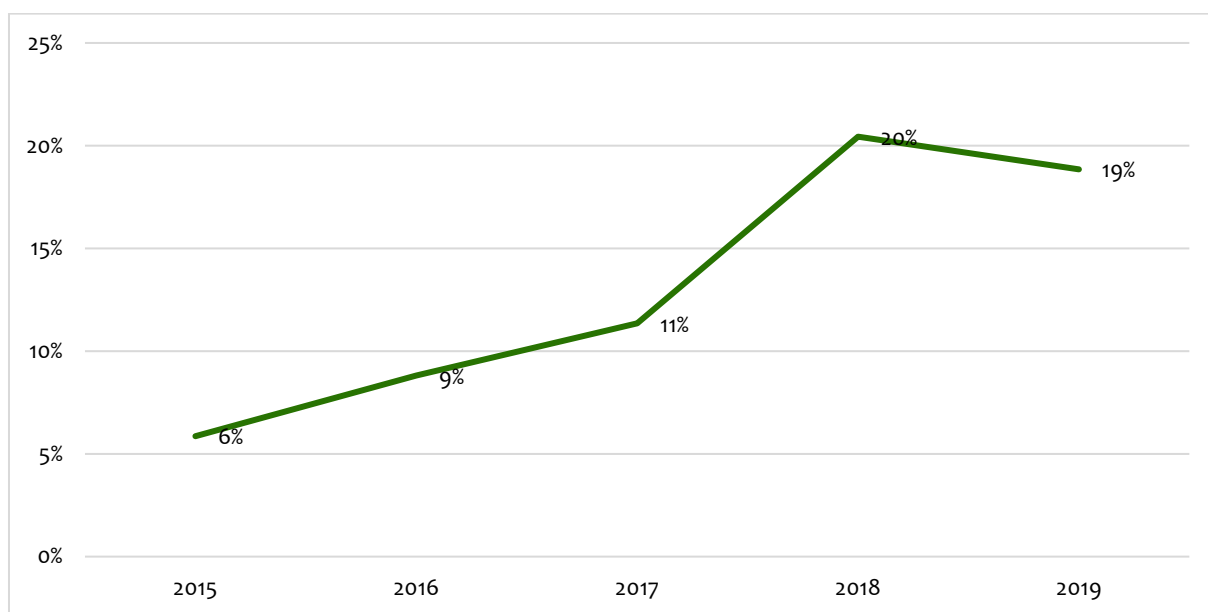
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

*brak danych dla 2015 roku

Saldo migracji z 2018 roku w stosunku do liczby mieszkańców w gminie Zielonki kształtowało się na poziomie 1,77 przez co wypadalo zdecydowanie lepiej niż ten wskaźnik dla województwa (0,16), powiatu krakowskiego (0,64) oraz KrOF (0,75). W porównaniu do innych analizowanych gmin, gmina Zielonki utrzymują się w środku stawki. Wyższe saldo migracji w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowały gminy Wielka Wieś (2,58) oraz Kocmyrzów-Luborzyca (1,77), niższe natomiast gminy Liszki, Zabierzów i Michałowice (wyk. 9). **Najwyższym wskaźnikiem salda migracji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców charakteryzowała się gmina Wielka Wieś.** W latach 2014 – 2018 bezwzględne saldo migracji wzrosło tam niemal dwukrotnie (z 172 do 319 osób). **W przeciwieństwie do gminy Zielonki gmina Wielka Wieś w okresie 2014-2018 posiadała mniejszą liczbę osób wymeldowujących się z terenu gminy.**

W ostatnich latach na terenie kraju zauważalne są trendy imigracyjne cudzoziemców zarówno ze względów ekonomicznych (praca) czy rodzinnych. **Według danych statystycznych gmina Zielonki stała się atrakcyjnym miejscem zamieszkania dla cudzoziemców.** Od roku 2015 odsetek cudzoziemców w liczbie osób zameldowanych znacznie wzrasta (wyk.10), a jedynie w ostatnim badanym roku 2019 odsetek ten nieznacznie spadł w stosunku do roku poprzedniego. W badanych 5 latach na teren gminy zameldowanych zostało łącznie 518 cudzoziemców. Zdecydowanie największą grupą są obywatele Ukrainy (62%), których liczba wzrasta systematycznie z roku na rok. Kolejno 10% to obywatele Białorusi, 3% Rosji, a 2% Holandii, Chin, Wietnamu, Wielkiej Brytanii i Włoch.

Wykres 10. Odsetek zameldowań cudzoziemców w ogólnej liczbie zameldowań na terenie gminy Zielonki w latach 2015 – 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Struktura wieku mieszkańców

Ważną kwestią demograficzną jest analiza struktury wieku mieszkańców. Wskazuje ona na wyzwania dla gminy w zakresie zapewnienia usług publicznych dostosowanych do potrzeb poszczególnych grup wiekowych (np. żłobki, przedszkola, szkoły, kluby seniora itp.). Ponadto liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych ma bezpośredni wpływ na wielkość budżetu gminy poprzez wpływy z podatku dochodowego PIT od mieszkańców.

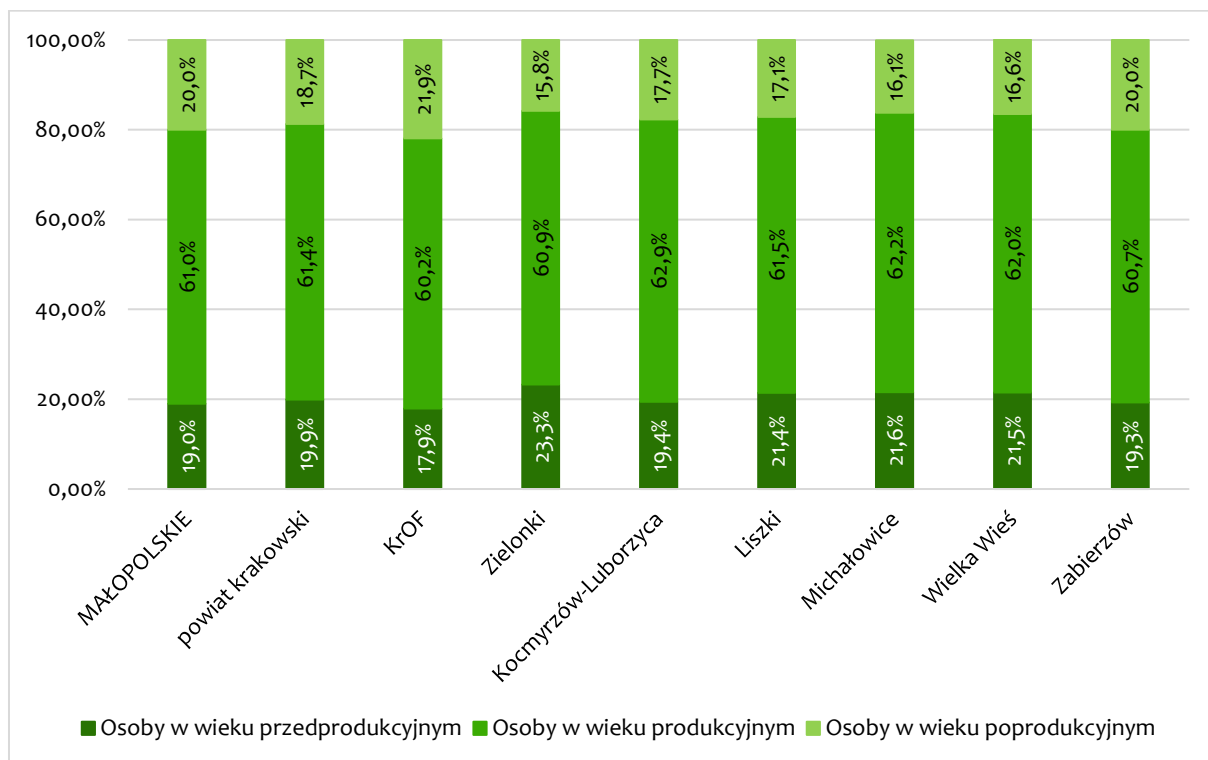
W 2018 roku w gminie Zielonki mieszkało 60,9% osób w wieku produkcyjnym, co plasuje gminę Zielonki w środku stawki w porównaniu do innych JST. Najwyższym wskaźnikiem osób w wieku produkcyjnym w 2018 roku mogły pochwalić się gminy Kocmyrzów-Luborzyca (62,9%), Michałowice (62,2%) oraz Wielka Wieś (62,0%). Warto podkreślić, że we wszystkich badanych JST odnotowano spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w stosunku do roku 2014 (wyk. 11).

Gmina Zielonki odznacza się wyraźnie jako jedno z najmłodszych społeczeństw w porównaniu do innych analizowanych JST, posiadając aż 23,3% osób w wieku przedprodukcyjnym, przy tym także najwyższy przyrost odsetka mieszkańców w tej grupie wiekowej na przestrzeni 5 lat (+0,8%).

Równocześnie gmina Zielonki w 2018 roku posiadała najmniejszy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (jedynie 15,8%) spośród badanych JST. Podobny, choć nieco wyższy odsetek tej grupy wiekowej posiadała jeszcze gmina Michałowice (16,1%), na terenie której jeszcze w 2014 roku mieszkało zaledwie 14,5% osób w wieku poprodukcyjnym.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 11. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w roku 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

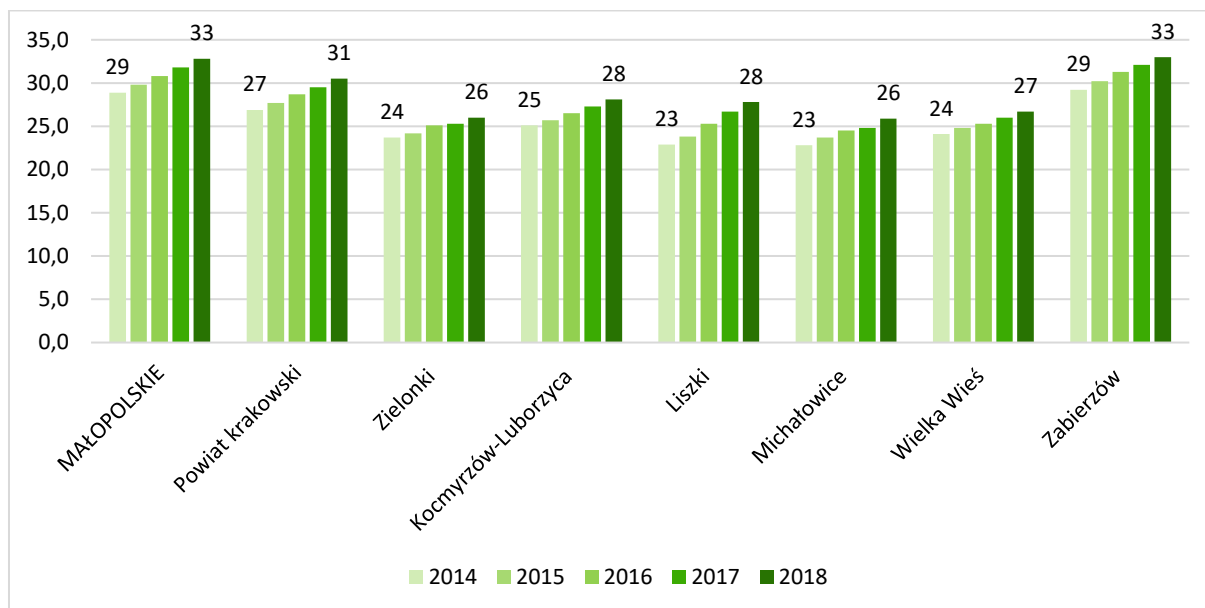
Tabela 3. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2014 i 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

	Osoby w wieku przedprodukcyjnym			Osoby w wieku produkcyjnym			Osoby w wieku poprodukcyjnym		
	2014	2018	zmiana	2014	2018	zmiana	2014	2018	zmiana
MAŁOPOLSKIE	19,0%	19,0%	0,0%	62,8%	61,0%	-1,8%	18,2%	20,0%	+1,8%
powiat krakowski	19,8%	19,9%	+0,1%	63,2%	61,4%	-1,8%	17,0%	18,7%	+1,7%
KrOF	16,9%	17,9%	+1,0%	63,0%	60,2%	-2,8%	20,1%	21,9%	+1,8%
Zielonki	22,5%	23,3%	+0,8%	62,7%	60,9%	-1,8%	14,9%	15,8%	+0,9%
Kocmyrzów-Luborzycza	19,6%	19,4%	-0,2%	64,3%	62,9%	-1,4%	16,1%	17,7%	+1,6%
Liszki	20,8%	21,4%	+0,6%	64,5%	61,5%	-3,0%	14,8%	17,1%	+2,3%
Michałowice	21,9%	21,6%	-0,3%	63,6%	62,2%	-1,4%	14,5%	16,1%	+1,6%
Wielka Wieś	21,0%	21,5%	+0,5%	63,7%	62,0%	-1,7%	15,3%	16,6%	+1,3%
Zabierzów	18,7%	19,3%	+0,6%	62,9%	60,7%	-2,2%	18,4%	20,0%	+1,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 12. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi - Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2014 - 2018.

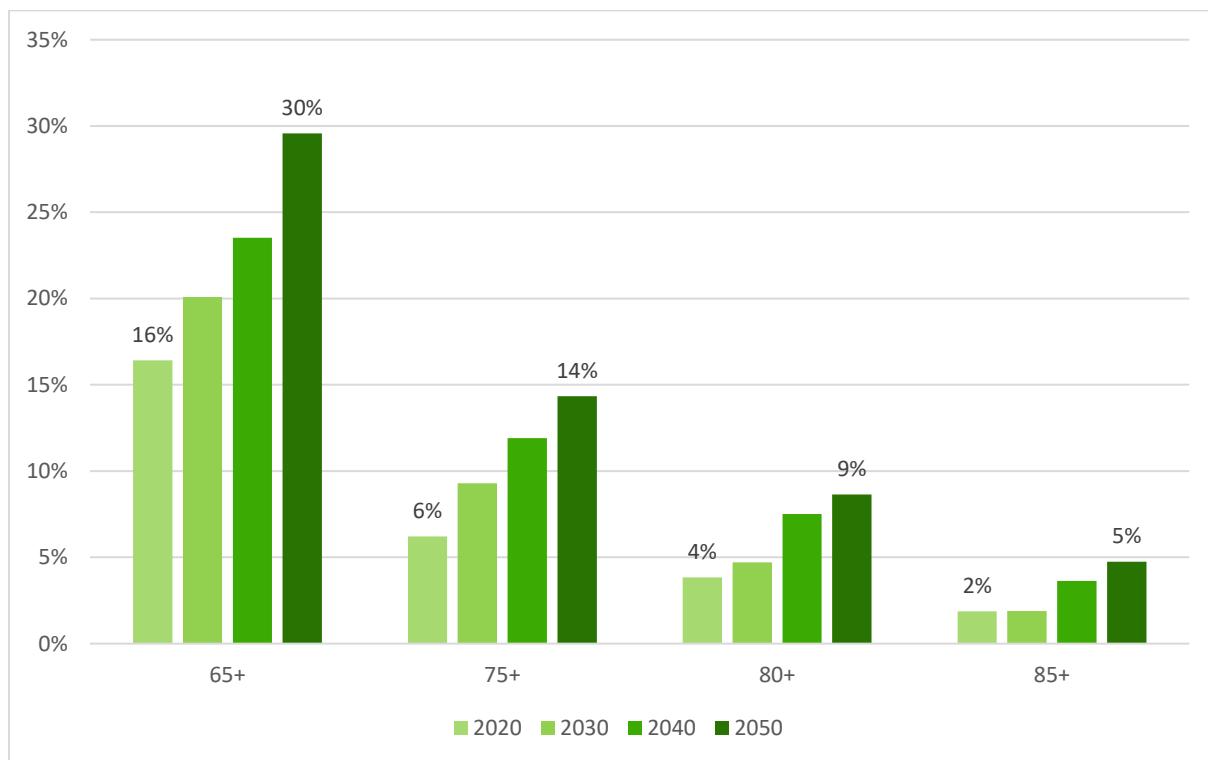

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując strukturę ludnościową należy także spojrzeć na wskaźnik obciążenia demograficznego (wyk. 12). Pokazuje on liczbę osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet oraz 65 lat i więcej dla mężczyzn) przypadającym na 100 osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat - dla kobiet i 18-64 lata - dla mężczyzn). **W gminie Zielonki w roku 2018 wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wyniósł 26 co było najniższym wynikiem wśród porównywanych jednostek (ex aequo z gminą Michałowice).** Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego odnotowano w gminie Zabierzów, gdzie na 3 osoby pracujące przypada 1 senior (33). Wszystkie badane jednostki charakteryzowały się wzrostem omawianego wskaźnika w latach 2014 – 2018. Jednakże w gminie Zielonki przyrost ten był najniższy (z 24 w 2014 roku do 26 w roku 2018). Największą niekorzystną dynamiką przyrostu liczby osób starszych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym odznaczała się gmina Liszki (wzrost o 5).

Pomimo korzystnych trendów demograficznych na terenie gminy Zielonki należy mieć na uwadze trendy ogólnopolskie wzrostu długości życia mieszkańców. Średnia długość życia mieszkańców będzie się wydłużać, na co wskazują prognozy GUS dotyczące zmian liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych. Wg danych GUS w roku 2018 w powiecie krakowskim mieszkało 15% osób w wieku 65+, natomiast prognozowana liczba osób w wieku 65+ na rok 2050 jest dwukrotnie wyższa, szacuje się, że będzie to 30% mieszkańców. Podobnie sytuacja wygląda we wszystkich kategoriach wiekowych powyżej 65 r.ż. (wyk. 13). Należy się zatem spodziewać, że także na terenie gminy Zielonki proces starzenia się społeczeństwa zacznie mieć niebawem większe znaczenie.

Wykres 13. Prognozowany odsetek liczby osób w grupach powyżej 65 r.ż. w latach 2030, 2040 i 2050 w powiecie krakowskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Podsumowanie

Z analizy demograficznej wynika, iż gmina Zielonki charakteryzuje się korzystną sytuacją demograficzną na tle pozostałych jednostek benchmarkingowych. Na terenie gminy widoczny jest proces suburbanizacji, co wiąże się ze stałym trendem wzrostu liczby mieszkańców, w stosunku do 2009 roku gminie przybyło aż 29% nowych mieszkańców. Pod względem demograficznym suburbanizacja przynosi gminie wiele korzyści. Gmina odznacza się wyraźnie jako jedno z najmłodszych społeczeństw w porównaniu do innych JST, posiadając aż 23,3% osób w wieku przedprodukcyjnym. Także wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (26) jest bardzo korzystny, a jego przyrost jest mniej dynamiczny niż w pozostałych badanych gminach.

Gmina Zielonki jest zatem gminą, która dynamicznie się rozwija i przyciąga nowych mieszkańców. Rodzi to jednak wyzwania związane z politykami publicznymi i programami odpowiadającymi na potrzeby mieszkańców np. realizacja usług opieki i wychowania dla dzieci i młodzieży.

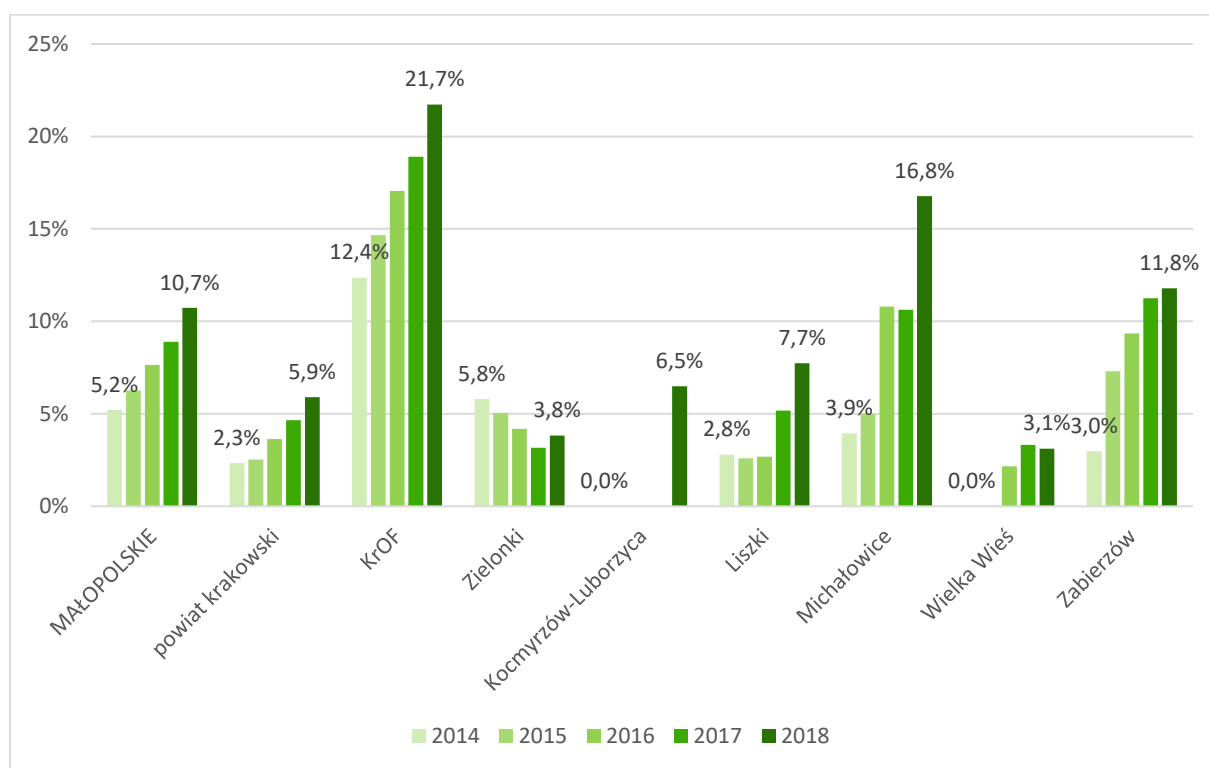
Edukacja

Opieka nad dziećmi do lat 3

Według danych BDL GUS w 2018 roku w gminie Zielonki opieką żłobkową objętych było 30 dzieci. W porównaniu do innych JST **w gminie Zielonki odsetek dzieci objętych opieką żłobkową jest niski**. W 2018 roku na terenie gminy wskaźnik ten osiągnął wartość 4% i jedynie dla gminy Wielka Wieś (3%) był niższy.

Obecnie (stan na marzec 2020) na terenie gminy Zielonki działają 3 żłobki niepubliczne, które znajdują się w Węgrzcach (2) i Zielonkach (1) zapewniające miejsce dla 60 dzieci do lat 3.²

Wykres 14. Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach w latach 2014 - 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Niski odsetek dzieci objętych opieką do lat 3 może mieć różne przyczyny. Warto zauważyć, że opieka w żłobkach to tylko jedna z możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy Zielonki działa także instytucja dziennego opiekuna, która jest nieujęta w statystyce publicznej GUS. *Dzienny opiekun jest jedną z form instytucjonalnej opieki nad dziećmi, obok żłobka i klubu dziecięcego. Zorganizowanie opieki sprawowanej przez dziennego opiekuna nie wymaga tak dużych nakładów finansowych, tak jak np. w przypadku utworzenia żłobka czy klubu dziecięcego.*

² Stan na 26 luty 2020 wg <https://bip.malopolska.pl/gzeaszko1,m,307691,rejestr-zlobkow-i-klubow-dzieciwych.html>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Opieka jest sprawowana w warunkach domowych, a czas sprawowania opieki przez dziennego opiekuna efektywniej dopasowany do czasu pracy rodziców³. Według rejestru gminnego (stan na 21 kwietnia 2020) na terenie gminy działa 10 opiekunów dziennych⁴. Dodatkowo część rodzin decyduje się na wynajem opiekunek, czy korzysta z pomocy dziadków.

Wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Zielonki działają 2 przedszkola publiczne prowadzone przez gminę Zielonki (w Zielonkach i Węgrzicach z siedzibą w Bibicach) oraz 11 przedszkoli niepublicznych (3 w Węgrzicach, po 2 w Zielonkach i Bibicach oraz po 1 w Trojanowicach, Woli Zachariaszowskiej, Korzkwi i Brzozówce – działające w dwóch miejscach tj. w Brzozówce i Januszowicach). Dodatkowo w samorządowych szkołach podstawowych (tj. w Zielonkach, Korzkwi, Woli Zachariaszowskiej oraz w Owczarach) mieści się 6 oddziałów przedszkolnych.

Na terenie gminy Zielonki (wg stanu na 31.12.2018 r.) zameldowanych było 1230 dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 lat do 6 lat). W okresie od IX 2018 do VIII 2019 wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 1240 dzieci zamieszkujących na terenie gminy Zielonki, w tym:

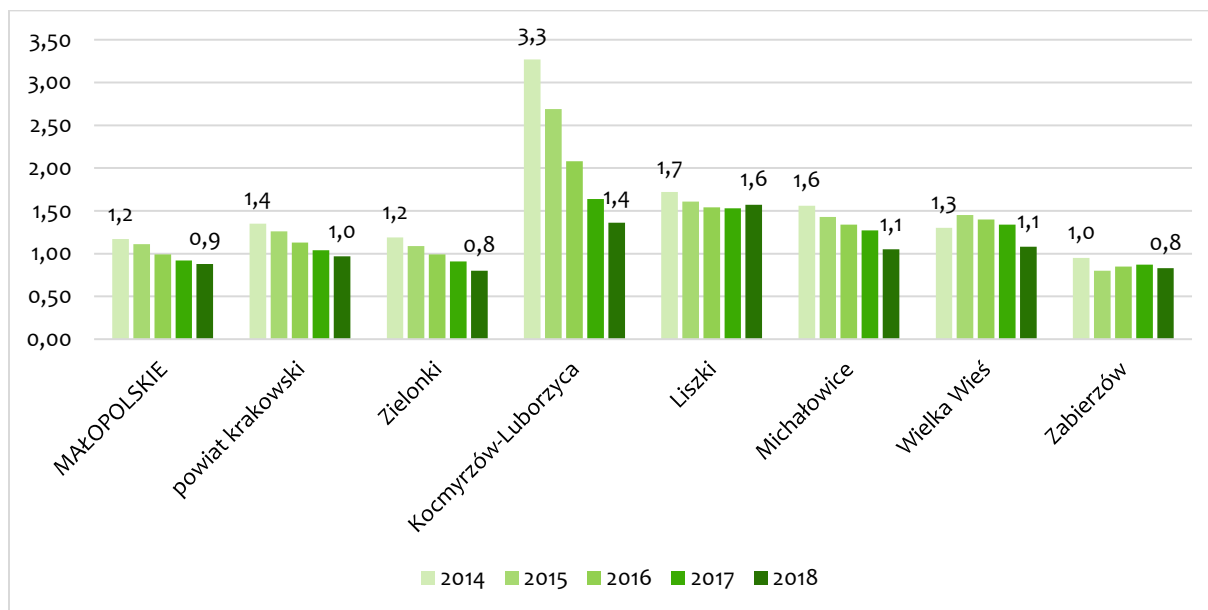
- 295 dzieci uczęszczało do przedszkoli publicznych na terenie gminy Zielonki;
- 140 dzieci uczęszczało do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie gminy Zielonki;
- 437 dzieci z gminy Zielonki uczęszczało do niepublicznych przedszkoli na terenie gminy Zielonki;
- 368 dzieci z gminy Zielonki uczęszczało do niepublicznych i publicznych przedszkoli na terenie innych gmin (najwięcej – 332 do Krakowa).

³ <https://www.gov.pl/web/rodzina/dzienny-opiekun-informacje-dla-podmiotow>

⁴ Stan na 31-10-2019 <https://bip.malopolska.pl/gzeaszko1,a,1490353,wykaz-dziennych-opiekunow.html>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 15. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego⁵.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wg danych BDL GUS gmina Zielonki w 2018 roku liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego wyniosła 0,8. (wyk. 15). Podobny wynik osiągnęła jedynie gmina Zabierzów. Oznacza to, że wg danych statystycznych każde dziecko w wieku przedszkolnym zameldowane na terenie gminy powinno znaleźć miejsce w przedszkolu. W praktyce nie zawsze dzieci mieszkające na terenie danej gminy uczęszczają do przedszkoli na jej terenie.

Warto dodać, że dane przedstawione na wykresie powyżej dotyczą zarówno miejsc w placówkach publicznych (w przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych) oraz niepublicznych (prywatnych). W gminie Zielonki w roku 2019 w przedszkolach publicznych znajdowało się 309 miejsc, (134 miejsca w przedszkolu w Zielonkach i 175 miejsc w przedszkolu w Węgrzicach) a w oddziałach przedszkolnych 140 miejsc. W 2021 roku po zakończeniu budowy szkoły w Przybysławicach gmina uzyska dodatkowo 100 miejsc przedszkolnych. Z drugiej jednak strony należy mieć na uwadze, że do 2022 roku zgodnie z art. 304 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 60 z późn. zm.)⁶, zmieniają się wymagania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, jakie musi spełniać lokal, w którym są prowadzone oddziały przedszkolne. Na dzień dzisiejszy 2 oddziały przedszkolne w szkołach: w Owczarach i w Woli

⁵ Liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego obejmuje zarówno placówki publiczne, oddziały przedszkolne w szkołach jak i placówki niepubliczne.

⁶ organy prowadzące w dniu 1 września 2017 r. szkoły podstawowe, w których zorganizowano oddziały przedszkolne dostosują lokale, w których zorganizowano te oddziały, do warunków określonych w art. 126 Prawa oświatowego i określonych w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań ochrony przeciwpożarowej, jakie musi spełnić lokal, w którym są prowadzone oddziały przedszkolne lub oddziały przedszkolne zorganizowane w szkołach podstawowych, albo jest prowadzone przedszkole utworzone w wyniku przekształcenia oddziału przedszkolnego lub oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkole podstawowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 1642 z późn. zm).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Zachariaszowskiej nie spełniają wymagań określonych ww. rozporządzenia i w perspektywie do 1 września 2022 roku, liczba miejsc przedszkolnych może ulec zmniejszeniu.

Aby zapewnić opiekę dla wszystkich chętnych dzieci w wieku przedszkolnym **gmina Zielonki co roku pozyskuje miejsca w przedszkolach niepublicznych w drodze konkursów** (nie są to wszystkie miejsca jakimi dysponują niepubliczne przedszkola). Wysokość dotacji na każde dziecko zamieszkałe na terenie gminy Zielonki, a uczęszczające do niepublicznego przedszkola wyłonionego w otwartym konkursie ofert jest równe podstawowej kwocie dotacji dla przedszkoli prowadzonych przez gminę Zielonki.

W roku szkolnym 2018/2019 gmina Zielonki zapewniła wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym, zamieszkałym na terenie gminy Zielonki, możliwość korzystania z wychowania przedszkolnego. W wyniku otwartego konkursu ofert dla niepublicznych przedszkoli pozyskano 130 miejsc dla dzieci w wieku przedszkolnym, zamieszkałych na terenie gminy Zielonki, w tym 13 miejsc dla dzieci z orzeczeniem do kształcenia specjalnego⁷. Warto dodać, że niezależnie od miejsca świadczenia opieki przedszkolnej, jej koszty ponosi gmina właściwa dla miejsca zamieszkania dziecka.

Szkolnictwo podstawowe

W roku szkolnym 2018/2019 na terenie gminy Zielonki działało 5 samorządowych szkół podstawowych oraz 1 niepubliczna szkoła podstawowa. Poniżej zaprezentowano obwody szkół podstawowych.

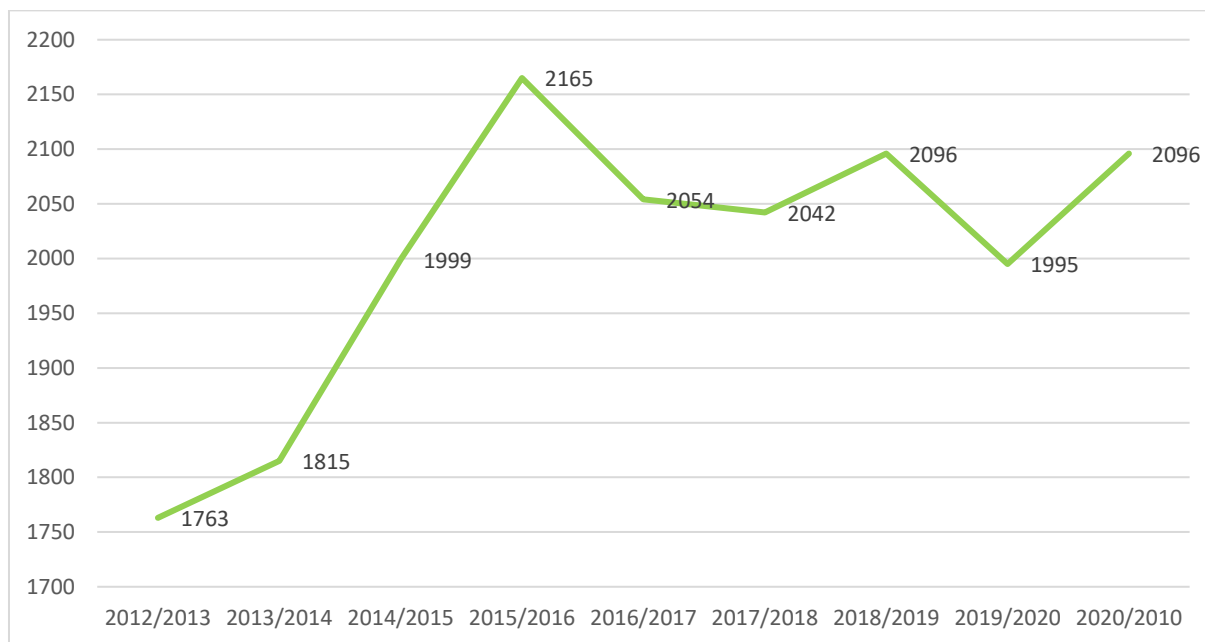
Tabela 4. Lista szkół znajdujących się na terenie gminy Zielonki wraz z przypisanymi im obwodami.

L.p.	Szkoła	Obwód szkoły
1.	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Bibicach,	Batowice, Bibice, Bosutów, Boleń, Dziekanowice, Węgrzce;
2.	Szkoła Podstawowa im. Jerzego Kukuczki w Korzkwi	Brzozówka, Grębyńce, Januszowice, Korzkiew, Przybysławice;
3.	Szkoła Podstawowa im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Owczarach	Owczary;
4.	Szkoła Podstawowa im. Józefa Piłsudskiego w Woli Zachariaszowskiej	Garlica Duchowna, Garliczka, Wola Zachariaszowska;
5.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zielonkach	Garlica Murowana, Pękowice, Trojanowice, Zielonki.

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Zielonki w roku szkolnym 2018/ 2019, Zielonki 29.10.2019 r.

⁷ Wg Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Zielonki za rok szkolny 2018/2019 wraz z wynikami egzaminu ósmoklasisty i egzaminu gimnazjalnego z dnia 29 października 2019.

Wykres 16. Zmiana liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Zielonki w latach 2013 – 2019.

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Zielonki w roku szkolnym 2018/ 2019, Zielonki 29.10.2019 r.

Liczba uczniów w roku szkolnym:

- 2012/2013 - 1763
- 2013/2014 - 1815
- 2014/2015 - 1999
- 2015/2016 - 2165 - wzrost liczby uczniów spowodowany wprowadzeniem obowiązku nauki w klasie I szkoły podstawowej dzieci w wieku 6 lat i 7 lat;
- 2016/2017 - 2054 - przyczyną spadku liczby dzieci w szkołach jest zniesienie obowiązku nauki dla dzieci w wieku 6 lat, do I klasy idzie niepełny rocznik dzieci w wieku 7 lat;
- 2017/2018 – 2042 – rozpoczęcie reformy związanej z likwidacją szkół gimnazjalnych - powstaje klasa VII szkoły podstawowej, istnieje II i III gimnazjum, w szkołach jest 9 oddziałów;
- 2018/2019 – 2096 – kontynuacja reformy likwidacji szkół gimnazjalnych, powstaje klasa VIII szkoły podstawowej, pozostaje klasa III gimnazjum, w szkołach jest 9 oddziałów;
- 2019/2020 – 1995 – zakończenie okresu przejściowego związanego z likwidacją szkół gimnazjalnych, szkoła podstawowa jest 8-klasowa, zlikwidowane są oddziały szkół gimnazjalnych. w szkołach jest 8 oddziałów;
- 2020/2021 – 2096 – wzrost liczby spowodowany jest większą liczbą zapisanych dzieci do klasy I – 296 przy mniejszej liczbie uczniów klasy VIII – 187 wychodzących ze szkoły.

W publicznych szkołach podstawowych i gimnazjach znajdujących się na terenie gminy Zielonki w roku szkolnym 2019/2020 uczyło się 1995 dzieci. Należy zauważyć, że trend wzrostu liczby uczniów w szkołach w gminie Zielonki od wielu lat jest wzrostowy (wyk. 16). Nagły spadek liczby uczniów obserwowany w roku 2016 spowodowany został zniesieniem obowiązku nauki dla dzieci w wieku 6 lat, w wyniku którego w roku szkolnym 2016/2017 do klas I szkoły podstawowej przyszedł

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

niepełny rocznik dzieci 7-letnich, gdyż część z tych dzieci obowiązek nauki zaczęła realizować w wieku 6 lat. Kolejny spadek liczby uczniów widoczny jest w roku szkolnym 2019/2020 i jest spowodowany zmianami związanymi z wygaszeniem szkół gimnazjalnych.

Sądząc po analizie demograficznej trend wzrostowy liczby uczniów uczęszczających do szkół będzie się utrzymywał także w kolejnych latach (wysokie saldo ruchu naturalnego, w tym duża liczba urodzeń, a także wysoki poziom wskaźnika salda migracji, w szczególności młodych rodzin).

W szczególności wysokie saldo ruchu naturalnego spowodowane dużą liczbą urodzeń zauważalne jest w miejscowościach Zielonki, Wola Zachariaszowska oraz Bibice. W tym kontekście w najbliższych latach (gdy dzieci pójdą do szkoły) wyzwaniem dla gminy będzie organizacja edukacji szkolnej w tych miejscowościach.

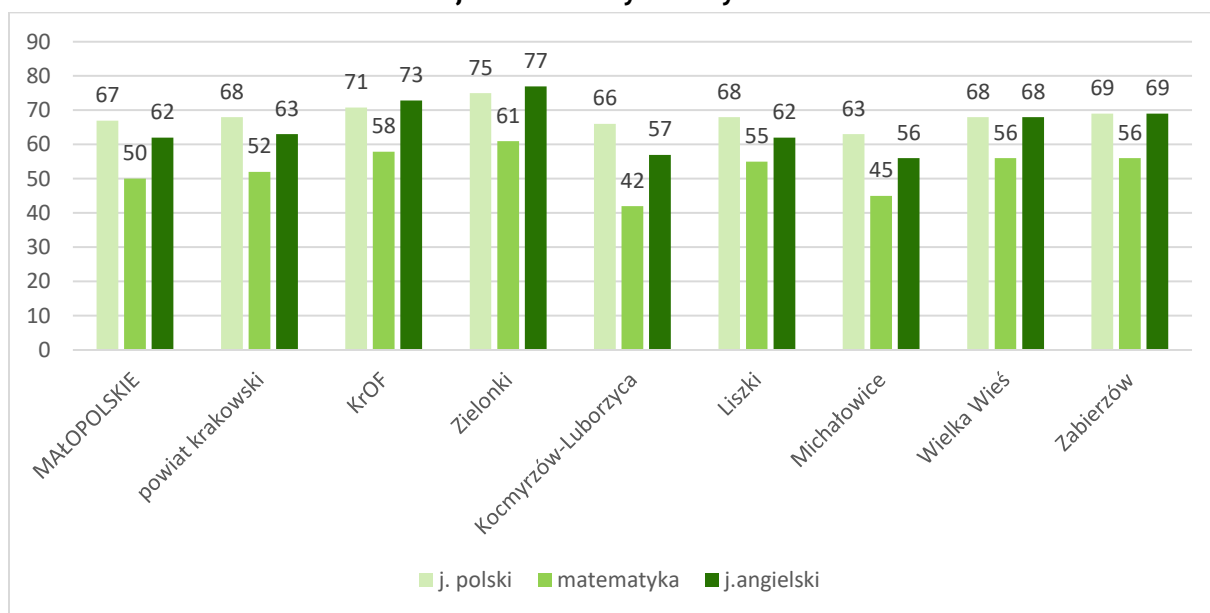
Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w gminie Zielonki w ostatnich latach zainwestowano w budowę i rozbudowę placówek oświatowych:

- Budowa szkoły w Przybysławicach (obiekt w trakcie realizacji – termin zakończenia 2021 rok);
- Rozbudowa szkoły podstawowej w Zielonkach o sale lekcyjne 8 szt., salę widowiskowo-teatralną i basen wraz z zapleciami i źródłami OZE;
- Rozbudowa szkoły podstawowej w Bibicach o sale lekcyjne 10 szt., salę widowiskowo-teatralną i basen wraz z zapleciami i źródłami OZE.

Jak już wspomniano w 2017 roku w Polsce zmienił się system oświaty – rozpoczęto likwidację szkół gimnazjalnych, zmieniając przy tym funkcjonowanie szkół podstawowych i średnich. Do 2017 roku uczniowie klas VI szkół podstawowych zdawali egzamin kończący szkołę podstawową, a następnie udawali się do gimnazjum. Po likwidacji szkół gimnazjalnych egzamin kończący szkołę podstawową odbywa się w VIII klasie. Ze względu na zaistniałe zmiany niemożliwe jest wykonanie analizy dynamicznej ukazującej poziom nauczania w szkołach podstawowych. Dlatego też w niniejszej analizie przedstawione zostaną jedynie wyniki uzyskane przez uczniów z egzaminu po VIII klasie, który odbył się po raz pierwszy w roku 2019.

Egzamin kończący szkołę podstawową obejmuje obecnie 3 egzaminy z przedmiotów obowiązkowych tj. język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny do wyboru. W przypadku języka nowożytnego uczniowie szkół z gminy Zielonki najczęściej wybierali egzamin z języka angielskiego, dlatego też to wyniki tego egzaminu zostały poddane analizie.

Wykres 17. Wyniki egzaminu po klasie VIII w 2019 roku w Gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE KRAKÓW

Średni wynik uczniów ze szkół podstawowych z terenu gminy Zielonki był najwyższy w przypadku wszystkich kategorii egzaminów VIII-klasisty na tle wybranych JST.

Najwyższy średni wynik uczniowie szkół w gminie Zielonki otrzymali z egzaminu z języka angielskiego (77%). Warto zauważyć, że żadna z gmin benchmarkingowych nie zbliżyła się nawet do tego wyniku, a nawet nie przekroczyła one poziomu 70%. Jedynie uczniowie KrOF osiągnęli nieznacznie niższe wyniki niż gmina Zielonki tj. 73%.

Bardzo podobnie sytuacja wygląda w przypadku nauczania języka polskiego. **Uczniowie szkół w gminie Zielonki osiągnęli średnio 75% punktów z egzaminu, wyprzedzając uczniów gminy Zabierzów (która miała drugi wynik) o 6 pp.** Wyniki egzaminu z matematyki są zwykle najniższe w kraju w porównaniu do innych przedmiotów. Tak było i tym razem. Jednak także w tym przypadku gmina Zielonki otrzymała najwyższy wynik w porównaniu do innych JST. **Średnio uczniowie z gminy na egzaminie z matematyki otrzymali 61%.** W całym zestawieniu najslabiej wypadają gminy Kocmyrzów-Luborzyca oraz Michałowice, które w stosunku do gminy Zielonki odstawały nawet o ok. 20% (por wyk. 17).

Średnie wyniki egzaminów dla gminy nie są wyłącznym wskaźnikiem oceny poziomu nauczania w szkołach. W celu zobrazowania zróżnicowania poziomu nauczania w szkołach na terenie gminy wykorzystano również mierniki stosowany przez OKE, w celu identyfikacji szkół o niskim, średnim lub wysokim poziomie nauczania na podstawie osiągniętych przez uczniów wyników. Szkoły klasyfikowane są wg przedmiotów, z których ich uczniowie zdają egzaminy (tj. j. polski, matematyka oraz j. angielski).

I tak w gminie Zielonki 80% szkół zostało sklasyfikowanych jako szkoły z wysokim poziomem nauczania języka polskiego, a 20% (tj. 1 szkoła) jako szkoły ze średnim poziomem nauczania w tym zakresie. Żadna szkoła nie została uznana za szkołę o niskim poziomie nauczania. Był to wynik

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

zdecydowanie najlepszy ze wszystkich porównywanych jednostek, jedynie gmina Zabierzów osiągnęła analogiczne wyniki dla swoich szkół (tab. 5). **W przypadku nauczania matematyki oraz języka angielskiego wszystkie szkoły zostały uznane za szkoły o wysokim poziomie nauczania tych przedmiotów. Jedynie gmina Wielka Wieś może pochwalić się wysokim poziomem nauczania matematyki we wszystkich swoich szkołach.**

Tabela 5. Odsetek szkół klasyfikowanych jako szkoły o niskim, średnim lub wysokim poziomie nauczania w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych. w 2019 r.

	j. polski			matematyka			j. angielski		
	niskim	średnim	wysokim	niskim	średnim	wysokim	niskim	średnim	wysokim
MAŁOPOLSKIE	9%	52%	38%	10%	49%	42%	16%	55%	29%
powiat krakowski	7%	44%	49%	2%	42%	55%	9%	52%	39%
KrOF	5%	32%	62%	4%	27%	69%	6%	29%	65%
Zielonki	0%	20%	80%	0%	0%	100%	0%	0%	100%
Kocmyrzów-Luborzyca	11%	67%	22%	0%	100%	0%	22%	56%	22%
Liszki	0%	50%	50%	0%	20%	80%	10%	40%	50%
Michałowice	33%	67%	0%	0%	100%	0%	0%	100%	0%
Wielka Wieś	0%	60%	40%	0%	0%	100%	0%	40%	60%
Zabierzów	0%	20%	80%	0%	30%	70%	0%	10%	90%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE KRAKÓW

W celu zwiększenia motywacji do jeszcze lepszych wyników uczniów gmina Zielonki co roku nagradza tych, którzy osiągają najlepsze wyniki w nauce przyznając Nagrody i Stypendium Edukacyjne Wójta Gminy Zielonki. Od 2015 roku takimi nagrodami wyróżniono 65 uczniów. Na zakończenie roku szkolnego 2018/2019 nagrody otrzymało 7 uczniów w łącznej wysokości 6 720,00 zł, a stypendia edukacyjne przyznano dla 9 uczniów na łączną kwotę 6 720,00 zł. Dodatkowo przyznawane są także nagrody dla nauczycieli za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze. Łącznie w latach 2015 – 2019 nagrodzono 55 nauczycieli, z czego w 2019 roku nagrody otrzymało 17 nauczycieli w łącznej wysokości 34 000,00 zł.

Edukacja ponadpodstawowa

Na terenie gminy Zielonki nie ma szkół ponadpodstawowych dla młodzieży. Ze względu na sąsiedztwo gminy z miastem Kraków, które jest silnym ośrodkiem edukacyjnym, młodzież mieszkająca na terenie gminy Zielonki wybiera naukę na poziomie szkoły ponadpodstawowej najczęściej właśnie w Krakowie. W 2018 roku do szkół ponadpodstawowych do Krakowa dojeżdżało 562 uczniów (BDL GUS, 2020).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Podsumowanie

Reasumując oświata i wychowanie na terenie gminy Zielonki jest jednym z mocnych punktów funkcjonowania samorządu. Pomimo trendów wzrostu liczby uczniów warunki nauki są dobre i systematycznie poprawiane. A nauka w szkołach podstawowych wyróżnia się pozytywnie na tle innych samorządów. Gmina Zielonki utrzymuje wysoki poziom nauczania w szkołach, a także zarządzania placówkami oświatowymi na swoim terenie już od wielu lat czego przejawem są wyróżnienia w Ogólnopolskim programie certyfikacji „**Samorządowy Lider Edukacji**” – dla gmin, powiatów i samorządnych województw szczególnie aktywnych w dziedzinie rozwoju oświaty i wspieraniu środowisk oświatowych. Gmina Zielonki otrzymała 5 takich wyróżnień w ciągu 9 lat istnienia konkursu, ostatnie w 2019 roku. Z drugiej strony należy zwrócić większą uwagę na edukację przedszkolną i opiekę nad dziećmi do lat 3, tak, aby spełniały one zapotrzebowania do możliwego przyrostu dzieci w tym wieku na terenie gminy.

Czas wolny

Oferta spędzania czasu wolnego to zazwyczaj wypadkowa działalności instytucji samorządowych i/lub państwowych, organizacji pozarządowych oraz prywatnych przedsiębiorców. W gminie Zielonki do głównych instytucji należy Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach (CKPiR) oraz Biblioteka Publiczna (z Izbą Regionalną), a ich działalność jest uzupełniana przez propozycje lokalnych stowarzyszeń i fundacji, inicjatywy mieszkańców i grup nieformalnych, np. koła gospodyń wiejskich. W przypadku oferty dla dzieci ważną rolę odgrywają koła przedmiotowe i dodatkowe zajęcia prowadzone w szkołach, szeroka oferta CKPiR w tym zakresie, a także zajęcia oferowane w świetlicach środowiskowych i ośrodka wsparcia dziennego. Miejskami, w których mieszkańcy mogą spędzać czas wolny są też zlokalizowane w sołectwach budynki wielofunkcyjne/ świetlice wiejskie (w latach 2014-2018 zmodernizowano takie przestrzenie w Batowicach, Brzozówce, Grębownicach i Przybysławicach). Należy przy tym mieć na uwadze, że zielonczanie korzystają także z atrakcji poza gminą, m.in. w Krakowie, który jako metropolia przyciąga mieszkańców terenów sąsiednich bogatą ofertą kulturalno-edukacyjną i formami zazwyczaj ograniczonymi w mniejszych ośrodkach, takimi jak: kino, teatr, koncerty.

Oferta Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach

Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach to gminna instytucja, która prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury, turystyki i rekreacji oraz promocji gminy. Główną siedzibą CKPiR jest hala sportowa w Zielonkach.

Centrum Kultury w ciągu ostatnich 10 lat bardzo poszerzyło ofertę spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (zob. tab. 6). Pojawiła się zupełnie nowa oferta cyklicznych zajęć edukacyjnych i sportowych – zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych, w tym seniorów, oferta wakacyjno-feryjna, ale również zwiększyła się liczba imprez, głównie plenerowych – integracyjnych i sportowych. Wśród nowych zajęć stałych warto wymienić np. zajęcia plastyczne (realizowane w ramach trzech pracowni: EcoArt, Pracownia Małej Formy, Pracownia Rysunku), dziecięcy zespół folklorystyczny Czerwone Korale (powstały w 2019 roku - w próbach zespołu uczestniczy 25 dzieci w wieku od 4 do 6 roku życia), a wśród imprez plenerowych – sportowych: Rajd Rowerowy po Gminie Zielonki, Marchewkowy Półmaraton.

Stałe rozszerzanie oferty przez CKPiR poprzez zwiększanie liczby i różnorodności: zajęć, stałych grup, imprez – stanowi odpowiedź na wzrastającą liczbę mieszkańców gminy Zielonki i ich potrzeby w zakresie spędzania czasu wolnego.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 6. Działania CKPiR w gminie Zielonki – porównanie 2010 r. i 2019 r.

Działanie	2010	2019
Imprezy zorganizowane przez CKPiR	34	43
Współorganizacja imprez gminnych	10	31
Grupy zajęciowe stałe	10	36
Oferta wakacyjna i feryjna – liczba turnusów	b.d.	13
Oferta dla seniorów – liczba zajęć (wykłady UTW, gimnastyka, spotkania klubu 60+)	-	90
Udział w konkursach, przeglądach, etc.	12	18

Źródło: Opracowanie na podstawie danych UG Zielonki

Główną oś działalności CKPiR stanowią **zajęcia całoroczne cykliczne** – edukacyjne, muzyczne, plastyczne, taneczne, sportowe – grupowe i indywidualne. Skierowane są one zarówno do dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych, w tym seniorów. Odbywają się w kilku lokalizacjach, głównie w hali sportowej w Zielonkach i budynku Centrum Integracji Społecznej w Zielonkach. W 2019 r. prowadzono aż 36 stałych grup zajęciowych, czyli **ponad trzykrotnie więcej** niż w 2010 r. Na przestrzeni 10 lat także ponad trzykrotnie wzrosła tygodniowa liczba osób - uczestniczących w edukacyjnych zajęciach stałych (skierowanych do dzieci i młodzieży).

Pod auspicjami CKPiR działa obecnie 9 zespołów: zespół muzyczny Fermata (w 2019 r. liczył 90 chórzystów), obchodząca w 2020 r. 25-lecie istnienia grupa kolędnicza „Herody” z Zielonek, taneczny zespół folklorystyczny Folklove, dziecięcy zespół folklorystyczny „Czerwony Korale”, Jurajska Kapela Folklorystyczna Gminy Zielonki (muzycy występują w tradycyjnych strojach krakowskich), chór żeński Bel Canto, Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta z Zielonek, Orkiestra Dęta "Wola" oraz Parafialna Orkiestra Dęta Korzkiew.

Zajęcia edukacyjne są z reguły płatne, jednak zajęcia niektórych zespołów są zwolnione z opłat – są to zajęcia dla osób dorosłych, nieedukacyjne. Mieszkańcy mogą nieodpłatnie uczestniczyć w następujących formach: „Herody z Zielonek”, „Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta z Zielonek”, chór Bel Canto oraz zespół ludowy Folklove⁸.

Wśród propozycji cyklicznych dostępnych w gminie Zielonki w ramach oferty CKPiR znajdują się zatem m.in. zajęcia plastyczne (np. Eco Art, Pracownia Małej Formy, Pracownia Rysunku, warsztaty rodzinne, warsztaty szopkarskie), zajęcia edukacyjne, zajęcia muzyczne (nauka gry na instrumentach muzycznych, zajęcia wokalne), zajęcia sportowe i ruchowo-taneczne (prowadzone przez CKPiR bądź prowadzone w obiektach CKPiR we współpracy z innymi podmiotami przez instruktorów zewnętrznych, m.in. zumba, rytmika z elementami baletu, fitness, pilates, tenis ziemny – szkółka tenisowa, cheerleaderki), zajęcia dla maluchów, nauka języków obcych.

Generalnie spośród zajęć cyklicznych do najliczniej uczęszczanych zaliczają się zajęcia z edukacji muzycznej (w ramach zespołu Fermata i indywidualne) oraz plastyczne (EcoArt, Pracownia Małej Formy, Pracownia Rysunku – w 2019 r. brało w nich udział regularnie 80 dzieci oraz Warsztaty Rodzinne). Natomiast wśród zajęć sportowych prowadzonych w obiektach CKPiR we współpracy

⁸ Na podst. Zarządzenia Dyrektora CKPiR z 2019 r. ws. odpłatności za stałe i cykliczne formy działalności: https://ckpir.zielonki.pl/images/CKPIR/2019/dokumenty/12_Zarz%C4%85dzenie_Nr_12_cykliczne_formy_dzia%C5%82alno%C5%9Bci_2.09.2019_-_Kopia.pdf

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

z innymi podmiotami największą popularnością w 2019 r. cieszyły się Cheerleaderki, piłka nożna oraz gimnastyka sportowa.

CKPiR oferuje też zróżnicowaną, cieszącą się dużą popularnością **oferę ogólnodostępnego zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży**, organizowaną od 2004 w formie półkolonii, pod hasłem „Ferie w hali” i „Wakacje w hali”. Uczestnikom półkolonii zapewniane są ciekawe zajęcia stacjonarne w hali sportowej w Zielonkach, dostosowane do różnych grup wiekowych i zainteresowań dzieci, tzn. zarówno sportowe na płycie hali, jak zajęcia warsztatowe, plastyczne i muzyczne; uatrakcyjniane jednodniowymi wycieczkami kulturalnymi, krajoznawczymi, rekreacyjnymi. Zajęcia odbywają się w czasie ferii zimowych - przez dwa tygodnie, a w czasie wakacji - przez dwa miesiące - w dni powszednie w godzinach od 9.00 do 13.00. Zajęcia prowadzone są przez profesjonalną kadrę pedagogiczną dbającą o komfort dzieci, w taki sposób, by zainteresować jak największą liczbę młodych uczestników. Od 2004 roku do 2019 r. stopniowo wzrasta liczba uczestników tych zajęć.

W 2018 roku CKPiR poszerzyło ofertę wakacyjną o półkolonie tzw. „całodzienne” - 9-godzinne wraz z wyżywieniem dla dzieci. Również ta forma spotkała się z dużym zainteresowaniem rodziców. Zorganizowano dwa turnusy tygodniowe o tematyce bajkowej. Pomysł ten kontynuowano w 2019 r. i został rozszerzony – odbyły się dwa tygodniowe turnusy o profilu artystycznym, z zajęciami plastycznymi, muzycznymi i tanecznymi, w których wzięło udział o 1/3 więcej dzieci.

Wakacyjna oferta CKPiR skierowana jest też do dzieci uczestniczących w regularnych zajęciach CKPiR w czasie roku szkolnego. Od 2007 r. organizowane są Letnie Warsztaty Artystyczne w formie wyjazdowej tygodniowej kolonii w górach. Początkowo Letnie Warsztaty były dostępne tylko dla członków zespołu muzycznego Fermata, a ich celem był rozwój umiejętności członków zespołu. Od 2019 roku w warsztatach uczestniczą również dzieci i młodzież uczęszczające na zajęcia plastyczne w CKPiR w Zielonkach: w ramach Eco Art i Pracowni Małej Formy. W ostatnich 5 latach nastąpił wzrost liczby uczestników tej oferty wakacyjnej: w 2019 r. w Letnich Warsztatach Artystycznych wzięło udział zauważalnie więcej dzieci niż w 2015 r.

Całościowo, różnymi formami oferty wakacyjnej i feryjnej w 2019 r. objętych zostało 544 dzieci.

CKPiR wypracowało też ciekawą **oferę czasu wolnego dla seniorów**: przy Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji działa od 2015 r. Centrum Aktywnego Seniora. Celem CAS jest aktywizowanie ludzi po 60. roku życia do wspólnego i zorganizowanego spędzania czasu wolnego. Do podstawowych zadań CAS należy: szerzenie idei wolontariatu 60+, propagowanie aktywnej formy spędzania czasu poprzez uczestnictwo w różnorodnych zajęciach Klubu 60+, aktywny udział w społeczeństwie poprzez działalność Gminnej Rady Seniorów. Zajęcia klubowe odbywają się raz w tygodniu od 10 lat o tej samej porze, co daje możliwość seniorom zaplanowania regularnego uczestnictwa. Zajęcia odbywają się w salach budynku Forum Aktywności Lokalnej w Zielonkach użyczanych od GOPS oraz w CIS w Zielonkach, a od niedawna również w Węgrzicach. Kolejną formą jest Zielonecki Uniwersytet Trzeciego Wieku uruchomiony w 2017 r. W ramach tej oferty raz w miesiącu są organizowane wykłady tematyczne dla seniorów, a raz w tygodniu prowadzone są zajęcia z gimnastyki usprawniającej. Działalność UTW i CAS jest wzbogacona o wycieczki kulturalne i rekreacyjne. Od trzech lat CKPiR organizuje też Gminny Dzień Seniora. To działanie mające na celu integrację nie tylko seniorów, ale również całych rodzin. Impreza ma charakter artystyczny, integracyjny i międzypokoleniowy. Powyższe aktywności cieszą się zainteresowaniem,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

a odzwierciedla to m.in. powiększająca się w przeciągu ostatnich lat liczba członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Poza ofertą edukacyjną/zajęciową ważną część działalności CKPiR stanowi organizacja rozmaitych wydarzeń dla mieszkańców. CKPiR organizuje rocznie po kilkadziesiąt **wydarzeń kulturalnych oraz sportowych** (koncerty, pikniki, przeglądy, konkursy/turnieje, biegi), część z nich to efekt współpracy z innymi podmiotami, np. sołectwami, szkołami, stowarzyszeniami, KGW. W 2019 zorganizowano łącznie 74 imprezy, z tego 31 w formule współorganizacji. W ciągu ostatnich lat następował rozwój oferty CKPiR w tym zakresie, co odzwierciedla zestawienie ze sobą danych liczbowych z 2010 i 2019 roku (tab. 6). W porównaniu do 2010 r. znacząco zwiększyła się liczba imprez – tych organizowanych przez CKPiR o blisko 1/3 (z 34 na 43), zaś tych współorganizowanych z różnymi podmiotami – aż trzykrotnie (z 10 na 31). W omawianym okresie istotnie wzrosła też liczba uczestników imprez kulturalnych i sportowych – **łącna liczba roczna wszystkich uczestników wydarzeń w 2019 r. była ponad półtorakrotnie większa niż w 2010 r.**

Wśród rozpoznawalnych cyklicznie organizowanych imprez kulturalnych należy wymienić m.in.

- Gminny Przegląd Pucheroków – który organizowany jest od lat 70. XX w. w Niedzielę Palmową w Bibicach. Podczas niego dzieci prezentują się na scenie w stroju Pucheroka⁹, wygłaszają oracje oraz pokazują koszyczek z ubieranymi smakołykami. Wydarzeniu przez cały dzień towarzyszy kiermasz i wystawy wielkanocne przygotowane przez artystów, twórców i rzemieślników ludowych. W imprezie występuje kilkadziesiąt dzieci, na widowni zbiera się około 200 osób.
- Dożynki Gminne – co roku sołectwa, koła gospodyń, koła integracyjne z gminy Zielonki przygotowują korowody dożynkowe z uplecionymi własnoręcznie wieńcami i prezentują się na scenie. Imprezie towarzyszy piknik integracyjny z pokazami i atrakcjami muzycznymi. W 2018 na scenie prezentowało się 12 korowodów, a w 2019 roku aż 16 korowodów na 19 sołectw w gminie Zielonki. W imprezie uczestniczy co roku średnio około 1000 osób.
- „Śledzik u Wójta” – gala wręczenia nagród samorządowych gminy Zielonki to największa impreza promocyjna gminy Zielonki. W 2019 r. odbyła się po raz 24., jak zwykle w ostatki, czyli ostatni wieczór karnawału, w hali sportowej w Zielonkach. Wydarzenie jest okazją, by podziękować osobom, organizacjom i instytucjom współpracującym z gminą Zielonki i mającym wkład w jej rozwój. Na wydarzenie zapraszane są organizacje społeczne działające na terenie gminy, jak również przedstawiciele instytucji z którymi gmina współpracuje, władz samorządowych i administracji rządowej. Stałym punktem programu jest filmowe podsumowanie roku w gminie Zielonki: wydarzeń i inwestycji gminnych, a głównym punktem nagrodzenie osób i instytucji zasłużonych dla promocji gminy Zielonki (gala wręczenia Nagród Samorządowych Gminy Zielonki). Każdego roku statuetką Śledzika gmina nagradza kilkanaście osób i instytucji. Galę uświetniają występy artystyczne zespołów CKPiR oraz gwiazd muzyki i kabaretu, byli wśród nich Zbigniew Wodecki, Edyta Geppert, Marcin Daniec i wielu innych. Jest to też jedno z wydarzeń o największej liczbie uczestników – co roku w Śledziku uczestniczy ok. 800 gości.
- Coroczne przeglądy o skali ponadlokalnej: Powiatowy Przegląd Grup Kolędniczych, Powiatowy Przegląd Orkiestr Dętych oraz Festiwal Zespołów Ludowych. W przeglądach tych prezentuje się średnio po 6-8 zespołów. Natomiast występom, w ramach Festiwalu

⁹ Więcej o tradycji dot. pucheroków – w dalszej części rozdziału.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Zespołów Ludowych w latach 2012, 2013, 2015, 2016 i 2019 w różnych miejscowościach gminy, ostatnio w Trojanowicach, towarzyszy piknik integracyjny, na którym zorganizowane są pokazy i warsztaty folklorystyczne, rękodzielnicze, malowania witraży, florystyczne, zielarskie, stolarskie. W każdym pikniku udział bierze około 1000 osób.

Poza wymienionymi wyżej wydarzeniami zainteresowaniem mieszkańców cieszą się też rodzinne pikniki w poszczególnych sołectwach, impreza integracyjna – Zachariaszada (współorganizacja GOPS, ŚDS, Stowarzyszenie Zachariasz), Dzień Seniora, koncerty okolicznościowe np. noworoczny, z okazji Dnia Matki.

CKPiR w ostatnich latach wzbogacił swoją ofertę też o duże plenerowe imprezy sportowe, które cieszą się niestąbną popularnością wśród mieszkańców. Należą do nich m.in.:

- Rajd Rowerowy po gminie Zielonki organizowany od 2014 roku, największa impreza sportowa. To flagowa impreza Centrum Kultury o charakterze rodzinnym, która propaguje zdrowy styl życia i atrakcje turystyczne gminy Zielonki. Biorą w niej udział zawodnicy - pochodzący nie tylko z gminy Zielonki i sąsiednich, ale też z terenu Małopolski, a nawet całej Polski. Każdorazowo w Rajdzie bierze udział czynnie 1 tys. rowerzystów, ale – sądząc po zainteresowaniu (miejsca w 2019 r. skończyły się już na miesiąc przed rajdem) – byłoby ich więcej, gdyby nie ograniczenia liczby uczestników wprowadzone ze względów bezpieczeństwa. Ta największa, organizowana przez CKPiR, całonocna impreza łączy miłośników sportu, aktywnego spędzania czasu, ale i muzyki, gdyż CKPiR tego dnia organizuje też piknik z wieloma atrakcjami na scenie i na stoiskach oraz – na finał – wieczorny, plenerowy, ogólnodostępny koncert gwiazdy wieńczący imprezę (były już zespoły: Pectus, Zakopower, IRA, Lady Pank). Koncert (finał imprezy) gromadzi średnio 2-2,5 tys. osób. Organizowany przez CKPiR **Rajd Rowerowy został doceniony w 2018 r. przez Województwo Małopolskie - został uznany za jedną z najbardziej nieszablonowych inicjatyw w Małopolsce**, przyczyniających się do promocji województwa - przyznano wyróżnienie “za inspirujące, kreatywne, prospołeczne, oparte na marketingu wartości działania, budujące markę miejsca”.
- Półmaraton Marchewkowy organizowany od 2015 r. corocznie we wrześniu, czyli rywalizacja w biegach i Nordic Walking dla wszystkich grup wiekowych. Trasy prowadzą pomiędzy polami i łąkami zaraz za północną granicą Krakowa na różnych dystansach: półmaraton - trasa długa (21,6 km), trasa średnia (13,8 km), trasa krótka (6,3 km), Bieg Rodzinny (1,3 km) oraz biegi dla dzieci (300m, 600m, 900m); a także zawody Nordic Walking (6,3 km). Dla porównania liczba uczestników w 2015 wynosiła 313 osób, a w 2019 r. przekroczyła 330 osób.
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tropem Wilczym w Bibicach wszedł już na stałe w kalendarz wydarzeń patriotycznych i sportowych. Ideą projektu biegowo-edukacyjnego „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” jest oddanie hołdu żołnierzom polskiego podziemia antykomunistycznego i antysowieckiego działającym w latach 1944-1963 w obrębie przedwojennych granic RP oraz popularyzacja wiedzy na ten temat. CKPiR odpowiada za organizację tego biegu od 2017 r. W 2019 r. liczba uczestników wzrosła o 1/3 w stosunku do pierwszej edycji (2017 r. – 63 osoby, 2018 r. – 39 osób, 2019 r. – 82 osoby). Ponieważ impreza odbywa się w lutym i ma charakter plenerowy to liczba uczestników w znacznej mierze zależy od warunków pogodowych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W ramach oferty CKPiR odbywają się także konkursy, np. plastyczne i recytatorskie. Gminny Konkurs Recytatorski organizowany jest co roku w marcu. Udział biorą w nim przeważnie dzieci i młodzież szkół podstawowych i grupa seniorów. Konkurs cieszy się popularnością, do udziału zgłasza się po kilkadziesiąt uczestników. Do tej pory mieszkańcy gminy Zielonki odnosili sukcesy na dalszych etapach konkursu – powiatowym, wojewódzkim, a także dwukrotnie na etapie ogólnopolskim.

Baza lokalowa

Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach realizuje swoją działalność w trzech lokalizacjach na terenie gminy Zielonki. Główną siedzibą jest hala sportowa w Zielonkach, gdzie prowadzone są zajęcia sportowe na płycie hali oraz zajęcia edukacyjne w sali zaadaptowanej na te potrzeby z pomieszczenia pierwotnie przeznaczonego na kawiarnię/bar. W tym samym budynku znajdują się pomieszczenia biurowe dla większości pracowników CKPiR. Druga lokalizacja to budynek Centrum Integracji Społecznej w Zielonkach (CIS), gdzie CKPiR w 4 salach prowadzi działalność edukacyjną oraz działalność opartą na współpracy z innymi podmiotami (instruktorzy zewnętrzni). Dodatkowo w trzeciej lokalizacji, w budynku Urzędu Gminy Zielonki, znajduje się pokój pracowników Działu Promocji, Informacji i Współpracy CKPiR. Niektóre z zajęć odbywają się też w pomieszczeniach użyczanych przez inne jednostki - np. w budynku Forum Aktywności Lokalnej w Zielonkach (FAL), będącym w zarządzie GOPS. Istotnym problemem, z którym boryka się CKPiR, jest bardzo mała liczba pomieszczeń, w których mogą odbywać się zajęcia edukacyjne, zarówno grupowe, jak i indywidualne. Wszystkie sale w godzinach popołudniowych są obłożone w 100 %, a zajęcia kończą się nawet po godzinie 22.00. Nierzadko do zajęć indywidualnych są też wykorzystywane po godzinach pomieszczenia biurowe. Pomimo, iż instruktorzy mogliby prowadzić większą liczbę zajęć edukacyjnych, są zainteresowani nimi potencjalni chętni uczestnicy, to w takiej sytuacji trudno myśleć o poszerzaniu, rozwoju oferty zajęć CKPiR czy zwiększaniu liczby osób na stałe korzystających z wypracowanej już formuły zajęć. W ramach CKPiR ćwiczą liczne osobowo zespoły muzyczne i taneczne na wysokim już poziomie, organizowane przez CKPiR imprezy i widowiska muszą odbywać się w nieprzystosowanej do tego i zbyt małej sali CIS, nie mieszczącej wszystkich widzów, hali sportowej lub wynajmowanych salach Multikina na terenie miasta Krakowa (koncerty Fermaty). Dlatego coraz bardziej widoczny jest też brak miejsca do prób i prezentacji ich umiejętności przed lokalną publicznością - sali o charakterze widowiskowym i układzie amfiteatralnym. Dodatkowo sala amfiteatralna mogłaby być wykorzystywana przez CKPiR też do organizacji np. koncertów i spotkań ze znanymi artystami.

CKPiR **prowadzi także działalność informacyjno-promocyjną gminy**. Funkcjonujący w ramach Centrum Kultury Dział Promocji, Informacji i Współpracy wydaje bezpłatny samorządowy dwumiesięcznik „Wiadomości Lokalne Gminy Zielonki”. Czasopismo porusza szeroki wachlarz tematów – można tu przeczytać o tym, co się dzieje w gminie Zielonki, od najważniejszych inwestycji, wydarzeń kulturalnych, społecznych i sportowych, poprzez oświatę i historię małej ojczyzny. Pismo osiąga obecnie średnio 68 stron objętości, a z każdym rokiem zwiększa się jego nakład – w 2019 r. wynosił 8,5 tys. egzemplarzy, czyli o tysiąc więcej niż w 2018 r. i o 1,5 tys. więcej niż w latach 2011-2017. Obecnie jest dystrybuowane do mieszkańców za pośrednictwem Poczty Polskiej jako druk bezadresowy. Dla porównania w roku 2010 do mieszkańców trafiło łącznie 8 tys. egz. pisma (w 4 numerach, w tym 2 podwójnych), a w 2019 roku 33 tys. egz. (w 4 numerach, w tym 2 podwójnych) – do skrzynek ponad 22 tys. mieszkańców.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Dział Promocji, Informacji i Współpracy obsługuje też 3 strony internetowe (zielonki.pl, eko.zielonki.pl, ckpir.zielonki.pl), ale i 2 fanpage na Facebooku (gminy Zielonki - facebook.com/zielonki i CKPiR - facebook.com/ckpir), kanał gminy na YouTube i oficjalny profil gminy na Instagramie, przygotowując liczne teksty, filmy, galerie zdjęciowe poświęcone gminie Zielonki. Facebook i Instagram to narzędzia, poprzez które CKPiR chce przybliżyć mieszkańcom i turystom walory przyrodnicze oraz kulturowe gminy Zielonki. Na początku 2020 r. fanpage gminy na Facebooku miał ponad 5 tys. fanów. Dział promocji CKPiR współredaguje stronę zielonki.pl, przygotowując teksty informacyjne do działu Aktualności: o inwestycjach, relacje z wydarzeń, imprez, ale i ważnych z punktu widzenia samorządu inicjatyw i spotkań, w 2019 r. zamieszczono na niej ponad 800 tekstów i informacji. Na potrzeby własnej działalności CKPiR prowadzi stronę internetową ckpir.zielonki.pl, będącą witryną informacyjną dla aktywnych uczestników zajęć i wydarzeń organizowanych w Centrum Kultury, a także dla mieszkańców gminy Zielonki, Krakowa i okolicznych gmin, których centrum chciałoby swoją ofertą zainteresować. Można na niej przeczytać o planowanych imprezach, poznać relacje z tych, które się odbyły, pobrać scenariusz questu czy obrazki do pokolorowania, poczytać o zwyczajach ludowych gminy. Na stronie udostępniane są „Wiadomości Lokalne Gminy Zielonki” w wersji pdf począwszy od nr 1 z 2008 roku. Strona zawiera informacje zamieszczane na bieżąco, w 2019 r. ukazało się na niej 88 tekstów.

Z inicjatywy CKPiR w latach 2011-2020 przygotowano i opublikowano na kanale YouTube ponad 200 reportaży filmowych o gminie Zielonki we współpracy z firmą Pro-Elab. Oko kamery śledzi wydarzenia w gminie od 2010 roku, czego początkowo efektem były filmy podsumowujące rok w gminie, prezentowane podczas Gali „Śledzika”, z czasem zaczęto jednak wykorzystywać materiał filmowy na bieżąco w formie reportaży z imprez, fleszy inwestycyjnych, stąd na kanale filmowym YouTube w roku 2019 znalazło się 28 filmów. Raz do roku powstaje film traktujący o całym roku w gminie do wyświetlenia na dorocznej gali wręczenia nagród samorządowych „Śledzik u wójta”. W roku 2019 prócz reportaży z imprez powstały takie materiały jak: „Razem w trosce o czyste powietrze w gminie Zielonki”, reportaże inwestycyjne jak i relacja z odwiedzin w partnerskiej gminie Hersin-Coupigny „Z gminy Zielonki do Hersin-Coupigny - tym razem uczniowie z Korzkwi”. Filmy są publikowane i rozpowszechniane również poprzez fanpage gminy na FB oraz stronę internetową.

Działalność edukacyjno-informacyjna CKPiR realizowana jest poprzez **liczne publikacje poświęcone gminie**, przygotowywane przez zespół DPlIW CKPiR w tysięcznych nakładach. Publikacje służą też promocji gminy Zielonki - trafiają do bibliotek, są przekazywane do szkół, przedszkoli, jako nagrody w konkursach mieszkańcom gminy, czasem (jak w przypadku mapy gminy) nieodpłatnie dystrybuowane poprzez skrzynki pocztowe mieszkańcom. W ostatnich latach zespół CKPiR przygotowywał i koordynował wydawanie: map gminy, przewodnika turystycznego, albumu fotograficznego poświęconego gminie, książeczek dla dzieci, folderów o gminie Zielonki w kilku wersjach językowych.

Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji koordynuje i odpowiada również za **współpracę zagraniczną** Gminy Zielonki. Od 2011 roku rozwijane jest partnerstwo z francuską gminą Hersin-Coupigny z departamentu Nord-pas-de-Calais, a współpraca ma głównie charakter kulturalny, czego przejawem są wymiany kilkudziesięcioosobowych zespołów artystycznych, będące okazją do zaprezentowania umiejętności przed publicznością zaprzyjaźnionej gminy oraz do promocji zespołów artystycznych gminy Zielonki i polskiej kultury. W ostatnich latach we Francji występowały z koncertami: Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta z Zielonek (2012 r.) i chór Fermata

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

(2016); w gminie Zielonki goszczono natomiast francuską orkiestrę Harmonie du Commerce (2013) i chór Chant'Hersin (2017). W 2019 przygotowano i zrealizowano wyjazd oficjalnej delegacji gminy Zielonki oraz grupy uczniów ze Szkoły Podstawowej w Korzkwi do Hersin-Coupigny, z intencją podjęcia wymiany młodzieżowej. Rewizyta uczniów z Hersin-Coupigny, zaplanowana na maj 2020 roku, z powodu epidemii koronawirusa została odłożona na 2021 rok. Gminę Zielonki regularnie odwiedzają też grupy i zespoły muzyczne z Ukrainy, Węgier, a także z Estonii - partnera Stowarzyszenia Korona Północnego Krakowa, którego członkiem jest gmina Zielonki. Są to wizyty tematyczne, przygotowuje i koordynuje je zespół DPlIW CKPiR.

Centrum Kultury realizuje także zadania z zakresu ochrony **dziedzictwa kulturowego gminy i jego kreatywnego wykorzystania**. Centrum Kultury kultywuje unikatowy, sięgający XVII wieku i związany z Niedzielą Palmową, zwyczaj pucheroków¹⁰. Organizuje coroczne przeglądy Pucheroków na Rynku w Bibicach i promuje ten unikatowy zwyczaj, kultywowany nieprzerwanie tylko na terenie dzisiejszej gminy Zielonki. Zwyczaj Pucheroków ma swoje pięć minut w okresie świąt wielkanocnych w Niedzielę Palmową, ale intencją CKPiR jest, by tak unikatowy zwyczaj był widoczny przez cały rok, stąd m.in. pomysł na lalkę Pucheroka, a jedną z ostatnich inicjatyw jest gra planszowa „Pucherok”. **Postać pucheroka ze względu na wyjątkowy charakter stała się, z inicjatywy CKPiR, znakiem rozpoznawczym gminy Zielonki** (tzw. Brand Hero gminy Zielonki), co przejawia się w konsekwentnie podejmowanych i rozwijanych działaniach. To symbol lokalnej tożsamości, ale też element promocyjny gminy („ambasador gminy”), a rok 2020 uchwałą Rady Gminy Zielonki został ogłoszony Rokiem Pucheroka. W 2009 r. powstała gminna maskotka – Lalka Pucherok, a w 2016 r. drewniany brelok w kształcie Pucheroka. W parze z lalką Heroda mają one promować unikatowe zwyczaje ludowe pielęgnowane w gminie Zielonki, służą jako prezent, pamiątka, zabawka, pomoc dydaktyczna podczas lekcji szkolnych i muzealnych. Na muralu na ścianie frontowej CKPiR w Zielonkach (hali sportowej) utworzonym z okazji 40-lecia tej instytucji także znalazła się postać dziecka-pucheroka. CKPiR w ostatnich latach zrealizowało szereg działań promujących ten unikatowy zwyczaj zachowany w gminie Zielonki – zarówno wśród mieszkańców gminy, jak i szerzej – w okolicznych gminach, województwie, Polsce i na świecie. Ponadto co roku podczas rodzinnych warsztatów z CKPiR w Zielonkach prowadzone są zajęcia plastyczne nawiązujące do postaci Pucheroka. Dzieci wykonują charakterystyczne, kolorowe czapeczki i tworzą swoje laleczki. Pucherok stał się bohaterem gry planszowej, która powstała z inicjatywy DPlIW w 2019 roku. Podczas rodzinnych spotkań przy planszówce będzie można poznać zwyczaj Pucheroka, dowiedzieć się więcej o jego historii, tradycji i zabytkach. Podczas imprez czy pikników będzie można też zagrać w wersję wielkoformatową tej gry, przygotowaną w 2020 r. – duże pionki i ogromna kostka do gry to jeszcze więcej zabawy (gra oczekuje na premierę, która miała się odbyć

¹⁰ Pucheroki (łac. puer - chłopiec) – chłopcy w kolorowych spiczastych czapkach ubrani w kozuchy, przepasani słomianymi powróstami, z twarzami umazanymi sadzą. W Niedzielę Palmową w grupkach z koszykami na jajka i młotkiem/laską do wystukiwania rytmu chodzą po świątecznej kweście od domu do domu, recytując zabawne wierszyki zwane oracjami. Zwyczaj sięga XVII wieku i wywodzi się ze zwyczajowej przedświątecznej kwesty krakowskich żaków. Od ok. XVIII w. przeniósł się do podkrakowskich wsi (wg badaczy granica występowania zwyczaju to dawna granica Galicji). Obecnie zwyczaj zachował się niemalże wyłącznie we wsiach leżących na terenie gminy Zielonki, w dużej mierze dzięki staraniom lokalnych pasjonatów (m.in. Henryk Banaś z Bibic, Stanisław Siwek z Trojanowic), którzy uczyli młodsze pokolenia pucherokowych oracji i organizowali obchodzenie domów (co istotne – już w 1964 r. zapoczątkowano coroczny Przegląd Pucheroków w Bibicach). Od końca XX wieku zwyczaj rozkwita - co roku w Gminnych Przeglądach Pucheroków na rynku w Bibicach uczestniczy od 60 do blisko setki dzieci z terenu gminy Zielonki, głównie z Bibic, Trojanowic i Zielonek. Występy pucheroków ogląda kilkaset widzów, w tym wycieczki z Krakowa i innych części kraju. Na podst. B. Ogrodowska, „Polskie obrzędy i zwyczaje doroczne”, Warszawa 2009; M. Kmita-Fugiej, „Pucherocy chodzą, swe oracje głoszą – historia unikatowego zwyczaju” – artykuł z 2012 r. <https://zielonki.pl/index.php/rok-pucheroka/6761-pucherocy-chodza-swe-oracje-glosza-historia-unikatowego-zwyczaju>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

podczas Przeglądu Pucheroków w 2020 roku, została ona jednak przesunięta ze względu na epidemię koronawirusa).

W okresie Świąt Bożego Narodzenia popularny jest zwyczaj kołędowania Herodów, kultywowany przez kilka grup kołędniczych wspieranych przez CKPiR, organizowany jest także coroczny Powiatowy Przegląd Grup Kołędniczych. Z kolei noszenie stroju krakowskiego od dziesięcioleci promuje działająca przy Centrum Kultury Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta z Zielonek.

Do unikatowego dziedzictwa kulturowego gminy Zielonki należy postać malarki prymitywistki z Zielonek Katarzyny Gawłowej. W 2010 r. (wrzesień/październik) CKPiR zorganizowało triumfalny powrót zapomnianej wówczas w swojej małej ojczyźnie artystki do rodzinnej miejscowości – w Centrum Integracji Społecznej w Zielonkach zorganizowano wystawę obrazów Katarzyny Gawłowej we współpracy z Muzeum Etnograficznym w Krakowie, z którego wypożyczono obrazy. Zorganizowano wówczas wernisaż z konferencją, a także lekcje muzealne dla uczniów. Łącznie wystawę obrazów artystki zwiedziło ponad 800 osób. CKPiR zakupiło też dwa pierwsze obrazy artystki dla instytucji kultury w gminie Zielonki - są obecnie przekazane w depozyt Izbie Regionalnej.

Nową inicjatywą CKPiR jest powstający na terenie gminy szlak murali, odzwierciedlający ważne postacie, związane z gminą, bądź rocznicowe wydarzenia. Poprzez podjęcie przez CKPiR w 2016 r. współpracy z krakowską Fundacją ARTica zorganizowane zostały nie tylko na terenie gminy 2 artystyczne Festiwale Graffiti i Sztuk Młodzieżowych w latach 2016 i 2017, w których uczestniczyło każdorazowo ponad 150 dzieci, ale powstały też murale: w Parku Wiejskim w Zielonkach – prezentujące atrakcje gminy Zielonki (2016); na budynku Szkoły Podstawowej w Bibicach – poświęcony Stanisławowi Wyspiańskiemu (2017); w Szkole Podstawowej w Woli Zachariaszowskiej przedstawiający Józefa Piłsudskiego (2018) oraz na siedzibie głównej CKPiR – przedstawiający trzy postacie: Pucheroka, Katarzynę Gawłową i muzykanta (2019).

Do kolejnych inicjatyw CKPiR z zakresu promowania dziedzictwa i historii gminy należą przedsięwzięcia związane z kreowaniem nowych atrakcji w gminie, np. Szlak Stanisława Wyspiańskiego w Węgrzcach (artysta ostatnie miesiące życia spędził w tej miejscowości), ścieżka historyczno-edukacyjna „Zjednoczeni w Niepodległej” (o granicach zaborów, które dzieliły gminę Zielonki), quest „Z Eleonorą Wodzicką spacer po Korzkwi”, w ramach którego poznaje się historię kościoła i zamku w Korzkwi. Ważnym wydarzeniem zorganizowanym przez CKPiR w 2017 r. była konferencja „Wyspiański wraca do Węgrzc – wieczór poświęcony twórczości Wyspiańskiego z udziałem i wykładami: wicedyrektora Muzeum Narodowego w Krakowie Łukasza Gawła, autorki biografii młodopolskiego artysty Moniki Śliwińskiej, wnuczki artysty Doroty Wyspiańskiej-Zapędowskiej oraz fragmentami „Wesela” Wyspiańskiego w wykonaniu studentów Krakowskiej Akademii Sztuk Teatralnych pod kierunkiem Agnieszki Mandat.

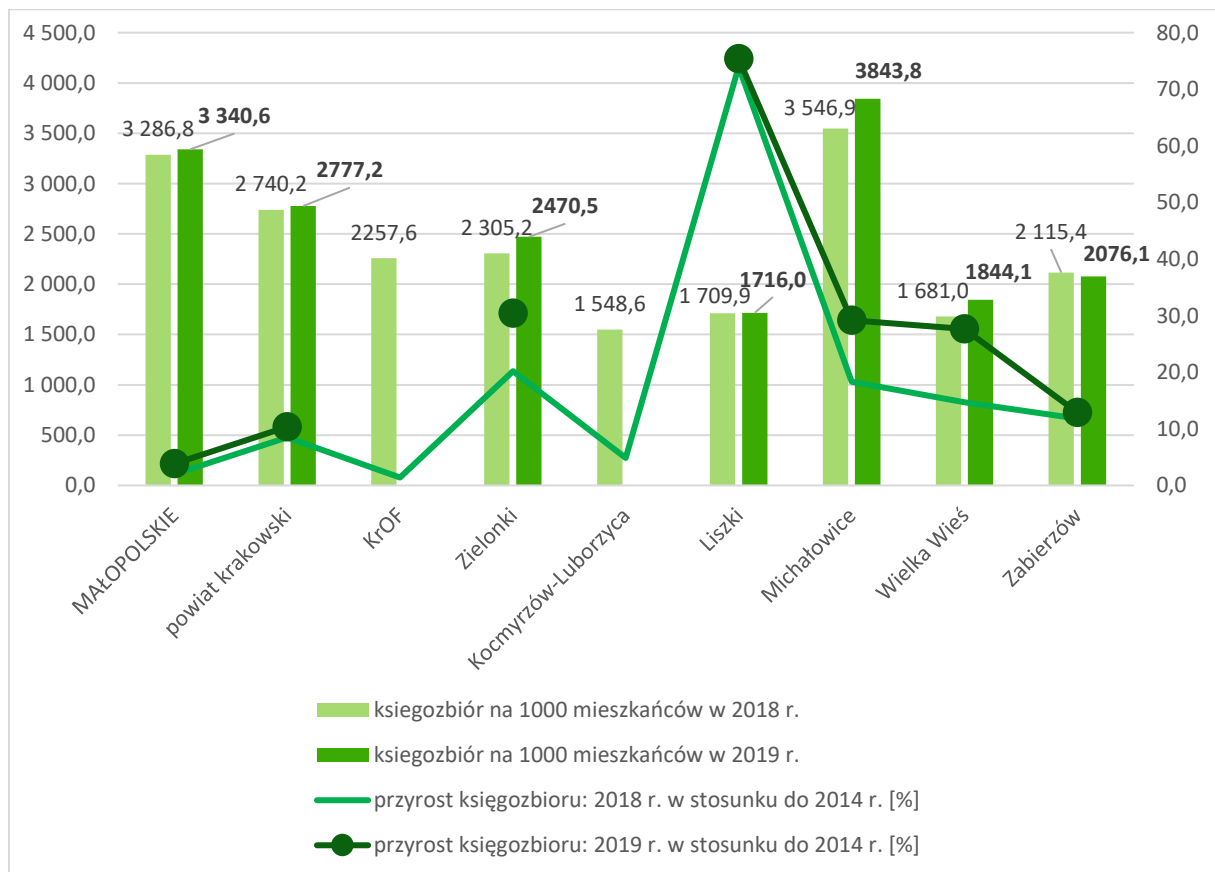
Promocją lokalnego dziedzictwa zajmuje się także Biblioteka Publiczna w Zielonkach i funkcjonująca w jej ramach Izba Regionalna, organizując wydarzenia związane z kultywowaniem obrzędów świątecznych i zwyczajów ludowych, np. konkursy: „Najpiękniejsza palma wielkanocna” oraz „Cudowna Moc Bukietów” (w obu zwraca się uwagę, aby w pracach wykorzystywać tradycyjne, naturalne, materiały), spotkania karnawałowe – „Zapustne Darcie Pierza” czy prowadząc działania z zakresu upowszechniania stroju ludowego (unikalnym elementem dziedzictwa kulturowego gminy Zielonki jest obecny na gorsetach damskiego stroju ludowego wzór hafciarski określany mianem „od Zielonek”).

Oferta Biblioteka Publiczna oraz Izba Regionalna

Kolejny ważnym instytucjonalnym organizatorem oferty kulturalnej w gminie Zielonki jest Biblioteka Publiczna – z główną siedzibą w Zielonkach i 3 filiami (Węgrzce, Przybysławice, Bibice - Kulturoteka). W 2018 r. jej księgozbiór wynosił 52 055 woluminów, co znaczy, że na 1000 mieszkańców przypadało ok. 2 305 woluminów. Wynik ten świadczył o stosunkowo dobrej dostępności pozycji bibliotecznych w Zielonkach, a wyższą wartość wskaźnika księgozbioru przypadającego na 1000 mieszkańców odnotowano tylko dla gminy Michałowice i w przypadku średnich liczonych dla powiatu i województwa. Na przestrzeni 2014-2018 z każdym rokiem wzrastała wartość tak liczonego wskaźnika dostępności zieloneckiego księgozbioru. **Wzrastała także liczba pozycji bibliotecznych: porównując liczbę woluminów w 2014 r. i w 2018 r., to właśnie w gminie Zielonki miał miejsce drugi pod względem wielkości procentowy przyrost księgozbioru wśród analizowanych JST – w wysokości 20% (wyk.18).**

Zbiory Biblioteki Publicznej w Zielonkach są na bieżąco uzupełniane z dotacji podmiotowej gminy Zielonki, środków Biblioteki Narodowej, jak również z darowizn. Stan zbiorów na koniec 2019 r. wynosił 56 447 (w tym 54 881 książek). Łączne wpływy woluminów w 2019 r. wyniosły 5 672 egzemplarzy, z czego zakup nowości 2 478 egzemplarzy. Dla 2019 r. liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców wynosiła 10,32. W 2019 r. księgozbiór liczony na 1000 mieszkańców wynosił 2 470 woluminów i tym samym gmina Zielonki cały czas utrzymywała się w czołówce zestawienia pod względem tego wskaźnika. Z kolei porównując wielkość księgozbioru dla 2014 r. i 2019 r. , to procentowy przyrost woluminów w gminie Zielonki był jednym z najwyższych i wynosił 30,4%.

Wykres 18. Księgozbiór przypadający na 1000 mieszkańców w 2018 r. i 2019 r. oraz procentowa zmiana liczby woluminów: 2018 r. i 2019 r. w stosunku do 2014 r.*

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych oraz danych przekazanych przez Bibliotekę Publiczną w Zielonkach

*brak danych za 2019 r. dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca oraz wszystkich gmin KrOF

W latach 2015-2019 zwiększała się liczba czytelników zieloneckiej biblioteki (4819 osób w 2019 r. – czyli blisko 40% więcej niż w 2015 r.), na co istotny wpływ miało utworzenie nowego oddziału w 2018 r. – Kulturoteki w Bibicach. Najwięcej czytelników było zarejestrowanych w bibliotece głównej w Zielonkach (blisko 2000 osób), ale warto zwrócić uwagę, że w ostatnich 5 latach stosunkowo duży przyrost czytelników dotyczył filii w Przybysławicach. Wzrostowy trend liczby czytelników występował też we wszystkich jednostkach wybranych do analizy. Co więcej, **w latach 2014-2018 zarówno w gminie Zielonki, jak i w pozostałych omawianych JST, rosła też wartość wskaźnika aktywności czytelniczej (liczba czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców). W 2018 r. na tysiąc mieszkańców gminy Zielonki przypadało 201 czytelników i był to jeden z lepszych wyników w całym zestawieniu – wyższą wartość odnotowano jedynie w Michałowicach i dla KrOF-u (odpowiednio 282 i 249).** Dla 2019 r. obserwuje się dalszy wzrost tego wskaźnika, a gmina Zielonki z 211 czytelnikami przypadającymi na 1000 mieszkańców cały czas zajmowała drugą pozycję wśród analizowanych JST¹¹. Z kolei średnia liczba wypożyczeń na 1 czytelnika w 2018 r. wynosiła 14,6 i kształtowała się na poziomie średniej wojewódzkiej, zaś w 2019 r. – 15,4 i tym samym sytuowała się nieco poniżej wyników dla województwa i powiatu, ale powyżej wartości odnotowanych w Liszkach czy Michałowicach. Zauważalny w gminie Zielonki wzrost liczby czytelników oraz czytelników przypadających na 1000 mieszkańców to niewątpliwie pozytywne zjawisko na tle ogólnego niskiego wskaźnika czytelnictwa w Polsce i zmian nawyków czytelniczych (kupowanie zamiast wypożyczania książek)¹². Wyrazem aktywności czytelniczej zielonczan jest też prężna działalność Dyskusyjnych Klubów Książki – przy bibliotekach funkcjonują DKK dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży.

Tabela 7. Liczba czytelników Biblioteki Publicznej w gminie Zielonki w latach 2015-2019.

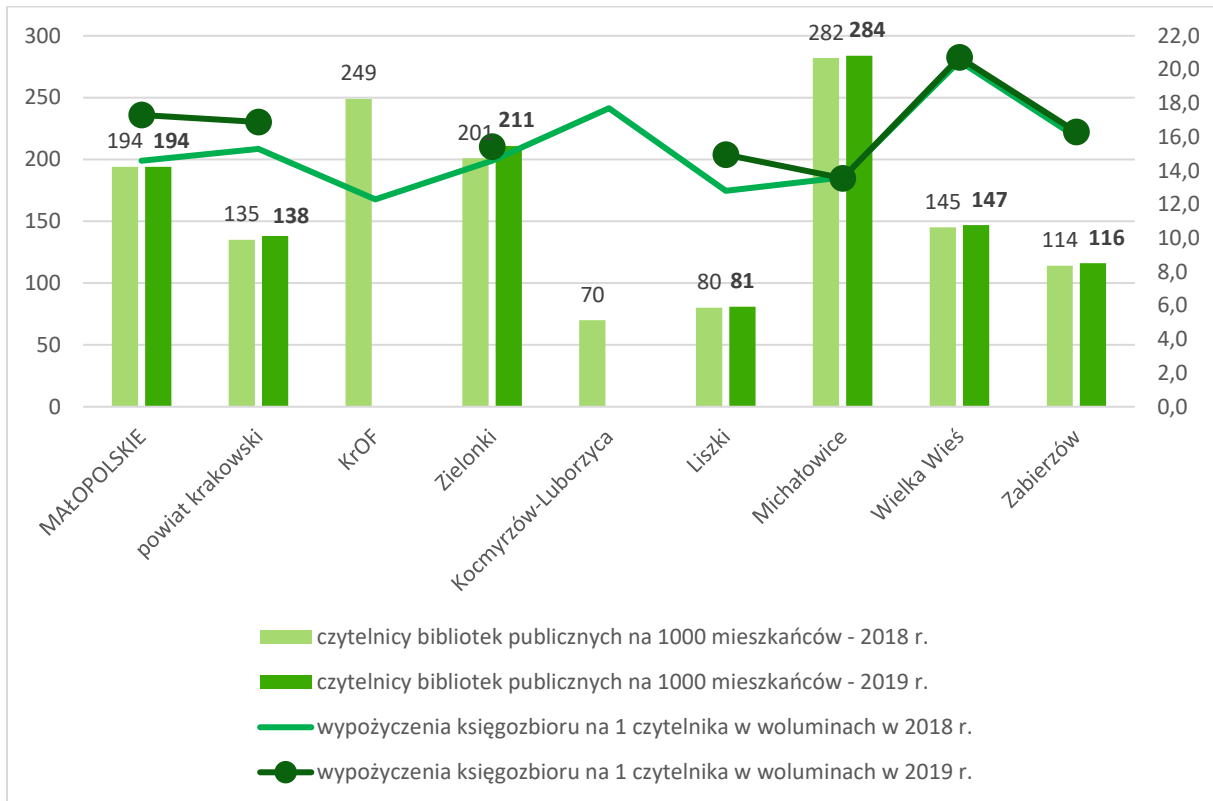
Filia/rok	2015	2016	2017	2018	2019
Zielonki	1738	1807	1936	2013	1977
Węgrzce	1072	1089	1101	1006	1070
Przybysławice	658	675	780	856	871
Bibice	-	-	-	625	901
Ogółem	3468	3571	3817	4503	4819

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki

¹¹ Dane dla całego zestawienia niepełne – brak danych za 2019 r. dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca oraz wszystkich gmin KrOF

¹² Za: Izabela Koryś, Roman Chymkowski, *Stan czytelnictwa w Polsce w 2018 r. Wstępne wyniki*, raport dostępny: <https://www.bn.org.pl/tag-czytelnictwo>

Wykres 19. Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców oraz wypożyczenia na 1 czytelnika w 2018 r.i 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych raz danych przekazanych przez Bibliotekę Publiczną w Zielonkach

*brak danych za 2019 r. dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca oraz wszystkich gmin KrOF

Zielonecka biblioteka współtworzy ofertę spędzania czasu wolnego w gminie – do jej działań zaliczają się m.in. regularnie odbywające się spotkania DKK, wystawy i towarzyszące im wernisaże/finisaże, zajęcia/lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży (w tym spotkania w szkołach/przedszkolach w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dzieci), spotkania autorskie, warsztaty/spotkania artystyczne – np. warsztaty hafciarskie, biblioteczne zajęcia plastyczne (w różnych formułach – rodzinne, dla dzieci/młodzieży, dla seniorów), oferta wakacyjna i feryjna dla dzieci – zajęcia literacko-plastyczne, spotkania Książkożerców (spotkania książkowo-kulinarne w Kulturotece), różne imprezy m.in. wieczory w bibliotece, happeningi czytelnicze, wymiany książkowe, Wieczór Niepodległości. Biblioteka aktywnie włącza się w różne wydarzenia gminne, przygotowuje ciekawe atrakcje w ramach świąt czytelniczych np. Tygodnia Bibliotek, a także od kilku lat uczestniczy w Wielkiej Paradzie Smoków w Krakowie organizowanej przez Teatr Groteska (smoki to efekt współpracy mieszkańców, zazwyczaj dzieci i ich opiekunów z ekipą bibliotekarzy. W 2019 r. zielonecka reprezentacja otrzymała III miejsce w konkursie na najpiękniejszego smoka). W ramach działalności okołobibliotecznej **w ostatnich 5 latach średnio rocznie odbywało się ponad 500 różnych form/wydarzeń (tab. 8).**

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 8. BP w Zielonkach – działalność okołobiblioteczna w latach 2015-2019*

	2015	2016	2017	2018	2019	średnia
Liczba wydarzeń	514	425	487	636	579	528

*bez uwzględnienia działalności Izby Regionalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki oraz Sprawozdań z pracy Biblioteki Publicznej w Zielonkach z lat 2015-2018

Od 2014 r. w strukturze Biblioteki Publicznej funkcjonuje oddział zbiorów muzealnych – Izba Regionalna (IR), której misją jest „odkrywać, chronić oraz przybliżyć współczesnym i przekazać następnym pokoleniom dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Zielonki”¹³. IR nie tylko popularyzuje wiedzę o dziedzictwie gminy, ale też realizuje wiele inicjatyw integrujących mieszkańców. IR gromadzi dobra kultury w zakresie historii i sztuki ludowej gminy Zielonki. Zbiory stale są wzbogacane darami ofiarodawców. Izba mieści się w lokalu biblioteki w Zielonkach. Można ją bezpłatnie zwiedzać od poniedziałku do soboty. Ponadto IR organizuje zajęcia edukacyjne dla dzieci, etno-warsztaty, „spotkania z historią”, plenery fotograficzne, konkursy, a także opracowuje publikacje dot. lokalnej kultury i historii. Celem tych działań jest przypomnienie i przybliżenie dawnych zwyczajów oraz obrzędów wsi podkrakowskiej (oraz wzmocnienie lub przywrócenie ich praktykowania), np. takich jak zapustne darcie pierza czy wykonywanie palm wielkanocnych. **W latach 2015-2019 Izba organizowała po kilkadziesiąt wydarzeń rocznie (tab. 9). Ponadto w latach 2016-2019 Izbę łącznie zwiedziły 2733 osoby (średnio 631 os./rok).** Ważnym dopełnieniem działalności edukacyjnej instytucji jest strona internetowa, na której regularnie zamieszczane są artykuły historyczno-etnograficzne – dotyczące kultury ludowej, dziedzictwa gminy Zielonki, ważnych lokalnych postaci (podstrona „Osobowości naszej gminy”) czy samych zbiorów – w ramach cyklu „Obiekt tygodnia” (zdjęcia obiektu wraz z krótkim opisem). Ważnym aspektem działalności IR jest upowszechnianie wiedzy o stroju krakowskim. W 2018 i 2019 roku zostały wydane dwa albumy prezentujące fotografie elementów stroju krakowskiego, które znajdują się w zbiorach IR. Działania naukowo-edukacyjne Biblioteki Publicznej w Zielonkach obejmują również prowadzenie serii wydawniczej „Biblioteka Historyczna Gminy Zielonki”, w obrębie której ukazały się już dwie książki. Seria będzie kontynuowana w przyszłości.

W odpowiedzi na lokalowe potrzeby wynikające m.in. z ciągle powiększającego się księgozbioru oraz rozbudowywanej oferty okołobibliotecznej na najbliższe lata planowana jest budowa nowego budynku Biblioteki Publicznej w Zielonkach wraz z Izbą Regionalną. Obecnie powierzchnia biblioteki nie jest adekwatna do posiadanych zbiorów i nieproporcjonalna do zapotrzebowania, brakuje także pomieszczenia do magazynowania książek. Z racji tego, iż Zielonki są miejscowością podmiejską, mając na uwadze zwiększającą się liczbę mieszkańców gminy, aktualizacja księgozbioru biblioteki stoi przed sporym wyzwaniem. Utrzymanie rosnącej liczby czytelników i stosunkowo wysokiego poziomu czytelnictwa w gminie wymaga stałego powiększania zbiorów i nabywania nowości czytelniczych zaspokajających potrzeby mieszkańców (w tym zwyczajów i preferencji czytelniczych mieszkańców napływowych), a do tego niezbędne są odpowiednie warunki lokalowe. Ponadto, w zakresie rozwoju infrastruktury bibliotecznej planowane są również remonty filii w Przybysławicach (malowanie, nowa aranżacja wnętrza) oraz w Węgrzicach (nowa aranżacja przestrzeni – dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych). Także stale

¹³ Za: <https://izbaregionalna.zielonki.org/regulamin/>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

powiększające się zbiory IR wymagają nowej przestrzeni magazynowej i wystawienniczej. Zapewnienie jej jest niezbędnym warunkiem wzrostu efektywności dalszej działalności IR. W przyszłości warto rozważyć pomysł zmiany nazwy IR, za którą podążałaby pewna modyfikacja charakteru jej działalności. Istnieje również pilne zapotrzebowanie na salę do zajęć edukacyjnych, a także na przystosowanie przestrzeni muzealnej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Celem tych zmian jest uczynienie IR miejscem bardziej atrakcyjnym dla różnych grup odbiorców gminnej oferty kulturalnej oraz stworzenie odpowiednich warunków do pogłębienia refleksji nad dziedzictwem kulturowym gminy Zielonki i okolic.

Tabela 9. Działalność Izby Regionalnej w Zielonkach w latach 2015-2018

	2015	2016	2017	2018	średnia
Liczba wydarzeń	29	49	37	65	45
Liczba zwiedzających	b.d.	795	795	303	631

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z pracy Biblioteki Publicznej w Zielonkach z lat 2015-2018

Oferta sportowa

Oferta spędzania czasu wolnego to nie tylko propozycje edukacyjno-kulturalne, ale też sportowo-rekreacyjne. Na terenie gminy znajduje się infrastruktura sportowa, która sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej: hala sportowa w Zielonkach (siedziba CKPiR) oraz boiska: kompleks boisk w Pękowicach, kompleks boisk w Brzozówce, pełnowymiarowe boiska klubów sportowych (LKS Zieleńczanka, TS Węgrzce, KS Bibiczanka). Hala to obiekt rozpoznawalny w skali ponadlokalnej o powierzchni wynoszącej 2122 m². Rozmiary i wyposażenie budynku (sama płyta boiska o wymiarach 44 m x 21,5 m) sprawiają, że mogą być w nim rozgrywane zawody na poziomie ligowym w randze mistrzostw Polski dla dyscyplin takich jak: siatkówka, koszykówka i piłka ręczna, tenis ziemny i stołowy oraz gimnastyka sportowa. Trybuny mają prawie 300 miejsc siedzących, w budynku dostępna jest też winda dla niepełnosprawnych. Zarówno przy hali, jak i przy boiskach w Pękowicach i Brzozówce znajdują się korty tenisowe. Sportową infrastrukturę gminy dopełniają 2 baseny szkolne (w szkołach w Zielonkach i Bibicach), które w miarę wolnych godzin są wykorzystywane na potrzeby rekreacyjne mieszkańców.

Poza tym oferta sportowa w gminie Zielonki opiera się na następujących elementach:

- cyklicznych zajęciach odbywających się na hali sportowej w ramach oferty CKPiR, przy współpracy zewnętrznych instruktorów, np. gimnastyka, sportowa szkoła prowadzona przez instruktorów AZS AWF;
- zajęciach, imprezach i pozostałej działalności prowadzonej przez stowarzyszenia, fundacje, w tym kluby sportowe. Z boisk klubów sportowych realizujących zadania w ramach otrzymanej dotacji z Gminy korzysta z każdym rokiem coraz większa liczba osób. Zajęcia na boiskach odbywają się systematycznie – 2-3 razy w tygodniu.
- zajęciach/obiektach prowadzonych przez podmioty prywatne;
- bazie sportowo-rekreacyjnej na wolnym powietrzu – przestrzeniach wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę, w których mieszkańcy mogą wypoczywać i realizować aktywności fizyczne we własnym zakresie. W gminie Zielonki ten rodzaj zaplecza jest rozbudowany: na terenie gminy funkcjonują 23 ogólnodostępne place zabaw, 17 siłowni

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

zewnątrznych i kilka ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych z boiskami/boiskami wielofunkcyjnymi: w Pękowicach i Brzozówce oraz klubów sportowych – LKS Zieleńczanka, KS Bibiczanka i TS Węgrzce. Największym zielonym urządzonym terenem rekreacyjnym jest Park Wiejski w Zielonkach – o powierzchni ponad 2 ha z alejkami asfaltowymi, placem zabaw, małą architekturą, boiskiem do koszykówki, pagórkiem widokowym. Wiele inwestycji i modernizacji w tym zakresie miało miejsce właśnie w ostatnich 5 latach – m.in. siłownię zewnętrzną, teren rekreacyjny w Trojanowicach, plac zabaw na Osiedlu Łokietka, teren rekreacyjny w Garliczce i inne. W ostatnich latach pozyskiwano też nowe tereny i przekształcano je na przestrzenie rekreacyjne. W 2018 roku gmina Zielonki w drodze umów sprzedaży nabyła grunty zlokalizowane w centrum miejscowości Wola Zachariaszowska, przeznaczone na cele rekreacyjno-sportowe o łącznej powierzchni 0,1976 ha za łączną cenę 247.600,00 zł, składające się z 4 działek ewidencyjnych położonych przy skrzyżowaniu pl. Józefa Kusia z ul. Św. Floriana oraz ul. Akacyjną. Ponadto w 2018 r. gmina Zielonki w drodze darowizny od Skarbu Państwa otrzymała prawo własności działki nr 1507 obręb Zielonki, o powierzchni 0,42 ha (wartość 607.194,00 zł), zlokalizowanej pomiędzy ul. Lawendową a ul. Na Piaski w Zielonkach. Przedmiotowa nieruchomość przeznaczona jest na urządzenie terenu rekreacyjno-sportowego. Po przeprowadzonej analizie różnych możliwości zagospodarowania otrzymanego od Skarbu Państwa terenu, gmina dokonała w 2018 r., zakupu sąsiedniej działki nr 1508 obr. Zielonki, o powierzchni 0,20 ha za cenę 300.000,00 zł. Dzięki temu uzyskano większą łączną szerokość nieruchomości, co umożliwi korzystniejsze zagospodarowanie terenu, w tym możliwość częściowej zabudowy budynkiem sołeckim. W 2019 r. pozyskano też działki na cele rekreacyjne w Grębynicach (24 ary) i Januszowicach (22 ary), łącznie za 675 tys. zł¹⁴. W 2020 roku na podstawie art. 13 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 817 ze zm.), w drodze decyzji administracyjnej Wojewody Małopolskiego z dnia 29.01.2020 r., znak: WS.VII.,7510.1.86.2019.JK, gmina Zielonki nabyła z mocy prawa działki nr 240/2 o powierzchni 0,57 ha obr. Batowice oraz nr 242/2 o pow. 1,42 ha obr. Batowice, które w przyszłości mogą zostać zagospodarowane jako tereny rekreacyjno-sportowe służące mieszkańcom Sołectwa Batowice i Sołectwa Dziekanowice.

Gmina co roku motywuje i wspiera dzieci, młodzież, dorosłych mieszkańców poprzez przyznawanie stypendiów i nagród sportowych. W ostatnich latach rosła liczba przyznawanych stypendiów i nagród sportowych (zob. tab. 10). W roku 2019 przyznano łącznie 27 nagród i stypendiów sportowych (za osiągnięcia sportowe w roku 2018), a w 2020 roku 47 (za osiągnięcia sportowe w roku 2019). Stypendia przyznawane są zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym w dyscyplinach sportu mających znaczenie dla gminy Zielonki. Natomiast Nagrodę Sportową Gminy Zielonki może otrzymać zawodnik lub trener – też pod warunkiem, że uprawiają (trenują osobę/y uprawiające) jedną z dyscyplin sportowych mających znaczenie dla gminy Zielonki. Uchwała rady o stypendiach i nagrodach sportowych ustala 24 dyscypliny sportowe mające znaczenia dla gminy Zielonki (obecnie dwie kolejne dyscypliny – żeglarstwo oraz narciarstwo alpejskie czekają na dopisanie). Zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o sporcie organ prowadzący przy ustalaniu zasad przyznawania ww. nagród bierze pod uwagę znaczenie danego sportu dla jednostki samorządu terytorialnego oraz osiągnięty wynik

¹⁴ Za: „Wiadomości Lokalne Gminy Zielonki”, 1(151)/2020.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

sportowy. W ostatnich latach poszerzało się też zestawienie dyscyplin sportowych mających znaczenia dla gminy Zielonki - co odzwierciedla też różnorodność sportowych pasji zielonczan.

Tabela 10. Przyznane nagrody i stypendia sportowe oraz liczba dyscyplin sportowych mających znaczenie dla gminy Zielonki w latach 2015-2020*

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nagrody sportowe	0	2	2	9	15	23
Stypendia sportowe	2	5	5	6	12	24
RAZEM	2	7	7	15	27	47
Dyscypliny sportowe	-	18	20	21	24	26**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki

* Nagrody i stypendia przyznane w danym roku dotyczą osiągnięć za poprzedni rok.

** Uwzględniając dyscypliny ws. których wpłynęły wnioski o dopisanie (żeglarstwo oraz narciarstwo alpejskie).
Dyscypliny czekają na dopisanie.

Podsumowanie

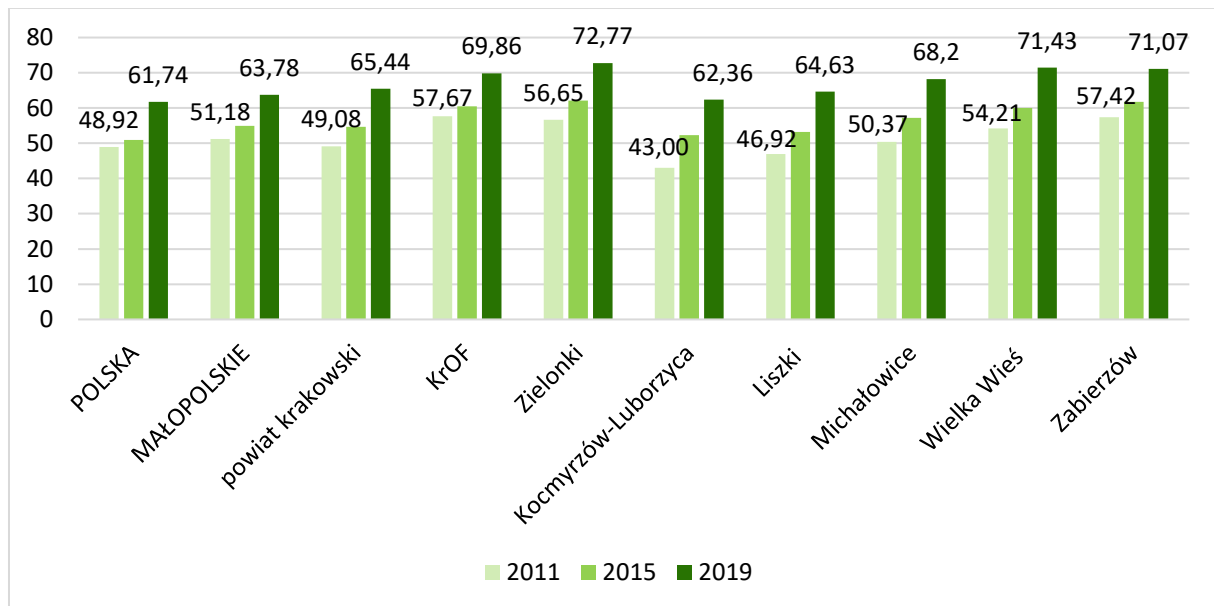
Oferta spędzania czasu wolnego w gminie Zielonki w ostatnich latach zauważalnie się rozbudowała – pojawiło się wiele nowych propozycji: zajęć, wydarzeń, obiektów i infrastruktury. W efekcie powstała bogata i różnorodna oferta dla różnych grup wiekowych: dzieci, młodzieży, dorosłych – w tym seniorów. Kluczową rolę w kształtowaniu oferty kulturalnej i sportowej odgrywają instytucje gminne – Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach, Biblioteka Publiczna wraz z funkcjonującą w jej strukturach Izbą Regionalną, a ich działalność uzupełniają stowarzyszenia czy grupy mieszkańców, w tym np. kluby sportowe czy koła gospodyń wiejskich. Co istotne, w gminie Zielonki w ramach ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego pielęgnowane są tradycje ludowe, a wśród nich najważniejsze miejsce zajmuje unikatowy zwyczaj pucheroków.

Aktywność społeczna

Jednym z podstawowych przejawów aktywności społecznej jest aktywność wyborcza. **Biorąc pod uwagę wybory parlamentarne zielonczanie wyróżniają się pod tym względem od lat na tle analizowanych jednostek.** Już w 2011 r. gmina Zielonki plasowała się na drugiej pozycji pod względem frekwencji w powiecie (za Zabierzowem), by od 2015 r. objąć prowadzenie. **W wyborach w 2019 r. udział wzięło aż 73% uprawnionych do głosowania mieszkańców gminy Zielonki, a zbliżonym wynikiem mogli pochwalić się jedynie Wielka Wieś oraz Zabierzów.**

W Polsce wybory samorządowe cieszą się mniejszym zainteresowaniem niż parlamentarne czy prezydenckie (każdorazowo od 1989 osiągały niższą frekwencję). **Także zielonczanie w nieco mniejszym stopniu angażują się w wybory samorządowe.** Frekwencja z 2019 r. wynosiła w gminie Zielonki blisko 58% i tym samym była zbliżona do średniej dla KrOF-u i tej odnotowanej w gminie Michałowice, a nieco wyższa od wyników dla kraju, województwa, powiatu oraz gmin: Liszki i Kocmyrzów-Luborzyca. Natomiast **zauważalnie wyższymi wartościami charakteryzowały się gminy Wielka Wieś oraz Zabierzów (obie powyżej 60%).** Analizując rankingi frekwencji dla powiatu krakowskiego, zauważa się, że gmina Zielonki obejmowała tym razem niższe pozycje niż w przypadku wyborów parlamentarnych. W 2010 r. plasowała się bliżej końca stawki (13 miejsce), w 2014 r. trafiła do pierwszej dziesiątki, zajmując wówczas 10 miejsce, a w 2018 r. awansowała na 9. W powiatowych rankingach w analizowanym okresie każdorazowo wyżej pozycjonowały się gminy Wielka Wieś i Zabierzów, które w 2018 r. zajęły odpowiednio 1 i 3 miejsce.

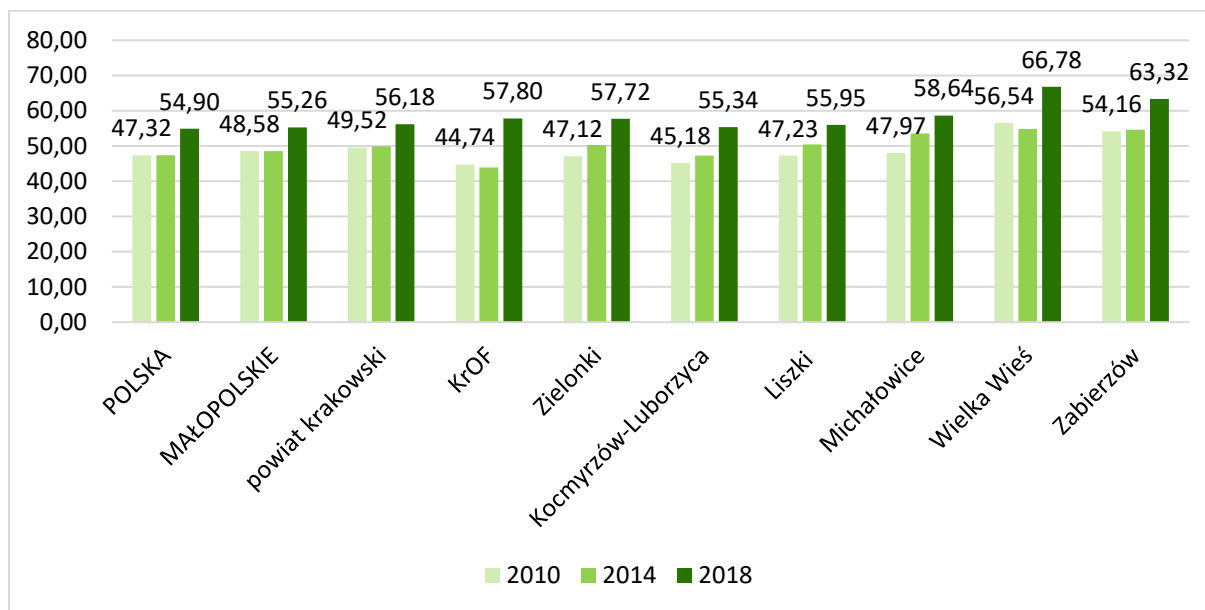
Wykres 20. Zestawienie frekwencji wyborczej – wybory parlamentarne: 2011, 2015 i 2019 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 21. Zestawienie frekwencji wyborczej – wybory samorządowe 2010, 2014, 2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Na przestrzeni lat w gminie Zielonki zwiększał się udział mieszkańców, zarówno w wyborach parlamentarnych (o blisko 20 pp.), jak i samorządowych rośnie (ok. o 10 pp.), co było spójne z ogólnokrajowymi trendami. **Ponadto, na podstawie powyżej omówionych danych można założyć, że mieszkańcy gminy Zielonki charakteryzują się dość wysoką aktywnością obywatelską, która może przekładać się na równie wysoki potencjał społeczny w zakresie mobilizacji i angażowania się w przedsięwzięcia istotne dla zielonczan.** Należy przy tym pamiętać, że niekoniecznie będzie to zawsze oznaczało aktywne włączanie się w kwestie lokalne, sprawy dotyczące gminy, konsultacje społeczne itp.

Wskaźnikiem zaangażowania w sprawy lokalne i aktywności społecznej mieszkańców gminy Zielonki jest także frekwencja wyborcza podczas zorganizowanych w 2019 r., po raz pierwszy w gminie, jednodniowych, powszechnych i tajnych **wyborów sołeckich**. Wybory przeprowadzono 7 kwietnia 2019 roku w 17 sołectwach (zob. tab.11), a – zgodnie z zapisami znowelizowanego Statutu Sołectw – wyborów nie przeprowadzono w sołectwach Trojanowice i Węgrzce. Zarejestrowane listy kandydatów obejmowały łącznie 23 kandydatów na sołtysów oraz 142 kandydatów na członków rady sołeckiej. Nad prawidłowością przeprowadzenia wyborów czuwały Sołeczkie Komisje Wyborcze, w których pracę podjęło łącznie 113 osób. Frekwencja różnicowała się wg liczby kandydatów – i była wyższa w tych sołectwach, gdzie mieszkańcy mieli (większy) wybór kandydatów. Najwyższą frekwencję odnotowano w Grębynicach (61,51%), stosunkowo wysokimi wynikami charakteryzowały się też sołectwa Bosutów-Boleń, Brzozówka, Garlica Duchowna, Korzkiew – w każdym z tych sołectw frekwencja wynosiła powyżej 40%.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 11. Wybory sołeckie w 2019 r. w gminie Zielonki

Sołectwo	Liczba uprawnionych do głosowania	Kandydaci na sołtysa (liczba osób)	Kandydaci do rady sołeckiej (liczba osób)	Frekwencja (%)
Batowice	367	1	9	20,16
Bibice	2680	1	9	10,63
Bosutów-Boleń	722	3	10	42,10
Brzozówka	468	2	12	41,88
Dziekanowice	578	1	6	16,78
Garlica Duchowna	179	1	9	52,51
Garlica Murowana	304	1	8	25,32
Garliczka	310	1	13	37,41
Grębynice	343	2	5	61,51
Januszowice	252	1	4	23,80
Korzkiew	177	2	9	54,80
Osiedle Łokietka	826	1	7	15,85
Owczary	819	1	6	22,46
Pękowice	457	2	6	32,82
Przybysławice	551	1	9	23,23
Wola Zachariaszowska	559	1	10	27,19
Zielonki	3813	2	11	9,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

Kolejnym z widocznych na terenie JST przejawów aktywności społecznej jest działalność organizacji pozarządowych. Na terenie gminy Zielonki działały 52 organizacje pozarządowe¹⁵. **Analizując liczbę organizacji przypadającą na 1000 mieszkańców, to choć wartość tego wskaźnika dla gminy Zielonki wzrastała w ostatnich latach, to wynik odnotowany w 2018 r. (3,14) był jednym z niższych wśród omawianych jednostek.** Oznacza to, że zielonczanie wypadają dość przeciętnie pod kątem sformalizowanej aktywności społecznej, raczej też nie wyróżniają się na tle mieszkańców innych gmin powiatu krakowskiego czy KrOF-u.

¹⁵ Na podstawie: www.zielonki.pl

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w 2014 i 2018 roku w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Jednostka	2014 r.	2018 r.
MAŁOPOLSKIE	3,25	3,73
powiat krakowski	2,71	3,25
KrOF	4,33	4,95
Zielonki	2,81	3,14
Kocmyrzów-Luborzycza	2,37	2,83
Liszki	2,75	3,47
Michałowice	3,05	3,69
Wielka Wieś	2,44	2,83
Zabierzów	3,91	4,53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Najpopularniejszymi obszarami działalności organizacji z terenu gminy Zielonki są: sport, turystyka, rekreacja, hobby, rozwój lokalny, kultura, sztuka, tradycja. Najwięcej podmiotów koncentruje się w miejscowościach: Zielonki i Węgrzce (odpowiednio 16 i 9), zaś w dwóch nie funkcjonuje żadna organizacja pozarządowa (Garlica Duchowna, Garliczka). W pozostałych miejscowościach jest zarejestrowanych po kilka NGO (tab. 13.)

Tabela 13. Organizacje pozarządowe wg miejscowości w gminie Zielonki w 2020 r.

Miejscowość	Liczba organizacji pozarządowych
Batowice	3
Bibice	6
Bosutów- Boleń	2
Brzozówka	1
Dzieskanowice	1
Garlica Duchowna	0
Garlica Murowana	2
Garliczka	0
Grębyńnice	2
Januszowice	3
Korzkiew	3
Owczary	3
Pękwice	2
Przybysławice	1
Trojanowice	2
Węgrzce	8
Wola Zachariaszowska	3
Zielonki	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zielonki.pl

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Zieloneckie organizacje pozarządowe budują ofertę kulturalno-sportową gminy m.in. poprzez autorskie przedsięwzięcia czy realizację zadań publicznych. Cele i zasady współpracy między organizacjami a Gminą określa opracowywany corocznie „Program współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki”. W ramach współpracy Gmina zapewnia wsparcie finansowe (udzielanie dotacji poprzez otwarte konkursy ofert, tryb pozakonkursowy, umowy cywilno-prawne), jak i pozafinansowe (np. udostępnianie lokalu na spotkania, promocja wydarzeń organizowanych stowarzyszenia – umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy, na tablicach ogłoszeń w urzędzie itp.). Efektem tej współpracy w ostatnich latach były inicjatywy edukacyjne oraz integracyjno-kulturalne, m.in. festiwal muzyczny w Korzkwi (kilka edycji), warsztaty rzemiosła, malarstwa i kulinariów, oferta senioralna – Akademia Sztuk Trzeciego Wieku, oznakowanie szlaku pieszego Stanisława Wyspiańskiego, biegi i inne lokalne imprezy sportowe, wydarzenia organizowane w ramach obchodów roku Stanisława Wyspiańskiego i 100. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Wsparcie otrzymywały też m.in. projekty OSP i działania w zakresie edukacji dla kultury fizycznej prowadzone przez kluby sportowe oraz uczniowskie kluby sportowe.

W latach 2015-2018 **wzrastała liczba zadań publicznych realizowanych w ramach „Programu współpracy...”, a także liczba ich wykonawców – podmiotów Programu (tab. 14). W 2018 r. aż 30 organizacji zaangażowało się w ten sposób w realizację zadań publicznych na rzecz lokalnej społeczności.** Wskazuje to, że taka forma współpracy między Gminą a trzecim sektorem się sprawdza i coraz więcej organizacji pozarządowych jest nią zainteresowanych. Liczba przydzielanych dotacji w ostatnich pięciu edycjach Programu (2015-2019) różnicowała się w zależności od formy wsparcia. W przypadku trybu konkursowego od 2017 przyjęła w miarę stałą wartość (6-7 dotacji), zaś dla trybu pozakonkursowego i umów cywilno-prawnych nie można wytyczyć jednoznacznej tendencji. Z kolei liczba projektów realizowanych przez organizacje ze środków przekazanych przez CKPiR od 2017 stopniowo wzrasta.

Na przestrzeni lat nastąpił też wzrost kwot przeznaczanych na dotacje dla organizacji pozarządowych, jak i wzrost wysokości wszystkich środków finansowych przeznaczonych z budżetu gminy na realizację „Programu współpracy...”. W 2019 r. obie te kwoty były ok. dwukrotnie wyższe niż w 2015 r. Należy przy tym zauważyć, że kwoty przeznaczone na realizację „Programu...” w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy systematycznie wzrastały – w 2015 r. było to 18,89 zł / mieszkańca, a w roku 2019 już 27,33 zł / mieszkańca. (tab. 15).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 14. Wybrane mierniki efektywności realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki w latach 2015-2018

Miernik	2015	2016	2017	2018	2019
liczba zadań publicznych zrealizowanych przed podmioty Programu	23	22	25	30	35
liczba podmiotów Programu realizujących zadania publiczne na rzecz lokalnej społeczności	18	20	20	27	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki (Sprawozdania z realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki)

Tabela 15. Środki przeznaczone na realizację Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki w latach 2015-2019 w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Rok	Liczba ludności	Środki finansowe przeznaczone z budżetu gminy na realizację Programu (całość)		Środki w ramach Programu przeznaczone na dofinansowania (dotacje) do zadań realizowanych przez organizacje	
	[os]	kwota [zł]	zł/osobę	kwota [zł]	zł/osobę
2015	20 390	385 346,59	18,89	43 213,79	2,11
2016	20 876	436 405,42	20,90	51 419,61	2,46
2017	21 334	427 125,76	20,02	58 155,62	2,72
2018	21 763	492 143,00	22,61	78 731,00	3,61
2019	22 299	609 570,10	27,33	87 900,00	3,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki (Sprawozdania z realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki oraz Informacje z przebiegu wykonania budżetu Gminy Zielonki)

Tabela 16. Dofinansowania i środki przekazane organizacjom pozarządowym z budżetu Gminy Zielonki w latach 2015-2019 (zaokrąglone do pełnych kwot).

Rok	Otwarte konkursy ofert		Tryb pozakonkursowy		Umowy cywilnoprawne		Środki przekazane organizacjom społecznym przez CKPiR		Środki przekazane KS i UKS* (dotacje celowe z budżetu Gminy)	
	Kwota dotacji	Liczba ofert-dotacji	Kwota dotacji	Liczba ofert-dotacji	Kwota dotacji	Liczba umów	Kwota	Liczba projektów	Kwota	Liczba projektów
2015	-	-	43 214 zł	8	-	-	57 312 zł	7	289 721 zł	9
2016	20 986 zł	2	17 000 zł	4	13 500 zł	3	64 000 zł	5	300 000 zł	8
2017	40 346 zł	6	15 000 zł	3	2 810 zł	1	70 589 zł	7	300 000 zł	8
2018	51 231 zł	7	14 000 zł	3	13 500 zł	5	87 650 zł	9	325 650 zł	6
2019	45 976 zł	7	31 400 zł	7	10 500 zł	4	128 694 zł	10	393 000 zł	6

*klubom sportowym i uczniowskim klubom sportowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki (Sprawozdania z realizacji Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Gminy Zielonki oraz Informacje z przebiegu wykonania budżetu Gminy Zielonki)

Obok organizacji pozarządowych w gminie Zielonki występują też inne formy współpracy mieszkańców: grupy nieformalne – tematyczne, hobbystyczne, koła gospodyń wiejskich,

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

obywatelskie grupy w sołectwach. Ich działalność przyczynia się do poszerzania oferty czasu wolnego w gminie – organizacji spotkań, imprez itp. O lokalnym kapitale obywatelskim świadczy także samoorganizacja w sołectwach, głównie działania mieszkańców ukierunkowane na poprawę sytuacji w swoim otoczeniu, organizację wydarzeń i imprez integrujących społeczność. Od kilku lat dość aktywną grupą są także seniorzy. Obecnie inicjatywy aktywizujące starszych mieszkańców realizują m.in. Centrum Aktywnego Seniora i działające w jego ramach: Gminna Rada Seniorów, Zielonecki Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub 60+, a także – Koło Seniora w Węgrzcach. W efekcie działalności tych podmiotów na terenie gminy odbywają się wykłady, różnego rodzaju zajęcia, wydarzenia okolicznościowe (np. Dni Seniora). Gminna Rada Seniorów dba także o działania promocyjne, tak aby starsi mieszkańcy mieli łatwy dostęp do informacji o kierowanej do nich ofercie, m.in. wydawany jest kalendarz zawierający informacje o stałych i cyklicznych imprezach dla seniorów, a w gminnym kwartalniku („Wiadomości Lokalne”) stale zamieszczane są przydatne dla seniorów dane adresowe i numery telefonów do instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w trudnych sytuacjach, a także notatki o planowanych imprezach organizowanych przez i dla seniorów.

Podsumowanie

Z przedstawionej analizy można wnioskować, że mieszkańcy gminy Zielonki charakteryzują się dość wysoką aktywnością obywatelską (udział w wyborach), która przekłada się na równie wysoki potencjał społeczny w zakresie mobilizacji i angażowania się w przedsięwzięcia istotne dla mieszkańców. Należy także zauważyć, że na przestrzeni lat w gminie Zielonki ta aktywność stale się zwiększała. Wychodząc naprzeciw rosnącemu zainteresowaniu przez mieszkańców sprawami lokalnej społeczności gmina Zielonki realizuje działania zmierzające do jeszcze większego zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne np. poprzez organizację wyborów sołeckich. Stale także zwiększa się współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi, dzięki czemu proponowana oferta społeczno-kulturalna coraz trafniej odpowiada na potrzeby mieszkańców.

Bezpieczeństwo publiczne

Bardzo ważnym zadaniem własnym gminy jest zapewnienie mieszkańcom warunków do bezpiecznego życia poprzez realizację działań z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zielonki zapewniają wyspecjalizowane instytucje takie jak: Policja (Komisariat Policji w Zielonkach z siedzibą w Krakowie) i Ochotnicza Straż Pożarna.

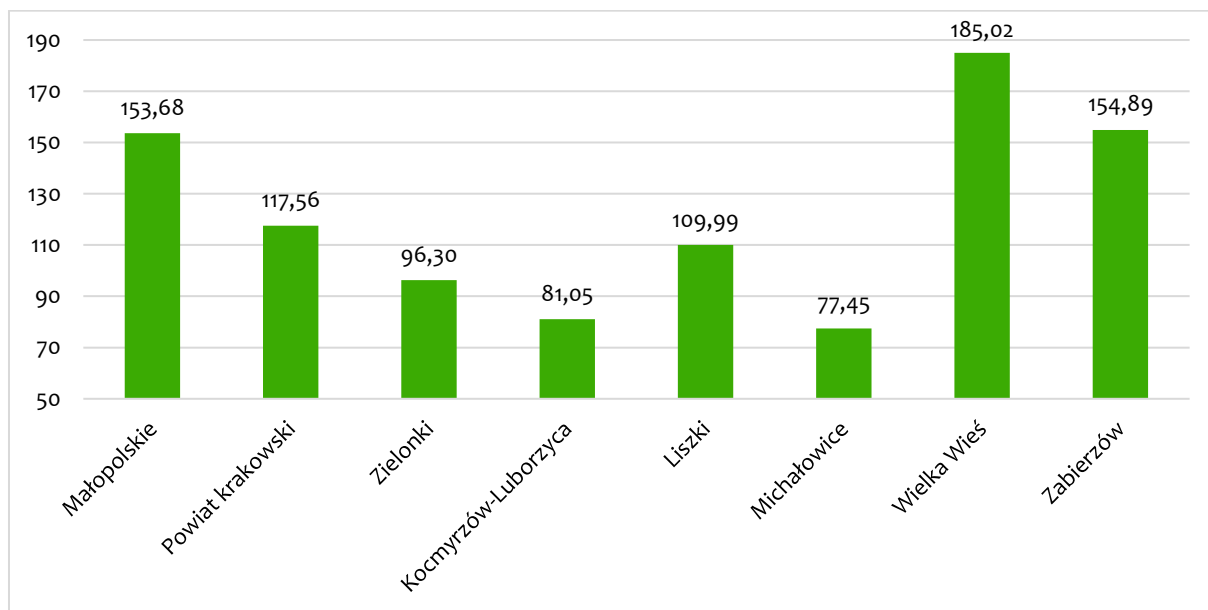
Komisariat Policji w Zielonkach z obecną siedzibą w Krakowie ul. Władysława Łokietka obejmuje swoimi działaniami również sąsiednie gminy – Wielką Wieś oraz Michałowice. W samej gminie Zielonki funkcjonuje 3 dzielnicowych, którzy działają w wyznaczonych rejonach. Policja nie podlega pod samorząd gminny, natomiast Urząd Gminy Zielonki co roku finansuje dodatkowe patrole policyjne – w latach 2015-2019 sfinansowano łącznie blisko 4,5 tys. godzin dwuosobowych patroli (540 ośmiogodzinnych dyżurów). W ramach dodatkowych dyżurów działania ukierunkowane są na kontrolę prędkości i trzeźwości kierowców, kontrolę posesji w zakresie spraw środowiskowych i porządkowych, kontrolowanie miejsc publicznych i przystanków komunikacji publicznej oraz zabezpieczenie imprez plenerowych organizowanych przez jednostki gminne. W ostatnich 5 latach łączna kwota dofinansowania patroli wyniosła 215 920 zł, przy czym widać wyraźny wzrost dotacji od 20 tys. w 2015 roku do 59 920 zł w 2019 r.

Jednym ze wskaźników pokazujących poziom bezpieczeństwa w gminie jest liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń. Według danych Krajowej Mapy Bezpieczeństwa **w 2019 roku w gminie Zielonki odnotowano 96,3 przestępstw kryminalnych¹⁶ na 10 tys. mieszkańców, co jest wynikiem niższym niż średnia dla województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego. W porównaniu do analizowanych jednostek terytorialnych gmina Zielonki charakteryzuje się jedną z niższych wartości, co świadczy o dobrym poziomie bezpieczeństwa na terenie gminy.** Zdecydowanie wyższa wartość wskaźnika występuje w gminie Wielka Wieś - 185,02 (dane za kwartały I-III 2019 roku) i gminie Zabierzów – 154,89 (wyk.22). **Do najczęściej popełnianych przestępstw kryminalnych w gminie Zielonki należą kradzieże z włamaniem, kradzieże oraz kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości, co częściowo wpisuje się w ogólne trendy dla województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego (wyk.23).** Gminę Zielonki wyróżnia wyraźnie większa ilość dokonywanych na jej terenie kradzieży z włamaniem – 15,6 zdarzeń na 10 tys. mieszkańców, co jest wynikiem 2-3 razy większym niż w pozostałych omawianych gminach. Uwagę zwraca także gmina Wielka Wieś, gdzie wśród najczęstszych przestępstw, obok kradzieży (których jest ok. trzykrotnie więcej niż w pozostałych gminach, m.in. ze względu na kradzieże sklepowe w outlecie odzieżowym), znajduje się posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych (27,14 na 10 tys. mieszk.).

¹⁶ Do przestępstw kryminalnych zaliczono: rozbój, kradzież rozbójniczą, wymuszenie, uszczerbek na zdrowiu, bójka i pobicie, kradzież z włamaniem, uszkodzenie rzeczy, kradzież, udzielanie innej osobie środków odurzających lub substancji psychotropowych, posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych, kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości, oszustwo na wnuczka, oszustwo na policjanta, seksualne.

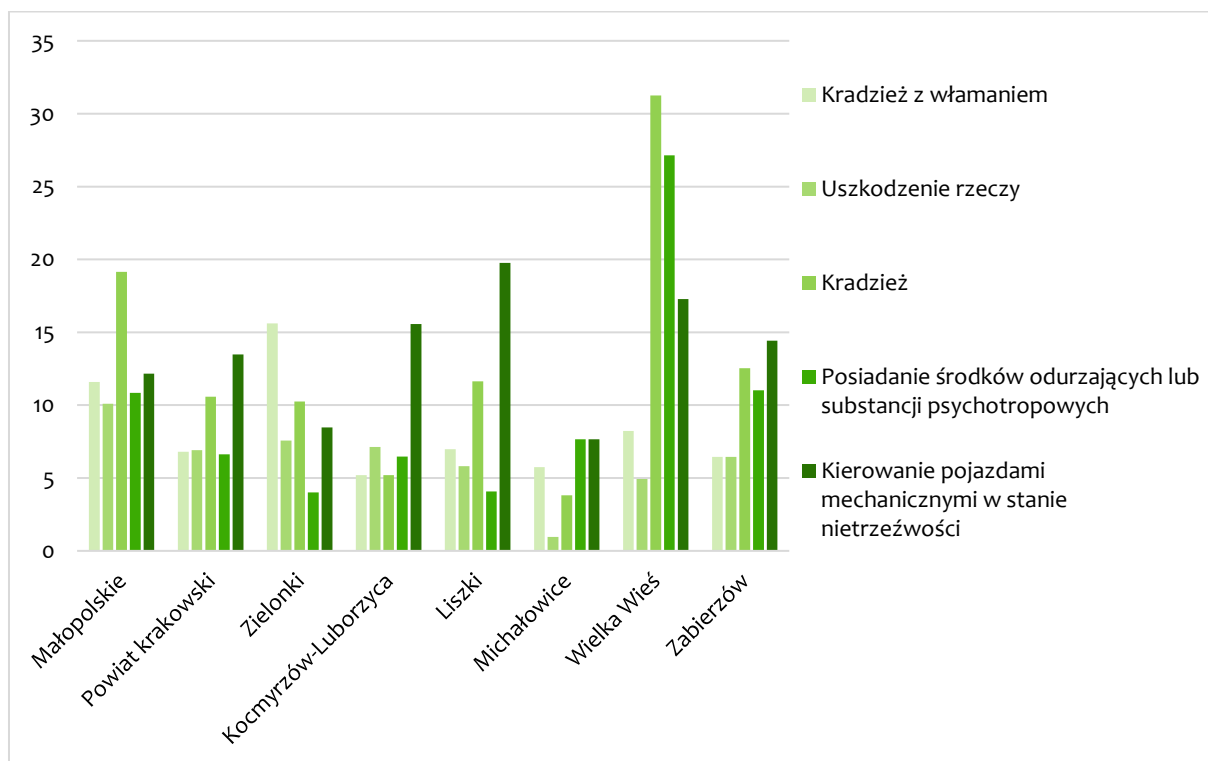
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 22. Łączna liczba przestępstw kryminalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2019 roku¹⁷.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Mapy Bezpieczeństwa.

Wykres 23. Najczęściej występujące przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2019 roku¹⁸.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowej Mapy Bezpieczeństwa.

¹⁷ Dane dla gminy Wielka Wieś obejmują dane za kwartały I-III 2019 roku.

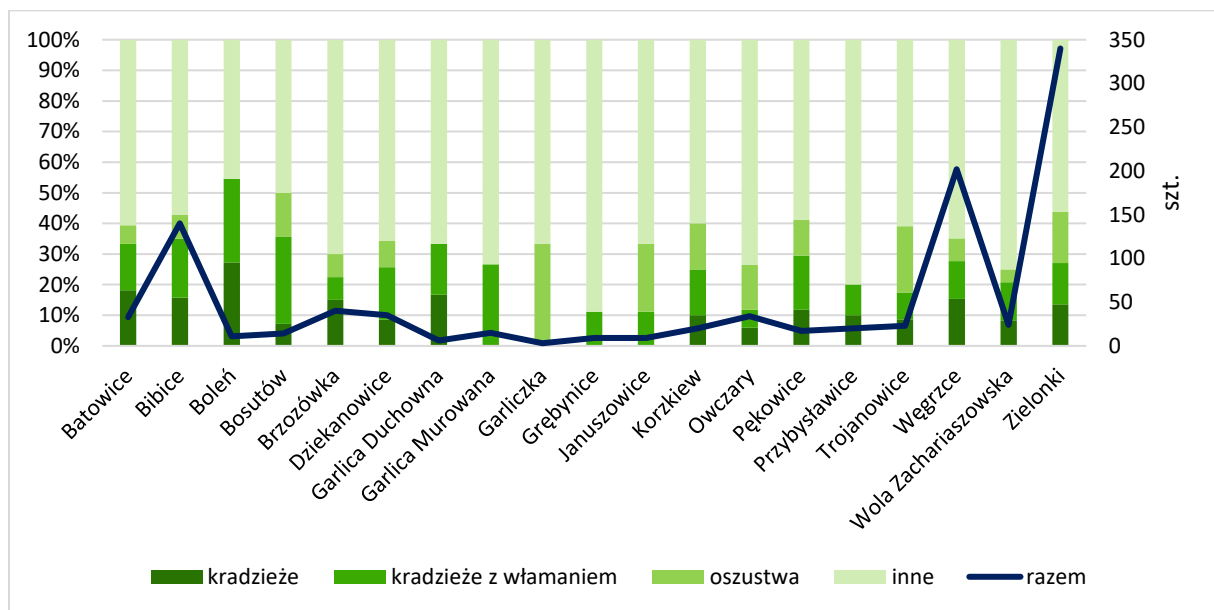
¹⁸ Dane dla gminy Wielka Wieś obejmują dane za kwartały I-III 2019 roku.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W podziale na miejscowości najwięcej przestępstw w latach 2015-2019 odnotowano w Zielonkach (340), Węgrzcach (202) i Bibicach (140), natomiast najmniej w Garliczce, Garlicy Duchownej, Grębynicach i Januszowicach – poniżej 10 przestępstw (wyk.24). Duża liczba przestępstw w wymienionych miejscowościach spowodowana jest w dużej mierze faktem, że są to miejscowości z największą liczbą ludności. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców najgorzej wypada Korzkiew, gdzie wskaźnik wynosi 9,94 przestępstw na 100 mieszkańców i Batowice (7,22 przestępstw na 100 mieszkańców). Najlepiej wypada ponownie Garliczka, gdzie wskaźnik nie przekracza 1 przestępstwa na 100 mieszkańców.

Struktura popełnianych przestępstw jest zbliżona we wszystkich miejscowościach – dominują kradzieże, kradzieże z włamaniem, oszustwa i inne przestępstwa, można jednak zauważyć pewne wyjątki. Zdecydowanie wyróżnia się koncentracja fałszerstw dokumentów w Węgrzcach (blisko 70% z ogółu tych przestępstw na terenie gminy) oraz koncentracja przemocy w rodzinie w Zielonkach (blisko 60% z ogółu tych przestępstw na terenie gminy).

Wykres 24. Przestępstwa popełnione w gminie Zielonki według miejscowości w latach 2015-2019.

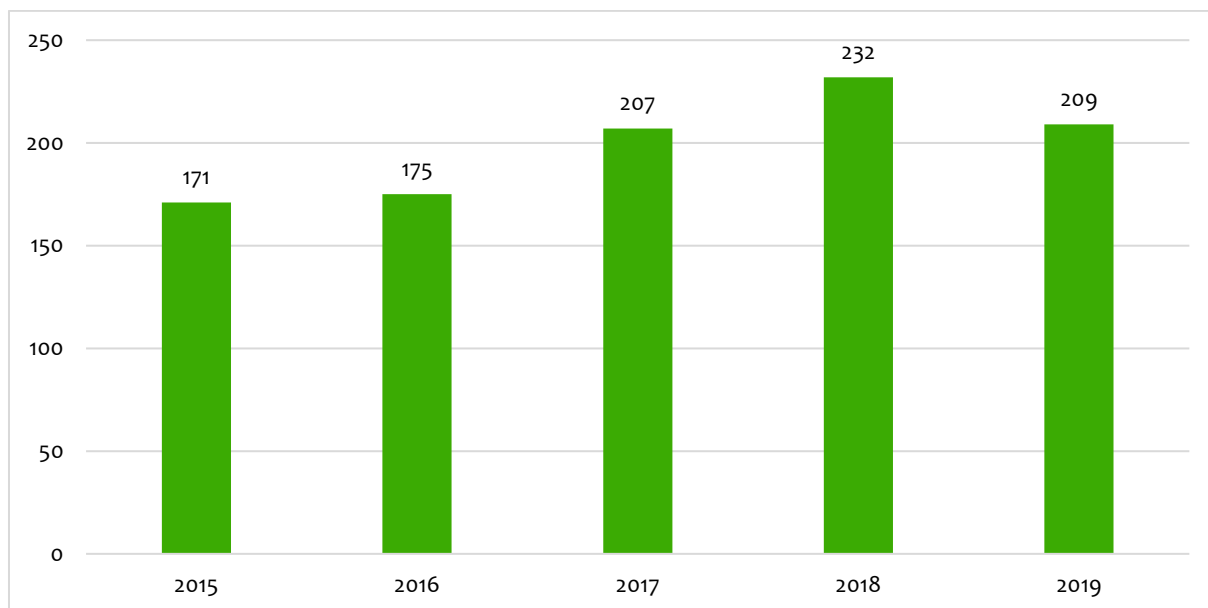

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Zielonkach.

Analizując liczbę popełnianych przestępstw w skali całej gminy widać wyraźną tendencję wzrostową od 2015 roku (wyk.25). Jeśli chodzi o strukturę przestępstw w ostatnich 5 latach widać wyraźny spadek liczby kradzieży z włamaniem (z 42 w 2015 roku do 14 w 2019 roku) oraz nieznaczny spadek kradzieży (wyk.26).

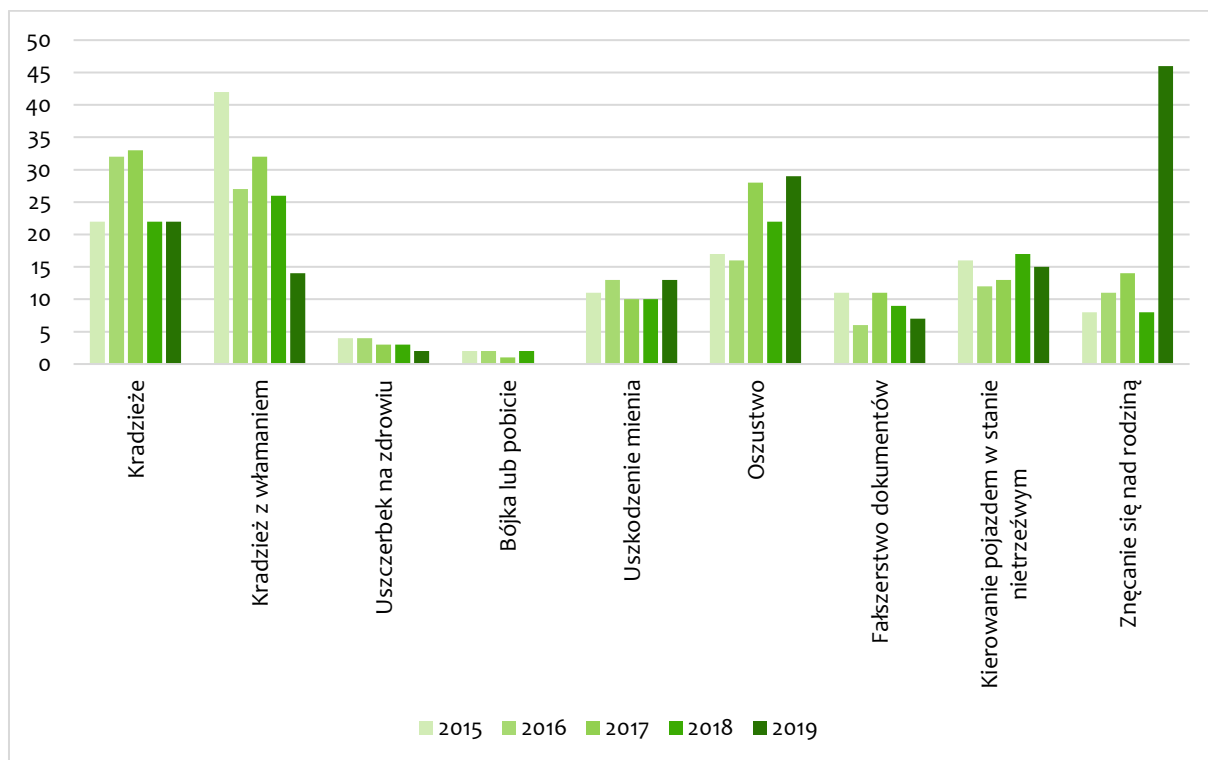
Zauważalny jest wzrost wykroczeń związanych z przemocą domową, zwłaszcza w ostatnim roku (wzrost z 8 na 46 odnotowanych przestępstw między rokiem 2018 a 2019). Jedną z możliwych przyczyn jest zwiększanie się świadomości społecznej w tym zakresie, co sprawia, że poszkodowani czy osoby z ich otoczenia częściej zgłaszają sprawy na policję.

Wykres 25. Łączna liczba przestępstw w gminie Zielonki w latach 2015-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Zielonkach.

Wykres 26. Przestępstwa popełnione w gminie Zielonki według typów w latach 2015-2019.

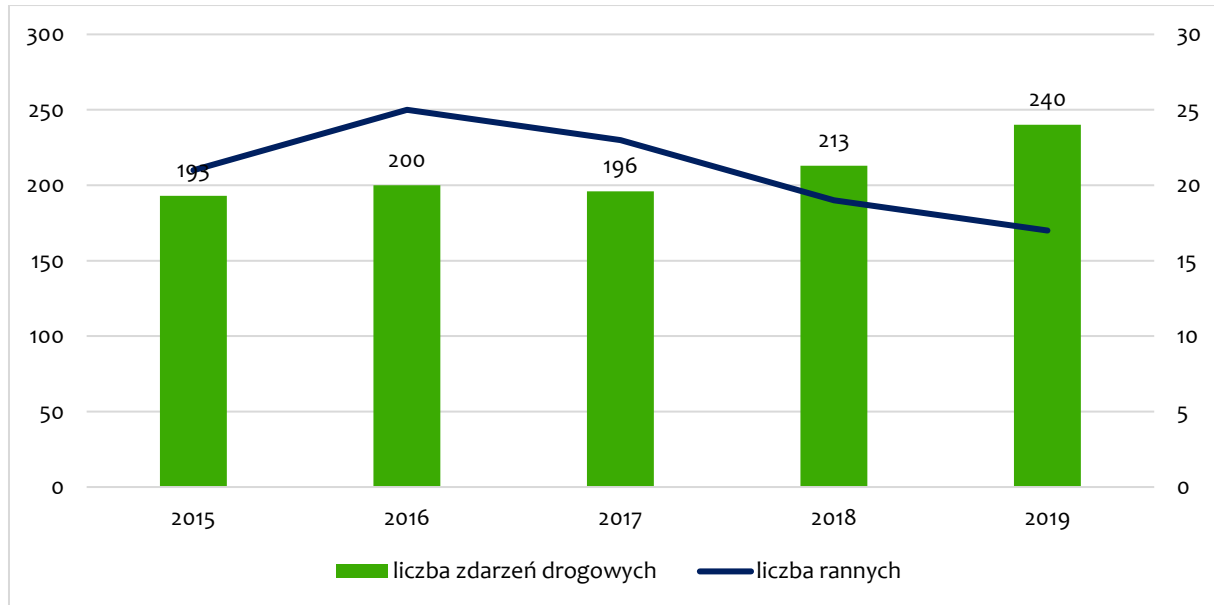

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Zielonkach.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Kolejną ważną kwestią w zakresie bezpieczeństwa jest bezpieczeństwo drogowe. **Według danych SEWIK w latach 2015-2019 na terenie gminy Zielonki doszło do 1042 zdarzeń drogowych, w których zginęły łącznie 4 osoby, a 105 zostało rannych.** Tymczasem w powiecie krakowskim w samym roku 2019 na drogach zginęło 21 osób i doszło do prawie 3 tysięcy zdarzeń drogowych. W gminie Zielonki zauważalny jest niewielki wzrost zarejestrowanych zdarzeń drogowych w ostatnich dwóch latach, jednak przy jednoczesnym spadku liczby rannych (wyk.27).

Wykres 27. Liczba zdarzeń drogowych i rannych w zdarzeniach drogowych w gminie Zielonki w latach 2015-2019.

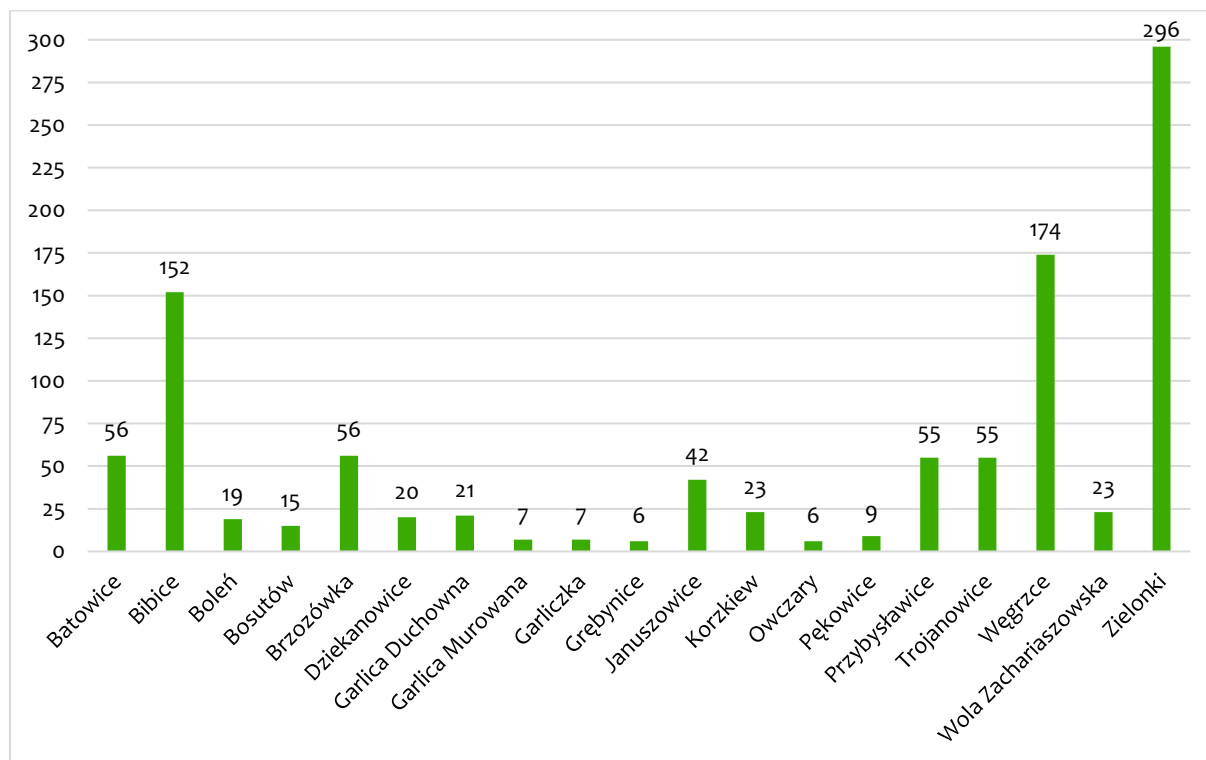

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych SEWIK.

Najwięcej zdarzeń drogowych miało miejsce w Zielonkach (296 zdarzeń) oraz Węgrzicach i Bibicach – kolejno 174 i 152 zdarzenia (wyk 28). W pozostałych miejscowościach w ostatnich 5 latach doszło do mniej niż 100 zdarzeń drogowych. Najmniej zdarzeń drogowych odnotowano w Grębynicach, Owczarach, Garliczce, Garlicy Murowanej, i Pękowicach – poniżej 10. Liczba zdarzeń drogowych wiąże się bezpośrednio z układem dróg w gminie. Przez miejscowości o największej liczbie zdarzeń przebiegają ważne ciągi komunikacyjne – w Zielonkach droga wojewódzka nr 794 Kraków-Koniecpol, w Bibicach i Węgrzicach - droga krajowa nr 7 łącząca Kraków z Warszawą i Gdańskiem. Duża liczba wypadków drogowych w Zielonkach może być także spowodowana wzmożonym ruchem między Zielonkami a Krakowem i codziennymi dojazdami do pracy w Krakowie. Z kolei miejscowości z najmniejszą liczbą zdarzeń drogowych są położone w skrajnych częściach gminy, w terenach rolniczych o mniejszej intensywności zabudowy.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 28. Łączna liczba zdarzeń drogowych odnotowanych w gminie Zielonki według miejscowości w latach 2015-2019.

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych SEWIK.

Analizując zgłoszenia zarejestrowane na interaktywnej mapie zagrożeń przekroczenia prędkości były zgłaszane przy ul. Granicznej w Woli Zachariaszowskiej (6 zgłoszeń) oraz ul. Parkowej w Trojanowicach (4 zgłoszenia). Innymi zgłaszanymi przez mieszkańców problemami związanymi z bezpieczeństwem drogowym są zła organizacja ruchu (m.in. w Zielonkach – skrzyżowanie ul. Galicyjskiej z ul. Na Ogrody czy w Bibicach – skrzyżowanie ul. Kościuszki z ul. Parkową), niewłaściwa infrastruktura drogowa (m.in. ulice: Na Ogrody, Rzyczyska, Widokowa w Zielonkach, ul. Podzamcze w Korzkwi czy ul. Spacerowa w Batowicach) oraz niewłaściwie zaparkowane samochody (m.in. w Przybysławicach i Zielonkach).

Analizując dane dostępne w SEWIK można zauważyć, że do wypadków w gminie Zielonki dochodzi częściej w czerwcu, sierpniu i październiku (blisko 30% wszystkich zdarzeń drogowych) oraz na początku i końcu tygodnia (poniedziałek, czwartek-piątek). Bardzo wyraźny jest także popołudniowy szczyt ruchu drogowego (powroty z pracy do domu) między godziną 15:00 i 17:00 – według danych SEWIK prawie co czwarte zdarzenie drogowe w gminie Zielonki zachodzi właśnie w tym przedziale czasowym.

Bardzo ważnym elementem wpływającym na poziom bezpieczeństwa drogowego jest dostępność chodników. Oddzielenie ruchu pieszego i samochodowego ma duży wpływ na bezpieczeństwo pieszych. Łączna długość chodników w gminie wynosi 47,301 km, z czego 19 km to chodniki przy drogach gminnych. Dostępność chodników przy drogach gminnych w gminie Zielonki kształtuje się na poziomie – 0,11 km długości chodnika na 1 km drogi gminnej. Najbardziej rozbudowana sieć chodników przy drogach gminnych występuje w Bosutowie i na Osiedlu Łokietka (blisko 4 km

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

chodników) oraz w Węgrzcach i Zielonkach (ok. 3,3 km). Do miejscowości, w których występuje największy deficyt chodników można zaliczyć Dziekanowice, Grębynice oraz Garliczkę.

Na terenie gminy Zielonki działa 9 jednostek OSP w: Bibicach, Bosutowie, Garlicy Murowanej, Grębynicach, Owczarach, Trojanowicach, Węgrzcach, Woli Zachariaszowskiej i Zielonkach. 3 ostatnie jednostki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W 2019 r. OSP zrzeszały 189 druhow mogących brać udział bezpośrednio w akcji oraz 59 członków drużyny młodzieżowej. Gmina wspiera działalność OSP poprzez dofinansowanie zakupu sprzętu czy remonty infrastruktury – w 2015 roku oddano do użytku remizę OSP w Bibicach, a obecnie zakończono prace projektowe nowej remizy OSP w Bosutowie. W 2019 roku wydatki w OSP na terenie gminy Zielonki wyniosły łącznie 832 214,13 zł, z czego wydatki inwestycyjne stanowiły 721 691 zł. Najwięcej środków w 2019 roku przeznaczono na OSP w Węgrzcach, Zielonkach i Trojanowicach (każde powyżej 100 tys. zł). Poszczególne OSP różnią się także stopniem wyposażenia w specjalistyczny sprzęt. W każdej OSP znajduje się przynajmniej jeden agregat prądotwórczy, samochód pożarniczy, motopompa pływająca, pompa szlamowa i pilarka spalinowa. Natomiast urządzenia takie jak wykaszarka spalinowa, generator prądu, opryskiwacz spalinowy i agregat oddymiający są jedynie na wyposażeniu OSP Zielonki, a dmuchawa spalinowa tylko w OSP Wola Zachariaszowska. Do najlepiej wyposażonych jednostek należą OSP Zielonki oraz OSP Węgrzce. Posiadany sprzęt jest w większości nowy. Już prawie wszystkie jednostki mają nowe średnie samochody ratowniczo-pożarnicze.

Wśród realizowanych działań mających zapewnić bezpieczeństwo w gminie są również akcje usuwania barszczu Sosnowskiego oraz odławianie bezpańskich zwierząt.

Tabela 17. Zestawienie wydatków od roku 2014 do 2019 w poszczególnych jednostkach OSP wraz z remontami remiz.

Jednostka OSP	Wydatki 2014	Wydatki 2015	Wydatki 2016	Wydatki 2017	Wydatki 2018	Wydatki 2019
OSP Bibice	48 288	100 458	62 958	96 085	71 400	60 845
OSP Bosutów	56 694	55 246	61 287	21 064	64 901	46 793
OSP Garlica Murowana	27 333	46 722	30 370	64 628	17 747	20 816
OSP Grębynice	71 056	61 902	67 072	50 054	62 787	50 784
OSP Owczary	26 969	32 424	45 881	66 455	86 054	44 154
OSP Trojanowice	41 252	46 125	27 286	20 445	387 521	114 500
OSP Węgrzce	54 963	61 316	51 007	57 088	92 605	169 468
OSP Wola Zachariaszowska	29 308	541 894	90 184	40 562	60 276	62 793
OSP Zielonki	129 387	173 480	848 586	255 513	132 343	151 538
RAZEM	485 250	1 119 567	1 284 631	671 894	975 634	721 691

*W niniejszym zestawieniu nie ujęto wydatków wspólnych dla wszystkich jednostek tj. badań lekarskich, ubezpieczeń samochodów, mienia i strażaków, poboru wody do celów pożarniczych.

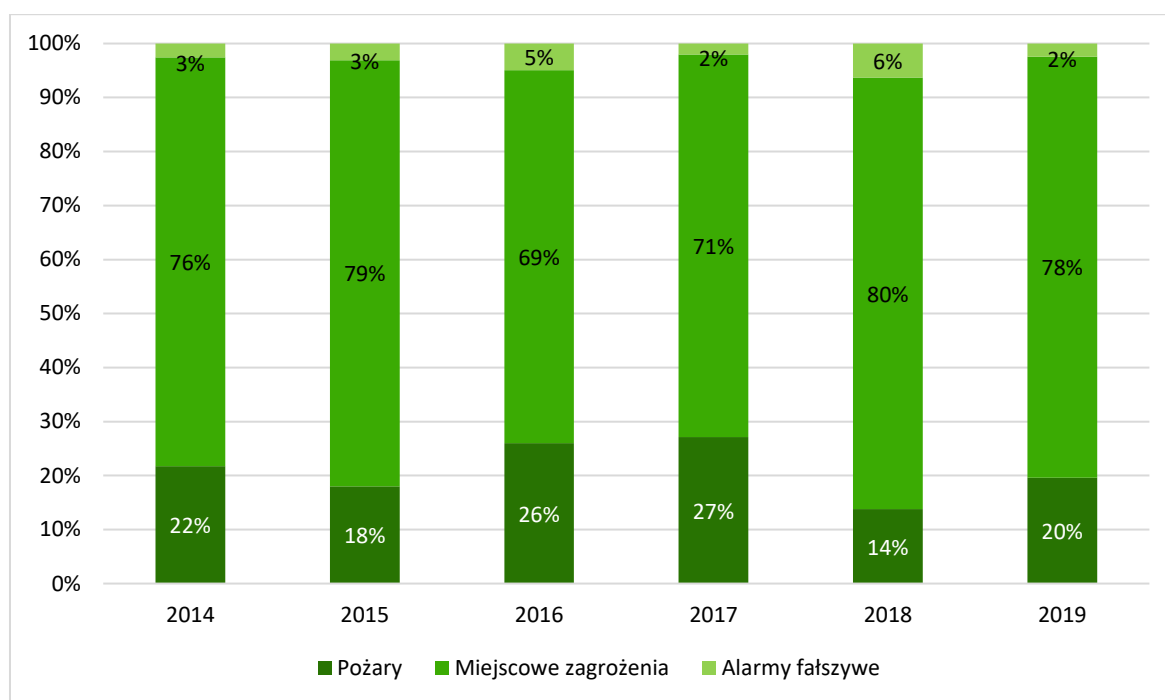
Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych UG Zielonki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W 2019 roku w gminie Zielonki doszło do 408 zdarzeń wymagających interwencji Straży Pożarnej. Widać również wyraźną tendencję wzrostową w ostatnich 4 latach (2016-2019) – po dużym spadku między rokiem 2015 a 2016 (o blisko 200 interwencji), następuje stopniowy wzrost liczby zdarzeń. Zdecydowanie największy udział wśród wszystkich zdarzeń mają miejscowe zagrożenia - ok.80%. **Do najczęściej występujących zagrożeń miejscowych w gminie Zielonki w 2019 roku należały te spowodowane opadami deszczu (32,5% ogółu) i silnymi wiatrami (ponad 24%) oraz wypadki w transporcie drogowym (21%)** (wyk.30). Pozostałe rodzajów miejscowych zagrożeń m.in. przybory wód, zdarzenia chemiczne czy na obszarach wodnych nie przekraczały 10% ogółu.

Ok.5% wszystkich zdarzeń prowadzących do interwencji straży pożarnej stanowiły fałszywe alarmy, przy czym najczęściej są to zgłoszenia w dobrej wierze¹⁹ (wyk.29). Liczba pożarów waha się między 40 a 80 rocznie, bez wyraźnego trendu w tym zakresie. Są to w większości zdarzenia o małym lub lokalnym zasięgu, w ostatnich 5 latach nie wystąpił na terenie gminy Zielonki żaden duży lub bardzo duży pożar.

Wykres 29. Interwencje straży pożarnej według typów zdarzeń w latach 2014-2019 w gminie Zielonki.

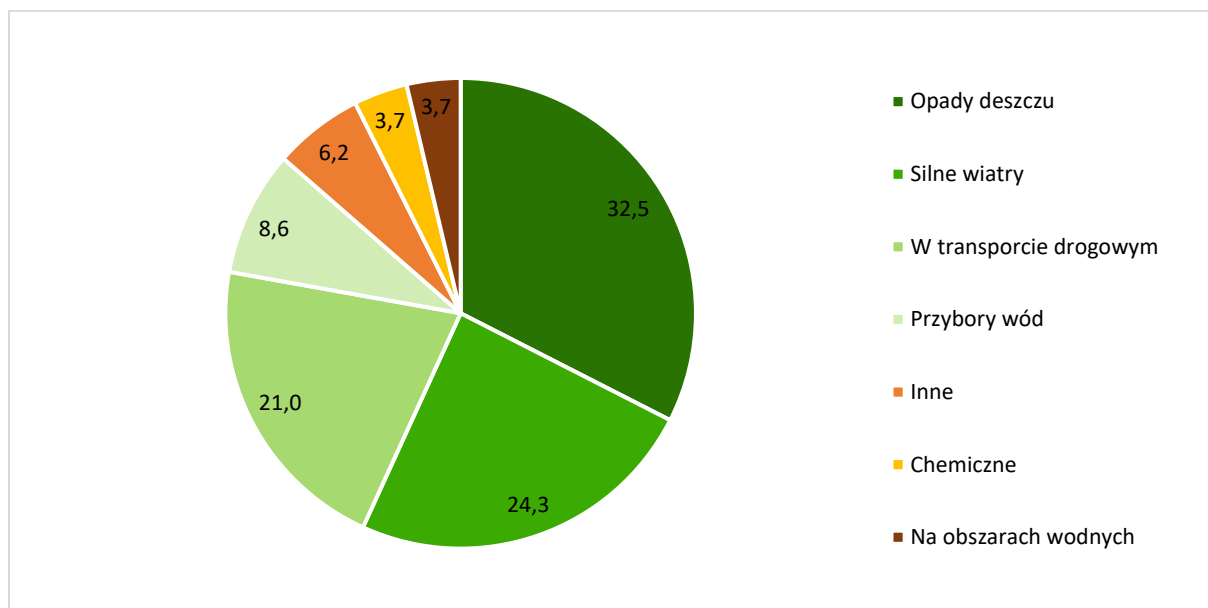
Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych KG PSP²⁰.

¹⁹ Zgłoszenie w dobrej wierze występuje, kiedy zgłaszający zdarzenie zaobserwował oznaki, które w ocenie zgłaszającego mogły wskazywać występowanie zagrożenia, np. dymy, pary, zapachy, lecz po przybyciu na miejsce nie stwierdzono istniejącego zagrożenia.

²⁰ Źródło: www.kgpsz.gov.pl, data dostępu: 30.03.2020 r.

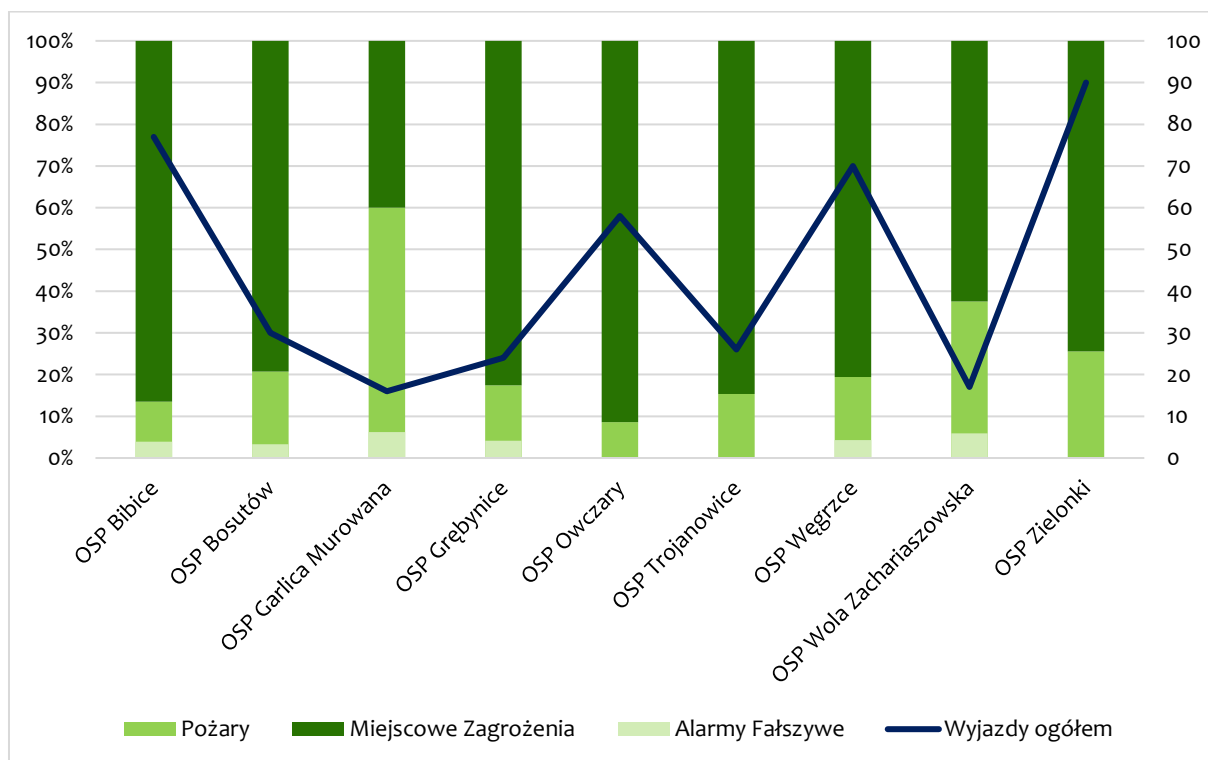
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 30. Rodzaje miejscowych zagrożeń w gminie Zielonki w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych KG PSP²¹.

Wykres 31. Wyjazdy jednostek OSP z gminy Zielonki według rodzajów zdarzeń w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KW PSP Kraków²².

²¹ Źródło: www.kgpsz.gov.pl, data dostępu: 30.03.2020 r.

²² Źródło: <http://112malopolska.pl/statystyki-wyjazdow-do-zdarzen-osp-z-województwa-malopolskiego-w-2018-roku/>, data dostępu: 30.03.2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

OSP działające na terenie gminy Zielonki w 2019 roku wyjeżdżały łącznie do 408 zgłoszeń, przy czym należy zaznaczyć, że uczestniczą one także w interwencjach w gminach sąsiednich. Najwięcej interwencji przeprowadziły OSP w Zielonkach (90) i Bibicach (77), natomiast najmniej OSP w Garlicy Murowanej - 16 (wyk.31). Analizując liczbę poszczególnych zdarzeń, najwięcej interwencji pożarowych odnotowała jednostka OSP w Zielonkach (23). To w tej jednostce było także najwięcej interwencji związanych z miejscowymi zagrożeniami (67), a interwencji spowodowanych fałszywym alarmem w OSP w Bibicach i Węgrzicach (po 3). Pod kątem rodzaju zdarzenia we wszystkich sołectwach przeważają miejscowe zagrożenia, co wpisuje się w tendencję występującą w gminie. Jedynie w Garlicy Murowanej ponad 50% interwencji stanowiły pożary (wyk.31). Biorąc pod uwagę liczbę wyjazdów w latach 2014-2019 widać wyraźną zwiększoną aktywność OSP w Owczarach (wzrost z 6 interwencji w 2014 roku do 58 w 2019 roku) oraz OSP w Bosutowie (wzrost z 9 do 30 wyjazdów).

Podsumowanie

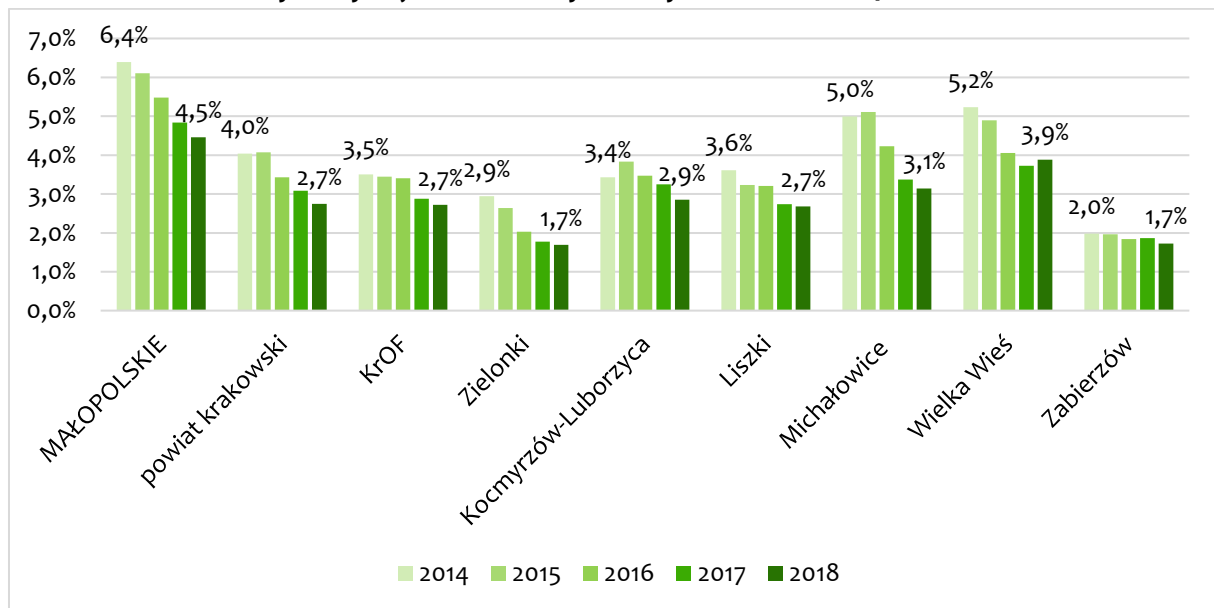
Powyższe dane pokazują, że gmina Zielonki cechuje się dobrym poziomem bezpieczeństwa z jednym z niższych wskaźników przestępstw kryminalnych na 10 000 mieszkańców. Zauważalny jest także spadek liczby kradzieży z włamaniem, które stanowiły na terenie gminy pewien problem. Bezpieczeństwo drogowe w gminie Zielonki również jest na dobrym poziomie o czym może świadczyć stosunkowo niewielka liczba ofiar wypadków drogowych oraz zmniejszająca się z roku na rok liczba rannych. Stosunkowo duża liczba zdarzeń drogowych jest po części spowodowana niewłaściwą infrastrukturą drogową, która nie jest przystosowana do tak intensywnego ruchu samochodowego. Niemniej, prowadzone obecnie inwestycje drogowe tj. Zachodnia Obwodnica Zielonek mogą w przyszłości wpłynąć na znaczną poprawę na drogach gminy. Widoczna jest także dalsza rozbudowa sieci chodników w celu zwiększenia bezpieczeństwa pieszych w ruchu drogowym. Prowadzone przez gminę Zielonki inwestycje w tym zakresie powinny być kontynuowane w kolejnych latach. Do poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy przyczyniają się także działania Urzędu Gminy, w tym dofinansowanie do dodatkowych patroli policyjnych oraz do funkcjonowania Ochotniczych Straży Pożarnych. Dzięki ciągłemu doinwestowaniu w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz nakładom na infrastrukturę OSP, możliwości udzielania pomocy przez te jednostki są nieustannie zwiększane.

Pomoc społeczna

Głównym celem polityki społecznej jest pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb socjalno - bytowych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców. Pomoc społeczna jest ważnym elementem polityki gminnej, bowiem to na poziomie samorządowym najłatwiej jest rozpoznać konkretne potrzeby i problemy mieszkańców oraz identyfikować adekwatne formy pomocy.

W 2018 roku w gminie Zielonki liczba osób, którym udzielono pomocy (przez GOPS) w ramach zadań zleconych i zadań w własnych wyniosła 382 osoby, co stanowiło 1,7% ogólnej liczby mieszkańców gminy (wyk. 32). Jest to obok gminy Zabierzów najniższy wskaźnik spośród badanych jednostek. Największy odsetek znajdował się natomiast w gminie Wielka Wieś (3,9%) oraz gminie Michałowice (3,1%). Wszystkie analizowane JST charakteryzowały się spadkowym trendem omawianego wskaźnika. W ten trend wpisuje się także gmina Zielonki, która od 2014 roku zmniejszyła liczbę osób korzystających z pomocy społecznej o 1,2%.

Wykres 32. Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (tj. liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach zadań zleconych i zadań własnych) na terenie gminy Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2014 – 2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wg najnowszych danych (rok 2019) w gminie Zielonki liczba osób, którym udzielono pomocy w ramach zadań zleconych i zadań własnych wyniosła 357, co stanowiło 1,6% mieszkańców gminy. Warto jednak zaznaczyć, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach prowadzi także inne formy pomocy społecznej. Łącznie ze świadczeń w formie pieniężnych i niepieniężnych, w tym z pracy socjalnej w 2019 roku skorzystała 952 osoby.

W 2019 roku świadczenia finansowe w ramach pomocy społecznej w GOPS w Zielonkach wypłacano najczęściej jako inne zasiłki celowe (56% beneficjentów świadczeń pieniężnych), a ich łączna kwota wyniosła 163 094 zł. Z kolei 36% beneficjentów (85 osób, w tym 75 dzieci) otrzymało świadczenia w postaci posiłku, które opiewały na łączną kwotę 105 446 zł. Zasiłki stałe

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

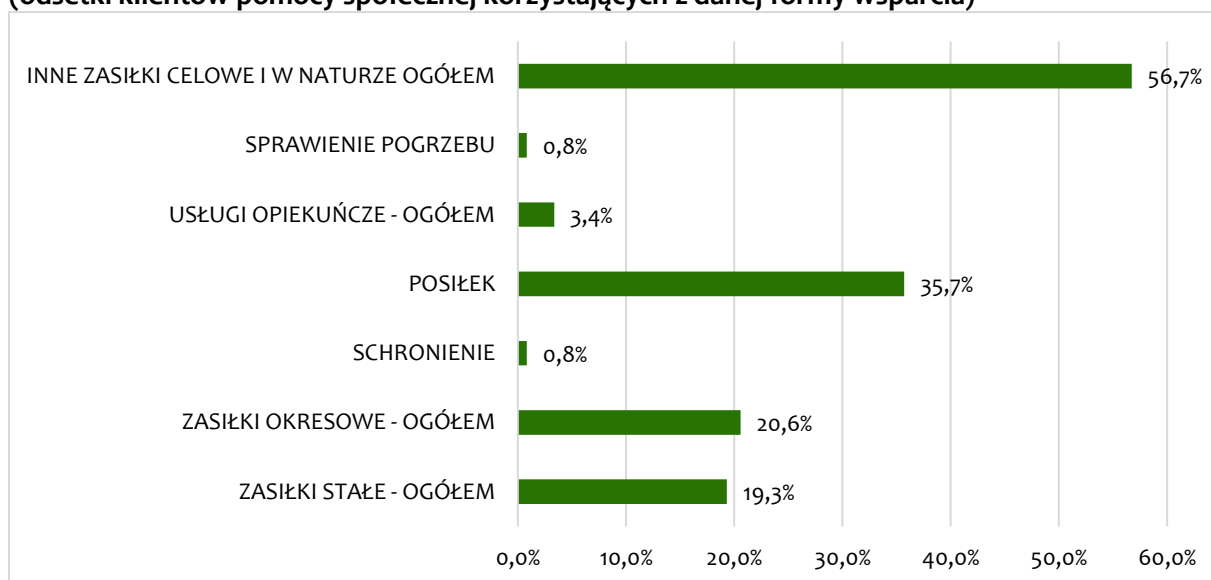
otrzymywało 19% beneficjentów świadczeń, kwota przeznaczona na tą formę pomocy była najwyższa i wynosiła 241 397 zł, co stanowiło 39,7% kwoty wszystkich sfinansowanych form pomocy udzielonych przez GOPS w Zielonkach. Zasiłki okresowe otrzymało natomiast 21% klientów. Najczęściej były one wypłacane ze względu na niepełnosprawność (56% wszystkich zasiłków okresowych), w dalszej kolejności ze względu na długotrwałą chorobę (26%). 8% osób otrzymało zasiłek okresowy ze względu na bezrobocie, a 18% ze względu na inny powód. Gmina Zielonki w 2019 roku przeznaczyła kwotę 78 754 zł na zasiłki okresowe.

Tabela 18. Wybrane formy świadczeń udzielonej pomocy społecznej, liczba osób, którym przyznano świadczenia oraz kwota świadczeń w gminie Zielonki w roku 2019.

Lp.	Świadczenie	Liczba osób	Kwota wypłaconych świadczeń
1.	Zasiłki stałe	46	241 397 zł
2.	Zasiłki okresowe	50	78 754zł
3	Schronienie	2	3 132zł
4	Posiłek	85	105 446 zł
5	Usługi opiekuńcze	8	2 239 zł
6	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku zdarzenia losowego	3	5 500 zł
7	Inne zasiłki celowe	135	163 094zł
8	Sprawienie pogrzebu	2	7 344zł

Źródło: MRPiPS-03Sprawozdanie półroczne i roczne udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2019 r., Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach

Wykres 33. Formy pomocy finansowej realizowanej przez GOPS w Zielonkach w 2019 roku (odsetki klientów pomocy społecznej korzystających z danej formy wsparcia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Przemoc w rodzinie i problemy alkoholowe

Ważnym aspektem pomocy społecznej jest kwestia rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie. O przemoc w rodzinie i różnych jej formach mówi się coraz więcej, ale równocześnie jest to temat bardzo delikatny, bowiem często osoby czy rodziny dotknięte przemocą ciągle jeszcze wstydzą się zgłaszać po pomoc. Dlatego też bardzo istotne jest zapewnienie odpowiednich form przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.

Tabela 19. Liczba założonych niebieskich kart w latach 2015-2019 w gminie Zielonki wg sołectw.

Sołectwo	Suma wydanych niebieskich kart w latach 2015 - 2019	Liczba niebieskich kart w latach 2015 – 2019 w przeliczeniu na 100 mieszkańców sołectwa
Batowice	2	0,44
Bibice	8	0,22
Bosutów-Boleń	5	0,52
Brzozówka	6	1,03
Dziekanowice	6	0,81
Garlica Duchowna	0	0,00
Garlica Murowana	3	0,78
Garliczka	1	0,27
Grębynice	2	0,51
Januszowice	1	0,32
Korzkiew	4	1,99
Osiedle Łokietka	1	0,86
Owczary	9	1,56
Pękowice	1	0,15
Przybysławice	2	0,22
Trojanowice	5	0,16
Węgrzce	11	1,55
Wola Zachariaszowska	4	0,08
Zielonki	23	0,10
GMINA ZIELONKI	94	0,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

*kolorem różowym oznaczono wartości powyżej średniej dla gminy Zielonki

W latach 2015-2019 w gminie Zielonki założono łącznie 94 niebieskie karty (tab.19). Najwięcej kart zostało założonych w sołectwach Zielonki (23) oraz Węgrzce (11). W celu wskazania miejscowości, w których najczęściej występuje problem przemocy domowej opracowano wskaźnik liczby niebieskich kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Okazuje się, że w okresie 2015-2019 najbardziej dotknięte problemem były sołectwo Korzkiew (1,99), Owczary (1,56) oraz Węgrzce (1,55).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach realizuje zadania wynikające z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, poprzez realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Realizatorami działań interwencyjnych w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego wchodzi przedstawiciele: placówek oświatowych, w tym Szkół i Przedszkoli, placówek ochrony zdrowia, komisariatu policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Środowiskowego Domu Samopomocy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie, Kuratorskiej Służby Sądowej oraz Fundacji Kształcenia, Wypoczynku i Rekreacji w Krakowie.

Działania w ramach realizacji procedury Niebieskiej Karty w 2019 roku prowadzone były przede wszystkim przez grupy robocze, powoływane przez Zespół Interdyscyplinarny. Do pracy w grupach roboczych każdorazowo zapraszane były osoby reprezentujące poszczególne instytucje, w zależności od potrzeb. W 2019 roku utworzono 18 takich grup roboczych, które odbyły 70 posiedzeń. Pomocą grup roboczych objęto 90 osób z 27 rodzin.

Tabela 20. Liczba osób korzystających z Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny w latach 2015 – 2019 w gminie Zielonki.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób korzystających z Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny	58	80	58	54	55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

W celu przeciwdziałania przemocy i wsparcia osób borykających się z problemem przemocy w rodzinie na terenie gminy Zielonki działa także Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny. W 2019 roku dyżurowali w nim prawnik i psycholog. W 2019 roku z Punktu skorzystało 55 osób i poza rokiem 2016, gdy liczba osób korzystających z tego wsparcia wyniosła 80, liczba to utrzymuje się na podobnym poziomie pow. 50 osób / rocznie (tab. 20).

Tabela 21. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu oraz liczba zgłoszeń problemów alkoholowych w gminie Zielonki w latach 2015 -2019.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu	19	12	9	12	9
Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,09	0,06	0,04	0,06	0,06
Liczba zgłoszonych problemów alkoholowych	34	29	53	29	43
Liczba zgłoszonych problemów alkoholowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,17	0,14	0,25	0,13	0,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Poddając analizie liczbę osób, którym udzielono wsparcia z powodu alkoholizmu czy liczbę zgłoszonych problemów alkoholowych także **nie wskazuje się na dominujące znaczenie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy Zielonki.**

Domy pomocy społecznej i usługi opiekuńcze

Na terenie gminy istnieją placówki, wspierające działania pomocy społecznej. Jedną z nich jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Zachariaszowskiej, który świadczy usługi z zakresu rehabilitacji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną. Dom dysponuje 29 miejscami pobytu dziennego. Jego głównym celem jest rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia; rehabilitacja i resocjalizacja; integracja społeczna; zapewnienie oparcia i samopomocy, uczestnikom i ich rodzinom oraz umożliwienie rozrywki i rekreacji²³.

Na terenie gminy Zielonki znajdują się także dwa domy pomocy społecznej, świadczące usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne, prowadzone przez powiat krakowski. Łącznie znajduje się w nich miejsce dla 246 osób. W kolejce osób oczekujących jest natomiast 25 osób. Placówki te zapewniają wsparcie osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają stałej lub częściowej opieki. Dom Pomocy Społecznej w Owczarach przeznaczony jest dla osób przewlekle chorych psychicznie, natomiast Dom Pomocy Społecznej w Batowicach dla osób przewlekle chorych somatycznie.

Tabela 22. Zestawienie Domów Pomocy Społecznej prowadzonych przez powiat krakowski , działających na terenie gminy Zielonki wraz z liczbą miejsc statutowych, liczbą miejsc wolnych oraz liczbą osób oczekujących (grudzień 2019)

adres DPS / dane podmiotu prowadzącego w przypadku podmiotów niepublicznych	typ domu	liczba miejsc statutowych	liczba wolnych miejsc	liczba osób oczekujących
DPS w Owczarach ul. Kasztanowa 20	dla osób przewlekle psychicznie chorych	99	2	2
DPS w Batowicach ul. Matejki 24 32-086 Batowice	dla osób przewlekle somatycznie chorych	137	0	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bip.malopolska.pl

W 2019 r. mieszkańcy gminy Zielonki przebywali w 7 różnych Domach Pomocy Społecznej tj. w:

1. DPS w Batowicach dla osób przewlekle somatycznie chorych - 6 osób,
2. DPS w Owczarach dla osób przewlekle psychicznie chorych - 1 osoba,
3. DPS w Ojcowie dla osób dorosłych niepełnosprawnych - 1 osoba
4. DPS w Konarach dla osób przewlekle psychicznie chorych - 1 osoba,
5. DPS w Radwanowicach dla osób dorosłych niepełnosprawnych - 2 osoby,
6. DPS w Karniowicach dla osób przewlekle somatycznie chorych - 1 osoba,
7. DPS w Krakowie dla osób przewlekle somatycznie chorych - 1 osoba.

²³ Statut środowiskowego domu samopomocy w Woli Zachariaszowskiej, Załącznik nr 1 do uchwały nr xxi/49/04 Rady Gminy Zielonki z dnia 26 listopada 2004 roku, <https://zachariasz.org/>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Gmina Zielonki w 2019 roku ponosiła odpłatność za pobyt 13 osób w DPS, w łącznej wysokości 372 720 zł (tj. 122 świadczenia). Średnia miesięczna wartość świadczenia na osobę wyniosła 3 055,08 zł (wydatki ponoszone przez Ośrodek stanowią uzupełnienie odpłatności mieszkańców).

W 2019 roku GOPS w Zielonkach świadczył ponadto usługi w środowisku zamieszkania dla osób niesamodzielnych, starszych i niepełnosprawnych.

Usługi opiekuńcze są formą pomocy, której celem jest zaspokojenie codziennych, podstawowych potrzeb osoby, która nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania ze względu na wiek, chorobę lub inną przyczynę i umożliwiają jej pozostanie w środowisku domowym. W 2019r. pomocą objęto 8 osób.

Poza tym ośrodek wspiera osoby niesamodzielne i niepełnosprawne poprzez współpracę z:

- Województwem Małopolskim - realizacja projektu pn. **"Małopolski Tele-Anioł"** współfinansowanego z EFS. Projekt skierowany jest do osób niesamodzielnych, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność potrzebują całodobowego wsparcia w postaci teleopieki oraz usług opiekuńczych i usług sąsiedzkich w miejscu zamieszkania. W 2019 roku do projektu zrekrutowanych zostało 15 mieszkańców gminy Zielonki.
- Spółdzielnią Socjalną Merchant, która w ramach programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych objęła bezpłatną pomocą 10 osób niepełnosprawnych z terenu gminy. Osoby te miały zapewnione usługi opiekuńcze, dostosowane indywidualnie do potrzeb.

W strukturze GOPS funkcjonuje mieszkanie chronione treningowe, przeznaczone dla 3 osób. W mieszkaniu jest możliwość zapewnienia usług bytowych oraz nauki, rozwijania lub utrwalania samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. W roku 2019 nie wystąpiła potrzeba umieszczenia mieszkańca gminy Zielonki w ww. mieszkaniu.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

W 2019 roku, na terenie gminy Zielonki funkcjonowało pięć Placówek Wsparcia Dziennego. Głównym zadaniem placówek jest objęcie dzieci opieką i wychowaniem w celu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Uczestnicy PWD otrzymują pomoc w nauce, zabawę, sport i opiekę oraz rozwijanie pasji i zainteresowań, w tym wycieczki i wyjścia do kina, muzeum itp. Placówki przeznaczone są dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia oraz ich rodziców/opiekunów prawnych mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych lub chcących poprawić swoje umiejętności. Ww. placówki zapewniały miejsca dla 105 dzieci i młodzieży.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 23. Wykaz Placówek Wsparcia Dziennego działających na terenie gminy Zielonki w 2019 roku.

Lp.	Nazwa placówki	Podmiot prowadzący	Forma prowadzonej placówki	Liczba miejsc
1.	Placówka Wsparcia Dziennego „Miejsce rodzinne w Zielonkach”	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonkach	Opiekuńcza, specjalistyczna, podwórkowa	30
2.	Świetlica Podwórkowa „Zielony Korzkiew” w Korzkwi	Stowarzyszenie Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska	Podwórkowa	15
3.	Świetlica Podwórkowa „Zielonki Zielonki” w Zielonkach		Podwórkowa	15
4.	Świetlica Podwórkowa „Zielony Węgrzce” w Węgrzcach		Podwórkowa	15
5.	Placówka Wsparcia Dziennego „Aktywna Korzkiew” w Korzkwi	Fundacja Kształcenia, Wypoczynku i Rekreacji w Krakowie	Opiekuńcza, specjalistyczna, podwórkowa	30
Suma:				105

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

W 2019 r. w GOPS w Zielonkach zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, którzy objęli swoją opieką 21 rodzin borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, problemami w prowadzeniu gospodarstwa domowego, biernymi życiowo. Asystenci pracowali także z 3 rodzinami biologicznymi, na rzecz powrotu małoletnich dzieci z pieczy zastępczej, pod opieką rodziców.

W pieczy zastępczej w 2019 roku przebywało 17 wychowanków (4 osoby w pieczy instytucjonalnej oraz 13 osób w pieczy rodzinnej). Gmina Zielonki partycypowała w kosztach utrzymania 9 dzieci w pieczy zastępczej.

Polityka prorodzinna

Gmina Zielonki realizuje zadania w zakresie świadczeń rodzinnych oraz zasiłku dla opiekunów, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych („500+”), świadczeń „Dobry Start” oraz świadczenia realizowanego na podstawie ustawy „Za Życiem”, ponadto realizuje zadania wynikające z ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

W 2019 roku gmina Zielonki wypłaciła 26 641 603,7 zł na świadczenia z zakresu polityki prorodzinnej. Najwięcej, bo ponad 23 mln to świadczenie 500+, z którego skorzystało 5 640 dzieci w 3 533 rodzinach.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 24. Wypłacone świadczenia z zakresu polityki prorodzinnej w gminie Zielonki w roku 2019.

Nazwa świadczenia	Liczba osób / rodzin objętych wsparciem	Kwota świadczeń
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	291 rodzin	1 199 566,70 zł
Świadczenie funduszu alimentacyjnego	41 rodzin	278 340,00 zł
Świadczenie rodzicielskie	42 rodzin	259 976,10 zł
Świadczenie „Dobry start”	2 446 wnioskodawców / 3 615 dzieci	1 083 300,00 zł
Świadczenie „Za życiem”	2 osoby	8 000,00 zł
Zasiłek dla opiekunów	4 rodziny	17 647,90 zł.
„Świadczenie „500 +”	3 533 rodzin / 5 640 dzieci	23 794 773,00 zł
Karta Dużej Rodziny	693 wydane karty	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Zielonki.

Podsumowanie

Analizując sytuację społeczną na terenie gminy Zielonki można stwierdzić, że występujące tutaj problemy społeczne mają niewielką skalę. Odsetek osób, którym zostało udzielone wsparcie (przez GOPS) w ramach zadań zleconych i zadań własnych gminy z 2019 roku, wyniósł 1,6% i potwierdza ten fakt. Także pozostałe analizowane problemy społeczne, jak przemoc domowa, problemy alkoholowe, wydają się być niewielkie. Dodatkowo w gminie działa szereg instytucji, które wspierają mieszkańców potrzebujących (Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny, Placówki Wsparcia Dziennego). Pomoc społeczna jest jednak jednym z najważniejszych aspektów funkcjonowania gminy, dlatego też należy obserwować zmieniające się trendy i reagować (podejmować konkretne działania) w przypadku ich zmian.

Zdrowie

Według danych GUS na terenie gminy Zielonki w 2018 r. działało 12 przychodni²⁴. Z kolei **wartość wskaźnika przychodni na 10 tys. ludności wynosiła 5, co świadczyło o raczej przeciętnej dostępności tego typu placówek** (tab. 25). Sytuacja w tym zakresie kształtowała się porównywalnie w analizowanych JST, a wyższą wartość wskaźnika odnotowano dla gminy Zabierzów oraz dla województwa i KrOFu.

Tabela 25. Liczba przychodni przypadających na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Jednostka	Przychodnie na 10 tys. mieszkańców
MAŁOPOLSKIE	6
powiat krakowski	5
KrOF	8
Zielonki	5
Kocmyrzów-Luborzyca	5
Liszki	5
Michałowice	5
Wielka Wieś	5
Zabierzów	6

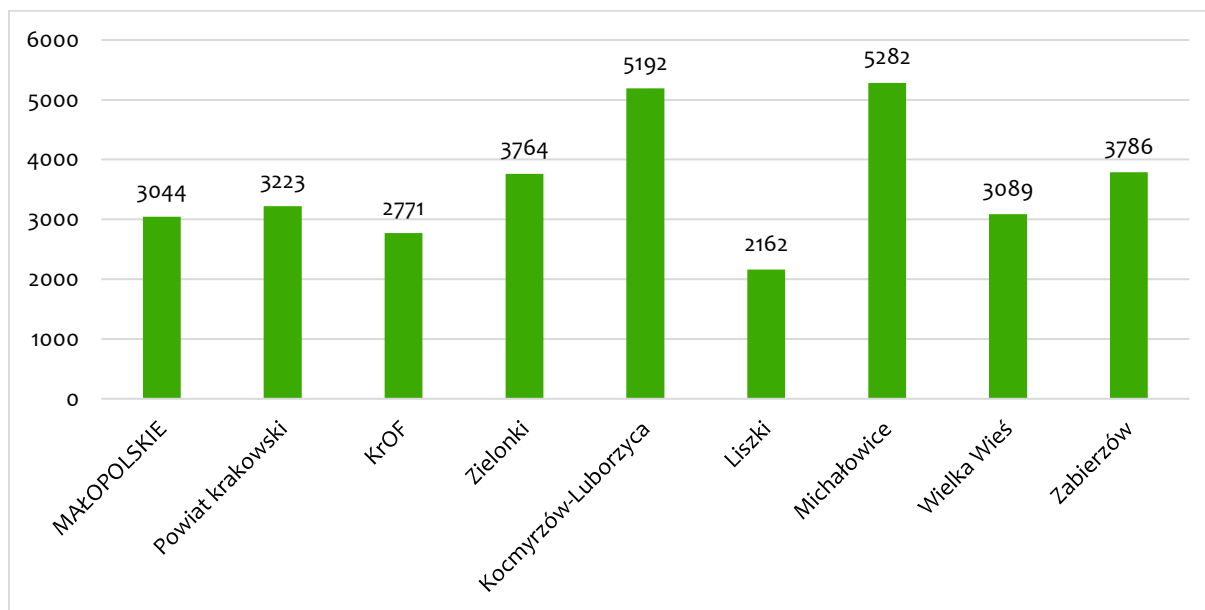
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

W 4 miejscowościach – Zielonki, Batowice, Brzozówka, Węgrzce – znajdują się placówki (niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej), które udzielają świadczeń w ramach NFZ. W każdej z tych miejscowości funkcjonują przychodnie POZ Gabinety Lekarza Rodzinnego, a w Zielonkach i Batowicach także przychodnie stomatologiczne. Oprócz tego na terenie gminy mieszkańcy mogą skorzystać ze świadczeń NFZ realizowanych w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) – dotyczy to: badań endoskopowych przewodu pokarmowego – gastroscopia przeprowadzanych przez Centrum Medyczne Medikama w Węgrzcach oraz porad specjalistycznych i badań realizowanych przez poradnię ginekologiczno-położniczą Pro Feminae w Zielonkach. W gminie Zielonki dostępna jest także forma opieki NFZ w zakresie leczenia w warunkach domowych – pielęgniarstwa opieka długoterminowa świadczona w DPS w Batowicach.

Na terenie gminy prowadzi działalność 6 aptek: 3 znajdują się w Zielonkach, a po 1 w sołectwach: Bosutów-Boleń, Brzozówka, Węgrzce. **Na jedną aptekę przypada 3764 mieszkańców i oznacza to, że pod względem dostępności aptek gmina Zielonki wyróżnia się pozytywnie na tle gmin: Zabierzów, Michałowice i Kocmyrzów-Luborzyca** (wyk. 34). Pozostałe analizowane jednostki charakteryzowały się bardziej korzystnymi wartościami tego wskaźnika, a szczególnie dobry wynik odnotowano dla gminy Liszki (2162 mieszkańców/apteka).

²⁴ Według definicji GUS, zgodnie z którą przychodnia rozumiana jest jako przedsiębiorstwo podmiotu leczniczego, w którym udziela się ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej.

Wykres 34. Liczba mieszkańców na 1 aptekę ogólnodostępną w 2018 r. w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Gmina Zielonki aktywnie włącza się w działania na rzecz poprawy zdrowia swoich mieszkańców poprzez realizację badań i akcji profilaktycznych. Na terenie gminy Zielonki w ostatnich 5 latach odbywały się m.in. profilaktyka raka piersi, raka prostaty, jaskry, chorób tarczycy, onkologiczna w zakresie badania znamion oraz USG jamy brzusznej. Badania te były rezultatem współpracy różnych podmiotów, także w zakresie finansowania (np. Powiat Krakowski, Gmina Zielonki, NFZ, podmioty medyczne, Stowarzyszenie Kobiet z Problemami Onkologicznymi "Amazonka" Krzeszowice).

Ponadto od 2015 roku gmina Zielonki realizuje wspólnie z Powiatem Krakowskim program badania wad postawy uczniów gimnazjalnych/szkół podstawowych (finansowanie badań uczniów ze szkół w Zielonkach – po stronie Gminy)²⁵. W początkowych latach programem objęci byli uczniowie I i II klasy gimnazjum, następnie tj. w latach 2017-2018 VII klasy szkoły podstawowej i II klasy gimnazjum, zaś w kolejnych latach do 2020 r. będą to uczniowie klas VII i VIII szkół podstawowych. Program ten stanowi odpowiedź na jeden z głównych i przybierających na sile problemów w rozwoju psychosomatycznym dzieci i młodzieży. Częstość występowania wad postawy w populacji wynosi ok. 30%-60% (choć pojawiają się głosy specjalistów, że odsetek ten jest obecnie na coraz wyższym poziomie i może sięgać nawet do 90%²⁶), a w ostatnich latach znacznie zwiększyła się liczba czynników powodujących powstawanie wad (m.in. spadek aktywności fizycznej, noszenie ciężkich plecaków, godziny spędzone w pozycji siedzącej – w szkole i w domu, w tym przed komputerem itp.). Okres szybkiego tempa wzrastania przypadający między 5. a 7. rokiem życia oraz w okresie dojrzewania jest uznawany za czas największego zagrożenia pod kątem powstania nieprawidłowej postawy ciała, dlatego też to okres szkolny traktuje się jako optymalny do przeprowadzenia działań

²⁵ Program stanowi kontynuację wcześniejszych działań w tym zakresie, prowadzonych w podobnej formule m.in. w latach 2011-2012.

²⁶ Zob. wywiad z fizjoterapeutą, pracownikiem wrocławskiego Uniwersytetu Medycznego, dr n. med. Krzysztofem Aleksandrowiczem <https://www.medonet.pl/zdrowie,plaskostopie-i-krzywy-kregoslup-90-proc-polskich-uczniow-ma-wady-postawy,artykul,1727136.html>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

prewencyjnych w tym zakresie²⁷. Badania prowadzone w gminie Zielonki są zatem bardzo ważne dla zdrowia i dobrej kondycji kolejnych pokoleń mieszkańców: program pozwala wyłowić dzieci najbardziej potrzebujące wsparcia, rozpocząć u nich proces obserwacji kierunku rozwoju wad postawy, zapewnia też profesjonalnie prowadzoną terapię²⁸. Podsumowując działania zrealizowane do tej pory w ramach programu: łącznie w latach 2015-2018 przebadano 592 uczniów zieloneckich szkół, a u 43% z nich wykryto wady postawy²⁹. Do najczęściej diagnozowanych wad należały wady w płaszczyźnie strzałkowej oraz skoliozy wielopłaszczyznowe (odpowiednio u 30% oraz 21% przypadków). ¼ uczniów zalecono dalszą lekarską konsultację. Coroczne badanie diagnostyczne stanowi I etap programu, w ramach II prowadzone są zajęcia rehabilitacyjne na pływalni lub indywidualne instruktaże. Szacuje się, że do II części programu zgłasza się ok. 30-40% zdiagnozowanej i skierowanej do terapii populacji, choć zalecenie do pływania korekcyjnego otrzymuje większa grupa (ok. 90% zdiagnozowanej populacji)³⁰.

W latach 2014-2018 wzrastały kwoty przeznaczane przez gminę Zielonki na wydatki w Dziale 851- Ochrona zdrowia. Największą zmianę odnotowano w ostatnich dwóch latach: w 2018 r. wydatki przekroczyły 300 tys. zł, podczas gdy między 2014 a 2017 wynosiły w granicach 230 tys. zł (wyk. 35) Tendencja wzrostowa występowała też w pozostałych JST poza gminami Michałowice i Kocmyrzów-Luborzyca, w których wysokość kwot uległa obniżeniu. W analizowanym okresie zaobserwowano też podobny trend w zakresie zmian wysokości wydatków dot. Ochrony zdrowia w przeliczeniu na mieszkańca. W 2018 r. w gminie Zielonki wydatkowano na mieszkańca 13,89 zł, co pozycjonowało gminę na końcu stawki analizowanych jednostek, niższe wartości tego wskaźnika odnotowano tylko dla gminy Kocmyrzów-Luborzyca i gminy Michałowice (odpowiednio 11,81 zł i 10,52 zł). Stosunkowo niskie wydatki w Dziale Ochrona Zdrowia wynikają m.in. z faktu, że na terenie gminy Zielonki nie funkcjonują żadne placówki/podmioty lecznicze w formule SPOZ, których działalność byłaby finansowana z budżetu Gminy.

Należy też zauważyć, że w latach 2014-2018 w gminie Zielonki następował delikatny spadek wysokości udziału wydatków dot. ochrony zdrowia w całości wydatków budżetowych (z 0,35% w 2014 r. do 0,26% w 2018 r.), przy czym podobne tendencje występowały w większości benchmarków (wyk. 36). Wartość tego wskaźnika dla gminy Zielonki była jedną z niższych na przestrzeni lat, a w 2018 r. była ponad dwukrotnie niższa od średniej dla powiatu i gminy Liszki, zaś wyższa jedynie od wyniku dla Michałowic. Na tle omawianych gmin korzystnie wyróżniał się Zabierzów, gdzie w 2018 r. wydatki w Dziale 851 zajmowały 1% budżetu.

²⁷ Na podst.: Wawrzyniak A., Tomaszewski M., Mews J., Jung A., Kalicki B., Wady postawy u dzieci i młodzieży jako jedno z głównych problemów w rozwoju psychosomatycznym, „Pediatria i Medycyna Rodzinna” 2017, 13 (1), s. 72-28.

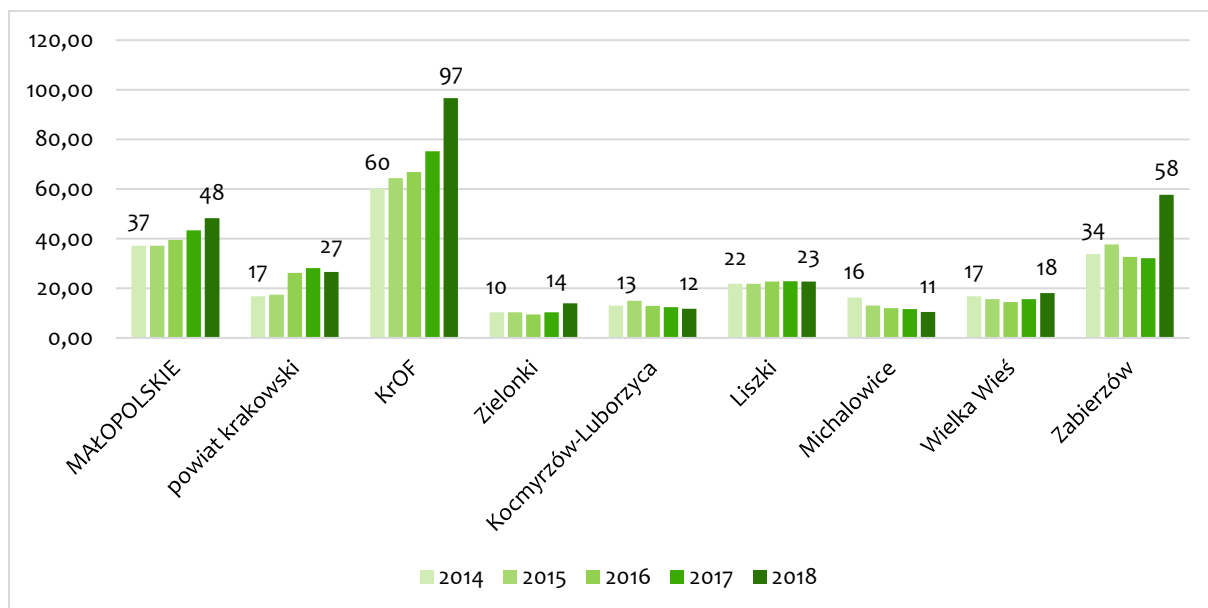
²⁸ Za: Sprawozdanie z realizacji projektu Badania wad postawy dzieci z klas 7 i II gimnazjów w gminie Zielonki w 2017 r., N.Z.O.Z. Krakowski Ośrodek Diagnostyk Kręgosłupa, Kraków 2017 r.

²⁹ Dane liczbowe na podstawie informacji zbiorczych zamieszczonych na BIP Gminnego Zespołu Ekonomiczno - Administracyjny Szkół w Zielonkach: <https://bip.malopolska.pl/gzeaszko1,a,1314963,projekt-badanie-wad-postawy-uczniow-klas-i-i-ii-gimnazjow-z-powiatu-krakowskiego-oraz-korekta-wykryt.html>

³⁰ Za: Sprawozdanie z realizacji projektu Badania wad postawy dzieci z klas 7 i II gimnazjów w gminie Zielonki w 2017 r., N.Z.O.Z. Krakowski Ośrodek Diagnostyk Kręgosłupa, Kraków 2017.

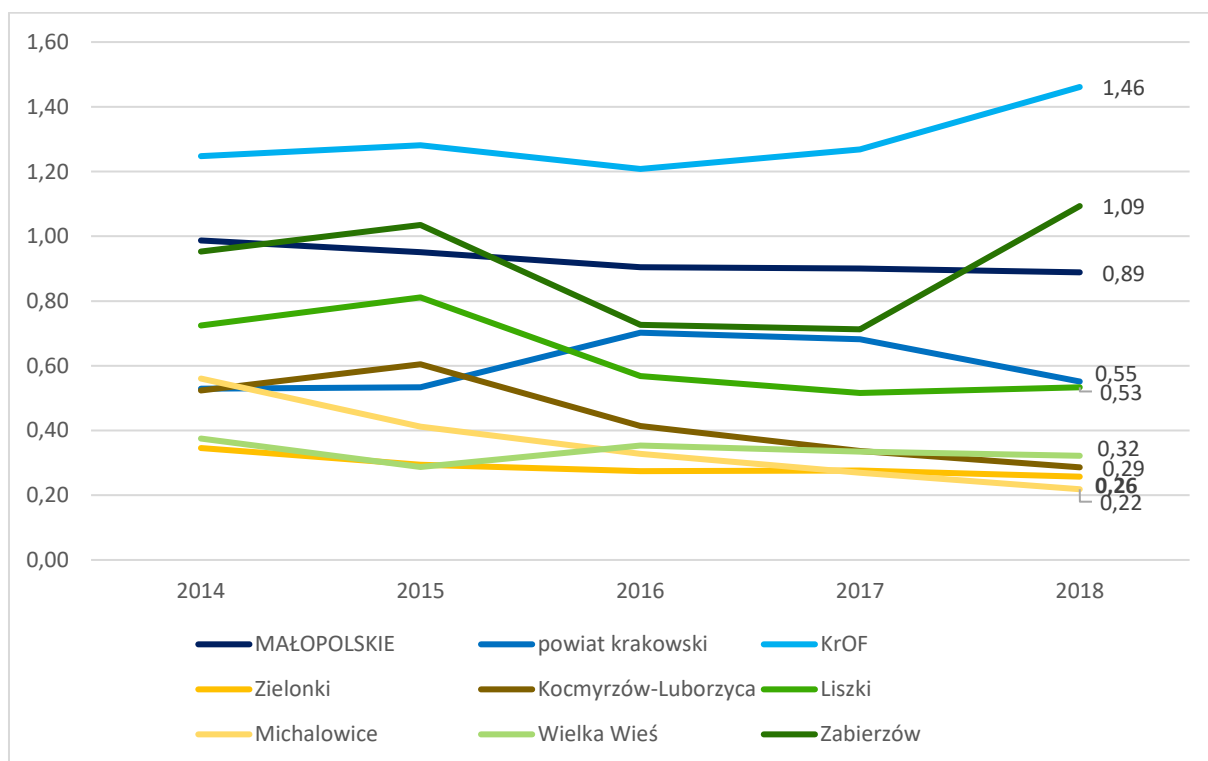
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 35. Wydatki w Dziale 851- Ochrona zdrowia na mieszkańca w latach 2014-2018 (w zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wykres 36. Udział wydatków w Dziale 851 - Ochrona zdrowia w ogóle wydatków budżetowych na przestrzeni lat 2014-2018 r. (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Podsumowanie

Gmina Zielonki charakteryzuje się dostępnością placówek opieki zdrowotnej typową dla powiatu krakowskiego oraz nieco wyższą niższą niż powiecie dostępnością punktów aptecznych. Gmina Zielonki dba o zdrowie swoich mieszkańców, czego przykładem są programy profilaktyczne, w tym realizowany od lat na szeroką skalę, wspólnie z Powiatem Krakowskim, program badania wad postawy uczniów gimnazjalnych/szkół podstawowych. W ostatnich dwóch latach w Gminie Zielonki wzrastała kwota ponoszona na wydatki w Dziale 851-Ochrona zdrowia.

Powietrze

Wysokie poziomy stężenie szkodliwych substancji w powietrzu to problem nie tylko polskich miast, ale i globalny, a walka o poprawę jakości powietrza stanowi coraz ważniejszy temat światowej debaty dotyczącej zrównoważonego rozwoju państw i regionów³¹. Pyły zawieszane i benzopireny mają negatywny wpływ na ludzkie zdrowie, m.in. powodują powstawanie lub zaostrzony przebieg chorób układu oddechowego i układu krążenia³². Coraz częściej zatem zwraca się uwagę na jakość powietrza podczas podejmowania decyzji o osiedleniu się bądź spędzaniu czasu wolnego na danym terenie. Dlatego też dbanie o „zielony indeks” powietrza w przypadku samorządów to zarówno przejaw troski o zdrowie mieszkańców, jak i działanie podnoszące atrakcyjności gminy.

W analizie ujęto dane dotyczące pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz PM_{2,5} a także benzo(a)pirenu, ponieważ w Polsce to właśnie te zanieczyszczenia stanowią największy problem, a największe przekroczenia ich dopuszczalnych poziomów mają miejsce w sezonie zimowym.

Pod względem oceny jakości powietrza województwo małopolskie podzielone jest na trzy strefy: Aglomerację Krakowską, Miasto Tarnów oraz strefę małopolską obejmującą pozostały obszar województwa. **Gmina Zielonki znajduje się w strefie małopolskiej, która w ocenie rocznej w 2018 r. otrzymała klasę C dla PM₁₀ (dla czasu uśredniania: 24 godz. oraz rok), PM_{2,5} oraz B(a)P w pyle PM₁₀ – co stanowiło najniższą na skali przyznawanych ocen (A, B, C, C oznacz, że poziom stężenia przekracza poziom dopuszczalny/celowy).** Ponadto według raportu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim” w 2018 r. **gmina Zielonki znajdowała się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5} dla fazy II (tj. wyższych od 20 µg/m³) oraz przekroczeń benzo(a)pirenu. Z kolei przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀ koncentrowały się w zachodniej części Zielonek³³.**

Chociaż gmina Zielonki jest pokryta siatką czujników Airly, to ze względu na brak na terenie gminy Zielonki stacji pomiarowej WIOŚ, dokładna analiza stanu powietrza dla gminy nie jest możliwa. Dlatego też, aby chociaż w pewnym stopniu zilustrować sytuację w tym zakresie (w oparciu o wiarygodne pomiary), zdecydowano się w pierwszej kolejności przedstawić dane dot. pyłu PM₁₀ i B(a)P w PM₁₀ z 2019 r. dla trzech stacji tła zlokalizowanych najbliżej gminy Zielonki – stanowisk WIOŚ w Zabierzowie (MpZabieWapie) oraz w Krakowie przy ul. Żłoty Róg (MpKrakZloRog) i na osiedlu Piastów (MpKrakOsPias).

Następnie przedstawione zostaną dane dot. tych parametrów w gminie Zielonki uzyskane z czujników Airly (uśrednione wartości z wszystkich czujników za rok 2018 i 2019). Należy jednak pamiętać, że pomiary czujników Airly są mniej precyzyjne od pomiarów dokonywanych przez stacje WIOŚ, w związku z czym należy traktować je jako poglądowe (niewiążące) m.in. ze względu na sposób dokonywania pomiaru (fotometr laserowy) i fakt, że czujniki nie posiadają certyfikatu potwierdzającego ich równoważność z metodą referencyjną, grawimetryczną opisaną w PN-EN 12341:2014-07. W związku z powyższym dane te nie zostały bezpośrednio zestawione i porównywane z danymi z sąsiednich stacji WIOŚ.

³¹ Zob. Lista 10 zagrożeń dla zdrowia na świecie w 2019 rok opracowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): <https://www.who.int/news-room/feature-stories/ten-threats-to-global-health-in-2019>.

³² Na podstawie WHO: <https://www.who.int/airpollution/ambient/health-impacts/en/>

³³ Na podst. Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, Raport wojewódzki za rok 2018 r., GIOŚ, Kraków 2019.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

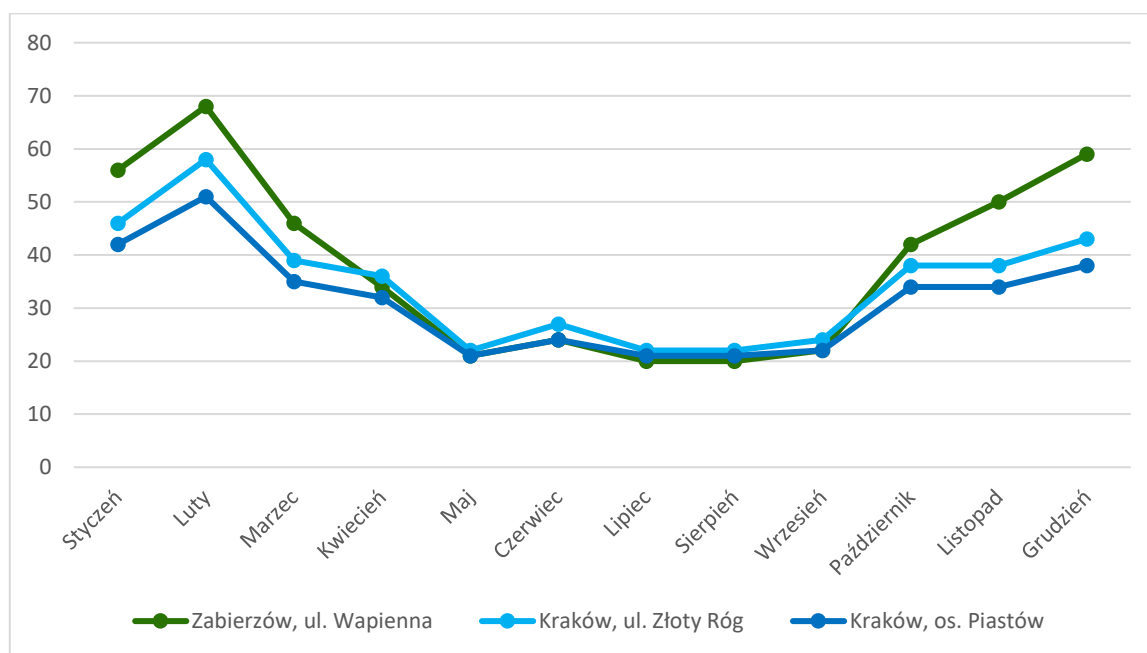
W przypadku pyłu PM₁₀ wartość średnia dla stężenia rocznego nie przekroczyła poziomu dopuszczalnego, ale już liczba dni, w których przekroczone były dopuszczalne stężenia średniodobowe znacząco przekraczała normę (w przypadku Zabierzowa – ponad dwukrotnie, wyk. 38). Najwyższe stężenia w ciągu roku przypadały na okres jesienno-zimowy, a miesiącami, w których było najwięcej dni przekroczeń norm 24-godzinnych były luty i grudzień. Zestawienie uśrednionych wartości dobowych pyłu PM₁₀ w lutym 2019 r. (wyk. 37), pokazuje, że dni, w których poziom PM₁₀ osiągnął co najmniej dwukrotność normy dobowej wynoszącej 50 µg/m³., składały się na blisko 1/3 miesiąca.

Tabela 26. Zestawienie dla stężeń pyłu PM₁₀ w 2019 r. (wartości średnie, maksymalne, minimalne)

Jednostka (stacja pomiarowa WIOŚ)	Stężenia PM ₁₀ - 2019 rok [µg/m ³]		
	wartość średnia (poz. dop.: 40 µg/m ³)	maksimum	minimum
Zabierzów, ul. Wapienna	38	68	20
Kraków, ul. Złoty Róg	35	58	22
Kraków, os. Piastów	31	51	21

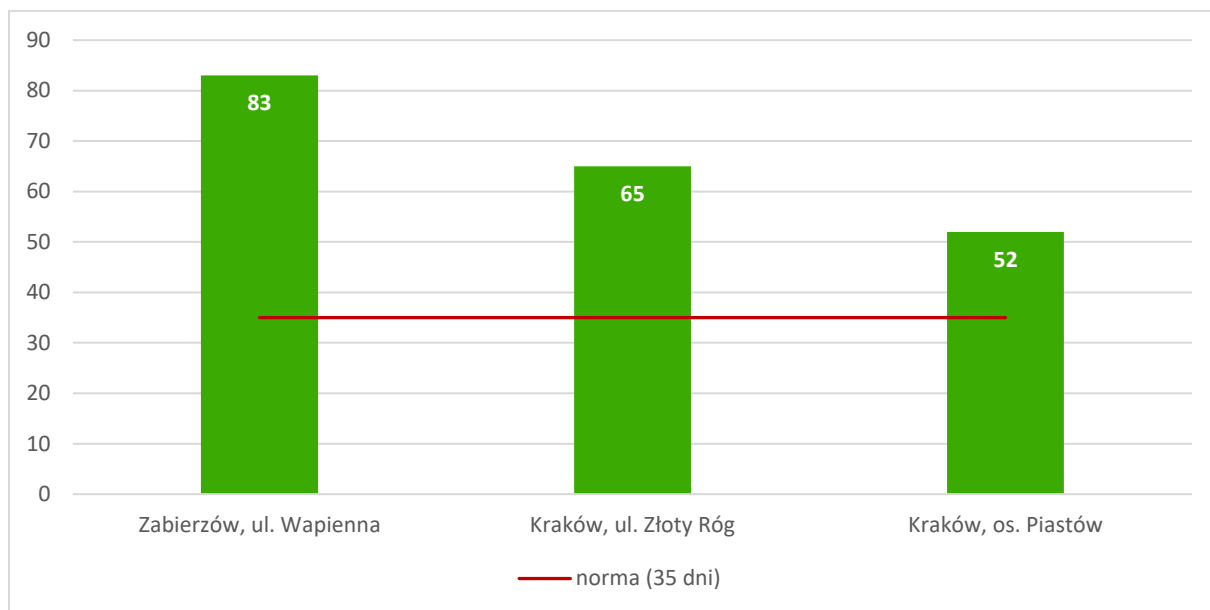
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Wykres 37. Stężenia pyłu PM₁₀ w 2019 r. - wg średnich miesięcznych

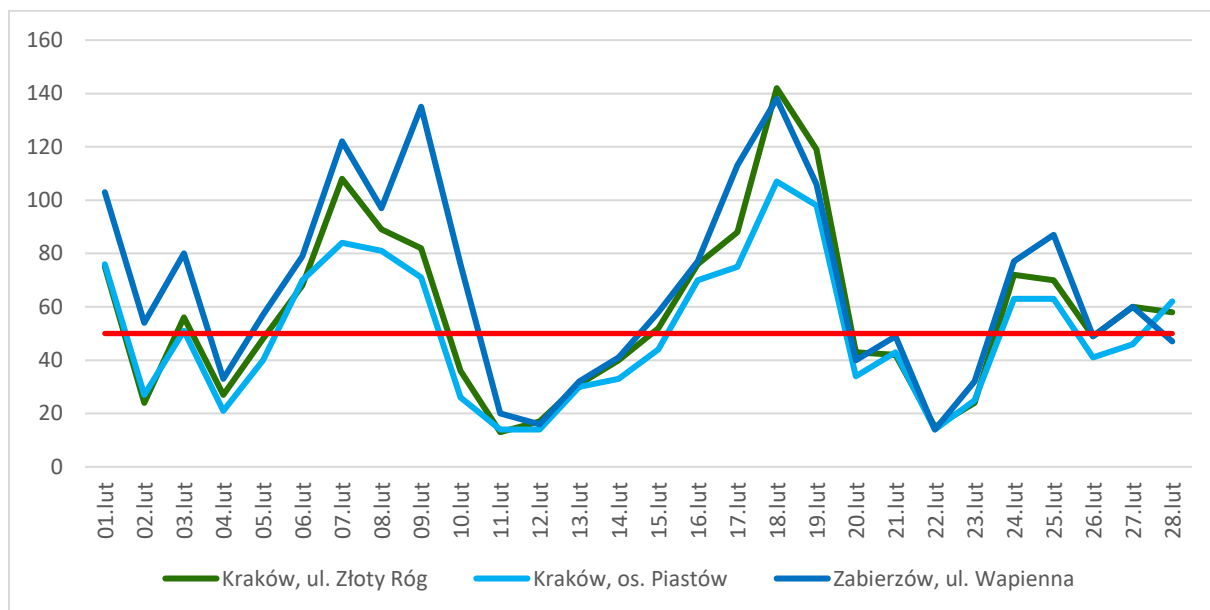
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Wykres 38. Liczba dni z przekroczonymi stężeniami 24-godzinnymi pyłu PM10 w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Wykres 39. Uśrednione wartości dobowe pyłu PM10 w lutym 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Zarówno w Zabierzowie, jak i na krakowskich stanowiskach średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w 2019 r. kilkakrotnie przekroczyły poziom docelowy tzn. 1 ng/m³. W tym przypadku wysokie stężenia także przypadały głównie na miesiące jesienno-zimowe, podczas gdy w okresie letnim odnotowane wartości były bliskie 0. Najwyższe stężenie dobowe B(a)P występowały w lutym i były one szczególnie wysokie w przypadku Zabierzowa – przez blisko pół miesiąca przekraczając 20 ng/m³.

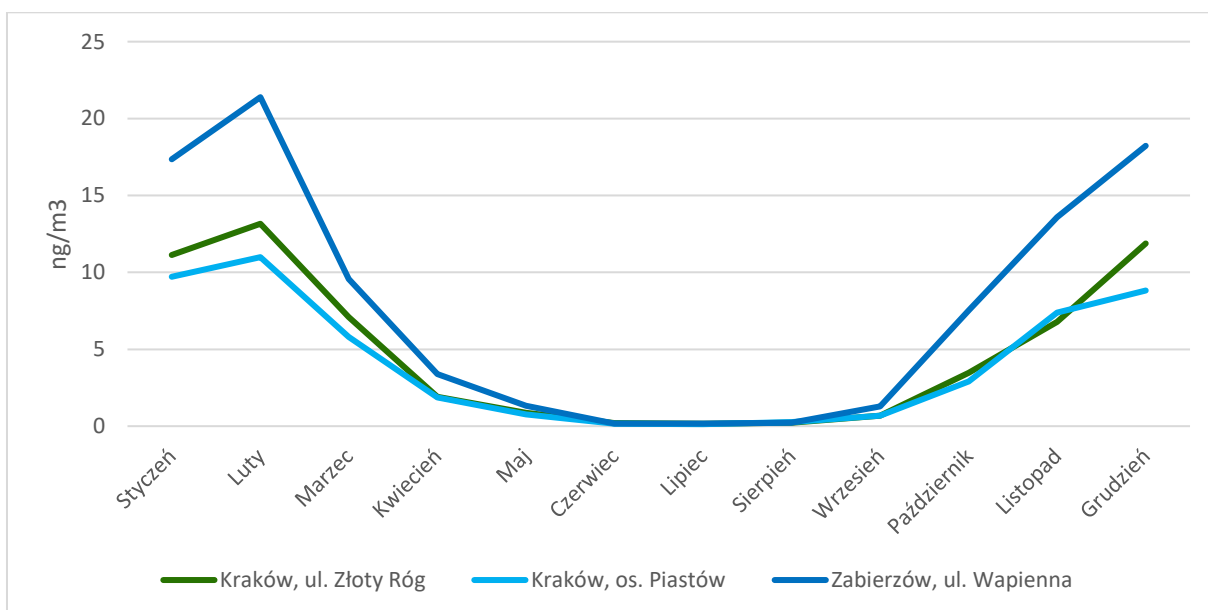
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 27. Zestawienie stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w 2019r. (wartości średnie, minimalne, maksymalne)

Jednostka (stacja pomiarowa WIOŚ)	Stężenia B(a)P w pyłe PM ₁₀ - 2019 rok [ng/m ³]		
	wartość średnia (poz. doc.: 1 ng/m ³)	minimum	maksimum
Zabierzów, ul. Wapienna	7,78	0,17	21,69
Kraków, ul. Żłoty Róg	4,9	0,16	13,16
Kraków, os. Piastów	4,09	0,13	10,99

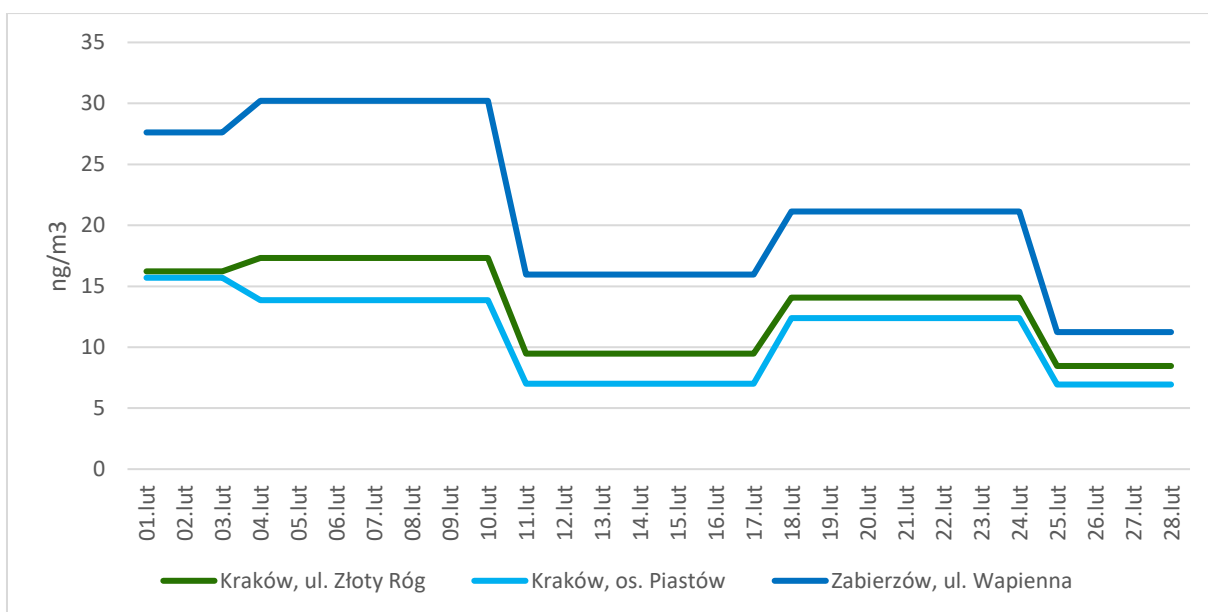
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Wykres 40. Średnie miesięczne stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Wykres 41. Stężenia dobowe benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w lutym 2019 r.

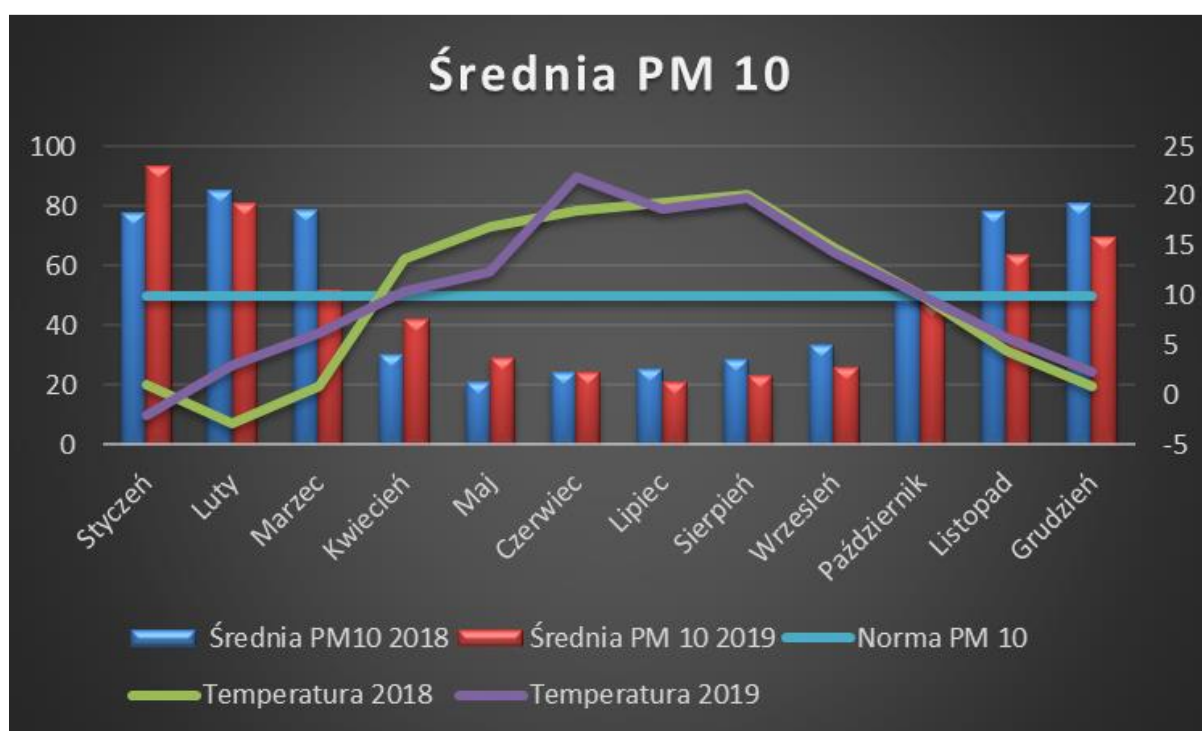
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ – System monitoringu jakości powietrza

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Przedstawione powyżej wyniki dla obszarów znajdujących się w pobliżu gminy Zielonki świadczą o złej jakości powietrza w miesiącach zimowych oraz stosunkowo wysokich stężeniach PM₁₀ i B(a)P występujących w tej części województwa.

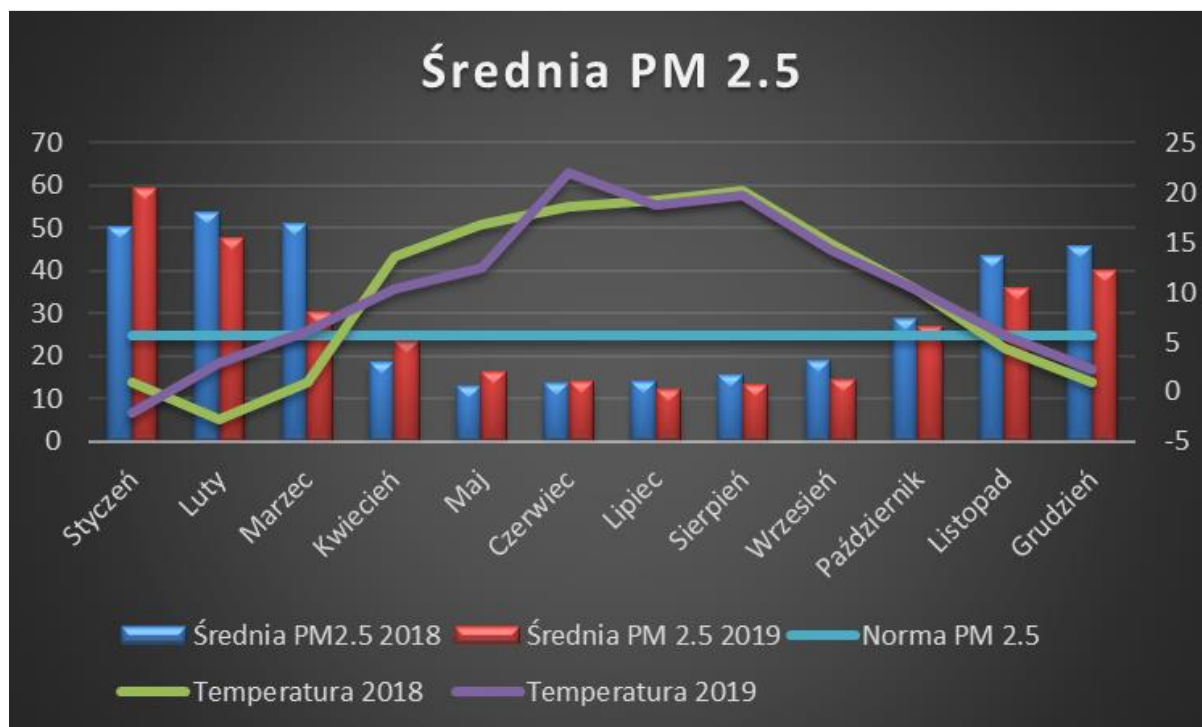
Z kolei analiza uśrednionych pomiarów dla gminy Zielonki z czujników Airly wskazuje, że zarówno w 2018, jak i 2019 r. w okresie od stycznia do marca, oraz od października do grudnia (co pokrywa się z okresem grzewczym) odnotowywano wysokie średnie miesięczne stężenia pyłów PM_{2.5} oraz PM₁₀, a także przekroczenia normy dobowej. W obu przypadkach zachodziła zależność pomiędzy ilością pyłów do temperatury (zob. Grafika 1 i 2).

Grafika 1. Stężenia pyłu PM₁₀ w gminie Zielonki - wg średnich miesięcznych w 2018 r. 2019 r.

Źródło: Opracowanie przekazane przez UG Zielonki – Airly, Raport jakości powietrza sporządzony dla Zielonek 2018-2019

Grafika 2. Stężenia pyłu PM 2,5 w gminie Zielonki - wg średnich miesięcznych w 2018 r. 2019 r.

Źródło: Opracowanie przekazane przez UG Zielonki – Airly, Raport jakości powietrza sporządzony dla Zielonek 2018-2019

Wyniki pomiarów czujników jakości powietrza Airly w latach 2018 i 2019 (oraz w bezpośrednim porównaniu okresów grzewczych tych lat), wskazują, iż rok 2019 był rokiem z mniejszym zanieczyszczeniem w analogicznym okresie roku 2018. Do stopniowej poprawy powietrza w Gminie przyczyniły się m.in. zmiany w sposobie ogrzewania domów i wymiana urządzeń grzewczych.

W latach 2010-2018 w województwie małopolskim **obserwuje się pewne pozytywne zmiany dotyczące jakości powietrza, m.in. malejący trend dotyczący dopuszczalnej częstości przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM₁₀, tendencja malejąca średnich rocznych stężeń pyłu PM₁₀, trend spadkowy dla stężeń pyłu PM_{2,5}, zaś spadek stężeń benzo(a)pirenu następuje tylko w niektórych ośrodkach, w tym w Krakowie, przy czym wartości te cały czas są wysokie i przekraczają normy³⁴.** Jednak przed małopolskimi gminami cały czas pozostaje dużo pracy w zakresie ograniczenia emisji pyłu PM₁₀ i ogólnej poprawy jakości powietrza. Do głównych przyczyn przekroczeń omawianych powyżej substancji zalicza się oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (tzw. „niska emisja”): wg danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) aż 46% zanieczyszczeń pyłami PM 10 pochodzi właśnie ze spalania poza przemysłem. Wśród kolejnych istotnych źródeł emisji pyłu PM 10 wymienia się procesy spalania w przemyśle (13%), rolnictwo (12%), transport drogowy (8%) czy procesy produkcyjne (7%). Procesy spalania poza przemysłem mają też największy udział w emisji benzo(a)pirenu i pozostałych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (84%). Pozostałe źródła emisji w o wiele mniejszym stopniu: przyczyniają się do

³⁴ Za: Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, Raport wojewódzki za rok 2018 r., GIOŚ, Kraków 2019.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami: procesy produkcyjne (10%), zagospodarowanie odpadów (3%), rolnictwo (2%), transport drogowy (1%)³⁵. Dlatego, wśród różnych kroków mających na celu poprawę jakości powietrza, tak ważne są działania podejmowane przez samorządy nakierowane na instalację bardziej ekologicznych urządzeń grzewczych (wymiana pieców, OZE itp.).

Kluczowym dokumentem gminnym w tym zakresie jest w gminie Zielonki Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w gminie Zielonki na lata 2015-2020 (aktualizacja z sierpnia 2017 r.), w którym zostały wskazane działania zmierzające do poprawy jakości powietrza w gminie głównie poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcję zużycia energii finalnej. Ważnym dokumentem programującym wyższego rzędu jest także Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, który wyznacza działania mające doprowadzić do osiągnięcia w całej Małopolsce do 2023 r. dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w powietrzu: pyłu PM₁₀, PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu i ozonu.

W ostatnich latach na terenie gminy Zielonki były realizowane m.in. następujące działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza:

- wymiana pieców węglowych – głównie na ogrzewanie gazowe;
- rozbudowa sieci gazowej – Gmina Zielonki w latach 2016-2017 znalazła się w zestawieniu gmin o największych efektach w zakresie rozbudowy sieci gazowej (wg raportów pn. „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego). W 2016 r. była to 6 pozycja w województwie (z przyrostem długości sieci gazowej 5,4 km i 326 budynkami podłączonymi do sieci), a 2017r. – 8 (przyrost 5,6 km, liczba budynków – 386);
- termomodernizacja obiektów, w tym obiektów publicznych zrealizowana w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych: szkoła w Woli Zachariaszowskiej, szkoła w Owczarach, przedszkole w Węgrzicach z siedzibą w Bibicach koło szkoły, zachodnie skrzydło szkoły w Zielonkach, budynek Forum Aktywności Lokalnej w Zielonkach.
- zamontowanie OZE na budynkach publicznych: szkoła w Owczarach, szkoła w Woli Zachariaszowskiej, przedszkole w Bibicach, szkoła w Zielonkach stare skrzydło- 10 paneli fotowoltaicznych do zasilania pomp cyrkulacyjnych; szkoła w Zielonkach rozbudowa nowego skrzydła – około 98 paneli fotowoltaicznych, 4 powietrzne pompy ciepła, i 10 solarów; szkoła w Bibicach rozbudowa nowego skrzydła - około 104 paneli fotowoltaicznych, 4 powietrzne pompy ciepła i 10 solarów; zaplecze klubu sportowego LKS Zieleńczanka – pompa ciepła , solary i około 40 paneli fotowoltaicznych. Generalnie w 2019 r. w 7 budynkach użyteczności publicznej znajdowały się instalacje fotowoltaiczne;
- nieodpłatne przekazanie oczyszczaczy powietrza w 2018 r. (akcja społeczna Samorządu Województwa Małopolskiego) niektórym zieloneckim placówkom edukacyjnym: Samorządowe Przedszkole w Zielonkach, Przedszkole Samorządowe w Węgrzicach z siedzibą w Bibicach i Szkoła Podstawowa im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Owczarach;

³⁵ Za: Krajowy bilans emisji SO₂, NO_x, CO, NH₃, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2015 -2017 w układzie klasyfikacji SNAP. Raport syntetyczny, oprac. Przez: Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami oraz Instytut Ochrony Środowiska –Państwowy Instytut Badawczy Warszawa 2019.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

- prowadzenie kontroli w zakresie gospodarki odpadami, przestrzegania zakazu spalania odpadów w domowych kotłach i piecach czy spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi;
- utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez remonty i poprawę stanu nawierzchni dróg;
- działania w zakresie edukacji ekologicznej;
- rozpoczęcie realizacji projektu „Partnerski Projekt Budowy Instalacji Odnawialnych Źródeł Energii dla Gmin Województwa Małopolskiego” współfinansowanego z RPO WM na lata 2014-2020³⁶. W latach 2017-2019 wnioski o dofinansowanie złożyło 382 mieszkańców gminy Zielonki, a umowę na montaż instalacji OZE (instalacje fotowoltaiczne, solarne i pompy ciepła) podpisano z właścicielami 249 posesji. W 2020 r. zostały wyłonione wszystkie firmy realizujące inwestycje w Projekcie, natomiast proces inwestycyjny w gospodarstwach indywidualnych uzależniony jest od panującej sytuacji epidemiologicznej związanej z pandemią koronawirusa COVID-19. Dofinansowanie UE planowane dla mieszkańców gminy Zielonki to kwota 1.661.000 zł. **W latach 2018-2019 gmina Zielonki pokryła koszty w kwocie 32 467,46 zł związane z realizacją „Partnerskiego Projektu Budowy Instalacji Odnawialnych Źródeł Energii dla Gmin Województwa Małopolskiego”.**

Gmina Zielonki rozpoczęła wymianę kotłów w 2017 r., podobnie jak większość porównywanych gmin. Co istotne, **liczba wymienionych pieców węglowych z roku na rok wzrasta – w samym 2019 r. zlikwidowano ich blisko 200 i tym samym stan wszystkich wymienionych urządzeń za lata 2017-2019 wynosił już 402** (z 602 wniosków o wymianę złożonych w tym czasie przez mieszkańców). Wymiany były głównie dokonywane w ramach programu „Ograniczenie niskiej emisji w gminie Zielonki” realizowanego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) RPO WM na lata 2014-2020 (wymiana 384 pieców węglowych na gazowe). Część pieców wymienionych w 2017 r. (18) to efekt realizacji Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE) współfinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Kwota wkładu własnego przewidziana dla projektu „Ograniczenie niskiej emisji w gminie Zielonki” wynosiła 98 956,11 zł, a w przypadku realizacji programu PONE wkład własny wyniósł 32 400,00 zł. Szacuje się, że w gminie pozostaje jeszcze przynajmniej tysiąc urządzeń grzewczych wymagających wymiany – w wyniku przeprowadzonej w 2018 r. inwentaryzacji na terenie gminy Zielonki stwierdzono 1110 pieców węglowych zasypowych nie spełniających norm niskoemisyjnych oraz 315 pieców kaflowych, trzonów kuchennych i pieców typu koza w 4106 sprawdzonych budynkach³⁷.

³⁶ Przedmiotem projektu jest instalacja OZE w postaci instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, powietrznych pomp ciepła oraz kotłów na biomasę w postaci pellet na budynkach mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. Realizacja projektu odbywać się będzie na terenie nieruchomości zlokalizowanych w 41 gminach woj. Małopolskiego. Liderem projektu jest Gmina Kocmyrzów-Luborzyca. Całkowita wartość projektu wynosi 68 991 097,56 zł, a 36 156 392,49 zł stanowi dofinansowanie z UE. Na podst.: <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/788855/>

³⁷ Na podst.: <https://eko.zielonki.pl/index.php/ograniczenie-niskiej-emisji/zit>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 28. Zlikwidowane kotły w latach 2014-2018 w wybranych jednostkach porównawczych

Jednostka	2014	2015	2016	2017	2018	Łącznie
MAŁOPOLSKIE	3100	4446	7333	10081	15992	40952
powiat krakowski	1	3	272	1007	1789	3072
KrOF	2613	2919	4546	7031	6139	23248
Zielonki	0	0	0	72	137	209
Kocmyrzów-Luborzyca	0	0	0	45	151	196
Liszki	0	0	0	56	99	155
Michałowice	0	0	0	48	69	117
Wielka Wieś	0	0	0	81	106	187
Zabierzów	0	0	170	135	177	482

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z raportów pn. „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego” za lata 2014-2018

Ponadto, w latach 2014-2018 **gmina Zielonki wyróżniała się na tle powiatu, KrOF-u i województwa pod względem liczby przeprowadzonych kontroli w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych**: w 2016 r. zajmując 6 pozycję w województwie, w 2017 r. – 17, a w 2018 r. – 21. **Każdego roku w gminie Zielonki realizowano ponad 100 takich kontroli³⁸**, natomiast w pozostałych gminach wybranych do analizy – poniżej 100 (z wyjątkiem Michałowic w 2018 r., gdzie przeprowadzono 189 kontroli).

W ostatnich latach obserwuje się w Polsce wzrost świadomości społecznej na temat ochrony powietrza, a także rosnącą liczbę oddolnych inicjatyw w tym kierunku. Także w gminie Zielonki zachodzą podobne zmiany, czego przejawem są działania lokalnych stowarzyszeń realizujących projekty ekologiczne i edukacyjne (m.in. Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Zielonki) czy grup prowadzących działania informacyjno-uświadamiające na temat jakości powietrza w gminie Zielonki i Krakowie, np. Alarm Smogowy – Zielonki, Fundacja Smogowe.info.

W ostatnich dwóch latach następował też wyraźny wzrost wydatków budżetu gminy przypadających na kategorię „Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu” – wynika to z prowadzonych przez Gminę działań w zakresie ochrony powietrza wynikających głównie z realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej, czy z uczestnictwa gminy Zielonki w projektach i programach unijnych dot. termomodernizacji budynków użyteczności publicznej czy dofinansowaniu mieszkańcom wymiany pieców. **Łączna kwota dla lat 2018-2019 wynosiła blisko 9,5 mln zł**, podczas gdy jeszcze w latach 2016 – 2017 było to niewiele powyżej 800 tys. zł.

Tabela 29. Wydatki z budżetu Gminy Zielonki w kategorii Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu w latach 2015-2019

2015	2016	2017	2018	2019
41 328,00 zł	54 479,67 zł	792 122,00 zł	5 311 792,95 zł	4 198 443,71 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz „Informacji o przebiegu wykonania budżetu Gminy Zielonki za rok 2019”

³⁸ W 2014 r. – 131 kontroli, w 2015 – 203 kontrole, w 2016 r. – 189 kontroli, w 2017 r. – 126 kontroli, a w 2018 r. – 137 kontroli. Na podstawie danych z raportów pn. „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego” za lata 2014-2018.

SFERA GOSPODARCZA

W tym rozdziale zostały przeanalizowane dane i wskaźniki dotyczące inwestycji oraz potencjału inwestycyjnego gminy, w tym kwestie dotyczące lokalnej gospodarki (z uwzględnieniem rolnictwa) oraz rynku pracy.

Przedsiębiorczość i lokalny rynek

W sferze gospodarczej gmina Zielonki należy do najdynamiczniej rozwijających się JST w obrębie KrOF. W okresie 2014-2019 **liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON³⁹ wzrosła do 3721, czyli o ¼, przy średnim rocznym przyroście wynoszącym 4,8%⁴⁰**. To rezultat przewyższający wartości zarówno dla województwa (2,8%), powiatu (3,7%), jak i całego KrOF (3,2%).

W powyższej liczbie zawierają się także przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi, których ewidencjonuje się w systemie CEIDG⁴¹. Stosunek liczby podmiotów zapisanych w REGON do liczby wpisów w CEIDG jest w analizowanych gminach na podobnym poziomie i wynosi ok. 70%⁴².

Pod względem tempa wzrostu, jak również liczby przedsiębiorstw, gmina Zielonki osiąga porównywalne wyniki do sąsiedniej gminy Zabierzów. Oba ośrodki – co obrazuje poniższy wykres - zdecydowanie wyróżniają się w zestawieniu referencyjnych ośrodków. **Przy zachowaniu obecnych tendencji, liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zielonki w nadchodzących latach przekroczy 4 tys. Sprzyja temu przyspieszający od 2017 roku wzrost liczby nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw, która na koniec analizowanego okresu wyniosła 337.** Był to najlepszy wynik wśród zestawionych gmin. Równolegle następuje stopniowy spadek wyrejestrowanych podmiotów. Dzięki temu w 2019 r. ich liczba (142) była 2,3 razy niższa od liczby nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw (337). W ten sposób gmina Zielonki wypada dobrze na tle regionu (2,0), KrOF (2,1) oraz nieco lepiej od powiatu (2,2). Spośród wyróżnionych ośrodków gmina Michałowice charakteryzowała się największą nadwyżką nowych podmiotów nad wyrejestrowanymi (wynoszącą 3,2).

Powyższe obserwacje pozwalają stwierdzić, że malejąca ilość pojawiających się wyrejestrowań jest ściśle powiązana z poprawiającymi się uwarunkowaniami dla prowadzenia działalności

³⁹ W niniejszej diagnozie wykorzystano wskaźnik **liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON**, obejmujący osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz indywidualne gospodarstwa rolne, osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, jednostki lokalne wymienionych podmiotów gospodarki narodowej. Jest on najpowszechniej stosowanym wskaźnikiem porównawczym dla działalności podmiotów gospodarczych i pełni funkcję statystyczną dla badania polskiego rynku (<https://bip.stat.gov.pl/dzialalnosc-statystyki-publicznej/rejestr-regon/liczba-podmiotow-w-rejestrze-regon-tablice/>)

⁴⁰ Skumulowany roczny wskaźnik wzrostu CAGR (Compound Annual Growth Rate) - wskaźnik wykorzystywany do obliczenia średniego rocznego wzrostu danej wielkości w badanym okresie.

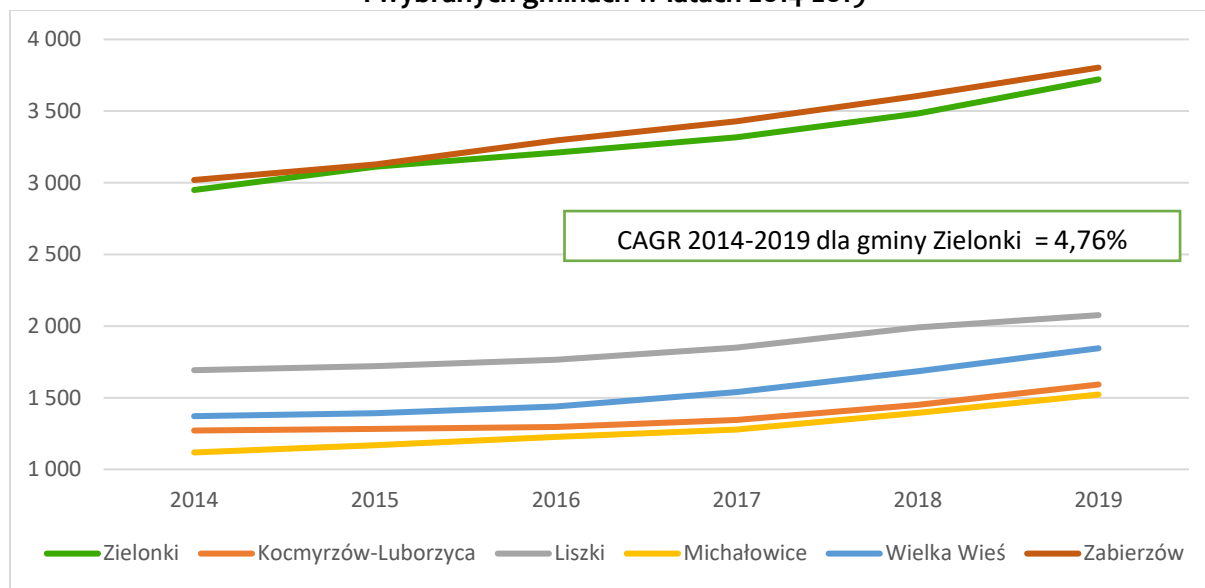
⁴¹ Wpisowi do rejestru CEIDG, prowadzonemu przez ministra właściwego ds. gospodarki, podlegają wyłącznie osoby fizyczne, prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą jednoosobowo lub będący współnikami spółek cywilnych.

⁴² Dane prezentują się następująco: Gmina Zielonki - 3 317 podmiotów w REGON / 2415 wpisów w CEIDG, Gmina Kocmyrzów-Luborzyca - 1592 / 1119, Gmina Liszki - 2076 / 1426, Gmina Michałowice - 1522 / 1019, Gmina Wielka Wieś - 1845 / 1303, Gmina Zabierzów - 3803 / 2419.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

i kondycji lokalnej gospodarki. Przede wszystkim staje się to zachętą dla nowych przedsiębiorców, gotowych założyć swój biznes właśnie na obszarze gminy Zielonki.

Wykres 42 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w gminie Zielonki i wybranych gminach w latach 2014-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Należy podkreślić, że w 2019 roku, aż co dziesiąty podmiot gospodarki narodowej (11%) działający w powiecie krakowskim miała swoją siedzibę w gminie Zielonki. Dodatkowo, wśród porównywanych jednostek oraz wszystkich gmin wiejskich tworzących „obwarzanek krakowski”, był to drugi w kolejności obszar – po gminie Zabierzów – pod kątem posiadanego potencjału gospodarczego tj. liczby przedsiębiorstw.

Obecność Krakowa to istotna przewaga konkurencyjna dla całej aglomeracji oraz czynnik przyciągający inwestorów. Na 1000 mieszkańców w stolicy regionu w 2018 roku działały aż 182 podmioty gospodarcze, co przyczyniło się do stosunkowo dużego wyniku dla KrOF ogółem (166). To wartości znacznie przekraczające średnie (115) dla powiatu krakowskiego oraz województwa. **Gmina Zielonki na tle referencyjnych jednostek wyróżnia się bardzo wysokim poziomem przedsiębiorczości. Na 1000 mieszkańców działają tu 154 podmioty gospodarcze a 122 osoby prowadzą swoją działalność gospodarczą.** Druga w kolejności gmina Wielka Wieś osiąga wskaźniki o ok. 10% niższe (odpowiednio 136 i 110).

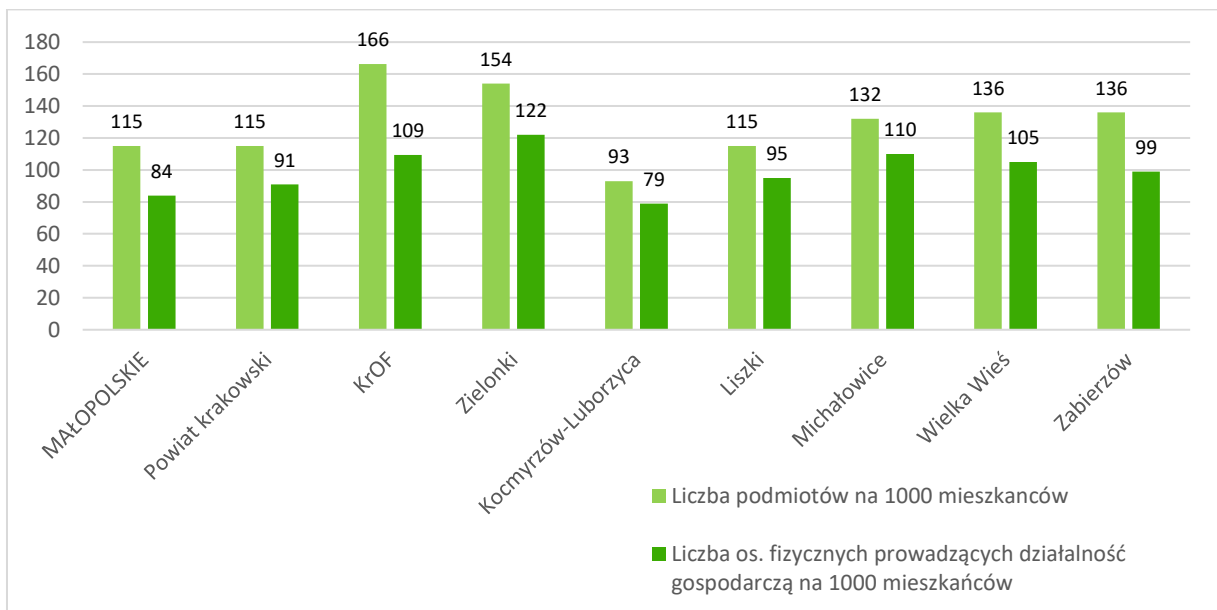
Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na **kwesnię prowadzenia własnej działalności gospodarczej**⁴³. **W tym zakresie gmina Zielonki wyprzedza nawet Kraków (114)** oraz każdą z gmin wchodzących w skład KrOF. Ta wysoka przedsiębiorczość jest unikatowa na skalę całego kraju, na co wskazuje fakt, że w 2016 roku gmina Zielonki znalazła się w pierwszej trzydziestce polskich gmin wiejskich pod względem liczby podmiotów na 1000 mieszkańców (26. miejsce).

⁴³ Osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz 646 z późn. zm.) i/lub osoba prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne – na podstawie definicji Głównego Urzędu Statystycznego.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

2/3 podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Zielonki koncentrowało się w 2019 roku w zaledwie 3 miejscowościach: Bibicach, Węgrzcach oraz Zielonkach (68%). Podobnie wygląda to w odniesieniu do działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne (66%). Zielonki – siedziba władz gminy – to także miejscowość najbardziej skupiająca lokalne przedsiębiorstwa (1/3 wszystkich zarejestrowanych działalności na obszarze gminy). Jest tu zarejestrowanych 1267 podmiotów gospodarczych, a 966 osób prowadzi działalność. Najmniej zaludnione sołectwa to jednocześnie te, w których funkcjonuje najmniej przedsiębiorstw: w Korzkwi zarejestrowanych były 33 podmioty, a w Garlicy Duchownej - zaledwie 20.

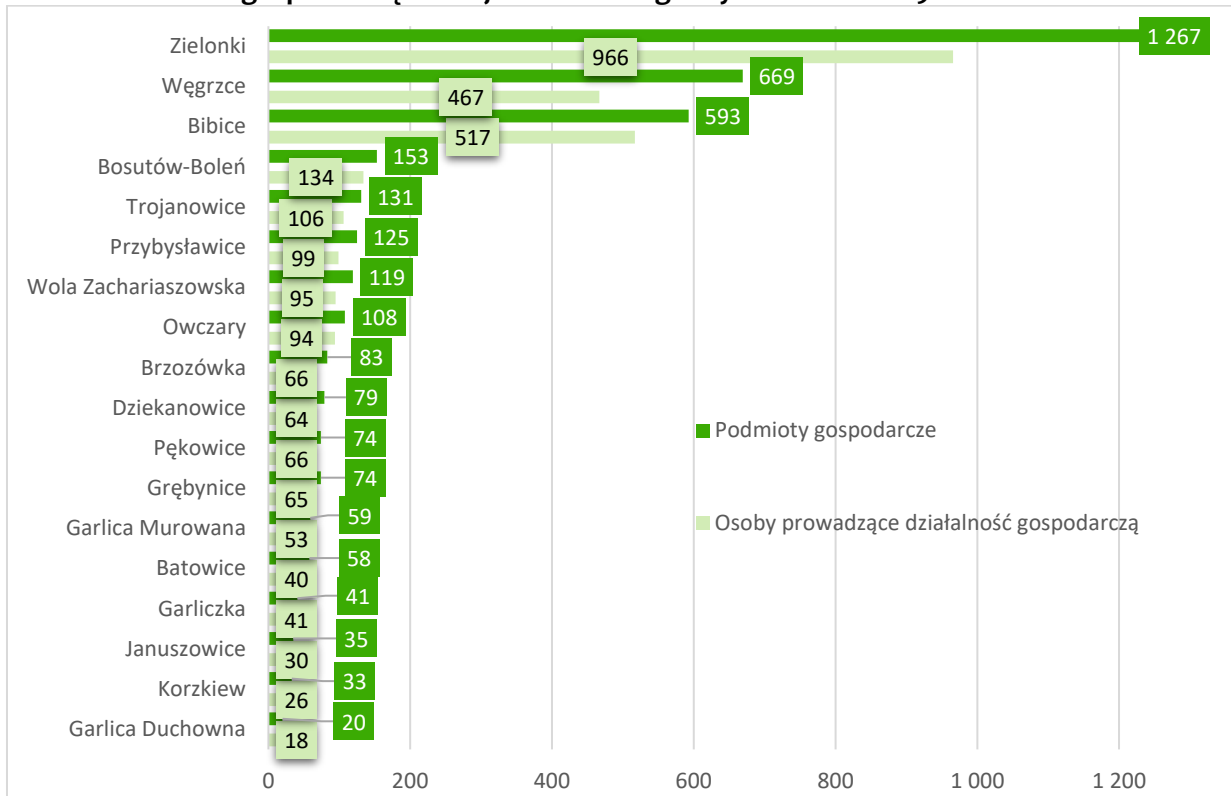
Wykres 43 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców oraz liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 44 Liczba podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w miejscowościach gminy Zielonki w 2019 r. ⁴⁴

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

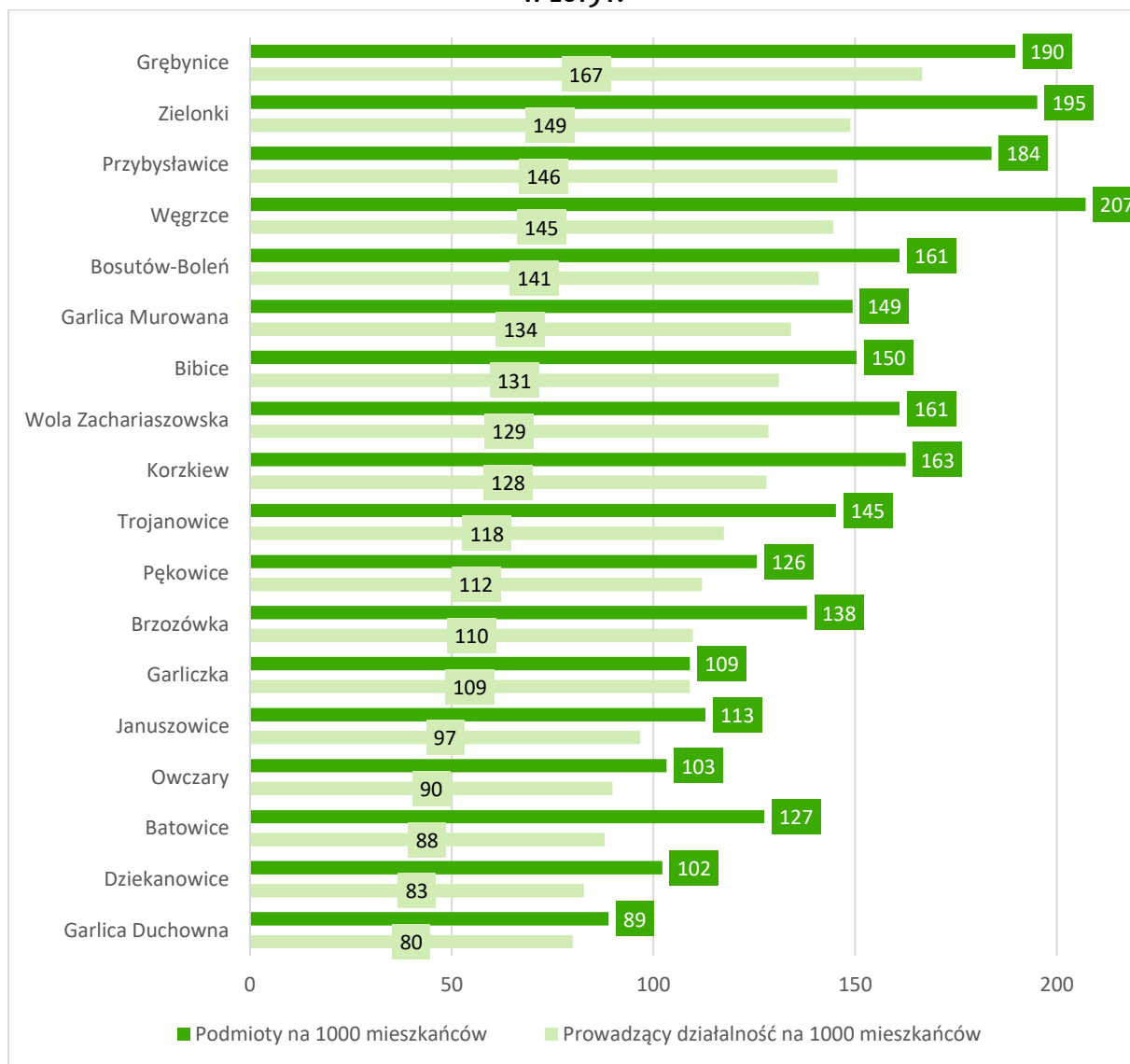
Nieco odmiennie wygląda obraz miejscowego rynku, jeżeli pod uwagę weźmie się przeliczenie liczby prowadzonych działalności gospodarczych przez liczbę ludność zamieszkującej poszczególne miejscowości⁴⁵ (wyk. 44). Choć Zielonki nadal w takim zestawieniu wyróżniają się wysokim poziomem przedsiębiorczości (149 prowadzących działalność i 195 podmiotów na 1000 mieszkańców), to na pierwsze miejsca wysuwają się jednostki takie, jak Grębynice – z najwyższą koncentracją podmiotów (195), oraz Węgrzce, w których występuje szczególne skupienie osób prowadzących działalność (207). Na tle pozostałych sołectw korzystnie wypadają także Przybysławice (odpowiednio 146 i 184) oraz Bosutów-Boleń (141 i 161), natomiast, tak samo jak w poprzedniej klasyfikacji, najgorzej wypada Garlica Duchowna, a wraz z nią Dziekanowice i Batowice.

⁴⁴ W rejestrze jednostek statystycznych GUS ujęto sołectwo Bosutów-Boleń.

⁴⁵ W przypadku sołectwa Bosutów-Boleń uwzględniono łączną liczbę mieszkańców obu wsi.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 45 Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w sołectwach gminy Zielonki w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

*Dane dla sołectwa Osiedle Łokietka zostały pokazane łącznie z sołectwem Zielonki ze względu na sposób agregacji danych wg BDL GUS.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W Polskiej gospodarce szczególną pozycję zajmuje mikroprzedsiębiorczość⁴⁶. Liczba najmniejszych podmiotów oraz ich udział w rynku stale rośnie, co raportują główne jednostki badające działalność gospodarczą w kraju⁴⁷. Nie inaczej wygląda to w **gminie Zielonki, gdzie w 2019 r. podmioty zatrudniające do 9 osób stanowiły 97,5% podmiotów ogółem**. W całym KrOF jedynie gmina Michałowice osiągnęła ich wyższy udział, wynoszący 97,8%. To także wartość przewyższająca odsetek mikroprzedsiębiorstw w Małopolsce (96,4%).

Pierwszoplanowa rola drobnej przedsiębiorczości i jej wspieranie przez Gminę sprawiają, że w **gminie Zielonki funkcjonuje odpowiednio mniej podmiotów, w których pracuje powyżej 50 osób (9 przedsiębiorstw)**. Ich odsetek nieznacznie zmalał od 2014 roku i jest jednym z niższych wśród gmin KrOF. Największy udział średnich i dużych przedsiębiorstw ma miejsce w Zabierzowie (co wynika zwłaszcza z obecności specjalnej strefy ekonomicznej i lotniska) oraz Skawinie (kluczowym czynnikiem - sąsiedztwo autostrady oraz obecność SAG).

Strukturę lokalnej gospodarki determinuje **znaczny przyrost ilości mikroprzedsiębiorstw pomiędzy 2014 a 2019 rokiem (27%)**. Przekroczył on średnią dynamikę dla całego województwa (16%) oraz powiatu krakowskiego (21%) za ten okres. Należy to wiązać w szczególności ze wzrostem zapotrzebowania na sklepy i drobne usługi, co z kolei wynika z dynamicznie rosnącej liczby ludności zamieszkującej gminę Zielonki. Mimo, iż to duże podmioty generują największe wpływy do gminnych budżetów, opieranie lokalnego rynku na mikroprzedsiębiorczości stanowi pewien gwarant stabilizacji w perspektywie pojawiających się szoków gospodarczych. Mniejsze podmioty gospodarcze potrafią szybciej reagować na zmieniające się uwarunkowania (uruchamiając oszczędności, przenosząc siedzibę, zawieszając działalność). Społeczności skupione wokół dużych zakładów pracy są silniej narażone na negatywne skutki kryzysu takie, jak masowe zwolnienia i idące za tym często bezrobocie strukturalne, czy też cięcia wynagrodzeń, co przynosi złe konsekwencje dla całej miejscowej gospodarki. Podkreśla się też, że stawianie na mikroprzedsiębiorczość na obszarach sprzyja bardziej dynamicznemu wzrostowi dochodów ludności, dywersyfikacji rynku czy też na ograniczenie marginalizacji⁴⁸. Dodatkowo, w przypadku realizacji różnych inwestycji i zadań (zwłaszcza mniejszych gminnych przedsięwzięć, włącznie np. z prowadzeniem żłobków), gmina może (np. w trybie zamówienia z wolnej ręki lub konkursów) wzmocnić szansę uzyskania zlecenia przez rodzime, mocniej lokalnie zakorzenione mikroprzedsiębiorstwa, zapewniając dalszy obieg środków w miejscowej gospodarce i napędzając spiralę inwestycyjną⁴⁹.

⁴⁶ Wg klasyfikacji przyjętej w Prawie przedsiębiorców (Ustawa z dnia 6 marca 2018 r.) mikroprzedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 10 pracowników i/lub osiągają obrót netto nieprzekraczający 2 mln euro.

⁴⁷ Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, PARP, Warszawa 2019, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/2019_07_ROSS.pdf

⁴⁸ Mikroprzedsiębiorczość na obszarach wiejskich, M. Kłodziński [w:] Wieś i Rolnictwo, nr 2 (147), 2010 http://kwartalnik.irwirpan.waw.pl/dir_upload/photo/450db30ebodf6df711e4f41108d7.pdf

⁴⁹ Np. Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa, 1998.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 30 Struktura podmiotów gospodarczych według wielkości (liczba zatrudnionych) w 2014 i 2019 r.

Obszar	0-9		10-49		50-249		250+	
	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019
MAŁOPOLSKIE	95,54%	96,40%	3,69%	2,97%	0,68%	0,55%	0,10%	0,08%
Powiat krakowski	96,08%	96,87%	3,33%	2,68%	0,53%	0,39%	0,07%	0,06%
KrOF	95,44%	96,47%	3,73%	2,88%	0,69%	0,54%	0,14%	0,11%
Zielonki	96,85%	97,58%	2,78%	2,18%	0,37%	0,21%	0,00%	0,03%
Kocmyrzów-Luborzyca	97,17%	97,55%	2,75%	2,39%	0,08%	0,06%	0,00%	0,00%
Liszki	95,98%	96,53%	3,25%	2,84%	0,71%	0,58%	0,06%	0,05%
Michałowice	97,32%	97,83%	2,59%	2,04%	0,09%	0,13%	0,00%	0,00%
Wielka Wieś	96,06%	96,86%	3,50%	2,71%	0,29%	0,33%	0,15%	0,11%
Zabierzów	94,30%	95,66%	4,70%	3,63%	0,79%	0,60%	0,20%	0,11%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Sektory gospodarki i sekcje PKD

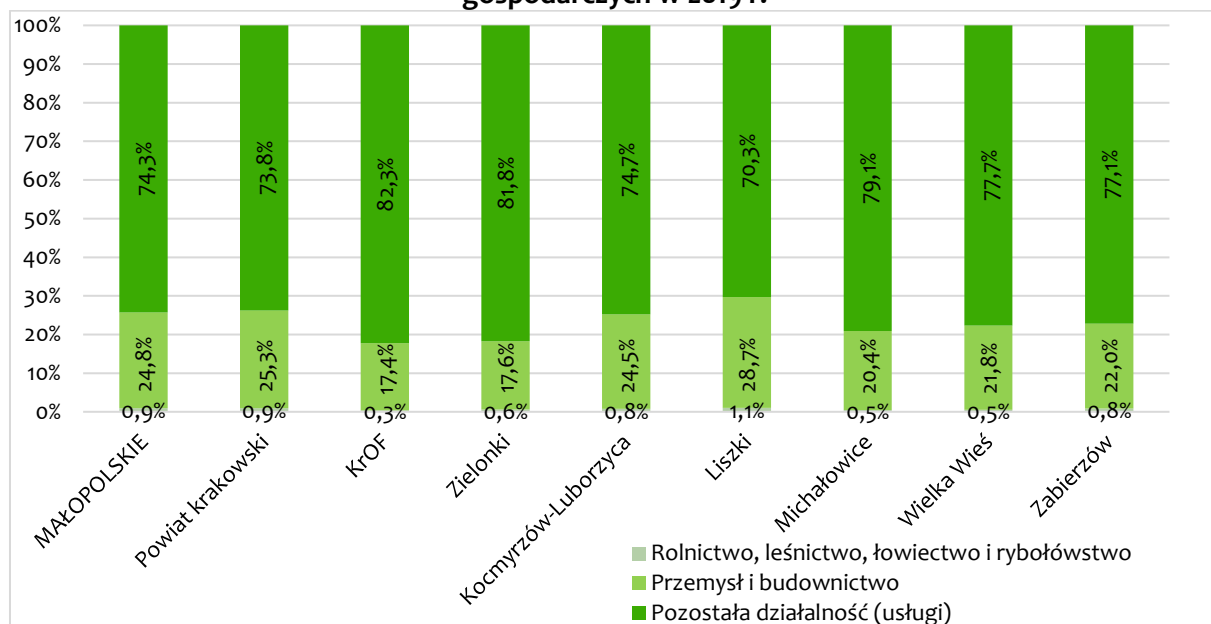
Struktura sektorowa lokalnej gospodarki w gminie Zielonki prezentuje się nieco inaczej niż w powiecie krakowskim czy też województwie małopolskim. Jak już sygnalizowano wcześniej, gminę cechuje rosnący popyt na usługi dla nowo napływającej ludności. M.in. w wyniku tego **udział działalności usługowej w lokalnym rynku wynosi 81,7%, co, z wyłączeniem Krakowa (84,2%), jest najwyższym odsetkiem spośród gmin KrOF**. Dla przykładu, gmina Liszki cechowała się relatywnie niskim udziałem podmiotów usługowych, wynoszącym o ponad 10 p. proc. mniej (70,3%) niż w przypadku gminy Zielonki.

W roku 2019 roku był to także najliczniej reprezentowany sektor w województwie, obejmujący ¼ podmiotów gospodarczych. Przemysłem i budownictwem zajmowała się większość z pozostałych przedsiębiorstw. Poniżej 1% znajdowała się w sektorze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa. Wśród zestawionych gmin, największym udziałem tego sektora charakteryzowała się gmina Liszki (1,06%)⁵⁰. W gminie Zielonki było to jedynie 0,5%, czyli znacznie poniżej wartości dla powiatu i województwa ogółem. Liczba przedsiębiorstw w tym sektorze utrzymała się także na tym samym poziomie (24).

Od 2014 r. struktura sektorowa przedsiębiorstw w gminie Zielonki nie uległa większym zmianom – nastąpił niewielki spadek udziału podmiotów przemysłowo-budowlanych (ok. 0,65 pp.) na rzecz podmiotów usługowych (wzrost o 0,8 p. proc.). Niemniej jednak większe przeobrażenia daje się zauważyć, mając na względzie wolumen podmiotów gospodarczych w sektorze usług (a dokładniej – liczbę wszystkich przedsiębiorstw pozarolniczych i pozaprzemysłowych). W gminie Zielonki przybyło w analizowanym okresie **655 przedsiębiorstw (+27%), co zarazem było najwyższym przyrostem we wszystkich gminach KrOF**, z wyłączeniem Krakowa. Zbliżoną wielkością wzrostu charakteryzuje się także gmina Zabierzów (631), jednakże największa dynamika występowała w gminie Michałowice (+40% podmiotów usługowych).

⁵⁰ Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce z udziałem 4,5% znajduje się na 1. miejscu w całym KrOF.

Wykres 46 Udział przedsiębiorstw wg sektorów gospodarki w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w 2019 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL

Bardziej szczegółową specyfikację miejscowego rynku można uzyskać w wyniku analizy przedsiębiorstw pod kątem poszczególnych reprezentowanych przez nie sekcji PKD 2007⁵¹ (tab. 28).

Ponad połowa (51%) wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie Zielonki działa w zaledwie w 4 spośród wszystkich 21 sekcji PKD: przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu hurtowym, detalicznym i naprawie pojazdów oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Taka struktura rynku jest podobna w większości analizowanych gmin. Różnice dostrzegalne są w ramach poszczególnych sekcji. Najliczniej reprezentowana z nich – sekcja G (handel hurtowy i detaliczny) – straciła wyraźnie na liczebności od 2014: udział tych przedsiębiorstw spadł o 3,8 p. proc. i aktualnie jest na najniższym poziomie w gronie porównywanych gmin. Spadek wystąpił także dla sekcji C (przetwórstwo), gdzie liczba udział podmiotów zmalała o 0,9 p. proc. Liczba przedsiębiorstw budowlanych zwiększyła się o ok. ¼, co pozwoliło nieznacznie zwiększyć ich udział w miejscowym rynku – ich odsetek jest jednak o połowę niższy niż dla całego powiatu krakowskiego.

Powszechnym trendem – wspólnym dla analizowanych jednostek - jest gwałtowny przyrost liczby podmiotów działających w informacji i komunikacji (Sekcja J), która w wielu gminach, także w gminie Zielonki uległa podwojeniu. Niewiele wolniej rozwija się branża obsługi rynku

⁵¹ Sekcja **A** – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo / **B** – Górnictwo i wydobywanie / **C** – Przetwórstwo przemysłowe / **D** – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych / **E** – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją / **F** – Budownictwo / **G** – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle / **H** – Transport i gospodarka magazynowa / **I** – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi / **J** – Informacja i komunikacja / **K** – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa / **L** – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości / **M** – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna / **N** – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca / **O** – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne / **P** – Edukacja / **Q** – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna / **R** – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją / **S** – Pozostała działalność usługowa / **T** – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby / **U** – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

nieruchomości (sekcja L; 50% więcej podmiotów w gminie Zielonki), czy też mała działalność usługowa (sekcje S i T; ¼ więcej).

Co jest szczególnie warte uwagi, to bardzo wysoki udział podmiotów prowadzących działalność profesjonalną, naukową i techniczną, a zatem branżę silnie odpowiedzialną za poszukiwanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań. **Odsetek przedsiębiorstw z sekcji M jest w gminie Zielonki na poziomie identycznym do Krakowa (14,7% versus 15%), a od 2014 r. rola tego sektora nieprzerwanie się zwiększa (wzrost o ¼, tj. 124 podmioty).**

Przy interpretowaniu struktury podmiotów gospodarczych należy mieć na uwadze, iż zwykle najmniejszym udziałem charakteryzują się podmioty wysoko wyspecjalizowane, które – pomimo iż są nieliczne - mogą zajmować działaniami na większą skalę i odgrywać pierwszoplanową rolę na miejscowym rynku. Są wśród nich m.in. podmioty górnicze, odpowiedzialne za dostawę wody czy też wytwarzanie energii. Na obszarze gminy Zielonki w tym zakresie działa Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych.

Tabela 31 Udział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w 2014 i w 2019 r. w %

PKD	MAŁOPOLSKIE		Powiat krakowski		KROF		Zielonki		Kocmyrzów-Luborzyca		Liszki		Michałowice		Wielka Wieś		Zabierzów	
	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019	2014	2019
A	1,1	0,9	1,2	0,9	0,4	0,3	0,8	0,6	0,9	0,8	1,3	1,1	0,5	0,5	0,8	0,5	1,1	0,8
B	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
C	9,9	9,2	10,8	9,8	8,0	7,0	7,7	6,8	7,3	6,9	12,2	11,4	10,4	8,0	9,9	7,9	11,3	10,1
D	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,7	0,2	0,1	0,0	0,2	0,2
E	0,3	0,3	0,4	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2	0,4	0,7	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4
F	13,5	15,1	13,9	15,0	9,7	9,9	10,0	10,4	17,1	17,1	15,2	16,7	11,4	11,7	12,0	13,4	10,7	11,2
G	25,2	21,1	27,9	23,1	23,9	19,5	23,3	19,5	28,9	24,0	26,4	21,4	26,1	20,6	27,0	21,1	25,3	20,4
H	6,3	6,2	7,5	7,5	6,4	6,3	7,0	6,4	8,9	9,0	8,4	8,6	6,2	5,6	7,9	6,8	5,8	8,1
I	3,8	3,9	2,9	3,1	3,4	3,6	3,2	3,7	2,8	3,2	3,7	4,1	3,1	2,9	3,6	3,8	2,4	2,8
J	3,1	4,4	2,8	4,4	4,8	7,1	4,5	7,1	2,2	3,7	2,3	3,6	3,0	5,6	4,2	6,4	4,5	5,4
K	2,8	2,3	2,5	2,1	3,4	2,8	3,0	2,7	2,6	2,1	2,7	2,2	3,1	3,6	2,3	2,2	2,5	2,1
L	3,8	4,3	2,5	2,9	5,7	6,6	5,0	5,7	1,0	1,4	1,1	1,5	3,0	3,3	2,8	2,7	2,5	2,8
M	9,4	10,4	8,9	10,1	12,8	14,2	14,4	14,7	8,4	9,2	7,7	8,7	11,5	13,6	11,3	14,6	12,6	13,9
N	2,8	3,2	2,8	3,2	3,5	3,9	3,3	3,9	3,1	3,4	3,0	3,6	3,6	3,7	2,8	3,3	3,7	3,7
O	0,6	0,5	0,8	0,7	0,2	0,2	0,4	0,3	1,1	0,9	0,7	0,6	0,8	0,6	0,8	0,6	0,6	0,6
P	3,6	3,4	3,2	3,2	3,3	3,4	3,3	3,0	2,0	1,9	3,1	3,1	3,0	3,6	3,6	4,0	3,3	3,5
Q	5,4	5,6	4,2	4,8	6,2	6,5	7,5	8,0	5,7	6,4	3,3	4,3	6,7	7,5	4,3	5,3	4,4	4,7
R	1,9	2,0	1,6	1,8	1,8	1,8	1,3	1,3	1,7	2,0	2,1	2,2	1,8	2,0	1,5	1,4	2,3	2,2
S i T	6,2	6,8	6,0	6,9	6,0	6,3	4,8	5,3	6,0	7,4	6,3	6,5	4,7	6,5	4,6	5,4	6,5	7,0
U	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

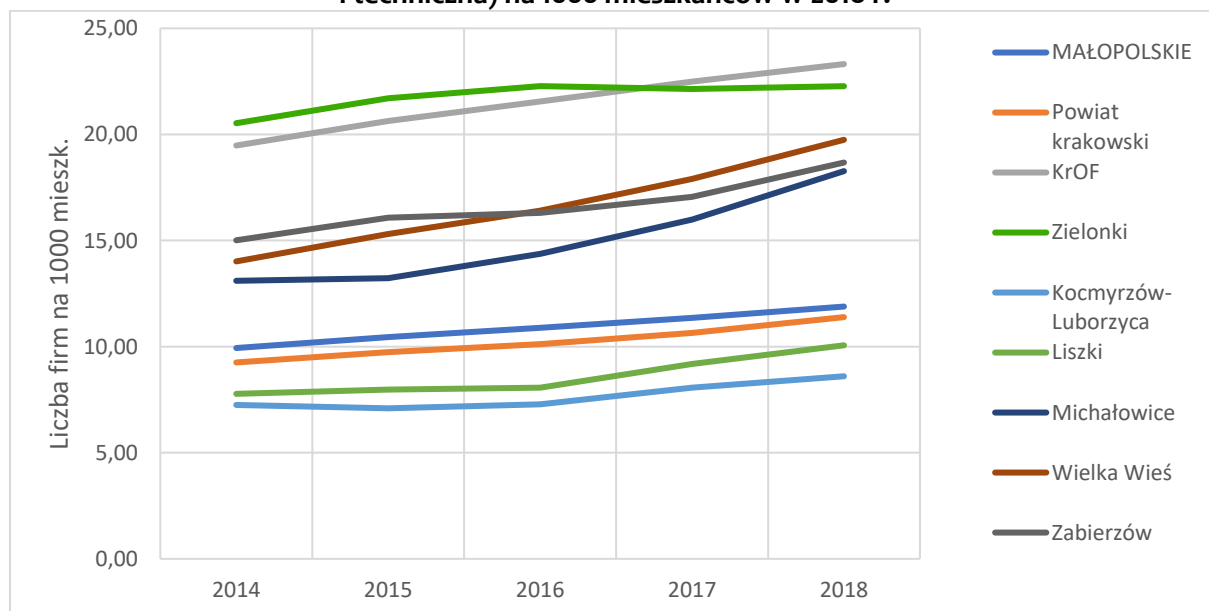
Jak wyżej wspomniano, **następuje stopniowy, ale dynamiczny wzrost liczby podmiotów działających w ramach sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), powszechny**

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

dla całego regionu i kraju⁵². W innych opracowaniach określa się to jako efekt postępującego przeobrażenia rynku, które jest pochodną postępu technologicznego i rosnącego zapotrzebowania na nowatorskie rozwiązania⁵³, wobec czego m.in. tylko pomiędzy 2017 a 2018 rokiem odnotowano 4-procentowy⁵⁴ wzrost liczby zatrudnionych w tej branży w Polsce. **Obecność tych przedsiębiorstw świadczy o dużym potencjale innowacyjnym – jak pokazało powyższe zestawienie gmina Zielonki, a także gmina Zabierzów czy gmina Wielka Wieś, dysponują znacznymi możliwościami w tym zakresie.**

Zjawisko to uwydatnia także wskaźnik, jakim jest liczba podmiotów gospodarczych z sekcji M na 1000 mieszkańców. Gmina Zielonki znalazła się tu na 1. miejscu w całym KrOF (bez Krakowa) osiągając współczynnik 22,2 przedsiębiorstwa na 1000 osób (wyk. 47). Utrzymuje tę pozycję od początku okresu poddanego analizie, jednak inne gminy charakteryzują się dynamiczniejszym przyrostem wartości tego wskaźnika, co może stanowić pewne konkurencyjne zagrożenie dla gminy (m.in. w gminie Wielka Wieś wzrost z 14 do 19,7 firm z sekcji M na 1000 mieszk.). W odniesieniu do powyższych zjawisk warto zaznaczyć, że województwo małopolskie to region, który promuje się jako będący w czołówce innowacyjnych obszarów w Polsce⁵⁵ - występują tu m.in. najwyższe wartości nakładów na prace B+R (badania i rozwój). Wiąże się to także w wysokimi relacjami tych nakładów do PKB - GERD wynoszący 2,16 oraz BERD 1,67.

Wykres 47 Innowacyjność – liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1000 mieszkańców w 2018 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

⁵²Np. <https://www.obserwatorium.malopolska.pl/wydarzenie/aktualne-dane-podmiotach-gospodarki-narodowej-malopolsce-stan-koniec-2018/>.

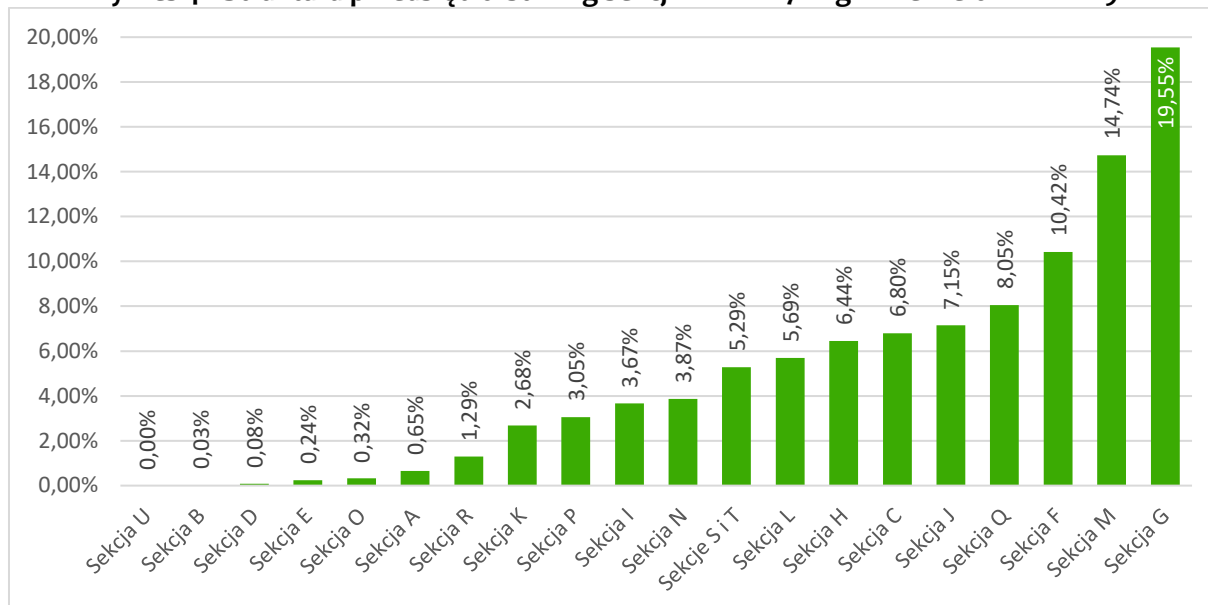
⁵³ Np. *Jak technologia zmienia charakter pracy? Polska na tle UE*, IBS Policy Paper 2/2018, Instytut Badań Strukturalnych, 2018, https://ibs.org.pl/app/uploads/2018/06/IBS_Policy_Paper_02_2018_pl.pdf

⁵⁴ Większy przyrost odnotowało tylko budownictwo (5,4%) oraz „pozostała działalność usługowa” (4,1%). Na podstawie: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/pracujacy-i-wynagrodzenia-w-gospodarce-narodowej-w-2018-roku-dane-ostateczne,17,3.html>

⁵⁵ <https://www.malopolska.pl/biznes/innowacje/profil-innowacyjny-regionu>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 48 Struktura przedsiębiorstw wg sekcji PKD 2007 w gminie Zielonki w 2019 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

W gminie Zielonki udział przedsiębiorstw w sektorze usług rynkowych⁵⁶ (62%, wyk. 49) jest na poziomie podobnym do KrOF ogółem, a zarazem stosunkowo wysokim na tle regionu i powiatu. Usługi rynkowe w Polsce zyskują na znaczeniu, co jest typowe dla szybko rozwijających się krajów – jednak na obecnym etapie spodziewane jest spowolnienie i stabilizacja gospodarki, przy wykluczeniu dodatkowych czynników⁵⁷. Proces ten wynika – co można dostrzec również w gminie Zielonki m.in. obserwując spadające znaczenie rynku rolniczego itp. – z przebranżowienia, polegającego na odchodzeniu od rolnictwa i przemysłu na rzecz pracy usługowej. Dla Zielonek sąsiedztwo Krakowa, ważnego w skali europejskiej ośrodka akademickiego, oznacza także ponadprzeciętne możliwości korzystania z dostępnej wykwalifikowanej, specjalistycznej kadry pracowniczej⁵⁸.

Bieżąca struktura rynku sprawia, że sektor usług pochłania coraz więcej pracowników, także w gminie Zielonki. Wg danych dostępnych dla powiatu krakowskiego za rok 2018, ok. 43% zatrudnionych pracowało w branży usługowej (na wykresie 50 rozdzielonej na handel, naprawę pojazdów oraz na pozostałe usługi). Choć odsetek ulegał tylko nieznacznym wahaniom, należy zauważyć, że liczba pracowników sektora usług wzrosła łącznie o ok. 12%, natomiast sektora przemysłowo-budowlanego – o blisko ¼. Liczba pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybołówstwie właściwie nie uległa zmianom.

Tym, co kształtuje specyfikę miejscowej gospodarki jest m.in. silny napływ ludności (więcej w rozdziale o danych demograficznych), przyczyniający się do gwałtownie rosnącego zapotrzebowania na podmioty handlowo-usługowe⁵⁹. Wiąże się z tym zwiększenie obecności

⁵⁶ Z wyłączeniem usług finansowych i ubezpieczeniowych. Obejmuje sekcje G, H, I, J, M, N, R, S i T.

⁵⁷ Rola usług rynkowych w procesach rozwojowych gospodarki Polski, J. Growiec, M. Gradzewicz, J. Hagemeyer, Z. Jankiewicz, P. Popowski, K. Puchalska, P. Strzelecki, J. Tyrowicz, Instytut Ekonomiczny, Warszawa 2014 dostępne pod adresem: https://www.nbp.pl/publikacje/materialy_i_studia/ms308.pdf [dostęp: 06.03.2020]

⁵⁸ Tamże: proces opisany m.in. jako *skill-biased technological change* – zmiana technologiczna oparta o umiejętności.

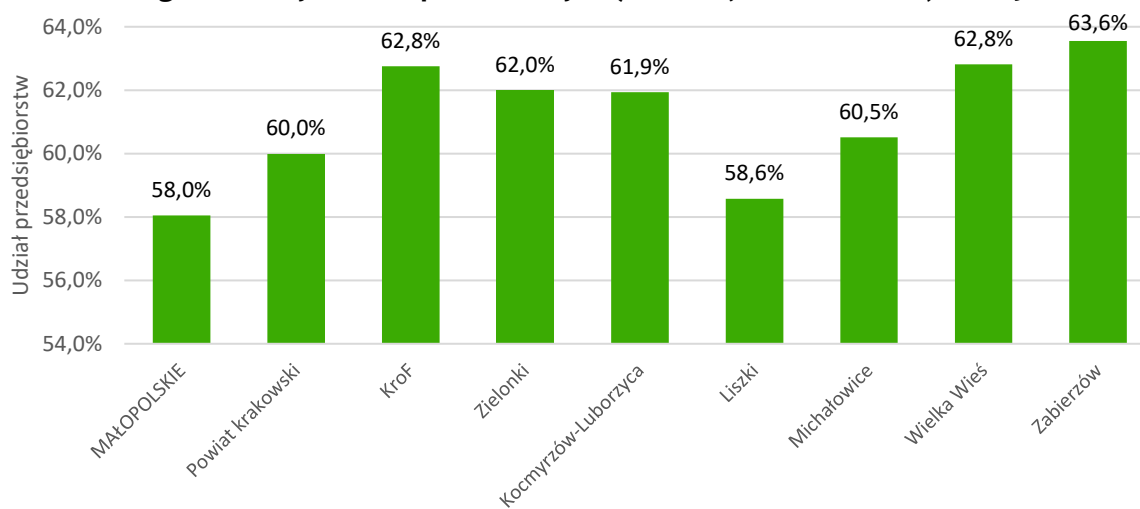
⁵⁹ Podsumowanie VII kadencji samorządu gminy Zielonki, Urząd Gminy Zielonki, 2018

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

jednoosobowych przedsiębiorstw budowlanych, transportowych czy też z zakresu opieki zdrowotnej.

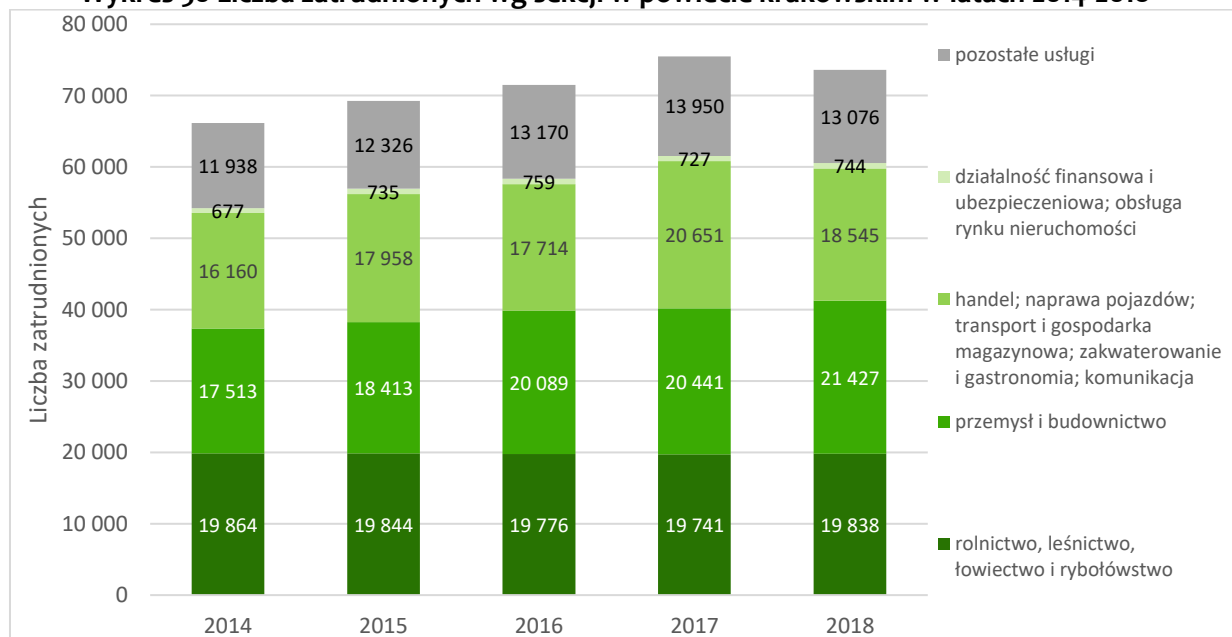
W tym miejscu warto odnieść się także do struktury własnościowej. Regularnie obniża się udział sektora publicznego (spadek z 27 do 19 podmiotów od 2014 roku), przy szybkim wzroście sektora prywatnego. Tendencja do zmniejszania się liczby publicznych podmiotów gospodarczych jest jednakowa dla wszystkich analizowanych jednostek – także dla gminy Zielonki (o 1/3), a dla województwa małopolskiego spadek wyniósł 12%.

Wykres 49 Udział podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych z wyłączeniem usług finansowych i ubezpieczeniowych (bez sekcji K i L PKD 2007) w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 50 Liczba zatrudnionych wg sekcji w powiecie krakowskim w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS⁶⁰

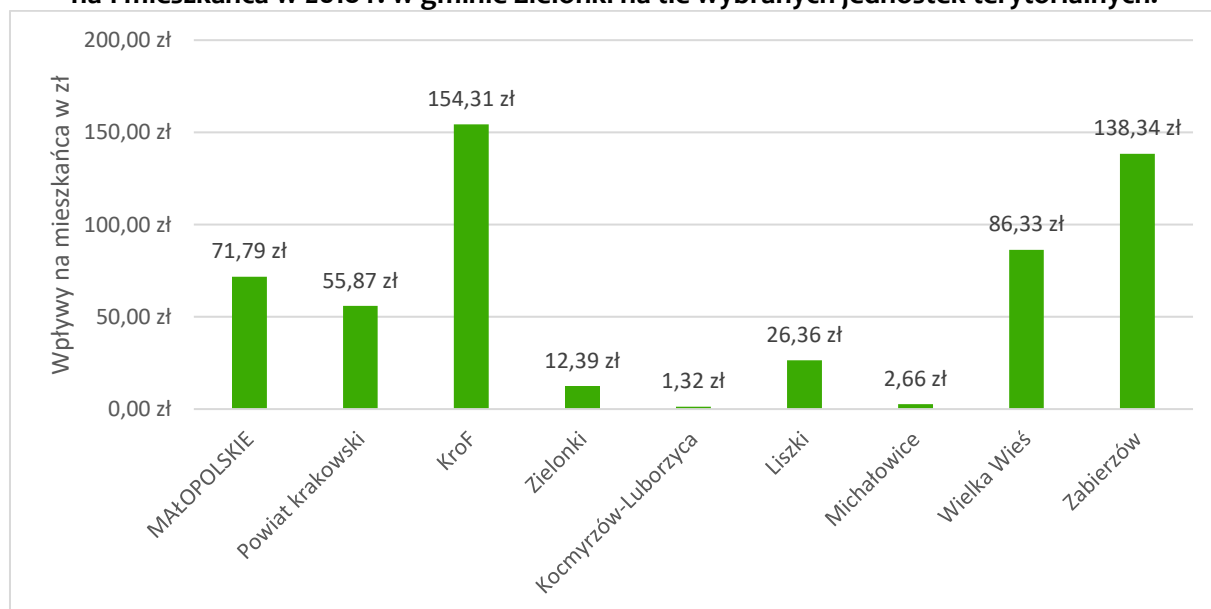
⁶⁰ Pod pojęciem "Przemysł i budownictwo" rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami;

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Sytuacja lokalnej przedsiębiorczości oddziałuje na kondycję budżetu lokalnego samorządu, na który składają się m.in. wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Analogicznie poziom wpływu z tytułu podatku mogą pokazywać stan lokalnego biznesu.

W 2018 roku budżet Gminy Zielonki w przeliczeniu na mieszkańców uzyskał względnie niskie (12 zł) wpływy z tytułu CIT. W analizowanym okresie ulegały one sporym wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2016 r. (20,7 zł). Pomimo, że był to rezultat znacznie poniżej przeciętnego dla KrOF, był jednak wielokrotnie wyższy od wyników m.in. dla gmin Kocmyrzów-Luborzyca czy Michałowice (wyk. 51). Można zauważyć, że wskaźnik ten cechuje wysoka niestabilność od 2014 roku – w większości gmin ulegał on zwielokrotnieniu lub też znacznie spadał, nie utrzymując stabilnego poziomu. Dużą rolę odgrywają tu największe przedsiębiorstwa, obecne m.in. w gminie Skawina czy Zabierzów (138 zł na mieszkańca), co korzystnie wpływa na dochody tutejszych budżetów. **W gminie Zielonki natomiast jako kluczowy dochód uważa się wpływy z podatku PIT⁶¹.**

Wykres 51 Wpływy do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca w 2018 r. w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS oraz RIO Kraków.

Tym, co istotnie wpływa na bieżącą, jak i przyszłą sytuację przedsiębiorstw, są podejmowane przez nie decyzje inwestycyjne. Dla Polski ogółem wskazuje się na trend do podnoszenia nakładów inwestycyjnych – które tylko w pierwszej połowie 2019 r. wzrosły o 19%⁶². Są to z zasady środki kierowane na rozbudowę obiektów, zakup urządzeń, maszyn, czy rozwój logistyki (środki transportu itp.). Nie inaczej zmiany przebiegają w Małopolsce.

rekułtywacja; oraz Budownictwo. Pod pojęciem "Pozostałe usługi" rozumie się sekcje: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa.

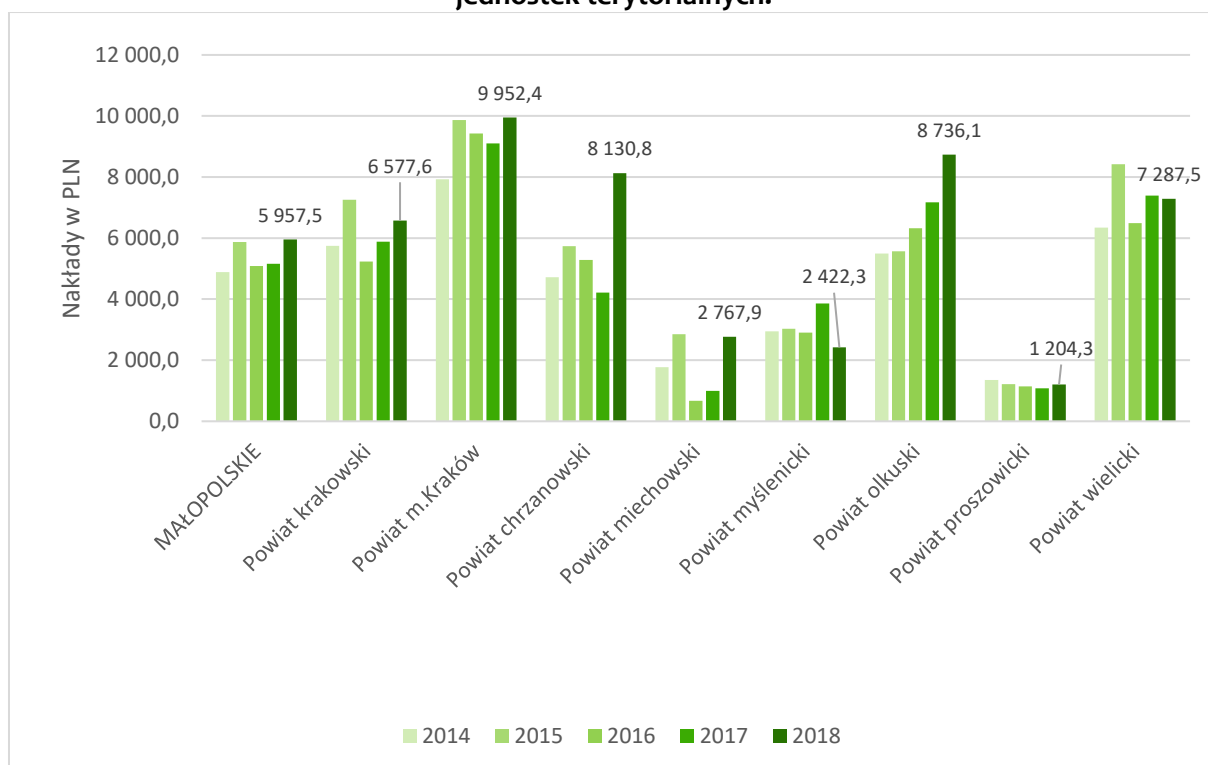
⁶¹ M.in. podkreśla się to w Informacji o realizacji budżetu w 2019 roku.

⁶² Na podstawie: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/rosna-inwestycje-firm>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Przedsiębiorstwa w powiecie krakowskim charakteryzują nakłady inwestycyjne na poziomie 6,5 tys. zł na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym. To rezultat wielokrotnie przekraczający wartości dla sąsiednich powiatów m.in. miechowskiego czy proszowickiego. Podczas analizy poszczególnych powiatów można zaobserwować, że wartość nakładów na mieszkańca wzrasta wraz z bliskością do stolicy regionu lub dostępnością głównych szlaków transportowych (lotnisko/autostrada) – równie wysokie wyniki jak powiat krakowski osiągnął powiat wielicki (7,3 tys. zł). Utrzymują się one na poziomie nieznacznie niższym od Krakowa (10 tys.), nawet pomimo lekkiego zawahania w roku 2016.

Wykres 52. Wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym w latach 2014-2018 w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS.

Kolejnym elementem wzmacniającym atrakcyjność obszaru są istniejące tereny inwestycyjne. **W gminie Zielonki od lat w ramach sporządzania planów miejscowych zgłaszane są postulaty wykazujące na zapotrzebowanie na nowe tereny i możliwość swobodnego inwestowania⁶³.** Uzasadniano to w szczególności postępującą aktywizacją gospodarczą w gminach sąsiadujących z Krakowem. Z analizy uwarunkowań dokonanej w SUIKZP płyną także inne wnioski. Pomimo utrzymującego się wysokiego tempa powstawania nowych obiektów, w których prowadzona jest działalność usługowa i produkcyjna, to w oczach mieszkańców rozbudowujące się firmy zaczynają wpływać na otoczenie i coraz większe zacieranie się funkcji mieszkalnej i usługowej.

Jest to ściśle powiązane m.in. z wyraźnie malejącymi rezerwami **terenów budowlanych pod prowadzenie usług**, usług publicznych czy sportowych. SUIKZP Gminy Zielonki zakłada przyrost

⁶³ Na podstawie wniosków z analizy uwarunkowań przestrzennego rozwoju gminy zawartych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zielonki.

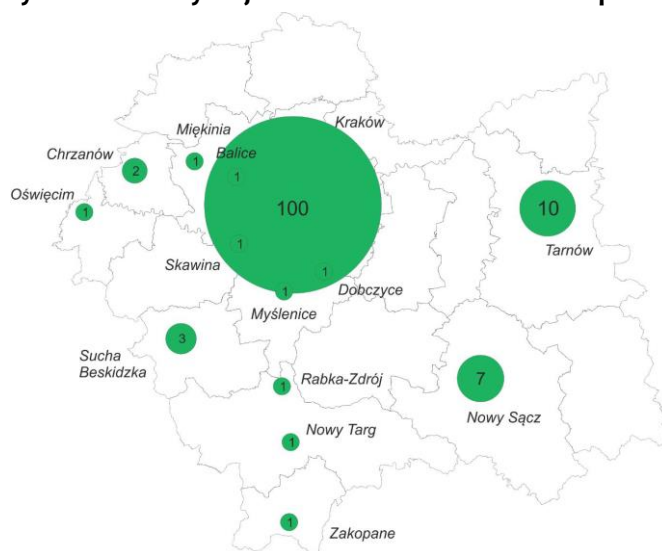
Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

powierzchni tych rezerw o 58 ha, natomiast stwierdza się, że zapotrzebowanie jest znacznie wyższe.

Przegląd ogólnodostępnych baz terenów inwestycyjnych (m.in. rejestr Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu czy też Centrum Business in Małopolska⁶⁴) wykazał, że wg stanu na kwiecień 2020 r. w gminie Zielonki nie zgłaszano dostępności działek ani obiektów (w tym hal produkcyjnych) dla potencjalnych inwestorów.

Analiza instytucji otoczenia biznesu w Małopolsce za 2018 rok wykazały obecność 131 podmiotów. Znaczna większość, bo aż 100 z nich, znajdowało się w Krakowie. Pozostałe działały głównie w ośrodkach subregionalnych (Tarnów – 10, Nowy Sącz 7), przy czym w mniejszych gminach i powiatach były one niedostępne. W najbliższej okolicy gminy Zielonki działają wyłącznie instytucje zlokalizowane w Krakowie, jak również zlokalizowany w sąsiedniej gminie Zabierzów Instytut Zoologii Państwowego Instytutu Badawczego⁶⁵.

Rysunek 2. Instytucje otoczenia biznesu w Małopolsce

Źródło: Wykaz instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości w Małopolsce w 2018 roku, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Polityki Regionalnej, Kraków 2018.

Rejestr Polskiego Funduszu Rozwoju pokazuje, że w województwie małopolskim od 2010 r. powstały 152 startupy, a 143 w stolicy regionu⁶⁶. W ramach KrOF wyróżniono także powstanie 1 startupu w Niepołomicach. Obecnie niestety ta forma otwierania biznesu pozostaje niepopularna na obszarach wiejskich, co uzależnia także specyfika tego rozwiązania: grupą docelową są głównie studenci, początkujący przedsiębiorcy, skoncentrowani wokół ośrodków akademickich, a – na co wskazują różne opracowania - coraz częściej ludzie między 30-40 rokiem życia, doświadczeni w pracy korporacyjnej⁶⁷.

⁶⁴ <https://baza.paih.gov.pl/>; <https://businessinmalopolska.pl/oferta/dla-inwestorow/mapa-terenow-inwestycyjnych>

⁶⁵ Wykaz instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości w Małopolsce w 2018 roku, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Polityki Regionalnej, Kraków 2018, s. 68.

⁶⁶ <https://www.startup.pfr.pl/pl/ekosystem-innowacji/>

⁶⁷ Polskie Startupy Raport 2018, Fundacja Startup Poland, Warszawa 2018 <https://pfr.pl/dam/jcr:95c125bb-9b94-46d8-9a5a-4db80dc3b48a/Raport%20Polskie%20Startupy%202018.pdf>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Powyżej określony deficyt odpowiedniego otoczenia doradczego i narzędzi wsparcia utrudnia funkcjonowanie innowatorom rozpoczynającym działalność poza granicami większych miast. Dlatego – póki co – w gminie Zielonki trudno będzie oczekiwać pojawienia się zarówno IOB, jak również startupów.

Rozwój firm jest także wspierany przez miejscowe organizacje, jak m.in. Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa⁶⁸, która w szczególności przygotowuje nabory wniosków o dofinansowanie, natomiast Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Zielonki⁶⁹ wspiera i promuje rozwiązania ekologiczne w biznesie. Gmina Zielonki współorganizuje również spotkania doradcze, jak np. dyżur ekodoradcy (omówienie kwestii środowiskowych w prowadzeniu działalności), czy spotkania informacyjne w zakresie pożyczek, programów aktywizacyjnych oraz doradztwa – w tym zakresie szczególnie często podejmowana jest współpraca z Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.

Należy podkreślić także działania, które pośrednio przyczyniają się do poprawy warunków prowadzenia działalności jak np. inwestycje infrastrukturalne, które zrealizowano w ostatnich latach lub są zaplanowane m.in. w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej. Więcej szczegółów zostanie przedstawionych w rozdziale Finanse samorządowe. Bezpośredni wpływ samorządu na funkcjonowanie podmiotów gospodarczych jest ściśle ograniczony, natomiast wszelkie mniejsze i większe przedsięwzięcia, jak np. powstanie dużego parkingu czy centrum handlowo-usługowego, zlokalizowanych w pobliżu Urzędu Gminy Zielonki, stanowią czynniki sprzyjające przedsiębiorczości.

Konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjna

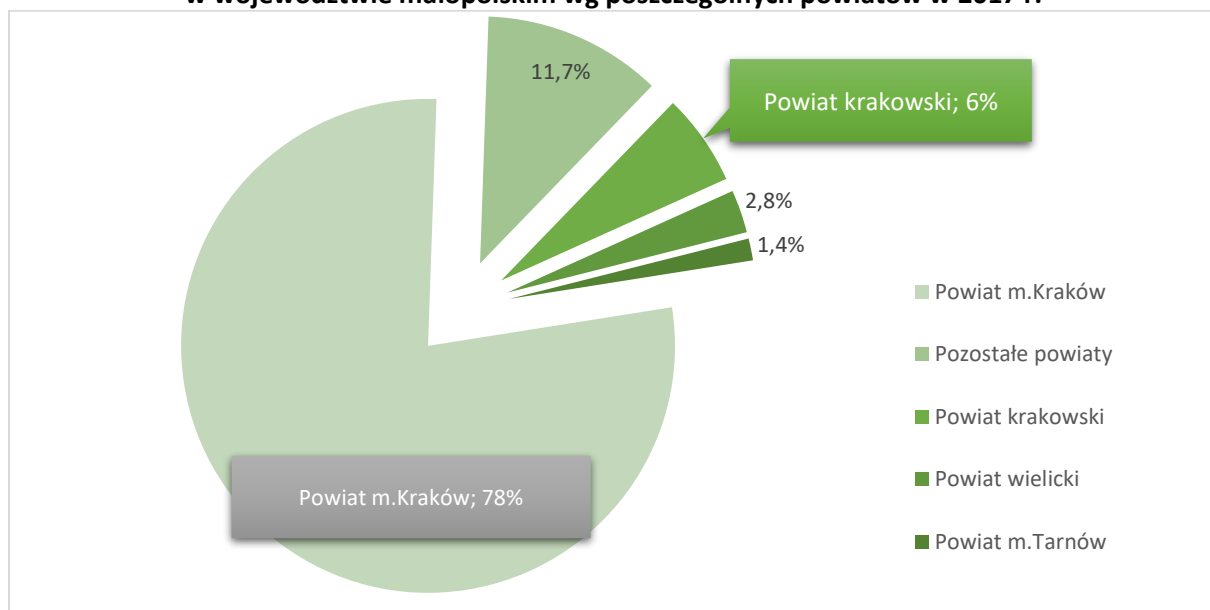
Oceny atrakcyjności inwestycyjnej danego terenu można dokonać m.in. w oparciu o zbadanie obecności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego. Ostatnie ogólnodostępne dane pozwalają ocenić sytuację poszczególnych powiatów w 2017 roku. Są one jednoznaczne – aż ¾ podmioty z kapitałem zagranicznym, obecnych w województwie małopolskim, miało siedzibę w Krakowie. Kolejne ponad 20% z nich jest w sferze oddziaływania aglomeracji. Spośród powiatów ziemskich to powiat krakowski charakteryzuje się najwyższym udziałem podmiotów z kapitałem zagranicznym (6%), o wiele wyprzedzając dalsze w kolejności powiaty (wielicki – 2,8%, m. Tarnów – 1,4%). Gmina Zielonki znajduje się w dogodnym położeniu, przy granicy Krakowa, będącego jednym z europejskich liderów gospodarczych (kapitał zagraniczny per capita 21,8 tys. zł). Oddziałuje to na całe województwo małopolskie, które (np. w analizach Association of Business Service Leaders) jest uznawane jako region wyróżniający się w Polsce m.in. pod kątem tempa rozwoju sektora globalnego outsourcingu w Polsce. Powiat krakowski znajduje się na 4. miejscu w Małopolsce pod względem kapitału zagranicznego na mieszkańca z wynikiem 3,95 tys. zł.

Ponadto, tylko w roku 2018, łączna wartość kapitału zagranicznego w powiecie krakowskim wzrosła do 710 mln złotych, co oznaczało przyrost o 6%. Jeszcze silniej buduje to pozycję gminy Zielonki, która dzięki swojemu położeniu zyskuje konkurencyjne przewagi dla potencjalnych nowych inwestorów z zagranicy.

⁶⁸ <http://www.koronakrakowa.pl/>

⁶⁹ <https://srgz.zielonki.pl/>

Wykres 53 Udział podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w ich ogólnej liczbie w województwie małopolskim wg poszczególnych powiatów w 2017 r.

Na podstawie: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Efektom istniejących, przyjaznych uwarunkowań dla rozwoju przedsiębiorczości, są wyróżnienia zdobywane przez lokalne firmy w ogólnopolskich zestawieniach:

„Diament Forbes”⁷⁰: tytuł jest przyznawany najdynamiczniej rozwijającym się przedsiębiorstwom. W rankingu w edycji za rok 2020 r. nagrodzono 1 firmę funkcjonującą w gminie Zielonki: Ekosystem sp. z o.o. (Węgrzce), która na liście dla województwa małopolskiego znalazła się na 31. miejscu w kategorii przychodów od 50 mln do 250 mln zł.

„Gepardy Biznesu”⁷¹: za 2018 rok wśród 1791 wyróżnionych firm z terenu województwa małopolskiego znajdowało się 12 przedsiębiorstw (tab. 32) z gminy Zielonki. Tytuł przyznaje Instytut Europejskiego Biznesu⁷¹. Otrzymują go przedsiębiorstwa o wysokiej dynamice zysków i przychodów. Aż 7 z nich działa w miejscowości Węgrzce. Najwyżej ułożona została firma LINUS ECO Sp. z o.o., która w skali kraju zajęła wysokie 71. miejsce.

„Mocna Firma Godna Zaufania 2018”⁷²: ranking jest kompilacją konkursów „Gepardy Biznesu” oraz „Efektywna Firma”. Klasyfikuje firmy, które są jednocześnie i najbardziej dynamicznie, i najbardziej efektywne⁷². Wśród blisko 4 tys. podmiotów z całej Polski znalazły się 2 przedsiębiorstwa z obszaru gminy Zielonki:

- LINUS ECO Sp. z o.o. (Bosutów, 284. miejsce w Polsce),
- HW Inwestycje Sp. z o.o. (Węgrzce, 2122. miejsce w Polsce),
- CLONEX Sp. z o.o. S.K. (Węgrzce, 2944. miejsce w Polsce).

⁷⁰ Ranking Forbesa: <https://www.forbes.pl/diamenty/2020/laureaci-diamentow-forbesa-2020-woj-malopolskie/rx5ogy6>.

⁷¹ Ranking Gepardy Biznesu: <http://gepardybiznesu.pl/kategorie/czlonkowie-ludzie/malopolskie/>.

⁷² Ranking Mocne Firmy Godne Zaufania: <http://europejskafirma.pl/18790,mocne-firmy-godne-zaufania-2018/>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

„Brylanty Polskiej Gospodarki 2019”⁷³: zestawia najcenniejsze firmy w Polsce, tj. o wartości rynkowej pow. 10 mln zł. Na liście znalazło się 1681 przedsiębiorstw z województwa małopolskiego, w tym następujące firmy z gminy Zielonki:

- Firma Handlowo-Usługowa Łukasik Stanisław Łukasik sp.j. (Zielonki – najwyższe, 318. miejsce w województwie),
- Styler Grzegorz Litewka, Szymon Romaniewski sp.j. (Dziekanowice, 681.),
- Laktopol International Sp. z o.o. (Bosutów, 1084.),
- Firma Ekosystem Sp. z o.o. (Węgrzce, 1223.),
- Ziel-Gaz Kazimierz Zieliński i Wspólnicy sp.j. (Batowice, 1436.),
- HW Inwestycje Sp. z o.o. (Węgrzce, 1484.),
- Linus Eco Sp. z o.o. (Bosutów, 1622.),
- CLONEX Sp. z o.o. S.K. (Węgrzce, 1661.).

Tabela 32 Przedsiębiorstwa z gminy Zielonki z tytułem „Geparda Biznesu 2018 Województwa Małopolskiego”

Lp.	Nazwa firmy	Siedziba	Średnia z dynamik zysku i przychodów od 2015 r. do 2016 r. w proc.	Wartość rynkowa firmy w marcu 2017 r. w tys. zł
71	LINUS ECO Sp. z o.o.	Bosutów	810,8	2788
104	STYLER Grzegorz Litewka, Szymon Romaniewski S.J.	Dziekanowice	33,1	48396
522	Pano Invest Sp. z o.o.	Batowice	93,5	2873
567	Budownictwo Specjalistyczne Kreator Sp. z o.o.	Zielonki	83,7	3609
772	Firma Handlowo-Usługowa Łukasik Stanisław Łukasik S.J.	Zielonki	54,9	82653
976	RECA POLSKA Sp. z o.o.	Węgrzce	39,1	10508
1057	Inflora – Kraków Sp. z o.o.	Węgrzce	35,3	6694
1196	CLONEX Sp. z o.o. S.K.	Węgrzce	29,2	13598
1238	Murkrak Sp. z o.o. Spółka Komandytowa	Węgrzce	27	11173
1656	Unia Stalowa Sp. z o.o.	Węgrzce	13,7	7728
1661	HW Inwestycje Sp. z o.o.	Węgrzce	13,6	15561
1733	Przeds. Usług Komunalnych Sp. z o.o.	Węgrzce	11,4	15899

Źródło: <http://gepardybiznesu.pl/>

Powyżej przedstawione osiągnięcia lokalnych firm mają także swoje odzwierciedlenie w wyróżnieniach i wysokich miejscach w rankingach gmin zdobywanych przez gminę Zielonki. Należy przytoczyć w tym miejscu m.in.:

- „Miasta atrakcyjne dla biznesu” magazynu Forbes (ośrodki do 50 tys. mieszkańców): gmina Zielonki znalazła się na 15. miejscu w ogólnopolskim rankingu w 2015 roku,

⁷³ Ranking Brylanty Polskiej Gospodarki: <http://europejskafirma.pl/18758,brylanty-polskiej-gospodarki-2018/>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

- W rankingu **Zrównoważonego Rozwoju Politechniki Warszawskiej z 2017 roku**⁷⁴ przebadano sytuację gospodarczą 2478 JST, w tym 1559 gmin wiejskich. Gmina Zielonki uzyskała w nim 115. miejsce pod względem istniejących uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości. Zestawienie powstało w oparciu o 15 wskaźników GUS, w tym m.in. wydatki na projekty inwestycyjne czy liczę podmiotów na 1000 mieszkańców. Ma także na celu sprawdzenie w jakim stopniu w JST następuje zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, ale również wnioski z rankingu pozwalają na promowanie najlepszych praktyk.
- **„Złota gwiazda”**: w roku 2017 r. w klasyfikacji opracowanej przez SGH⁷⁵, w której zestawiono JST na podstawie wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) Gmina Zielonki zajęła wysokie, 3. miejsce. wśród małopolskich gmin wiejskich. Jako jedna z 9 gmin regionu otrzymała „złotą gwiazdę” jako ośrodek dysponujący walorami lokalizacyjnymi. Pozwoliły na to wysokie oceny atrakcyjności dla wybranych sekcji PKD 2007, jak i gospodarki ogółem. Gmina Zielonki uzyskała najwyższe noty (A) dla każdej z kategorii. W poniższej tabeli wyróżniono pierwsze 10 pozycji w kategorii gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich, a także gminy KrOF.

Tabela 33 Atrakcyjność gmin małopolskich w oparciu o wskaźnik potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w 2017 r.

Pozycja w rankingu	Wskaźnik:	PAI ₁ _GN	PAI ₁ _GN	PAI ₁ _C	PAI ₁ _G	PAI ₁ _I	PAI ₁ _M
	Jednostka samorządu terytorialnego	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel i naprawy	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy wiejskie (N=59)							
1	Zabierzów	0,259	A	A	A	A	A
2	Wielka Wieś	0,249	A	A	A	A	A
3	Zielonki	0,247	A	A	A	A	A
4	Liszki	0,234	A	A	A	A	A
5	Mogilany	0,229	A	A	A	A	A
6	Bolesław	0,221	A	A	A	A	A
7	Michałowice	0,22	A	A	A	A	A
8	Tarnów	0,216	A	A	A	A	A
9	Kłaj	0,214	A	A	A	A	A
10	Bochnia	0,214	A	A	B	A	B
17	Kocmyrzów-Luborzyca	0,2	B	B	B	B	B
39	Biskupice	0,188	C	C	C	C	C
59	Igołomia-Wawrzeńczyce	0,173	C	C	C	D	D
Gminy miejsko-wiejskie (N=32)							
1	Niepołomice	0,248	A	A	A	A	A
2	Myślenice	0,244	A	A	A	A	A
3	Wieliczka	0,237	A	A	A	A	A

⁷⁴<https://samorzad.pap.pl/kategoria/archiwum/rozwojowe-gminy-publikujemy-pelen-ranking-jst-zrownowazonego-rozwoju>

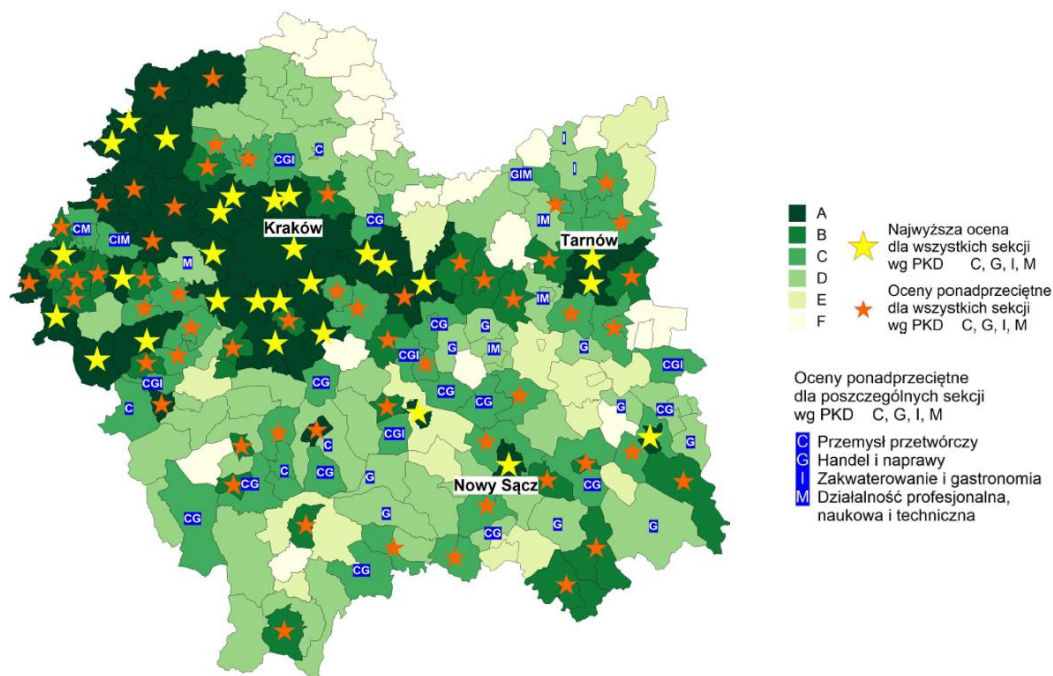
⁷⁵ Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, listopad 2017 – raport opracowany na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

4	Skawina	0,237	A	A	A	A	A
5	Zator	0,237	A	A	A	A	A
6	Olkusz	0,229	A	A	A	A	A
7	Kęty	0,226	A	A	A	A	A
8	Brzeszcze	0,226	A	A	A	B	B
9	Świątniki Górne	0,225	A	A	A	A	A
10	Andrychów	0,225	A	A	A	A	A
Powiaty grodzkie (N=3)							
	m. Kraków	0,372	A	A	A	A	A
	m. Nowy Sącz	0,295	A	A	A	A	A
	m. Tarnów	0,292	A	A	A	A	A

Źródło: Opracowanie na podstawie: Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo małopolskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, listopad 2017

Rysunek 3 Mapa przestrzennego zróżnicowania potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa małopolskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

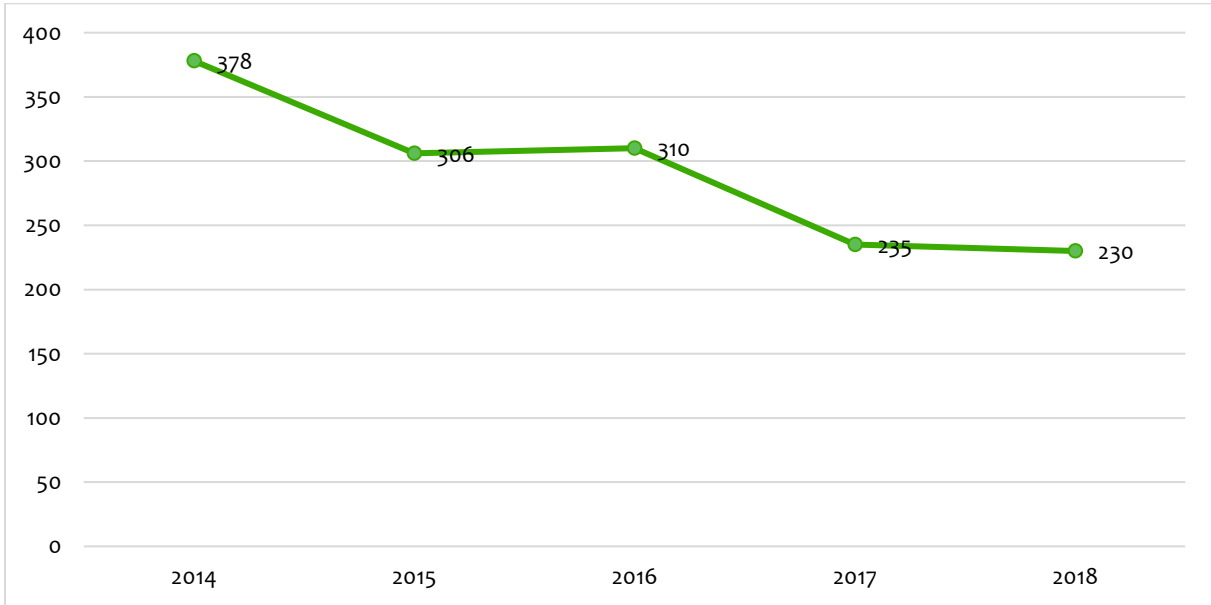

Źródło: Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017, Województwo małopolskie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, listopad 2017

Rynek pracy

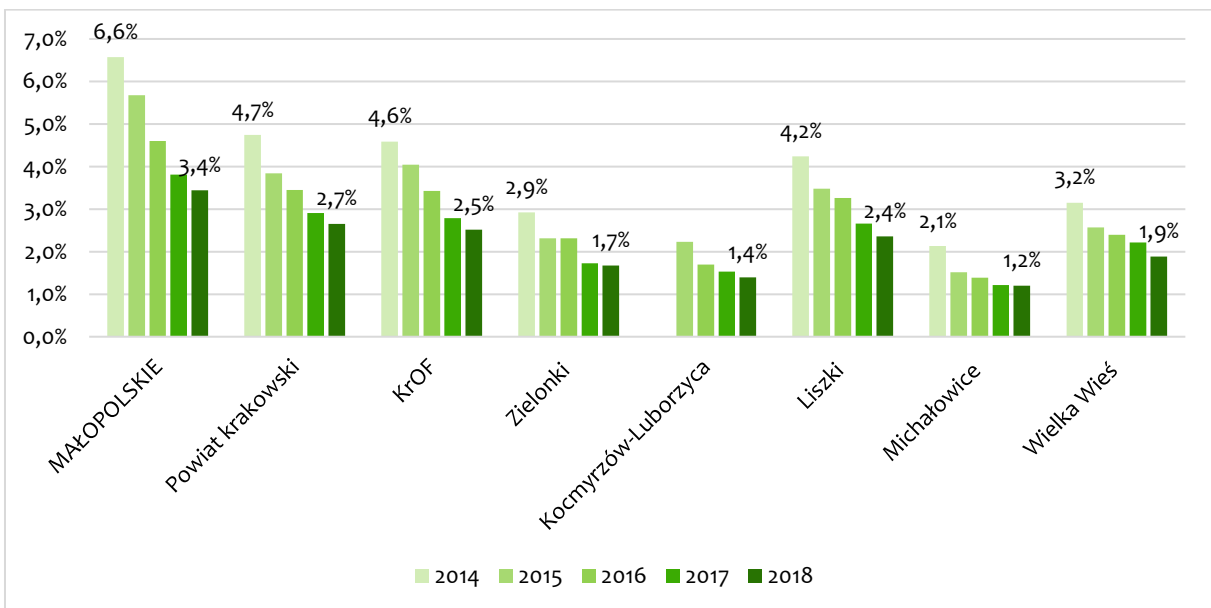
W 2018 roku na terenie gminy Zielonki zarejestrowanych było 230 osób bezrobotnych. W latach 2014-2018 liczba osób bezrobotnych spadała – był to spadek aż o 61% z poziomu 378 osób w roku 2014.

Wykres 54. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Zielonki w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 55. Wskaźnik bezrobocia - udział liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Zielonki oraz porównywanych jednostkach w latach 2014-2018.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Spadek bezwzględnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych miał bezpośredni wpływ na spadek wskaźnika bezrobocia⁷⁶, który w przypadku gminy Zielonki w 2018 roku wyniósł 1,7% i w porównaniu do 2014 r. spadł o 1,2 pp.

Wskaźnik bezrobocia w gminie Zielonki w 2018 roku był jednym z najniższych w porównaniu do innych badanych jednostek. Poniżej 2% wartości wskaźnika bezrobocia miały także gmina Wielka Wieś (1,9%), gmina Kocmyrzów-Luborzycza (1,4%) oraz gmina Michałowice (1,2%).

Tak niska wartość wskaźnika bezrobocia w gminie Zielonki może oznaczać, iż bezrobocie zbliża się lub osiągnęło już wartość graniczną bezrobocia naturalnego, w którym bezrobotni mimo dostępnych ofert pracy z różnych powodów nie podejmują aktywności zawodowej dobrowolnie. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie odpowiedniej podaży pracowników, tak by gospodarka mogła funkcjonować bez przeszkód. Jedną z możliwości zaspokojenia popytu na pracę jest zatrudnianie osób spoza gminy czy nawet spoza kraju. Na terenie gminy Zielonki w 2019 roku do ewidencji oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy w gminie Zielonki wpisano 643 cudzoziemców (ewidencja prowadzona przez Powiatowy Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego). Zatrudnienie takiej liczby cudzoziemców przyczyniło się do zapewnienia odpowiedniej podaży pracy zaspokajającej popyt w przedsiębiorstwach działających na terenie gminy.

Analizując liczbę osób bezrobotnych w podziale na miejscowości, najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2019 roku zamieszkiwało Zielonki (53 osoby), Bibice (32) oraz Węgrzce (27), czyli 3 największe pod względem liczby mieszkańców miejscowości. Z kolei przeliczając wskaźnik na liczbę mieszkańców, najbardziej niekorzystnie wypadają miejscowości Dziekanowice (1,94), Garlica Murowana (1,52) oraz Korzkiew (1,48). Jednak dalej są to bardzo nieznaczne wartości.

Tabela 34. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz I. zarejestrowanych osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w miejscowościach gminy Zielonki w roku 2019 (31.12.2019)

	stan rejestrowanego bezrobocia na dzień 31.12.2019 r	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców		stan rejestrowanego bezrobocia na dzień 31.12.2019 r	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Batowice	4	0,88	Januszowice	3	0,97
Bibice	32	0,81	Korzkiew	3	1,48
Boleń	2	0,52	Owczary	11	1,05
Bosutów	2	0,35	Pękowice	6	1,02
Brzozówka	3	0,50	Przybysławice	5	0,74
Dziekanowice	15	1,94	Trojanowice	10	1,11

⁷⁶ Na potrzeby diagnozy dla gminy Zielonki wskaźnik bezrobocia został policzony jako liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w danym roku w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik został wyrażony w procentach. Wskaźnika bezrobocia nie należy mylić ze stopą bezrobocia, która jest stosunkiem liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo. Na poziomie gminy brak jest szczegółowych danych dla wyliczenia stopy bezrobocia.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Garlica Duchowna	1	0,44	Węgrzce	27	0,84
Garlica Murowana	6	1,52	Wola Zachariaszowska	6	0,81
Garliczka	3	0,80	Zielonki (łącznie z os. Łokietka)	53	0,82
Grębynice	4	1,03			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego.

Podsumowanie

Rozwój gospodarczy Gminy Zielonki jest wypadkową zarówno wysokiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, sprawnego zarządzania Gminą, jak również czerpania korzyści z dogodnej lokalizacji w obrębie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, będącego jednym z najbardziej rozwiniętych obszarów w Polsce. Wyróżnikiem lokalnego rynku jest duże znaczenie małych podmiotów gospodarczych, obejmujących m.in. drobną wytwórczość. Ich działalność koncentruje się w sektorze usługowym, którego udział w miejscowym rynku jest znacznie powyżej wartości w innych JST. W obliczu silnej pozycji MŚP – co jest m.in. wynikiem stawiania przez Gminę na ich rozwój - duża przedsiębiorczość znajduje się na dalszym planie.

Wnioski z niniejszego rozdziału wskazują, że Gmina Zielonki posiada obecnie (i wszystko wskazuje, że będzie to utrzymane w kolejnych latach) szczególnie przyjazne warunki dla utrzymywania swojej wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej, zwłaszcza na tle referencyjnych jednostek. Dowodzi tego nie tylko pozytywna dynamika zmian kluczowych wskaźników gospodarczych (m.in. tempo wzrostu liczby osób prowadzących działalności na 1000 mieszkańców), ale także uznanie w skali ogólnopolskiej (nagrody, wyróżnienia), czy rosnący udział wyspecjalizowanych podmiotów w całkowitej liczbie przedsiębiorstw (zwłaszcza podmiotów z sekcji M oraz J wg klasyfikacji PKD 2007).

Rolnictwo

Rolnictwo dla wielu gmin stanowi jeden z głównych filarów decydujących o jej rozwoju i wzroście gospodarczym. Należy jednak zadać sobie pytanie: co sprawia, że rolnictwo jako gałąź gospodarki się opłaca i faktycznie jest dla gminy lokomotywą napędzającą jej rozwój? Pod uwagę należy brać nie tylko elementy przyrodnicze determinujące warunki dla upraw różnego rodzaju, ale także, szereg lokalnych uwarunkowań.

Jedną z najważniejszych kwestii jest wielkość gospodarstw rolnych. Opłacalność rolnictwa towarowego w dużej mierze zależy od powierzchni upraw – im większa, tym większe szanse na zyski na poziomie umożliwiającym utrzymanie się z produkcji rolnej. W gminie Zielonki, podobnie jak w całym województwie małopolskim, występuje bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych - średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w Zielonkach wynosi jedynie 1,24 ha. Przekłada się to na niską towarowość rolnictwa, a tym samym jego niską opłacalność.

Innym ważnym czynnikiem jest najbliższe otoczenie – w przypadku gminy Zielonki jest to około milionowa aglomeracja krakowska. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie tak dużej jednostki miejskiej w istotny sposób wpływa na szanse rozwoju rolnictwa w danej gminie. Biorąc pod uwagę występujące na dużą skalę zjawisko suburbanizacji i trendy migracyjne ludności, wydaje się, że utrzymanie dużej powierzchni gruntów rolnych może być w takim przypadku bardzo trudne. Osoby napływające do gminy Zielonki z Krakowa w zdecydowanej większości nie są zainteresowane pracą w rolnictwie. Ponadto, coraz więcej mieszkańców gminy odchodzi od uprawy rolniczej na rzecz zatrudnienia w sektorze usług, sprzedając lub trzymając posiadane tereny jako kapitał inwestycyjny. Duża liczba terenów oznaczonych jako rolne może zatem rysować błędny obraz gminy, bowiem często właśnie te tereny rolne są w później sprzedawane pod budownictwo mieszkaniowe. Zwiększająca się stale liczba mieszkańców w gminie Zielonki powoduje, że zapotrzebowanie na działki budowlane rośnie i sprzedaż gruntów może być bardziej opłacalna niż przeznaczenie ich na produkcję rolną.

Do innych barier ograniczających możliwości rozwoju rolnictwa na terenie gminy Zielonki można zaliczyć brak większej współpracy między rolnikami czy wydłużenie łańcucha dostaw (brak miejsc bezpośredniej sprzedaży plonów w gminie)⁷⁷.

Mimo wyraźnej stopniowej zmiany charakteru gminy Zielonki z rolniczej na miejską rolnictwo w pewnym stopniu w dalszym ciągu utrzymuje się na jej terenie. Gmina Zielonki posiada stosunkowo dobre warunki przyrodnicze - ok. 85% gleb posiada II lub III klasę bonitacyjną, przy czym są to głównie gleby brunatne wykształcone na podłożu lessopodobnym, które sprzyjają szczególnie uprawom sadowniczym i ogrodniczym. Natomiast zróżnicowane ukształtowanie terenu powoduje pewne utrudnienia w możliwościach rozwoju rolnictwa, które występuje głównie w północnej części gminy. Ostatnie dostępne dane bazujące na spisie rolnym pokazują, że z rolnictwa utrzymuje się ok. 15% mieszkańców gminy, a dla 25% procent stanowi ono dodatkowe źródło utrzymania⁷⁸. Można stwierdzić, że dane te z pewnością nie oddają obecnej realnej sytuacji w gminie Zielonki, pokazują jednak rysującą się tendencję – dla coraz większej grupy osób rolnictwo

⁷⁷ Na podstawie: Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2014-2020 LGD Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZIELONKI, 2018.

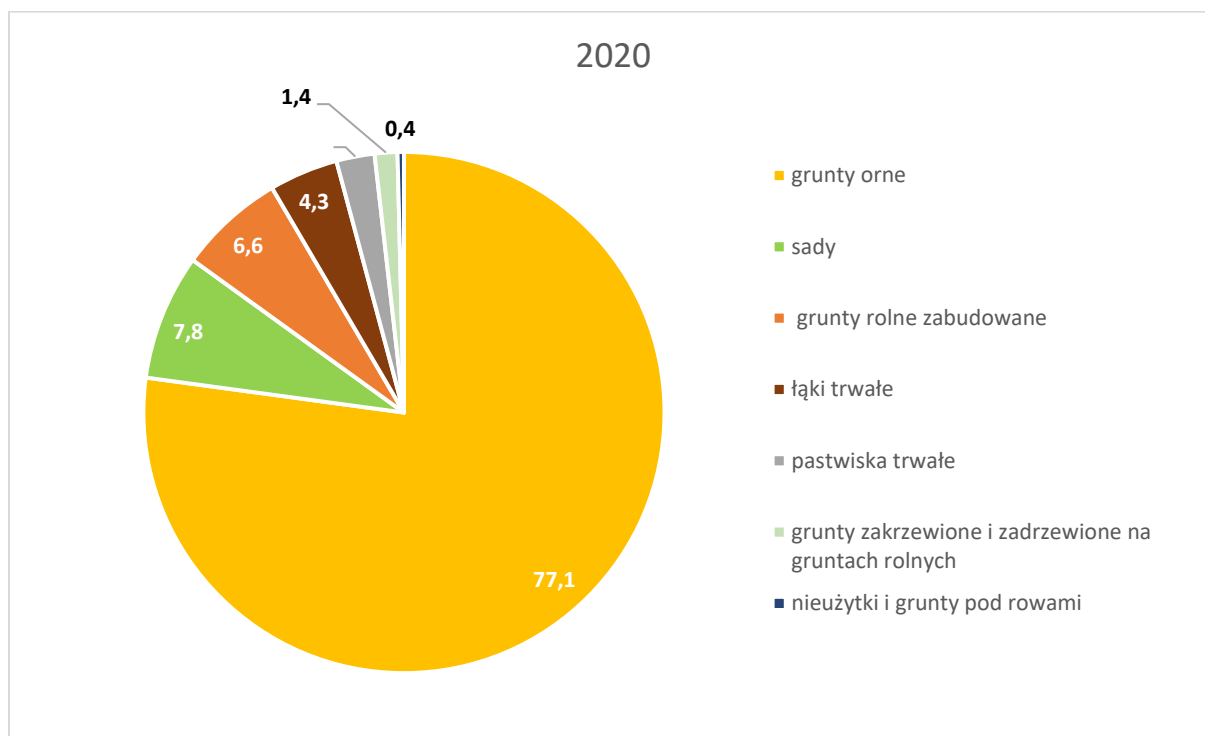
⁷⁸ STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZIELONKI, 2018

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

z głównego źródła utrzymania staje się uzupełnieniem budżetu domowego. Mogą to być uprawy jedynie na własny użytek lub wąsko wyspecjalizowane gospodarstwa prowadzące sprzedaż na lokalną skalę (np. winnice).

Udział gruntów rolnych w powierzchni gminy Zielonki w 2020 roku kształtował się na poziomie ok. 83%. W strukturze gruntów rolnych największy udział mają grunty orne (77,1%), a znaczną powierzchnię zajmują także sady i grunty orne zabudowane – kolejno 7,8% i 6,6% (wyk.56). Na przestrzeni ostatnich 6 lat widoczny jest niewielki wzrost udziału gruntów ornych zabudowanych (z 6,5% do 6,6%) oraz spadek powierzchni gruntów ornych – o 1,3 punktu procentowego.

Wykres 56. Struktura użytków rolnych w gminie Zielonki w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Do najczęściej uprawianych roślin należą zboża (w tym kukurydza), ziemniaki, warzywa gruntowe, drzewa owocowe oraz krzewy i rośliny ozdobne. Popularne w gminie szkółki drzew i krzewów oraz roślin ozdobnych znajdują się m.in. w Bibicach, Batowicach, Garliczce, Garlicy Murowanej, Garlicy Duchownej, Zielonkach i Dziekanowicach.

Na terenie gminy prowadzonych jest kilkaset gospodarstw rolnych. Gmina Zielonki charakteryzuje się, typowym dla województwa małopolskiego, rozdrobnieniem agrarnym. Istnieje zaledwie kilka większych gospodarstw rolnych, w których gospodarstwo stanowią ich grunty własne oraz grunty dzierżawione. Ponadto produkcja rolnicza w gminie Zielonki zasadniczo oparta jest na produkcji roślinnej opisanej wyżej, zaś produkcja zwierzęca jest nieznaczna. Spadek produkcji zwierzęcej spowodowany jest przede wszystkim dużą uciążliwością prowadzenia tego rodzaju działalności, dużym obciążeniem rolników obowiązkiem rejestracji zwierząt oraz koniecznością dostosowania produkcji rolniczej do norm i wymogów wynikających z wprowadzenia w Polsce zasady wzajemnej zgodności tzw. cross compliance oraz niskiej opłacalności pracy w gospodarstwie.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Reasumując, należy podkreślić, iż dominująca w gminie Zielonki produkcja warzywnicza i sadownicza wypracowana została w oparciu o wiedzę, doświadczenie oraz tradycję w prowadzeniu tego rodzaju działalności, co w ostatnim czasie skutkuje zauważalnym umocnieniem sprzedaży wyprodukowanych towarów na rynku lokalnym.

Do bardziej rozpoznawalnych podmiotów związanych z produkcją i przetwórstwem na terenie gminy można zaliczyć m.in.:

- Winnicę św. Jana w Przybysławicach - założoną w 2013 roku i liczącą obecnie 2600 krzewów winorośli w 8 odmianach⁷⁹;
- Winnicę Garlicki Lamus Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie położoną w Garlicy Murowanej - utworzoną w 2007 roku, gdzie obecnie na powierzchni 1,5 ha uprawianych jest 3000 krzewów w 15 odmianach. W 2013 rozpoczęto sprzedaż produkowanych tu win pod nazwą Uniwersyteckie Grono⁸⁰;
- Firmę Produkcyjno-Handlową Koliber w Brzozówce – wytwarzającą produkty spożywcze na bazie naturalnych i ekologicznych składników od lokalnych dostawców (barszcz czerwony, barszcz biały, żurek zbożowy wiejski) wyróżnione Znakem Jakości Spichlerz Koronny⁸¹;
- Firmę Inflora Sp. z o.o. w Węgrzcach - laboratorium kultur tkankowych zajmujące się produkcją roślin in vitro⁸².

Ponadto na terenie gminy Zielonki w Garlicy Murowanej działa Stacja Doświadczalna Katedry Sadownictwa i Pszczelnictwa Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Na jej terenie działa Winnica Garlicki Lamus, która poza produkcją wina prowadzi także działania badawcze i edukacyjne, oraz Polski Instytut Truskawki, który założono wspólnie z firmą StanFlex w 2015 roku w celu rozwoju badań nad nowoczesnymi technologiami uprawy truskawek⁸³.

Podsumowując powyżej przytoczone informacje można stwierdzić, że rolnictwo w gminie Zielonki przestało być jednym z priorytetowych strategicznych kierunków rozwoju gminy. Obecnie kluczowe pod względem rozwoju gospodarczego i odpowiedzi na potrzeby mieszkańców wydaje się być ukierunkowanie na branżę z zakresu usług i handlu czy edukacji i kultury.

⁷⁹ <http://www.winnicaswjana.pl/>

⁸⁰ <https://winnica.urk.edu.pl/>

⁸¹ Katalog produktów i usług objętych znakiem jakości Spichlerz Koronny z królewskiego nadania (2015)

⁸² <http://www.inflora.eu/pl/about>

⁸³ <http://polskiinstytuttruskawki.pl/?p=404>

SFERA PRZESTRZENNA

Występujące na terenie gminy Zielonki obszary zielone o walorach przyrodniczych i krajobrazowych stanowią wartość zarówno dla mieszkańców, jak i są czynnikiem przyciągającym turystów. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa sprawia, że gmina Zielonki i jej malownicze dolinki i wąwozy oraz punkty widokowe często są wybierane przez mieszkańców Krakowa na krótkie wyjazdy rekreacyjne, zwłaszcza o charakterze weekendowym. W gminie Zielonki szczególnie duża uwaga jest skierowana na promocję aktywnych form wypoczynku. Przejawia się m.in. wytyczaniem licznych szlaków rowerowych czy tworzeniem obiektów sportowo-rekreacyjnych o zasięgu lokalnym - jak liczne boiska czy siłownie, ale również regionalnym czy krajowym jak Hala Sportowa w Zielonkach, która spełnia wymogi do organizowania zawodów ogólnopolskich czy nawet światowych.

Ogólna charakterystyka geograficzno-środowiskowa gminy⁸⁴

Gmina Zielonki w większości położona jest w mezoregionie Wyżyna Olkuska wchodzącym w skład Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Niewielki teren w południowo-wschodniej części gminy w okolicy Dziekanowic leży w obrębie mezoregionu Płaskowyż Proszowicki, należącym do makroregionu Niecka Nidziańska. Teren gminy jest lekko pofalowany, porozcinany dolinami rzek i opadający w kierunku południowym. Zbocza dolin są strome, z licznymi odsłonięciami wapiennymi (w postaci skałek lub grup skalnych), co z jednej strony zapewnia walory turystyczne, a z drugiej utrudnia rozwój zabudowy. Wysokości bezwzględne wahają się od 215 m n.p.m. w Witkowicach do ok. 400 m n.p.m. w Grębynicach.

⁸⁴ Na podstawie: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Zielonki z 2018 roku, Prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy Zielonki na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 oraz przewodnika rowerowego „Od Krakowa do Ojcowa – rowerem przez Zielonki” (2014).

Sieć hydrograficzna i zagrożenie powodziowe

Gmina Zielonki znajduje się w zlewni Prądnika i Dłubni, które są lewobrzeżnymi dopływami Wisły. Prądnik płynący w południowej części gminy jest również najdłuższym ciekim wodnym na jej terenie (blisko 7 km długości) i posiada 4 dopływy. Są to potoki: Korzkiewka, Garliczka (Naramka), Bibiczanka i Sudół⁸⁵.

Dłubnia przepływa przez położone w południowo-wschodniej części Batowice jedynie na odcinku o długości 800 m. Według Raportu o stanie środowiska województwa małopolskiego na rok 2017 r. stan obu rzek został oceniony jako zły, przy czym na taką ocenę wpływ miały zwłaszcza złe wyniki elementów biologicznych – zaklasyfikowane do 4 i 5 klasy (najniższych) oraz stan chemiczny określany jako poniżej dobrego ze względu na podwyższoną obecność bezno(a)pirenu⁸⁶. Wyniki z punktów pomiarowych zlokalizowanych poza gminą Zielonki pozwoliły określić stan ekologiczny Prądnika jako słaby w górnym biegu i umiarkowany w górnym biegu, a stan Dłubni jak słaby i zły.

Uzupełnieniem sieci hydrograficznej są stawy w Przybysławicach, Trojanowicach, Brzozówce i Węgrzcach oraz zbiorniki wody podziemnej: GZWP nr 409 Niecka Miechowska SE i GZWP nr 326 Częstochowa.

W gminie Zielonki stwierdzono występowanie obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (10%) od cieków wodnych Dłubnia, Prądnik oraz Sudół Dominikański, a także średnie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi (1%) na ciekach wodnych: Prądnik, Dłubnia, Bibiczanka, Sudół Dominikański, Korzkiewka oraz Garliczka.

Dość duże ryzyko powodziowe jest także związane z występowaniem gwałtownych i intensywnych ulew oraz długotrwałych opadów. Przykładem jest jedna z największych powodzi w Zielonkach w ostatnich latach tzw. powódź błyskawiczna w czerwcu 2018 r., która spowodowała podtopienia oraz zalania posesji i dróg w Januszowicach, Przybysławicach, Korzkwi, Garliczce i Owczarach, oraz wystąpienie Prądnika z koryta w Zielonkach.

Istotnym problemem, który zwiększa zagrożenie powodziowe na terenie gminy Zielonki jest brak regulacji i bieżącej konserwacji koryt cieków wodnych przez ich zarządcę – Wody Polskie, zwłaszcza Prądnika i Garliczki. Zdarzają się różnego rodzaju zatopy w korytach rzek, które są jedną z przyczyn lokalnych podtopień. Konieczne są w tym zakresie bieżące działania, zwłaszcza w okresie występowania większych opadów. Lokalne podtopienia, które stanowią najważniejszy problem związany z zagrożeniem powodziowym występują także na terenach bezodpływowych. W celu

⁸⁵Na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa małopolskiego za 2017 rok oraz Kart charakterystyki JCWP i JCWPd: JCWP Bibiczanka – status JCW wstępny: NAT, status JCW ostateczny: NAT, stan ekologiczny: poniżej dobrego, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWP Sudół – status JCW wstępny: NAT, status JCW ostateczny: NAT, stan ekologiczny: poniżej dobrego, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWP Sudół Dominikański – status JCW wstępny: SZCW, status JCW ostateczny: SZCW, stan ekologiczny: słaby, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWP Prądnik do Garliczki – status JCW wstępny: NAT, status JCW ostateczny: NAT, stan ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWP Prądnik od Garliczki do ujścia – status JCW wstępny: SZCW, status JCW ostateczny: SZCW, stan ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWP Dłubnia od Minówki do ujścia – status JCW wstępny: SZWC, status JCW ostateczny: SZWC, stan ekologiczny: umiarkowany, stan chemiczny: dobry, aktualny stan JCW: zły, cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; JCWPd PLGW2000131 – Status JCWPd: dobry, stan chemiczny: dobry, stan ilościowy: dobry, cel środowiskowy: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy, jakość wody do spożycia nie powinna ulec pogorszeniu.

⁸⁶ Raport o stanie środowiska województwa małopolskiego w 2017 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

minimalizacji tych zagrożeń gmina Zielonki uwzględniła te kwestie w polityce przestrzennej wprowadzając zapisy ograniczające swobodną zabudowę w dokumentach planistycznych gminy. Do innych podejmowanych przez gminę Zielonki działań w celu minimalizacji skutków powodzi należą m.in. zakup i montaż (wspólnie z gminą Michałowice) 4 wodowskazów, które zostały zamontowane powyżej gminy na rzekach Prądnik i Dłubnia oraz działania modernizacyjne i rozbudowa systemu rowów przydrożnych i kanalizacji deszczowych.

Charakterystyczne walory krajobrazowe gminy wynikające z jej ukształtowania terenu spowodowały, że stosunkowo duża jej część znajduje się pod ochroną - blisko 41% powierzchni gminy. W głównej mierze jest to obszar położony w środkowej części gminy, który obejmuje Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie (wchodzący w skład Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych) z otuliną chroniący unikatowe formacje skalne. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmuje Dłubniański Park Krajobrazowy, który obejmuje dolinę rzeki Dłubnia we wschodniej części gminy. Ponadto północna część gminy znajduje się w otulinie Ojcowskiego Parku Narodowego. Pozostałe formy ochrony przyrody na terenie gminy Zielonki to:

- 16 pomników przyrody (drzewa, głównie lipy i buki położone przy zamku w Korzkwi i parku przy Domu Opieki Społecznej w Owczarach oraz głąz narzutowy w Bibicach);
- stanowisko dokumentacyjne „Stary kamieniołom” w Trojanowicach (odsłonięcie wapieni skalistych górnej jury, wapieni z otoczkami oraz zlepieńca i wapienia gruzłowatego górnej jury).

Tabela 35. Zestawienie wybranych danych dotyczących ochrony środowiska i terenów zielonych w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2018 roku.

Jednostka terytorialna	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni	Liczba pomników przyrody na 10km ²	Lesistość
Powiat krakowski	30,8%	3,3	12,1%
Zielonki	40,8%	3,3	1,3%
Kocmyrów-Luborzyca	0,0%	1,5	5,3%
Liszki	33,0%	1,3	5,4%
Michałowice	34,2%	1,0	3,6%
Wielka Wieś	60,9%	5,6	7,4%
Zabierzów	63,6%	6,8	15,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS i US Kraków.

W porównaniu do pozostałych analizowanych gmin Zielonki plasują się w środku stawki, zarówno jeśli chodzi o udział obszarów chronionych, jak i liczbę pomników przyrody na 10km². Zdecydowanymi liderami są Zabierzów i Wielka Wieś, gdzie obszary chronione zajmują ponad połowę powierzchni gminy (tab.35). Wyraźnie widać także rolniczy charakter gminy Kocmyrów-Luborzyca, gdzie nie występują żadne obszarowe formy ochrony przyrody. **Gminę Zielonki cechuje bardzo niska lesistość – jedynie ok. 1% powierzchni gminy (tab.35).** Niewielkie obszary leśne znajdują się w kilku sołectwach m.in. Bibicach, Bosutowie, Owczarach czy Zielonkach, natomiast w większości są one własnością prywatną. Jedynie kompleks leśny w Korzkwi pozostaje pod opieką

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Nadleśnictwa Miechów. Niski udział lasów w powierzchni gminy podkreśla jej rolniczomieszkańczy charakter.

Udział terenów zieleni publicznej w powierzchni gminy ogółem wynosi 0,3% – składają się na to głównie parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej i cmentarze. Mimo wiejskiego charakteru gminy znajdują się na jej terenie parki rekreacyjne. Są to głównie pozostałości parków wokół dawnych dworów i folwarków (obecnie częściowo w prywatnym posiadaniu) oraz Park Wiejski w Zielonkach, który powstał na terenach dawnej cegielni. Na powierzchni blisko 2,5 ha wytyczono sieć ścieżek spacerowych, boiska do siatkówki i koszykówki, plac zabaw dla dzieci oraz niewielki pagórek będący punktem widokowym i górą saneczkową w zimie⁸⁷. Ponadto w gminie w ostatnich 5 latach nieustannie zwiększano dostępność publicznych terenów zielonych, w tym także na terenach wiejskich m.in. poprzez:

- budowę placów zabaw dla dzieci m.in. w Bibicach, Bosutowie, Garliczce, Garlicy Duchownej, Zielonkach na os. Łokietka (łącznie na terenie gminy znajdują się 23 place zabaw);
- utworzenie terenów rekreacyjnych w Trojanowicach (z górą saneczkową, altaną wypoczynkową, boiskiem), Owczarach czy Garlicy Duchownej;
- budowę zewnętrznych siłowni m.in. w Węgrzcach, Batowicach, Dziekanowicach (łącznie na terenie gminy 14 takich obiektów).
- budowa placów zabaw dla dzieci m.in. w Bibicach, Bosutowie, Zielonkach na os. Łokietka (łącznie na terenie gminy znajdują się 23 place zabaw);
- utworzenie terenów rekreacyjnych w Trojanowicach (z górą saneczkową, altaną wypoczynkową, boiskiem), Owczarach czy Garlicy Duchownej;
- budowa zewnętrznych siłowni m.in. w Węgrzcach, Batowicach, Dziekanowicach (łącznie na terenie gminy 14 takich obiektów).

Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna

Jednym z najważniejszych wskaźników pokazujących poziom i jakość życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe. Zagadnienia te mają duży wpływ na podejmowanie decyzji o wyborze miejsca zamieszkania. Gminy, które mogą pochwalić się dobrymi warunkami mieszkaniowymi i sprawną, rozbudowaną infrastrukturą komunalną są bardziej atrakcyjne pod kątem osiedlenia się. Analizą objęto między innymi tempo przyrostu nowych budynków mieszkalnych, dostępność budynków mieszkalnych (w tym lokali socjalnych), poziom wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne oraz zyskujący na znaczeniu w ostatnich latach dostęp do szybkiego Internetu, w tym łącza światłowodowego.

Zasoby mieszkaniowe

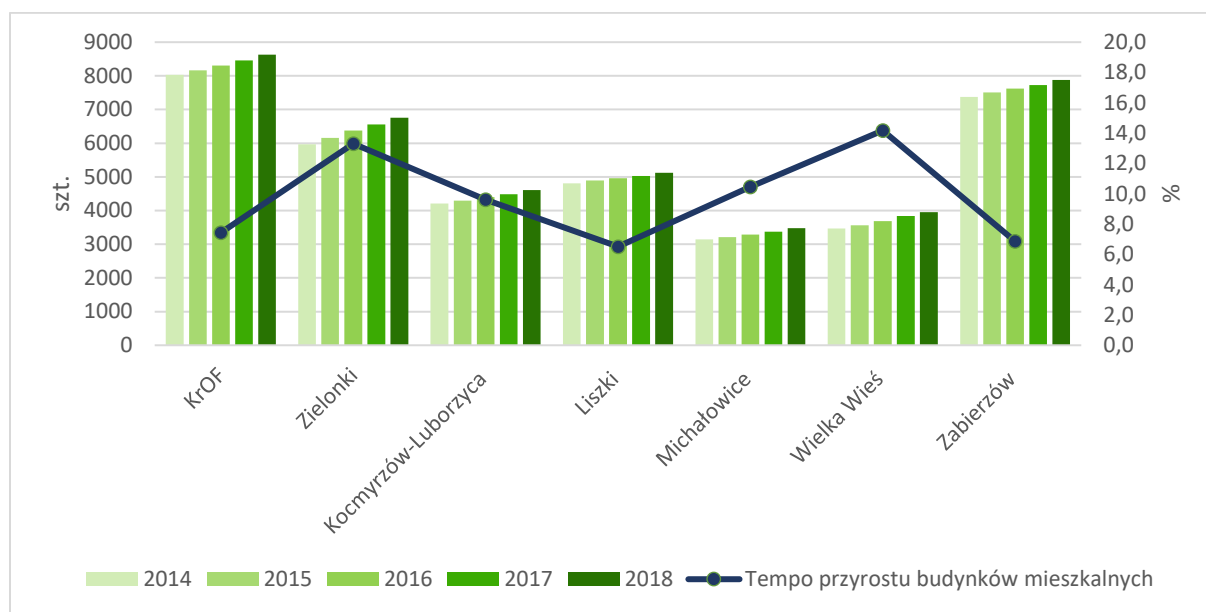
W gminie Zielonki można zauważyć stały wzrost liczby budynków mieszkalnych. **W 2018 r. w gminie było 6756 budynków mieszkalnych, co w stosunku do roku 2014 oznacza przyrost o 13,3%** (wyk.56). Tempo przyrostu nowych mieszkań w gminie było zatem zdecydowanie większe niż średnio w województwie małopolskim (4,5%), powiecie krakowskim (6,5%) czy gminach Metropolii

⁸⁷ Na podstawie: www.parki.org.pl, data dostępu: 15.04.2020 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Krakowskiej (7,9%). Wśród omawianych jednostek terytorialnych jedynie gmina Wielka Wieś charakteryzuje się podobnym tempem przyrostu liczby budynków mieszkalnych. Tak duża aktywność budowlana pozwala stwierdzić, że **gmina Zielonki, tak jak inne podkrakowskie gminy, charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością osiedleńczą**. W gminie Zielonki zdecydowano się głównie na rozwój budownictwa jednorodzinnego w celu utrzymania dotychczasowego charakteru gminy.

Wykres 57. Zmiana liczby budynków mieszkalnych w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2014-2018.

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

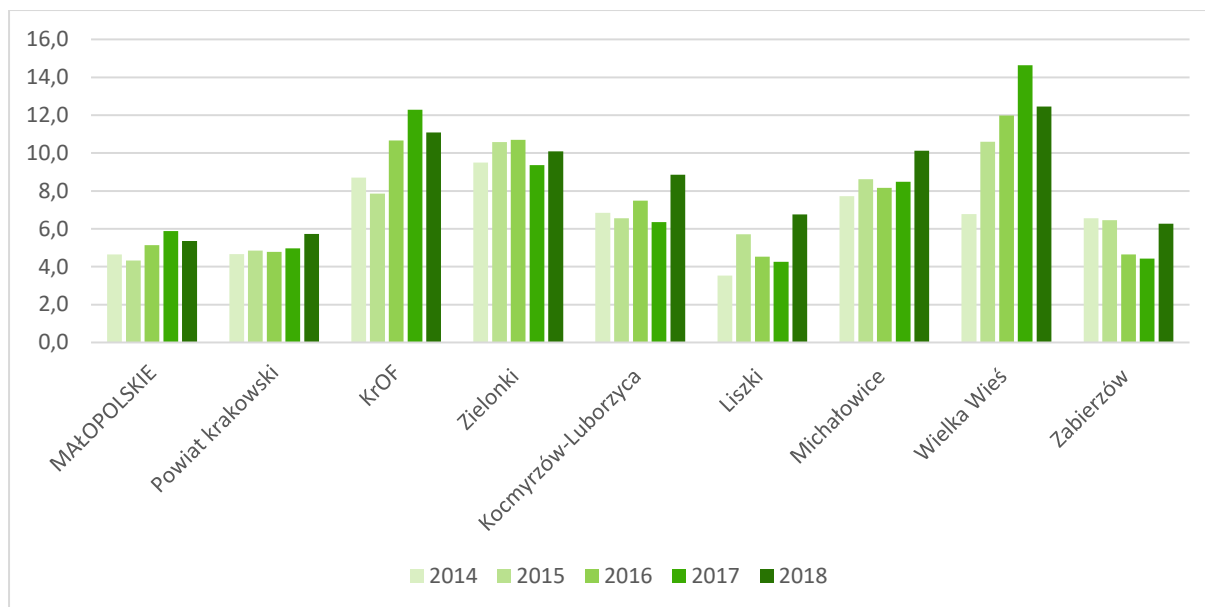
Wskaźnik ten ze względu jest jednak obciążony pewnym błędem - należy pamiętać, że nie wszystkie budynki mieszkalne zostają oficjalnie oddane do użytku lub zgłoszone w odpowiednich urzędach. Zatem liczba oddanych budynków mieszkalnych jedynie w części może oddawać faktyczną aktywność budowlaną w gminie. Innym wskaźnikiem, który może prezentować aktywność budowlaną jest liczba oddanych do użytku mieszkań – tj. *mieszkania (budynki mieszkalne), których zakończenie budowy zgłoszone zostało przez inwestora powiatowemu organowi nadzoru budowlanego i organ ten nie zgłosił sprzeciwu - w drodze decyzji, lub na których użytkowanie inwestor uzyskał pozwolenie, w drodze decyzji, od organu nadzoru budowlanego*”. Należy więc mieć na uwadze, że wskaźnik GUS-u dotyczący nowych mieszkań odnosi się zarówno do zabudowy wielorodzinnej, jak i jednorodzinnej. **W latach 2014-2018 liczba mieszkań oddanych do użytku w gminie Zielonki kształtowała się na niezmiennym poziomie – ok. 10 mieszkań na 1000 mieszkańców/rok**, co świadczy o stałej intensywnej aktywności budowlanej na przestrzeni ostatnich lat, w porównaniu do pozostałych omawianych gmin, które poza Wielką Wsią i Michałowicami (w 2018 roku) osiągają niższe wartości wskaźnika (wyk.58). Warto podkreślić także intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej w gminie Wielka Wieś, która w ostatnich latach wyrosła na nowego lidera wśród analizowanych gmin.

O atrakcyjności mieszkaniowej i intensywnym rozwoju funkcji mieszkaniowej w gminie Zielonki świadczy także udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, zajętych pod budynki mieszkalne w powierzchni ogólnej gminy. Według danych Banku Danych Lokalnych GUS w 2014

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

roku obszary te stanowiły ponad 8% gminy Zielonki. Drugie w kolejności Michałowice posiadały ok. 4% obszarów zurbanizowanych i zabudowanych mieszkaniowych, a pozostałe gminy jedynie ok. 1%.

Wykres 58. Liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2014-2018.

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Biorąc pod uwagę dane dla poszczególnych sołectw gminy Zielonki można zauważyć, że od kilku lat **najwięcej mieszkań oddawanych jest do użytku w Zielonkach i Bibicach – średnio ok. 62 mieszkań na rok**. Wyróżnić należy także Węgrzce, gdzie występuje stabilny przyrost mieszkań – o ok. 25 na rok. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwyższy wskaźnik w 2018 roku osiągnął Boleń-Bosutów – 16,5 oraz Garlica Murowana – 15,6, co znacznie przewyższało średnią dla gminy (tab.36). Wyniki wyższe niż średnia gminna odnotowano także w Bibicach, Zielonkach i Dziekanowicach, co wskazuje na większą atrakcyjność osiedleńczą południowej części gminy.

Tabela 36. Liczba mieszkań oddanych do użytku w sołectwach gminy Zielonki w latach 2014-2018.

Sołectwo	Liczba mieszkań oddanych do użytku w:					Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w 2018 roku
	2014	2015	2016	2017	2018	
Batowice	2	2	2	3	1	2,2
Bibice	39	67	72	83	53	14,2
Bosutów-Boleń	11	7	14	12	9	16,5
Brzozówka	3	12	9	6	3	5,2
Dziekanowice	12	23	16	6	9	11,7
Garlica Duchowna	0	1	3	3	1	4,6

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Garlica Murowana	1	4	2	3	6	15,6
Garliczka	3	2	1	3	1	2,7
Grębynice	1	4	6	1	2	5,1
Januszowice	2	0	1	1	3	9,6
Korzkiew	0	0	2	1	1	5,0
Owczary	5	4	5	5	2	1,9
Pękwice	1	4	3	2	1	1,7
Przybysławice	4	4	3	4	2	2,9
Trojanowice	6	5	2	1	8	8,7
Węgrzce	20	20	31	35	31	9,7
Wola Zachariaszowska	14	5	5	4	6	8,3
Zielonki	72	61	56	35	89	14,2

Źródło: opracowanie własnych na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

*Sołectwo Osiedle Łokietka jest pokazane łącznie z sołectwem Zielonki ze względu na agregowanie danych w BDL GUS.

Według danych otrzymanych od Urzędu Gminy w Zielonkach w gminie w 2019 roku było 21 mieszkań komunalnych o średniej powierzchni 39,86 m², przy czym wielkość mieszkań jest bardzo zróżnicowana, a ich powierzchnia wynosi od 16 do 73 m². Zasób komunalny znajduje się głównie w Zielonkach (19 mieszkań komunalnych przy ul. Galicyjskiej) oraz po jednym mieszkaniu w Bibicach i Korzkwi. Wszystkie mieszkania komunalne są obecnie zasiedlone, łącznie w 2019 roku mieszkało w nich 41 lokatorów. Ponadto gmina dysponuje 11 lokalami socjalnymi, 1 mieszkaniem chronionym i 2 lokalami tymczasowymi. Ponadto w związku z zapotrzebowaniem gmina wynajmowała także lokal na cele socjalne w Garlicy Murowanej od Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie.

W pozostałych omawianych gminach zbliżona średnia wielkość mieszkania komunalnego występowała tylko w Kocmyrzowie-Luborzycy (w 2018 roku gmina ta posiadała 44 mieszkania komunalne). W gminach Liszki i Zabierzów mieszkania komunalne mają średnią wielkość pow. 40 m², ale jest ich znacznie mniej niż w Zielonkach (kolejno 6 i 14). Najmniejsza średnia powierzchnia mieszkania komunalnego jest w Michałowicach i wynosi 21m² przy 32 mieszkaniach. Mieszkań komunalnych według danych GUS nie posiadała jedynie gmina Wielka Wieś. Wśród omawianych gmin poza Zielonkami jedynie Kocmyrzów-Luborzycy i Zabierzów posiadają w swoim zasobie lokale socjalne – kolejno 16 i 6 lokali w 2018 roku.

Infrastruktura techniczno-sanitarna

Stan wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Zielonki kształtuje się na dobrym poziomie, jednak z pewną dysproporcją między siecią wodociągową a kanalizacyjną, która z uwagi na prowadzone wieloletnie inwestycje sukcesywnie się zmniejsza. **Z sieci wodociągowej na koniec 2019 roku korzystało ponad 98 % mieszkańców gminy. Z sieci kanalizacyjnej korzystało natomiast około 85% ogółu mieszkańców.** Według stanu na koniec 2019 roku wybudowana i użytkowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna w gminie Zielonki składa się z 208 km sieci kanalizacyjnej i 197 km sieci wodociągowej. Z uwagi na od lat realizowane inwestycje i zapoczątkowany w 2017 projekt „Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Zielonki-IV etap” (koniec realizacji w 2022 r.), współfinansowany ze środków Funduszu Spójności, wskaźniki te ulegają systematycznym wzrostom. Na terenie gminy działa 30 przepompowni ścieków (w tym dwie tłocznie), stacja zlewna nieczystości dowiezonych, 12 zbiorników retencyjnych, 6 ujęć wody pitnej (w skład których wchodzi 8 studni głębinowych; w trakcie uruchamiania jest kolejne ujęcie w Batowicach i realizowany odwiert następnej studni – w Przybysławicach) oraz 2 stacje uzdatniania wody. System wodno-kanalizacyjny jest zarządzany przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Zielonkach sp. z o.o. (z siedzibą w Węgrzcach), która jest gminnym przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym ze 100% udziałem w kapitale Gminy Zielonki. Gmina od 2008 roku realizuje duże projekty infrastrukturalne współfinansowane ze środków Funduszu Spójności, w ramach których systematycznie rozbudowuje i modernizuje urządzenia wodno-kanalizacyjne. Łączna wartość projektów infrastrukturalnych realizowanych przy współudziale środków unijnych od 2008 roku wynosi prawie 91,1 mln złotych, z czego kwota dofinansowania to nieco ponad 40 mln złotych (wg stanu na koniec 2019 roku). Projekty te są elementem wieloletniej polityki gminy Zielonki w zakresie sukcesywnej rozbudowy niezbędnej infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej, celem poprawy warunków życia mieszkańców, środowiska naturalnego oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Wspomnieć należy, że dzięki realizacji omawianych projektów, tylko od 2008 roku powstało ponad 100 km nowych sieci kanalizacyjnych zapewniających możliwość bezpośredniego przyłączenia prawie 10.000 mieszkańcom, ponad 10 km nowych sieci wodociągowych oraz trzy zbiorniki wody pitnej o łącznej pojemności ponad 2 tys. m³. Inne istotne inwestycje na terenie gminy Zielonki to m.in. zapoczątkowanie procesu stałej i kompleksowej wymiany hydrantów (30 szt.) oraz montaż 6 sztuk punktów pomiarowych z nakładką radiową na sieciach wodociągowych, których celem jak największa eliminacja strat wody i usprawnienie monitoringu podstawowych parametrów sieci wodociągowych (działania współfinansowane z Funduszu Spójności). PUK Zielonki sp. z o.o. aktywnie uczestniczy w rozwoju gminnej gospodarki wodno-ściekowej zarówno w dziedzinie projektowania zadań inwestycyjnych, jak i wykonawstwa urządzeń i sieci. Budowie oraz modernizacjom sieci towarzyszy ciągłe odnawianie i usprawnianie obiektów wodnych i kanalizacyjnych w aspekcie zabezpieczenia, funkcjonalności, wydajności i estetyki tej strategicznej infrastruktury. Działania te opierają się o nowoczesne rozwiązania techniczne i informatyczne, jak np. system zarządzania urządzeniami wod-kan (monitoring i sterowanie) oraz system GIS. W planach inwestycyjnych gminy Zielonki są kolejne przedsięwzięcia, kluczowe dla zabezpieczenia dostaw wody i odprowadzania ścieków, urbanizacji, dróg, ale i dostosowania się do zmian klimatycznych stanowiących coraz większe wyzwanie.

Pomimo iż na terenie gminy Zielonki nie znajduje się publiczna oczyszczalnia ścieków, dzięki podłączeniu do krakowskiego systemu kanalizacyjnego w 2015 roku (po 11 latach wspólnych

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

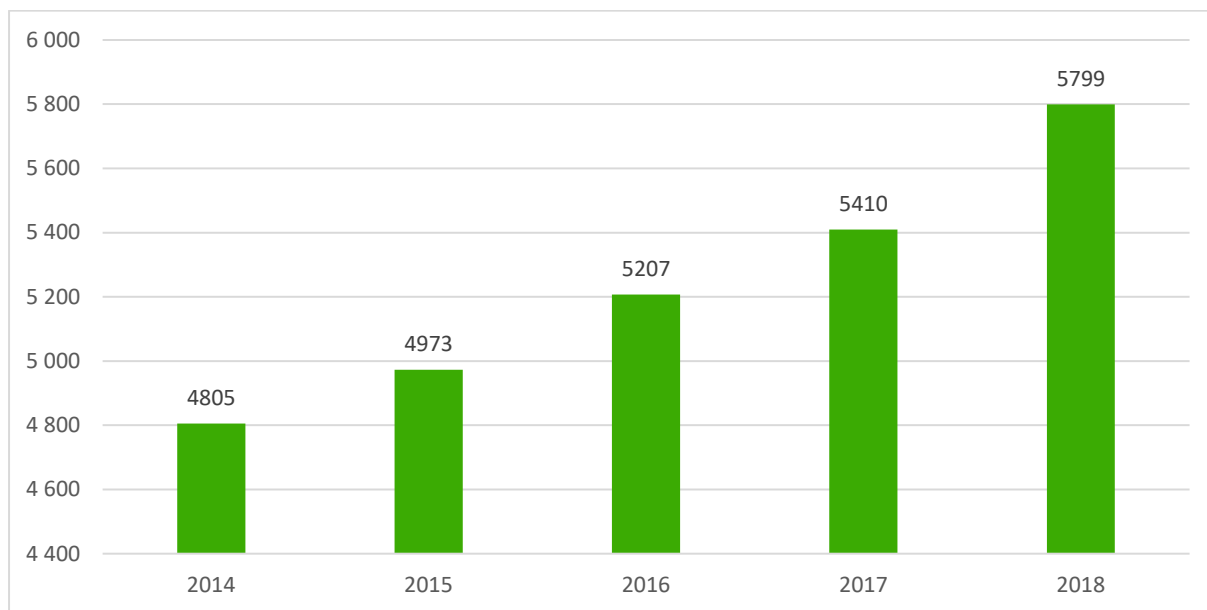
wieloletnich inwestycji w rozbudowę sieci kanalizacyjnych Krakowa i Gminy Zielonki) 100% ścieków z terenu gminy Zielonki jest przesyłane do oczyszczalni w Krakowie. Inwestycja ta została zrealizowana w ramach projektu „Gospodarka ściekowa Gminy Zielonki - **kanalizacja w zlewniach rzek Prądnik, Bibiczanka i Rozrywka**”, za co gmina otrzymała nagrodę **ekoPRZEDSIĘWZIĘCIE w Konkursie ekoLIDERZY 2016 w województwie małopolskim przyznawanym przez WFOŚiGW w Krakowie**. Ponadto w gminie Zielonki na koniec 2019 roku zarejestrowanych było 37 przydomowych oczyszczalni ścieków, co daje podstawę do oszacowania, iż korzystało z nich **ogółem ok. 0,5% mieszkańców**. Ciągła rozbudowa i przyłączanie kolejnych gospodarstw do sieci, jak również zakup przez gminę sieci wybudowanych przez prywatnych inwestorów to główne działania prowadzące do pełnego skanalizowania gminy⁸⁸.

W związku z intensywną rozbudową mieszkaniową na terenie gminy Zielonki pojawił się problem z odprowadzaniem wód opadowych. Gmina przy współpracy z właścicielami działek oraz prywatnymi inwestorami w ostatnich latach prowadzi działania poprawiające system odwodnienia. Do przykładów należą m.in. przebudowa i regulacja odpływu wód opadowych ze stawu w Brzozówce czy renowacje i wzmocnienia rowów przydrożnych w Dziekanowicach, Bosutowie i Garliczce.

Ważnym elementem infrastruktury technicznej, zwłaszcza w kontekście jakości powietrza, jest również sposób ogrzewania mieszkań. **W gminie Zielonki można zauważyć wyraźny wzrost liczby gospodarstw domowych, które do ogrzewania budynku wykorzystują kotły gazowe – w 2018 liczba ta wzrosła o blisko 21% w stosunku do roku 2014** (wyk.58). Wiąże się to z działaniami jakie gmina Zielonki podjęła w celu poprawy jakości powietrza m.in. opracowaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej czy Programu Ograniczenia Niskiej Emisji realizowanego w ramach ZIT dla KrOF. Działania polegają na przyznawaniu dotacji do wymiany kotłów węglowych na bardziej ekologiczne, w głównej mierze gazowe czy wykorzystujące odnawialne źródła energii oraz na przeprowadzaniu systematycznych kontroli palenisk domowych podczas których prowadzone są także działania informacyjne. Podobne tendencje można zauważyć w pozostałych analizowanych gminach, które również podejmują działania mające na celu poprawę jakości powietrza.

⁸⁸ Podsumowanie VII kadencji samorządu gminy Zielonki, Urząd Gminy Zielonki, 2018

Wykres 59. Liczba gospodarstw domowych korzystających z gazowego ogrzewania mieszkania w gminie Zielonki w latach 2014-2018.

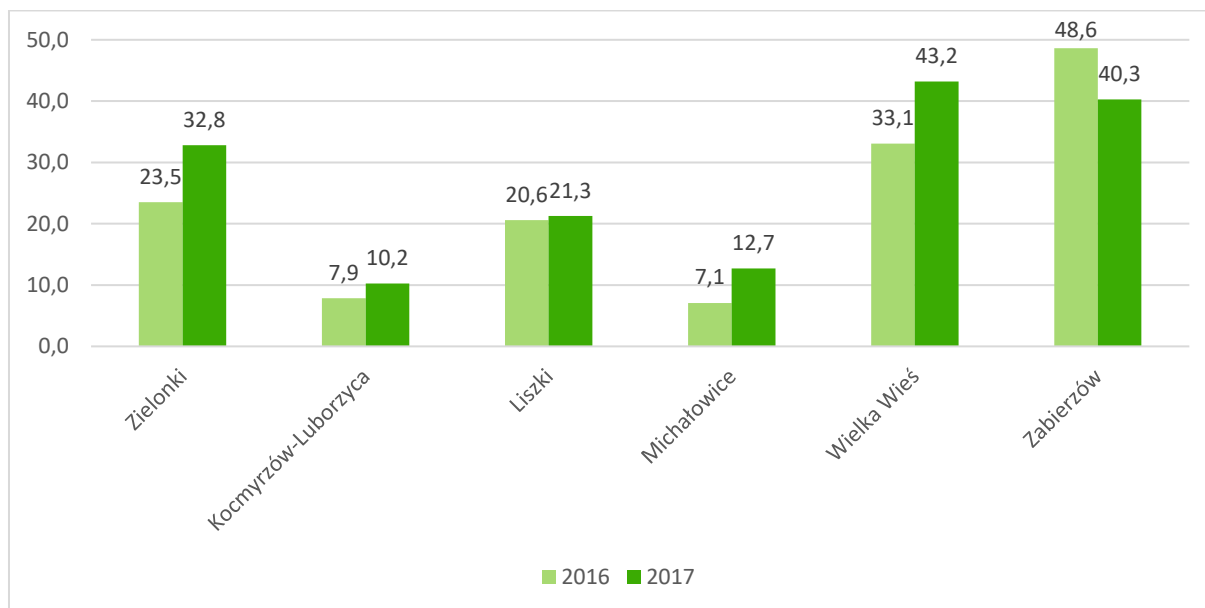
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Infrastruktura informatyczna

Obecnie coraz większy wpływ na poziom jakości życia mieszkańców ma dostęp do Internetu, w tym do szybkiego Internetu światłowodowego. Jednym z dostępnych wskaźników pokazujących stan infrastruktury informatycznej w gminie jest penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości minimum 30Mb/s. Wskaźnik ten pokazuje jaki odsetek wszystkich budynków mieszkalnych w danej gminie posiada dostęp do Internetu o wskazanej prędkości. Najlepszy wynik w tym zakresie osiągają gminy Wielka Wieś i Zabierzów, gdzie wartość wskaźnika w 2017 roku wynosiła ponad 40% (wyk.60). **W gminie Zielonki dostęp do szybkiego Internetu stacjonarnego posiada prawie 33% budynków mieszkalnych.** W gminie Zielonki widoczne są także duże dysproporcje w dostępie do Internetu pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Najlepiej sytuacja wygląda w Garlicy Duchownej (ponad 60%) oraz Zielonkach, Boleniu i Woli Zachariaszowskiej - ponad 50% (tab.37). W 4 miejscowościach (Korzkiew, Dziekanowice, Januszowice, Pękowice) dostęp do szybkiego łącza internetowego posiada mniej niż 10% budynków mieszkalnych, przy czym w Korzkwi nie ma ani jednego budynku mieszkalnego z dostępem do szybkiego Internetu. Przedstawione dane wskazują na potrzebę dalszych działań w celu rozwoju dostępności infrastruktury teleinformatycznej w gminie Zielonki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 60. Penetracja budynkowa zasięgami Internetu Stacjonarnego o przepustowości minimum 30Mb/s w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2016-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE.

Tabela 37. Penetracja budynkowa zasięgami Internetu Stacjonarnego o przepustowości minimum 30Mb/s w gminie Zielonki według miejscowości w roku 2017.

Miejscowość	Wartość wskaźnika	Miejscowość	Wartość wskaźnika
BATOWICE	13,4%	JANUSZOWICE	2,2%
BIBICE	19,6%	KORZKIEW	0,0%
BOLEŃ	53,7%	OWCZARY	29,7%
BOSUTÓW	32,1%	PĘKOWICE	6,9%
BRZOZÓWKA	27,9%	PRZYBYSŁAWICE	41,9%
DZIEKANOWICE	0,2%	TROJANOWICE	30,4%
GARLICA DUCHOWNA	60,2%	WĘGRZCE	28,0%
GARLICA MUROWANA	21,3%	WOLA ZACHARIASZOWSKA	51,5%
GARLICZKA	20,2%	ZIELONKI	57,2%
GRĘBYNICE	34,3%		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE.

Gmina Zielonki oferuje stosunkowo wysokie warunki mieszkaniowe i może być określana jako dobre miejsce do mieszkania. Potwierdzeniem są otrzymane przez gminę certyfikaty i nagrody oraz pozycje zajmowane w różnego rodzaju prestiżowych rankingach.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Gmina Zielonki w ostatnich latach wysoko pozycjonowała się w kompleksowym **Rankingu Samorządów Małopolski**⁸⁹ opracowywanym co roku przez Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji. Od 2014 gmina Zielonki jest klasyfikowana w czołowej 10 gmin, zajmując w roku 2019 miejsce 4. Gmina zyskała najlepsze oceny w kategoriach: wyniki egzaminu gimnazjalnego i ósmoklasisty (1 miejsce w województwie), liczba podmiotów gospodarki narodowej w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym oraz saldo migracji na 1000 ludności.

Ponadto gmina otrzymała następujące certyfikaty:

- **Certyfikat Miejsce Przyjazne Maluchom** - przyznawany miejscom, w których pojawienie się rodziców z małymi dziećmi nie stwarza problemu – mogą to być restauracje, kawiarnie, kina, muzea, firmy i inne instytucje. W 2014 roku przyznano certyfikaty 3 obiektom znajdującym się w gminie Zielonki: restauracji Malinowy Anioł, Bibliotece Publicznej w Zielonkach oraz Centrum Rozwoju Dzieci i Młodzieży Ekoland w Węgrzcach.
- **Małopolska Wieś w Sieci** – wyróżnienie dla sołectwa Węgrzce w 2019 r. w konkursie Małopolska Wieś organizowanym przez UMWM, którego celem jest wspieranie pozytywnych zmian zachodzących na polskich wsiach. W ramach kategorii Małopolska Wieś w Sieci oceniana jest m.in. łatwość wyszukiwania strony sołectwa w Internecie; szata graficzna strony/profilu na portalu społecznościowym i jakość zamieszczanych materiałów graficznych; czytelność strony; jakość i ilość informacji tam umieszczanych; aktualność profilu, ilość wejść na stronę w 2018 roku oraz ilość odsłon artykułów.

Reasumując gmina Zielonki jest atrakcyjnym miejscem do mieszkania. W ostatnich latach następuje ciągły przyrost nowych budynków mieszkalnych, z ukierunkowaniem na zabudowę jednorodziną. Zdecydowanie większa aktywność osiedleńcza występuje w południowej części gminy. Gmina Zielonki cechuje się także dobrym stopniem wyposażenia w infrastrukturę komunalną – z sieci wodociągowej korzystało w 2019 roku 98% mieszkańców, a z kanalizacyjnej – 85%. Ciągła rozbudowa i dążenie do pełnego skanalizowania gminy są w dużej mierze możliwe dzięki środkom pozyskanym z Funduszu Spójności. Na uwagę zasługują także działania gminy w zakresie połączenia z krakowskim systemem kanalizacyjnym umożliwiającym przesyłanie 100% ścieków do

⁸⁹ Ranking obejmuje wszystkie gmin małopolskich (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) i jest opracowywany na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie w 11 kategoriach: średnioroczne wydatki majątkowe inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2016–2018), średnioroczny wskaźnik zadłużenia budżetów gmin (za lata 2016–2018), wydatki bieżące budżetów gmin na administrację publiczną na 1 mieszkańca w 2018 r., średnioroczne środki z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegające zwrotowi na finansowanie programów i projektów unijnych stanowiące dochód budżetów gmin na 1 mieszkańca (za lata 2016–2018), odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3–6 lat w 2018 r., wydatki budżetów gmin na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem wydatków majątkowych inwestycyjnych) na 1 mieszkańca w 2018 r., udział środków przekazanych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wydatkach bieżących budżetów gmin w 2018 r., wyniki egzaminu gimnazjalnego i ósmoklasisty w roku szkolnym 2018/2019, liczba podmiotów gospodarki narodowej w REGON na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r. oraz saldo migracji na 1000 ludności w 2018 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

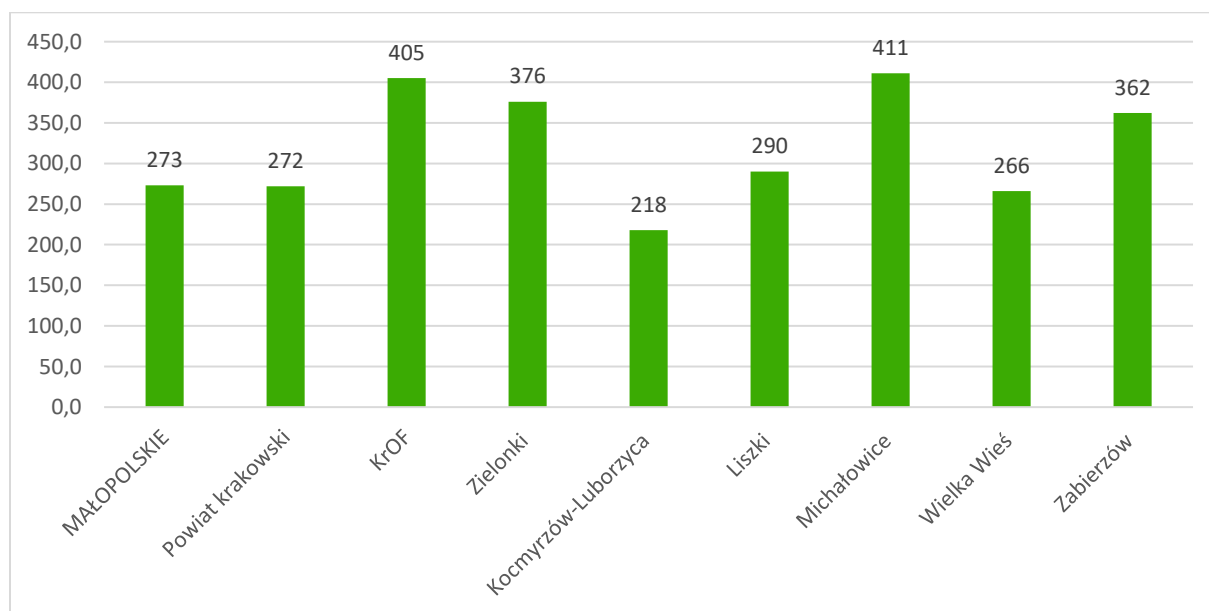
oczyszczalni ścieków w Krakowie oraz działania na rzecz poprawy jakości powietrza m.in. wymiana ogrzewania mieszkań na gazowe.

Gospodarka odpadami

Gospodarowanie odpadami komunalnymi jest bardzo istotną kwestią, zarówno pod kątem jakości życia mieszkańców, jak i stanu środowiska przyrodniczego. **Jest to także temat, który w najbliższym czasie może być jednym z największych wyzwań dla gminy.** Wprowadzane i planowane zmiany w ustawodawstwie na poziomie krajowym będą miały znaczący wpływ na funkcjonowanie odbioru odpadów komunalnych w gminie. **Najważniejszą kwestią może nie być wzrastająca liczba wytwarzanych odpadów komunalnych, ale sposób ich przetwarzania spełniający wymogi dyrektyw unijnych, jak i odpowiadający na potrzeby mieszkańców.** Przykładem na poparcie tego stwierdzenia może być Dania. W 2015 roku w Danii przypadało średnio ponad 700 kg odpadów na mieszkańca, podczas gdy w Polsce było to niewiele ponad 300 kg. Duża ilość odpadów w Danii pokazuje sprawność ich systemu zbierania odpadów - im lepiej zbieramy odpady, tym więcej ich produkujemy. **Kluczową sprawą jest jednak przetwarzanie odpadów komunalnych** – Dania jest także liderem jeśli chodzi o recykling i ponowne wykorzystania odpadów np. do ogrzewania budynków. Odpady składowane stanowią tam jedynie 1% ogółu⁹⁰.

Gmina Zielonki w 2018 roku plasowała się czołowiec omawianych gmin jeśli chodzi o **ilość odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe** - zajmując 2 miejsce za Michałowicami. **Średnio jeden mieszkaniec gminy Zielonki wytwarzał 376 kg odpadów w ciągu roku (wyk.60).**

Wykres 61. Odpady zebrane z gospodarstw domowych w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2018 roku (w kg/mieszk.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

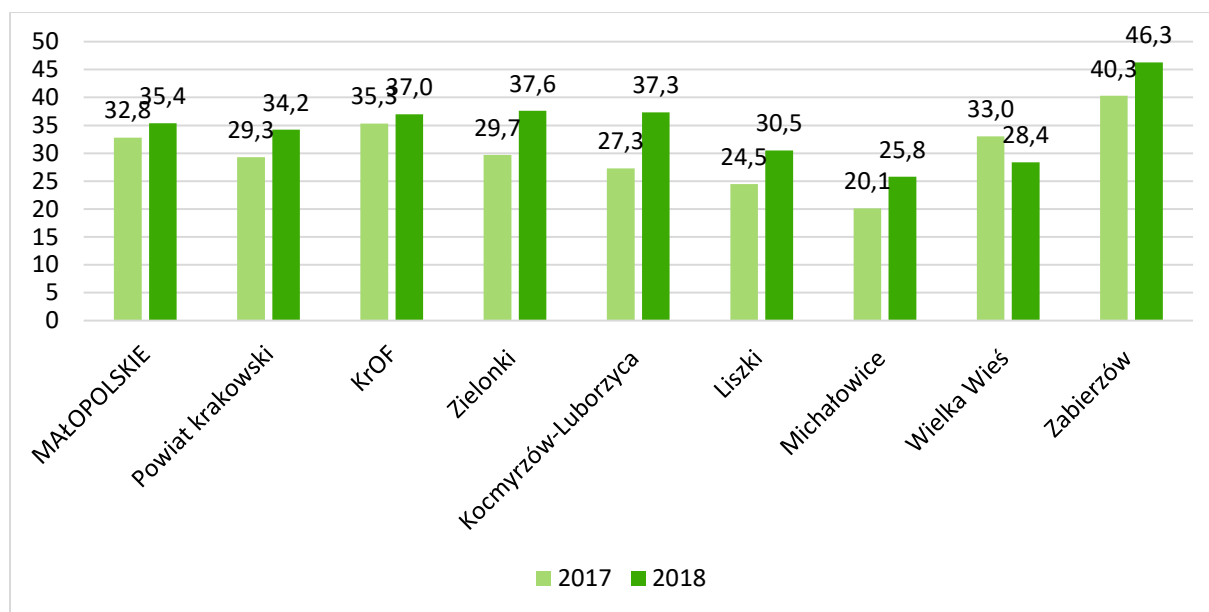
Jest to wynik zdecydowanie wyższy niż średnia dla województwa małopolskiego czy powiatu krakowskiego – ok. 100 kg więcej (w 2018 r.). W 2019 roku ilość ta jeszcze wzrosła osiągając wartość

⁹⁰ <https://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/society/20180328STO00751/zarządzanie-odpadami-w-ue-fakty-i-liczby-infografika>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

456 kg odpadów na 1 mieszkańca. Można się spodziewać, że ilość wytwarzanych śmieci będzie w kolejnych latach się zwiększała. Do głównych przyczyn takiej sytuacji można zaliczyć rosnącą zamożność mieszkańców gminy Zielonki, a tym samym nabywanie większej liczby produktów, oraz coraz większą świadomość ekologiczną mieszkańców w zakresie segregowania odpadów. **Analizując dostępne w GUS dane dotyczące selektywnej zbiórki odpadów, w 2018 roku gmina Zielonki wypadła całkiem dobrze ze wskaźnikiem równym 37,6%**, co jest wynikiem nieco wyższym niż średnia dla województwa, powiatu czy gmin Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (wyk.62).

Wykres 62. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów zebranych w ciągu roku z gospodarstw domowych w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w latach 2017-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Wśród omawianych jednostek terytorialnych jedynie Zabierzów osiągnął lepszy wynik. Warto podkreślić także jeden z większych wzrostów odsetka odpadów zebranych selektywnie w stosunku do roku 2017 – o blisko 8 punktów procentowych. Poziom recyklingu jest kwestią szczególnie ważną z uwagi na konieczność spełnienia wspomnianych już norm unijnych, które w 2020 roku powinny wynieść 50%. Przy równoczesnej zmianie wzoru obliczania tego wskaźnika, osiągnięcie wymaganego poziomu może być bardzo trudne. W celu jego osiągnięcia istotne będzie wzmożenie działań gmin m.in. działania edukacyjne i informacyjne skierowane do mieszkańców, tak aby zachęcać ich do odpowiedniego segregowania odpadów.

Przedstawione powyżej wskaźniki są gromadzone przez GUS na podstawie przepisów obowiązujących do 2019 roku, co stanowi pewne utrudnienia dla dogłębnej analizy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami w gminach. Po zniesieniu przetargów ryczałtowych, ujednoczeniu częstotliwości odbioru odpadów, czy wprowadzeniu obowiązku odbioru odpadów zielonych, dane statystyczne w obszarze odbioru odpadów komunalnych przez gminy staną się bardziej porównywalne.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W gminie Zielonki od 2019 roku obowiązują nowe stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Za odpady zbierane selektywnie mieszkańcy zabudowy jednorodzinnej w gminie Zielonki płacą 24 zł miesięcznie od osoby, a w przypadku zabudowy wielorodzinnej – 32 zł. Jeśli odpady nie są zbierane w sposób selektywny, opłaty wynoszą kolejno 37 lub 45 zł miesięcznie za mieszkańca. W stosunku do roku 2018 nastąpił blisko dwukrotny wzrost opłat. W pozostałych analizowanych gminach obowiązujące stawki kształtują się na podobnym poziomie, jedynie w Liskach i Michałowicach są nieco wyższe – min. 30 zł za odpady zbierane selektywnie (tab.38).

Tabela 38. Aktualne miesięczne stawki za odbiór odpadów na osobę w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych.

Gmina	Aktualna stawka za odbiór odpadów:	
	segregowanych	nieselegrowanych
Zielonki	24 zł/32 zł	37 zł/45 zł
Kocmyrzów-Luborzyca	24 zł	48 zł
Liszki	30 zł	60 zł
Michałowice	32 zł	64 zł
Wielka Wieś	23 zł	69 zł
Zabierzów	23 zł	46 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronach internetowych poszczególnych gmin.

W 2019 roku UOKiK przedstawił raport, w którym zwraca uwagę, że przyczyną wzrostu kosztów wywozu odpadów są m.in. brak konkurencji wśród firm odpowiedzialnych za wywóz odpadów. Zbyt mała konkurencja tego typu podmiotów na rynku powoduje, że do przetargów startuje mniej podmiotów, a ceny ich usług są wyższe. W dłuższej perspektywie problem ten może się jeszcze pogłębiać. Kolejnym ważnym czynnikiem powodującym wzrost cen śmieci są podwyższone koszty Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, ze względu na bardziej kosztowny proces odbioru śmieci, który wynika m.in. z tego, że w związku z wprowadzeniem Jednolitego Systemu Segregowania Odpadów (JSSO) musimy dziś segregować na więcej frakcji niż kiedyś⁹¹.

W gminie Zielonki w 2020 roku odpady są odbierane przez 3 firmy: MPMO S.A. w Krakowie oddział w Miechowie (odpady zmieszane), TAMAX Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Sędziszowie (odpady segregowane) oraz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MIKI w Krakowie (odpady biodegradowalne). Odpady zmieszane i biodegradowalne są odbierane co 2 tygodnie od mieszkańców zabudowy jednorodzinnej i raz w tygodniu od mieszkańców Wspólnot Mieszkaniowych. Odpady segregowane są odbierane raz w miesiącu z zabudowy jednorodzinnej i raz w tygodniu z zabudowy wielorodzinnej. Na terenie gminy Zielonki funkcjonują 2 PSZOK-i: w Zielonkach i Węgrzicach. Działają one w okresie marzec-listopad w każdą sobotę w godz. 10:00-18:00. Przyjmują one odpady segregowane tj. papier, szkło, metal, tworzywa sztuczne, bioodpady, jak również odpady wielkogabarytowe (m.in. meble), zużyte opony, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny oraz odpady budowlane. Mieszkańcy dokonujący opłaty za odbiór odpadów w gminie Zielonki mogą bezpłatnie oddawać odpady do PSZOK-u według

91 Na podstawie: https://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=16405 oraz <http://regiodom.pl/porta1/wiadomosci/zmiany-w-prawie/nowa-ustawa-smieciowa-beda-rekordowe-oplaty-za-wywoz-smieci-w-2020-r>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

obowiązujących limitów. Dodatkowo w budynkach użyteczności publicznej m.in. Urzędzie Gminy można oddawać zużyte baterie i akumulatory, a w ośrodkach zdrowia w Węgrzicach, Brzozówce i Batowicach oraz aptece w Boleniu można oddawać przeterminowane leki. Wśród omawianych gmin jedynie w Zabierzowie nie działa PSZOK, pozostałe gminy posiadają 1 lub 2 takie obiekty o zróżnicowanych zasadach funkcjonowania. Działanie PSZOK-ów na terenie gminy wpływa na podniesienie jakości życia mieszkańców, którzy mogą oddawać problematyczne odpady na bieżąco blisko swojego miejsca zamieszkania.

W gminie Zielonki występuje także – podobnie jak w innych gminach - problem dzikich wysypisk śmieci, który w szczególności widoczny jest na granicy gminy z Krakowem. Wiąże się on głównie z dużą ilością odpadów budowlanych przemieszanych z odpadami bytowymi, które są w znacznej części nieprawidłowo utylizowane przez firmy budowlane. Rozwiązaniem może być wprowadzenie nowych zasad przyjmowania takich odpadów w PSZOK-ach funkcjonujących na terenie gminy np. poprzez zwiększenie limitów lub utworzenie specjalnych zasad odbioru odpadów budowlanych od deweloperów i firm remontowych, lub wprowadzenie systemu kontroli miejsc budowy na terenie gminy.

Problemy związane z gospodarką odpadami, które występują w gminach mają również swoje początki w niesprawnym systemie ogólnopolskim, na co zwracają uwagę m.in. eksperci Związku Gmin Wiejskich⁹². Obecny system gospodarowania odpadami jest bardzo skomplikowany, **duża odpowiedzialność i obowiązki leżą po stronie samorządów lokalnych, przy jednoczesnym ograniczeniu ich samodzielności w zakresie sposobu realizowania tego zadania gminy**. Ostatnie wprowadzone zmiany w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku ograniczają gminom możliwości pełnej kontroli odbioru odpadów z terenów nie zamieszkałych m.in. obiektów usługowo-handlowych czy biurowców. Według najnowszych zapisów właściciele takich terenów mogą przystąpić do gminnego systemu odbioru odpadów dobrowolnie. Problemem dla gmin może być także zbyt krótki czas na wprowadzenie w życie nowych ustaleń.

Ważną kwestią zdaniem ekspertów jest także dążenie do możliwie szybkiego ograniczenia tzw. „anonimowości odpadów”. Eksperci ZGW zwracają uwagę, że różnicowanie opłat za segregowanie i niesegregowanie odpadów jest potrzebne, jednak sztywne ustalenia wielokrotności tych opłat powinny być zmienione na rzecz poziomu minimalnej różnicy pomiędzy tymi opłatami. Brak jasnych i skutecznych metod kontroli i egzekwowania, czy odpady są faktycznie zbierane selektywnie, powoduje potencjalną nierówność obywateli, stanowiącą istotny problem zwłaszcza w przypadku zabudowy wielorodzinnej. Na terenie gminy Zielonki z uwagi na dominującą zabudowę jednorodzinną, ten problem może występować w nieco mniejszym stopniu.

Bardzo istotny jest również **brak zdecydowanych działań na rzecz poprawy recyklingu zbieranych odpadów**. W Polsce występuje problem z przetwarzaniem zebranych odpadów segregowanych związany z **brakiem rynku surowców wtórnych**. Na zebrane selektywnie przez mieszkańców i gminę odpady nie ma zapotrzebowania, a często zdarza się, że za odbiór odpadów segregowanych

⁹² Na podstawie: Opinia Zarządu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw - wersja z 9 stycznia 2019 r., <https://regiony.rp.pl/finanse/uslugi-komunalne/18821-smieci-pod-czujnym-okiem-gminy>, <https://www.portalsamorzadowy.pl/gospodarka-komunalna/leszek-swietalski-obywatele-nie-zaplaca-40-zl-za-wywoz-smieci-a-ceny-drastycznie-rosna,128051.html>, <https://regiony.rp.pl/finanse/22711-z-recyklingiem-nie-tak-prosto>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

są wyższe opłaty, co może skutecznie zniechęcać mieszkańców do ekologicznej postawy. Jak pokazuje przykład duński, system gospodarowania odpadami jest sprawny wtedy, gdy zarówno zbieramy, jak i przetwarzamy zebrane odpady. Rozwiązaniem, przynajmniej w części, może być **wprowadzenie rozszerzonej odpowiedzialności przedsiębiorców (ROP)**. Obecnie trwają prace nad wprowadzeniem zapisów dostosowanych do dyrektyw unijnych m.in. poprzez ustanowienie tzw. opłat produktowych w polskim systemie. Zaangażowanie przedsiębiorców produkujących opakowania w przetwarzanie zebranych selektywnie surowców oraz stworzenie zapotrzebowania na takie surowce na rynku są kluczowymi kwestiami w tym temacie.

Atrakcyjność turystyczna gminy

Na atrakcyjność turystyczną miast i gmin wpływają różne czynniki. Są to głównie aspekty przyrodnicze m.in. walory turystyczne tj. ukształtowanie krajobrazu czy jego specyficzne elementy; aspekty kulturowe tj. atrakcje turystyczne i zabytki kultury; oraz szeroko rozumiana infrastruktura turystyczna obejmująca m.in. dostępność obiektów noclegowych oraz innych usług np. gastronomicznych, które odpowiadają na potrzeby turystów⁹³.

Położenie gminy Zielonki na obszarze atrakcyjnej przyrodniczo Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz bezpośrednie sąsiedztwo dużego ośrodka turystyczno-kulturalnego jakim jest Kraków wpływają na potencjał turystyczny gminy. Powiat krakowski, w obrębie którego leży gmina Zielonki, jest określany jako obszar atrakcyjny turystycznie w skali całego kraju. W raporcie GUS z 2015 r. (notatka informacyjna z aktualizacją 2017 r.) pn. „Analiza walorów turystycznych powiatów...”⁹⁴ uplasował się na 9 miejscu wśród powiatów z łączną wartością wskaźnika atrakcyjności turystycznej równą 19,1 punktów. Powiat krakowski został najwyższej oceniony w zakresie atrakcyjności biznesowo-hotelowej (27,3 punktów, co wynika m.in. z obecności w podkrakowskich miejscowościach obiektów hotelowych specjalizujących się w organizacji ślubów i wydarzeń biznesowych) oraz atrakcyjności kulturowej (24,1 punktów). Najmniej punktów uzyskał w zakresie atrakcyjności środowiskowej – 10,0, co jest spowodowane brakiem większych zbiorników wodnych oraz miejscowości uzdrowiskowych, które były jednymi ze składowych oceny. Warto zauważyć, że podobny potencjał turystyczny charakteryzuje okoliczne gminy m.in. Skałę czy Jerzmanowice-Przegiń. Posiadają one wysokie walory przyrodnicze (skałki wapienne, Dolina Prądnika, Ojcowski Park Narodowy), jak i ciekawe dziedzictwo kulturowe (zamek w Pieskowej Skale, zabytkowe kościoły czy tradycje rzemieślnicze m.in. kowalstwo artystyczne). W celu zapoczątkowania współpracy i integracji kulturalnej gmin, jak również promowania walorów turystycznych tego regionu w 1991 roku powstał Związek Gmin Jurajskich. Stowarzyszenie obejmuje gminy z województw małopolskiego i śląskiego o podobnych potencjałach turystycznych, w tym m.in. gminę Zielonki⁹⁵.

Do najważniejszych walorów turystycznych gminy Zielonki można zaliczyć dolinki podkrakowskie, które wyróżniają się pod kątem ukształtowania terenu (odsłonięcia skał wapiennych, wąwozy o zróżnicowanym przebiegu), jak również różnorodności przyrodniczej (łągi olszowe, lasy bukowe). Są to: Dolina Bibiczanki, Dolina Garliczki, Dolina Korzkiewki oraz największa Dolina Prądnika. Inne walory krajobrazowe gminy Zielonki to jej pagórkowaty charakter i punkty widokowe zapewniające jedną z najpiękniejszych panoram Krakowa oraz okazy starych drzew. Rekreację na terenie gminy ułatwiają oznakowane szlaki rowerowe i piesze. Łącznie przez gminę prowadzi ok. 100 km tras rowerowych (szlaki: czerwony, niebieski, zielony, czarny i żółty), które

⁹³ Marciszewska B., 2010, *Potencjał turystyczny regionu a kreowanie jego wizerunku*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 52.

⁹⁴ Analiza walorów turystycznych powiatów opracowana przez GUS opiera się na wskaźniku atrakcyjności turystycznej uwzględniającym 3 podstawowe aspekty: 1) atrakcyjność środowiskową (WAS), w tym wskaźnik długości linii brzegowej, wskaźnik wód, wskaźnik obszarów górskich, wskaźnik obszarów chronionych, wskaźnik liczby łóżek w zakładach uzdrowiskowych; 2) atrakcyjność kulturową (WAK), w tym liczbę zwiedzających, liczbę zabytków ogółem i zabytków powstałych przed XVI w., obiekty z listy UNESCO, liczbę pielgrzymów, liczbę pomników historii, liczbę miejsc na widowni w teatrach, liczbę uczestników imprez masowych; 3) atrakcyjność biznesowo-hotelową (WAB), w tym wskaźnik miejsc noclegowych w obiektach hotelowych, wskaźnik sal konferencyjnych. Za: „Analiza walorów turystycznych powiatów i ich bezpośredniego otoczenia” – notatka informacyjna GUS z 20.12.2017 r.

⁹⁵ <https://www.jura.info.pl/kategorie/zwiazek-gmin-jurajskich>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

wyposażone są w infrastrukturę turystyczną tj. tablice informacyjne czy punkty wypoczynkowe m.in. w Zielonkach, Węgrzcach, Pękowicach, Brzozówce, Bosutowie, Dziekanowicach czy Grębynicach. Szlak czerwony i zielony mają charakter okrężny i przebiegają niemal przez całą gminę, natomiast szlak niebieski, żółty i czarny mają charakter średnicowy i stanowią łączniki między szlakami dłuższymi umożliwiając dowolne skrócenie tras. Gmina Zielonki oferuje także atrakcje dla miłośników pieszych wędrówek. Przez gminę przebiega kilka szlaków pieszych, które są dostępne także dla rowerzystów:

- **Szlak Orlich Gniazd** – jeden z najbardziej popularnych pieszych szlaków w Polsce łączący średniowieczne zamki na terenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w gminie Zielonki prowadzi do zamku w Korzkwi, który stanowi pierwszy obiekt na jego trasie;
- **Szlak Twierdzy Kraków** – łączący poaustriackie fortyfikacje na obrzeżach Krakowa, w gminie Zielonki obejmuje forty w Zielonkach, Pękowicach i Węgrzcach;
- **Drogi św. Jakuba** – szlak pielgrzymkowy należący do sieci europejskich szlaków prowadzących do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostella. W gminie Zielonki jego przebieg pokrywa się ze Szlakiem Orlich Gniazd;
- **Niebieski Kluczwoły** – dawny szlak rowerowy prowadzący do Doliny Kluczwoły, fragmentami pokrywa się z przebiegiem niebieskiego szlaku rowerowego.

Ponadto na terenie gminy wytyczone są: Szlak Stanisława Wyspiańskiego (o długości 3,6km prowadzący przez Bibice, Węgrzce i Boleń wokół miejsc związanych z artystą) i ścieżka historyczno-edukacyjna „Zjednoczeni w Niepodległej” (o długości 5,8km, wyposażona w tablice informacyjne, prowadzi przez Wolę Zachariaszowską, Garlicę Murowaną i Bibice), przedstawiająca granicę dawnych zaborów – Imperium Rosyjskiego z Austro-Węgrami. Przez teren gminy przebiega również Samochodowy Szlak Cysterski – fragment łączący klasztor w Mogile z obiektem w Prandocinie. W gminie działają także stadniny koni – w Korzkwi i Węgrzcach⁹⁶.

Gmina Zielonki posiada także atrakcyjne walory kulturowe. Na jej terenie znajduje się wiele zabytkowych obiektów m.in. kościoły parafialne w Korzkwi i Zielonkach, średniowieczny zamek w Korzkwi, zespoły dworsko-parkowe w Boleniu i Garlicy Murowanej, zespół pałacowo-parkowy w Owczarach, a także domy drewniane i murowane, młyny (Zielonki), kapliczki przydrożne (m.in. Grębynice, Garliczka, Owczary), fortyfikacje należące do zewnętrznego III pierścienia Twierdzy Kraków (w Zielonkach, Węgrzcach, Bibicach i Pękowicach) oraz stanowiska archeologiczne (m.in. osada i cmentarzysko neolityczne w Batowicach czy cmentarzysko kultury ceramiki sznurowej w Bosutowie). W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Zielonki (GEZ) zaktualizowanej w 2017 roku ujęto 79 obiektów, większość z nich zlokalizowana jest w Zielonkach (22), Korzkwi (11) i Węgrzcach (10). Na terenie gminy Zielonki znajduje się także 9 zabytków wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego – są to głównie forty i zespoły dworskie oraz zamek w Korzkwi.

⁹⁶ Na podstawie: przewodnika rowerowego „Od Krakowa do Ojcowa – rowerem przez Zielonki” (2014) oraz mapy turystycznej gminy Zielonki (2018).

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Tabela 39. Zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Zielonki według miejscowości.

MIEJSCOWOŚĆ	Liczba obiektów ujętych w GEZ	MIEJSCOWOŚĆ	Liczba obiektów ujętych w GEZ
BATOWICE	3	JANUSZOWICE	2
BIBICE	4	KORZKIEW	11
BOLEŃ	6	OWCZARY	3
BOSUTÓW	2	PĘKOWICE	1
BRZOZÓWKA	0	PRZYBYSŁAWICE	0
DZIEKANOWICE	3	TROJANOWICE	3
GARLICA DUCHOWNA	5	WĘGRZCE	10
GARLICA MUROWANA	1	WOLA ZACHARIASZOWSKA	0
GARLICZKA	1	ZIELONKI	22
GRĘBYNICE	2		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2018-2021.

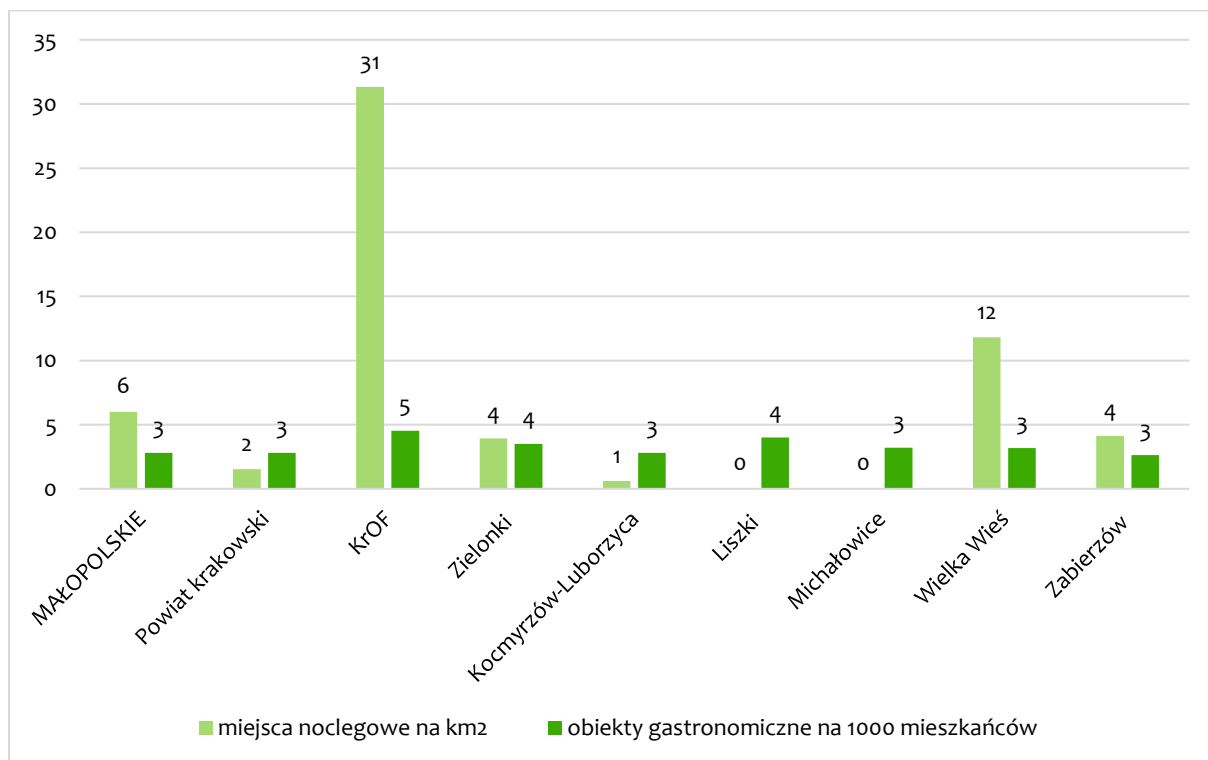
Gmina Zielonki charakteryzuje się także unikatowym niematerialnym dziedzictwem kulturowym. Są to tzw. „Pucheroki” (zwyczaj wielkanocny wywodzący się od krakowskich żaków, w Niedzielę Palmową dzieci ubrane w kozuchy i stożkowe czapki chodzą od domu do domu recytując wierszyki i otrzymując w podziękowaniu drobny poczęstunek) oraz bożonarodzeniowe „Herody” (inscenizacja wydarzeń na dworze króla Heroda po Narodzeniu Jezusa, występujący noszą kolorowe zdobione stroje oraz wykonują dodatkowo pastorałki, aby zapewnić odwiedzanemu domostwu szczęście).

Gmina Zielonki charakteryzuje się raczej słabo rozwiniętą infrastrukturą turystyczną obejmującą miejsca noclegowe oraz zaplecze gastronomiczne. W 2018 roku w gminie na km² przypadały 4 miejsca noclegowe oraz 4 obiekty gastronomiczne na 1000 mieszkańców (wyk.63). Na terenie gminy działa kilka hoteli m.in. w Bibicach i Korzkwi, Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy ZHP w Korzkwi oraz 6 obiektów agroturystycznych wpisanych do ewidencji gminnej (m.in. w Januszowicach i Boleniu). Według danych Urzędu Gminy w Zielonkach w roku 2019 z obiektów noclegowych w gminie skorzystało ok. 11 tys. turystów, z czego 2,5% stanowili turyści zagraniczni. Średnio spędzali oni w Zielonkach 2 noce.

Według danych GUS gmina nie ponosiła niemal żadnych wydatków na turystykę w ostatnich pięciu latach. Warto natomiast wspomnieć o przygotowanych przez gminę materiałach promocyjnych m.in. wydany w 2014 roku przewodnik rowerowy po gminie, mapa turystyczna gminy z 2018 roku czy gadżety ze zdjęciami atrakcji turystycznych (kalendarze, kubki, torby płócienne). Wskazuje to, że obecnie w gminie Zielonki turystyka nie stanowi priorytetowego kierunku inwestycyjnego i bardziej istotne są działania i inwestycje skierowane do obecnych i potencjalnych mieszkańców gminy, które mają na celu poprawę jakości życia w Zielonkach np. o charakterze rekreacyjnym.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 63. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km² oraz liczba obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2018 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Mobilność - infrastruktura transportowa i komunikacja publiczna

Bardzo ważnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców w gminie oraz na możliwości jej rozwoju gospodarczego jest infrastruktura transportowa. Rozbudowany i sprawnie działający system komunikacji może stanowić nie tylko jeden z czynników przyciągających inwestorów, ale przede wszystkim ma bardzo duże znaczenie w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom i możliwości realizacji ich podstawowych potrzeb.

System transportu w gminie powinien uwzględniać zarówno zewnętrzną dostępność komunikacyjną do centralnych ośrodków wojewódzkich (w przypadku gminy Zielonki – do Krakowa), jak również wewnętrzną siatkę połączeń między poszczególnymi miejscowościami.

Gminę Zielonki przecinają drogi o znaczeniu krajowym: droga krajowa nr 7 łącząca Gdańsk z przejściem granicznym w Chyżnem oraz droga wojewódzka nr 794 Kraków-Koniecpol. Przez gminę przebiega także 8 dróg powiatowych: DP2133K (Januszowice-Cianowice), DP2144K (Iwanowice Włociańskie-Brzozówka), DP2151K (Zielonki-Wilczkowice), DP2153K (po granicy, Michałowice Komora-Górna Wieś), DP2156K (Węgrzce-Batowice), DP2158K (Węgrzce-Kraków Tonie), DP2193K (Zielonki-Kraków Witkowice), DP2293K (Batowice-Prusy). **Sieć dróg uzupełniają drogi gminne o łącznej długości 172 km, z czego 71% posiada powierzchnię bitumiczną, 21% gruntową i 8% tłuczniową.**

Gmina Zielonki jest dobrze skomunikowana z Krakowem pod kątem dostępności drogowej. Średni czas dojazdu transportem kołowym wynosi 16 minut i jest podobny w pozostałych analizowanych gminach (jedynie dojazd z Kocmyrzowa-Luborzycy przekracza 20 minut). Na przestrzeni ostatnich lat zarówno na obszarze KrOF, jak i w powiecie krakowskim, zauważa się wzrost liczby pojazdów kołowych (w tym samochodów), co wskazuje, że i w gminie Zielonki występuje taka tendencja, co podkreśla wartość wskaźnika zarejestrowanych w gminie pojazdów w przeliczeniu na mieszkańca, która jest stosunkowo wysoka (1,01 – druga najwyższa wśród analizowanych gmin⁹⁷). Dużym utrudnieniem dla osób dojeżdżających do Krakowa transportem indywidualnym jest brak na terenie gminy, jak również w północnych częściach Krakowa parkingów typu P&R. W opracowanym w 2012 roku Programie obsługi Parkingowej dla Miasta Krakowa zaplanowano budowę P&R Krowodrza Górka i P&R Górka Narodowa (łącznie na 450 miejsc parkingowych, do 2020 r.) oraz P&R Prądnik Czerwony i P&R Batowice (650 miejsc parkingowych, do 2030 r.). Na chwilę obecną żadna z tych inwestycji nie została zrealizowana. W ramach prowadzonych prac przy budowie linii tramwajowej na Górkę Narodową zakłada się budowę 3 P&R (Krowodrza Górka, Pachońskiego i Górka Narodowa – łącznie 447 miejsc parkingowych). Jednak z uwagi na wczesny etap inwestycji (obecnie trwająca procedura uzyskania ZRID), jak również konieczność pozyskania dodatkowych pozwoleń w związku ze zmianami prawnymi, zakończenie inwestycji to perspektywa kilku lat.

Przez gminę prowadzą także 2 linie kolejowe: nr 8 na trasie Kraków-Warszawa Zachodnia oraz nr 95 na trasie Kraków Mydlniki – Podłęże. Dostępność kolejowa Krakowa według danych MORR wynosi dla gminy Zielonek 121 minut. Dane te nie uwzględniają jednak położonej na granicy z Krakowem stacji PKP Kraków-Batowice, która zapewnia bezpośredni dostęp do komunikacji kolejowej mieszkańcom Dziekanowic, a w zasięgu 2,5 km dla mieszkańców Batowic, Węgrzc,

⁹⁷ Wstępny raport „Mobilność” przygotowany w ramach prac nad Planem Rozwoju Metropolii Krakowskiej do 2030 roku, opracowanie: Stowarzyszenie Metropolia Krakowska.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Bolenia i Bosutowa⁹⁸. **Według danych Mapy Inwestycji PLK na terenie gminy Zielonki nie realizowano żadnych inwestycji kolejowych w ostatnich 5 latach.**

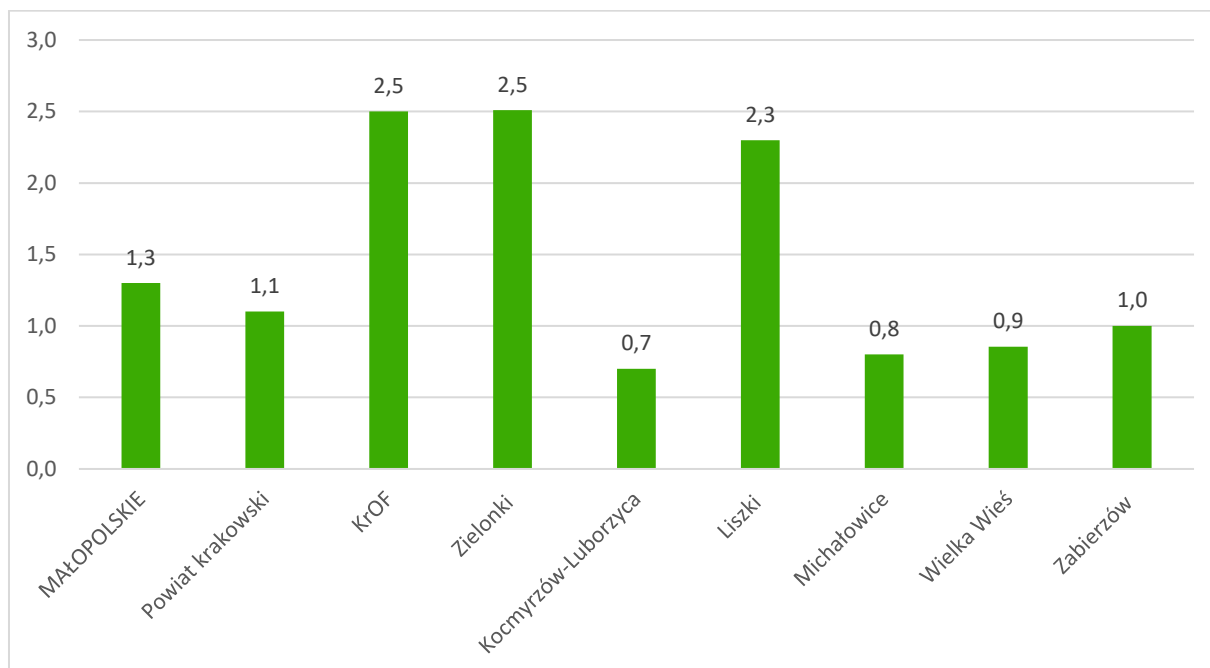
Zbiorowa komunikacja z Krakowem jest zapewniana także przez KMK oraz prywatnych przewoźników. **Do gminy Zielonki kursuje 18 linii aglomeracyjnych (w tym 2 nocne),** które zapewniają bezpośrednie połączenie z Krakowem każdej miejscowości. Najlepiej skomunikowane są Węgrzce, Zielonki i Bibice, przez które przejeżdża co najmniej 5 linii aglomeracyjnych. Do 8 sołectw kursuje tylko 1 linia. Mniejsze miejscowości w dużej mierze opierają się na indywidualnym transporcie samochodowym z uwagi na słabiej rozbudowaną ofertę transportu zbiorowego na ich terenie. Zdecydowana większość linii łączy gminę Zielonki z pętlą tramwajową Krowodrza Górka, kilka tras kończy się na Nowym Kleparzu i Prądniku Czerwonym. **Gęstość tras linii aglomeracyjnych jest najwyższa wśród omawianych gmin i wynosi 5,81 km/km².** Liczba przewożonych pasażerów w roku statystycznym wynosi w gminie Zielonki blisko 2 miliony osób⁹⁹. **Na terenie gminy Zielonki zlokalizowane są łącznie 123 przystanki komunikacji zbiorowej¹⁰⁰, co w przeliczeniu na powierzchnię gminy daje wskaźnik 2,5 przystanków/km² i jest najwyższą wartością wśród omawianych gmin (wyk.64).** Największe odległości od przystanku linii aglomeracyjnej występują w oddalonych od głównej drogi częściach Brzozówki, Przybysławic, Garliczki oraz zachodnich częściach Zielonek i wynoszą ok. 1 km. Kursowanie linii aglomeracyjnych na terenie gminy Zielonki jest dofinansowywane z budżetu gminy. W ramach tych działań udało się w ostatnich latach zapewnić bezpłatne przejazdy dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym oraz poprowadzić trasę linii 297 przez centrum Dziekanowic. Ponadto w ostatnich latach gmina Zielonki zrealizowała działania w celu poprawy infrastruktury komunikacji zbiorowej tj. budowa pętli w Pękowicach czy zabudowę wiat przystankowych.

⁹⁸ Tamże.

⁹⁹ Tamże.

¹⁰⁰ Wg definicji GUS: Miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi.

Wykres 64. Liczba czynnych przystanków komunikacji zbiorowej w przeliczeniu na km² w gminie Zielonki na tle wybranych jednostek terytorialnych w 2018 roku¹⁰¹.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Uzupełnieniem komunikacji publicznej są usługi oferowane przez prywatnych przewoźników. Przez gminę Zielonki kursują busy relacji Kraków-Celiny, Kraków-Skała, Kraków-Słomniki, Kraków-Przybysławice, Kraków-Wysocice, Kraków-Cianowice Duże, Kraków-Szczodrkowice i Kraków-Sieborowice. Kursy oferowane są przez 26 przewoźników m.in. Transpol, Firma Handlowo - Usługowa "Trans - Skór", Firma Handlowo - Usługowa "Ikar" czy Transport Osób i Towarów "Stefan"¹⁰². Najwięcej przewoźników oferuje kursy do Skały przez Zielonki, Trojanowice, Januszowice, Przybysławice i Brzozówkę. Trasy prowadzące do Słomnik, Celin czy Przybysławic (gm. Skała) prowadzą przez Węgrzce i Bibice, pozostałe trasy obejmują także przejazdy przez Batowice, Korzkiew i Grębyńce. Większość busów odjeżdża z Nowego Kleparza lub Dworca PKS. W dni powszednie busy kursują średnio co ok. 10-30 minut, w niedziele i święta nieco rzadziej – co 30-60 minut.

Gmina Zielonki systematycznie realizuje inwestycje drogowe obejmujące m.in. remonty nawierzchni czy przebudowy i rozbudowy dróg i chodników. W latach 2014-2018 ze środków gminy wykonano na drogach 26km nowych nawierzchni asfaltowych, 6km nawierzchni z destruktu asfaltowego oraz 5,5km chodników m.in. w Owczarach, Zielonkach, Trojanowicach i Bibicach. Ponadto gmina realizuje szereg inwestycji wspólnie z powiatem krakowskim i województwem małopolskim. W ramach tych działań wybudowano m.in. chodniki w Owczarach, Januszowicach, Trojanowicach i Przybysławicach. Część nawierzchni jest także przebudowywana/remontowana w ramach projektu związanego z rozbudową sieci kanalizacyjnej „Gospodarka wodno-ściekowa w gminie Zielonki – etap IV”.

¹⁰¹ Liczba czynnych przystanków komunikacji zbiorowej została przeliczona na powierzchnię danej jednostki terytorialnej bez uwzględnienia powierzchni zajmowanej przez lasy.

¹⁰² Na podstawie: <http://mobilnykrakow.pl/dla-przewoźników/rozkłady-jazdy/>, data dostępu: 17.04.2020r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Do ważnych inwestycji zapoczątkowanych w ostatnich latach należą projekty finansowane ze środków ZIT i Funduszu Dróg Samorządowych (FDS). Są to:

- budowa wiaduktu nad torami łączącego ulicę Powstańców w Krakowie z drogą powiatową nr 2156K w miejscowościach Batowice i Dziekanowice wraz z przebudową przyległego układu drogowego (początkowo projekt ZIT realizowany w partnerstwie z Powiatem Krakowskim i Miastem Kraków, jednak z uwagi na koszty znacznie przewyższające budżet po dwukrotnym unieważnieniu przetargu zdecydowano o realizacji projektu przez Powiat Krakowski ze środków FDS);
- podniesienie dostępności infrastruktury pieszo-rowerowej (ZIT, projekt w trakcie rozliczenia);
- przebudowa drogi powiatowej nr 2156k w miejscowości Węgrzce, Bosutów, Dziekanowice, Batowice (FDS);
- przebudowa drogi powiatowej nr 2293K w miejscowości Batowice (FDS);
- budowa drogi gminnej w Batowicach (FDS);
- rozbudowa drogi gminnej oraz przebudowa obiektu mostowego nad potokiem Korzkiewka w Korzkwi (FDS)¹⁰³.

Jedną z największych inwestycji drogowych ostatnich lat na terenie gminy Zielonki jest również budowa zachodniej obwodnicy Zielonek (w Trasie Wolbromskiej). Inwestycja składa się z 2 odcinków: południowego (od ul. Pachońskiego w Krakowie do węzła Północnej Obwodnicy Krakowa (S52) w Zielonkach) i północnego (od węzła z Północną Obwodnicą Krakowa w Zielonkach do skrzyżowania z ulicą Krakowskie Przedmieście w Trojanowicach). Całość inwestycji ma być zakończona do 30 czerwca 2023 roku i jest realizowana przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie oraz Zarząd Inwestycji Miejskich w Krakowie, przy dofinansowaniu ze środków gminy w ramach inicjatyw samorządowych. W kwietniu 2020 roku podpisano umowę z wykonawcą projektów budowlanych Zachodniej Obwodnicy Zielonek. Inwestycja ma na celu wyprowadzenie części ruchu samochodowego z centrum gminy, przez które przejeżdża średnio kilkanaście tysięcy pojazdów dziennie i ułatwienie dojazdu do Krakowa¹⁰⁴.

Przez gminę Zielonki w sołectwach Batowice, Bibice, Bosutów, Dziekanowice, Węgrzce i Zielonki ma również przebiegać Północna Obwodnica Krakowa w ciągu drogi ekspresowej S52. Obecnie prowadzone są działania związane z pozyskaniem ZRID na drugą część odcinka. Dla gminy Zielonki inwestycja ta wiązać się będzie z przebudową układu komunikacyjnego.

W kontekście infrastruktury drogowej warto wspomnieć również o ścieżkach pieszo-rowerowych. Według danych GUS na koniec 2018 roku w gminie Zielonki łączna długość ścieżek rowerowych wynosiła 0,6 km. W 2019 roku zrealizowano 2 odcinki ścieżki pieszo-rowerowej w Bibicach, Woli Zachariaszowskiej, Bosutowie i Boleniu w ramach projektu ZIT o długości około 5,3 km. Dodatkowo planowana jest odcinkowa budowa ścieżek rowerowych w ramach zachodniej obwodnicy Zielonek oraz Północnej Obwodnicy Krakowa.

¹⁰³ Na podstawie: Podsumowanie VII kadencji samorządu gminy Zielonki (2018) oraz Informacji o przebiegu wykonania budżetu gminy Zielonki za rok 2019 (2020).

¹⁰⁴ Na podstawie: <https://www.zdw.krakow.pl/wydarzenia/406-rusza-budowa-obwodnicy-zielonek.html>, data dostępu: 25.05.2020r.

Podsumowanie

Infrastruktura transportowa i komunikacja są tematem szczególnie ważnym w gminie Zielonki z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo Krakowa i intensywny codzienny ruch na tej trasie. Obecnie istniejący system dróg nie spełnia w pełni oczekiwań mieszkańców – drogi przebiegające przez gminę Zielonki nie są przystosowane do tak wzmożonego ruchu samochodowego, co skutkuje olbrzymimi korkami podczas porannego i popołudniowego szczytu. Z pewnością na poprawę tej sytuacji wpłynie ukończenie budowy Zachodniej Obwodnicy Zielonek i Północnej Obwodnicy Krakowa. Gmina Zielonki w większości posiada stosunkowo dobrze rozbudowaną sieć komunikacji publicznej z Krakowem, natomiast kilka mniejszych miejscowości nadal posiada utrudnienia w dojeździe do Krakowa transportem zbiorowym. Gmina Zielonki prowadzi także ciągłe inwestycje w zakresie remontów dróg oraz budowy chodników, które mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa drogowego mieszkańców.

FINANSE SAMORZĄDOWE

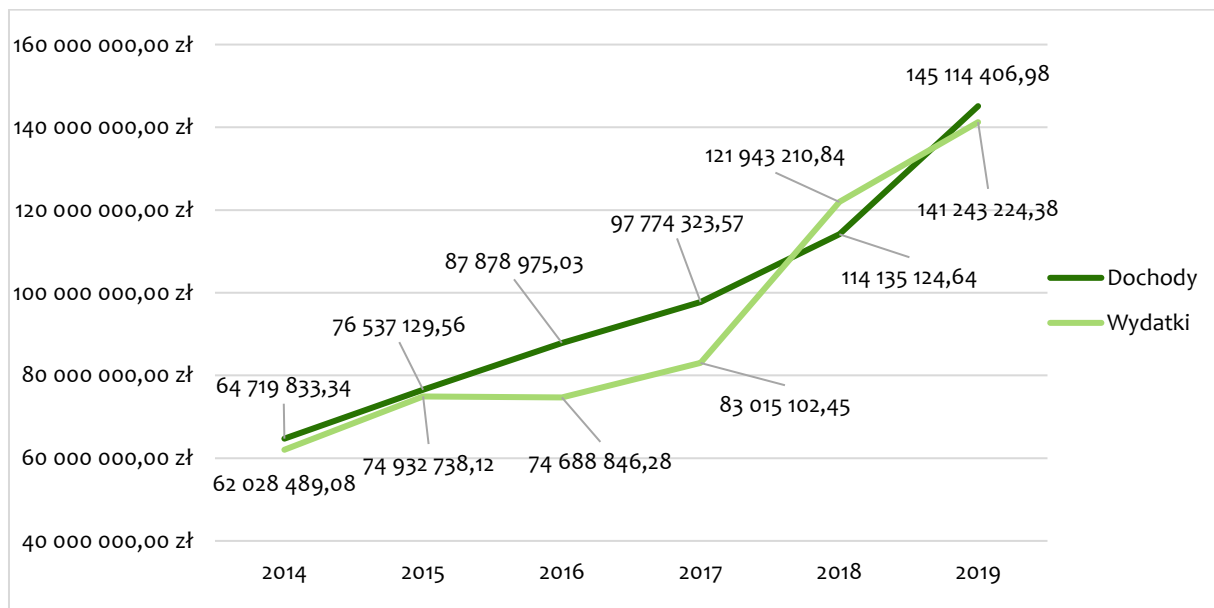
W niniejszym rozdziale omówiona zostanie sytuacja finansowa gminy, w tym przede wszystkim wykonanie budżetu w ostatnich latach oraz inwestycje.

Dochody i wydatki gminy

W analizowanym okresie 2014-2018 dochody i wydatki budżetowe w gminie Zielonki wzrastały równomiernie, przy znacznym przyroście w ujęciu rok do roku. Największy skok wydatków wystąpił między rokiem 2017 a 2018 (47%), natomiast dochodów: między 2018 a 2019 (27%).

Zarówno wysokość wydatków, jak i dochodów na koniec badanego okresu osiągnęła ok. 210% wartości z jego początku (rok 2014). Jedynie w 2018 r. pojawił się deficyt budżetowy, wynoszący ok. 8 mln zł. Natomiast w pozostałych latach Gmina Zielonki kończyła rok z nadwyżką, która np. w latach 2016-2017 wynosiła 13-14 mln zł, a w 2019 roku 3,8 mln zł.

Wykres 65 Dochody i wydatki budżetowe w gminie Zielonki w latach 2014-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych oraz danych UG Zielonki.

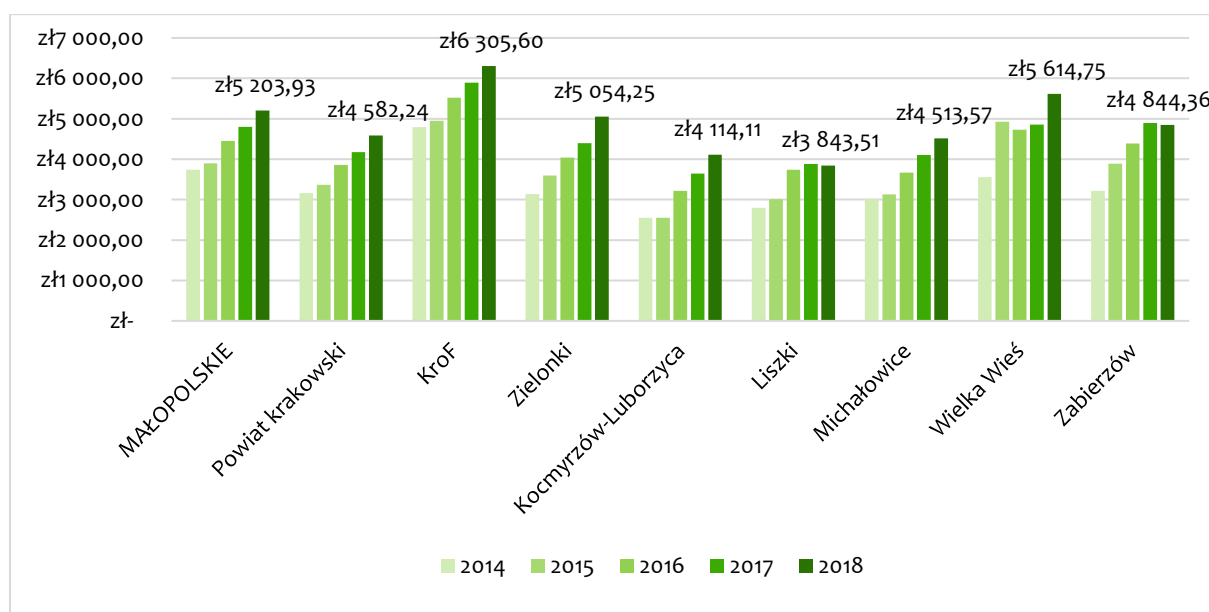
Wysokość dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Zielonki (5 054,25 zł) była na poziomie porównywalnym do średniej dla województwa małopolskiego ogółem (5 203,93), a od 2016 r. coraz wyraźniej przewyższała wartości dla powiatu krakowskiego (4 582,24). Ponadprzeciętnie wyniki KrOF (6 305,60) wynikają w głównej mierze z wysokich dochodów na mieszkańca w Krakowie, wynoszących ponad 7,2 tys. zł. Pomiędzy 2014 a 2018 rokiem w referencyjnych jednostkach dochody budżetowe na mieszkańca podnosiły się każdorazowo przynajmniej 1/3, a dla gminy Zielonki – o blisko 2/3 wartości. Przez cały okres

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

utrzymywał się regularny wzrost dochodów per capita w ujęciu rok do roku, a dla gmin Zielonki oraz Zabierzów wynosił on ok. 15%. Obie gminy osiągały przy tym podobne wartości w poszczególnych latach.

Nieco odmiennie kształtuje się sytuacja w obszarze wydatków. Szczególną uwagę zwraca ich gwałtowny przyrost – w przeliczeniu na mieszkańca – pomiędzy 2017 a 2018 dla każdej z jednostek poddanych analizie¹⁰⁵. W gminie Zielonki w całym badanym 5-letnim okresie ich wartość uległa podwojeniu, przy szczególnym przyspieszeniu w ostatnim roku (44%). Dało to przeciętny wzrost w ujęciu rocznym o 18%. W pozostałych ośrodkach wydatki per capita wzrastały o ok. 10%. Jako podstawową przyczynę zwiększenia wydatków określa się coraz wyższe nakłady na politykę społeczną i rodzinną¹⁰⁶. Przy równoczesnym spadku wpływów pochodzących np. z podatku dochodowego (w wyniku zmian regulacyjnych). Może to w przyszłości przyczynić się do większych trudności w utrzymaniu zbilansowanego budżetu – co dotyczy większości z gmin, w tym także gminy Zielonki.

Wykres 66. Dochody budżetowe ogółem na 1 mieszkańca*

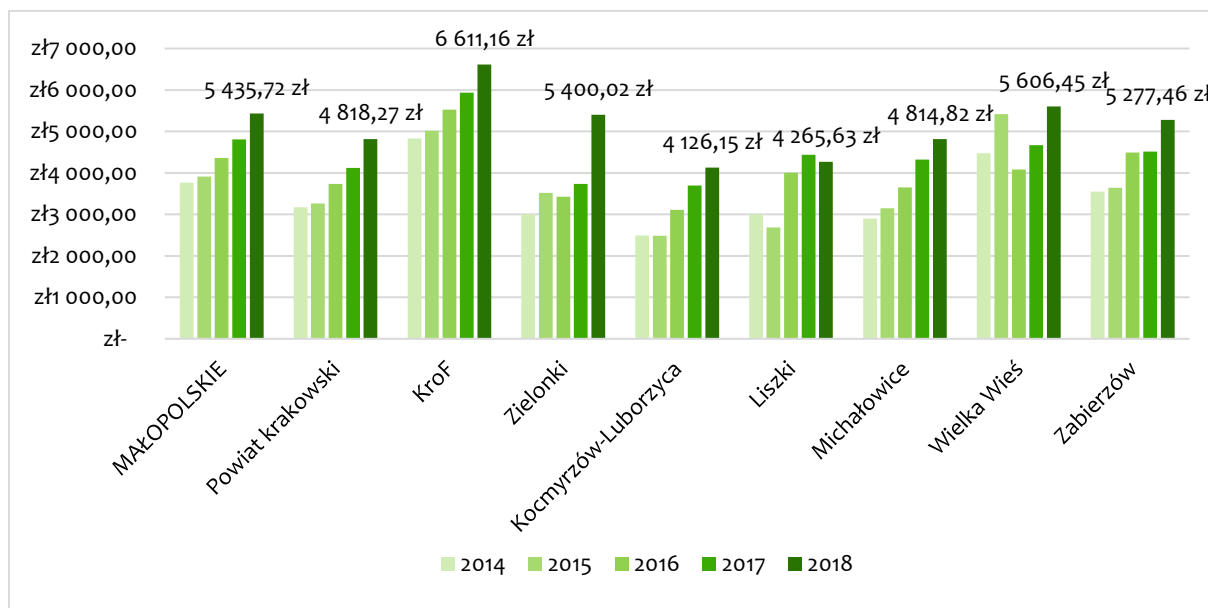
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych
*Brak pełnych danych za rok 2019 r.

¹⁰⁵ Brak pełnych danych za rok 2019; do porównania wykorzystano dane za okres 2014-2018.

¹⁰⁶ Wnioski te podkreślane są m.in. w informacjach o przebiegu wykonania budżetu gminy Zielonki w latach 2016-2019, ale również wynikają z tendencji ogólnopolskiej, m.in. <https://samorzad.pap.pl/kategoria/finanse/dochody-i-wydatki-rosna-dochody-gmin-jeszcze-bardziej-wydatki>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 67. Wydatki budżetowe ogółem na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych.
*Brak pełnych danych dla wszystkich gmin za rok 2019 r.

Jak zasygnalizowano wcześniej, aktualnie w strukturze budżetów gmin wzrasta wysokość, a tym samym - udział dochodów i wydatków związanych z prowadzeniem polityki prorodzinnej. Co więcej, w ostatnich latach do działów klasyfikacji budżetowej wyodrębniono osobną kategorię pn. „Rodzina”. Z budżetu państwa do JST kierowane są dotacje celowe na realizację m.in. świadczenia wychowawczego w ramach Programu Rodzina 500+. Obok wpływów z podatków CIT i PIT, a także dokonywanych rozliczeń, to największa składowa dochodów gminy (podlegająca jednak natychmiastowej redystrybucji). W każdej z referencyjnych jednostek dotacje na prowadzenie polityki rodzinnej wynosiły przeciętnie ok. 900 zł na mieszkańca. Gmina Zielonki osiągnęła stosunkowo niskie dochody z tego tytułu: 883 zł per capita, wyprzedzając jedynie gminę Zabierzów (847 zł) (por. wyk. 67)

Wspomniane już **podatki CIT i PIT** to kluczowe źródło gminnych dochodów. **Gmina Zielonki plasuje się w czołówce gmin w zestawieniu wpływów na mieszkańca z tego tytułu (głównie podatek PIT)**. Ich wartość wyniosła 2,5 tys. zł, o 1/3 przewyższając średnią dla Małopolski i powiatu krakowskiego. W gronie porównywanych gmin przoduje Wielka Wieś (2,9 tys. zł),

Strukturę dochodową gminy Zielonki – oraz Wielka Wieś – wyróżnia wysokość środków czerpanych z realizowanej gospodarki odpadami komunalnymi. Dla całego KroF, także z uwzględnieniem Krakowa, dochody z tym związane wynosiły 274 zł na osobę, z kolei w tych obu gminach przewyższały znacznie 400 zł (odpowiednio 427 zł i 462 zł).

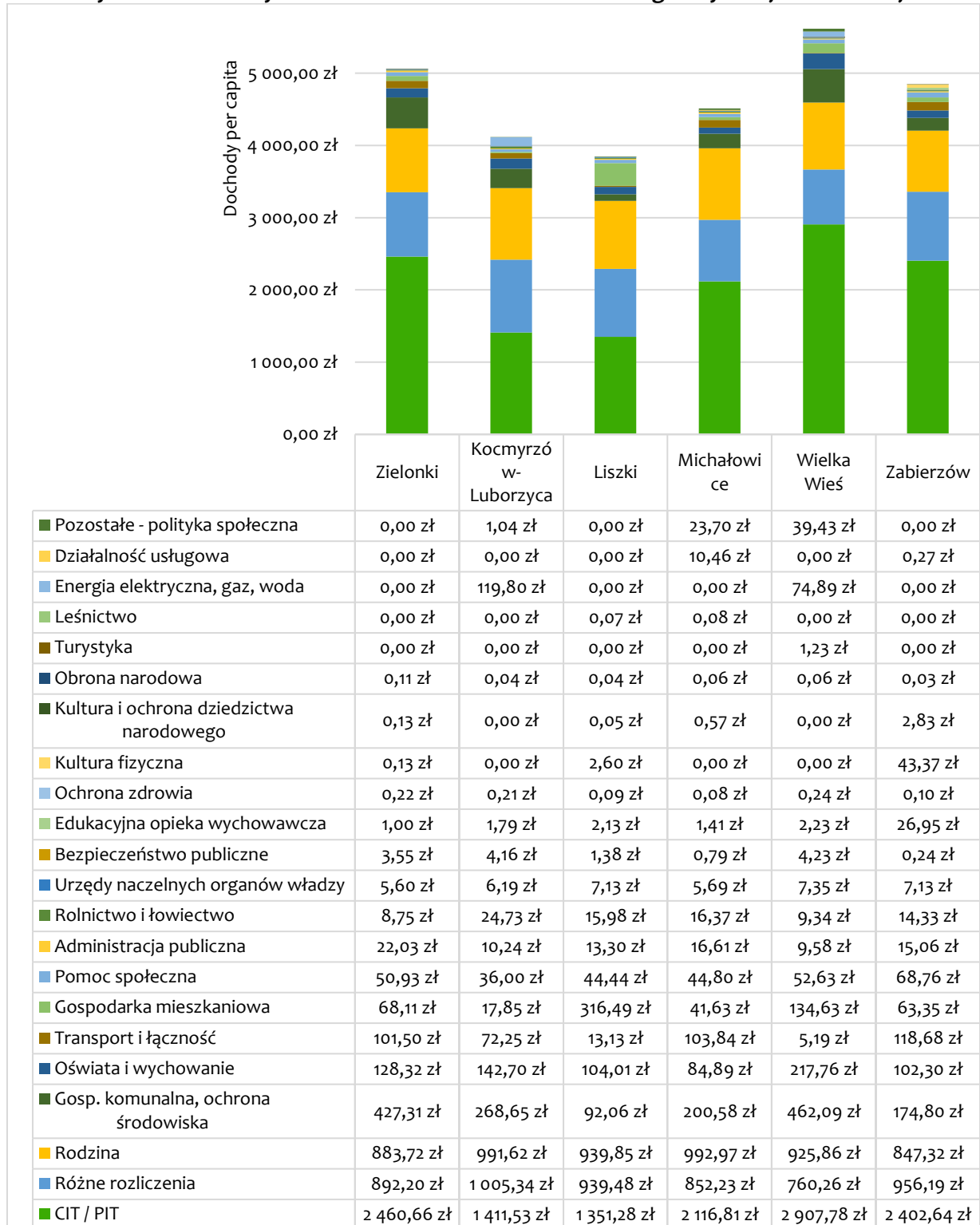
Gmina Zielonki otrzymuje względnie duże dochody związane z prowadzeniem administracji publicznej (22 zł na mieszkańca; druga gmina Zabierzów – 15 zł). Obszary, w których wpływy były porównywalnie niskie to rolnictwo i łowiectwo czy też gospodarka mieszkaniowa. Z kolei m.in. z tytułu wytwarzania i zaopatrywania w energię, wodę i gaz gmina Zielonki nie otrzymywała dochodów, podczas gdy w gminach Wielka Wieś czy Kocmyrzów-Luborzyca obejmowały one stosunkowo dużą ich część (odpowiednio 75 zł i 120 zł na mieszkańca). W odróżnieniu do

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

porównywanych jednostek, gmina Zielonki nie uzyskiwała także dochodów z turystyki, leśnictwa, działalności usługowej oraz działaniach w sferze polityk społecznych, nie ujętych gdzie indziej.

Na poniższym wykresie zaprezentowano kategorie budżetowe, w których gminy referencyjne odnotowały dochody w roku 2018 (w pozostałych kategoriach wartość dochodu wyniosła o zł).

Wykres 68 Dochody budżetowe na 1 mieszkańca w 2018 wg klasyfikacji budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US Kraków.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

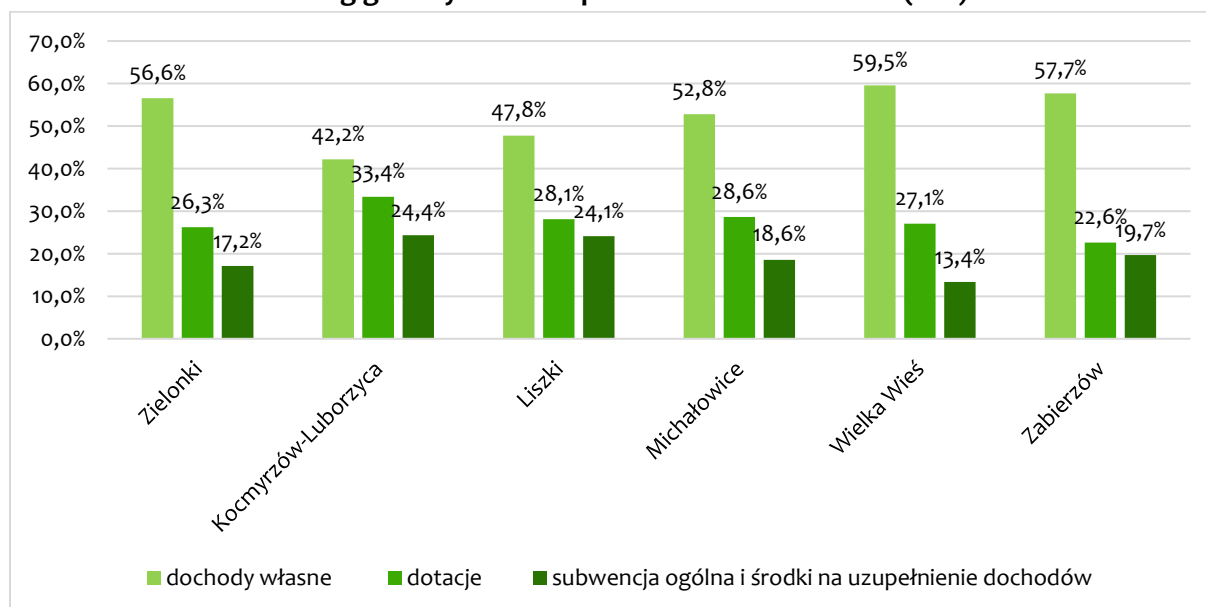
Podstawowymi kategoriami dochodów są dochody własne, dotacje oraz subwencje i inne środki uzupełniające dochody. W gminnych budżetach największy udział mają dochody własne, przy czym dla gminy Zielonki (57%) ich poziom w 2018 r. był znacznie wyższy od średniego dla całego KrOF (47%) i podobny do gmin Wielka Wieś (59%) i Zabierzów (58%). Wysokość dochodów własnych ma zasadnicze znaczenie pod kątem zwiększania zdolności JST do samofinansowania, a również wielkości podejmowanych inwestycji, co będzie jeszcze przedmiotem analizy w tym opracowaniu.

Z kolei udział subwencji był o wiele niższy, także na tle referencyjnych jednostek – najwyższy odnotowano w gminach Liszki oraz Kocmyrzów-Luborzyca, które z kolei w najmniejszym stopniu mogły liczyć na dochody własne. W 2019 r. udział subwencji w gminie Zielonki zmalał (do poziomu 14,9%), a składała się na niego wyłącznie subwencja oświatowa. Ze względu na fakt, że uzyskane środki okazały się zbyt niskie, część działań związanych z finansowaniem bieżących potrzeb oświaty zostało pokrytych ze środków własnych gminy.

Dotacje dla poszczególnych gmin stanowiły od 22% do 33% całości dochodów. Gmina Zielonki znalazła się pośrodku stawki (26%). Wg danych za 2019 r. ich udział nie uległ zmianie, jednakże planowane wpływy z tego tytułu wykonano aż w 113%. Większość tych środków została skierowanych na bieżące zadania, zarówno własne, jak i zlecone, częściowo także na Fundusz Dróg Samorządowych oraz zadania wynikające z umów.

Dochody własne gminy Zielonki w 2019 r. przekroczyły te planowane o 1,3%, ze względu na wysokie wpływy z podatków państwowych, a także z podatków i opłat lokalnych. Szczególne znaczenie przypisuje się podatkom dochodowym od osób fizycznych, które stanowią 1/3 całości dochodów (a w 2019 r. utrzymano wysoki stopień ich wykonania – 100,9%), chociaż względem roku poprzedniego nastąpił niewielki spadek udziału (z 38,2% do 33,4%).

Wykres 69 Dochody budżetowe gminy Zielonki i porównywanych jednostek terytorialnych według głównych źródeł pochodzenia w 2018 roku (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Dane Regionalnej Izby Obrachunkowej pokazują, że kategorią, na którą gminy tworzące KrOF kierowały najczęściej środków na 1 mieszkańca była oświata i wychowanie (średnio 1,7 tys. zł). Wśród referencyjnych jednostek to gmina Zielonki osiągnęła ich największą wartość (2,1 tys. zł). Wraz z wyodrębnieniem kategorii „Rodzina” pojawiła się nowa istotna kategoria budżetowa – wydatki w jej ramach wyniosły w gminie Zielonki 884 zł na osobę, co na tle pozostałych ośrodków było wartością dość niską, a najwięcej na prowadzenie polityki prorodzinnej przeznaczyła gmina Kocmyrzów-Luborzyca (1 tys. zł). Należy zaznaczyć, że środki te dotyczą w szczególności Programu Rodzina 500+, a gminy niejako „pośredniczą” w redystrybucji tych funduszy. Z racji zbilansowania dochodów i wydatków z tego tytułu nie powoduje to zachwiania równowagi budżetów gminnych, jednak nakłada dodatkowe obowiązki, przy coraz niższych dotacjach na obsługę świadczenia¹⁰⁷

Trzecią z największych grup wydatków była gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W tym przypadku ich wartość na mieszkańca w gminie Zielonki należała do stosunkowo najwyższych (853 zł wobec średnio 664 zł w KrOF), a niższym wyłącznie od gminy Wielka Wieś (924 zł).

Administracja publiczna to obszar pochłaniający dużą część wydatków gminy Zielonki (442 zł per capita), warto przy tym zauważyć, że są one na bardzo wyrównanym poziomie w referencyjnych jednostkach. Przywołać należy inne obszary w obrębie KrOF: gmina Wieliczka osiągnęła zdecydowanie najniższe wydatki w tym zakresie na mieszkańca (237 zł); najwięcej na administrację przeznaczają gmina Niepołomice (554 zł).

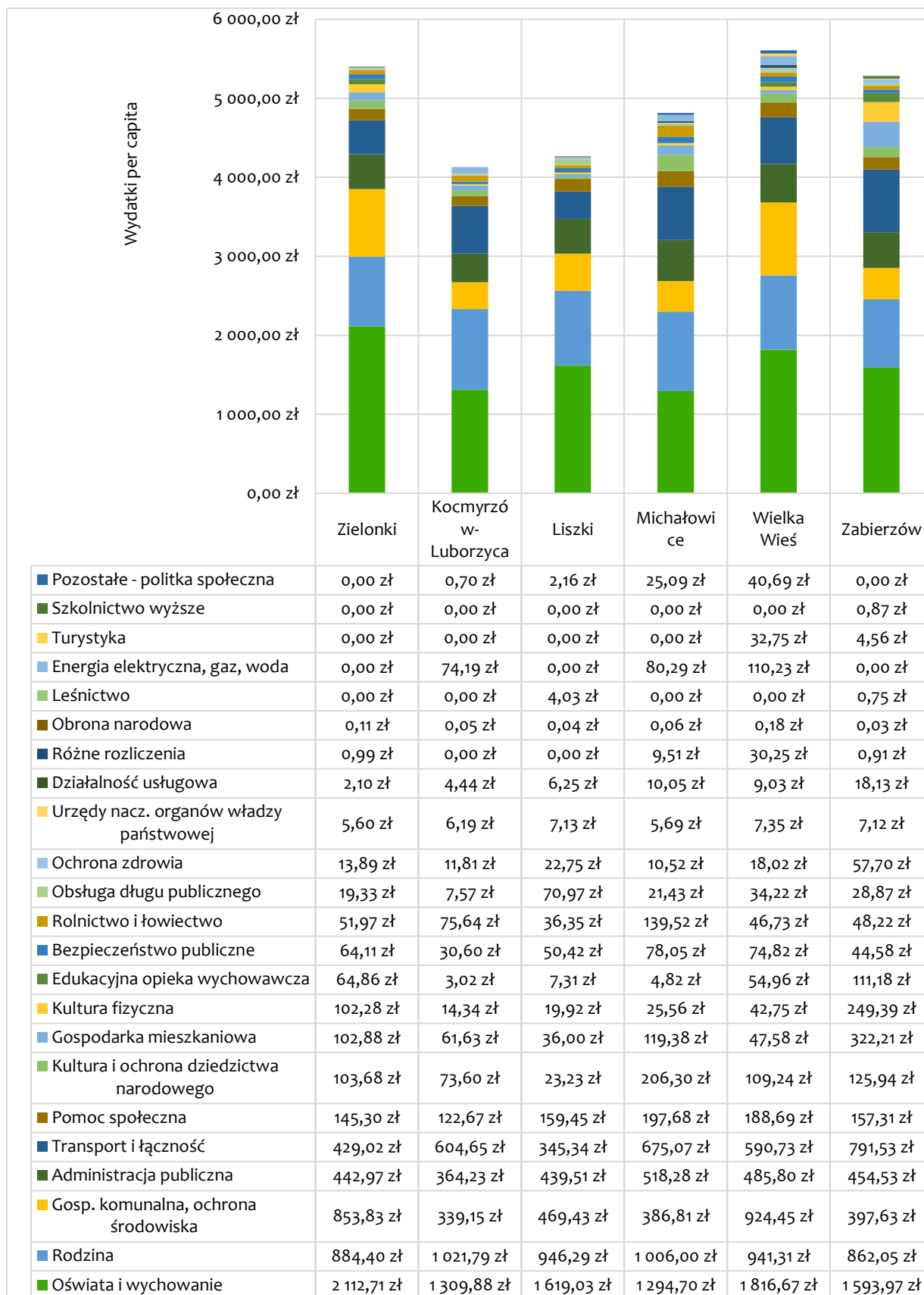
W porównaniu z innymi gminami Zielonki wydaje niewiele na obszar z zakresu transportu i łączności (429 zł) – gmina Zabierzów ponosi tu wydatki blisko dwukrotnie wyższe, a w całym KrOF w czołówce znalazł się Kraków i Świątyniki Górne (pow. 1,2 tys. zł).

Kolejne kategorie budżetowe pochłaniają mniej środków, ale w kilku z nich gmina Zielonki osiąga wartości wyraźnie odmienne od pozostałych jednostek. Dotyczy to wydatków wyższych niż dla większości gmin - m.in. w zakresie kultury fizycznej - ale również wyraźnie niższych, np. dla rolnictwa i łowiectwa czy ochrony zdrowia.

¹⁰⁷ Do czerwca 2019 r. na obsługę kierowano 1,5% dotacji celowej, a od stycznia 2019 r. już 0,85% <https://www.prawo.pl/samorzad/obsługa-500-plus-w-gminach-koszty,433967.html>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 70 Wydatki budżetowe na 1 mieszkańca w 2018 wg klasyfikacji budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Ogółem plany budżetowe zostały zrealizowane na wysokim poziomie – dochody bieżące wykonano w 100,7%, a wydatki bieżące w 94,6%. Rosnące koszty funkcjonowania gminy powodują, że maleje nadwyżka operacyjna, tj. różnica wysokości bieżących dochodów i wydatków. W 2019 r. wyniosła 23,7 mln zł, co oznaczało spadek o blisko 9% w ciągu roku.

W 2019 r. nastąpił dalszy wzrost wydatków bieżących gminy (udział w wydatkach ogółem w 2018 r. wyniósł 67%, w 2019 r. już 72%), zwłaszcza w wyniku zaobserwowanego powyżej wzrostu wydatków w sferze oświaty i gospodarki odpadami. Na podstawie danych za lata 2014-2018 możemy zauważyć, że w gminie Zielonki wydatki na oświatę (20,4%) wzrastały bardziej dynamicznie niż w pozostałych gminach, w tym trzykrotnie szybciej niż w KrOF ogółem (7,2%). Równie wysoki przyrost nastąpił dla gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (19,5%) i był dwukrotnie wyższy od średniej wartości dla aglomeracji (10,5%).

Pozostałą część wydatków obejmowały w największej części wydatki majątkowe (28%), a ich udział wzrósł względem roku poprzedniego. Spodziewany jest dalszy wzrost kosztów utrzymania, który będzie prowadził do dalszego zwiększania się tego rodzaju wydatków.

Wartości dla głównych kategorii dochodów i wydatków gminy Zielonki w 2019 roku (na podstawie informacji o wykonaniu budżetu) zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40 Struktura dochodów i wydatków gminy Zielonki w 2019 r.

Dochody		Wydatki	
Dochody własne:	24 262 296,48 zł	Wydatki bieżące:	102 071 070,12 zł
w tym PIT:	48 467 995,00 zł	wydatki jednostek budżetowych:	23 662 204,03 zł
w tym CIT:	136 011,32 zł	świadczenia na rzecz osób fizycznych:	30 629 402,22 zł
w tym inne podatki i opłaty:	16 240 918,82 zł	dotacje na zadania bieżące:	15 375 859,29 zł
Dotacje	37 401 015,67 zł	Wydatki majątkowe (inwestycje i zakupy inwestycyjne)	39 172 154,26 zł
Subwencja ogólna i środki na uzupełnienie dochodów	21 625 249,00	w tym wydatki na programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych:	941 459,43 zł
Ogółem wykonanie dochodów	145 114 406,98	Ogółem wykonanie wydatków	141 243 224,38 zł

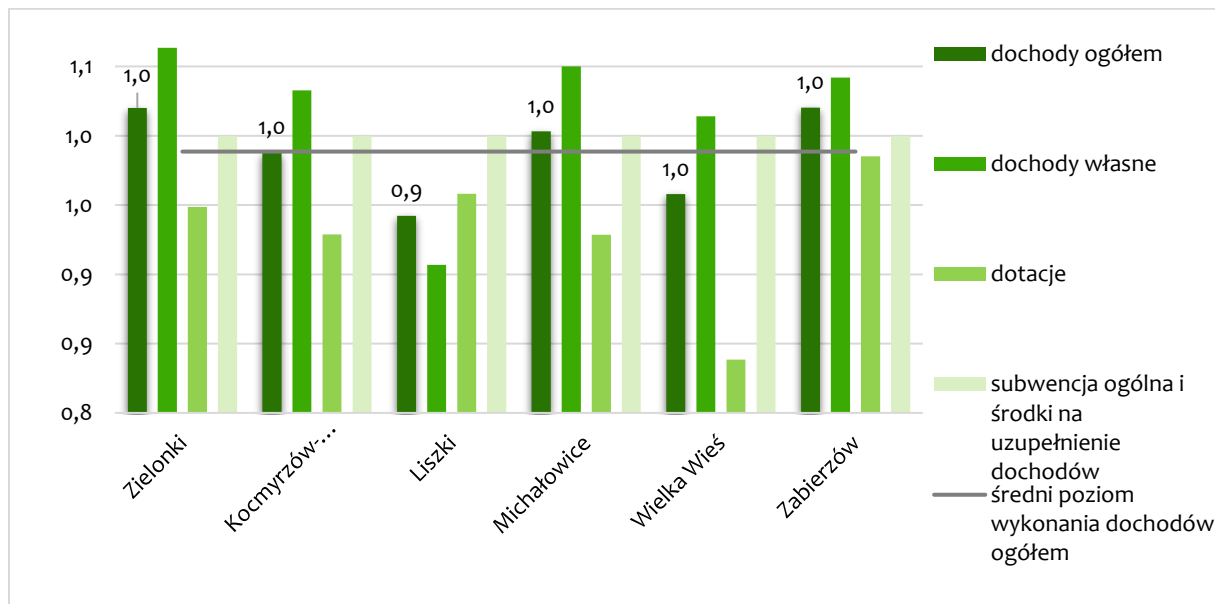
Na podstawie: Informacja o przebiegu wykonania budżetu Gminy Zielonki za rok 2019, Zielonki, marzec 2020.

Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania dochodów. Gminę Zielonki na tle pozostałych gmin referencyjnych (średnio 98,9%) cechuje względnie wysoki poziom realizacji planu budżetowego w tym obszarze, osiągający 102%. Najkorzystniej wygląda sytuacja w zakresie dochodów własnych, których wykonanie przekroczyło plan o 6,3%.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W roku 2019 gmina Zielonki zrealizowała również plan dochodów na poziomie 102%. Przyczyniły się do tego w szczególności wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, a również dochody własne, w tym zwłaszcza podatki i opłaty lokalne¹⁰⁸.

Wykres 71 Poziom wykonania planowanych dochodów gmin w 2018 roku

Źródło: Na podstawie danych RIO Kraków.

Nieco niższy poziom realizacji planu osiągnięto w przypadku wydatków inwestycyjnych. Z zaplanowanej kwoty 48,3 mln zł wydano łącznie środki w wysokości 39,17 mln zł, tj. 81,03%. Przyczyniły się do tego m.in. problemy z pozyskaniem wykonawców do realizacji nowych przedsięwzięć, które zawarte zostały w rocznym planie budżetowym. Prowadziło to do opóźnienia rozpoczęcia inwestycji, a dodatkowo odroczone w czasie fakturowanie przerobów prac budowlanych sprawiło, że niemożliwa była zapłata za nie w ramach roku rozliczeniowego. Inwestycje zostaną szerzej omówione w dalszej części rozdziału.

Inwestycje

Potencjał rozwojowy obszaru jest silnie związany z podejmowanymi wydatkami majątkowymi. Decyzje podejmowane przez JST mogą wiązać się z redukcją wydatków bieżących lub też pozyskiwaniem zewnętrznego finansowania, m.in. z budżetu Unii Europejskiej. Z drugiej strony – wydatki te mogą stanowić jedną z głównych przyczyn zadłużenia JST. Ostatecznie jednak wysokość realizowanych wydatków majątkowych per capita traktuje się jako miernik poziomu atrakcyjności inwestycyjnej analizowanego obszaru.

Wśród referencyjnych ośrodków najwyższą wartością wydatków majątkowych na mieszkańca za okres 2014-2018 wyróżniała się gmina Wielka Wieś (w 2015 r. wynosił on rekordowe 2 842 zł). Niemniej jednak w samym 2018 r. na pierwsze miejsce zestawienia wysunęła się gmina Zielonki, osiągając wartość 1 790 zł, prawie dwukrotnie przewyższającą średnią dla województwa.

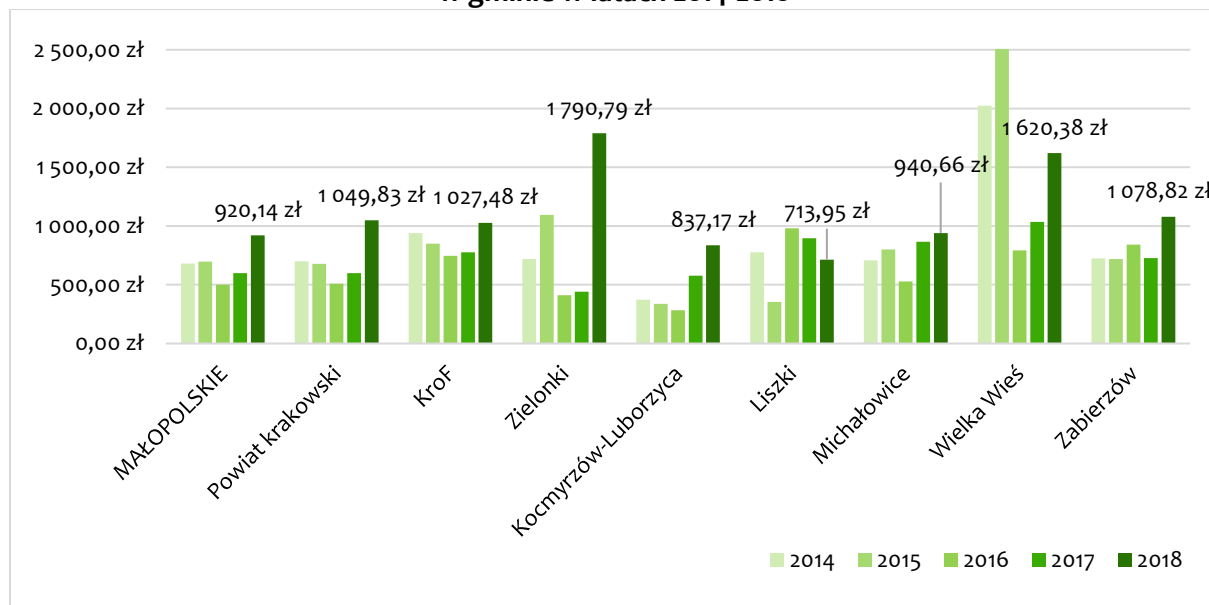
¹⁰⁸ Informacja o przebiegu wykonania budżetu Gminy Zielonki za rok 2019, Zielonki, 2020.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Oznaczało to także znaczną zmianę w strukturze budżetu gminy – w porównaniu z rokiem poprzedzającym był to czterokrotny przyrost.

Wartość wydatków majątkowych w 2019 r. dla gminy Zielonki utrzymała się na podobnym poziomie (39 mln zł łącznie, czyli 1 790 zł / mieszkańca), a główne inwestycje obejmowały m.in. rozbudowę infrastruktury dla uczniów (nowe obiekty dydaktyczne i baseny) czy budowę kanalizacji i wodociągów. Podkreśla się, że nastąpiło to, pomimo rosnących trudności w wyłanianiu wykonawców.

Wykres 72 Aktywność inwestycyjna – wydatki majątkowe na 1 mieszkańca w gminie w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Sytuację dochodową gminy ukazuje również stopień, w jakim w strukturze wydatków ogółem wyróżniają się środki skierowane na inwestycje. Wydatki inwestycyjne wynikają w szczególności z dostępności odpowiednio wysokich wpływów (np. z podatku PIT) pozwalających na zrealizowanie m.in. działań infrastrukturalnych. Rolą władz samorządowych jest odpowiedź na pojawiające się oczekiwania mieszkańców¹⁰⁹. Rozwój ten mogą zapewnić zwłaszcza podejmowane inwestycje¹¹⁰ – oprócz widocznych rezultatów takich, jak podniesienie standardu życia, są to także zlecenia dla lokalnych firm, wspomagające np. miejscowy rynek budowlany.

Co do zasady w analizowanych jednostkach udział wydatków inwestycyjnych w całości wydatków budżetowych oscylował w granicach 15-20%, jednakże występowały pewne odstępstwa od reguły. **Gmina Zielonki w 2018 roku stała się liderem zestawienia osiągając ponadprzeciętną wartość 33,2%.** Średnio w województwie i na obszarze KrOF udział wydatków inwestycyjnych był dwa razy niższy, a jedyną gminą, która zbliżyła się do tego wyniku była Wielka Wieś (28,2%). Należy jednak zauważyć, że zmiany w tej kategorii wydatków przebiegały wyjątkowo niestabilnie – obie gminy

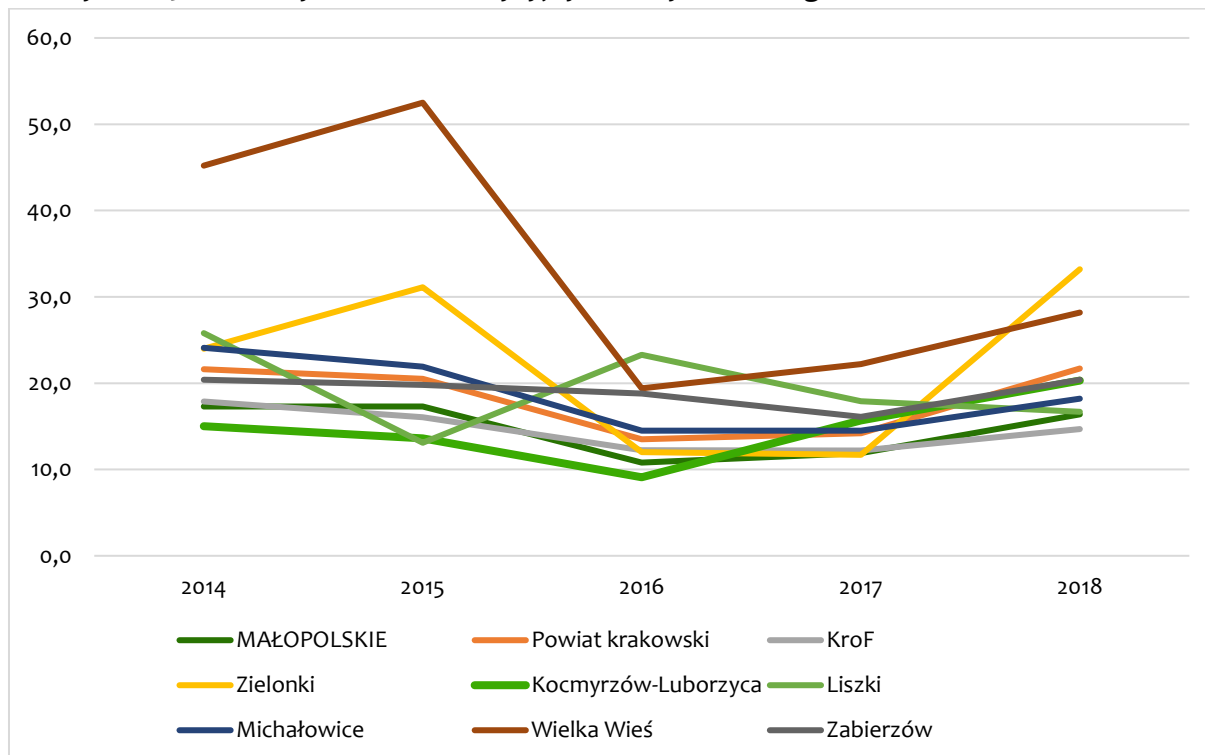
¹⁰⁹ Art. 166.1 Konstytucji RP.

¹¹⁰ *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, E. Bończak-Kucharczyk, K.Herbst, K. Chmura, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 1998, dostępne pod adresem: http://poig.parp.gov.pl/files/74/81/93/Lok_R_3.pdf

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

zdecydowanie przodowały już w 2015 r., po czym nastąpił ostry spadek na następne dwa lata. W przypadku pozostałych JST wahania te były znacznie łagodniejsze.

Wykres 73 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2014-2018 w %

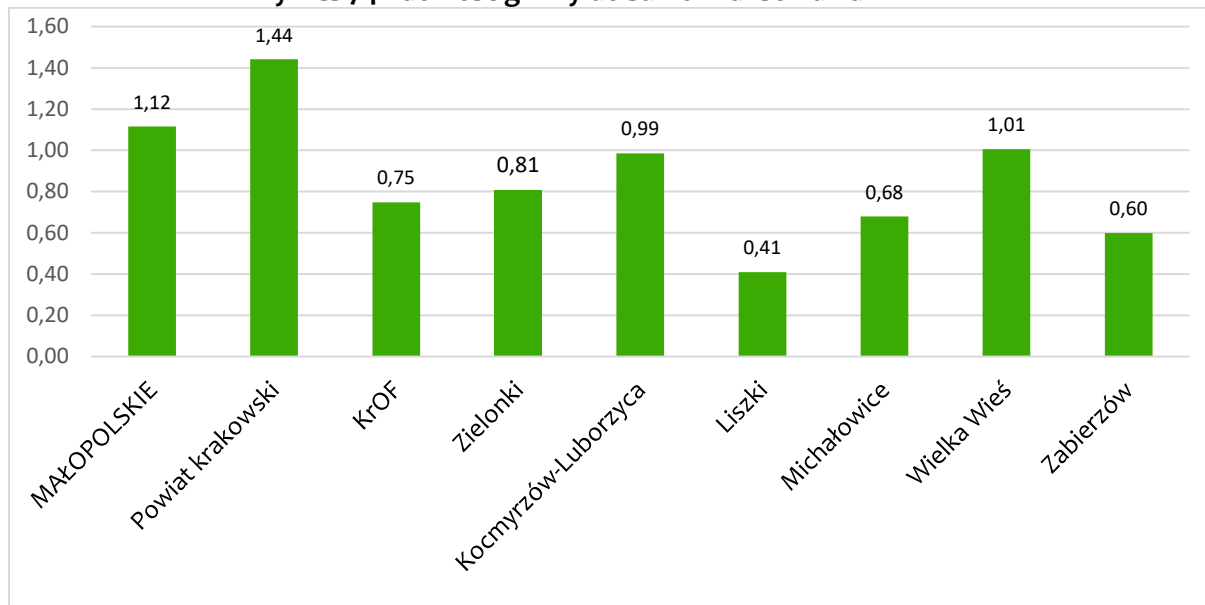
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

W myśl zasady subsydiarności, na podstawie której domniemuje się, że gminy powinny samodzielnie potrafić odpowiedzieć na potrzeby lokalnej społeczności, kluczowy staje się wskaźnik zdolności gmin do samofinansowania. Stanowi on relację iloraz sumy dochodów majątkowych oraz nadwyżki operacyjnej do sumy poniesionych wydatków majątkowych. Wynik daje obraz kondycji budżetu JST. Interpretowanie tego wskaźnika pokazuje, że wraz z jego wzrostem można uznać, że zmniejszyło się ryzyko utraty płynności finansowej gminy.

Gmina Zielonki osiągnęła zdolność do samofinansowania wynoszącą 0,81 w 2018 r. To poziom porównywalny dla całego KrOF, a także przeciętny na tle referencyjnych gmin. Gminę Liszki cechuje zdecydowanie najniższa zdolność (0,4), natomiast gmina Wielka Wieś (1,01) znajduje się w stosunkowo najlepszej sytuacji budżetowej.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Wykres 74 Zdolność gminy do samofinansowania w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków.

Środki z Unii Europejskiej w 2019 roku, które wpłynęły do budżetu gminy Zielonki wyniosły 13,2 mln zł. Było to 84,7% założonej kwoty, co w głównej mierze wynikało z opóźnionego zatwierdzenia niektórych wniosków o płatność (m.in. projekty ZIT). Łącznie środki UE stanowiły 9% dochodów gminy.

Udział wydatków na przedsięwzięcia dofinansowane ze środków zewnętrznych w wydatkach inwestycyjnych w gminach wchodzących w skład KrOF był na bardzo zróżnicowanym poziomie. W 2018 roku dla całej metropolii wynosił 30,4%, przy czym w gminie Zabierzów było to jedynie 6,7%, a w gminie Michałowice aż 54,6%. **Gmina Zielonki na tle obszaru wykazała się względnie dobrym rezultatem, kierując na dofinansowane działania ponad 1/3 wydatków inwestycyjnych.** Nominalnie, wśród analizowanych JST, była to także najwyższa wartość, wynosząca blisko 14 mln zł. Dla porównania w drugiej w kolejności gminie Wielka Wieś było to już 5,8 mln zł.

Projekty unijne największą dynamikę osiągnęły między 2016 a 2017 rokiem. Natomiast na koniec 2018 roku całkowita wartość podpisanych umów per capita w gminach KrOF (średnio 8,8 tys. zł na mieszkańca) była na bardzo różnym poziomie. Największą wśród analizowanych gmin wartość umów na realizację programów operacyjnych w wysokości 7,1 tys. zł na mieszkańca osiągnęła gmina Wielka Wieś, natomiast gmina Kocmyrzów-Luborzyca najniższą (2,1 tys. zł). Gmina Zielonki z wynikiem 3,2 tys. zł znalazła się znacznie poniżej przeciętnej wartości dla metropolii i powiatu. Dla całej Polski wartość wszystkich projektów unijnych wyniosła ok. 10 tys. zł na 1 mieszkańca.

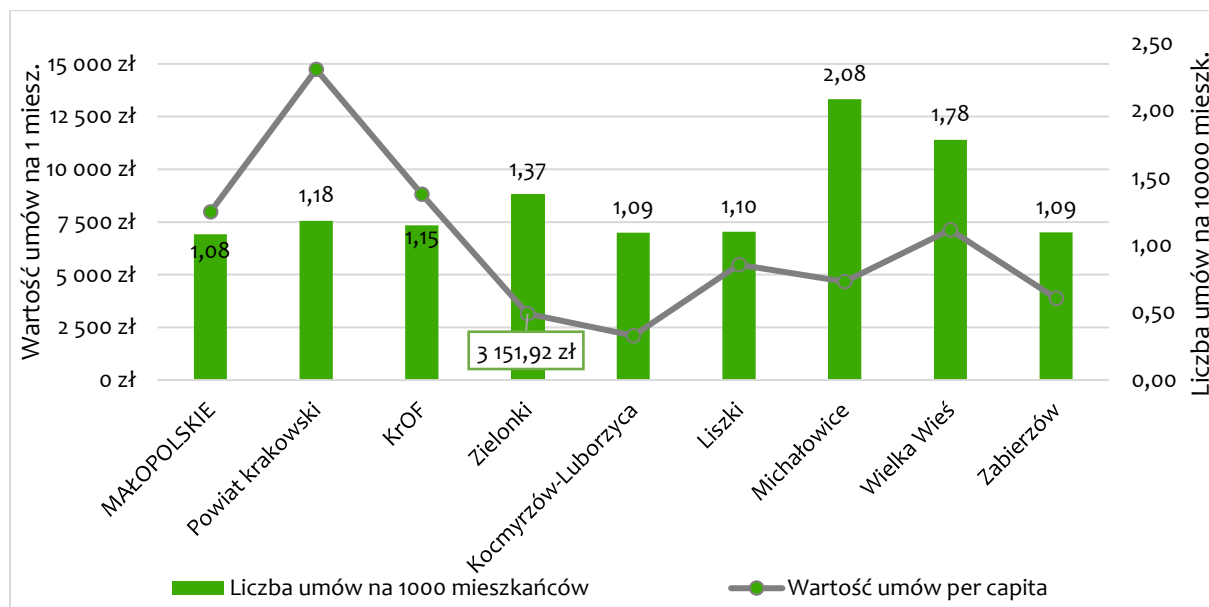
Korzystniejsza sytuacja wygląda w ujęciu nominalnym. **Łączna wartość umów dla gminy Zielonki do końca 2018 roku osiągnęła 71,2 mln zł** (z czego 54,6 mln zł to wydatki kwalifikowane). Znalazła się w ten sposób pośrodku zestawienia, pomiędzy gminą Zabierzów (102 mln zł) a gminą Kocmyrzów-Luborzyca (32 mln zł).

W Gminie Zielonki – według stanu na połowę 2019 roku - było 31 umów / decyzji o dofinansowanie, co było piątym wynikiem wśród gmin KrOF, a zarazem drugim (po Zabierzowie – 41) w grupie

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

analizowanych JST. Oznacza to również, że co 12 przedsięwzięcie ze środków unijnych w powiecie krakowskim (372) było podejmowane w gminie Zielonki. Zdecydowaną większość z inwestycji stanowią te związane z realizacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego.

Wykres 75 Całkowita wartość podpisanych umów na realizację projektów unijnych na 1 mieszkańca oraz liczba umów na 1000 mieszkańców w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Fundusze zewnętrzne są kluczowym czynnikiem napędzającym lokalny rozwój, a za pozyskiwanie środków na największe inwestycje – przede wszystkim infrastrukturalne – odpowiedzialne są władze jednostek samorządu terytorialnego. Często dofinansowania te służą stabilizacji sytuacji budżetowej w obliczu rosnących wydatków i zmian regulacji prawno-finansowych. Przy ograniczonych dochodach zwykle jest to podstawowe źródło finansowania potrzebnych i kosztownych inwestycji gminnych, ale również ponadgminnych. W gminie Zielonki obecność funduszy zewnętrznych jest wykorzystywana w wysokim stopniu.

Poniżej przedstawiono wykaz przedsięwzięć wg stanu na wrzesień 2018 roku. Należy tu jednak nadmienić, że nadal są realizowane inne projekty, w których rozliczenia są w toku lub planowane na 2020 rok lub późniejsze. **Łączna wartość dofinansowania trwających, nierozliczonych projektów wynosiła na koniec 2019 r. 37,8 mln zł¹¹¹**. Najkosztowniejszym przedsięwzięciem jest "Gospodarka wodno-ściekowa IV etap" prowadzony w ramach PO Infrastruktura i Środowisko, którego całkowita wartość, wraz z dofinansowaniem, wynosi 35 mln zł.

W latach 2007-2018 Gmina Zielonki podjęła się realizacji 26 umów z zewnętrznym dofinansowaniem o łącznej wartości 141,4 mln zł (27% dofinansowania, 38 mln zł – bez inwestycji ZIT). Szczególną rolę odgrywały działania w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w ramach których dokonano rozbudowy infrastruktury drogowej, pieszo-rowerowej, czy też wprowadzono działania

¹¹¹ Informacja Urzędu Gminy o planowanym dofinansowaniu z budżetu Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej 2014-2022.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

na rzecz ograniczania niskiej emisji, w tym także poprawiające efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej.

Wcześniej podejmowane przedsięwzięcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich skoncentrowały się zwłaszcza na utworzeniu infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (boiska i place zabaw, m.in. w Woli Zachariaszowskiej, Dziekanowicach, Brzozówce). Jedną z kosztowniejszych inwestycji było utworzenie kanalizacji w zlewniach rzek Prądnik, Bibiczanka i Rozrywka, której wartość wyniosła 42,7 mln zł (51% dofinansowania). Nadal w toku są działania w ramach rozwoju gospodarki wodno-ściekowej (26 mln zł).

Łącznie do czasu aktualizacji danych (10.2018 r.) zrealizowano 26 projekty, w tym:

Tabela 41 Ogólne zestawienie zrealizowanych projektów wg źródeł finansowania od roku 2007 - na podstawie danych na październik 2018 r.

Źródło dofinansowania	Liczba projektów	Całkowita Wartość	Poziom dofinansowania
Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	6	43 999 401,18	Bd.
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	6	3 675 025,62	42%
PO Kapitał Ludzki	4	3 376 385,97	85%
PO Infrastruktura i Środowisko	4	83 053 674,90	34%
COMENIUS	2	158 151,20	100%
Swiss Contribution	1	614 951,00	57%
Małopolski Regionalny Program Operacyjny (2007-13)	1	4 565 151,64	69%
PO Wiedza Edukacja Rozwój	1	1 399 800,00	78%
RPO Województwa Małopolskiego	1	524 116,10	79%
łącznie		141 366 657,61	27%

Źródło: Na podstawie danych UG Zielonki.

Trwające obecnie działania w ramach perspektywy finansowej 2014-2022 obejmują przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne w gospodarce wodno-ściekowej oraz mniejsze projekty realizowane w ramach RPO Województwa Małopolskiego oraz ze środków Lokalnej Grupy Działania. Wykonano je, do grudnia 2019 r., na poziomie 13,2 mln zł z docelowych 37,8 mln zł (całkowita wartość).

Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości czy budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników. Na te działania składa się zwykle budowa lub modernizacja istniejącej infrastruktury. Poczynione inwestycje to zwykle główny czynnik przyciągający zewnętrznych inwestorów, koło zamachowe dla miejscowego rynku budowlanego, ale także element polityki społecznej i środowiskowej: pozwala niwelować bezrobocie, zwiększać komfort życia (parki, chodniki), a także wspierać poprawę stanu środowiska¹¹².

¹¹² „Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość” E.Bończak-Kucharczyk, K.Herbst, K.Chmura, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 1998
<https://poig.parp.gov.pl/files/74/81/93/Lokalne.pdf>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W grudniu 2019 r. dokonano aktualizacji Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zielonki¹¹³, w której wyróżniono już realizowane albo planowane w perspektywie 2-3 lat przedsięwzięcia, które ujęto jako budżetowe wydatki majątkowe. WPF został przygotowany w 2016 r. i jest na bieżąco zmieniany w oparciu o pojawiające się potrzeby, jak również nowe źródła finansowania, z których gmina może korzystać. Obecne zestawienie inwestycji obejmuje perspektywę do roku 2025 (dla większości zadań do roku 2022).

Większość planów inwestycyjnych jest związanych z modernizacją infrastruktury drogowej, w tym m.in. z budową obwodnicy Zielonek, ale także obejmują one bieżące naprawy i utrzymanie dróg. Strategiczne znaczenie mają także, wspomniane wcześniej, wydatki na gospodarkę wodno-ściekową, jak również budowa nowych obiektów szkolnych i sportowych, w tym m.in. szkoły w Przybysławicach, Biblioteki w Zielonkach czy siedziby OSP Bosutów. Jak w większości gmin KrOF, duży nacisk kładzie się na programy ograniczania niskiej emisji – gmina Zielonki przewiduje znaczne środki (ok. 7 mln zł) na jego realizację.

Poniżej wylistowane zostały wszystkie przedsięwzięcia zaplanowane w zaktualizowanej Wieloletniej Prognozie Finansowej:

Tabela 42 Planowane inwestycje gminy Zielonki w latach 2019-2025 zawarte w Wieloletniej Perspektywie Finansowej

Nazwa inwestycji i podmiot odpowiedzialny	Realizacja do roku	Całkowita wartość [w zł]	
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej			
Projekt RPO WM pn. "Mały krok do szczęścia" - Aktywizacja społeczno- zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	2021	982 000,00	
Gminny Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół w Zielonkach			
Projekt RPO WM pn."Wczesne wykrywanie wad rozwojowych w zakresie zaburzeń słuchu i wad wymowy u dzieci w gminie Zielonki"	2021	204 866,00	
Urząd Gminy Zielonki			
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy	2021	26 325 000,00	
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne Gminy Zielonki - wykonanie zmiany 44 planów, nowego planu oraz studium		900 000,00	
Konserwacja oświetlenia ulicznego - konserwacja oświetlenia ulicznego o podwyższonym standardzie		1 185 000,00	
Projekt i budowa szkoły w Przybysławicach- obwód szkolny Korzkiew		38 751 603,30	
Zagospodarowanie terenu sportu, rekreacji i usług publicznych na działkach nr 1507 i 1508 w Zielonkach wraz z budową budynku wielofunkcyjnego dla Os. Łokietka		2 264 405,00	
Projekty dróg gminnych		1 600 000,00	
Dofinansowanie do projektu budowy wiaduktu nad torami, łączącego ul. Powstańców w Krakowie z drogą powiatową nr 2156K w miejscowościach Batowice i Dziekanowice wraz z przebudową przyległego układu drogowego		2 000 000,00	
Budowa zachodniej obwodnicy Zielonek w ciągu drogi wojewódzkiej		500 000,00	
Projekt ZIT nr 49 "ograniczenie niskiej emisji w Gminie Zielonki" - realizacja działań ujętych w planie gospodarki niskoemisyjnej		2022	6 766 768,00
Projekt POIiŚ Gospodarka wodno-ściekowa IV etap			35 062 498,26

¹¹³ Zał. Nr 2 do Uchwały Nr XIII/108/2019 Rady Gminy Zielonki z dnia 19.12.2019 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Remont cząstkowy nawierzchni dróg gminnych		2 300 000,00
Zimowe utrzymanie dróg gminnych		3 700 000,00
Budowa ciągu pieszego w miejscowościach Garliczka-Owczary		2 570 000,00
Projekt i budowa budynku OSP Bosutów		2 260 280,01
Projekt i budowa budynku Biblioteki i Izby Regionalnej w Zielonkach		2 000 000,00
Dofinansowanie do letniego i zimowego utrzymania odcinków chodników zlokalizowanych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 794	2024	26 560,00
Plan gospodarki niskoemisyjnej - działania bieżące związane z obsługą projektu OZE, wymianą pieców(ZIT), edukacją oraz przygotowaniem dokumentacji w zakresie termomodernizacji budynków, a także realizacją zadań wynikających z programu	2025	341 401,27
Łącznie: 129 740 381,84		

Na podstawie: Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XIII/108/2019 Rady Gminy Zielonki z dnia 19.12.2019 r.

Rangę gminy Zielonki wzmacniają liczne wyróżnienia i nagrody uzyskiwane w ogólnopolskich konkursach i zajmowane w nich wysokie pozycje. Docenia się w nich sprawność działania samorządu, standard życia, zarządzanie finansami czy efektywność podejmowanych inwestycji. Wśród głównych osiągnięć w ostatnich latach należy wyróżnić:

- Na 1200 gmin wiejskich znalazła się **na 370. miejscu w rankingu wydatków inwestycyjnych** za lata 2016-2018 opracowanym przez Pismo Samorządu Terytorialnego „Wspólnota”. Pozwoliły na to średnie wydatki na mieszkańca wynoszące w tym okresie 880 zł. To także spory awans względem roku poprzedniego – gmina Zielonki w rankingu za 2015-2017 zajmowała 425. miejsce.
- W drugim rankingu przygotowanym przez „Wspólnotę” – **rankingu zamożności samorządów** – gmina Zielonki od 2010 r. dynamicznie przesuwa się w kierunku pierwszej 100. Jeszcze w 2012 r. zajmowała 451. miejsce, jednak w najnowszym zestawieniu jest pozycjonowana na **113. miejscu** (w przeciwieństwie np. do gminy Zabierzów, która odnotowała spadek z 88. na 139. miejsce w ciągu roku). Przy konstruowaniu rankingu wzięto pod uwagę dochody własne gmin i otrzymane subwencje (po odliczeniu dotacji celowych), które przeliczono na liczbę mieszkańców. Dla gminy Zielonki wartość ta wyniosła 3903,09 zł.
- W rankingu sprawności instytucjonalnej gmin (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski¹¹⁴) przeanalizowano gotowość urzędów gmin do budowania partnerskich relacji, zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym. W badaniu, z wykorzystaniem ankiety, zweryfikowano umiejętność formułowania celów, partycypacji ze społecznością, a przy tym sprawność podejmowania decyzji. Sprawdzono 5 głównych obszarów funkcjonowania gminy: gospodarczo-przestrzenny, finansowy, administracyjny, kadrowy, a także kulturalno-oświatowy. **Ze wskaźnikiem sprawności wynoszącym 0,366, gmina Zielonki zajęła wysokie 12. miejsce w województwie małopolskim**, a 179. w całym kraju. W badaniu ujęto 1220 gmin.
- W Rankingu Samorządów „Rzeczypospolitej”:

¹¹⁴ „Raport z wykonania projektu badawczego Sprawność instytucjonalna vs. lokalny rozwój gospodarczy – czynniki kształtujące i interakcje” R. Marks-Bielska, W. Lizińska, K. Babuchowska, M. Wojarska, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn 2017, www.uwm.edu.pl/konferencjakpgir/pliki/raport_z_projektu.pdf.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

- 8. miejsce (na 1548 gmin wiejskich) w 2018 roku,
- 2. miejsce i wyróżnienie z tytułem Najbardziej Innowacyjnej Gminy Wiejskiej za rok 2017 (szczególnie podkreślono wprowadzenie monitoringu jakości powietrza),
- 1. miejsce (na 1559 gmin wiejskich) w rankingu w 2016 r.,
- 1. miejsce (na 1566 gmin wiejskich) w rankingu w 2015 roku,
- 3. miejsce (na 1576 gmin wiejskich) w rankingu Najlepszych Samorządów X-lecia,
- II miejsce w „Rankingu samorządów – miejsca sprzyjające edukacji 2017” organizowanym przez Fundację Naukową Evidence Institute – kategoria gmin 20-100 tys. mieszkańców,
- Ranking „Perły Samorządu” dziennika „Puls Biznesu” przedstawia – w oparciu o dane ilościowe i jakościowe (w tym bezpośrednie rozmowy z władzami) - ocenę gmin oraz lokalnych władz w 4 kategoriach: sprawności strategicznej, sprawności operacyjnej, wsparcia potencjału społecznego, a także jakość życia. W roku 2017 r. gmina Zielonki zajęła w nim 5. miejsce.
- „Ranking Gmin Małopolski”¹⁵:
 - 5. miejsce w 2017 roku,
 - 4. miejsce za lata 2015-2016,
- Inne wyróżnienia:
 - Nagroda EkoLider Województwa Małopolskiego w kategorii ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa za rok 2016 (przyznana przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie),
 - „Wzorowa Gmina” w kategorii „Inwestycje” za 2016 rok (przyznana przez Europa Press Media; konkurs pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego i Wojewody Małopolskiego),
 - Samorządowy Lider Edukacji przyznany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego w 2014 roku.

¹⁵ Ranking opracowany przez Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji we współpracy z Urzędem Statystycznym w Krakowie, <http://mistia.org.pl/ranking-gmin/>.

ANALIZA OTOCZENIA - PESTEL

Wprowadzenie

Analiza PESTEL dotyczy otoczenia zewnętrznego, składającego się z zewnętrznych czynników wpływających na sytuację danej jednostki. W celu wykonania takiej analizy, otoczenie takiego podmiotu dzieli się na sześć podstawowych grupy czynników:

1.	Polityczne (Political),
2.	Ekonomiczne (Economic),
3.	Społeczne (Social),
4.	Technologiczne (Technological),
5.	Środowiskowe (Enviromental),
6.	Prawne (Legal).

Analizy otoczenia zewnętrznego dokonuje się w celu zidentyfikowania i opisanie trendów, procesów, mód i zjawisk, które mogą okazać się istotne dla sytuacji danej jednostki i jej rozwoju, czy też stanowią szanse i zagrożenia.

Gmina Zielonki ze względu na swoją lokalizację, funkcjonowanie w strukturze administracji samorządowej czy też powiązania z innymi jednostkami/obszarami, znajduje się w polu oddziaływania wielu czynników, obejmujących wszystkie 6 grup wymienionych powyżej. Dlatego w ramach niniejszej diagnozy dokonano analizy PESTEL w oparciu o materiały źródłowe takie, jak:

- Dokumenty strategiczno-diagnostyczne sporządzone na szczeblu państwowym, regionalnym i lokalnym, oraz powiązane z nimi opracowania, w tym m.in.:
 - Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030,
 - Badanie śródkresowe skuteczności realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020,
 - Strategię ZIT dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego,
 - Strategie rozwoju wybranych miast polskich (m.in. Warszawa, Gdynia, Kraków),
- Projektowane dokumenty strategiczno-diagnostyczne w perspektywie od 2020 roku, w tym projekt Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030,
- Raporty, opracowania naukowe i publikacje,
- Artykuły internetowe oraz zawartość stron internetowych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Na przełomie lat 2019-2020 dotychczasowy porządek społeczno-gospodarczy uległ załamaniu w wyniku rozwoju pandemii COVID-19. Wyzwanie epidemiologiczne dotknęło wszystkie zakątki Ziemi, prowadząc do nasilenia dotychczas obserwowanych przesłanek globalnego kryzysu. W ostatnich dziesięcioleciach nie miała jednak miejsca podobna sytuacja, która pozwoliłaby określić możliwe skutki tego zjawiska w krótkim i długim okresie.

Pomimo, że w społeczeństwie dominują nastroje niepewności i obaw przed dalszą destabilizacją sytuacji¹¹⁶, w niniejszej analizie podjęto próbę wyróżnienia spodziewanych rezultatów pandemii dla wybranych trendów. Przejawem trudności w ocenie możliwego przebiegu zdarzeń są modyfikacje prognoz dokonywanych przez banki¹¹⁷, które zwykle stanowią wiarygodne, pokazujące pełen obraz źródło informacji o kondycji rynku. W większości krajów wprowadzane są obostrzenia mające zapobiegać eskalacji pandemii, równocześnie przyczyniające się do załamania rynku gospodarczego, przejawiającego się w reedukacji etatów, obniżaniu wynagrodzeń, czy w spadku konsumpcji (zauważalny m.in. w spadającym wskaźniku ufności konsumenckiej WWUK¹¹⁸).

Branża turystyczna i rynek podróży zagranicznych (w tym służbowych) zostały wstrzymane wraz z zamknięciem granic państwowych. Ograniczenia dotyczą wydarzenia sportowe, biznesowe, rozrywkowe – wiele z nich musiało zostać przeniesionych na inny termin lub są odwołane. Kryzys dotyka wiele obszarów działalności, w sposób mniej lub bardziej bezpośredni, na co wpływają liczne powiązania biznesowe i społeczne na rynku (wzajemne świadczenie dostaw i usług pomiędzy firmami). W związku z powyższym zakłada się, że całościowy wpływ pandemii na Polskę i świat będzie znaczący i należy spodziewać się, że wiele zachowań i standardów powstałych w jej trakcie (np. większa dbałość o wzajemne bezpieczeństwo, digitalizacja) zostanie utrzymanych długo po jej zakończeniu. W tej diagnozie bazowano na danych i prognozach dostępnych na koniec kwietnia 2020 roku.

Czynniki polityczne

Wzmacnianie spójności terytorialnej i partnerskiej współpracy jako pierwszoplanowy aspekt prowadzenia samorządowych polityk rozwoju

Spójność terytorialna to zagadnienie zyskujące na znaczeniu w prowadzonych politykach publicznych w Polsce oraz pozostałych krajach członkowskich Unii Europejskiej. Wyraża się ona w tworzeniu nowych instrumentów prowadzenia dialogu w wymiarze lokalnym, jak również ponadlokalnym, w tym pomiędzy szczeblem samorządowym i rządowym. W ujęciu aglomeracyjnym / metropolitalnym ogromne znacznie dla zachowania spójności terytorialnej mają miejskie obszary funkcjonalne (MOF), które służą prowadzeniu kompleksowych działań w ramach stref oddziaływania największych miast i pozwalające na uporządkowanie wzajemnych powiązań gospodarczych, przestrzennych i społecznych. Współpraca w ramach MOF, takich jak Krakowski Obszar Funkcjonalny, pozwala m.in. na realizację działań związanych z poprawą dostępności transportowej, przez co jednak **coraz bardziej zacierają się granice między miastami (Kraków) i obszarami wiejskimi (Zielonki, Zabierzów, Michałowice itd.)**. Jest to szczególnie wyraźne w

¹¹⁶<https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-koronawirus-z-chin/najnowsze-fakty/news-koronawirus-w-europie-panika-we-wloszech-niepokoj-w-niemczech,nld,4388930>

¹¹⁷<https://www.money.pl/gospodarka/recesja-coraz-glebsza-mbank-rewiduje-prognozy-na-2020-rok-6495479398455425a.html>

¹¹⁸<https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/nastroje-konsumentow-w-marcu-2020-r-podczas-koronawirusa-gus/gow4p6m>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

gminach graniczących z miastami, w których typowa dla wsi funkcja rolnicza traci na znaczeniu, co podkreśla się np. w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.

Współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego – umożliwiającą analizę powiązań funkcjonalnych i posiadanych wspólnych przewag konkurencyjnych – oraz płynące z niej korzyści są podkreślane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Dokumenty te wskazują potrzebę wzmocnienia oddolnych mechanizmów, jednakże równolegle ważne staje się rozwijanie układów ponadlokalnych – co pokazują realizowane programy, m.in. Partnerska Inicjatywa Miast czy ZIT PLUS.

Skupienie na wzmocnieniu roli modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego w prowadzeniu polityk rozwojowych (tzw. terytorializacja) ma swój wyraz w dedykowanych programach wspieranych z funduszy europejskich, jak np. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), a również Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Dla gmin, będących członkami KrOF, w tym także gminy Zielonki, wynika z tego potrzeba kontynuacji poszukiwania wspólnych obszarów rozwoju z uwzględnieniem istniejących powiązań funkcjonalnych. To także struktura pozwalająca ośrodkom wzajemnie wspierać się w obliczu niższej zdolności poszczególnych samorządów do podejmowania samodzielnych inicjatyw np. w wyniku ograniczeń budżetowych.

Niekorzystne zmiany w sferze budżetów jednostek samorządu terytorialnego – efekt nowelizacji prawnych i podatkowych oraz delegowania dodatkowych obowiązków.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił szereg zmian przepisów prawnych związanych głównie z wprowadzaniem nowych rozwiązań w politykach publicznych – zwłaszcza społecznych (m.in. redystrybucja środków w Programie Rodzina 500+). W ich wyniku wyraźnie wzrosło obciążenie budżetów samorządowych, a także wpłynęło to na organizację pracy urzędów. Ponadto podniesienie pensji minimalnej wiązało się z obniżeniem stawki podatku PIT w I grupie podatkowej (z 18% na 17%), a od jesieni 2019 r. pracujący w wieku poniżej 26 lat są zwolnieni z płacenia tego podatku. Sprawia to, że dochody dla gmin z tego tytułu zmalały.

Wraz z rosnącą rolą działań ograniczających niską emisją, takich jak Program ochrony powietrza dla Małopolski, co **dla Gminy Zielonki może oznaczać w najbliższych latach konieczność przeznaczenia 1% dochodów budżetowych na wymianę kotłów oraz termomodernizację**¹¹⁹.

Dodatkowo reforma szkolnictwa przeprowadzona w 2017 roku nadal oddziałuje na kształt budżetu Gminy, co jest związane ze zgłaszaną przez JST nieadekwatnością wysokości subwencji oświatowej do rzeczywiście ponoszonych wydatków¹²⁰. **Problem dostrzega się także w gminie Zielonki, w której zbyt niska kwota subwencji zmusza urząd do ponoszenia dodatkowych wydatków na szkolnictwo ze środków własnych** (21 mln zł subwencji, 47 mln zł wydatków).

Powyższe zmiany to niektóre z czynników prowadzących do trudności związanych z zachowaniem płynności finansowej samorządów. Dla władz oznacza to potrzebę szukania oszczędności, niestandardowych źródeł finansowania czy też redukcji i wstrzymywania wydatków na inwestycje.

Skala wyzwania jest spotęgowana przez rozwój pandemii COVID-19 i związanych z nią obostrzeń. Wg stanu na kwiecień 2020 r. długookresowe konsekwencje tej sytuacji nie były jeszcze znane. W

¹¹⁹ Rekomendacja wynikająca z konsultacji samorządowych prowadzonych w 2020 roku, <https://www.malopolska.pl/aktualnosci/srodowisko/nowy-program-ochrony-powietrza>

¹²⁰ <https://www.prawo.pl/oswiata/skutki-reformy-oswiatowej-rpo-zebral-opinie-samorzadowcow,422713.html>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

prorowadzonych prognozach przeważają pesymistyczne scenariusze. W opinii Związku Gmin Wiejskich RP spodziewana jest zapaść funkcjonowania działalności gospodarczych, które odprowadzają do budżetów samorządowych podatki i inne lokalne opłaty. Połączenie spadku dochodu z tych źródeł, z obecną, już niekorzystną kondycją budżetów, powoduje konieczność uruchomienia i/lub wzmocnienia rządowych instrumentów wsparcia¹²¹. To warunek utrzymania ciągłości zapewniania podstawowych usług publicznych. Niestety, w obliczu pogłębiania kryzysu, nie wyklucza się obniżki wynagrodzeń lub zmniejszenia liczby pracowników urzędów¹²².

Pogłębianie się konfliktu pomiędzy partiami politycznymi oddziałującego na relacje wewnątrz administracji samorządowej oraz między poziomem lokalnym a rządowym

Funkcjonowanie kilku dominujących stronnictw politycznych w Polsce jest ściśle powiązane z postępującą polaryzacją społeczeństwa. W rezultacie wpływa to nie tylko na kształt decyzji podejmowanych na szczeblu krajowym, lecz także prowadzi do sporów decyzyjnych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, ale również terenową administracją rządową (zwłaszcza urzędy wojewódzkie) a lokalnymi samorządami. Ma to charakter wzajemnej rywalizacji, w której stosuje się istniejące rozwiązania prawne, m.in. pozwalające na blokowanie działań i podważanie decyzji samorządów. Przykładem stosowania takiej taktyki jest unieważnianie uchwał podejmowanych przez rady gmin¹²³ lub ograniczanie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych¹²⁴). Krajowe strategie wskazują na niezbędną umacnianie partnerskich stosunków i współpracy wewnątrz administracji, wobec czego jednym z istotnych wyzwań dla przedstawicieli publicznych instytucji będzie w nadchodzących latach urzeczywistnienie postulowanego modelu współzarządzania i niwelowania przejawów konkurencji motywowanej wyłącznie względami politycznymi. **Dla Gminy Zielonki będzie to miało szczególne znaczenie w odniesieniu do relacji z gminami KrOF - zwłaszcza Krakowem** - ale również pozostałymi jednostkami administracji publicznej funkcjonującymi na terenie powiatu krakowskiego i województwa małopolskiego.

Prace nad wizją nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej od 2021 do 2027 roku prowadzone pod presją zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych

Od chwili dołączenia Polski do Unii Europejskiej, fundusze europejskie niejednokrotnie przyczyniały się do przyspieszenia poprawy sytuacji w wielu sferach życia Polaków¹²⁵. Nowa perspektywa zakłada niższe niż dotychczas środki finansowe, pomimo to będą one wciąż strategicznym elementem polskiej polityki spójności, także w ujęciu ponadnarodowym.

Jeszcze do początku 2020 roku Komisja Europejska podkreślała potrzebę utrzymania obszarów rozwojowych¹²⁶ zawartych w dotychczasowych programach (m.in. spójność, środowisko, jednolity rynek, innowacje, technologie cyfrowe, migracja, bezpieczeństwo, współpraca

¹²¹<https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/apel-gmin-wiejskich-do-rzadu-wsrod-pomyslow-pakiet-oslonowy-i-komisarz>

¹²²<https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/niktore-samorzady-juz-dzis-nie-wykluczaja-zwolnien-i-ciec-w-funduszach>

¹²³<https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/wojewoda-malopolski-uniewaznil-piec-kolejnych-uchwal-krakowskich-radnych,134514.html>

¹²⁴<https://gazetakrakowska.pl/oswiecim-wywalczyl-pieniadze-na-park-pokoju-za-dwa-lata-powinien-byc-gotowy/ar/c3-14405135>

¹²⁵ <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/fundusze-unijne-przynosza-efekty.html>

¹²⁶ https://ec.europa.eu/commission/future-europe/eu-budget-future_pl

międzynarodowa). W chwili opracowania tej analizy na pierwszy plan wysuwa się konieczność opracowania budżetu w formule nowego Planu Marschalla¹²⁷ - pomysł zainicjowany na szczelbu Komisji Europejskiej. Miałoby to stanowić środek zaradczy na objawy i skutki kryzysu wynikającego z rozprzestrzenienia się pandemii COVID-19 i spowodowanego przez nią „zamrożenia” gospodarki. W nowej perspektywie finansowej większy nacisk miałby zostać położony na wsparcie przedsiębiorstw, np. przez tzw. mechanizm SURE polegający na wprowadzeniu dopłat zapobiegających zwolnieniom i utracie dochodów. Wyzwaniem pozostaje zachowanie w takim budżecie pozostałych, wyżej wymienionych priorytetów, które miałyby pozostać niezmienione.

Należy jednak zaznaczyć, że kształt perspektywy 2021-2027 będzie także związany z wynikiem prowadzonej debaty o przestrzeganiu zasady praworządności. To, wraz z powyższymi czynnikami, kolejny element prowadzący do wydłużenia negocjacji budżetowych i pogłębiający niepewność finalnego kształtu finansów UE na kolejne lata¹²⁸. Powyższe wyzwania są analogiczne dla innych źródeł finansowania, jak fundusze norweskie czy Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego¹²⁹. **Ostateczna forma budżetu będzie miała znaczenie również dla jednostek samorządu terytorialnego, takich jak Gmina Zielonki, często korzystających z możliwości pozyskania dofinansowania na projekty i inwestycje.**

Czynniki ekonomiczne

Początek kryzysu gospodarczego

Prowadzone do końca 2019 roku analizy gospodarcze sygnalizowały obecność globalnych i krajowych przesłanek załamania rynku. Zauważono przyśpieszenie inflacji (4,7% w styczniu 2020 r. wobec 1% na początku 2019 r.), której spodziewało się 9 na 10 Polaków (na podstawie badania SGH za IV kwartał 2019 r.)¹³⁰. Sytuacja w polityce międzynarodowej sprzyjała nasileniu niekorzystnych nastrojów: niepewna sytuacja w krajach Bliskiego Wschodu czy ryzyko podniesienia cen paliw. Obawiano się, że wynikające z tego wyższe koszty transportu i logistyki doprowadzą do załamania gospodarki.

Wbrew symulacjom, prognozom i spekulacjom, powodem kryzysu, który rozpoczął się wczesną wiosną 2020 r. były zmiany spowodowane pandemią COVID-19, określanej jako tzw. „czarny łabędź”, czyli niespodziewane, rzadkie zjawisko, istotnie wpływające na dotychczasową sytuację. Wyzwania z tym związane były nie do przewidzenia. W styczniu Międzynarodowy Fundusz Walutowy prezentował dane wskazujące na coraz lepszą kondycję rynku, a już w marcu zgłaszał recesję gorszą niż ta, która miała miejsce podczas kryzysu w 2009 roku¹³¹. Jeszcze w lutym ekonomiści nie dostrzegali większego ryzyka związanego z obecnością koronawirusa

¹²⁷http://pie.net.pl/wp-content/uploads/2020/04/Miesiecznik-Makroekonomiczny_3-2020.pdf

¹²⁸<https://www.euractiv.pl/section/institucje-ue/news/charles-michel-zaprezentowal-kompromisowy-projekt-unijnego-budzetu/>

¹²⁹<https://www.rp.pl/Prawo/302289955-Ministerstwo-Sprawiedliwosci-nie-dostanie-300-mln-zl-z-Funduszy-Norweskich.html>

¹³⁰<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/publikacje/Documents/IRG%20SGH%20Badanie%20okresowe%20IV%20kw%202019.pdf>

¹³¹ <https://www.forbes.pl/gospodarka/koronawirus-spadek-pkb-w-niemczech-odczuje-gospodarka-polski/odsfyjn>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

(tylko 3% uważało, że wpłynie on na globalne PKB; w badaniu Focus Economics), natomiast na przełomie marca/kwietnia nikt nie miał wątpliwości o negatywnych skutkach pandemii.

Obecnie to, w jaki sposób utrzymujące się obostrzenia - osłabiające zagrożenie rozwoju pandemii - wpłyną na gospodarkę, wciąż pozostaje niemożliwe do oszacowania. Spodziewany jest znaczny spadek PKB (o ok. 5% w Polsce za cały 2020 r.), wzrost liczby bezrobotnych (określa się, że ponad 4 mln osób w Polsce jest zatrudnionych w branżach zagrożonych skutkami restrykcji), pojawianie się masowych zwolnień i bankructw firm. COVID-19, już od wczesnego stadium rozprzestrzenienia, najbardziej dawał się we znaki rynkowi międzynarodowemu: obecnie doprowadziło to do wstrzymania łańcuchów dostaw oraz eksportu i importu. Określa się, że głównymi polskimi branżami eksportowymi są przemysł tytoniowy, meblarski, samochodowy, z kolei w imporcie znaczenie ma przemysł odzieżowy, elektroniczny czy farmaceutyczny – są to obszary najmocniej narażone. Utrzymywanie się obecnych uwarunkowań będzie powodowało dalsze osłabianie się złotego, a także wahania giełdowe.

Dla Gminy Zielonki m.in. oznacza to, że należy spodziewać się przeobrażenia struktury lokalnej gospodarki, wraz z ryzykiem znacznego wzrostu stopy bezrobocia, a również determinuje to potrzebę dokonania rewizji alokacji środków budżetowych, ze szczególnym naciskiem na poszukiwanie oszczędności.

Dynamiczne przekształcenia rynku pracy – od „ryнку pracownika” do ryzyka powrotu problemu bezrobocia

Od ostatnim dziesięcioleciu stopa bezrobocia w Polsce regularnie malała¹³². Jeszcze na początku 2014 roku wynosiła 8,5 %, a wczesną wiosną 2020 r. osiągnęła 5,5%. Wraz z przeobrażaniem się polskiego rynku pracy następują istotne zmiany w całej gospodarce¹³³. Dotychczasowy ich kierunek wskazywał, że realne było zbliżenie się do stopy bezrobocia naturalnego, wynoszącej między 2% a 5% - określanej jako stan, w którym zatrudnienia nie mają w głównej mierze osoby bezrobotne dobrowolnie (**w Gminie Zielonki udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym od 2017 r. wynosił poniżej 2%**). Przed nasileniem się ograniczeń wynikających z pandemii COVID-19 wskazywano (m.in. w KPZK 2030¹³⁴), że malejące zasoby ludzi gotowych podjąć się pracy będą prowadzić do zatrudniania imigrantów na coraz szerszą skalę oraz innych grup dotąd mniej obecnych na rynku pracy (np. osób z niepełnosprawnościami). Dla firm dotychczasowe tendencje prowadziły do zwiększających się trudności w pozyskiwaniu wykwalifikowanych pracowników, posiadających kompetencje w pełni odpowiadające oczekiwaniom pracodawców, zwłaszcza w obliczu rozwoju nowych branż kosztem zaniku dotychczasowych.

Regulacje rządowe, takie, jak ustalenie minimalnej stawki godzinowej oraz podniesienie płacy minimalnej (2250 zł brutto; wzrost o ok. 25% od 2016 r.), miały jeszcze bardziej polepszyć sytuację pracowników. Wdrażane rozwiązania oraz prowadzone prognozy musiały ulec modyfikacjom w wyniku wprowadzenia radykalnych obostrzeń spowodowanych pandemią COVID-19. W chwili powstawania analizy funkcjonowanie wielu branż jest silnie ograniczone (m.in. handel,

¹³²<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2020,4,1.html>

¹³³ <https://www.gov.pl/web/rodzina/piec-waznych-zmian-na-ryнку-pracy>

¹³⁴ http://www.wzs.wzp.pl/sites/default/files/files/19683/89272000_1412985316_Koncepcja_Przestrzennego_Zagospodarowania_Kraju_2030.pdf

gastronomia). Pracodawcy wprowadzają możliwość pracy z domu, a w działalności podmiotów stosowane są coraz bardziej niekonwencjonalne rozwiązania (zwłaszcza związane z nowymi formami komunikacji, przenoszeniem działalności do świata wirtualnego, zwiększoną popularnością dostaw i usług kurierskich itp.). Optymistyczny scenariusz, opracowany przez Międzynarodową Organizację Pracy (marzec 2020 r.) wskazywał, że wzrost liczby bezrobotnych na świecie w obliczu wyzwania pandemicznego mógłby wynieść nieco ponad 5 mln osób, natomiast pesymistyczna prognoza wskazywała na ok. 25 mln¹³⁵. Kalkulacje te były już nieaktualne w połowie kwietnia 2020 r., kiedy w samych Stanach Zjednoczonych liczbę nowych osób bezrobotnych oszacowano na 22 mln¹³⁶.

W Polsce spekulowany jest¹³⁷ wzrost stopy bezrobocia do wartości wyższej niż 10%. Skala zwolnień i jej zróżnicowanie w różnych rejonach kraju – w tym w obrębie KrOF i w gminie Zielonki - będzie możliwa do przeanalizowania w połowie roku, m.in. z racji stosowanych okresów wypowiedzenia umów o pracę (1 miesiąc albo 3 miesiące).

Procesem trwającym, który będzie kontynuowany niezależnie od powyższej sytuacji (lub ulegnie wzmocnieniu), jest dynamiczny rozwój technologiczny, prowadzący do pojawiania się dotychczas nieznanymi branż, do potrzeby modyfikacji profilu działalności firm, do nieustannego dostosowywania się do potrzeb rynkowych, a w konsekwencji często do znikania zawodów tradycyjnych. **Kraków i jego obszar funkcjonalny, wraz z gminą Zielonki, znajduje się w samym środku przemian – z racji silnych powiązań gospodarczych w skali krajowej i międzynarodowej oraz dużego uzależnienia od globalnych trendów**, na znaczeniu będzie zyskiwać m.in. rola stolicy regionu jako ośrodka akademickiego, kształtującego odpowiednio wykwalifikowanych przyszłych pracowników dla tutejszych przedsiębiorstw.

Społeczna odpowiedzialność i troska o środowisko jako zyskujące na znaczeniu aspekty prowadzenia działalności gospodarczej

Coraz większą rolę w standardach działalności firm odgrywa społeczna odpowiedzialność biznesu (Corporate Social Responsibility), stającą się elementem podnoszenia ich jakości i wiarygodności oraz budowania wizerunku¹³⁸. Skalę trendu pokazuje m.in. zwiększenie się o 30% liczby nowych przykładów realizacji CSR w podmiotach gospodarczych pomiędzy 2017 a 2018 rokiem.

Przedsiębiorcy wykazują w ten sposób swoje poczucie odpowiedzialności za zatrudnionych pracowników, za klientów, a działania ze sfery CSR wpływają na lokalne społeczności oraz stan środowiska naturalnego. Zauważa się prowadzenie aktywności o charakterze edukacyjnym, firmy zawiązują współpracę m.in. w celu realizacji celów prospołecznych, a w ramach prowadzonej działalności wprowadza się zasady oszczędzania zasobów (energia, woda) czy rozwiązania z zakresu Gospodarki Obiegu Zamkniętego. Firmy angażują się aktywnie, nie tylko w roli sponsorów, się w kampanie społeczne lub ekologiczne. Do podejmowania takich działań przedsiębiorców dodatkowo motywuje szansa zwiększenia przewagi nad konkurencją (głównie aspekt wizerunkowy) oraz budowania związku klienta z marką. Utrzymywanie lojalności

¹³⁵ <https://forsal.pl/praca/bezrobocie/artykuly/1464212,na-swiecie-25-mln-osob-straci-prace-z-powodu-koronawirusa.html#icwcv=15>

¹³⁶ <https://www.bankier.pl/wiadomosc/USA-liczba-wirusowych-bezrobotnych-siegnela-22-mln-7864362.html>

¹³⁷ <https://gospodarka.dziennik.pl/news/artykuly/6475662,koronawirus-gospodarka-kryzys-covid-19.html>

¹³⁸ <http://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/trendy-csr-na-przykladzie-raport2018/>

konsumenckiej staje się trudniejsze w efekcie coraz większej świadomości podejmowanych decyzji zakupowych¹³⁹.

Odrodzenie tradycyjnych form rzemiosła, produkcji i upraw rolniczych

W ścisłym związku z opisanym powyżej trendem pozostaje wzrastająca popularność tradycyjnych metod prowadzenia działalności, w tym w szczególności związanych z powracaniem do lokalności i naturalności¹⁴⁰. Dotyczy to w największym stopniu rzemiosła oraz szeroko pojętego rynku żywności. Jednym z przejawów trendu jest popularyzacja idei tzw. zero waste (ang. zero marnowania), wskazującej na potrzebę wytwarzania lub zakupywania produktów, które nie będą prowadziły do powstawania odpadów¹⁴¹. Co więcej, klienci są coraz bardziej skłonni wybrać produkty droższe, ale lepszej jakości i powstające w sposób naturalny/ekologiczny. Efektem zmiany zachowań konsumenckich są inne pokrewne trendy, jak rosnąca popularność agroturystyki i form turystyki pozwalających na kontakt z naturą i cyfrową izolację (np. kultura *slow life*), freeganizmu (antykonsumpcyjnego styl życia), współdzielenia się (tzw. kultura *sharingowa*, której przejawem jest m.in. powstawanie wypożyczalni rowerów miejskich i innych pojazdów) czy *smart shoppingu* (poświęcanie znacznej ilości czasu w celu uzyskania oszczędności na zakupach, w tym ograniczanie ryzyka marnowania produktów)¹⁴².

Wspomniana powyżej lokalność wyraża się w wybieraniu przez konsumentów produktów, które zostały wytworzone w regionie ich zamieszkania, pochodzą z pobliskich zakładów, upraw czy hodowli. Specyficznym przejawem wzrostu znaczenia lokalności jest rozwój winiarstwa w Polsce. Od kilku lat ilość winnic dynamicznie wzrasta (np. Garlica Duchowna). Na początku 2020 sprzedażą win w Polsce zajmowały się 294 winnice, podczas gdy rok wcześniej było ich ¼ mniej¹⁴³. Przyrost ich powierzchni nie był tak wysoki, natomiast jest to uzależnione wysokim udziałem małych upraw winorośli, prowadzonych rodzinnie. Zauważa się jednak, że średnia powierzchnia winnic ulega zwiększeniu.

Trend jest dostrzegany m.in. w Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju, gdzie wskazuje się na potrzebę skierowania wsparcia do wytwórców i dystrybutorów produktów wysokiej jakości mających charakter tradycyjny, regionalny i ekologiczny. Wyraża się to m.in. w sprzyjaniu powstawania nowych możliwości zarobkowych dla ludności zamieszkującej obszary wiejskie. **W Gminie Zielonki mała wytwórczość oraz rzemiosło posiadają szczególne znaczenie, a przy ograniczonych zasobach surowcowych rozwija się drobny przemysł, któremu sprzyja dostępność siły roboczej, sąsiedztwo stolicy małopolski, w tym zwłaszcza krakowski rynek zbytu.**

Kraków jako ponadregionalne centrum nowoczesnych usług dla biznesu oddziałujące na obszar podmiejski

¹³⁹ https://www.horecatrends.pl/trendy/119/mintel_7_kluczowych_trendow_na_lata_2020_2030,3538.html

¹⁴⁰ <https://biokurier.pl/jedzenie/zrownowazony-rozwoj-niemarnowanie-produktow-oraz-lokalnosc-wsrod-najwazniejszych-trendow-kulinarnych-na-2020-rok/>

¹⁴¹ <https://naszesmieci.mos.gov.pl/materialy/artykuly/134-zero-waste-sztuka-samoograniczania-w-sluzbie-ochrony-srodowiska>

¹⁴²

https://dbc.wroc.pl/Content/37505/PDF/Balinska_Konkurencyjnosc_Agroturystyki_Jako_Formy_Spedzania_2017.pdf

¹⁴³ <https://winiatywa.pl/polskie-wino-w-2020-roku/>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

W rankingu *Top 10 Large European Cities of the Future 2020/2021*¹⁴⁴ Kraków zajął 10. miejsce. Stolica regionu kreuje swoją markę na rynku nie tylko krajowym, ale także międzynarodowym jako miejsce przyjazne dla prowadzenia działalności, w którym dostępna jest wysoko wykwalifikowana kadra potencjalnych pracowników. Dobre rezultaty gospodarcze osiągnięte przez Kraków oddziałują na cały obszar funkcjonalny. Pozwala na to stosunkowo dobrze rozbudowana infrastruktura komunikacyjna czy przepływ ludności między poszczególnymi ośrodkami aglomeracji. **Bliskość miasta z wysoko rozwiniętym sektorem usług, obecność autostrady i portu lotniczego sprawia, że inwestorzy chętniej lokują swoje firmy w podkrakowskich gminach (m.in. Zabierzowie, Niepołomicach, Zielonkach).** W dokumentach strategicznych (np. w KSRR 2030) podkreśla się, że w nadchodzących latach podmiejskie ośrodki najwięcej zyskają na wzroście liczby przedsiębiorstw usługowych, zwiększeniu produkcji zaawansowanych technologicznie dóbr, a przede wszystkim – wzmocnieniu wzajemnych powiązań.

Rynek usługowy w Polsce wzmacnia się od lat, przy malejącym znaczeniu sektora przemysłu i rolnictwa. W Krakowie i jego bezpośrednim otoczeniu zauważa się przede wszystkim coraz większą rolę podmiotów z branży BPO i SSC, obejmującej korporacje specjalizujące się w świadczeniu usług na rzecz innych firm, a także centra usług wspólnych. Aż 60% całej powierzchni biurowej zajmowanej przez te przedsiębiorstwa w Polsce zlokalizowane jest w stolicy Małopolski¹⁴⁵, dla której szczególnymi atutami jest prężny rozwój szkolnictwa wyższego (wyspecjalizowana kadra), niskie, w porównaniu z innymi aglomeracjami w Polsce i Europie, koszty pracy czy stawki za wynajem przestrzeni biurowych. Sektor ten nie niesie za sobą potrzeby dokonywania znaczących inwestycji w infrastrukturę firmy, a jego rozwój jest uzależniony m.in. od dostępności biurców/parków biznesowych i korzystnych opcji najmu. Ponadto, osoby podejmujące pracę i **uruchamiające swoją działalność gospodarczą w Krakowie często decydują się zamieszkać poza granicami miasta, wybierając jako swoje miejsce zamieszkania m.in. gminę Zielonki.**

Wraz ze wzrostem kosztów zatrudnienia (m.in. w efekcie wprowadzanych zmian podatkowych), czy też ograniczeń wprowadzonych w wyniku pandemii COVID-19 zahamowaniu może ulec dynamika rozwoju firm outsourcingowych, ściśle uzależniona od zmian przebiegających na globalnym rynku, a korporacje będą częściej decydowały się na przenoszenie działalności do państw oferujących niższe koszty funkcjonowania.

Malejąca skłonność do inwestowania w przedsiębiorstwach i w sektorze publicznych

Inwestycje publiczne i prywatne podejmowane w Polsce wynosiły w 2018 roku 18% PKB. To stosunkowo niski poziom wśród krajów UE (24. miejsce)¹⁴⁶. To czynnik spowalniający tempo rozwoju gospodarczego. Podejmowane inwestycje koncentrowały się w malejącym stopniu na innowacjach oraz nakładach w badania i rozwój, natomiast rosną wydatki na budownictwo i zakup urządzeń.

¹⁴⁴Opracowany przez fDI Magazine, dotyczący 319 europejskich miast; https://www.krakow.pl/aktualnosci/237247,29,komunikat,krakow_miastem_przyszlosci.html

¹⁴⁵<https://www.pulshr.pl/bpo/krakow-biurami-i-outsourcingiem-stoi,67148.html>

¹⁴⁶<https://www.mckinsey.com/pl/~/media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Polska/Raporty/Polska%202030/Raport%20Polska%202030%20McKinsey%20Forbes.ashx>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Na podstawie analiz Europejskiego Funduszu Leasingowego, obserwuje się spadający udział przedsiębiorstw gotowych zwiększyć swoje nakłady inwestycyjne. Jednocześnie pojawiają się trendy wskazujące na ogólne zmniejszenie się ilości inwestycji¹⁴⁷. Wydaje się, że zostanie to spotęgowane przez spodziewane niekorzystne konsekwencje działań podejmowanych w celu ograniczeniu zagrożenia pandemią COVID-19.

Zdaniem prowadzących działalność, powodem są m.in. uwarunkowania makroekonomiczne, jak rywalizacja handlowa USA z Chinami, czy też Brexit.

Dla Gminy Zielonki atutem mogącym przyczynić się do zniwelowania negatywnego wpływu procesów globalnych może okazać się m.in. **już istniejąca infrastruktura techniczna, liczne tereny i obiekty drobnej wytwórczości czy też stosunkowo wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców**. Jednocześnie jednak **Zielonki pozostają w ścisłym powiązaniu z Krakowem**, którego gospodarka oraz budżet miejski są z kolei szczególnie **narażone na wahania rynku**. Dodatkowo **Gmina jest uzależniona od zewnętrznie podejmowanych decyzji inwestycyjnych**, zwłaszcza publicznych, dotyczących m.in. budowy obwodnicy Krakowa.

Czynniki społeczne

Starzejące się społeczeństwo

W Polsce rodzi się coraz mniej dzieci (niż demograficzny), natomiast czas trwania życia ulega wydłużeniu (m.in. efekt rozwoju usług zdrowotnych, zmiany trybu życia). W rezultacie wyzwaniem staje się postępujące starzenie się społeczeństwa. W Małopolsce do 2030 r. liczba mieszkańców może wzrosnąć nawet o 10%¹⁴⁸, przy rosnącym udziale osób w wieku powyżej 65 r.ż. Szacuje się jednak, że powiat krakowski będzie, jako jeden z niewielu, osiągał wzrost liczby ludności w grupie 15-64 lata¹⁴⁹. **W Gminie Zielonki przejawia się to m.in. w regularnie wzrastającym stosunku liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w do osób w wieku produkcyjnym (obecnie stosunek wynosi ok. 65 : 100).**

Obecne tendencje podtrzymują potrzebę wzmacniania znaczenia polityk senioralnych¹⁵⁰ oraz podnoszenia uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym. Konieczne będzie dalsze wzmacnianie form integracji między pokoleniowej, realizowanie kampanii promujących badania profilaktyczne, zwiększanie dostępności diagnostyki, kreowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie. Dla służby zdrowia oznacza to dalszą potrzebę kształcenia wyspecjalizowanej kadry medycznej oraz opiekuńczej.

Rosnący odsetek osób starszych w społeczeństwie oraz wyzwania dla instytucji koordynujących i prowadzących usługi opiekuńcze i zdrowotne

Wraz z rosnącą grupą osób wymagających wsparcia wyzwaniem dla Polski pozostaje dalsze podnoszenie dostępności i standardów usług opiekuńczych i zdrowotnych. Starzenie się społeczeństwa sprawia, że rośnie zapotrzebowanie na opiekę specjalistyczną, w tym o

¹⁴⁷ <https://media.efl.pl/reports/16871>

¹⁴⁸ Prognoza zawarta w KSRR 2030.

¹⁴⁹ Prognoza zawarta w projekcie SRWM 2030.

¹⁵⁰ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20180001169/O/M20181169.pdf>; „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność”

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

charakterze geriatrycznym. **Wyzwanie to z wysokim prawdopodobieństwem dotknie osoby starsze zamieszkujące Gminę Zielonki, w której również występuje wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym – przy czym jest on stosunkowo niski na tle pobliskich JST (w latach 2014-2018 wzrost o 0,9%, podczas gdy dla całego KrOF wyniósł 1,8%).**

Badania pokazują, że co dziesiąty senior do 75 r.ż. oraz co czwarty powyżej, ma poważne trudności w wykonywaniu codziennych czynności, a odsetek tych osób rośnie¹⁵¹. Z raportu NIK wynika, że od 2014 do 2016 roku ilość seniorów zwiększyła się o ok. 6%, natomiast liczba objętych usługami opiekuńczymi wzrosła o 0,05%¹⁵². Ponadto aż 4/5 gmin w województwie małopolskim nie zapewnia opieki w miejscu zamieszkania. Są jednak trendy pozytywne: w 2018 r. tylko w 10 gminach Małopolski usługi te nie były realizowane, podczas gdy w 2015 r. było ich 42¹⁵³.

Osoby starsze borykają się z problemem rosnących kosztów usług – wielu z nich decyduje się przerwać korzystanie z wsparcia opiekuńczego lub, co najmniej, ogranicza ich zakres. Usługi te stają się także coraz bardziej kosztowne dla gmin. Np. tylko w 2016 r. wzrosły one o 10% względem roku poprzedniego.

Odpowiedzią na ograniczenia w wykonywaniu codziennych aktywności przez seniorów będzie podnoszenie dostępności infrastruktury społecznej, m.in. realizowane w ramach programu Dostępność Plus. Prowadzone w skali kraju polityki zdrowotne i społeczne akcentują konieczność niwelowania wykluczenia społecznego seniorów¹⁵⁴.

Nowe uwarunkowania dla realizacji polityk aktywizujących i integracyjnych

Wg danych na marzec 2020 r. stopa bezrobocia w Polsce utrzymywała się na poziomie ok. 5%. Było to wynikiem dynamicznego wzrostu zatrudnienia – **w gminie Zielonki tylko w okresie 2015-2018 liczba pracujących zwiększyła się o 13,3%**. Wyczerpujące się zasoby pracy wynikające m.in. ze wzrostu udziału osób starszych w społeczeństwie, ujemnego przyrostu naturalnego dotychczas prowadziły do potrzeby wzmocnienia działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami czy też emerytów oraz rencistów¹⁵⁵. W 2017 r. gwałtownie rozwinęła się kwestia polityki migracyjnej, spowodowana napływem cudzoziemców. Liczba wniosków od 2010 r. o pobyt czasowy składanych w ciągu roku wzrosła ponad sześciokrotnie¹⁵⁶. Łącznie w 2019 r. ich liczba wyniosła 230 tys., spośród czego ok. 75% składali Ukraińcy. Duże grupy imigrantów stanowili także m.in. Białorusini, Gruzini czy też Rosjanie.

Polityki społeczne, zwłaszcza powiązane z rynkiem pracy i koniecznością absorbowania obcokrajowców przez polską gospodarkę, będą wymagały dalszej aktualizacji, także w wyniku obostrzeń powstałych wskutek pandemii COVID-19. Konsekwencje zamknięcia granic czy dokonywanych zwolnień pozostają jeszcze trudne do określenia.

¹⁵¹ Na podstawie wyników Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności za 2017 oraz za 2018 rok.

¹⁵² <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/seniorzy-bez-opieki.html>

¹⁵³ Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2018 r., <https://www.gov.pl/attachment/3d36f02c-4859-4b9b-9ad7-1672ffod7854>

¹⁵⁴ Wskazuje na to m.in. treść Programu Dostępność Plus 2018-2025, https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/60878/Program_Dostepnosc_Plus.pdf

¹⁵⁵ Grupy te wskazuje KSRR 2030.

¹⁵⁶ <https://migracje.gov.pl/statystyki/zakres/polska/typ/wnioski/widok/wykresy/rok/2019/rok2/2010/>;
<https://udsc.gov.pl/statystyki/raporty-okresowe/raport-roczny-legalizacja-pobytu/2018-2/>

Zjawisko ubóstwa – odwracanie się pozytywnych trendów

Polityki władz krajowych skoncentrowały się na realizacji programów socjalnych, w tym sztandarowego projektu Rodzina 500+. Dla rodziców z dziećmi uruchomiono również inne formy wsparcia, jak np. Wyprawka Szkolna „Dobry Start”. W założeniach tych programów znajduje się obniżenie, w perspektywie długookresowej, poziomu zagrożenia ubóstwem relatywnym. Pozytywne tendencje były zauważane w okresie 2015-2018. Od 2019 roku poziom ubóstwa relatywnego wzrósł jednak po raz pierwszy od dziesięciolecia¹⁵⁷. W przypadku ubóstwa skrajnego, jeszcze w 2017 r., odnotowano spadek o ponad 4%, jednak już w kolejnym roku wzrosło o 5,4%. To pierwsze objawy załamania trendu, który dotychczas wskazywał na obniżenie się poziomu ubóstwa relatywnego i skrajnego. Oznaczać to może wyczerpanie się korzystnych rezultatów rządowych programów wsparcia rodzin, a jednocześnie wskazuje na możliwość wyłaniania się innych, negatywnych trendów.

Podczas trwającej pandemii COVID-19 zainaugurowane zostały prace rządowe dotyczące nowych rozwiązań ustawowych przeciwdziałających jej wpływowi na sytuację społeczno-gospodarczą. Ocenia się jednak, że znaczna skala zwolnień pracowników może doprowadzić do ponownego nasilenia zjawiska ubóstwa. Ograniczenie tego ryzyka będzie zależne od efektywności wdrożonych instrumentów ochrony socjalnej, wsparcia finansowego i czasu trwania restrykcji spowodowanych stanem epidemiologicznym¹⁵⁸. **Dodatkowo realizacja różnych form wsparcia będzie stanowić istotne obciążenie budżetów samorządowych, także Gminy Zielonki, co przyczyni się do - przynajmniej tymczasowego - wstrzymania niektórych przedsięwzięć na rzecz projektów o charakterze społecznym i aktywizacyjnym.**

Partycypacja społeczna jako zyskujący na znaczeniu sposób współpracy samorządu lokalnego z mieszkańcami

Lokalne władze coraz chętniej korzystają z narzędzi partycypacyjnych. W miastach na prawach powiatu przy współdecydowaniu obligatoryjnie stosowane są budżety partycypacyjne (określane także jako obywatelskie)¹⁵⁹. W Polsce funkcjonują one od 2011 r. Największe miasta próbują wprowadzać niestandardowe rozwiązania – m.in. we Wrocławiu czy Gdańsku zorganizowano panele obywatelskie. Na obszarach wiejskich z kolei procesy partycypacyjne rozwijają się zwłaszcza w związku z podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi. Co więcej, to społeczności wiejskie chętniej od miejskich m.in. poszukują informacji publicznych i uczestniczą w spotkaniach konsultacyjnych (19,8% wobec 10% dla Polski ogółem)¹⁶⁰.

Zdaniem przedstawicieli JST formy partycypacyjne pozwalają legitymizować działania samorządu, podnoszą ich trafność i efektywność, a także budują świadomość społeczną. Najbardziej popularną formą komunikacji mieszkańców z władzami stały się konsultacje społeczne¹⁶¹, które stosowane są podczas planowania przestrzennego, m.in. przy wsparciu funduszy unijnych (np. program PO WER 2.19.). Nadal jednak obserwuje się niewystarczający poziom świadomości obywatelskiej w społeczeństwie (np. w Strategii Rozwoju Krakowa 2030),

¹⁵⁷ <https://www.pb.pl/osiagniecia-500-inne-od-zamierzen-970588>

¹⁵⁸ <https://wgospodarce.pl/informacje/76798-25-mln-ludzi-moze-stracic-prace-z-powodu-koronawirusa>

¹⁵⁹ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,21186,vp,23818.pdf>

¹⁶⁰ http://rcin.org.pl/Content/67957/WA51_86311_r2018-t49_SOW-Kulig.pdf

¹⁶¹ https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/pl/senatopracowania/171/plik/ot_666.pdf

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

przy czym szansę na jej wzmocnienie upatruje się w dedykowanych programach aktywizacyjnych, jak np. Rządowym Programie na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych czy Funduszach Norweskich skierowanych na rozwój inicjatyw obywatelskich.

W przypadku gminy Zielonki obserwuje się m.in. rosnące zainteresowanie projektami na rzecz lokalnej społeczności (regularny wzrost liczby rocznie realizowanych zadań w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi). Równocześnie wyzwaniem pozostaje znacząca liczba napływowej ludności, która potrzebuje wiele czasu, aby utożsamić się i zaktywizować w lokalnej społeczności¹⁶².

Postępująca suburbanizacja

Suburbanizacja to jeden z trendów szczególnie dotyczących gminę Zielonki, podkreślany w dokumentach strategicznych¹⁶³. Proces rozlewania się miast (urban sprawl) w wielu obszarach aglomeracyjnych sprawia, że nowa zabudowa powstaje w sposób niekontrolowany. Generuje to koszty społeczne oraz finansowe, jak m.in. potrzebę budowy infrastruktury zapewniającej usługi dla wprowadzających się osób. Nowi mieszkańcy przybywają zachęteni (1) możliwością posiadania domu w pobliżu dużego miasta i/lub (2) niższymi kosztami nieruchomości poza granicami Krakowa. Z kolei luki prawne dotyczące planowania przestrzennego i niski stopień pokrycia obszarów gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy silnym lobby deweloperskim sprawiają, że nowe osiedla powstają chaotycznie, w sposób rozproszony¹⁶⁴.

W samym obszarze funkcjonalnym Krakowa w latach 2006-2016 tempo zmian liczby ludności znacznie przekraczało dynamikę w centralnym ośrodku. W poszczególnych gminach tzw. „obwarzanka krakowskiego” przybywało średnio od 15% do 30% mieszkańców, podczas gdy w Krakowie mniej niż 5%¹⁶⁵. Proces suburbanizacji przynosi pewne korzyści dla gmin, jak np. dodatkowe dochody podatkowe od napływowej ludności. Prowadzi on jednak także – oprócz przestrzennych – m.in. do wydłużenia się dojazdów do miejsca pracy oraz zwiększenia liczby pojazdów. Zwykle osiedla tworzone poza granicami dużych miast cechują się monofunkcyjnością. Ograniczają się do zapewniania przestrzeni mieszkalnej, bez podstawowej oferty usług, w tym także o charakterze kulturalnym czy rekreacyjnym – powoduje to, że osoby, które wyprowadziły się z miasta i tak muszą korzystać i poszukiwać w nim niezbędnej dla siebie oferty. Zapewnianie dostępu do bibliotek, centrów kultury czy też innego rodzaju oferty kulturalnej pozostaje w gestii działań samorządu, m.in. z racji znikomej skali udziału i zaangażowania sektora prywatnego w tych obszarach¹⁶⁶. Mniej oczywistym skutkiem suburbanizacji jest m.in. utrudnienie w korzystaniu z podstawowych usług i wsparcia

¹⁶² Związany z tym tzw. podział na pnioki (mieszkańcy od pokoleń), krzoki (mieszkańcy od lat) i ptoki (nowi mieszkańcy) oraz trudność w asymilacji napływowej ludności; m.in. <http://www.jawnosc.pl/wp-content/uploads/2014/01/2013-partycypacja-publiczna-w-praktyce.pdf>

¹⁶³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zielonki.

¹⁶⁴ http://www.studiamiejskie.uni.opole.pl/wp-content/uploads/2016/05/S_Miejskie_18_2015-Haranczyk-Procesy.pdf

¹⁶⁵ Przemiany demograficzne miast Polski. Wymiar krajowy, regionalny i lokalny, http://irmir.pl/wp-content/uploads/2019/11/IRM_Przemianydemograficzne_2019-10-14_www.pdf

¹⁶⁶ <https://www.obserwatorium.malopolska.pl/wp-content/uploads/2018/10/Raport-Wp%C5%82yw-projekt%C3%B3w-infrastrukturalnych-z-obszaru-kultury-na-otoczenie-spo%C5%82eczno-gospodarcze-1.pdf>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

opiekuńczego przez osoby starsze zamieszkujące obszary funkcjonalne, których mobilność z wiekiem maleje (co dostrzega się w KSRR 2030).

Polaryzacja społeczeństwa

Podziały społeczne przejawiają się na wielu szczeblach życia publicznego w Polsce. Ich efektem staje się radykalizacja postaw, rywalizacja na poglądy czy gotowość do kwestionowania wszystkiego, co stoi w przeciwieństwie do posiadanego stanowiska. Problem jest trudny do zmierzenia, jest jednak obserwowany w wielu opracowaniach¹⁶⁷ i eksponowany w przekazach medialnych. Skrajne racje dotyczą zasad moralnych, przepisów prawnych, postrzegania autorytetów czy interpretacji historii¹⁶⁸. Rezultatem istniejących podziałów staje się obecność otwartego sporu w przestrzeni publicznej, praktyki wzajemnego powstrzymywania podejmowanych inicjatyw czy niski poziom zaufania.

Do tych powszechnych zjawisk w przypadku **Gminy Zielonki dochodzą inne potencjalne obszary konfliktowe, jak np. dotyczące powiązań z Krakowem** (m.in. w obliczu uzależnienia od wielu decyzji inwestycyjnych), **tożsamości gminy** (m.in. przyjmowanie funkcji „zielonej sypialni wielkiego Krakowa przy jednoczesnym starzeniu się miejscowej ludności¹⁶⁹), czy **zagospodarowania przestrzennego** (zwłaszcza w obliczu nowych inwestycji prywatnych). Konsekwencje takich podziałów mogą w wysokim stopniu oddziaływać w przyszłości na każdą sferę funkcjonowania gminy.

Czynniki technologiczne

Przyspieszenie procesu digitalizacji i popularyzacji e-usług

Codzienne czynności coraz częściej przenoszą się do świata wirtualnego. Digitalizacja i cyfryzacja wiąże się z rosnącym zapotrzebowaniem na e-usługi, także o charakterze usług publicznych, czy też na e-biznes, obejmujący sklepy on-line, aplikacje, e-commerce itd.

W województwie małopolskim występuje najwyższy w Polsce udział osób gotowych korzystać z e-administracji (76%)¹⁷⁰. W całym kraju tylko w 2018 r. przybyło 2,1 mln nowych użytkowników profilu zaufanego¹⁷¹. Te dane pokazują, że popularność tych narzędzi wzrasta, a administracja publiczna będzie musiała w coraz większym stopniu odpowiadać na społeczne potrzeby dotyczące cyfryzacji.

Ponadto obserwuje się rosnącą popularność wykorzystywania wirtualnych sposobów płatności¹⁷², takich jak np. cyfrowe portfele, a jej rozwojowi wpływa dynamiczny rozwój

¹⁶⁷ „Polaryzacja polityczna w Polsce. Jak bardzo jesteśmy podzieleni?”, http://cbu.psychologia.pl/uploads/f_bulska/Polaryzacja%20polityczna%202.pdf

¹⁶⁸ <https://publicystyka.ngo.pl/jaka-jest-polska-raport-z-sondazu-spolecznego>

¹⁶⁹ W tym także pojawiające się spekulacje o możliwym wchłonięciu Zielonek przez Kraków, m.in. w kontekście walki ze smogiem; <https://gazetakrakowska.pl/smiały-pomysł-na-walke-ze-smogiem-krakow-wchlonie-sasiednie-gminy/ar/c3-12973668>

¹⁷⁰ <https://www.obserwatorium.malopolska.pl/wp-content/uploads/2015/12/E-uslugi-internet.pdf>

¹⁷¹ <https://epolacy.interia.pl/e-uslugi-publiczne/news-e-polacy-2019-jak-korzystalismy-z-e-uslug-publicznych,nld,4260654>

¹⁷² <https://inpost.pl/aktualnosci-trendy-w-e-commerce-na-2020-rok>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

bankowości mobilnej¹⁷³. Zakupów przez Internet dokonuje z roku na rok coraz więcej Polaków – tylko w latach 2018-2019 przybyło ich o 6 p. proc¹⁷⁴.

Zjawiska te pokazują, że w nadchodzącej dekadzie należy spodziewać się większej liczby inwestycji oraz innowacji wynikających z reagowania na zwiększające się zapotrzebowanie na cyfrowe, interaktywne narzędzia.

Wystąpienie pandemii COVID-19 w dużym stopniu wpłynęło na przyspieszenie digitalizacji. Powszechność pracy zdalnej, stosowanie nieszablonowych sposobów komunikacji, przenoszenie działalności do sieci sprawia, że gwałtownie wzrosła liczba usług dostępnych z poziomu programu, strony internetowej czy aplikacji. Więcej spraw urzędowych można wykonać drogą elektroniczną, na popularności zyskują programy wideokonferencyjne, a zakupy, które dotąd można było dokonywać osobiście, coraz częściej są dokonywane z możliwością dostawy. Rozwój powyższych narzędzi, spowodowany „potrzebą chwili”, może doprowadzić do szybkiego i trwałego przyspieszenia cyfryzacji. **Gmina Zielonki również aktywnie włącza się w ten proces, m.in. poprzez akcję pozyskania środków na zakup laptopów dla uczniów.**

Już w 2016 r. Gmina Zielonki należała do wąskiego grona 25 małopolskich JST, które pozyskały środki na cyfryzację urzędu w ramach projektu „e-Administracja w Powiatach Małopolski”¹⁷⁵.

Popularyzacja odnawialnych źródeł energii oraz rozwój gospodarki obiegu zamkniętego

Niekorzystne czynniki środowiskowe sprawiają, że w celu zabezpieczenia przyszłości kolejnym pokoleniom, jak również powstrzymania zmian klimatycznych niezbędne staje się rozwijanie technologii umożliwiających zminimalizowanie wytwarzania odpadów czy regulujących bilans energetyczny. Sprzyja temu rosnąca wiedza i świadomość społeczna na temat problemów ekologicznych. Obawy przed podniesieniem kosztów energii powodują, że firmy decydują się inwestować środki w technologie pozwalające zaoszczędzić je w kolejnych latach. Równocześnie praktyki te sprzyjają – w sposób mniej lub bardziej zamierzony – zmniejszeniu negatywnego oddziaływania działalności przedsiębiorstw na stan środowiska. Do podnoszenia efektywności energetycznej dążą zarówno producenci, jak też m.in. firmy transportowe.

Wdrażane na szczeblu krajowym oraz międzynarodowym polityki na rzecz poprawy klimatu wraz z rozwojem technologii pozwalają na wprowadzanie nowych możliwości eksploatacji surowców energetycznych. W efekcie koszty wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych są coraz niższe. W przyszłości oczekiwane jest wprowadzenie w Polsce rozwiązań redukujących emisję pochodzącą ze spalania kluczowych paliw¹⁷⁶, tj. węgla kamiennego, węgla brunatnego, gazu łukowego oraz biomasy.

Długookresowe strategie (m.in. KSRR 2030) zakładają konieczność wdrażania „zielonych innowacji”. Pierwszymi efektami ich realizacji jest znaczne zwiększenie łącznej mocy elektrowni fotowoltaicznych w Polsce. W 2020 r. spodziewane jest jej podwojenie, do poziomu 2 GW¹⁷⁷. Znaczenie tego sposobu pozyskiwania energii, jak również korzystania z geotermii i

¹⁷³ <https://prnews.pl/raport-prnews-pl-rynek-bankowosci-internetowej-i-kw-2019-443468>

¹⁷⁴ „E-commerce w Polsce 2019”, https://eizba.pl/wp-content/uploads/2019/07/raport_GEMIUS_2019-1.pdf

¹⁷⁵ <https://www.rpo.malopolska.pl/wiadomosci/krok-administracji-do-cyfryzacji>

¹⁷⁶ Uwagi zawarte w KPZK 2030.

¹⁷⁷ <https://www.gramzielone.pl/energia-sloneczna/102191/trendy-na-polskim-rynku-pv-w-2019-opinie-przedstawicieli-branzy>

hydroenergetyki, jest podkreślanie m.in. w projekcie Strategii Województwa Małopolskiego¹⁷⁸.

Gospodarka obiegu zamkniętego będzie rozwijać się wraz z popularyzacją ekoprojektowania. Oznacza to dążenie do wytwarzania trwałych produktów, które będą łatwo poddawać się recyklingowi lub naprawom¹⁷⁹. Przetwarzanie odpadów samo w sobie stanowi duże wyzwanie, zwłaszcza w obliczu względnie małej ilości punktów zbiórki selektywnej¹⁸⁰. W 2019 r. wprowadzone zostały dwa istotne dokumenty regulujące powyższe zagadnienia: rozporządzenie KE, w którym opisano konieczność zapewniania części zamiennych do AGD, oraz ustawa o Jednolitym Systemie Segregacji Odpadów. W dokumentach UE opisano również szereg wymagań dotyczących osiągania efektywności energetycznej oraz implementacji Odnawialnych Źródeł Energii. Fundusze europejskie zapewniają także dedykowane środki na ten cel, jednakże uzależnione od poziomu wypełniania zobowiązań krajowych w zakresie udziału w bilansie energetycznym źródeł odnawialnych i biopaliw.

Dla Polski najbliższe lata oznaczają konieczność zabezpieczenia posiadanych zasobów, w tym tych, których ekologiczność jest podważana. Jest to wynikiem rosnącego zagrożenia ograniczeniem dostaw paliw z innych państw (gaz, ropa naftowa). Rynek energetyczny będzie wymagał dalszej dywersyfikacji poprzez rozwijanie OZE czy możliwe uruchomienie energetyki jądrowej¹⁸¹. Przemiany te mają swoje odzwierciedlenie w skali lokalnej, w której spodziewany jest wzrost wydatków na działania na rzecz ekologii, pomimo trudnej sytuacji finansowej¹⁸². W ten proces przemian wpisuje się także **gmina Zielonki, która z coraz większą intensywnością włącza się w promocję i realizację działań (zwłaszcza w ramach programu ograniczania niskiej emisji) służących poprawie powietrza, jak np. monitoring jakości powietrza, doradztwo w zakresie pozyskania dofinansowań / ulg, czy uruchomienie strony eko.zielonki.pl.**

Rozwój dostępności drogowej i kolejowej

Wraz z rozbudową sieci kolejowej w całym kraju spodziewany jest znaczny wzrost komfortu i popularności podróży pociągami, zwłaszcza poprzez skrócenie trwania przejazdów. Przez Małopolskę przebiega szlak E30, przebiegający wzdłuż całej Polski, mający przy tym duże znaczenie międzynarodowe (Niemcy – Ukraina). Z efektów prowadzonej modernizacji kolei korzysta obszar funkcjonalny Krakowa, w ramach którego stopniowo rozwija się Szybka Kolej Aglomeracyjna (jeden z jej przystanków – Kraków-Batowice – znajduje się na terenie gminy Zielonki¹⁸³). Sprzyja temu także projekt budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego, zakładający rozbudowę sieci połączeń kolejowych w całym kraju i wprowadzenie nowego taboru¹⁸⁴. Do 2040 r. w związku z tym projektem w województwie małopolskim miałyby powstać ok. 180 km nowych połączeń.

Do 2030 r. prognozuje się, że praca przewozowa w transporcie kolejowym może wynieść nawet do 31 mld pasażerokilometrów. Obecnie wynosi ona 22 mld¹⁸⁵. W efekcie większej gotowości

¹⁷⁸ SRWM 2030.

¹⁷⁹ SRWM 2030.

¹⁸⁰ ZIT KrOF.

¹⁸¹ KPZK 2030.

¹⁸² Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Zielonki na lata 2015-2020.

¹⁸³ <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,25756726,studium-szybkiej-kolei-aglomeracyjnej-dla-krakowa-opracowane.html>.

¹⁸⁴ <https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/kolej/regionalne-konsultacje-strategiczne-wojewodztwo-malopolskie>.

¹⁸⁵ <https://www.utk.gov.pl/download/1/52395/Potencjaltaborowy-trendyiprognozy.pdf>.

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Polaków do korzystania z podróży pociągami (np. w KSRR 2030 podkreśla się, że Małopolska to obszar z największym w kraju wzrostem liczby osób zainteresowanych ofertą podróży koleją), swoją działalność na rynku kolejowym decydują się uruchamiać przewoźnicy komercyjni, szczególnie z myślą o przewozach międzynarodowych (pierwszą firmą było w 2018 roku Leo Express Global).

Wraz z realizacją Funduszu Dróg Samorządowych¹⁸⁶ czy też innych inwestycji dokonywanych m.in. przy wsparciu środków unijnych, podnosi się także dostępność drogowa polskich gmin. Dla użytkowników samochodów zamieszkujących KrOF, w **tym gminę Zielonki, szczególne znaczenie będzie mieć realizacja projektu północnej obwodnicy Krakowa¹⁸⁷ - w momencie powstawania tej analizy procedowano kolejną ocenę oddziaływania inwestycji na środowisko i zakładano rozpoczęcie budowy w połowie 2020 r.** Ponadto w kwietniu 2020 r. podjęto decyzje o przyspieszeniu brakujących odcinków **drogi ekspresowej S7¹⁸⁸, umożliwiającej znaczne skrócenie czasów przejazdu między Krakowem a Warszawą oraz Polską północną, a przebiegającą przez obszar gminy Zielonki.**

Wzmacnianie znaczenia intermodalności oraz multimodalności w systemach komunikacyjnych

Unia Europejska wprowadziła zalecenia rekomendujące korzystanie z różnicowanych gałęzi transportu, przysługujące się redukowaniu ich wpływu na środowisko naturalne¹⁸⁹. W ich duchu w Polsce przewozy dokonywane za pośrednictwem transportu intermodalnego (wykorzystującego różne środki) są realizowane na coraz większą skalę. W nadchodzących latach prognozuje się, że praca przewozowa jednostek intermodalnych w kolei będzie wzrastać o ponad 6% rocznie, a powiązane są z tym plany zbudowania przez PKP S.A. 19 terminali intermodalnych¹⁹⁰.

Analogiczne tendencje dotyczą ruchu pasażerskiego. Dla co drugiego Małopolanina dalsza dywersyfikacja możliwości przemieszczania się i tworzenie centrów przesiadkowych to jedne z podstawowych działań służących rozwijaniu zrównoważonego transportu¹⁹¹. Dlatego założenia te zostały uwzględnione w planie rozwoju transportu zbiorowego dla Krakowa i sąsiadujących gmin do 2022 roku¹⁹². Na obszarze aglomeracji trwają i będą kontynuowane prace modernizacyjne na kolei, obejmujące rozbudowę m.in. węzłów Kraków-Bronowice i Kraków-Płaszów. Inwestycje w tym zakresie mogą zostać przyspieszone w związku z realizacją rządowego projektu utworzenia Centralnego Portu Komunikacyjnego „Solidarność”. Zakłada się, że pomiędzy Warszawą a Łodzią – w samym środku kraju – powstanie główny węzeł transportowy dla kolei i lotnictwa, pozwalający na szybkie przemieszczanie się między

¹⁸⁶Lista zadań gminnych: https://d-pt.ppstatic.pl/k/r/1/d8/oc/5d6e4b317e14a_z.pdf?1567509298.

¹⁸⁷<https://www.gddkia.gov.pl/pl/3515/Polnocna-Obwodnica-Krakowa-S52>

¹⁸⁸<https://dziennikpolski24.pl/budowa-s7-w-malopolsce-jest-umowa-na-kolejny-odcinek-trasy/ar/c4-14929310>.
https://lovekrakow.pl/aktualnosci/ruszyła-procedura-w-sprawie-polnocnej-obwodnicy_33657.html.

¹⁸⁹„Czynniki rozwoju przewozów intermodalnych w Polsce”,
http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KZiF/czasopisma/zeszyty_naukowe_studia_i_prace_kzif/Documents/170_07_Antonowicz.pdf

¹⁹⁰<https://www.portalmorski.pl/porty-logistyka/38992-antonowicz-pkp-sa-moze-zbudowac-ok-19-terminali-intermodalnych>

¹⁹¹Na podstawie badania Kantar TNS z 2019 r., <https://gazetakrakowska.pl/mieszkanicy-malopolski-chca-wiecej-wezlow-przesiadkowych/ar/c3-13904198>

¹⁹²Uchwała NR LXXX/1220/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 28 sierpnia 2013 r.,
https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D19827%26typ%3DU

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

najważniejszymi aglomeracjami. Dla Małopolski daje to potencjalne możliwości uruchomienia nowych inwestycji w infrastrukturę kolejową, pozwalających podnieść dostępność regionu na zewnątrz, choć występują obawy, że CPK mógłby stanowić poważną konkurencję dla portu lotniczego Kraków-Balice¹⁹³.

Z rozwojem centrów multimodalnych silnie powiązana będzie dalsza integracja systemu transportowego w ramach obszaru funkcjonalnego Krakowa. Działania w tym zakresie zostały uwzględnione w ramach strategii ZIT KrOF oraz projekcie wojewódzkiej strategii). Dotyczy to **także rozbudowy Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, której trasy będą obejmowały także stację węzłową Kraków-Batowice** (na pograniczu gminy Zielonki i Krakowa). W jej ramach utworzone zostaną nowe terminale oraz stacje „parkuj i jedź”, pozwalające na przesiadkę z własnego samochodu do transportu publicznego¹⁹⁴. Powszechność tych rozwiązań w długiej perspektywie może także przysłużyć się ograniczeniu ruchu pojazdami indywidualnymi w miastach, ograniczeniu hałasu czy zanieczyszczeń spalinami.

Plan rozwoju elektromobilności

W najbliższym dziesięcioleciu stopniowo będzie wdrażany plan rządu zakładający rozwój elektromobilności jako elementu wdrażania niskoemisyjnego transportu¹⁹⁵. Program Rozwoju Elektromobilności ma na celu podniesienie powszechności pojazdów zasilanych paliwami alternatywnymi. Do 2025 r. oczekuje się na polskich drogach obecności 1 mln nowych pojazdów elektrycznych. Równocześnie będzie to wymagało zagwarantowania powszechnego dostępu do stacji ładowania. Do początku 2022 r. w samorządach gminnych (gminy pow. 50 tys. mieszkańców, zgodnie z założeniami Programu, 10 % pojazdów wykorzystywanych przez urzędy będzie musiało posiadać napęd elektryczny. Środki na ten cel mają zostać uwzględnione w ramach realizacji miejskich i gminnych strategii elektromobilności. Tylko w roku 2019 r. w ramach projektu GEPARD II na ich opracowanie, oraz inne działania w tym zakresie 218 ośrodków w Polsce pozyskało blisko 12 mln zł¹⁹⁶. **W lutym 2019 r. w gminie Zielonki wykonano pierwsze zadanie w ramach rozwoju elektromobilności: uruchomiony został ogólnodostępny punkt ładowania pojazdów przy Urzędzie Gminy**¹⁹⁷.

¹⁹³ <http://aerobus.pl/centralny-port-komunikacyjny-konkurencja-dla-najwiekszych-lotnisk-w-europie/>

¹⁹⁴ Program Strategiczny Transport i Komunikacja,

https://www.malopolska.pl/_userfiles/uploads/Rozwoj%20Regionalny/PS%20TIK_16.10.2018.pdf

¹⁹⁵ <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/elektromobilnosc-w-polsce>

¹⁹⁶ <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/gepard-ii-transport-niskoemisyjny-czesc-2/informacje-o-naborze/>

¹⁹⁷ <https://zielonki.pl/index.php/10-aktualnosci/5808-elektromobilne-zielonki-czyli-pierwsza-stacja-ladowania-samochodow-elektrycznych-uruchomiona>

Czynniki środowiskowe

Zmiana klimatu

Analizy dotyczące podnoszenia się średniej temperatury powietrza wskazują na dalszy jej wzrost przynajmniej przez najbliższe kilkadziesiąt lat¹⁹⁸, zwłaszcza w przypadku braku podejmowania radykalnych działań pozwalających wstrzymać ten niekorzystny proces. Zmiany pogodowe już prowadzą w Polsce do większej częstotliwości anomalii (wichury, trąby powietrzne), gwałtownych burz, długotrwałych upałów i związanych z nimi pożarów i susz¹⁹⁹. **W Gminie Zielonki częstym problemem są podtopienia wynikające z nawałnic i ulewnych opadów deszczu (m.in. fala powodziowa w 2013 r.²⁰⁰ czy błyskawiczna powódź w 2018 r.).** Tylko w kwietniu 2020 r. ogłoszono zagrożenie znacznego ograniczenia zasobów wody²⁰¹, a w Biebrzańskim Parku Narodowym spłonęło 6000 ha terenów chronionych²⁰². Choć trudno dokonać oceny dalszego tempa i kierunku zmian klimatycznych, wskazuje się na konieczność wdrażania działań ograniczających ryzyko pogłębienia się problemu obejmującego cały glob. Pozytywne praktyki rozpoczynają się na szczeblu lokalnym. Np. Kraków czy też Bełchatów wdrażają strategie/plany adaptacji miasta do zmian klimatycznych²⁰³. Zawarte w nich środki zaradcze mają sprawić, że miasta będą bardziej odporne m.in. na rosnące temperatury, złą jakość powietrza czy też gwałtowne, skrajne zjawiska, jak np. powodzie czy ograniczenia zasobów wody spowodowane suszami.

Poprawa jakości powietrza jako pierwszoplanowy element strategii działania gmin KrOF

Gminy tzw. „obwarzanka krakowskiego” wspólnie tworzą obszar posiadający jedne z najwyższych poziomów stężeń pyłów zawieszonych, w tym PM 10, zarówno w skali Europy, jak i całego globu. Pomimo wdrażania nowych uregulowań – takich jak Programy Ograniczania Niskiej Emisji – dotychczasowe działania na rzecz poprawy powietrza wciąż okazują się niewystarczające, na co wskazują m.in. prognozy CALPUFF²⁰⁴. Potwierdzają to badania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Wynika z nich, że m.in. między 2017 a 2018 rokiem, pomimo wprowadzanych regulacji, nie zaobserwowano istotnych zmian²⁰⁵. **Dla gminy Zielonki i powiatu krakowskiego w ostatnich latach kilkakrotnie ogłaszano 1 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza²⁰⁶.**

Dla zwiększenia efektywności podejmowanych działań kluczowe będzie dalsze wdrażanie programu Czyste Powietrze. Ponadto, m.in. w wyniku realizowanych kampanii społecznych, podnosi się świadomość Polaków dotycząca zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia powietrza. W wielu ośrodkach zakładane są tzw. alarmy smogowe (np. Zabierzowski, Skawiński

¹⁹⁸ <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/summary-for-policymakers/>

¹⁹⁹ <http://klimada.mos.gov.pl/zmiany-klimatu-w-polsce/przyszle-zmiany-klimatu/>

²⁰⁰ <https://zielonki.pl/index.php/10-aktualnosci/638-podtopienia-24-czerwca-w-gminie-zielonki>

²⁰¹ <https://zdrowie.wprost.pl/bezpieczenstwo-zywnosci/10319961/susza-nasza-powszednia.html>

²⁰² <https://tvnmeteo.tvn24.pl/informacje-pogoda/polska,28/trwa-dogaszanie-ognia-w-biebrzanskim-parku-narodowym-dlaczego-plonely-bagna-i-jak-chronic-te-tereny,320297,1,0.html>

²⁰³ <https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/248569/karta>

²⁰⁴ Zawarte w projekcie SRWM 2030

²⁰⁵ <http://krakow.pios.gov.pl/2019/04/02/perspektywy-jakosci-powietrza-w-krakowie/>

²⁰⁶ M.in. <https://zielonki.pl/index.php/10-aktualnosci/5620-1-stopien-zagrozenia-zanieczyszczeniem-powietrza-dla-malopolski-polnocnej-obowiazuje-2018-12-07-od-godz-0-do-24>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

czy Alarm Smogowy Zielonki)²⁰⁷, skupione na tym zagadnieniu, z kolei lokalne władze decydują się na inicjowanie konsultacji w zakresie uchwał antysmogowych²⁰⁸. To pozytywne trendy, które jednak będą zahamowywane przez deficyt skutecznych, egzekwowalnych regulacji w obrębie Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, umożliwiających powstrzymanie przemieszczania się zanieczyszczeń pomiędzy sąsiadującymi gminami²⁰⁹.

Pojawianie się ubóstwa energetycznego

Według analiz prowadzonych w 2016 r.²¹⁰ ponad 12% Polaków mogło być dotkniętych ubóstwem energetycznym. Osoby te miały ograniczone możliwości (m.in. ze względów finansowych) zaspokojenia swoich potrzeb energetycznych, obejmujących m.in. zachowanie właściwego standardu ciepła w mieszkaniu czy czerpaniu energii z innych źródeł. Wysokie koszty termomodernizacji sprawiają, że domy wielu z nich cechowała niska efektywność energetyczna.

Szansą dla tej grupy są programy subwencyjne, dla których jednak zakłada się wysoki wkład własny, wynoszący nawet 20% poniesionych kosztów²¹¹. W innych przypadkach refundację (czasem pełną) można uzyskać po dokonaniu wymiany źródeł energii. Dla osób o najniższych dochodach jest to zasadnicza bariera dostępu²¹². W nadchodzącej dekadzie zapewnienie skutecznych narzędzi wsparcia w tym zakresie (systemy dotacji, obniżanie opłat itp.) stanie się warunkiem umożliwiającym dokonywanie wymiany pieców i prowadzenia termomodernizacji przez te osoby, a w konsekwencji przyczyni się to do wzmocnienia rezultatów prowadzonych programów ograniczania niskiej emisji²¹³. **W Gminie Zielonki już podejmuje się szereg działań umożliwiających mieszkańcom – zwłaszcza tym mniej mającym - pozyskać dofinansowanie na modernizację ogrzewania w swoich domach (do września 2019 r. 427 umów na wymianę pieców w ramach programu „Ograniczanie niskiej emisji w gminie Zielonki”).**

²⁰⁷ <https://smoglab.pl/w-zielonkach-powstal-alarm-smogowy-chcialam-uciec-przed-krakowskim-smogiem/>

²⁰⁸ <https://powietrze.malopolska.pl/antysmogowa/>

²⁰⁹ Strategia Rozwoju Krakowa 2030.

²¹⁰ <https://www.gov.pl/attachment/6c6e6567-5f87-4e7a-bf5b-03861670888c>

²¹¹ <http://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/polskie-wyzwania-ubostwo-energetyczne-i-odnawialne-zrodla-energii/>

²¹² https://www.cire.pl/pliki/2/2018/ubostwo_energetyczne_w_polsce_raport_03_09_2018.pdf

²¹³ <https://ungc.org.pl/info/ubostwo-energetyczne-kontekście-zanieczyszczenia-powietrza-polsce-piotr-lewandowski-prezes-instytutu-badan-strukturalnych/>

Czynniki prawne

Zmiany w prawie podatkowym

Zniesienie obowiązku płacenia podatku dochodowego przez osoby do 26 r.ż. czy wprowadzenie nowych progów podatkowych to tylko jedne z ważniejszych modyfikacji prawa podatkowego dokonanych w ostatnim pięcioleciu²¹⁴. Dla jednostek samorządu terytorialnego CIT oraz PIT stanowią ważne źródło dochodów, w wyniku czego podjęte na szczeblu krajowym decyzje w wysokim stopniu wpływają na stan finansów gminnych. Szacuje się, że łącznie polskie samorządy na tych regulacjach mogą stracić ok. 4 mld złotych (analiza Związku Miast Polskich²¹⁵). **W obliczu tego wyzwania Urząd Gminy m.in. aktywnie promuje rozliczanie się przez mieszkańców w Gminie Zielonki²¹⁶.**

Polski system podatkowy jest klasyfikowany w skali globu jako jeden z najbardziej zbiurokratyzowanych. Obrazuje to m.in. raport Banku Światowego oraz PWC²¹⁷ sporządzony w 2018 r., z którego wynika, że przedsiębiorca w Polsce przeznaczal na formalności związane z podatkami ponad 330 godzin w roku – średnia dla wszystkich krajów wyniosła 234 godziny.

Dynamicznie dokonywane zmiany regulacji podatkowych będą nadal stanowić wyzwanie zarówno dla instytucji publicznych, podmiotów prywatnych, ale również dla pracowników, zmuszonych do nieustannego dostosowywania się do nowych uwarunkowań.

Niestabilność regulacji w sferze planowania przestrzennego

Negatywne procesy przestrzenne, jak m.in. *urban sprawl*, nieuporządkowany rozwój zabudowy czy utrzymująca się słaba kondycja planowania powodują, że od lat trwa w Polsce dyskurs o wymiarze politycznym i naukowym dotyczący wizji regulacji polityki przestrzennej. Wskazuje się na niezbędność przygotowania instrumentów prawnych, umożliwiających ograniczenie powyższych zjawisk²¹⁸.

Tylko w ostatnich latach wprowadzano kilkanaście zmian systemu prawnego w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej – to element wzmacniający niestabilność prawodawstwa w tym zakresie, prowadzący do nawarstwiania się regulacji, przy utrzymywaniu się niskiej ich efektywności i stopnia egzekwowania. Wiele uwagi poświęcono wprowadzeniu Kodeksu Urbanistyczno-Budowlanego, którego projekt odrzucono ostatecznie w roku 2018²¹⁹. Na początku 2020 r. jednym z rozważanych rozwiązań (w ramach nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) jest zintegrowanie planowania przestrzennego ze strategiami rozwoju²²⁰.

²¹⁴<https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/podatki-osobiste/pit/3002164,2,8-najwazniejszych-zmian-podatkowych-20192020.html>

²¹⁵<https://www.portalsamorzadowy.pl/prawo-i-finanse/analiza-ile-naprawde-straca-samorzady-na-podatku-pit,130353.html>

²¹⁶ <https://www.pitax.pl/rozlicz/urzad-gminy-zielonki/>

²¹⁷ <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020/overall-ranking-and-data-tables.html>

²¹⁸ Wskazuje na to KSRR i KPZK 2030.

²¹⁹<https://serwisy.gazetaprawna.pl/nieruchomosci/artykuly/1179249,zmiany-w-prawie-budowlanym-a-kodeks-urbanistyczno-budowlany.html>

²²⁰ <http://urbnews.pl/planowanie-przestrzenne-rozwojem/>

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki

Nieobligatoryjność sporządzania planów miejscowych staje się przyczyną niewydolności planowania na poziomie lokalnych samorządów²²¹. Prowadzi to do powstawania inwestycji, których obecność szkodzi otoczeniu, a ich realizacja jest często nieodwracalna. Powszechność wykorzystywania decyzji administracyjnych dotyczących warunków zabudowy oraz zagospodarowania terenu jest jedną z głównych przyczyn nasilenia chaosu przestrzennego, ale także powoduje wzrost kosztów funkcjonowania samorządu i podnosi ryzykowność realizowanych w ten sposób inwestycji. **Studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Zielonki podkreśla np. problem narastających konfliktów przestrzennych spowodowanych rozbudową obiektów prowadzenia działalności gospodarczej; równocześnie nieuregulowana rozwój zabudowy doprowadził do znacznego ograniczenia powierzchni możliwych do przeznaczenia na nowe inwestycje, w tym także mieszkaniowe.** Powyższe wyzwania są podkreślane również m.in. w KSRR 2030.

Wśród pozytywnych trendów zauważa się jednak rosnącą popularność wprowadzania tzw. uchwał krajobrazowych, które mogą m.in. zawierać regulacje dotyczące obecności i wyglądu reklam w przestrzeni gminy, jak również przedstawiać standardy wizualne pozwalające utrzymać spójność estetyczną obszaru i przywrócić ład przestrzenny.

²²¹ Na podstawie KPZK 2030.

RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZIELONKI NA LATA 2021 – 2030

KRAKÓW 2020 R.

1.	WSTĘP	2
2.	OPIS PRÓBY	3
2.1.	PROFIL ANKIETOWANYCH - MIESZKAŃCÓW GMINY ZIELONKI	3
2.2.	PROFIL ANKIETOWANYCH SPOZA GMINY.....	7
3.	STRESZCZENIE WYNIKÓW	9
4.	PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW	10
4.1.	OCENA GMINY W OCZACH JEJ MIESZKAŃCÓW.....	10
4.2.	OCENA ZMIAN NA TERENIE GMINY W OSTATNICH LATACH	17
4.3.	WYSTĘPOWANIE PROBLEMÓW NA TERENIE GMINY	25
4.4.	WIZJA ROZWOJU GMINY	31
4.5.	PRIORYTETY W DZIAŁANIACH GMINY	34
4.6.	IDENTYFIKACJA ZE WSPÓLNOTĄ MIESZKAŃCÓW GMINY ZIELONKI	38
4.7.	AKTYWNOŚCI PODEJMOWANE NA TERENIE GMINY ZIELONKI	40
4.8.	IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH ŹRÓDEŁ INFORMACJI NA TEMAT SPRAW GMINNYCH	42
4.9.	DODATKOWE UWAGI RESPONDENTÓW NA TEMAT MODELU ROZWOJU GMINY ZIELONKI	45
5.	WYNIKI ANKIET OSÓB SPOZA GMINY ZIELONKI	47
	<i>Zmiany</i>	49
	<i>Problemy</i>	49
	<i>Wizja</i>	53
	<i>Zadania na przyszłość</i>	53
	<i>Źródła informacji o gminie</i>	54
	<i>Uwagi dodatkowe</i>	56
6.	WNIOSKI	57

1. WSTĘP

Niniejsze opracowanie jest podsumowaniem wyników ankiety przeprowadzonej na terenie gminy Zielonki w dniach 10 – 30 kwietnia 2020 r. Ankieta dotyczyła oceny jakości życia w gminie Zielonki, występujących tu problemów oraz priorytetowych działań, które według mieszkańców powinny być podjęte przez gminę w najbliższych latach.

Ze względu na sytuację epidemiczną w kraju oraz ograniczenia w poruszaniu się po gminie ankieta przeprowadzona została w formie internetowej (ankieta on-line). Ankieta została udostępniona na stronie internetowej UG Zielonki oraz jednostek organizacyjnych gminy, a także w mediach społecznościowych, dzięki czemu mogła dotrzeć do różnych grup mieszkańców.

Zgodnie z wieloletnią już praktyką gminy Zielonki, ankieta była w znacznym stopniu spójna z ankietami przeprowadzanymi w latach poprzednich (tj. w roku 2010 i 2016). Dzięki systematycznemu prowadzeniu badań ankietowych możliwe jest wykazanie zmian ocen i opinii mieszkańców na temat poszczególnych aspektów życia na terenie gminy.

Wykonane opracowanie ma na celu identyfikację najistotniejszych w opinii mieszkańców potrzeb gminy a także ustalenie priorytetów działania do Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.

Dzięki powtórzeniu części pytań z poprzedniej ankiety możliwa będzie także ocena działań w ostatnim 5- i 10-leciu.

2. Opis próby

W badaniu ankietowym udział wzięło 812 osób, 785 ankietowanych to mieszkańcy gminy Zielonki, a 27 ankietowanych to osoby spoza gminy Zielonki. W dalszej części raportu przedstawiono wyniki osobno dla osób będących mieszkańcami gminy Zielonki oraz osób, które zadeklarowały, iż nie mieszkają na terenie gminy.

2.1. Profil ankietowanych - mieszkańców gminy Zielonki

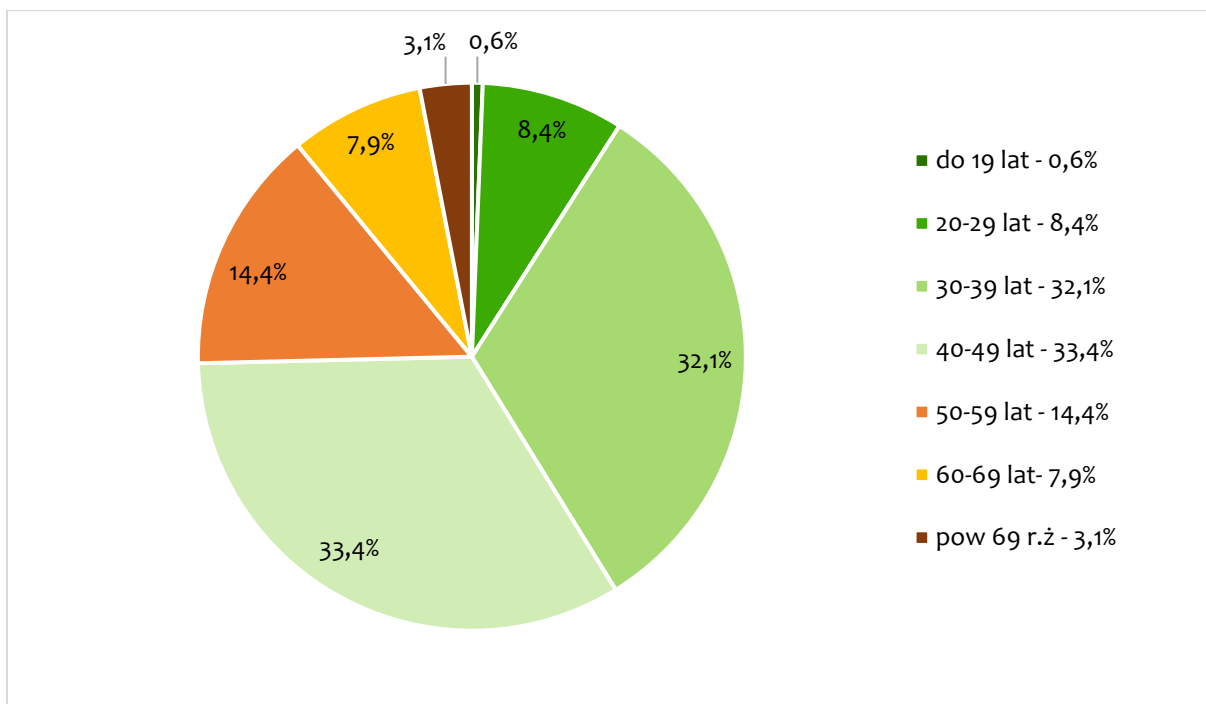
Poniżej przedstawiono szczegółowe statystyki dotyczące badanej populacji mieszkańców gminy – 785 osób (3,5% populacji całej gminy), takie jak wiek, płeć czy wykształcenie.

Tabela 1. Płeć respondentów – mieszkańców gminy Zielonki.

Płeć	
Kobieta	50,3%
Mężczyzna	49,7%

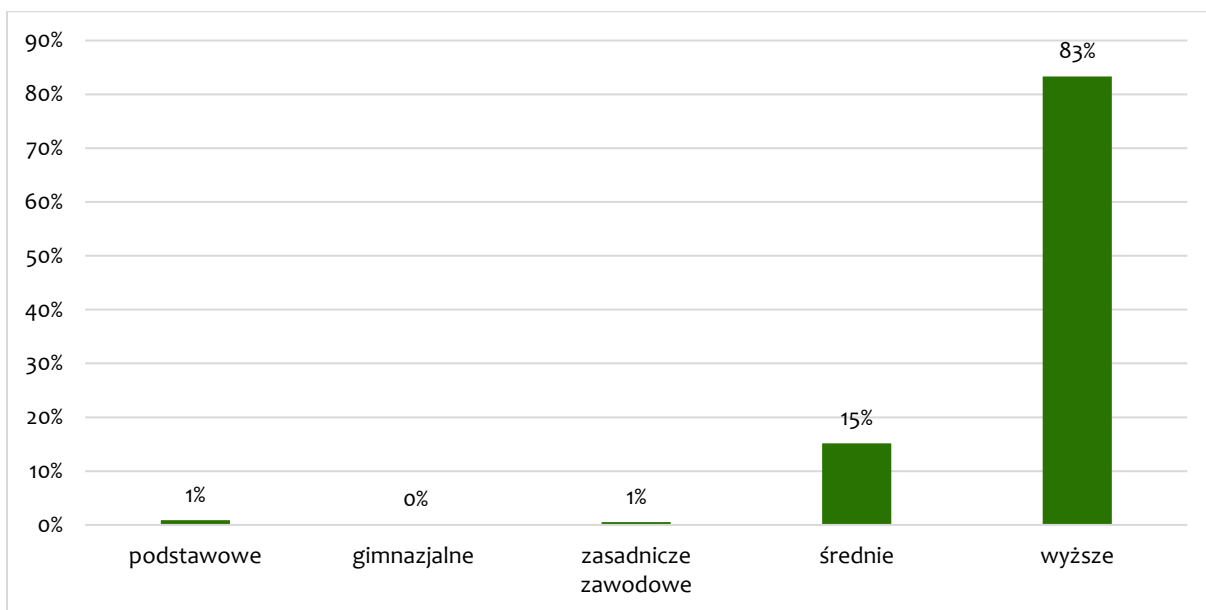
Źródło: opracowanie własne, N=784

Wykres 1. Wiek respondentów – mieszkańców gminy Zielonki.

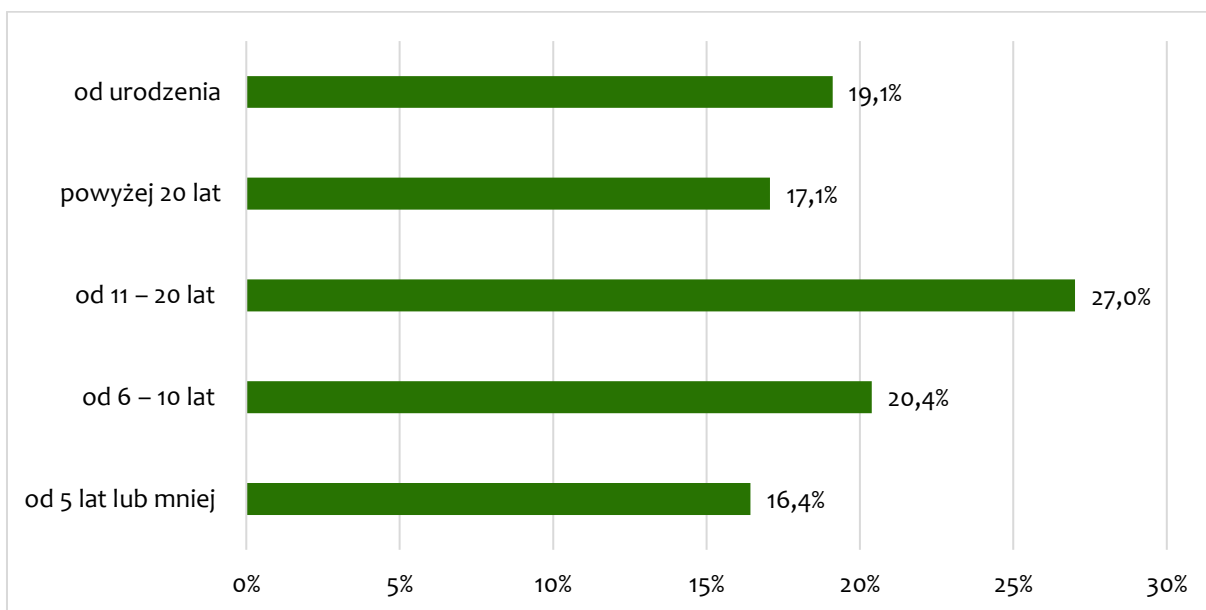
Źródło: opracowanie własne, N=785

Wykres 2. Wykształcenie respondentów – mieszkańców gminy Zielonki.

Źródło: opracowanie własne, N=785

Wykres 3. Okres zamieszkiwania na terenie gminy respondentów – mieszkańców gminy Zielonki.

Źródło: opracowanie własne, N=785

Tabela 2. Sołectwo zamieszkania respondentów – mieszkańców gminy Zielonki.

Sołectwo	Odsetek respondentów w ogólnej liczbie ankietowanych	Odsetek ludności sołectwa, który wziął udział w ankiecie
Batowice	0,8%	1,3%
Bibice	15,9%	3,2%
Bosutów-Boleń	3,7%	3,1%
Brzozówka	2,3%	3,0%
Dzieskanowice	5,5%	5,6%
Garlica Murowana	0,5%	1,8%
Garlica Duchowna	1,8%	3,5%
Garliczka	1,8%	3,7%
Grębynice	1,3%	2,6%
Januszowice	1,3%	3,2%
Korzkiew	1,5%	5,9%
Osiedle Łokietka	11,2%	9,0%
Owczary	3,6%	2,7%
Pękowice	5,0%	6,6%
Przybysławice	1,7%	1,9%
Trojanowice	1,7%	1,4%
Węgrzce	9,3%	2,3%
Wola Zachariaszowska	4,1%	4,3%
Zielonki	27,3%	3,9%
Gmina Zielonki	100,0%	3,5%

Źródło: opracowanie własne, N=785

Tabela 3. Deklaracja rozliczenia podatkowego (PIT) w Drugim Urzędzie Skarbowym (właściwym dla mieszkańców gminy Zielonki).

Deklaracja rozliczenia podatkowego w Drugim Urzędzie Skarbowym	
Tak	89,06%
Nie	10,94%

Źródło: opracowanie własne, N=785

W badaniu ankietowym udział wzięła minimalnie większa liczba kobiet (50,3%) niż mężczyzn (49,7%). Jeden na trzech badanych (33%) był w przedziale wiekowym 40-49 lat, podobną grupę stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (32%).

Wśród ankietowanych znaleźli się mieszkańcy wszystkich sołectw, natomiast największy odsetek respondentów stanowili mieszkańcy sołectwa Zielonki (27,3%). Warto zwrócić uwagę, że największy odsetek populacji jednego sołectwa, który wypełnił ankietę to mieszkańcy sołectwa Osiedle Łokietka (9,0%). A powyżej średniej gminy (3,5%) znalazły się jeszcze sołectwa Pękowice, Korzkiew, Dzieskanowice, Garliczka, Wola Zachariaszowska i Zielonki (por. tab. 1).

Większą aktywnością wykazali się mieszkańcy, zamieszkujący gminę od dłuższego czasu tj. 11-20 lat (27,0%) oraz od 6-10 lat (20,4%). Co ciekawe, w ankiecie przeprowadzonej w 2016 roku dominowały osoby, które w tamtym czasie mieszkały na terenie gminy krócej, odpowiednio między 5 a 10 lat (28,7%) oraz mniej niż 5 lat (17,5%). Można zakładać, że w dużej mierze jest to ta sama grupa osób.

Blisko 90% ankietowanych zadeklarowało, że płaci swoje podatki na rzecz gminy Zielonki. Statystyczny profil demograficzny ankietowanego jest zbliżony do profilu ankietowanych z roku 2016 i 2010 roku. Poniżej przedstawiono podstawowe informacje o respondentach w 3 kolejnych realizowanych badaniach ankietowych:

Tabela 4. Płeć respondentów ankiet z lat 2010,2016 i 2020.

płeć	2010	2016	2020
Mężczyzna	49%	48%	50%
Kobieta	50%	52%	50%
b.d.	1%	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

Tabela 5. Wiek respondentów ankiet z lat 2010,2016 i 2020.

wiek	2010	2016	2020
do 20 lat	2%	1%	1%
20-29 lat	17%	9%	8%
30-39 lat	31%	33%	32%
40-49 lat	18%	28%	33%
50-59 lat	14%	13%	14%
60-69 lat	9%	12%	8%
70 lat i więcej	4%	4%	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

Tabela 6. Wykształcenie respondentów ankiet z lat 2010,2016 i 2020.

wykształcenie	2010	2016	2020
Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne	4%	1%	1%
Wykształcenie zasadnicze	4%	4%	1%
Wykształcenie średnie	18%	13%	15%
Wykształcenie pomaturalne	6%	b.d.	b.d.
Wykształcenie wyższe	63%	76%	83%
brak odpowiedzi	5%	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

Tabela 7. Czas zamieszkania na terenie gminy respondentów ankiet z lat 2010,2016 i 2020.

Czas zamieszkania na terenie gminy	2010	2016	2020
Od urodzenia	b.d.	b.d.	19%
powyżej 20 lat	32%	24%	17%
11-20 lat	25%	22%	27%
6-10 lat	11%	29%	20%
do 5 lat	24%	18%	16%
brak odpowiedzi	8%	7%	-

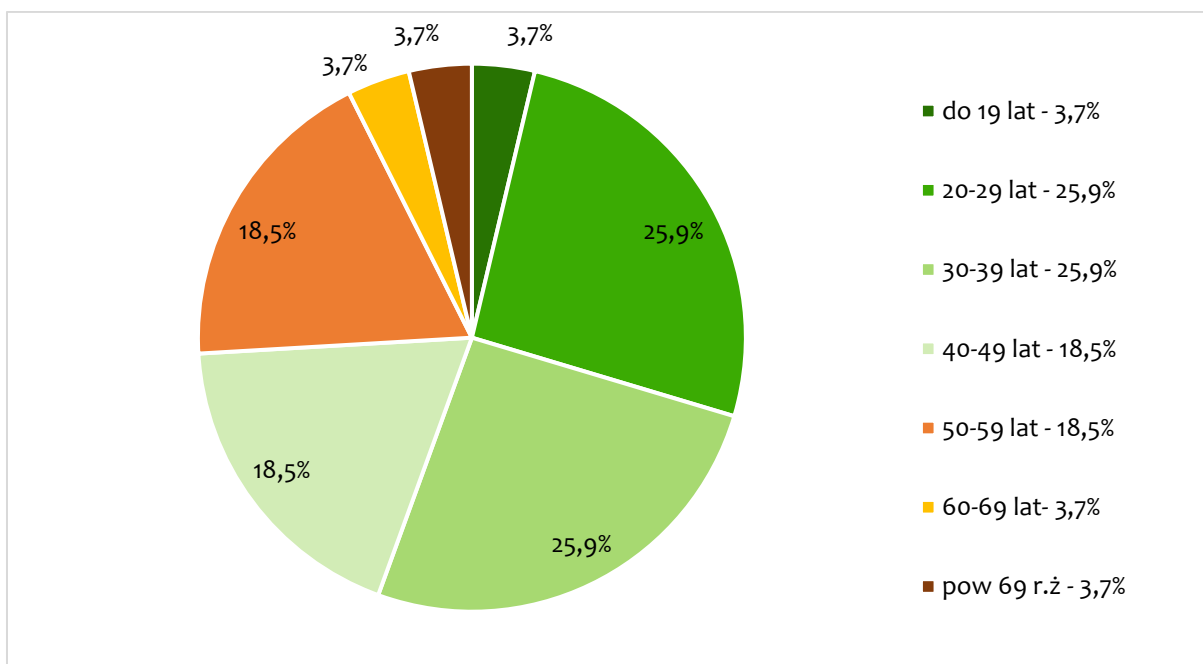
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

2.2. Profil ankietowanych spoza gminy

Poniżej przedstawiono szczegółowe statystyki dotyczące badanej populacji osób nie mieszkających na terenie gminy Zielonki - 27 osób, takie jak wiek, płeć czy wykształcenie.

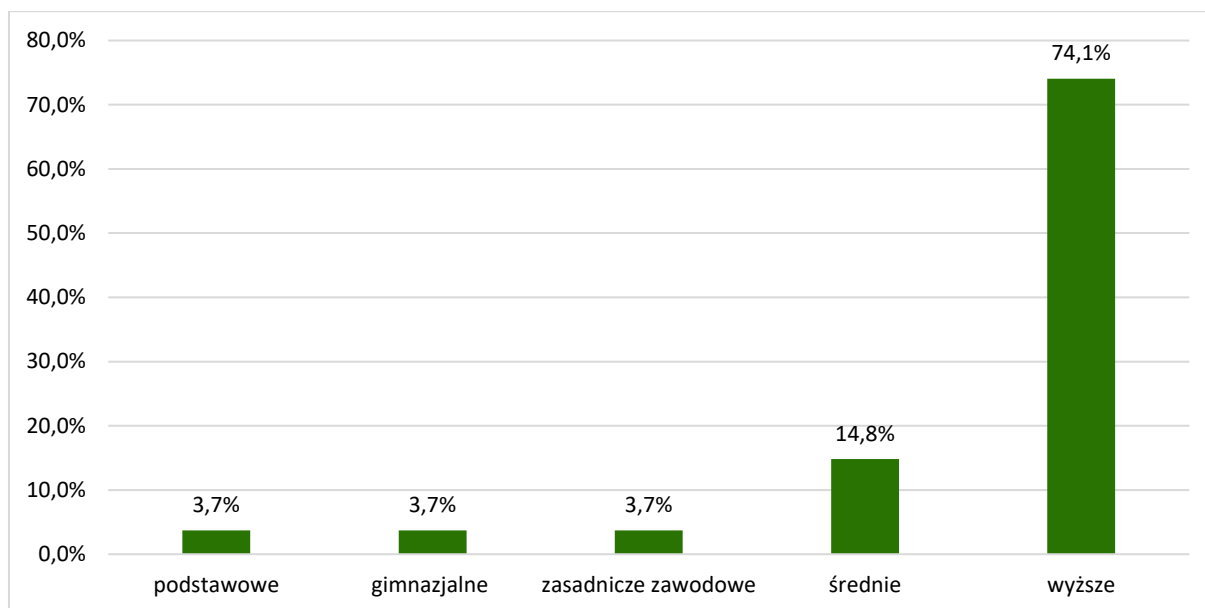
Ankietowani, którzy nie są mieszkańcami gminy Zielonki to w większości mężczyźni (55,6%), posiadający wyższe wykształcenie (74,1%). Większość z nich (55%) w gminie Zielonki regularnie robi zakupy. Ponadto 40,7% pracuje na terenie gminy Zielonki, taki sam odsetek badanych (40,7%) regularnie odwiedza tu znajomych lub rodzinę.

Wykres 4. Wiek respondentów – osób mieszkających poza gminą Zielonki.

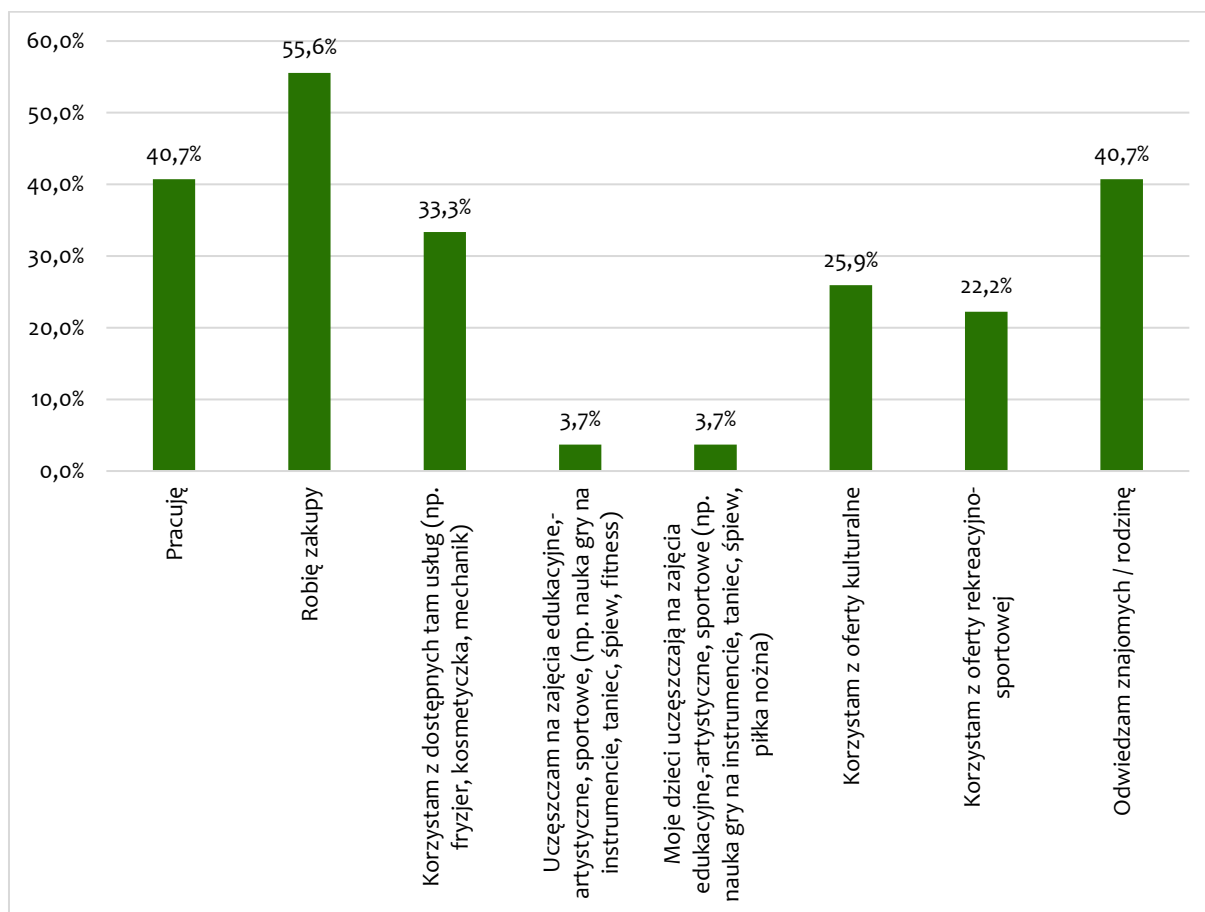
Źródło: opracowanie własne, N=27

Wykres 5. Wykształcenie respondentów – osób mieszkających poza gminą Zielonki.

Źródło: opracowanie własne, N=27

Wykres 6. Aktywności respondentów w gminie Zielonki - osób mieszkających poza gminą Zielonki.

Źródło: opracowanie własne, N=27

3. STRESZCZENIE WYNIKÓW

- 64,5% badanych wyraziło swoje zadowolenie z poziomu życia w gminie. Według nich główną zaletą gminy Zielonki jest bliskość Krakowa (80% ankietowanych). Ponadto mieszkańcy doceniają: spokojną i cichą okolicę, malowniczy jurajski krajobraz oraz zabudowę jednorodziną z ogrodami.
- Według 87% ankietowanych gmina Zielonki to dobre miejsce do życia, a wg 70% do planowania przyszłości dla siebie i swojej rodziny oraz do spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, rozrywka).
- Ponad połowa badanych uważa, że w takich dziedzinach jak edukacja, kultura, sport i rekreacja, infrastruktura komunalna, ilość punktów gastronomicznych, handlowych i usługowych oraz aktywność mieszkańców i samorządu sytuacja na terenie gminy poprawiła się w ciągu ostatnich 10 lat.
- Pogorszenie sytuacji respondenci dostrzegają w obszarze bezpieczeństwa na drogach i bezpieczeństwa pieszych, dbałości mieszkańców o środowisko przyrodnicze i jakość powietrza, a także w zakresie opieki zdrowotnej (dostępność do lekarzy specjalistów, dostępność do lekarzy POZ, infrastruktura gabinetów lekarskich).
- Według ankietowanych problemami występującymi na terenie gminy są przede wszystkim: korki, zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków; brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa, brak szybkiej komunikacji publicznej z Krakowem (tramwajowej, szynowej) oraz niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej z Krakowem.
- Do najważniejszych (największych problemów) zaliczono korki i zły stan jakości powietrza.
- W opinii mieszkańców, w najbliższym czasie priorytetami gminy powinny być przede wszystkim: budowa obwodnicy Krakowa i Zielonek, rozwój komunikacji publicznej oraz działania na rzecz ochrony powietrza.
- Zdecydowana większość ankietowanych widzi przyszłość gminy Zielonki w optymistycznych barwach. Kluczową kwestią dla mieszkańców jest rozwiązanie problemów związanych z transportem – gmina Zielonki w 2030 powinna posiadać dobre połączenie z Krakowem, w tym transportem publicznym i rowerowym oraz zlikwidować problem korków.
- Aż 95% mieszkańców czuje się członkiem wspólnoty mieszkańców gminy.
- Mieszkańcy chętnie korzystają z usług oferowanych na terenie gminy, w szczególności robią tu zakupy (77%) i korzystają z usług komercyjnych (70%).
- Mieszkańcy gminy Zielonki czerpią wiedzę na temat spraw gminnych głównie z lokalnych mediów: ze strony internetowej www.zielonki.pl (85%), z papierowej wersji gazety lokalnej (56,6%) oraz za pośrednictwem profilu gminy Zielonki na Facebooku (42,3%).

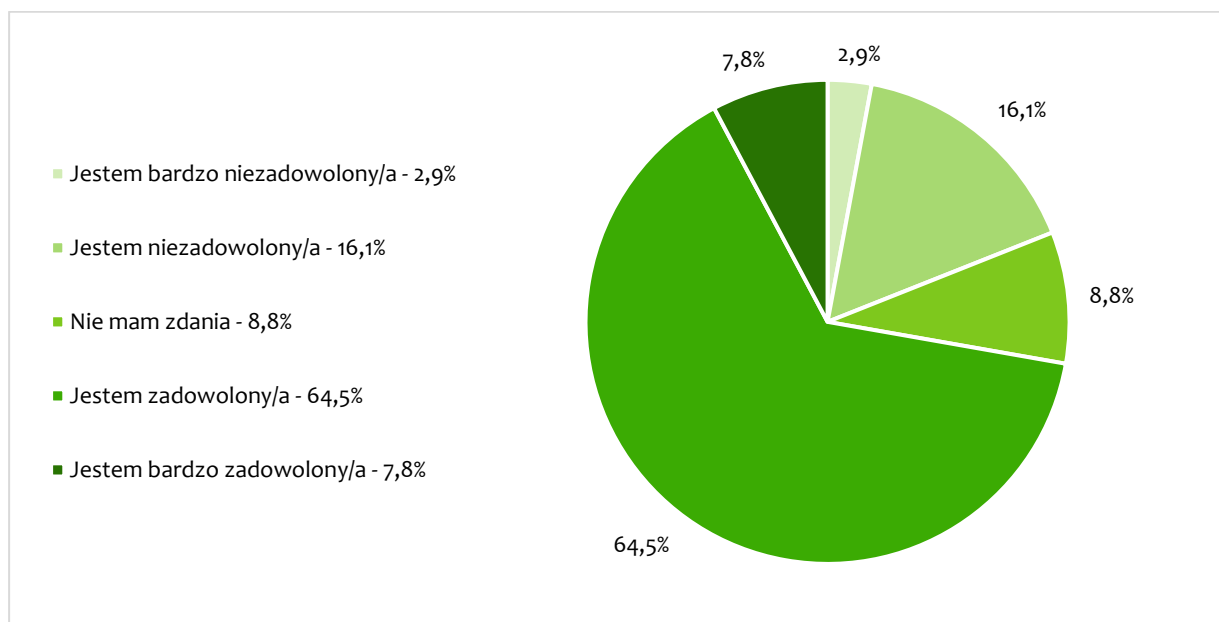
4. PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW

W niniejszym rozdziale zaprezentowano szczegółowe wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy Zielonki. Wyniki te obrazują stan gminy oczami jej mieszkańców.

4.1. Ocena gminy w oczach jej mieszkańców

Większość ankietowanych mieszkańców wysoko ocenia jakość życia w gminie Zielonki. Aż 64,5% badanych stanowiły osoby zadowolone z poziomu życia w gminie, a blisko 8% - bardzo zadowolone

Wykres 7. Ocena poziomu życia w gminie Zielonki

Źródło: opracowanie własne, N=785

Ankietowanych poproszono o spontaniczny komentarz do swojej oceny. W przypadku pozytywnych ocen w pierwszej kolejności podkreślano dobrą lokalizację – bliskość Krakowa. Powodem do zadowolenia był także rozwój gminy w ostatnich latach – m.in. nowe inwestycje, rozbudowa infrastruktury itp.

„Mieszkam tu od 27 lat, czyli od momentu moich narodzin i widzę jak stopniowo nasza gmina się rozrasta, ale też wprowadza różne ułatwienia i upiększa wszystkie miejscowości”;

„Gmina się rozwija: remonty dróg, chodników, kanalizacji, budowa i modernizacja szkół i przedszkoli, Kulturoteka w Bibicach prężnie działa, park w Zielonkach”;

„Jestem mieszkanką Zielonek od 20 lat i w ciągu tego okresu gmina przeszła znaczącą metamorfozę. Dbą się o rozwój infrastruktury, oświatę i kulturę. Jest wiele inwestycji, które poprawiają komfort życia”;

„Rozwój infrastruktury oświatowej i rekreacyjno-sportowej. Rozbudowa ścieżek rowerowych”;

„Widzę, jak gmina na przestrzeni lat się rozwija, podoba mi się akcent na infrastrukturę, drogi i chodniki, kanalizację”;

„Jestem mieszkańcem Zielonek od urodzenia i cieszy mnie to jak gmina się rozwija”.

W argumentacji przytaczanej przez wiele osób znalazły się elementy takie jak: estetyka przestrzeni, w której się mieszka, piękno otaczającej przyrody i krajobrazu, dostępność/ bliskość natury:

„Dostęp do pięknych terenów, pól, łąk i terenów rekreacyjnych”;

„Krajobraz, spokój, ludzie”;

„Ładna okolica i atrakcje m.in turystyczne w niedalekiej odległości”;

„Piękna przyroda, ciekawa okolica, spokój – jest gdzie odpocząć po pracy”;

„Położenie blisko miasta, dużo zielonych obszarów do wypoczynku, sąsiedztwo Parku Ojcowskiego”.

Ceniono także wiejski charakter terenu, a zwłaszcza ciszę i spokój:

„Spokój i cisza jaka panuje w miejscowości, w której mieszkam”;

„Cicha okolica, bliskość miasta”;

„Lokalizacja blisko aglomeracji krakowskiej, cisza gminy wiejskiej”.

Respondenci zadowoleni z poziomu życia w gminie powoływali się również na dobre zarządzanie gminą, satysfakcjonującą infrastrukturę, odpowiednią dostępność szkół podstawowych, a także wyposażenie tych placówek i jakość nauczania:

„Mam poczucie, że Gmina dba o mieszkańców, miejsce w którym mieszkam daje poczucie dobrostanu”;

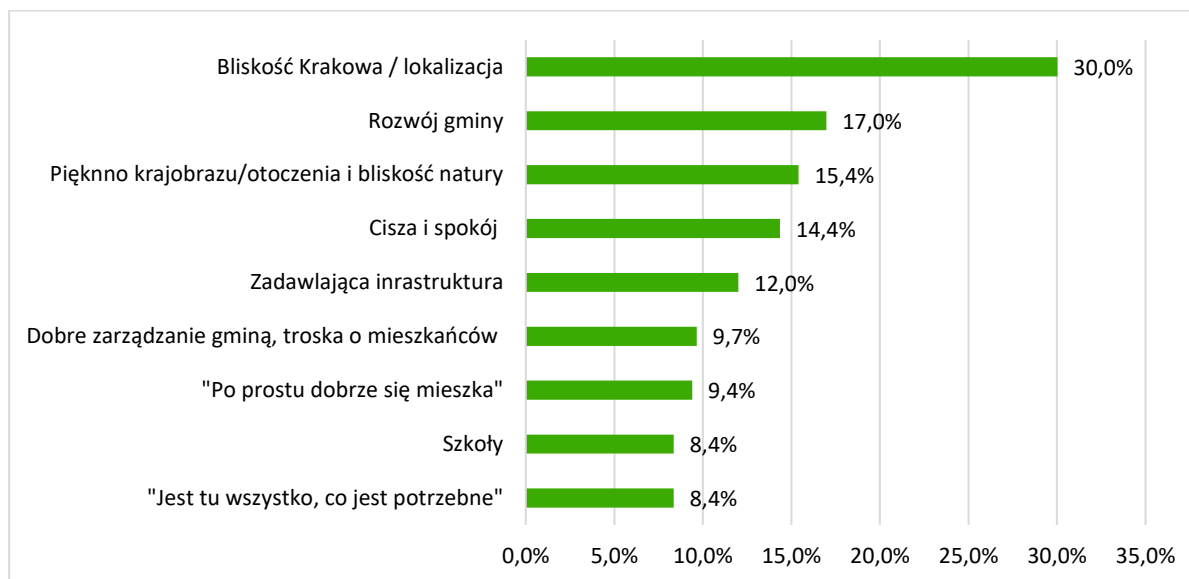
„Władze działają sprawnie, urząd jest kompetentny”;

„W Zielonkach mieszkaniec jest świadom faktu, że wszystkie instytucje dobrze się nim opiekują. Poza tym, mimo że jest to gmina wiejska, władze starają się zapewnić dostęp do wszelkich możliwych elementów nowoczesności, a mieszkańcy dbają o swoje otoczenie i potrzeby środowiska naturalnego. Sprawy związane z utrzymaniem czystości i gospodarka odpadami są bardzo dobrze zorganizowane”;

„Bardzo dobra infrastruktura oświatowa na miarę XXI w.”.

Niektórzy przyznawali, że ich ocena wynika z faktu, że w gminie Zielonki po prostu dobrze się żyje, inni doceniali dostępność usług, twierdząc, że w gminie wszystko co niezbędne do funkcjonowania znajduje się „pod ręką”. Wśród wypowiedzi pojawiły się też, choć mniej licznie, głosy chwalebne przyjaznych mieszkańców/dobrych sąsiadów oraz ofertę rekreacyjną – zwłaszcza dostępność terenów do aktywnego spędzania czasu wolnego na powietrzu.

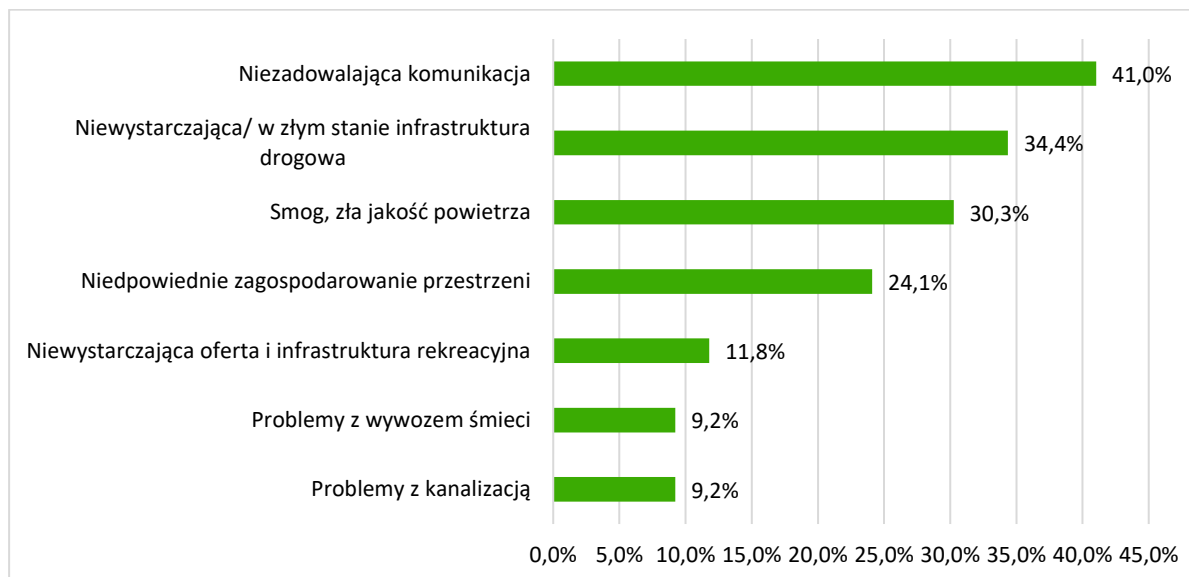
Wykres 8. Najczęściej wskazywane przez ankietowanych przyczyny ich zadowolenia z poziomu życia w gminie Zielonki*

*Pod uwagę brano uzasadnienia dla odpowiedzi: „Jestem zadowolony/a” oraz „Jestem bardzo zadowolony/a”

Źródło: opracowanie własne, N=785

Wykres 9. Najczęściej wskazywane przez ankietowanych przyczyny niezadowolenia z poziomu życia w gminie Zielonki*

*Pod uwagę brano uzasadnienia dla odpowiedzi: „Trudno powiedzieć”, „Jestem niezadowolony/a”, „Jestem bardzo niezadowolony/a”

Źródło: opracowanie własne, N=785

łącznie 19% respondentów wyraziła niezadowolenie w związku z poziomem życia w gminie (łącznie liczba wskazań „jestem niezadowolony” oraz „jestem bardzo niezadowolony”). Większość osób wybierających negatywne oceny oraz neutralne (nie mam zdania – 8,8% ankietowanych) – pozostawiła też uzasadnienia swoich odpowiedzi. Najczęściej wskazywanym elementem była niezadowolająca komunikacja głównie z Krakowem, ale też wewnątrzgminna.

„Niska świadomość problemów transportowych mieszkańców gminy. Rozkład jazdy autobusów niedostosowany do rozkładu zajęć w szkole, dojazd do miasta transportem zbiorowym jest trudny i ciężko na nim polegać – opóźnienia, wypadanie kursów. Brak strategii rozwoju tras rowerowych zarówno rekreacyjnych jak i transportowych”;

„Coraz gorszy dojazd do Krakowa, brak rozwoju komunikacji aglomeracyjnej - częstotliwość autobusów niezmieniona od lat”;

„Brak wskazania poziomu bardzo zadowolony wynika z problemów komunikacyjnych z Krakowem tj. ciągłe korki na wjeździe i wyjeździe z Krakowa; kiepska komunikacja publiczna z Krakowem - autobusy stoją w tych samych korkach, brak Park & Ride i linii tramwajowych, brak wykorzystania stacji Kraków Batowice”.

Ankietowani przywoływali przede wszystkim korki oraz niewystarczającą liczbę kursów transportem zbiorowym. Stosunkowo wielu respondentów wśród przyczyn ich niezadowolenia z poziomu życia w gminie wymieniało **problemy dotyczące infrastruktury drogowej**, m.in. zły stan nawierzchni, brak/mała ilość chodników, dróg i ścieżek rowerowych:

„Moje niezadowolenie spowodowane jest głównie kompletnym zaniedbaniem bezpieczeństwa dla ruchu pieszego. Narasta ruch samochodowy, zwłaszcza Węgrzce stały się skrótem dla przyjeżdżających z Krakowa, nie buduje się poboczy, a istniejące przekształca się w ścieżki rowerowe. Kompletnie nie stosuje się progów zwalniających. Uniemożliwia to wręcz, aby dorastające dzieci mogły poruszać się bezpiecznie same”;

„Jestem mieszkanką północnej części gminy i wiele udogodnień, np. chodniki, wymiana pieców, ściganie trucielei powietrza do nas nie dociera”;

„Mieszkam w Dziekanowicach od ponad 10ciu lat. Muszę przyznać, iż okolica i infrastruktura jest na takim samym poziomie o ile nie gorszym niż 10 lat temu. Brak chodników, brak oświetlenia, brudne ulice, brak kontroli nad planowana przebudowa drogi, notoryczny korek samochodowy w godzinach porannych”;

„Brak ścieżek rowerowych, w tym najważniejszej do Krakowa”)

Wskazywali także na problem **smogu/ niską jakość powietrza**, zwłaszcza w sezonie jesienno-zimowym:

„Potworny smog! Bardzo mała ilość wymienionych pieców”;

„Mała skuteczność władz gminy w zwalczaniu smogu i tolerowanie zanieczyszczania powietrza zwłaszcza przez mieszkańców starej zabudowy”;

„W dalszym ciągu jest palone w węglem i śmieciami”;

„W zimie smog czasami większy niż w Krakowie”.

Bisko ¼ niezadowolonych respondentów zgłaszała także swoje zastrzeżenia wobec planowania

i gospodarowania przestrzenią w gminie. Głównym źródłem niepokoju była rozrastająca się w dużym zagęszczeniu zabudowa szeregowa, też wielokondygnacyjna i w efekcie – chaos przestrzenny i estetyczny oraz zatracanie dotychczasowego charakteru wiejskiej zabudowy. W tym kontekście wspomniano także o zabudowywaniu terenów zielonych, rekreacyjnych oraz niewystarczającym zapleczu infrastrukturalnym dla nowych inwestycji budowlanych.

„Byłbym bardzo zadowolony, gdyby nie decyzje Gminy ws. zabudowy Bibic... Setki szeregowców, pseudo bliźniaków... Wieś tak kiedyś piękna, dzięki takim inwestycjom stała się osiedlem! Zatracamy charakter! I najgorsze jest to, że gmina wydaje zezwolenia, ale o drogach dojazdowych już nie pomyśli!”;

„Coraz mniej zieleni w przestrzeni publicznej, np. w centrum Zielonek, reklamy wielkopowierzchniowe szpecące krajobraz i centrum Zielonek”;

„Niezadowolenie wynika wyłącznie z namnożenia się ilości nowo powstających osiedli mieszkań, domów jednorodzinnych, bliźniaków etc., budowanych przez deweloperów bez względu na bliskość północnej obwodnicy i estetykę wokół nich”;

„Zbyt gęsta zabudowa w rejonie Bibic, Węgrzc, Zielonek, gmina traci swój charakter gminy wiejskiej, w tym rolniczej. Deweloperzy robią co chcą, nie docenia się lokalnych producentów, rolników etc.”;

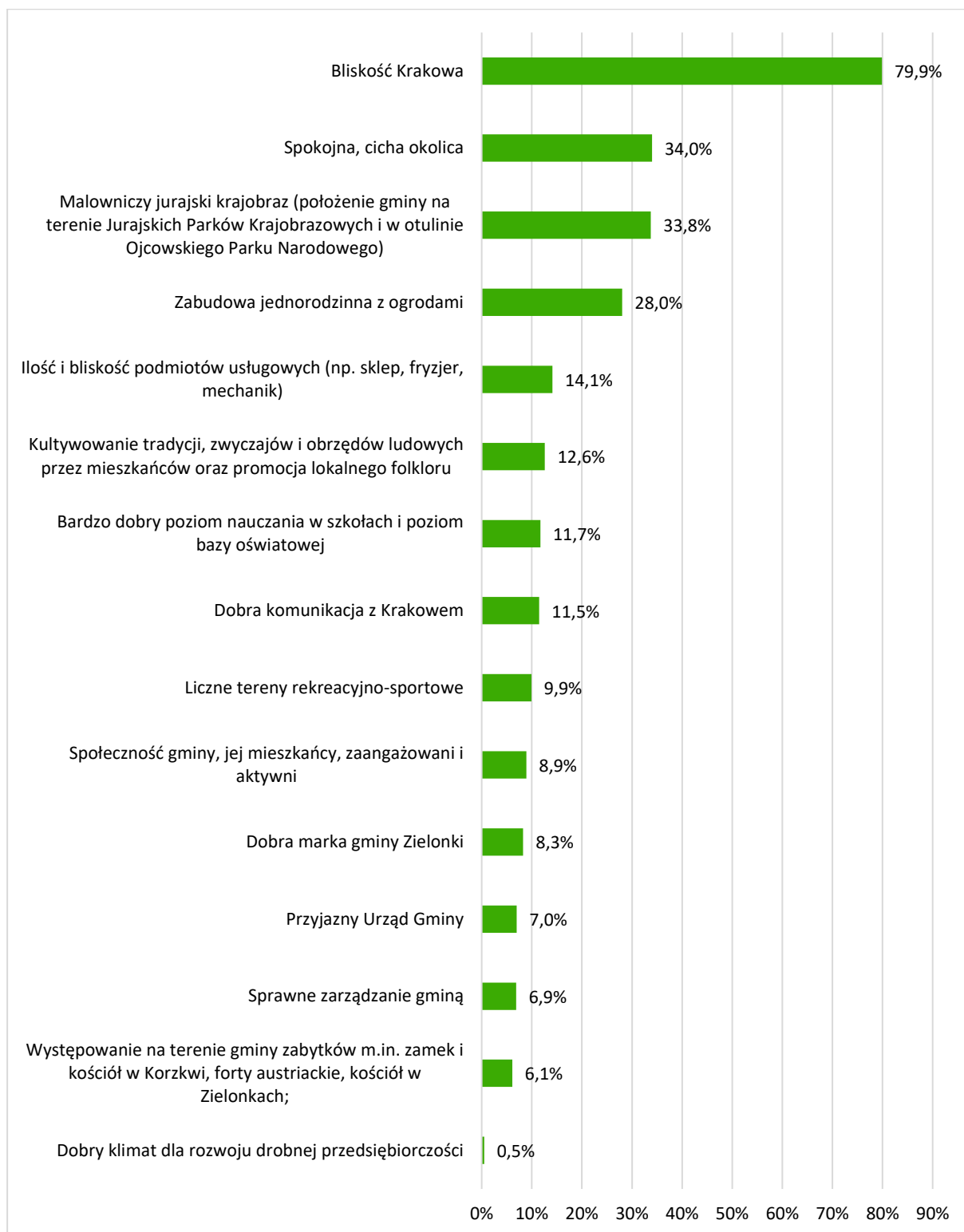
„Nieefektywne gospodarowanie przestrzenią – ul. Na Popielówkę, gdzie powstają setki domów, każdy w innym stylu, oddalonych o zaledwie parę metrów, przy braku jakiegokolwiek zieleni”;

„Intensyfikacja zabudowy szeregowej sytuowana w grodzonych enklawach. To powoduje chaos przestrzenny i estetyczny. Spacer po gminie staje się utrudniony. Konieczna aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego! Więcej terenów na rekreację w samych Zielonkach”;

„Dzika zabudowa – Zielonki zmieniają się w Betonki”).

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli możliwość wybrania głównych zalet gminy. Podobnie jak w spontanicznych odpowiedziach, także tutaj jako główną zaletę gminy Zielonki wskazywano bliskość Krakowa – taką odpowiedź wybrało aż 80% ankietowanych. W czołówce zestawienia, jednak ze stosunkową niższą liczbą wskazań, znalazły się jeszcze: spokojna cicha okolica, malowniczy jurajski krajobraz oraz zabudowa jednorodzinna z ogrodami. Te elementy za pozytywny wyróżnik gminy Zielonki uznała 1/3 respondentów.

Wykres 10. Główne zalety gminy Zielonki

Źródło: opracowanie własne, N=785

W opinii mieszkańców gmina Zielonki to przede wszystkim dobre miejsce do mieszkania – do takiego stwierdzenia przychyliło się 86,7% ankietowanych (łącznie odsetek odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam”). Dla ok. 70% respondentów to także dobre miejsce do planowania przyszłości dla siebie i swojej rodziny oraz do spędzania czasu wolnego. Natomiast blisko 2/3 przyznało, że to lokalizacja odpowiednia również do osiedlenia się na emeryturze. Mniejszy entuzjazm panował w przypadku pracy/kariery zawodowej (pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, prowadzenia gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej) – tutaj aż połowa uczestników ankiety nie wyraziła jednoznacznej opinii („trudno powiedzieć”), a osoby, które uznały Zielonki za dobre miejsce do tego typu aktywności stanowiły wyraźnie mniejszy odsetek niż miało to miejsce przy pozostałych ocenianych elementach.

Tabela 8. Ocena gminy Zielonki jako dobrego miejsca do życia

Gmina Zielonki to dobre miejsce do....	Zdecydowa nie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Trudno powieźci eć	Raczej się zgadzam	Zdecydowa nie się zgadzam
Do mieszkania	1,3%	5,2%	6,8%	42,4%	44,3%
Do pracy / prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania	2,2%	8,5%	53,2%	27,6%	8,4%
Do planowania przyszłości dla siebie i dla swojej rodziny	2,2%	7,5%	19,7%	45,7%	24,8%
Do spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, rozrywka)	3,3%	11,8%	15,4%	46,8%	22,7%
Do osiedlania się na emeryturze	4,1%	13,0%	19,6%	37,3%	26,0%
Do prowadzenia gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej	7,0%	14,1%	53,0%	18,2%	7,6%

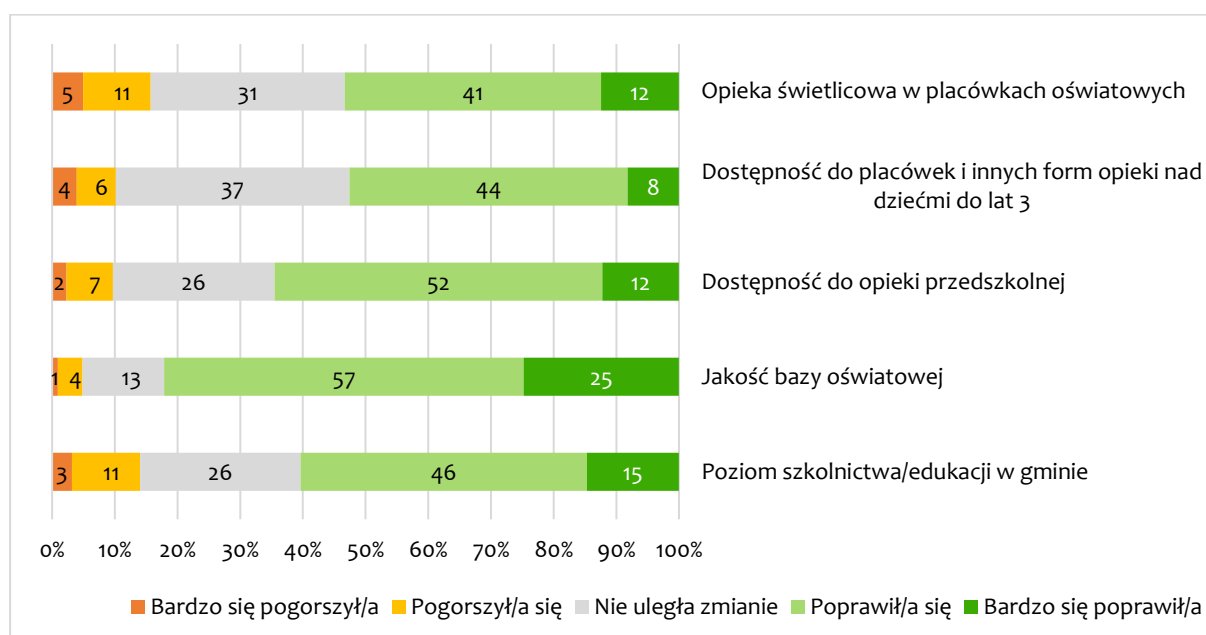
Źródło: opracowanie własne, N=785

4.2. Ocena zmian na terenie gminy w ostatnich latach

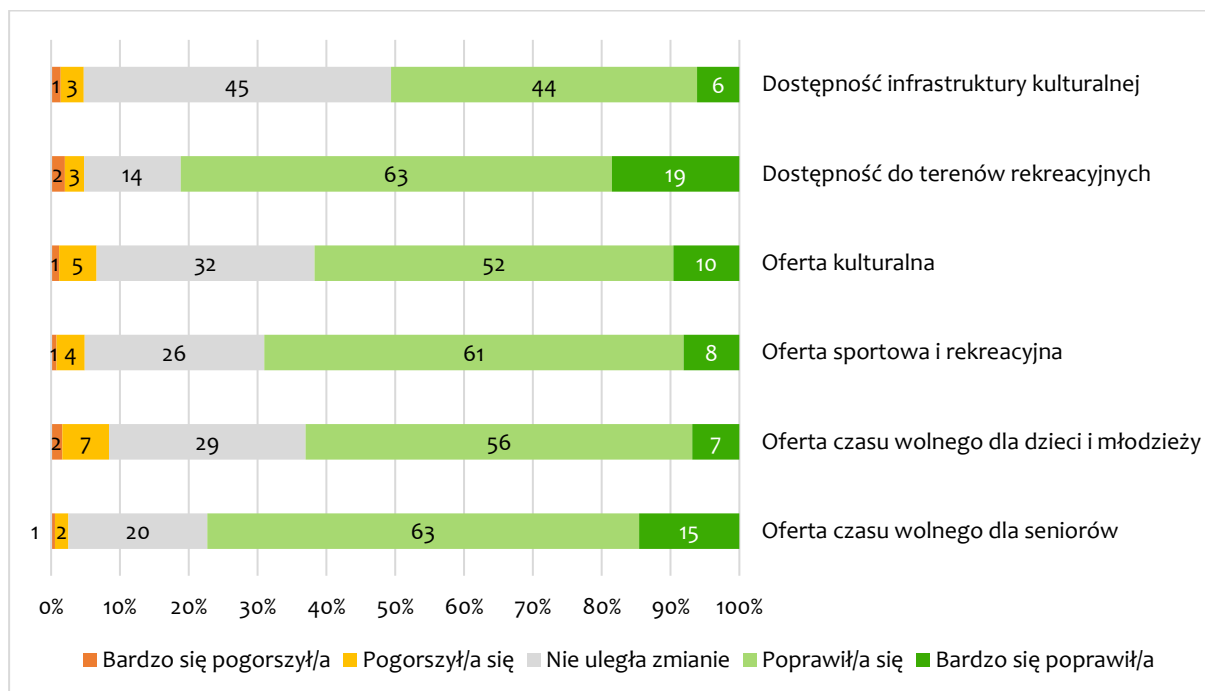
Jedną z miar samopoczucia społecznego na terenie gminy może być poziom zadowolenia ze zmian dokonanych w ostatnich dziesięciu latach w określonych dziedzinach życia lokalnego. W ramach niniejszego badania ankietowego mieszkańcy oceniali zmiany w gminie Zielonki w podziale na 7 dziedzin: edukacja i wychowanie; kultura, sport i rekreacja; infrastruktura komunalna i ochrona środowiska; infrastruktura pieszo-rowerowa, transport i bezpieczeństwo na drogach; gospodarka i turystyka; aktywność mieszkańców i samorządu oraz pomoc społeczna i opieka medyczna.

Dziedzina edukacja i wychowanie została bardzo pozytywnie oceniona przez mieszkańców. Każdy z badanych aspektów otrzymał ponad 50% głosów, mówiących o tym, że sytuacja się poprawiła. W opinii mieszkańców największa poprawa nastąpiła w zakresie jakości bazy oświatowej (ponad 80% ankietowanych odpowiadało, że poprawiła się lub bardzo się poprawiła). Pozytywnie oceniono także zmiany w zakresie poziomu szkolnictwa i dostępności do opieki przedszkolnej – ponad 60% pozytywnych ocen (wyk.11). Nieco słabiej oceniono opiekę świetlicową w placówkach oświatowych, co prawda wg 53% uległa ona poprawie, jednak dla blisko 16% ankietowanych usługi te pogorszyły się w ostatnich 10 latach.

Wykres 11. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie edukacja i wychowanie.

Wykres 12. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie kultura, sport i rekreacja.

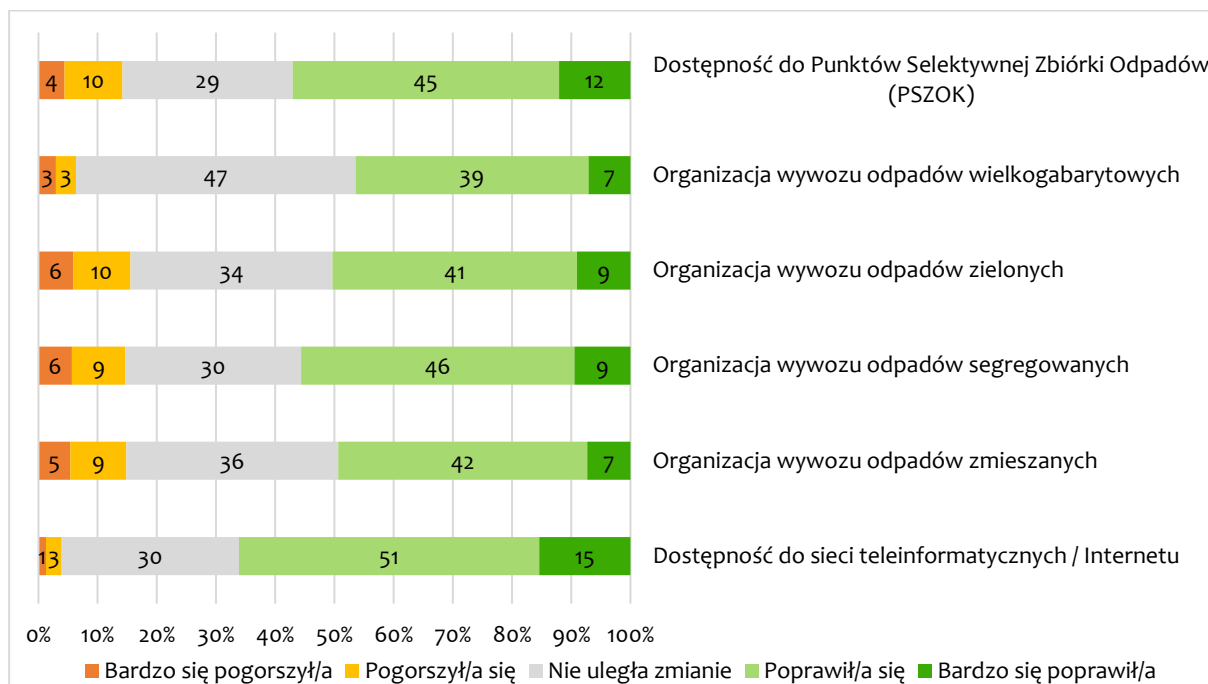

Źródło: opracowanie własne, N=785

Również w zakresie istniejącej **oferty i dostępności do infrastruktury spędzania czasu wolnego** mieszkańcy zauważają poprawę. Zdecydowanie najlepiej oceniane są zmiany w zakresie dostępności do terenów rekreacyjnych – ponad 80% badanych stwierdziło, że sytuacja się poprawiła bądź bardzo się poprawiła (wyk.12). Niewiele mniej ankietowanych stwierdziło, że poszerzona została oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów. Zauważalna jest także poprawa sytuacji w zakresie oferty sportowo-rekreacyjnej (70%) i kulturalnej (61,7%). Oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży uległa poprawie w oczach 63% mieszkańców, jednak pogorszyła się dla prawie co 10 badanego (9%).

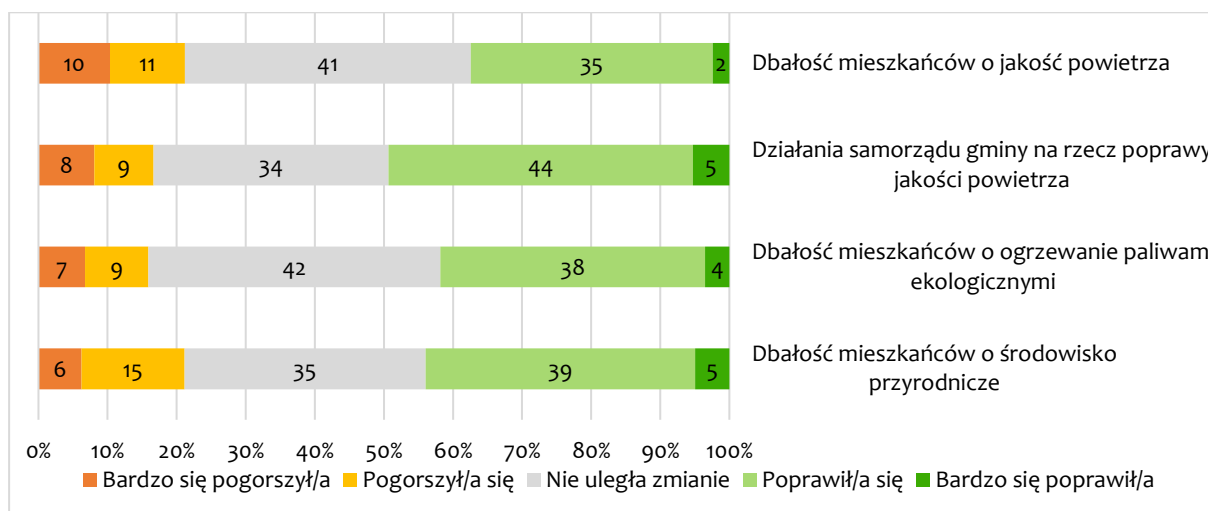
Kolejną kwestią, która została poddana badaniu była **infrastruktura komunalna**. Mieszkańcy oceniali sytuację w zakresie dostępności Internetu, organizację wywozu poszczególnych typów odpadów oraz dostępność Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Zdecydowanie największe zmiany na plus zaobserwowano w przypadku dostępności Internetu – 66% mieszkańców mówi o poprawie tego aspektu (wyk.13). Większość mieszkańców (ponad 50%) uważa, że sytuacja uległa poprawie także w pozostałych kategoriach. Jedynie w przypadku wywozu śmieci wielkogabarytowych poprawę dostrzega nieco mniej mieszkańców (46%). W kwestii infrastruktury komunalnej pojawiły się także głosy mówiące o jej pogorszeniu się w ostatnich latach. Były to głosy mniejszościowe, jednak warto odnotować, że najwięcej mieszkańców niezadowolonych było z organizacji zbiórki i wywozu odpadów zielonych (16%) oraz śmieci segregowanych (15%).

Wykres 13. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie infrastruktura komunalna.

Źródło: opracowanie własne, N=785

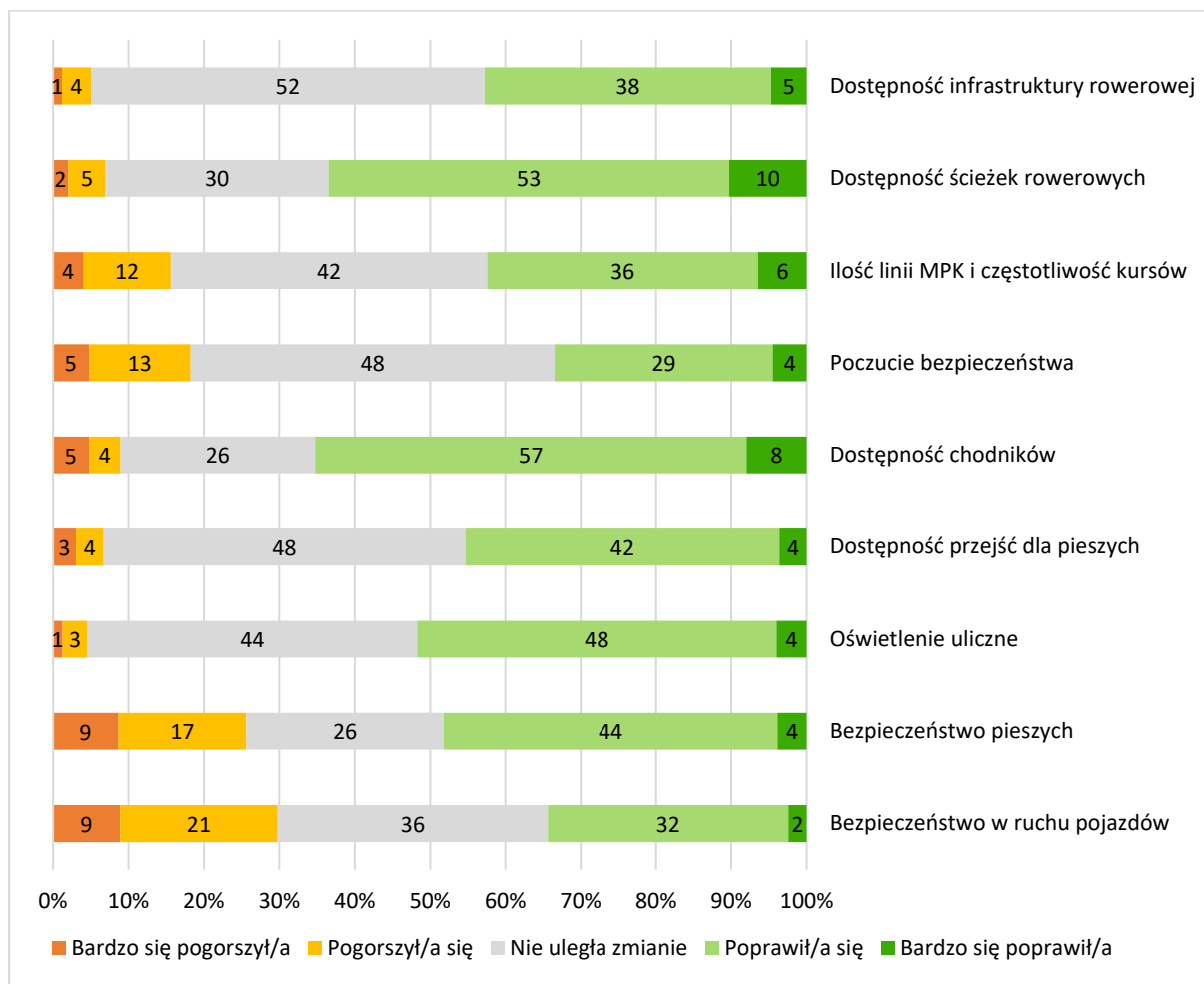
Wykres 14. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie ochrona środowiska.

Źródło: opracowanie własne, N=785

W zakresie **ochrony środowiska** największe pozytywne zmiany zaobserwowano w działaniach samorządu gminy na rzecz poprawy jakości powietrza – blisko połowa wskazań (wyk.14). W przypadku postawy mieszkańców w kwestiach środowiskowych widać pewną poprawę w zakresie dbałości o środowisko przyrodnicze, natomiast w kwestiach ogrzewania paliwami ekologicznymi i dbałości o jakość powietrza według ankietowanych sytuacja nie zmieniła się w ostatnich 10 latach.

Wykres 15. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie infrastruktura pieszo-rowerowa, transport i bezpieczeństwo na drogach.

Źródło: opracowanie własne, N=785

W zakresie transportu, infrastruktury drogowej i bezpieczeństwa, mieszkańcy mieli okazję ocenić najwięcej aspektów zmiany sytuacji. Według badanych również w tej dziedzinie odnotowano pozytywne zmiany, jedynie nieliczne głosy mówiły o pogorszeniu się sytuacji. W gminie Zielonki w ostatnich latach zdecydowanie na plus oceniane są zmiany w zakresie dostępności do infrastruktury tj. chodników, ścieżek rowerowych oraz oświetlenia ulicznego – powyżej 50% pozytywnych głosów (wyk.15).

Bezpieczeństwo na drogach oceniano w podziale na ruch pojazdów i pieszych. Nieco lepiej oceniono bezpieczeństwo pieszych, gdzie oceny pozytywne stanowiły dominującą odpowiedź (48%). Bezpieczeństwo w ruchu pojazdów poprawiło się wg 1/3 badanych. Niemniej w obu przypadkach udział negatywnych ocen jest stosunkowo wysoki i wynosi ponad 25% odpowiedzi. Warto też zwrócić uwagę na sołectwo Korzkiew, którego mieszkańcy najczęściej wskazywali na pogorszenie się bezpieczeństwa pieszych (ponad połowa respondentów).

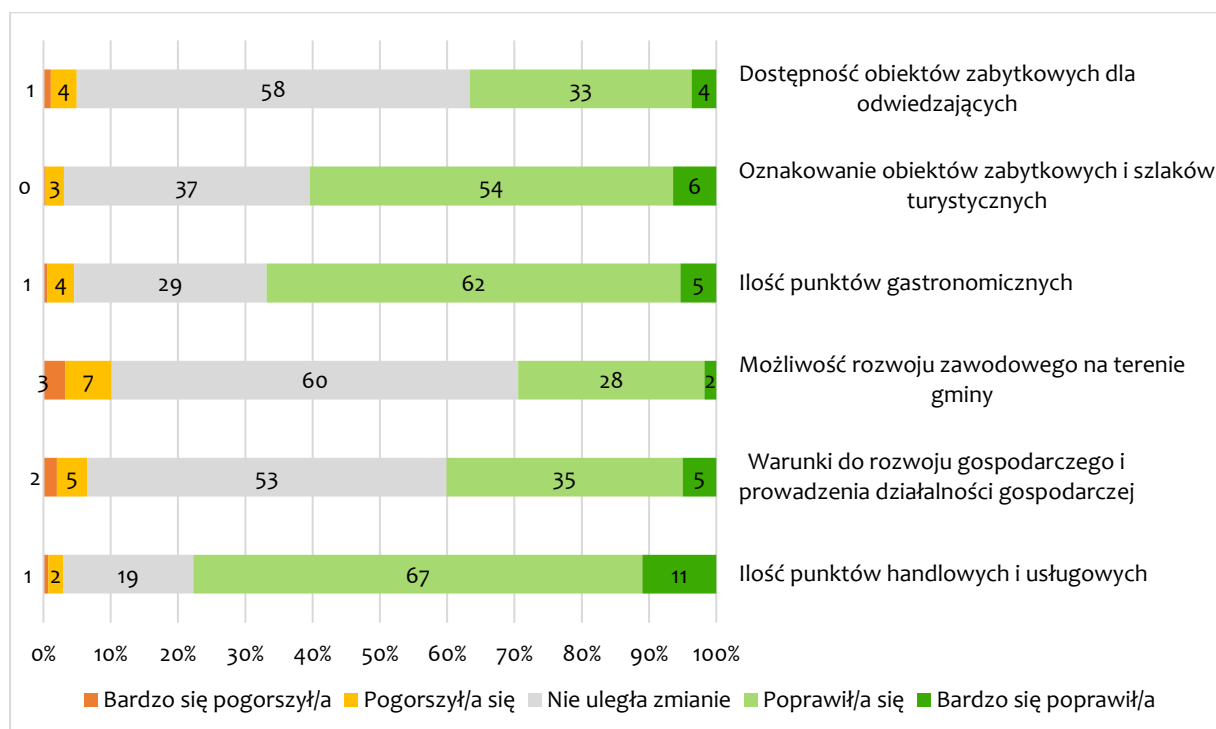
Oceniając dostępność przejść dla pieszych oraz infrastruktury rowerowej większość ankietowanych nie zauważa ani pozytywnych, ani negatywnych zmian. Natomiast w przypadku poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania oraz ilości linii MPK i częstotliwości kursów dość wysoki jest udział negatywnych ocen – powyżej 15% ankietowanych. Szczególnie duże

niezadowolenie z jakości transportu publicznego można zauważyć w sołectwie Pękowice, gdzie ponad 35% respondentów zauważa pogorszenie się sytuacji w tym zakresie.

Sytuacja jest zróżnicowana w dziale **turystyka i gospodarka**. W oczach mieszkańców w ostatnich 10 latach zdecydowanie poprawie uległa ilość punktów handlowych i usługowych (78%) oraz ilość punktów gastronomicznych (67%). Również oznakowaniu szlaków turystycznych i obiektów zabytkowych pozytywnie się zmieniło (wyk.16). W przypadku pozostałych cech tj. warunki do rozwoju gospodarczego i zawodowego oraz dostępności obiektów zabytkowych dla odwiedzających zdecydowana większość ankietowanych nie zauważyła zmian w tym zakresie. Jedynie co dziesiąty badany uznał, że sytuacja uległa pogorszeniu w zakresie możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy.

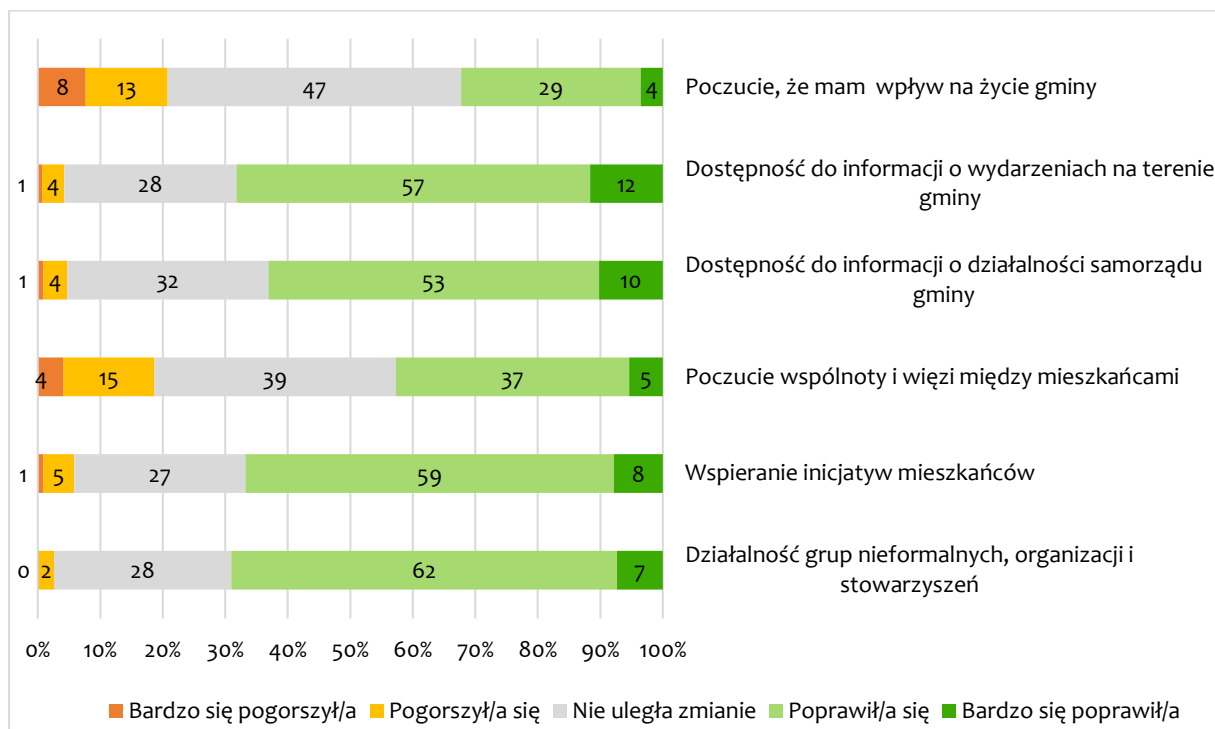
Pozytywne zmiany mieszkańcy zauważają na terenie gminy Zielonki w dziedzinie **aktywność mieszkańców i samorządu**. Zdecydowanie na plus ocenione zostały zmiany w zakresie działalności grup nieformalnych, organizacji i stowarzyszeń oraz wsparcie mieszkańców w realizacji ich inicjatyw. Poprawie uległa także dostępność do informacji o wydarzeniach organizowanych w gminie oraz o działalności samorządu. Pomimo tego, że większość mieszkańców pozytywnie ocenia także istnienie wspólnoty mieszkańców i ich integrację, to jednak dość duża grupa (19%) uważa, że sytuacja w tym zakresie się pogorszyła w ostatnich latach. Najmniejsze zmiany zauważono w zakresie wpływu na życie gminy. Prawie połowa ankietowanych uznała, że sytuacja jest na stałym, niezmiennym poziomie.

Wykres 16. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie gospodarka i turystyka.

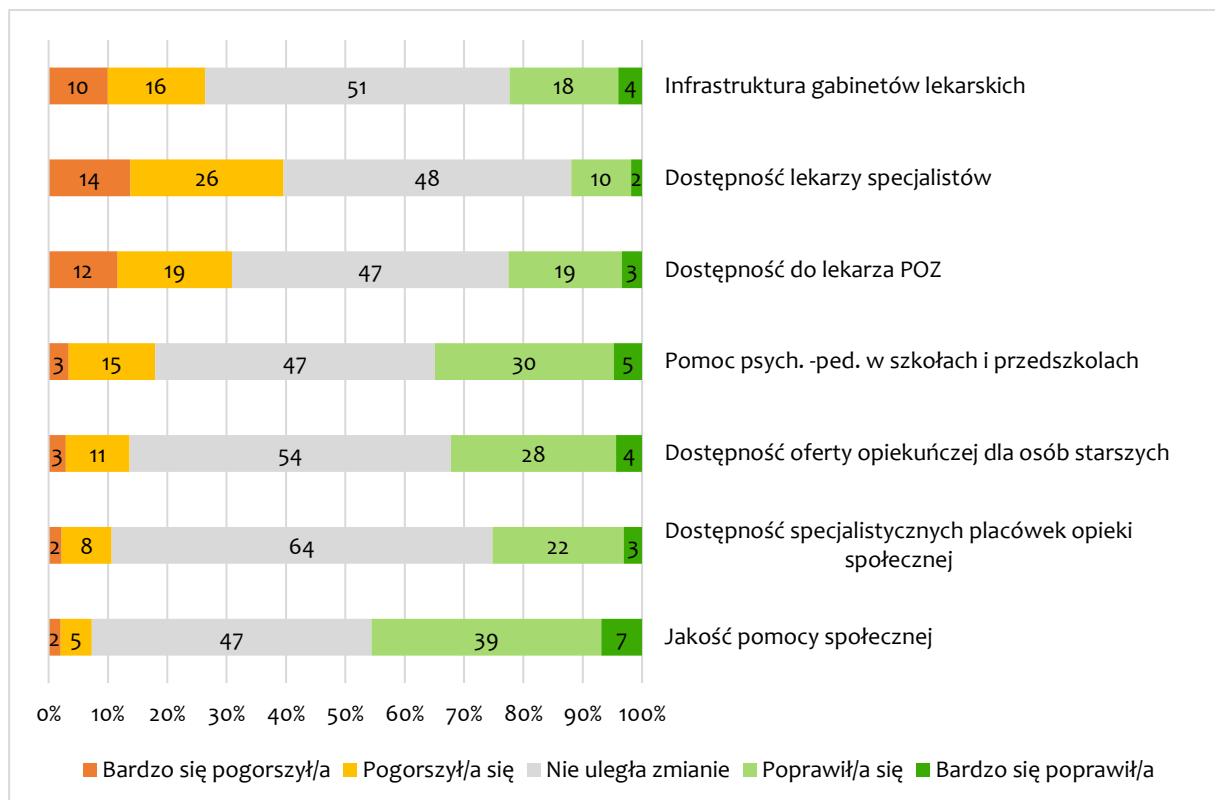
Źródło: opracowanie własne, N=785

Wykres 17. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie aktywność mieszkańców i samorządu.

Źródło: opracowanie własne, N=785

Wykres 18. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie pomoc społeczna i opieka zdrowotna.

Źródło: opracowanie własne, N=785

W zakresie **opieki społecznej** lepiej została oceniona jakość dostępnej pomocy społecznej (niemal równy rozkład odpowiedzi „poprawiła się” i „bez zmian”) niż dostępność specjalistycznych placówek opieki społecznej (64% odpowiedzi „bez zmian”). Natomiast warto podkreślić zdecydowaną poprawę w zakresie jakości pomocy społecznej sytuacji w Dziekanowicach, gdzie ponad 80% badanych opowiedziało się za jej poprawą. Nie zaobserwowano wyraźnych różnic w ocenie dostępności placówek opieki społecznej pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Minimalnie gorzej zmiany w zakresie opieki społecznej oceniają kobiety, o czym świadczy nieco wyższy udział ocen negatywnych (ok. 3-5 pp. więcej niż w przypadku ocen dokonanych przez mężczyzn). Analizując wiek respondentów nie można wyróżnić specjalnych trendów w tym zakresie. Według większości respondentów zmianom nie uległa także sytuacja w zakresie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach i przedszkolach. Uwagę zwraca natomiast miejscowość Bibice, gdzie blisko 1/3 badanych zauważyła pogorszenie się sytuacji w tym zakresie. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach i przedszkolach jest nieco lepiej oceniona przez kobiety – większy udział pozytywnych ocen (o kilka punktów procentowych).

Opieka medyczna to kategoria, która została oceniona słabiej niż pozostałe dziedziny życia lokalnego. Dostępność lekarzy POZ i lekarzy specjalistów oraz infrastruktura gabinetów lekarskich uzyskały względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji – ponad 25% (wyk.18). Szczególnie źle dostępność lekarzy, zarówno POZ, jak i specjalistów ocenili mieszkańcy Owczar i Woli Zachariaszowskiej (ponad 50% ocen negatywnych). Pozytywnie wyróżnia się natomiast sołectwo Dziekanowice, gdzie ponad 60% respondentów zauważa poprawę sytuacji w zakresie dostępności lekarzy specjalistów.

Otrzymane wyniki badania ankietowego porównano z wynikami analogicznych badań przeprowadzonych w latach 2016 i 2010. W analizie uwzględniono tylko te kategorie, które pokrywały się z poprzednimi badaniami lub dla których można było wyliczyć średnią. Na potrzeby porównania połączono odpowiedzi „bardzo się pogorszył” i „pogorszyła się” i przedstawiono pod określeniem „pogorszyła się”, a odpowiedzi „bardzo się poprawiła” i „poprawiła się” dodano pod określeniem „poprawiła się”. Analizowane kategorie podzielono na 2 grupy – dotyczącą infrastruktury technicznej oraz szeroko rozumianych usług (podział według badania ankietowego z 2016 roku).

W przypadku działań z zakresu infrastruktury technicznej mieszkańcy dostrzegają zachodzące pozytywne zmiany we wszystkich porównywanych aspektach. We wszystkich kategoriach udział odpowiedzi „poprawiła się” był wyższy niż w roku 2016 i 2010, przy czym największe zmiany zauważono w dostępie do Internetu - kolejno 26% w 2016 roku i 66,1% w 2020 (tab.5).

Podobnie sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o rozwój usług oferowanych na terenie gminy Zielonki. Nieco gorzej w 2020 roku oceniono jedynie wywóz odpadów. W pozostałych kategoriach odnotowano większy niż 4 lata temu udział odpowiedzi „poprawiła się”, z czego największy przyrost pozytywnych ocen dotyczy dostępu i jakości edukacji (28% w roku 2016 i 64% w 2020) oraz oferty zajęć pozaszkolnych (30% w roku 2016 i 63% w 2020). Sukcesywną poprawę mieszkańcy zauważają także w przypadku dostępności do obiektów rekreacji i wypoczynku. W roku 2010 tylko 42% mieszkańców uważało, że się sytuacja w tym zakresie się poprawiła, w roku 2016 było to już prawie 60%, a w najnowszym badaniu aż 75%. Według ankietowanych najmniejszą poprawę widać w zakresie jakości i dostępu do opieki medycznej – w 2020 roku ponownie była to kategoria z najmniejszym udziałem pozytywnych ocen. Jest to także kategoria, która nie zmienia się w oczach

mieszkańców.

Tabela 9. Ocena sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. w porównaniu z latami 2016 i 2010 – infrastruktura techniczna.

Kategoria	Ankieta 2020 ¹			Ankieta 2016			Ankieta 2010		
	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się
Oświetlenie uliczne	4,6%	43,7%	51,7%	10,3%	55,6%	34,1%	3,1%	45,0%	51,9%
Komunikacja z Krakowem (transport publiczny)	15,6%	42,0%	42,4%	25,3%	49,7%	25,0%	14,1%	48,4%	37,5%
Ścieżki rowerowe	7,0%	29,6%	63,5%	7%	33%	59%	brak danych		
Dostęp do Internetu	3,9%	30,0%	66,1%	12%	62%	26%	brak danych		
Budowa chodników	8,9%	25,8%	65,2%	15%	28%	58%	brak danych		

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

Tabela 10. Ocena sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. w porównaniu z latami 2016 i 2010 – usługi.

Kategoria	Ankieta 2020			Ankieta 2016			Ankieta 2010		
	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się
Bezpieczeństwo na drogach ²	27,7%	31,0%	41,3%	39,0%	32,0%	30,0%	brak danych		
Obiekty rekreacji i wypoczynku ³	4,8%	19,6%	75,5%	7,2%	34,1%	58,8%	12,4%	45,7%	41,9%
Wywóz odpadów ⁴	13,1%	35,1%	51,8%	10,6%	31,9%	57,5%	6,0%	39,8%	54,1%
Oferta kulturalna	6,6%	31,7%	61,7%	6,6%	57,2%	36,3%	4,6%	45,0%	50,4%
Dostęp i jakość edukacji ⁵	10,5%	25,3%	64,1%	20,9%	50,9%	28,1%	1,6%	29,9%	68,5%

¹ W badaniu ankietowym w 2020 roku nazwy kategorii to kolejno: oświetlenie uliczne, ilość linii MPK i częstotliwość kursów, dostępność ścieżek/szlaków rowerowych, dostępność do sieci teleinformatycznych/Internetu, dostępność chodników.

² W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 2 kategorii: bezpieczeństwo w ruchu pojazdów i bezpieczeństwo pieszych.

³ W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 2 kategorii: oferta sportowa i rekreacyjna i dostępność do terenów rekreacyjnych.

⁴ W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 5 kategorii: organizacja wywozu odpadów zmieszanych, organizacja wywozu odpadów segregowanych, organizacja wywozu odpadów zielonych, organizacja wywozu odpadów wielkogabarytowych i dostępność do Punktów Selekttywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK).

⁵ W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 5 kategorii: poziom szkolnictwa/edukacji w gminie, jakość bazy oświatowej, dostępność do opieki przedszkolnej, dostępność do placówek i innych form opieki nad dziećmi do lat 3

Oferta zajęć pozaszkolnych⁶	8,4%	28,5%	63,0%	14,0%	56,0%	30,0%	brak danych		
Obiekty handlowo-usługowe	3,0%	19,3%	77,7%	6,9%	36,6%	56,6%	3,1%	37,8%	59,1%
Pomoc społeczna⁷	12,6%	52,6%	34,8%	5,0%	78,1%	16,9%	3,9%	74,0%	22,0%
Opieka zdrowotna⁸	32,2%	48,7%	19,1%	19,1%	65,0%	15,9%	7,6%	46,2%	46,2%
Poczucie bezpieczeństwa	18,2%	48,3%	33,5%	21,6%	61,9%	16,6%	21,1%	58,6%	20,3%
Warunki do rozwoju gospodarczego	6,5%	53,4%	40,1%	6,6%	72,2%	21,3%	12,7%	50,8%	36,5%
Informacje o działaniach UG	4,7%	32,2%	63,1%	6,9%	45,9%	47,2%	6,2%	37,7%	56,2%
Dbłość mieszkańców o środowisko	21,1%	34,9%	44,0%	19,1%	47,2%	33,8%	10,2%	48,8%	40,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r i Raportu z badań ankietowych w 2010. (udostępnionego przez UG Zielonki).

4.3. Występowanie problemów na terenie gminy

Ocenie mieszkańców poddano listę problemów, które mogą występować na terenie gminy. Problemy dotyczyły zarówno kwestii społecznych, jak również infrastrukturalnych czy środowiskowych. Ankietowani mieli wskazać, czy według nich dane zagadnienie stanowi faktyczny problem w gminie Zielonki, a jeśli tak, w dalszej kolejności wskazać natężenie tego problemu.

oraz opieka świetlicowa w placówkach oświatowych.

⁶ W badaniu ankietowym w 2020 roku nazwa kategorii to oferta czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

⁷ W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 4 kategorii: jakość pomocy społecznej, dostępność do specjalistycznych placówek opieki społecznej, dostępność oferty opiekuńczej dla osób starszych oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach i przedszkolach.

⁸ W badaniu ankietowym w 2020 roku uwzględniono średnią z 3 kategorii: dostępność do lekarza rodzinnego/podstawowej opieki zdrowotnej, dostępność lekarzy specjalistów oraz infrastruktura gabinetów lekarskich.

Tabela 11. Wskazania mieszkańców dotyczące występowania problemów na terenie gminy Zielonki.

Odsetek wskazań mieszkańców	Nazwa problemu
83,3%	Zbyt długi czas spędzony na dotarciu do pracy, szkoły (korki);
77,3%	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków;
68,9%	Brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa;
60,8%	Brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem;
44,2%	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej/zbiorowej z Krakowem;
42,4%	Niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych na terenie gminy;
37,1%	Zły stan techniczny dróg;
31,7%	Niewystarczająca częstość kontroli nieruchomości (piece, szamba, sprawy porządkowe);
31,1%	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące od pojazdów;
30,1%	Brak retencjonowania (zatrzymywania) wody na terenie nieruchomości;
27,3%	Brak infrastruktury spowalniającej ruch na drogach;
26,9%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
26,4%	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi częściami gminy;
24,5%	Mała ilość terenów zielonych;
23,7%	Brak lub niedostateczne utrzymanie drożności śródpolnych rowów melioracyjnych przez właścicieli nieruchomości;
23,3%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych;
23,1%	Zagrożenie powodziowe;
22,8%	Słabe ciśnienie wody z sieci;
22,4%	Brak lub niepełna informacja o tym co dzieje się w miejscu zamieszkania;
20,5%	Zły stan nawierzchni chodników;
20,0%	Nieużytki i brak wykaszania gruntów przez ich właścicieli;
19,6%	Słabe oświetlenie dróg
19,5%	Niechęć mieszkańców do wspólnego działania;
16,9%	Niska dostępność opieki dla dzieci do lat 3;
16,8%	Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach;
10,7%	Występowanie konfliktów społecznych;
9,6%	Nadmierne nawożenie ziemi na nieruchomości (zmiana stosunków wodnych);
9,0%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów;
9,0%	Niskie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania;
8,7%	Przerwy w dostawie wody;
5,5%	Nieodpowiednie warunki nauki dzieci i młodzieży (budynki szkół i przedszkoli);
2,8%	Bezrobocie;

Źródło: opracowanie własne, N=785

Wśród najczęściej wskazywanych problemów dominowały kwestie związane z komunikacją i poruszaniem się po gminie oraz z zanieczyszczeniem powietrza. Przy czym największy odsetek wskazań otrzymał problem związany ze zbyt długim czasem dojazdu do pracy i szkoły, spowodowanym przez korki. Jest to problem dla 83,3% ankietowanych. Mieszkańcy gminy Zielonki

uwają również, że problemem jest brak możliwości pozostawienia samochodu przy granicy gminy (68,9%), a także brak szybkiej komunikacji publicznej z Krakowem (brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem – 60,8%). Mniej niż połowa badanych wskazywała, że problemem na terenie gminy jest niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej z Krakowem (44,2%) oraz brak parkingów na terenie gminy (42,4%). Znacznie mniejszym problemem wydają się być stan techniczny i wyposażenie elementów infrastruktury drogowej. Jedynie 37,1% osób uznało, że problemem jest zły stan techniczny dróg, a chodników - 20,5%.

Trzech na czterech badanych uznało, że problemem występującym na terenie gminy Zielonki są **zanieczyszczenia powietrza związane z ogrzewaniem budynków** (77,3%). Był to drugi najczęściej wskazywany problem w gminie. W przypadku kwestii związanych z ochroną środowiska znacznie mniejszy odsetek mieszkańców zauważało problem zanieczyszczenia powietrza spowodowany ruchem samochodowym (31,1%). Podobny odsetek mieszkańców (31,7%) uznał, że problemem jest niewystarczająca ilość kontroli nieruchomości związanych m.in. z kontrolą pieców.

Zdecydowanie mniej mieszkańców gminy Zielonki zauważa **problemy związane z dostępnością do różnego rodzaju usług**. Jedynie co czwarty badany przyznał, że problemem w gminie Zielonki jest niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (26,9%). Dla nieco mniejszej liczby osób problemem jest brak oferty spędzania czasu wolnego dla dorosłych (23,3%) czy mała ilość terenów zielonych (24,5%). Najmniej osób jako problem widzi zbyt małą ofertę spędzania czasu dla seniorów (jedynie 9,0%). Jednakże część społeczeństwa, której ta ostatnia dotyczy, a więc osoby powyżej 60 roku życia już w nieco większym stopniu podkreślają ten problem (19,4% osób w wieku 60-69 lat i 20,8% w wieku 70 lat i więcej).

Najrzadziej w ocenie mieszkańców na terenie gminy Zielonki występują problemy społeczne, takie jak bezrobocie (jedynie 2,8%), niskie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (9,0%) czy występowanie konfliktów społecznych (10,7%). Wśród problemów, które wskazała najmniejsza liczba ankietowanych znalazły się także nieodpowiednie warunki nauki dzieci i młodzieży (5,5%), nadmierne nawożenie ziemi (9,6%) czy przerwy w dostawie wody (8,7%).

Warto przyrzeć się występowaniu poszczególnych problemów w podziale na sołectwa, w których mieszkają ankietowani. Okazuje się, że część problemów jest skoncentrowana w poszczególnych częściach gminy, podczas gdy w pozostałych są one praktycznie nieodczuwalne.

Jednym z takich problemów są kwestie związane z **zaopatrzeniem w wodę**. Słabe ciśnienie wody w sieci oraz przerwy w dostawie wody wskazane były jako problem przez względnie niski odsetek mieszkańców całej gminy (odpowiednio 22,8% oraz 8,7%). Należy natomiast zauważyć, że problemy te dostrzegają połowa badanych mieszkańców sołectwa Wola Zachariaszowska (odpowiednio 56,3% i 46,9%). Dodatkowo słabe ciśnienie wody zauważa także około 1/3 mieszkańców sołectw Owczary (35,7%), Węgrzce (35,6%), Bibice (34,4%), Grębynice (30,0%), Garlica Duchowna (28,6%) oraz Garliczka (28,6%). Z kolei przerwy w dostawie wody dotyczą także 17,9% mieszkańców Pękowic, 16% Bibic, 10,7% Owczar oraz 10% Grębynic.

Również drożność rowów melioracyjnych wydaje się być problemem zróżnicowanym w gminie Zielonki. Sołectwem, w którym najwięcej osób wskazało tą kwestię jako problem były Dziekanowice (58,1%). Względnie wysokim poziomem wskazań odznaczały się także Bosutów-Boleń (41,4%), Brzozówka (38,9%) i Przybysławice (38,5%). Z kolei na problem braku retencji (i zatrzymywanie się wody na posesjach) najczęściej wskazywali mieszkańcy Przybysławic (53,8%)

oraz Brzozówki (44,4%).

Mocno zróżnicowane są także oceny mieszkańców poszczególnych sołectw w sprawie niewystarczającej liczby połączeń komunikacyjnych z Krakowem. Częściej problemy w tym zakresie zgłaszają mieszkańcy północno-zachodniej części gminy (sołectwa Korzkiew – 83,3% Grębyńnice - 60,0% i Przybysławice – 53,8%) oraz południowo-zachodniej (Węgrzce – 60,3% i Bosutów-Boleń – 55,2%), a także sołectwo Pękowice (53,8%). Problemy w zakresie komunikacji publicznej z Krakowem zauważa także co drugi mieszkaniec sołectw: Osiedle Łokietka (51,1%), Batowice (50,0%) i Bibice (48,8%). W nieco mniejszym stopniu problem ten dotyka mieszkańców Dziekanowic (46,5%), Januszowic (40,0%), Trojanowic (38,5%), Owczar (35,7%) i Zielonek (36,0%). Zdecydowanie mniejszym problemem jest komunikacja publiczna w oczach mieszkańców części centralnej gminy (jak Garlica Murowana (0%), Garliczka (21,4%), Garlica Duchowna (21,4%)), a także sołectw Wola Zachariaszowska (25,0%) i Brzozówki (22,2%). Odczucia mieszkańców nie zawsze pokrywają się z faktyczną dostępnością linii autobusowych dla poszczególnych sołectw. Najczęściej problemy z połączeniami komunikacji publicznej z Krakowem zgłaszali mieszkańcy w grupie wiekowej 50-59 lat (54%) oraz 40-49 lat (47%). W pozostałych grupach wiekowych odsetek wskazań oscylował każdorazowo w granicach 40%.

Ocena stanu technicznego dróg, najgorzej wypadła wśród mieszkańców sołectw Garlica Murowana oraz Dziekanowicach, odpowiednio 75% i 67,4% osób uznało, że problem jest ich zły stan techniczny. Najmniej na drogi narzekali mieszkańcy Batowic (jedynie 16,7% wskazań) i Owczar (17,9%). Z kolei problem złego stanu nawierzchni chodników najczęściej zauważany był wśród mieszkańców Garlicy Duchownej (35,7%), Dziekanowic (32,6%) i Trojanowic (30,8%).

Wskazane przez mieszkańców problemy w dalszej kolejności zostały poddane ocenie ich ważności na skali „mały”, „średni” oraz „duży” problem. W tabelach zaprezentowano także odsetek liczby mieszkańców, którzy nie wskazali w ogóle danej kwestii jako problem.

Tabela 12. Ważność problemów z dziedziny infrastruktury drogowej i komunikacji w opinii mieszkańców gminy.

	Brak problemu	mały	średni	duży
Zły stan techniczny dróg;	62,9%	2,2%	21,1%	13,8%
Niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych na terenie gminy;	57,6%	1,8%	16,7%	23,9%
Brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa;	31,1%	2,9%	13,9%	52,1%
Słabe oświetlenie dróg	80,4%	1,4%	11,1%	7,1%
Brak infrastruktury spowalniającej ruch na drogach	72,7%	1,1%	9,3%	16,8%
Zbyt długi czas spędzony na dotarciu do pracy, szkoły (korki)	16,7%	0,4%	9,0%	73,9%
Zły stan nawierzchni chodników;	79,5%	1,0%	9,7%	9,8%
Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji	73,6%	2,9%	10,4%	13,0%

publicznej pomiędzy poszczególnymi częściami gminy;				
Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej/zbiorowej z Krakowem;	55,8%	1,8%	14,5%	27,9%
Brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem;	39,2%	4,3%	14,1%	42,3%

Źródło: opracowanie własne, N=785

Według ankietowanych **największym problemem na terenie gminy w zakresie infrastruktury drogowej i komunikacji są korki**, uważa tak trzech na czterech badanych (73,9%). Ponad połowa ankietowanych (52,1%) za duży problem uznała także brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa (np. w postaci parkingu Park&Ride). Względnie duży odsetek mieszkańców (42,3%) wskazał także, że dużym problemem jest brak komunikacji szynowej z Krakowem, jednak co ciekawe mniej więcej tyle samo ankietowanych (39,2%) wskazało, że nie jest to dla nich żadnym problemem. Na niewystarczającą ilość połączeń komunikacji publicznej z Krakowem jako duży problem wskazuje 27,9% badanych jednocześnie dla 73,6% nie stanowi to problemu.

W zakresie ochrony środowiska i infrastruktury komunalnej największym problemem wg ankietowanych jest zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków (63,9%). Poza grupą osób do 30 roku życia, gdzie tylko połowa ankietowanych uznała to za duży problem, we wszystkich pozostałych kategoriach wiekowych większość mieszkańców (powyżej 60%) traktuje ten problem jako duży. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku niewystarczającej liczby kontroli nieruchomości w zakresie m.in. kontroli pieców.

Pomimo, iż znaczna część osób uznała, że na terenie gminy Zielonki nie występują problemy związane z zanieczyszczeniem powietrza przez pojazdy, to jednak Ci, którzy przyznali, że taki problem występuje w większości uznali go za duży problem. Zanieczyszczenia powietrza pochodzące z pojazdów zauważają przede wszystkim osoby młode do 30 roku życia (40% wskazań, że stanowi to duży problem). Z kolei w grupie wiekowej 30-39 lat tylko 13% ankietowanych wskazało, że jest to dla nich dużym problemem. Kolejno im starszy ankietowany, tym częściej zauważa problem zanieczyszczeń powietrza pochodzący z samochodów. W grupie wiekowej 50-59 lat zanieczyszczenia stanowią duży problem dla co piątego badanego (19%), w grupie 60-69 dla co czwartego badanego (26%), a w wieku powyżej 70 lat jest to problem dla prawie co trzeciego badanego (30%).

Te dane potwierdzają, że ochrona powietrza jest dla mieszkańców gminy Zielonki kwestią kluczową.

Tabela 13. Ważność problemów z dziedziny ochrony środowiska i infrastruktury komunalnej.

	Brak problemu	mały	średni	duży
Brak lub niedostateczne utrzymanie drożności śródpolnych rowów melioracyjnych przez właścicieli nieruchomości;	76,3%	3,8%	11,6%	8,3%
Zagrożenie powodziowe;	76,9%	1,3%	9,7%	12,1%
Brak retencjonowania (zatrzymywania) wody na terenie nieruchomości;	69,9%	2,9%	12,7%	14,4%

Zanieczyszczenie powietrza pochodzące od pojazdów;	68,9%	0,9%	11,8%	18,3%
Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków;	22,7%	0,8%	12,6%	63,9%
Przerwy w dostawie wody;	91,3%	0,9%	3,6%	4,2%
Słabe ciśnienie wody z sieci;	77,2%	2,3%	9,6%	11,0%
Nieużytki i brak wykaszania gruntów przez ich właścicieli;	80,0%	3,1%	10,1%	6,9%
Nadmierne nawożenie ziemi na nieruchomości (zmiana stosunków wodnych);	90,4%	0,5%	4,1%	5,0%
Niewystarczająca częstość kontroli nieruchomości (piece, szamba, sprawy porządkowe);	68,3%	1,9%	10,3%	19,5%

Źródło: opracowanie własne, N=785

Tabela 14. Ważność problemów z dziedziny dostępności do usług.

	Brak problemu	mały	średni	duży
Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach;	83,2%	0,5%	6,5%	9,8%
Niska dostępność opieki dla dzieci do lat 3;	83,1%	1,0%	6,4%	9,6%
Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;	73,1%	4,3%	13,2%	9,3%
Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych;	76,7%	5,0%	11,8%	6,5%
Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów;	91,0%	1,0%	4,5%	3,6%
Mała ilość terenów zielonych;	75,5%	1,4%	9,3%	13,8%

Źródło: opracowanie własne, N=785

Jak zostało wcześniej opisane, mieszkańcy w znacznej większości uznali, że obecnie nie ma problemów związanych z dostępnością do usług na terenie gminy Zielonki (edukacyjnych czy spędzania czasu wolnego). Jednak Ci, którzy taki problem zauważyli, w największym stopniu wskazywali na małą ilość terenów zielonych. Kwestia ta została oceniona jako duży problem przez 13,8% badanych. Co dziesiąty badany za problem znaczący uznał kwestię niewystarczającej liczby miejsc w przedszkolach, niską dostępność opieki dla dzieci i młodzieży oraz niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Tabela 15. Ważność problemów z zakresu kwestii społecznych.

	Brak problemu	mały	średni	duży
Występowanie konfliktów społecznych;	89,3%	1,5%	5,5%	3,7%
Niechęć mieszkańców do wspólnego działania;	80,5%	2,5%	10,4%	6,5%
Niskie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania;	91,0%	0,5%	3,2%	5,4%
Bezrobocie;	97,2%	0,3%	1,3%	1,3%

Źródło: opracowanie własne, N=785

Większość badanych przyznaje, że na terenie gminy Zielonki nie występują wskazane problemy społeczne. Osoby, które takie problemy zauważyły uznały je w większości za średnio istotne (w przypadku konfliktów społecznych oraz niechęci do wspólnego działania).

4.4. Wizja rozwoju gminy

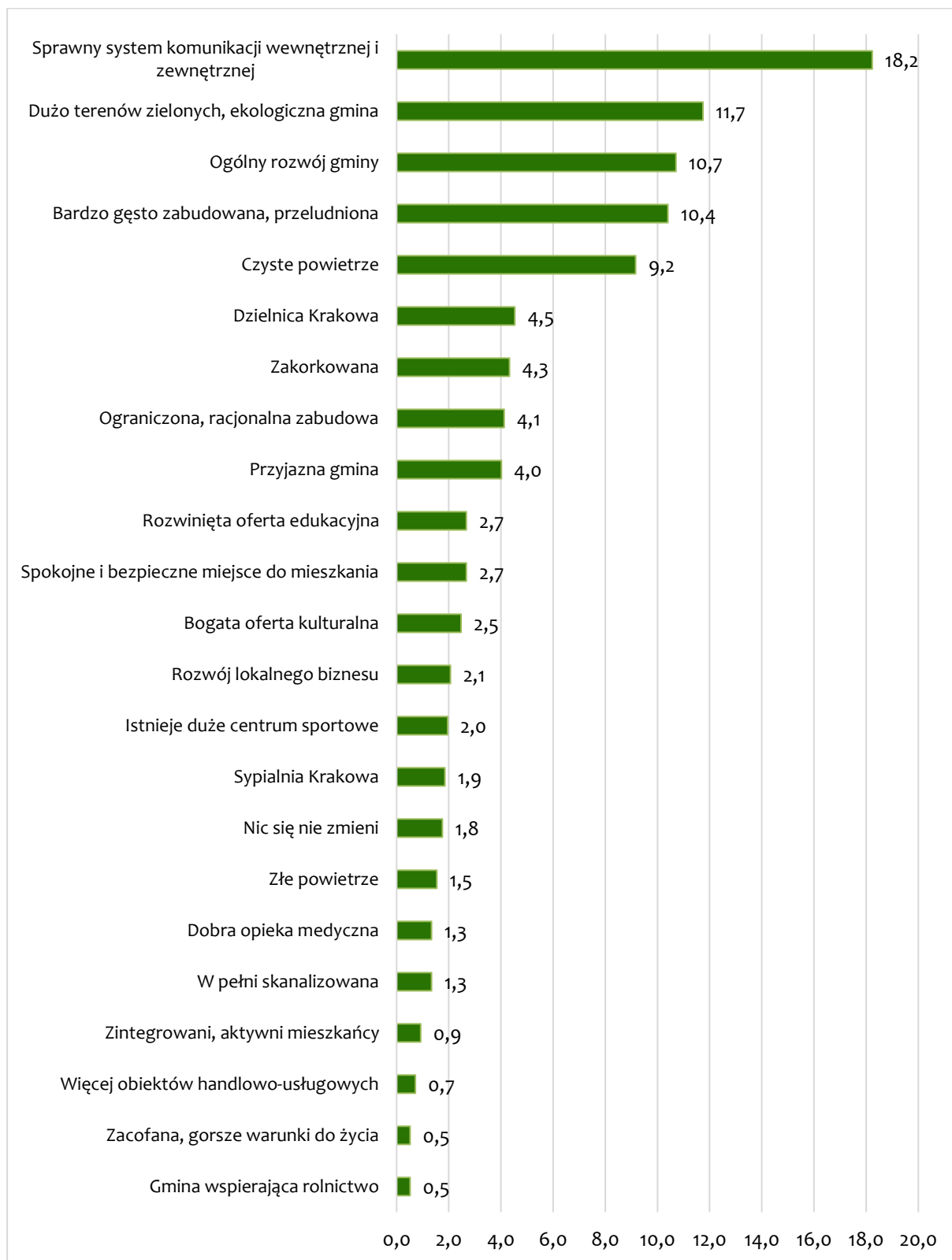
Mieszkańcy zostali także poproszeni o przedstawienie swoich pomysłów na wygląd i funkcjonowanie gminy za kolejnych 10 lat. Zdecydowana większość ankietowanych widzi przyszłość gminy Zielonki w optymistycznych barwach. Kluczową kwestią dla mieszkańców jest rozwiązanie problemów związanych z transportem – **gmina Zielonki w 2030 powinna posiadać dobre połączenie z Krakowem, w tym transportem publicznym i rowerowym oraz zlikwidować problem korków.** Kolejną bardzo istotną sprawą jest zachowanie dużej ilości terenów zielonych i rekreacyjnych, aby stanowiły one miejsce odpoczynku dla mieszkańców. **Gmina Zielonki w 2030 to także gmina stawiająca na ekologiczne rozwiązania oraz świadomie dbająca o środowisko przyrodnicze, w tym o czyste powietrze.** Mieszkańcy zwracali także uwagę na **rozbudowę oferty kulturalnej, w tym budowę nowego obiektu na koncerty i inne wydarzenia, poprawę dostępności lekarzy, zwłaszcza specjalistów oraz na wysoki poziom szkolnictwa, m.in. poprzez utworzenie na terenie gminy szkoły średniej.** Mieszkańcy widzą gminę Zielonki jako przyjazne, spokojne i bezpieczne miejsce do mieszkania, gdzie samorząd wspiera rozwój lokalnego biznesu i rolnictwa. Mimo większości pozytywnej wizji przyszłości, część mieszkańców dostrzega też pewne zagrożenia. Do największych należy zbyt intensywna i chaotyczna zabudowa gminy oraz nadmierny wzrost liczby ludności. Pojawiają się także obawy o brak rozwiązań w zakresie eliminacji korków oraz problemu smogu, jak również o włączenie gminy Zielonki w granice administracyjne Krakowa jako osobnej dzielnicy.

Rysunek 1. Wizja rozwoju gminy Zielonki w kolejnych 10 latach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego.

Wykres 19. Wizja rozwoju gminy Zielonki w kolejnych 10 latach – najczęstsze kategorie odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne, N=785

4.5. Priorytety w działaniach gminy

Ankietowani mieli również okazję wskazać **najważniejsze ich zdaniem kierunki rozwoju gminy Zielonki**. Jak można zauważyć w tabeli poniżej priorytetowe działania w znacznej mierze wynikają z problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy, a zatem problemów z poruszaniem się po gminie (korki i komunikacja publiczna) oraz zanieczyszczeniem powietrza.

Według mieszkańców jedną z najważniejszych dziedzin, która wymaga podjęcia działań jest **rozbudowa dróg oraz rozwój komunikacji publicznej z Krakowem**. Najwięcej, bo aż 2/3 badanych (67,5%) uznało, że priorytetem jest **budowa północnej obwodnicy Krakowa**, a ponad połowa badanych (51,2%) uważa, że należy zrealizować **budowę zachodniej obwodnicy Zielonek**. Dzięki tym inwestycjom możliwe będzie rozwiązanie problemów związanych z korkami na drogach, co bezpośrednio przyczyni się także do zmniejszenia czasu dojazdu do Krakowa. Ważny dla mieszkańców jest także **rozwój komunikacji zbiorowej**, czego przejawem są licznie oddane głosy na zadania takie jak **budowa transportu szynowego z Krakowem (54,9%) oraz rozwój komunikacji publicznej z Krakowem (51,1%)**. Wskazane powyżej 4 priorytetowe zadania wymagać będą od gminy Zielonki ścisłej współpracy z innymi podmiotami m.in. gminą miejską Kraków, Zarządem Dróg Wojewódzkich, a także z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad.

W pierwszej piątce zadań najważniejszych dla mieszkańców znalazło się jeszcze dalsze wspieranie z budżetu gminy wymiany pieców, które może bezpośrednio przyczynić się do poprawy jakości powietrza (wskazywanego jako jeden z największych problemów w gminie).

Tabela 16. Zadania priorytetowe do realizacji wg mieszkańców gminy Zielonki.

Odsetek wskazań mieszkańców	Nazwa priorytetu
67,5%	Budowa północnej obwodnicy Krakowa;
54,9%	Budowa transportu szynowego z Krakowem;
51,2%	Budowa zachodniej obwodnicy Zielonek (trasa wolbromska);
51,1%	Rozwój komunikacji publicznej z Krakowem;
44,7%	Dofinansowanie z budżetu gminy wymiany pieców;
44,1%	Budowa i remonty chodników;
41,0%	Rozbudowa istniejących dróg;
41,0%	Ograniczanie intensywności budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy;
40,9%	Rozbudowa obiektów rekreacyjnych
34,4%	Budowa nowego ośrodka zdrowia;
33,2%	Budowa nowych dróg;
28,0%	Rozwój oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego;
24,6%	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji OZE;
21,8%	Odtwarzanie i oczyszczanie przydrożnych rowów;
20,3%	Rozbudowa oświetlenia ulicznego;
18,9%	Budowa / rozbudowa infrastruktury kulturalnej;
18,9%	Stwarzanie warunków do rozwoju usług (wsparcie przedsiębiorców w rozwoju ich działalności);
18,1%	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji mikroretencji;
17,8%	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej;

17,5%	Budowa odwodnienia dróg;
17,1%	Rozwój komunikacji publicznej wewnątrz gminy;
15,7%	Rozwój oferty opiekuńczej dla osób starszych;
15,0%	Rozbudowa żłobków;
12,7%	Pozyskiwanie nowych inwestorów;
12,6%	Rozwój sieci przedszkoli opublicznych finansowanych przez samorząd gminy
12,4%	Rozwój gospodarczy gminy (wyznaczanie terenów pod inwestycje);
11,1%	Budowa sołeckich budynków wielofunkcyjnych (w miejscowościach, w których ich nie ma);
10,2%	Inne;
8,5%	Budowa nowej siedziby biblioteki;
8,5%	Budowa nowej siedziby urzędu gminy;
8,0%	Budowa nowych szkół;
5,2%	Budowa budynków dla OSP.

Źródło: opracowanie własne, N=785

- Wśród wszystkich innych odpowiedzi (10% wskazań) pojawiały się głosy dotyczące: **budowy/rozbudowy ścieżek oraz dróg rowerowych**. Wg mieszkańców powinny stanowić one bezpieczne szlaki komunikacyjne, a także łączyć gminę Zielonki z Krakowem. Drugim ważnym aspektem podnoszonym przez mieszkańców była **skuteczna polityka ochrony powietrza**, będąca niejako dopełnieniem działań związanych z wymianą pieców np. zakaz palenia w kominkach czy zwiększenie kontroli palenisk domowych. Trzecim najczęściej pojawiającym się zagadnieniem było **tworzenie jak największej liczby terenów zielonych** (np. budowa parków) i zachęcanie do tego mieszkańców (np. zalesienia).

Dodatkowo pojawiło się kilka kategorii odpowiedzi, które nie zostały sklasyfikowane jako żadne z wcześniej zaproponowanych:

- Stworzenie rynku – miejsca reprezentacyjnego;
- Wspieranie lokalnego rolnictwa;
- Budowa zbiornika retencyjnego;
- Regulacja i sprzątanie rzek;
- Poprawa w dostawach wody;
- Zwiększenie ofert pomocy psychologicznej oraz opieki zdrowotnej;
- Ochrona dzikich zwierząt;
- Rozwój i budowa światłowodowej sieci Internetowej;
- Dopuszczenie OSP;
- Poprawa bezpieczeństwa, w szczególności dzieci;
- Ograniczenia ruchu samochodowego.

Podobnie jak w przypadku problemów, także działania priorytetowe są różne dla mieszkańców różnych części gminy. Budowa infrastruktury drogowej w postaci rozbudowy dróg i chodników jest ważnym zadaniem dla mieszkańców Dziekanowic (odpowiednio 70% i 67%) oraz Garlicy Duchownej (64% i 79%). Dodatkowo o budowę nowych dróg zabiegają przede wszystkim mieszkańcy sołectwa Trojanowice (69%), a chodników mieszkańcy sołectw Korzkiew (75%), Grębyńnice (70%) i Januszowice (60%). Z kolei budowa transportu szynowego z Krakowem interesuje przede

wszystkim mieszkańcom południowych sołectw gminy Zielonki, graniczących bezpośrednio z Krakowem w tym mieszkańców Węgrzc (74,0%), Batowic (66,7%) oraz Osiedla Łokietka (62,5%). Co ciekawe bardzo wysokie odsetki wskazań pojawiły się także w sołectwach położonych na północnym-zachodzie gminy tj. Grębynice (80,0%) oraz Korzkiew (66,7%). Nieco mniejsze poparcie dla tego rozwiązania pokazywali mieszkańcy sołectw w północno-wschodniej części gminy tj. Owczar (42,9%), Przybysławic (38,5%), Brzozówki (22,2%) oraz centralnej części gminy – Garliczka (35,7%), Januszowice (40,0%), Garlica Murowana (25,0%). W pozostałych sołectwach odsetek głosów przyjmował wartości w okolicach 50%.

Na potrzebę budowy nowego ośrodka zdrowia wskazywała połowa badanych mieszkańców sołectw Garlica Murowana, Grębynice (oba po 50%) oraz Pękowic i Trojanowic (oba po 46%). Dość wysoki odsetek wskazań otrzymało to zadanie także wśród mieszkańców Woli Zachariaszowskiej (44%) i Zielonek (42%).

Pomimo, że budowa budynków OSP na terenie gminy uzyskała najmniej głosów wśród mieszkańców całej gminy, to jednak taką potrzebę zauważają mieszkańcy sołectw Grębynice (40%) oraz Bosutów-Boleń (24%). Z kolei budowę budynków wielofunkcyjnych w sołectwach zaznaczyli mieszkańcy Garlicy Murowanej (75%), a także Pękowic (31%), Garliczki (29%) i Osiedla Łokietka (26%). Natomiast rozbudowa obiektów rekreacyjnych to potrzeba zgłaszana przede wszystkim przez mieszkańców sołectwa Bosutów-Boleń (62%), Grębynice (60%) i Osiedla Łokietka (58%).

W porównaniu do 2010 i 2016 roku zadania priorytetowe wskazywane przez mieszkańców nieco się zmieniły, co wynika także z pojawiających się nowych wyzwań dla samorządów. W poprzednich realizowanych w gminie Zielonki ankietach nie było możliwości zaznaczenia odpowiedzi wskazanych w roku 2020 jako najbardziej priorytetowych tj. budowy obwodnicy Krakowa i Zielonek czy dofinansowania do wymiany pieców. Ich pojawienie się w tegorocznej ankiecie świadczy o dużym wyczuciu Urzędu Gminy odnośnie potrzeb mieszkańców.

Te priorytetowe zadania zepchnęły na kolejne pozycje (6. i 7.) zadania uznane za najważniejsze w ankietach przeprowadzonych w roku 2010 i 2016 tj. budowę chodników (1. miejsce w 2010 i 2016 roku) oraz budowę i modernizację dróg (2. miejsce w 2010 i 2016 roku). Warto zwrócić uwagę, że zadaniem priorytetowym przestała być dla mieszkańców budowa i rozbudowa szkół. Jeszcze w 2016 roku zadanie to za priorytet uznało 21% mieszkańców i znalazło się wtedy na 7. pozycji. Gmina poczyniła w tym zakresie znaczne inwestycje, a poprawę sytuacji zauważyli także mieszkańcy, przyznając rozbudowie szkół w tym roku przedostatnie miejsce na liście priorytetów.

Tabela 17. Ocena priorytetów działania gminy Zielonki w 2020 r. w porównaniu z latami 2016 i 2010.

KATEGORIA	2020	2016	2010
Budowa północnej obwodnicy Krakowa;	67,5%	--	--
Budowa transportu szynowego z Krakowem;	54,9%	--	--
Budowa zachodniej obwodnicy Zielonek (trasa wolbromska);	51,2%	--	--
Rozwój komunikacji publicznej z Krakowem lub / oraz rozwój komunikacji publicznej w gminie	55%	23% ⁹	33%
Dofinansowanie z budżetu gminy wymiany pieców;	44,7%	--	--
Budowa i remonty chodników;	44,1%	32%	74%
Rozbudowa istniejących dróg lub budowa nowych dróg	51,8%	31%	73%
Ograniczanie intensywności budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy;	41,0%	--	18% ¹⁰
Rozbudowa obiektów rekreacyjnych;	40,9%	22% ¹¹	41%
Budowa nowego ośrodka zdrowia;	34,4%	--	--
Rozwój oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego;	28,0%	9% ¹²	19%
Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji OZE;	24,6%	--	--
Odtwarzanie i oczyszczanie przydrożnych rowów;	21,8%	9%	40%
Rozbudowa oświetlenia ulicznego;	20,3%	23%	38%
Budowa / rozbudowa infrastruktury kulturalnej;	18,9%	--	--
Stwarzanie warunków do rozwoju usług (wsparcie przedsiębiorców w rozwoju ich działalności);	18,9%	--	22%
Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji mikroretencji;	18,1%	--	--
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej;	17,8%	11%	46%
Budowa odwodnienia dróg;	17,5%	14%	--
Rozwój oferty opiekuńczej dla osób starszych;	15,7%	--	--
Rozbudowa żłobków	15,0%	--	--
Pozyskiwanie nowych inwestorów;	12,7%	--	20%
Rozwój sieci przedszkoli opublicznych finansowanych przez samorząd gminy	12,6%	--	--

⁹ W 2016 roku odpowiedź brzmiała: „Rozwój komunikacji autobusowej”

¹⁰ W 2010 roku odpowiedź brzmiała: „Ograniczanie budownictwa”

¹¹ W 2016 roku odpowiedź brzmiała: „budowa obiektów sportowych i rekreacyjnych”

¹² W 2016 roku odpowiedź brzmiała: „Organizowanie życia kulturalnego”

Rozwój gospodarczy gminy (wyznaczanie terenów pod inwestycje);	12,4%	--	--
Budowa sołeckich budynków wielofunkcyjnych (w miejscowościach, w których ich nie ma);	11,1%	--	--
Budowa nowej siedziby biblioteki;	8,5%	6% ¹³	--
Budowa nowej siedziby urzędu gminy;	8,5%	5%	--
Budowa nowych szkół	8,0%	21% ¹⁴	7%
Budowa budynków dla OSP;	5,2%	--	--
Zagospodarowanie terenów zielonych	--	23%	43%
Urządzenie placów dla dzieci	--	19%	34%
Poprawa czystości i estetyki	--	16%	--
Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	--	16%	46%
Pomoc ubogim	--	8%	17%
Zapobieganie przestępczości	--	--	22%
Budowa przystanków autobusowych	--	--	19%
Poprawa zaopatrzenia w wodę	--	--	17%
Usprawnienie obsługi mieszkańców przez UG	--	--	16%
Rozwój turystyki	--	--	15%
Rozwijanie działalności artystycznej	--	--	9%
Promocja i reklama atrakcyjności gminy Zielonki	--	--	9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania ankietowego 2020 oraz Raportu z badań ankietowych w 2016 r. (udostępnionego przez UG Zielonki).

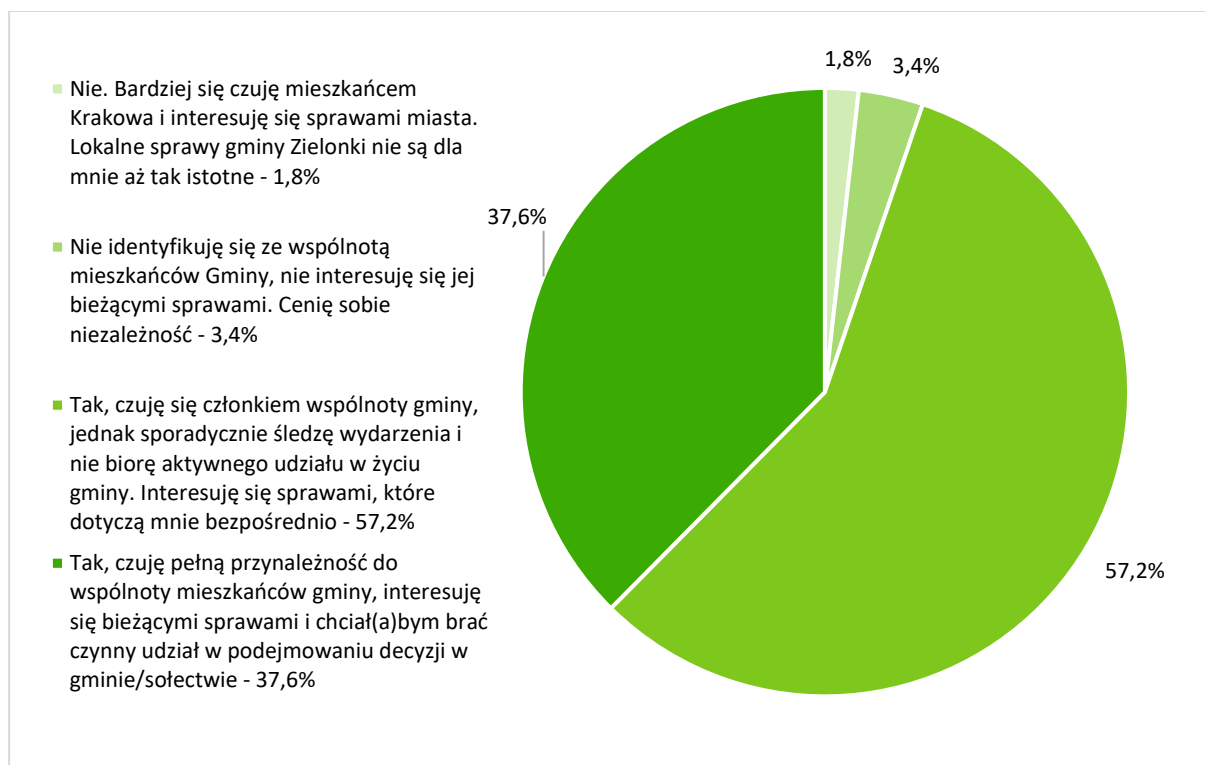
4.6. Identyfikacja ze wspólnotą mieszkańców gminy Zielonki

Zdecydowana większość, bo aż 94,8% ankietowanych identyfikuje się ze wspólnotą mieszkańców Gminy Zielonki i ich potrzebami i problemami. Przy czym ponad połowa respondentów (57,2%) sporadycznie śledzi wydarzenia i nie bierze aktywnego udziału w życiu gminy (interesuje się sprawami, które dotyczą ich bezpośrednio). Natomiast 37,6% to osoby aktywne, które zadeklarowały, że interesują się bieżącymi sprawami i chciałyby brać czynny udział w podejmowaniu decyzji dot. gminy/sołectwa. Natomiast ok. 5% nie identyfikuje się ze wspólnotą mieszkańców.

¹³ W 2016 roku odpowiedź brzmiała: „Rozbudowa infrastruktury biblioteczno-muzealnej”

¹⁴ W 2016 roku odpowiedź brzmiała: „Rozbudowa i remonty szkół”

Wykres 20. Identyfikacja ze wspólnotą mieszkańców gminy Zielonki

Źródło: opracowanie własne, N=785

Wyniki te są zbliżone do danych z poprzedniej edycji ankiety. W porównaniu do 2016 r. wzrosła nieco – o 2 p.p. – liczba osób, które cenią sobie niezależność i nie identyfikują się ze wspólnotą mieszkańców gminy, nie interesują się jej bieżącymi sprawami. W przypadku ankietowanych czujących się członkami wspólnoty nastąpiły też pewne zmiany pomiędzy wielkościami grup aktywnych i nieaktywnych, może to jednak wynikać m.in. z innej konstrukcji pytania w tej edycji badania (w 2016 r. pytanie zawierało o 1 możliwą 1 odpowiedź więcej – „Trochę. Czuję się mieszkańcem wspólnoty gminy i sporadycznie interesuje się jej bieżącymi sprawami”).

Tabela 18. Identyfikacja ze wspólnotą mieszkańców gminy Zielonki – porównanie odpowiedzi z 2016 r. i 2020 r.

Odpowiedź	2020 r.	2016 r.
Nie. Bardziej się czuję mieszkańcem Krakowa i interesuję się sprawami miasta. Lokalne sprawy gminy Zielonki nie są dla mnie aż tak istotne.	1,8%	1,6%
Nie identyfikuję się ze wspólnotą mieszkańców Gminy, nie interesuję się jej bieżącymi sprawami. Cenię sobie niezależność.	3,4%	0,6%
Tak, czuję się członkiem wspólnoty gminy, jednak sporadycznie śledzę wydarzenia i nie biorę aktywnego udziału w życiu gminy. Interesuję się sprawami, które dotyczą mnie bezpośrednio.	57,2%	54,7% *
Tak, czuję pełną przynależność do wspólnoty mieszkańców gminy, interesuję się bieżącymi sprawami i chciał(a)bym brać czynny udział w podejmowaniu decyzji w gminie/sołectwie.	37,6%	43,1%

* Suma wskazań 2 odpowiedzi: „Tak, czuję się członkiem wspólnoty gminy, jednak sporadycznie śledzę wydarzenia i nie biorę aktywnego udziału w życiu gminy. Interesuję się sprawami, które dotyczą mnie bezpośrednio” (29,1%) oraz „Trochę. Czuję się mieszkańcem wspólnoty gminy i sporadycznie interesuje się jej bieżącymi sprawami” (25,5%)

Źródło: opracowanie własne, N=785

4.7. Aktywności podejmowane na terenie gminy Zielonki

Mieszkańców gminy Zielonki zapytano także jakie aktywności realizują na terenie swojej gminy (gm. Zielonki), w Krakowie bądź innej gminie. Jak można było przewidzieć Kraków jako silny ośrodek gospodarczy stanowi miejsce pracy dla większości ankietowanych (66%). Natomiast 11% mieszkańców pracuje w innej gminie. Na terenie gminy Zielonki pracuje co piąty badany mieszkaniec gminy (21,8%).

Dla gminy ważne jest, aby mieszkańcy korzystali z jak największej ilości usług w miejscu, w którym mieszkają. Generuje to bowiem zyski dla lokalnych przedsiębiorców, wzrost zatrudnienia, co przekłada się na większe wpływy do budżetu gminy, które później gmina może przeznaczyć na rozwój swojej oferty, inwestycje itp.

W gminie Zielonki regularnie robi zakupy 3 na 4 ankietowanych (77%), niewiele mniej, bo 72,4% osób załatwia swoje sprawunki w Krakowie. Z kolei tylko 7,8% robi zakupy w innym miejscu. Warto zaznaczyć, że regularne zakupy tylko w gminie Zielonki robi co piąty badany (21,4%), natomiast w Krakowie co szósty (16,6%). Połowa ankietowanych wybiera sklepy zarówno w Krakowie jak i w gminie Zielonki.

Mieszkańcy gminy Zielonki wspierają także lokalne usługi (np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik), regularnie korzysta z nich 70% mieszkańców gminy. Kraków jest tutaj dość dużą konkurencją, bowiem z usług zlokalizowanych w stolicy Małopolski korzysta 56% mieszkańców gminy. Znow warto przyjrzeć się statystyce odpowiedzi mieszkańców, którzy korzystają z danych usług tylko w jednym miejscu. Okazuje się, że usługi w gminie Zielonki są konkurencyjne w stosunku do tych oferowanych przez miasto Kraków, bowiem 38,1% ankietowanych przyznało, że z usług korzysta tylko w gminie Zielonki, natomiast z usług tylko w Krakowie korzystało o mniej ankietowanych - 24,3%.

Nieco gorzej kształtuje się statystyka uczęszczania na zajęcia artystyczno-sportowe przez dorosłych mieszkańców gminy Zielonki. Częściej wybierają oni ofertę w Krakowie (43,8%) niż na

terenie gminy Zielonki (28,5%). Na zajęcia tylko w Krakowie uczęszcza ok. 33% mieszkańców, a tylko w gminie Zielonki 18,4%. Co dziesiąty mieszkaniec gminy Zielonki (9,8%) korzysta z zajęć artystyczno-sportowych zarówno na terenie gminy Zielonki jak i na terenie gminy Kraków.

W przypadku młodszych mieszkańców gminy (dzieci ankietowanych) liczba osób korzystających z oferty w Krakowie (38,2%) i w gminie Zielonki (34,8%) jest bardziej wyrównana. **Około 10% dzieci ankietowanych korzysta równocześnie z oferty w obu gminach (Kraków i gm. Zielonki).**

Z oferty kulturalnej mieszkańcy korzystają przede wszystkim w Krakowie - aż 3 na 4 ankietowanych (74,6%). Nie powinno to dziwić, bowiem żadna gmina podmiejska nie jest w stanie konkurować z bogatą ofertą teatrów, opery czy kin, którą dysponuje tak duży ośrodek miejski jakim jest Kraków. Cieszy natomiast fakt, że z oferty zaproponowanej przez gminę Zielonki korzysta co trzeci mieszkaniec gminy (33,1%), a prawie co dziesiąty badany (9,9%) korzysta tylko z oferty kulturalnej gminy Zielonki. Z oferty kulturalnej tylko w gminie Zielonki korzystają w większości kobiety (67%). Dominują osoby z wykształceniem wyższym (70%). Są to osoby w grupie wiekowej 50 – 59 lat (70%) oraz 40-49 lat (30%), mieszkające najczęściej w Zielonkach (28%), Węgrzcach (13%) i Bibicach (8%).

Sytuacja w przypadku oferty rekreacyjno-sportowej jest zdecydowanie odmienna. Około ¼ ankietowanych korzysta z tej oferty tylko w gminie Zielonki, taki sam odsetek ankietowanych korzysta z oferty tylko w gminie Kraków. A około 1/5 ankietowanych korzysta z obu dostępnych ofert (w gm. Zielonki i w gminie Kraków). Około 9% mieszkańców dodatkowo korzysta także z oferty sportowo rekreacyjnej w innej gminie.

Tabela 19. Aktywności podejmowane przez mieszkańców w gminie Zielonki, w Krakowie bądź w innej gminie.

Aktywność	w gminie Zielonki	w Krakowie	w innej gminie
Pracuję;	21,8%	66,4%	11,0%
Robię zakupy;	76,9%	72,4%	7,8%
Korzystam z dostępnych usług (np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik);	70,2%	56,2%	6,4%
Uczęszczam na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, śpiew, fitness);	28,5%	43,8%	4,8%
Moje dzieci uczęszczają na zajęcia edukacyjne - artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, śpiew, piłka nożna);	34,8%	38,2%	5,0%
Korzystam z oferty kulturalnej;	33,1%	74,6%	7,0%
Korzystam z oferty rekreacyjno-sportowej;	53,7%	52,7%	8,9%
Odwiedzam znajomych / rodzinę;	59,2%	72,5%	42,5%

Źródło: opracowanie własne, N=785

4.8. Identyfikacja najważniejszych źródeł informacji na temat spraw gminnych

Mieszkańcy gminy Zielonki czerpią wiedzę na temat spraw gminnych głównie z lokalnych mediów: w pierwszej kolejności ze strony internetowej www.zielonki.pl (aż 85% wskazań), kolejno z papierowej wersji gazety lokalnej (56,6%) czy za pośrednictwem profilu gminy Zielonki na Facebooku (42,3%). Warto zauważyć, że ogólnie „Wiadomości Lokalne” (bez względu na formę) były najważniejszym źródłem informacji dla 64% ankietowanych. Z kolei osoby, dla których zarówno wersja papierowa, jak i internetowa gazety miała taki status – stanowiły 5% badanych mieszkańców.

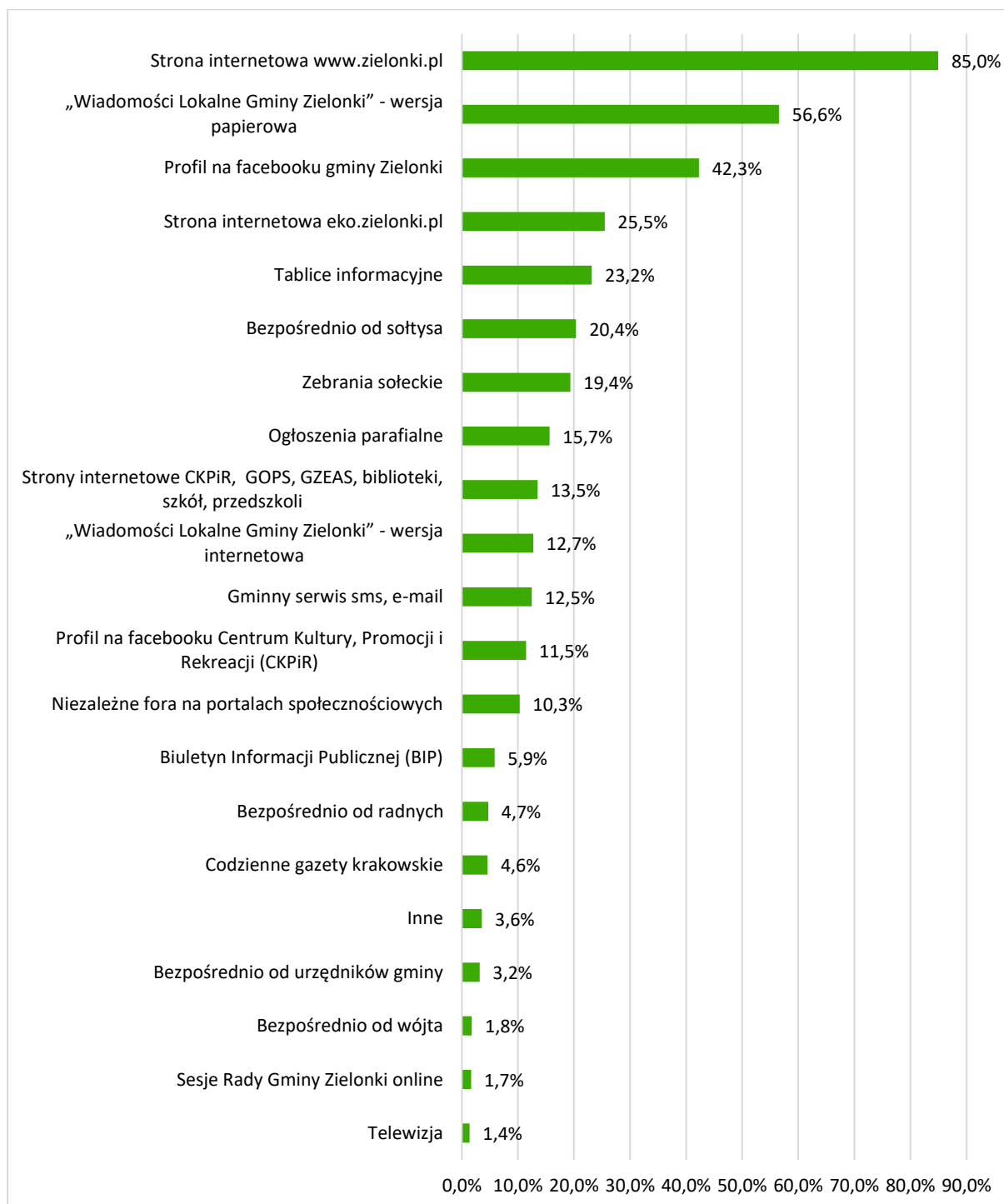
¼ ankietowanych korzysta także z internetowej strony tematycznej eko.zielonki.pl. Stosunkowo ważnymi źródłami informacji okazały się też tablice informacyjne, zebrania sołectwa czy bezpośredni kontakt/rozmowa z sołtysem – na te formy wskazywało ok. 20% respondentów.

Tablice informacyjne najwięcej wskazań zebrały od osób z Zielonek, Węgrzc, Osiedla Łokietka, Bibic oraz Dziekanowic – zsumowane głosy z tych pięciu sołectw stanowiły 70% wszystkich wskazań badanych oddanych na to źródło informacji na temat spraw gminnych. Największą popularność tablice uzyskały w Dziekanowicach – wskazało je 40% mieszkańców z tego terenu. W przypadku pozostałych 4 sołectw tę formę komunikacji mianem ważnej określiło: 30% mieszkańców Węgrzc, 24% - Bibic, 22% - Osiedle Łokietka, 18% - Zielonki.

Na bezpośrednie uzyskiwanie informacji od sołtyasa wskazywali głównie mieszkańcy Osiedla Łokietka (67% osób z tego sołectwa), Pękowic i Węgrzc (w obu przypadkach – co trzeci ankietowany zamieszkujący sołectwo). Generalnie głosy osób z tych trzech sołectw stanowiły 60% wszystkich wskazań na tę odpowiedź.

Zebrania sołectwa były popularne głównie wśród mieszkańców Osiedla Łokietka, Bibic i Dziekanowic (odpowiednio 40%, 44% oraz 17% osób z danego sołectwa). Zsumowane odpowiedzi z tych trzech sołectw stanowiły 50% wszystkich wskazań badanych oddanych zebrania sołectwa jako ważne źródło informacji na temat spraw gminnych.

Wykres 21. Najważniejsze źródła informacji na temat spraw gminnych

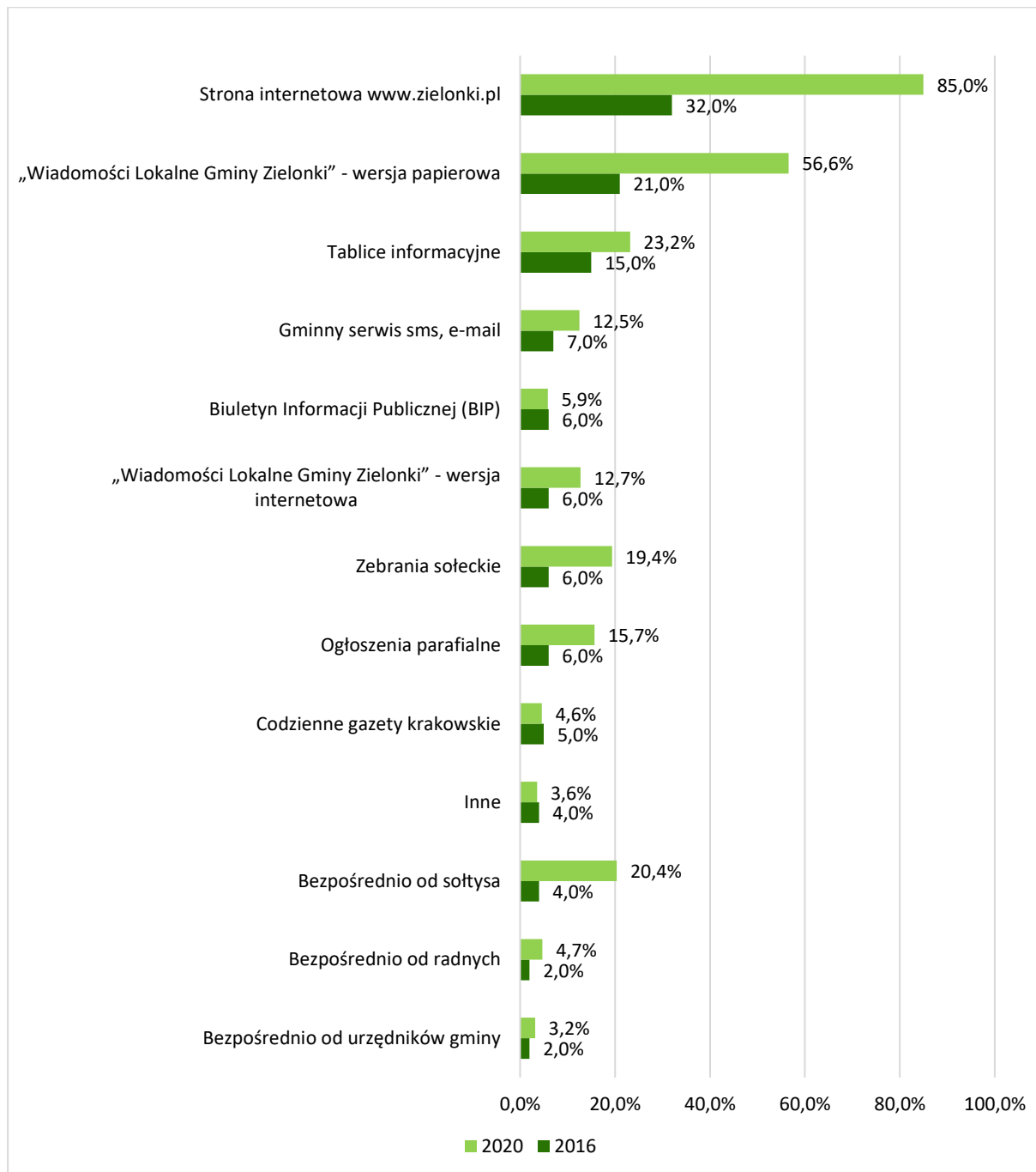

Źródło: opracowanie własne, N=785

W porównaniu do poprzedniej edycji ankiety zauważa się wzrost wskazań dla prawie każdego ze źródeł informacji. Należy jednak pamiętać, że w tej edycji badania ankietowani mieli możliwość wybrania do 5 najważniejszych odpowiedzi – stąd też ogólne wyższe odsetki wskazań niż w 2016 r. (wówczas nie była określona sugerowana liczba odpowiedzi i możliwe, że respondenci poprzestawali na mniejszej liczbie wskazań). Szczególnie wysoki przyrost wskazań w porównaniu do 2016 r. odnotowano w przypadku: strony internetowej gminy (zmiana o 53 p.p.), papierowej

wersji „Wiadomości Lokalnych Gminy Zielonki” (35 p.p.) i bezpośrednio od sołtysa (16 p.p.), co świadczy o rosnącej popularności tych kanałów informacyjnych. Rosnąca rozpoznawalność gazety „Wiadomości Lokalne” (papierowej) wynika przede wszystkim z faktu, że od 2011 r. gazeta jest dystrybuowana bezpłatnie do wszystkich skrzynek pocztowych.

Wykres 22. Porównanie najważniejszych źródeł informacji na temat spraw gminnych w 2016 r. i 2020 r.

Źródło: opracowanie własne, N=785

4.9. Dodatkowe uwagi respondentów na temat modelu rozwoju gminy Zielonki

W ostatnim pytaniu mieszkańcy mieli możliwość zgłoszenia uwag, propozycji czy opinii na dowolny temat. Ponad połowa ankietowanych zdecydowała się zostawić swój dodatkowy komentarz.

1. Najwięcej opinii dotyczyło działań na rzecz ochrony powietrza. Mieszkańcy mieli wiele pomysłów na to, w jaki sposób można ograniczyć problemy związane z jakością powietrza, były to m.in. dofinansowanie wymian pieców, zwieszenie liczby kontroli gospodarstw domowych w zakresie palenia w piecach, edukacja mieszkańców czy rozwijanie alternatywnych źródeł energii (np. fotowoltaika). Poza tym mieszkańcy zwracali uwagę, że ochrona powietrza to obecnie jeden z priorytetów dla gminy.
2. Drugim najczęściej rozwijanym tematem była budowa i przebudowa dróg. Poruszane kwestie dotyczyły przede wszystkim udroźnienia dróg i eliminacji korków. Mieszkańcy postulowali zarówno budowę obwodnicy, jak również realizację mniejszych inwestycji drogowych. Nieco mniej komentarzy dotyczyło rozbudowy chodników, w szczególności podawane były konkretne odcinki, w których ich brakuje. Mieszkańcy zwracali także uwagę na bezpieczeństwo poruszania się osób pieszych po gminie.

„Wg mnie najważniejsze to usprawnić wyjazd z Zielonek do Krakowa powinno to być priorytetem na najbliższe lata”;

„Infrastruktura drogowa, parkingi, połączenia komunikacji publicznej. To główne problemy w tej chwili. Nie sposób wydostać się z gminy rano i nie sposób wrócić do domu w krótkim czasie w godzinach szczytu komunikacyjnego.”

3. Stosunkowo duża grupa osób pozostawiających komentarz zwróciła uwagę na konieczność ograniczania zabudowy deweloperskiej na terenie gminy Zielonki, szczególnie zaś zabudowy wielorodzinnej. Ankietowani uznali, że obecnie prowadzone inwestycje niekorzystnie oddziałują na środowisko (zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej). Co ciekawe pojawiło się także kilka głosów wskazujących na potrzebę „uwolnienia” terenów z możliwością sprzedaży ich deweloperom.

„Należy dać tamę dla dalszego rozwoju sypialni dla Krakowa”;

„Żeby uniknąć drastycznego zagęszczenia zabudowy należało by wnieść zmiany w mpzp w kwestii minimalnej powierzchni działki inwestycyjnej do min. 10a i powierzchni biologicznie czynnej do 40%”;

„Powinna jasno określić obszary inwestycyjne pod zabudowę wielorodzinną (zawczasu, gdyż prędzej czy później pojawi się taka presja) i chronione przed zabudową”;

„Nowe inwestycje deweloperów (np. na Popielówce) to nawet niebrzydkie budynki, ale sposób projektowania tych osiedli (ślepa uliczka za zamkniętą bramą), niezwykle źle wpływa zarówno na ogólny wygląd okolicy, jak i na samopoczucie innych mieszkańców, nie mówiąc już o utrudnieniach w przemieszczaniu się. Gmina powinna pozwalać tylko na zabudowę jednorodzinna wzdłuż otwartych ulic (tak jak na osiedlu Łokietka), po których można spacerować”.

4. Wśród większości głosów pojawiły się także te, mówiące o konieczności rozwijania i ochrony obecnych terenów zielonych (większa ilość parków, zieleńców), a także rozwoju inwestycji i oferty kulturalnej i rekreacyjnej.

„Liczę na rozwój w kolejnych latach infrastruktury sportowej wychodzącej poza ramy tworzenia nowych boisk do gry w piłkę nożną. Sugeruje poświęcić więcej uwagi i środków na tworzenie miejsc do biegania oraz infrastruktury lekkoatletycznej np. bieżni tartanowych. Cieszy rozwój chodników wzdłuż ciągów dróg co poprawia bezpieczeństwo mieszkańców, jednakże zupełnie brakuje miejsc do spacerów z dala od zgiełku ulic, gdzie można swobodnie pozwolić się wybiegać dzieciom, wyprowadzić psa czy po prostu się zrelaksować”.

Wśród ciekawszych propozycji działań pojawiły się: otwarcie basenów dla mieszkańców (po zajęciach szkolnych) czy budowa hali widowiskowej. Zwracano też uwagę na rozwój oferty kulturalnej:

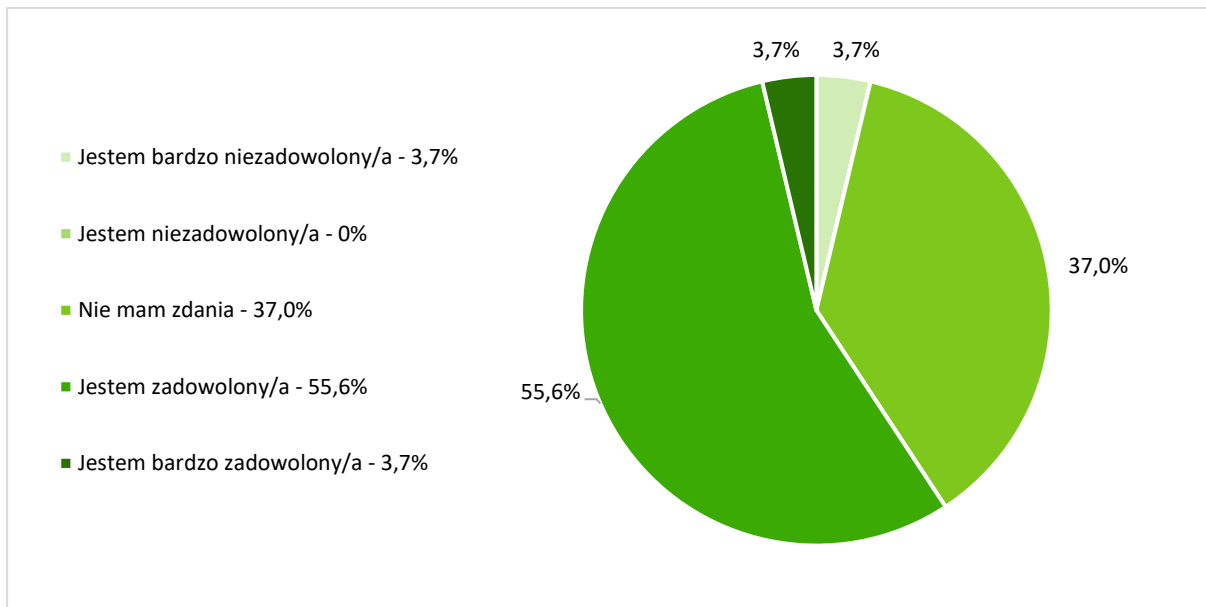
„Potrzebny jest dom kultury z prawdziwego zdarzenia (budynek - sama kreatywna kadra nie wystarczy), większa oferta zajęć dla dzieci (kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, muzycznych) i dla dorosłych kultura z wyższej półki - miejsce do organizowania koncertów, zapraszania artystów na koncerty, spotkania”.

Spośród innych powtarzających się tematów pojawiły się rozwój komunikacji publicznej, w tym komunikacji szynowej (tramwaj, kolej), kwestie śmieci (obniżenie cen, kontrola ich wyrzucania, częstsze odbiory), rozwój gospodarczy (dofinansowanie dla nowych firm, stworzenie strefy aktywności gospodarczej, pozyskiwanie inwestorów przez gminę), opieka zdrowotna (więcej lekarzy specjalistów, remont budynku, zapewnienie pomocy psychologicznej), budowa żłobków, przedszkoli, zapewnienie opieki świetlicowej czy ciekawych zajęć pozalekcyjnych.

5. Wyniki ankiet osób spoza gminy Zielonki

W rozdziale tym zaprezentowano głos respondentów, którzy wskazali, że nie są mieszkańcami gminy Zielonki.

Wykres 23. Ocena poziomu życia w gminie Zielonki przez pozostałych ankietowanych

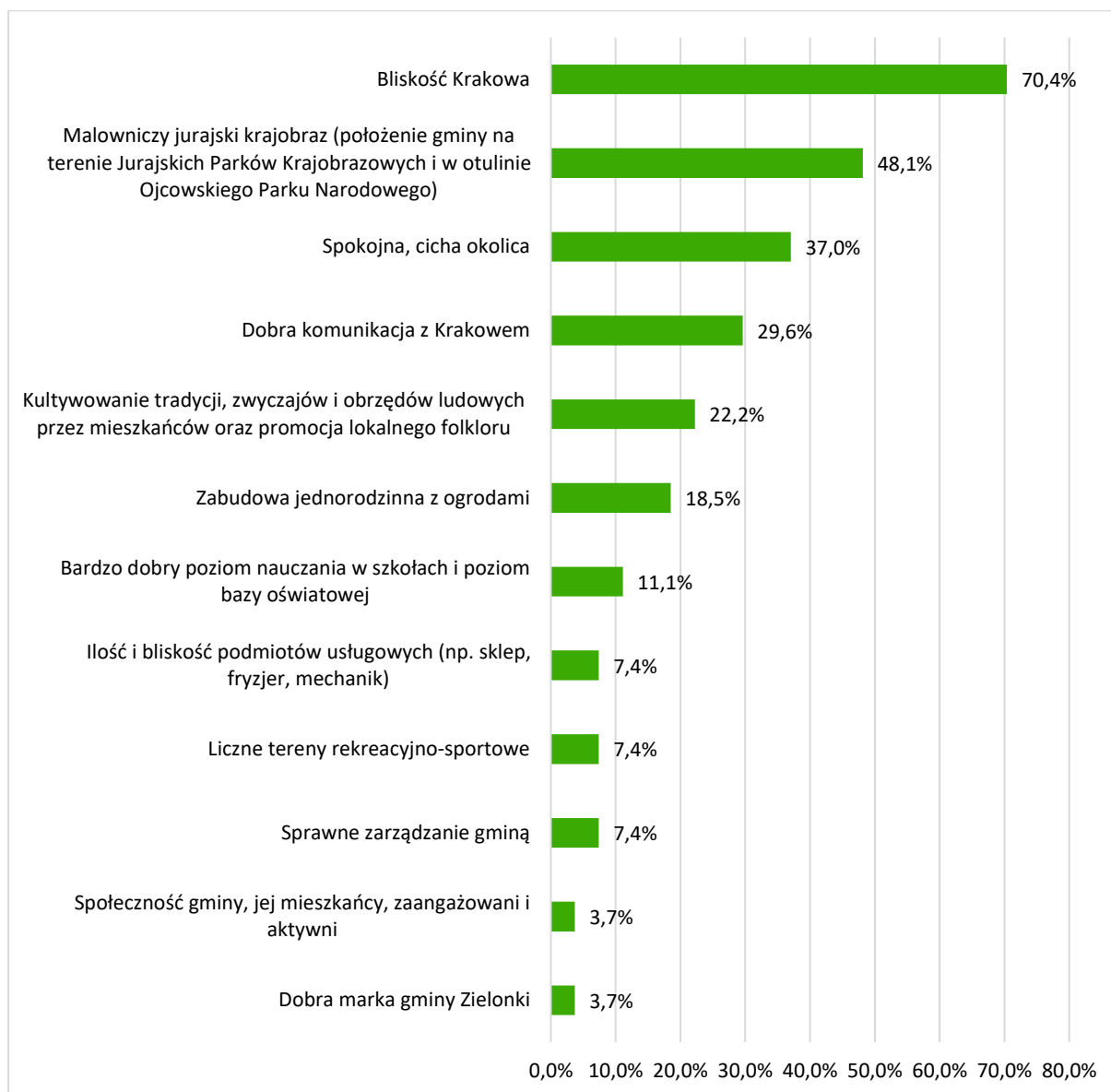

Źródło: opracowanie własne, N=27

Uczestnicy ankiety, którzy nie mieszkali w gminie Zielonki do głównych zalet gminy Zielonki zaliczyli podobne elementy co mieszkańcy gminy. Za największy pozytywny wyróżnik gminy uznano bliskość Krakowa (70%), a kolejno malowniczy jurajski krajobraz (blisko 50%) i spokojną cichą okolicę (37%). Tym samym walory krajobrazowe gminy osiągnęły u tej grupy ankietowanych wyższy odsetek wskazań niż miało to miejsce w przypadku mieszkańców gminy Zielonki.

Ponadto, żaden z respondentów mieszkających poza gminą Zielonki nie zaliczył do najważniejszych walorów gminy takich elementów jak: dobry klimat dla rozwoju drobnej przedsiębiorczości, występowanie na terenie gminy zabytków oraz przyjazny Urząd Gminy.

Wykres 24. Główne zalety gminy Zielonki według osób, które nie mieszkają gminie

Źródło: opracowanie własne, N=27

Ze stwierdzeniem, że gmina Zielonki stanowi dobre miejsce do mieszkania zgodziło się 80% ankietowanych mieszkających obecnie poza gminą Zielonki. W opinii tej grupy gmina Zielonki jest także dobrą lokalizacją do osiedlenia się na emeryturze oraz do planowania przyszłości – obie te aktywności wskazało ok. 70% badanych. Ponadto teren ten jawi im się jako rolniczy/ sprzyjający rolnictwu – przynajmniej w większym stopniu niż w przypadku samych zielonczan: ok. 41% uznało, że gmina Zielonki to dobre miejsce do prowadzenia gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej, zaś odsetek podzielających tę opinie wśród ankietowanych mieszkańców wynosił ok. 26%. Osoby spoza gminy nie są też pewne czy gmina Zielonki to teren sprzyjający pracy/prowadzeniu działalności gospodarczej czy inwestycjom – blisko 50% respondentów nie zajęło stanowiska w tej kwestii („trudno powiedzieć”).

Tabela 20. Ocena gminy Zielonki jako dobrego miejsca do życia przez osoby, które nie mieszkają w gminie Zielonki

Gmina Zielonki to dobre miejsce do...	Zdecydowanie się nie zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Trudno powiedzieć	Raczej się zgadzam	Zdecydowanie się zgadzam
Do mieszkania	0,0%	3,7%	14,8%	51,9%	29,6%
Do pracy / prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania	3,7%	3,7%	51,9%	29,6%	11,1%
Do planowania przyszłości dla siebie i dla swojej rodziny	0,0%	3,7%	25,9%	59,3%	11,1%
Do spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, rozrywka)	0,0%	11,1%	29,6%	44,4%	14,8%
Do osiedlania się na emeryturze	0,0%	3,7%	22,2%	55,6%	18,5%
Do prowadzenia gospodarstw rolnych i produkcji rolniczej	3,7%	18,5%	37,0%	25,9%	14,8%

Źródło: opracowanie własne, N=27

Zmiany

Ocena zmian w życiu lokalnym w ostatnich 10 latach dokonana przez osoby spoza gminy Zielonki w dużej mierze pokrywa się z oceną mieszkańców. Drobne różnice widoczne są w przypadku kategorii tj. opieka świetlicowa w placówkach oświatowych, dostępność do placówek i innych form opieki dla dzieci do lat 3, dostępność infrastruktury kulturalnej, organizacja wywozu odpadów wielkogabarytowych oraz ilość punktów gastronomicznych – zdaniem osób spoza gminy sytuacja w tych kwestiach nie uległa zmianom. Nieco większe różnice widać w przypadku kategorii dotyczących dbałości o środowisko przyrodnicze i kwestie ekologiczne – osoby spoza gminy zauważają zdecydowaną poprawę w tych sprawach – udział odpowiedzi „poprawiła się” wynosi w każdej kategorii ok. 60% (tab.17). Podobnie zostało ocenione poczucie wspólnoty i integracja mieszkańców – ponad 60% głosów za poprawą sytuacji.

Problemy

Problemy, które zauważają osoby mieszkające poza gminą Zielonki są podobne do tych wskazywanych przez mieszkańców gminy. Z tą różnicą, że najczęściej wskazywanym problemem jest zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków (2. miejsce w przypadku głosowania mieszkańców).

Tabela 21. Wskazania dotyczące występowania problemów na terenie gminy Zielonki.

Odsetek wskazań mieszkańców	Nazwa problemu
66,7%	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków;
63,0%	Zbyt długi czas spędzony na dotarciu do pracy, szkoły (korki);
51,9%	Brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa;
51,9%	Brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem;
44,4%	Niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych na terenie gminy;

44,4%	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi częściami gminy;
44,4%	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej/zbiorowej z Krakowem;
33,3%	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące od pojazdów;
33,3%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych;
25,9%	Zagrożenie powodziowe;
25,9%	Brak retencjonowania (zatrzymywania) wody na terenie nieruchomości;
25,9%	Brak lub niepełna informacja o tym co dzieje się w miejscu zamieszkania;
25,9%	Mała ilość terenów zielonych;
22,2%	Zły stan techniczny dróg;
22,2%	Niewystarczająca częstość kontroli nieruchomości (piece, szamba, sprawy porządkowe);
14,8%	Słabe oświetlenie dróg;
14,8%	Zły stan nawierzchni chodników;
14,8%	Brak lub niedostateczne utrzymanie drożności śródpolnych rowów melioracyjnych przez właścicieli nieruchomości;
14,8%	Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach;
14,8%	Niechęć mieszkańców do wspólnego działania;
14,8%	Nieużytki i brak wykaszania gruntów przez ich właścicieli;
11,1%	Niska dostępność opieki dla dzieci do lat 3;
7,4%	Brak infrastruktury spowalniającej ruch na drogach
7,4%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;
7,4%	Występowanie konfliktów społecznych;
7,4%	Przerwy w dostawie wody;
7,4%	Słabe ciśnienie wody z sieci;
7,4%	Nadmierne nawożenie ziemi na nieruchomości (zmiana stosunków wodnych);
3,7%	Nieodpowiednie warunki nauki dzieci i młodzieży (budynki szkół i przedszkoli);
3,7%	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów;
3,7%	Niskie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania;
0,0%	Bezrobocie;

Źródło: opracowanie własne, N=27

Tabela 22. Ocena sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. – osoby mieszkające poza gminą.

Kategoria	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się	Kategoria	Pogorszyła się	Nie uległa zmianie	Poprawiła się
Poziom szkolnictwa/edukacji w gminie	6,3	25,0	68,8	Dostępność chodników	9,1	18,2	72,7
Jakość bazy oświatowej	0,0	5,9	94,1	Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania	0,0	68,2	31,8
Dostępność do opieki przedszkolnej	6,3	37,5	56,3	Ilość linii MPK i częstotliwość kursów	12,5	41,7	45,9
Dostępność do placówek i innych form opieki nad dziećmi do lat 3	6,7	66,7	26,7	Dostępność ścieżek/ szlaków rowerowych	0,0	31,8	68,2
Opieka świetlicowa w placówkach oświatowych	0,0	57,1	42,8	Dostępność do infrastruktury rowerowej (np. stojaki na rowery)	0,0	60,0	40,0
Oferta czasu wolnego dla seniorów (kluby seniora, zajęcia oferowane dla seniorów)	0,0	7,1	92,8	Ilość punktów handlowych i usługowych	0,0	45,8	54,1
Oferta czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	0,0	35,3	64,7	Warunki do rozwoju gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej	16,7	50,0	33,4
Oferta sportowa i rekreacyjna (zajęcia i wydarzenia sportowe organizowane na terenie gminy)	10,0	25,0	65,0	Możliwość rozwoju zawodowego na terenie gminy	10,0	55,0	35,0
Oferta kulturalna (wydarzenia kulturalne organizowane na terenie gminy)	0,0	26,3	73,7	Ilość punktów gastronomicznych (restauracji, barów)	9,5	47,6	42,8
Dostępność do terenów rekreacyjnych (boiska, place zabaw, siłownie plenerowe)	0,0	22,7	77,3	Oznakowanie obiektów zabytkowych i szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych)	9,5	14,3	76,1
Dostępność infrastruktury kulturalnej	0,0	55,6	44,4	Dostępność obiektów zabytkowych dla odwiedzających	5,6	66,7	27,8
Dostępność do sieci teleinformatycznych / Internetu	0,0	17,4	82,6	Działalność grup nieformalnych, organizacji i stowarzyszeń	0,0	26,3	73,7
Organizacja wywozu odpadów	10,6	42,1	47,3	Wspieranie inicjatyw mieszkańców	0,0	33,3	66,7

RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH W GMINIE ZIELONKI 2020

zmieszanych						(integracyjne inicjatywy sołectw)			
Organizacja wywozu odpadów segregowanych	10,6	31,6	57,9			Poczucie wspólnoty i więzi między mieszkańcami, Integracja mieszkańców	6,3	31,3	62,5
Organizacja wywozu odpadów zielonych	5,6	38,9	55,5			Dostępność do informacji o działalności samorządu-gminy	4,2	20,8	75
Organizacja wywozu odpadów wielkogabarytowych	5,9	29,4	64,7			Dostępność do informacji o wydarzeniach na terenie gminy	0,0	33,3	66,7
Dostępność do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów (PSZOK)	0,0	35,0	65,0			Poczucie, że mam wpływ na życie gminy	27,8	44,4	27,8
Dbałość mieszkańców o środowisko przyrodnicze	8,7	26,1	64,2			Jakość pomocy społecznej	0,0	58,3	41,7
Dbałość mieszkańców o ogrzewanie paliwami ekologicznymi	13,0	30,4	56,5			Dostępność do specjalistycznych placówek opieki społecznej (domy pomocy społecznej)	0,0	72,7	27,3
Działania samorządu gminy na rzecz poprawy jakości powietrza	8,7	26,1	65,2			Dostępność oferty opiekuńczej dla osób starszych	0,0	50,0	50,0
Dbałość mieszkańców o jakość powietrza	17,3	21,7	60,8			Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach i przedszkolach	27,3	45,5	27,3
Bezpieczeństwo w ruchu pojazdów	18,2	54,5	27,2			Dostępność do lekarza rodzinnego/podstawowej opieki zdrowotnej	20,0	53,3	26,7
Bezpieczeństwo pieszych	9,1	40,9	50,0			Dostępność lekarzy specjalistów	33,4	46,7	20,0
Oświetlenie uliczne	0,0	42,9	57,1			Infrastruktura gabinetów lekarskich	25,0	43,8	31,3
Dostępność przejść dla pieszych	4,8	52,4	42,9						

Źródło: opracowanie własne, N=27

Wizja

Wizja rozwoju gminy Zielonki z punktu widzenia osób mieszkających poza nią pokrywa się z pomysłami i potrzebami mieszkańców, przy czym można zauważyć mniejszy udział negatywnych opinii. Ponownie najważniejszą kwestią w gminie Zielonki w 2030 jest sprawny i wydajny system transportowy, z rozbudowaną siecią dróg rowerowych i chodników oraz utrzymanie terenów zielonych i likwidacja problemu smogu. Podobnie jak w przypadku mieszkańców występują obawy związane z nadmierną zabudową gminy.

Zadania na przyszłość

Osoby nie mieszkające w gminie Zielonki mają także podobne zdanie odnośnie zadań priorytetowych co mieszkańcy gminy. W pierwszej trójce priorytetów znalazły się bowiem budowa obwodnicy Krakowa i Zielonek. Jednak pierwsze miejsce zajęły działania mające na celu rozwój komunikacji publicznej. Znaczącą zmianą (w stosunku do głosu mieszkańców) jest działanie związane z dofinansowaniem przez gminę wymiany pieców, które znalazło się poza pierwszą 10, a dla mieszkańców jest jednym z priorytetów.

Tabela 23. Zadania priorytetowe do realizacji wg osób spoza gminy Zielonki.

Odsetek wskazań mieszkańców	Nazwa priorytetu
63,0%	Rozwój komunikacji publicznej z Krakowem;
59,3%	Budowa zachodniej obwodnicy Zielonek (trasa wolbromska);
59,3%	Budowa północnej obwodnicy Krakowa;
48,1%	Budowa i remonty chodników;
44,4%	Budowa transportu szynowego z Krakowem;
40,7%	Rozwój oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego;
37,0%	Budowa nowych dróg;
33,3%	Rozwój komunikacji publicznej wewnątrz gminy;
29,6%	Rozbudowa obiektów rekreacyjnych
25,9%	Rozbudowa istniejących dróg;
25,9%	Budowa nowej siedziby urzędu gminy;
25,9%	Dofinansowanie z budżetu gminy wymiany pieców;
22,2%	Budowa / rozbudowa infrastruktury kulturalnej;
22,2%	Budowa nowej siedziby biblioteki;
22,2%	Rozwój oferty opiekuńczej dla osób starszych;
22,2%	Rozwój gospodarczy gminy (wyznaczanie terenów pod inwestycje);
18,5%	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej;
18,5%	Rozbudowa oświetlenia ulicznego;
18,5%	Budowa odwodnienia dróg;
14,8%	Pozyskiwanie nowych inwestorów;
14,8%	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji mikroretencji;
11,1%	Rozbudowa żłobków
11,1%	Budowa nowego ośrodka zdrowia;
11,1%	Stwarzanie warunków do rozwoju usług (wsparcie przedsiębiorców w rozwoju ich działalności);
7,4%	Budowa sołeckich budynków wielofunkcyjnych (w miejscowościach, w których ich nie ma);
7,4%	Odtwarzanie i oczyszczanie przydrożnych rowów;
7,4%	Ograniczanie intensywności budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy;

Raport z badania ankietowego

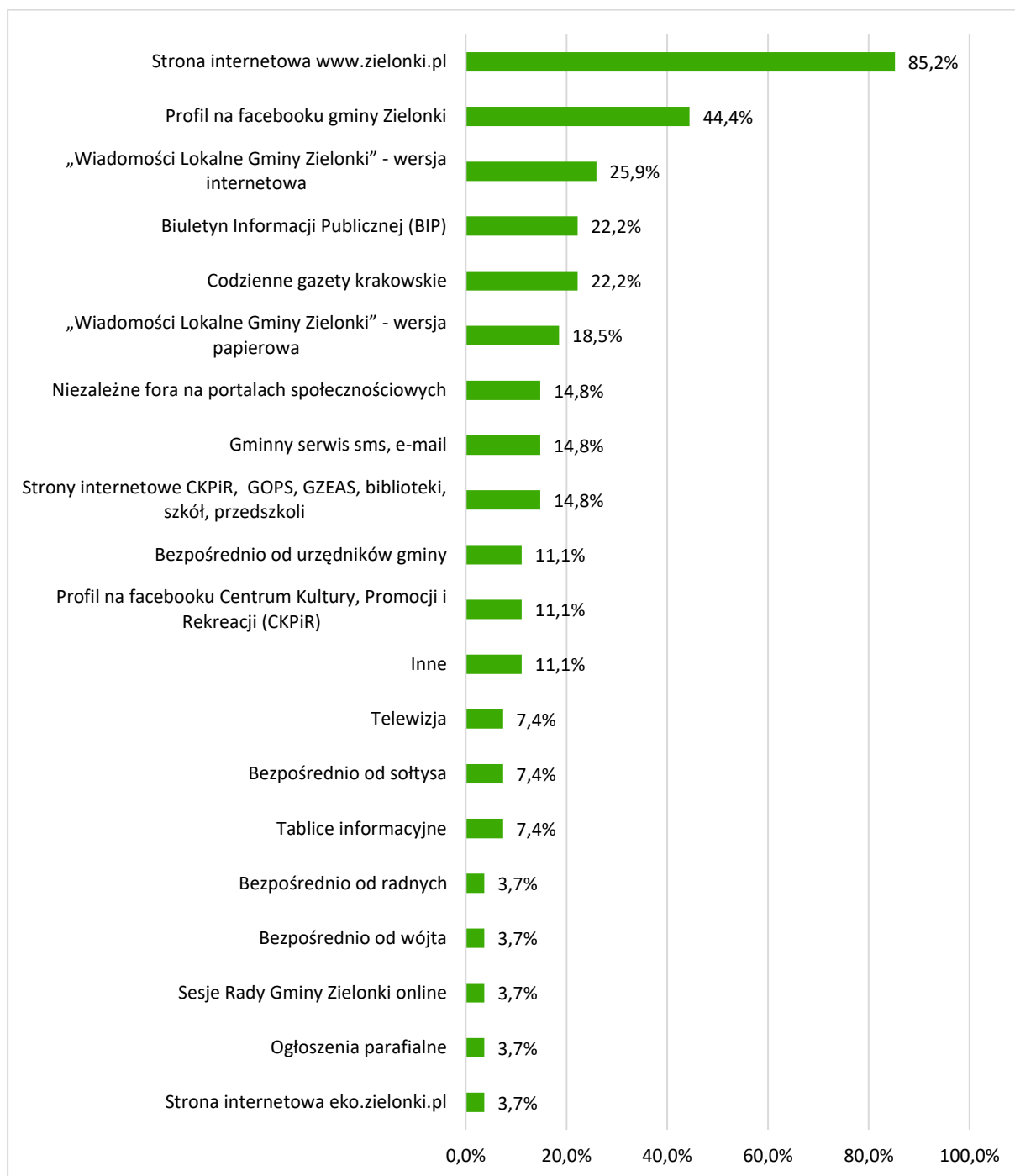
7,4%	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji OZE;
3,7%	Budowa nowych szkół
3,7%	Rozwój sieci przedszkoli opublicznych finansowanych przez samorząd gminy
3,7%	Budowa budynków dla OSP;

Źródło: opracowanie własne, N=27

Źródła informacji o gminie

Dla ankietowanych, którzy nie mieszkają w gminie Zielonki najważniejszymi źródłami informacji o gminie były serwisy internetowe. Tutaj też na pierwszej pozycji w zestawieniu znalazła się strona internetowa www.zielonki.pl – korzystanie z niej zadeklarowało 85,2% respondentów. Gminny profil na Facebooku cieszył się porównywalną popularnością jak w przypadku mieszkańców (44%), natomiast kolejne miejsca w zestawieniu nieco się różniły. Pierwszą piątkę głównych źródeł informacji domknęły „Wiadomości Lokalne Gminy Zielonki” w wersji internetowej (na miejscu 3, wskazane przez ¼ ankietowanych) oraz kolejno Biuletyn Informacji Publicznej i codzienne gazety krakowskie, na które powołało się ok. 1/5 odpowiadających.

Wykres 25. Najważniejsze źródła informacji na temat spraw gminy Zielonki dla osób niemieszkających w gminie Zielonki

Źródło: opracowanie własne, N=27

Uwagi dodatkowe

W dodatkowych uwagach osoby spoza gminy postulowały podobne kwestie jak sami mieszkańcy:

- Poprawa dostępności komunikacji publicznej (w tym starania o tramwaj);
- Parking Park&Ride;
- Remonty dróg i chodników;
- Stworzenie większej liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach;
- Rozwój oferty kulturalnej oraz infrastruktury kulturalnej;
- Rozwój oferty rekreacyjnej, w tym budowa parków;
- Ograniczenie zabudowy mieszkaniowej;
- Udrożnienie rzek;

6. WNIOSKI

Z przeprowadzonej ankiety można wnioskować, że **mieszkańcy gminy w większości są zadowoleni z jej działania i poprawy, jaka nastąpiła w ostatnich latach**. Zauważane i doceniane są także zmiany oraz inwestycje, które zostały zrealizowane, m.in. w zakresie dostępu i jakości edukacji. Jeszcze 4 lata temu ponad połowa ankietowanych (55%) wskazywała, że dużym problemem są warunki nauki dzieci i młodzieży. Było to także jedno z zadań priorytetowych, zgłaszanych przez mieszkańców. **W ciągu ostatnich kilku lat na terenie gminy Zielonki pojawiło się kilka inwestycji związanych z rozbudową szkół, które zapewniły wygodę i wysoką jakość warunków nauczania. Aż 82% mieszkańców zauważyło te działania**, wskazując na poprawę tej dziedziny życia, a kwestia rozbudowy szkół spadła na przedostatnie miejsce na liście priorytetów działań ułożoną przez mieszkańców. Dużą pozytywną zmianę ankietowani zauważyli także w zakresie dostępu do Internetu.

Podobnie sytuacja wygląda w kwestii infrastruktury drogowej. **W ankietach z 2016 i 2010 roku priorytetowymi zadaniami dla gminy według mieszkańców były kwestie związane z budową / rozbudową dróg i infrastruktury towarzyszącej (chodników, oświetlenia)**. Obecnie **ponad 63% mieszkańców przyznaje, że zauważyło poprawę w zakresie dostępności chodników, a 52% w zakresie oświetlenia ulicznego**, a zadania związane z rozbudową tej infrastruktury spadły na miejsca 6. i 7. (wcześniej priorytety 1. i 2.)

Obecnie **najważniejszym problemem** i największą bolączką mieszkańców są **kwestie związane z komunikacją, a właściwie przemieszczaniem się samochodem oraz z ochroną powietrza**. Obie te kwestie są zarówno podnoszone jako problemy, ale także wskazywane przez mieszkańców jako priorytety w działaniach, jakie powinna sobie postawić gmina na najbliższe lata.

Stale rosnąca liczba mieszkańców i nowych inwestycji mieszkaniowych na terenie gminy spowodowała, że dotychczasowe rozwiązania komunikacyjne stały się niewydolne. Jak pokazują badania ankietowe, aż **78% mieszkańców pracuje poza gminą Zielonki i codziennie przemieszcza się do pracy**. Często ze względu na wygodę, a czasem także ze względu na brak innych możliwości wybierają oni transport indywidualny (samochodowy). Przyczynia się to do wzmożonego ruchu samochodowego, a w godzinach szczytowych także do powstawania korków. **Mieszkańcy upatrują rozwiązania swoich problemów z dojazdem do pracy i poruszaniem się po gminie przede wszystkim w budowie północnej obwodnicy Krakowa oraz budowie zachodniej obwodnicy Zielonek**. Te dwie duże inwestycje drogowe w sposób bezpośredni mogą przyczynić się do zwiększenia przepustowości ciągów komunikacyjnych i rozładowania ruchu samochodowego na trasie z gminy Zielonki do Krakowa. Alternatywą dla tego rozwiązania bądź jego uzupełnieniem w opinii mieszkańców powinna być poprawa dostępności komunikacji publicznej, w tym przede wszystkim rozwiązania zapewniające szybki dojazd do Krakowa, ale także możliwości

przemieszczania się po gminie (np. tramwaj, komunikacja szynowa, czy chociażby wydzielone bus-pasy).

Drugą zasadniczą kwestią, która wymaga podjęcia działań przez gminę jest ochrona powietrza. Mieszkańcy zauważają ten problem bardzo mocno, szczególnie w miesiącach jesienno-zimowych, kiedy rozpoczyna się sezon grzewczy. Postulaty wzmożonych działań na rzecz ochrony powietrza pojawiały się już w poprzednich badaniach ankietowych, a sami mieszkańcy zauważają poprawę działania gminy w tym zakresie (49% badanych zauważyło poprawę w zakresie działania władz na rzecz ochrony powietrza), ciągle jeszcze są to jednak działania niewystarczające do potrzeb. Dlatego też 45% ankietowanych postulowało, aby utrzymać programy dofinansowujące wymianę pieców. Pojawiały się także głosy o konieczności podejmowania działań bardziej kompleksowych. Od działań edukacyjnych, przez promocję alternatywnych źródeł energii, aż do wzmożonych kontroli palenisk domowych. Należy zauważyć, że kwestia zanieczyszczeń powietrza nie dotyczy jednak tylko gminy Zielonki, a wręcz całej Polski. **Wydaje się, że współpraca pomiędzy gminami może przyczynić się do faktycznej zmiany sytuacji, a kluczowe znaczenie będą mieć także decyzje centralne poprzez przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na ochronę powietrza.**

Wątkiem, który dość mocno przewijał się w pytaniach otwartych uzupełnianych spontanicznie przez mieszkańców była coraz bardziej uciążliwa zabudowa mieszkaniowa. **Ankietowani nie mają nic przeciwko zabudowie jednorodzinnej, jednak obawiają się powstawania zamkniętych dużych osiedli mieszkaniowych.** Z jednej strony jest to obawa przez brakiem integracji „nowych” mieszkańców, z drugiej zaś obawa przed niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturą około mieszkaniową (tereny rekreacji, usługi, komunikacja publiczna i transport), a także przed zatraceniem charakteru zielonej gminy.

Ważnym wnioskiem płynącym z ankiet jest fakt, że niezmiennie od kilku lat prawie wszyscy mieszkańcy czują w jakimś stopniu przynależność do wspólnoty gminy. W badaniach z 2020 roku była to grupa 95% mieszkańców. Swoją przynależność mieszkańcy manifestują także poprzez wspieranie lokalnych przedsiębiorców (robienie zakupów w gminie, korzystanie z lokalnych usług komercyjnych) oraz uczestnicząc w aktywnościach kulturalnych i rekreacyjno-sportowych na terenie gminy.

Osobnym tematem poddanym ankietyzacji była kwestia lokalnych mediów. **Z przeprowadzonych badań wynika, że największą popularnością cieszy się gminna strona internetowa zielonki.pl.** podobnie jak w latach poprzednich, a bardzo ważnym kanałem dystrybucji informacji w ostatnich latach stał się również profil (**fanpage**) gminy na Facebooku. Jest jednak jeszcze ciągle znaczna grupa mieszkańców, którzy preferują **media tradycyjne** w postaci lokalnej gazety w formie papierowej „Wiadomości Lokalne”, a także ogłoszenia zamieszczane na tablicach informacyjnych.

Należy mieć na uwadze, że niniejsza ankieta została przeprowadzona w specyficznych warunkach, w trakcie trwania epidemii koronawirusa. W związku z ograniczeniami poruszania się przez mieszkańców, a także zamkniętymi instytucjami publicznymi dla klientów, ankieta udostępniona została jedynie w formie elektronicznej. Pomimo tego, że uzyskano bardzo wysoką stopę zwrotu ankiety (3,5% populacji całej gminy) jej wyniki mogą być nieco zaburzone, co wynika z cech demograficzno-społecznych osób biorących udział w ankietach internetowych.

Co prawda udało się uzyskać zróżnicowanie wiekowe respondentów, jednak bardzo niskie jest zróżnicowanie osób pod względem wykształcenia. Dominuje głos osób z wykształceniem wyższym (83%). Bardzo często osoby z wyższym wykształceniem są bardziej zaangażowane w życie lokalnej społeczności, a także bardziej świadome swoich potrzeb. Są to także osoby zwykle charakteryzujące się większą mobilnością, co pozwala im na korzystanie z usług publicznych także poza gminą czy wykorzystując instytucje prywatne do zaspokojenia swoich potrzeb np. kulturalnych czy społecznych. Dlatego też ich odczucia problemów mogą różnić się od problemów osób posiadających niższe wykształcenie.

Ankieta internetowa jest ograniczająca dla osób wykluczonych cyfrowo (bez dostępu do Internetu, komputera czy bez odpowiednich umiejętności). Jak podaje K. Gawrol¹⁵ takie grupy społeczne jak osoby niepełnosprawne, osoby starsze, czy osoby ubogie są częściej wykluczone cyfrowo. Można więc wnioskować, że ich głos w tej ankiecie był reprezentowany w bardzo ograniczonym stopniu. Należy mieć na uwadze, że ich problemy i potrzeby mogą być inne niż przedstawione w wynikach przeprowadzonej ankiety. Szczególnie ważna może być kwestia ochrony powietrza w kontekście osób borykających się z ubóstwem energetycznym, które stając przed wyborem źródła ciepła kierują się racjonalnością ekonomiczną, a nie ochroną środowiska. Inną kluczową kwestią będzie dla nich dostęp do różnego rodzaju usług zdrowotnych czy opiekuńczych, a także bezpłatnej oferty kulturalnej (konieczność prowadzenia działań włączających i aktywizujących dla tej grupy mieszkańców) czy dostępności do instytucji kultury w swoim miejscu zamieszkania (rozbudowa infrastruktury w poszczególnych miejscowościach gminy).

Nie każde sołectwo miało także równie liczną reprezentację. Najmniejszy odsetek wśród mieszkańców poszczególnych sołectw wypełniło ankietę w sołectwach Trojanowice (1,4%), Batowice (1,3%) oraz Garlica Murowana (1,8%). Głosy tych osób są niezwykle cenne, jednak mogą nie oddawać nastrojów społecznych i potrzeb ogółu lokalnej społeczności w tych sołectwach.

W związku z tymi ograniczeniami wyniki ankiety powinny być brane pod uwagę jako wyraźny głos mieszkańców, jednak planując działania strategiczne na terenie gminy należy także zadbać o potrzeby osób, które nie miały okazji wypowiedzieć się w przeprowadzonej ankiecie.

¹⁵ K. Gawrol, Stopień umiejętności korzystania z technologii cyfrowych a wykluczenie społeczne na przykładzie osób niepełnosprawnych, starszych i ubogich; *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 58 (2/2019) DOI: 10.15584/nsawg.2019.2.4 ISSN 1898-5084

Załącznik 1. Odsetek wskazań problemów występujących na terenie gminy Zielonki wg sołectw.

	Zły stan techniczny dróg;	Niewystarczająca liczba parkingów i miejsc postojowych na terenie gminy;	Brak możliwości pozostawienia pojazdu przed wjazdem do Krakowa;	Słabe oświetlenie dróg	Brak infrastruktury spowalniającej ruch na drogach	Zbyt długi czas spędzony na dotarciu do pracy, szkoly (korki)	Zły stan nawierzchni chodników;	Brak lub niedostateczne utrzymanie drożności śródpolnych rowów melioracyjnych przez	Zagrożenie powodziowe;	Brak retencjonowania (zatrzymywania) wody na terenie nieruchomości;	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące od pojazdów;	Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków;	Nieodpowiednie warunki nauki dzieci i młodzieży (budynki szkół i przedszkoli);	Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach;	Niska dostępność opieki dla dzieci do lat 3;	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży;	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dorosłych;	Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów;	Występowanie konfliktów społecznych;	Niechęć mieszkańców do wspólnego działania;	Brak lub niepełna informacja o tym co dzieje się w miejscu zamieszkania;	Niskie poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania;	Przerwy w dostawie wody;	Słabe ciśnienie wody z sieci;	Bezrobocie;	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej pomiędzy poszczególnymi	Niewystarczająca ilość połączeń komunikacji publicznej/zbiorowej z Krakowem;	Brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem;	Nieużytki i brak wykaszania gruntów przez ich właścicieli;	Nadmierne nawożenie ziemi na nieruchomości (zmiana stosunków wodnych);	Niewystarczająca częstota kontroli nieruchomości (piece, szamba, sprawy	Mała ilość terenów zielonych;		
Batowice	16,7%	0,0%	50,0%	33,3%	16,7%	83,3%	16,7%	16,7%	50,0%	16,7%	66,7%	50,0%	16,7%	0,0%	16,7%	33,3%	33,3%	16,7%	50,0%	33,3%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%	50,0%	66,7%	16,7%	16,7%	16,7%	0,0%		
Bibice	33,6%	33,6%	74,4%	24,0%	27,2%	84,8%	10,4%	21,6%	8,8%	30,4%	28,0%	77,6%	5,6%	12,0%	17,6%	27,2%	20,8%	8,0%	11,2%	11,2%	20,8%	12,0%	16,0%	34,4%	2,4%	27,2%	48,8%	65,6%	15,2%	7,2%	31,2%	28,0%		
Bosutów-Boleń	31,0%	24,1%	75,9%	37,9%	34,5%	79,3%	27,6%	41,4%	24,1%	27,6%	20,7%	69,0%	13,8%	24,1%	10,3%	17,2%	17,2%	3,4%	20,7%	10,3%	20,7%	6,9%	0,0%	10,3%	0,0%	37,9%	55,2%	58,6%	13,8%	6,9%	24,1%	24,1%		
Brzozówka	27,8%	38,9%	88,9%	11,1%	27,8%	61,1%	5,6%	38,9%	22,2%	44,4%	27,8%	77,8%	11,1%	38,9%	27,8%	27,8%	33,3%	5,6%	11,1%	38,9%	38,9%	5,6%	0,0%	22,2%	11,1%	16,7%	22,2%	44,4%	11,1%	27,8%	11,1%	11,1%		
Dziekanowice	67,4%	58,1%	76,7%	30,2%	37,2%	74,4%	32,6%	58,1%	25,6%	18,6%	16,3%	74,4%	2,3%	7,0%	7,0%	20,9%	9,3%	9,3%	14,0%	30,2%	25,6%	9,3%	2,3%	7,0%	0,0%	16,3%	46,5%	34,9%	18,6%	2,3%	30,2%	23,3%		
Garlica																																		
Murowana	75,0%	75,0%	75,0%	0,0%	50,0%	100,0%	25,0%	25,0%	50,0%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	25,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%		
Duchowna	57,1%	57,1%	64,3%	21,4%	50,0%	92,9%	35,7%	14,3%	28,6%	35,7%	21,4%	64,3%	0,0%	7,1%	7,1%	14,3%	21,4%	0,0%	7,1%	14,3%	35,7%	7,1%	0,0%	28,6%	7,1%	21,4%	21,4%	50,0%	28,6%	7,1%	28,6%	21,4%		
Garliczka	28,6%	35,7%	57,1%	14,3%	28,6%	85,7%	14,3%	35,7%	57,1%	28,6%	28,6%	50,0%	7,1%	14,3%	28,6%	28,6%	7,1%	0,0%	14,3%	14,3%	14,3%	7,1%	0,0%	28,6%	21,4%	28,6%	21,4%	42,9%	35,7%	28,6%	35,7%	21,4%		
Grębynice	50,0%	60,0%	80,0%	10,0%	20,0%	90,0%	20,0%	30,0%	10,0%	20,0%	20,0%	70,0%	10,0%	0,0%	0,0%	10,0%	10,0%	10,0%	20,0%	40,0%	30,0%	0,0%	10,0%	30,0%	10,0%	30,0%	60,0%	80,0%	0,0%	10,0%	30,0%	10,0%		
Januszowice	30,0%	30,0%	60,0%	10,0%	20,0%	90,0%	10,0%	20,0%	20,0%	30,0%	40,0%	90,0%	0,0%	0,0%	20,0%	20,0%	50,0%	20,0%	10,0%	30,0%	50,0%	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	40,0%	60,0%	30,0%	20,0%	40,0%	10,0%		
Korzkiew	41,7%	58,3%	75,0%	33,3%	41,7%	83,3%	25,0%	33,3%	50,0%	41,7%	41,7%	66,7%	41,7%	0,0%	0,0%	33,3%	33,3%	8,3%	16,7%	25,0%	8,3%	16,7%	0,0%	8,3%	8,3%	58,3%	83,3%	75,0%	25,0%	16,7%	41,7%	16,7%		
Osiedle Łokietka	23,9%	53,4%	64,8%	11,4%	17,0%	79,5%	22,7%	10,2%	5,7%	30,7%	35,2%	86,4%	3,4%	14,8%	9,1%	27,3%	23,9%	12,5%	5,7%	18,2%	14,8%	3,4%	0,0%	8,0%	1,1%	20,5%	51,1%	72,7%	22,7%	2,3%	39,8%	29,5%		
Owczary	17,9%	42,9%	82,1%	10,7%	14,3%	85,7%	3,6%	14,3%	50,0%	39,3%	7,1%	78,6%	10,7%	14,3%	14,3%	32,1%	32,1%	7,1%	7,1%	10,7%	17,9%	10,7%	10,7%	35,7%	3,6%	21,4%	35,7%	64,3%	25,0%	10,7%	35,7%	10,7%		
Pękowice	56,4%	51,3%	74,4%	33,3%	20,5%	76,9%	25,6%	30,8%	10,3%	17,9%	17,9%	66,7%	2,6%	15,4%	20,5%	33,3%	20,5%	7,7%	7,7%	28,2%	35,9%	12,8%	17,9%	23,1%	2,6%	51,3%	53,8%	53,8%	23,1%	12,8%	33,3%	12,8%		
Przybysławice	53,8%	61,5%	92,3%	7,7%	30,8%	76,9%	7,7%	38,5%	15,4%	53,8%	30,8%	69,2%	7,7%	15,4%	46,2%	46,2%	38,5%	7,7%	15,4%	15,4%	30,8%	15,4%	7,7%	15,4%	0,0%	38,5%	53,8%	38,5%	30,8%	7,7%	53,8%	15,4%		
Trojanowice	46,2%	53,8%	69,2%	15,4%	15,4%	84,6%	30,8%	30,8%	30,8%	30,8%	38,5%	84,6%	7,7%	23,1%	15,4%	23,1%	23,1%	15,4%	0,0%	15,4%	23,1%	7,7%	0,0%	7,7%	0,0%	7,7%	38,5%	61,5%	30,8%	7,7%	23,1%	23,1%		
Węgrzce	37,0%	37,0%	74,0%	19,2%	35,6%	87,7%	27,4%	19,2%	8,2%	37,0%	21,9%	75,3%	4,1%	23,3%	24,7%	30,1%	17,8%	9,6%	11,0%	26,0%	19,2%	6,8%	8,2%	35,6%	0,0%	34,2%	60,3%	72,6%	23,3%	12,3%	26,0%	28,8%		
Wola Zachariaszowska	28,1%	31,3%	65,6%	12,5%	21,9%	90,6%	15,6%	15,6%	18,8%	31,3%	28,1%	78,1%	3,1%	12,5%	6,3%	25,0%	28,1%	15,6%	6,3%	12,5%	31,3%	6,3%	46,9%	56,3%	0,0%	21,9%	25,0%	56,3%	31,3%	3,1%	25,0%	9,4%		
Zielonki	37,4%	41,6%	58,9%	17,8%	28,0%	85,0%	22,9%	20,6%	37,9%	28,0%	44,4%	81,8%	3,7%	22,4%	20,1%	26,2%	27,1%	8,9%	10,7%	19,6%	21,5%	10,3%	6,5%	19,2%	3,7%	21,0%	36,0%	59,3%	15,9%	11,7%	32,2%	30,4%		
Średnia dla gminy Zielonki	37,1%	42,4%	68,9%	19,6%	27,3%	83,3%	20,5%	23,7%	23,1%	30,1%	31,1%	77,3%	5,5%	16,8%	16,9%	26,9%	23,3%	9,0%	10,7%	19,5%	22,4%	9,0%	8,7%	22,8%	2,8%	26,4%	44,2%	60,8%	20,0%	9,6%	31,7%	24,5%		

Raport z badania ankietowego

Załącznik 2. Odsetek wskazań na priorytety działania gminy wg sołectw.

	Budowa szkół	Rozbudowa żłobków	Rozbudowa sieci publicznych przedszkoli	Rozbudowa obiektów rekreacyjnych	Budowa / rozbudowa infrastruktury kulturalnej	Rozwój oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego	Budowa nowej siedziby biblioteki	Budowa nowego ośrodka zdrowia	Budowa budynków dla OSP	Budowa sołeckich budynków wielofunkcyjnych (w miejscowościach, w których ich nie ma)	Rozwój oferty opiekuńczej dla osób starszych	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	Budowa nowych dróg	Rozbudowa istniejących dróg	Rozbudowa oświetlenia ulicznego	Budowa i remonty chodników	Budowa odwodnienia dróg	Budowa zachodniej obwodnicy Zielonek (trasa wolbromska)	Budowa północnej obwodnicy Krakowa	Odtwarzanie i oczyszczanie przydrożnych rowów	Rozwój komunikacji publicznej wewnątrz gminy	Rozwój komunikacji publicznej z Krakowem	Budowa transportu szynowego z Krakowem	Pozyskiwanie nowych inwestorów	Rozwój gospodarczy gminy (wyznaczo terenów pod inwestycje)	Stwarzanie warunków do rozwoju usług (wsparcie przedsiębiorców w rozwoju ich działalności)	Budowa nowej siedziby urzędu gminy	Ograniczenie intensywności budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji OZE	Dofinansowanie z budżetu gminy wymiany pieców	Dofinansowanie z budżetu gminy instalacji mikro retencji
Batowice	33,3%	16,7%	16,7%	50,0%	66,7%	33,3%	0,0%	16,7%	0,0%	16,7%	50,0%	33,3%	66,7%	16,7%	16,7%	33,3%	0,0%	33,3%	66,7%	33,3%	33,3%	50,0%	66,7%	0,0%	0,0%	33,3%	16,7%	83,3%	16,7%	33,3%	0,0%
Bibice	8,8%	16,8%	9,6%	42,4%	19,2%	26,4%	6,4%	32,8%	4,0%	3,2%	5,6%	13,6%	37,6%	33,6%	25,6%	36,0%	10,4%	45,6%	80,0%	19,2%	17,6%	61,6%	58,4%	12,0%	17,6%	24,8%	9,6%	38,4%	32,8%	49,6%	25,6%
Bosutów-Boleń	6,9%	13,8%	17,2%	62,1%	13,8%	37,9%	17,2%	37,9%	24,1%	17,2%	13,8%	17,2%	24,1%	34,5%	37,9%	55,2%	24,1%	24,1%	75,9%	27,6%	17,2%	55,2%	55,2%	6,9%	3,4%	6,9%	17,2%	27,6%	17,2%	24,1%	20,7%
Brzozówka	5,6%	38,9%	22,2%	27,8%	22,2%	22,2%	5,6%	22,2%	0,0%	0,0%	27,8%	27,8%	33,3%	38,9%	16,7%	27,8%	27,8%	50,0%	22,2%	27,8%	11,1%	33,3%	22,2%	16,7%	27,8%	22,2%	16,7%	44,4%	0,0%	27,8%	11,1%
Dzieskanowice	11,6%	9,3%	4,7%	30,2%	7,0%	11,6%	9,3%	7,0%	11,6%	7,0%	14,0%	7,0%	46,5%	69,8%	30,2%	67,4%	55,8%	44,2%	88,4%	58,1%	18,6%	65,1%	46,5%	14,0%	11,6%	9,3%	9,3%	27,9%	18,6%	37,2%	11,6%
Garlica Murowana	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	25,0%	75,0%	0,0%	50,0%	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%	75,0%	25,0%	0,0%	25,0%	25,0%	25,0%	50,0%	0,0%	0,0%	25,0%	50,0%	50,0%	25,0%
Garlica Duchowna	14,3%	21,4%	7,1%	21,4%	21,4%	28,6%	14,3%	28,6%	0,0%	21,4%	7,1%	64,3%	50,0%	64,3%	21,4%	78,6%	28,6%	78,6%	78,6%	7,1%	14,3%	14,3%	50,0%	14,3%	21,4%	28,6%	21,4%	28,6%	14,3%	21,4%	14,3%
Garliczka	0,0%	35,7%	35,7%	28,6%	7,1%	21,4%	7,1%	7,1%	7,1%	28,6%	0,0%	0,0%	21,4%	14,3%	7,1%	35,7%	28,6%	57,1%	57,1%	35,7%	21,4%	35,7%	35,7%	28,6%	14,3%	42,9%	14,3%	42,9%	42,9%	64,3%	28,6%
Grębyńnice	10,0%	0,0%	10,0%	60,0%	20,0%	20,0%	10,0%	50,0%	40,0%	20,0%	20,0%	30,0%	20,0%	40,0%	20,0%	70,0%	20,0%	50,0%	50,0%	10,0%	20,0%	80,0%	80,0%	0,0%	10,0%	10,0%	10,0%	30,0%	30,0%	40,0%	10,0%
Januszowice	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	20,0%	30,0%	0,0%	40,0%	10,0%	20,0%	10,0%	70,0%	40,0%	40,0%	20,0%	60,0%	10,0%	60,0%	70,0%	10,0%	20,0%	30,0%	40,0%	10,0%	0,0%	20,0%	0,0%	40,0%	20,0%	60,0%	20,0%
Korzkiew	8,3%	8,3%	0,0%	8,3%	8,3%	16,7%	8,3%	33,3%	0,0%	16,7%	8,3%	16,7%	8,3%	41,7%	16,7%	75,0%	25,0%	66,7%	58,3%	58,3%	25,0%	75,0%	66,7%	25,0%	25,0%	0,0%	16,7%	41,7%	25,0%	50,0%	25,0%
Osiedle Łokietka	6,8%	8,0%	11,4%	58,0%	22,7%	29,5%	4,5%	30,7%	3,4%	26,1%	19,3%	10,2%	31,8%	43,2%	9,1%	40,9%	6,8%	53,4%	67,0%	12,5%	6,8%	64,8%	62,5%	12,5%	9,1%	17,0%	1,1%	53,4%	28,4%	51,1%	25,0%
Owczary	14,3%	14,3%	21,4%	42,9%	25,0%	50,0%	14,3%	35,7%	3,6%	3,6%	17,9%	28,6%	28,6%	35,7%	17,9%	42,9%	17,9%	67,9%	71,4%	25,0%	14,3%	32,1%	42,9%	10,7%	17,9%	25,0%	0,0%	10,7%	25,0%	42,9%	21,4%
Pękowice	5,1%	5,1%	15,4%	43,6%	5,1%	20,5%	2,6%	46,2%	0,0%	30,8%	33,3%	10,3%	17,9%	48,7%	33,3%	51,3%	23,1%	41,0%	56,4%	25,6%	33,3%	53,8%	53,8%	7,7%	7,7%	15,4%	2,6%	53,8%	17,9%	46,2%	12,8%
Przybysławice	23,1%	38,5%	0,0%	30,8%	23,1%	46,2%	15,4%	30,8%	15,4%	15,4%	7,7%	38,5%	38,5%	38,5%	7,7%	30,8%	23,1%	69,2%	53,8%	38,5%	23,1%	46,2%	38,5%	15,4%	23,1%	15,4%	7,7%	53,8%	46,2%	38,5%	23,1%
Trojanowice	0,0%	23,1%	23,1%	30,8%	15,4%	30,8%	0,0%	46,2%	7,7%	0,0%	15,4%	15,4%	38,5%	69,2%	30,8%	53,8%	30,8%	69,2%	53,8%	23,1%	0,0%	30,8%	61,5%	0,0%	7,7%	23,1%	7,7%	30,8%	53,8%	46,2%	30,8%
Węgrzce	13,7%	17,8%	16,4%	42,5%	19,2%	21,9%	5,5%	28,8%	4,1%	12,3%	21,9%	11,0%	31,5%	46,6%	23,3%	42,5%	13,7%	27,4%	72,6%	11,0%	28,8%	64,4%	74,0%	11,0%	12,3%	17,8%	15,1%	37,0%	19,2%	32,9%	16,4%
Wola Zachariaszowska	3,1%	15,6%	21,9%	31,3%	18,8%	18,8%	3,1%	43,8%	6,3%	12,5%	25,0%	34,4%	37,5%	43,8%	9,4%	46,9%	12,5%	56,3%	68,8%	12,5%	12,5%	34,4%	59,4%	12,5%	12,5%	15,6%	6,3%	28,1%	28,1%	46,9%	15,6%
Zielonki	5,6%	15,4%	11,2%	37,9%	21,0%	31,8%	13,1%	42,1%	2,8%	3,3%	14,0%	18,7%	33,2%	36,9%	17,8%	39,7%	15,4%	60,3%	61,2%	20,1%	15,0%	41,1%	50,0%	15,0%	9,3%	19,2%	7,9%	46,7%	21,0%	48,6%	12,6%
	8,0%	15,0%	12,6%	40,9%	18,9%	28,0%	8,5%	34,4%	5,2%	11,1%	15,7%	17,8%	33,2%	41,0%	20,3%	44,1%	17,5%	51,2%	67,5%	21,8%	17,1%	51,1%	54,9%	12,7%	12,4%	18,9%	8,5%	41,0%	24,6%	44,7%	18,1%

Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021 – 2030

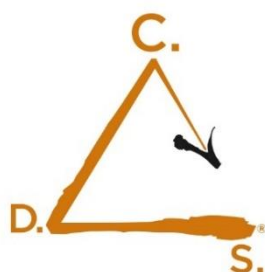

ZIELONKI, 2021 R.

Realizacja:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska, M. Widuch

Centrum Doradztwa Strategicznego

Realizacja Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej:

Pracownia Urbanistyczna:

Beata Cichy, Anna Grzejdziak

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie	1
2.	Wnioski z diagnozy.....	5
3.	Misja rozwoju gminy	25
4.	Cele strategiczne rozwoju i kierunki działań.....	35
5.	Plany działań.....	37
6.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zielonki oraz Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej.....	61
7.	Obszary Strategicznej Interwencji.....	71
8.	System realizacji strategii.....	83
	Załącznik 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Zielonki.	
	Załącznik 2. Raport z badania ankietowego.	

1. WPROWADZENIE

Przedkładamy na Państwa ręce dokument Strategii Rozwoju Gminy Zielonki, który przedstawia założenia rozwoju gminy na najbliższe lata, w perspektywie do 2030 roku.

Rozpoczęcie prac nad Strategią (marzec 2020) zbiegło się z wybuchem epidemii Covid-19 w kraju, co przyczyniło się do zmiany pierwotnie zaplanowanych form realizacji działań partycypacyjnych. Część prac nad Strategią oraz diagnozą aktualnej sytuacji w gminie przeniesiona została do przestrzeni Internetu (poprzez Internet przeprowadzono badania ankietowe z mieszkańcami, spotkania z uczniami). Pomimo tego, dzięki wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod, prac analitycznych, eksperckich i partycypacyjnych udało się dotrzeć do różnych środowisk i przedstawicieli różnych grup społecznych oraz wypracować zapisy, które odpowiadają na faktyczne potrzeby mieszkańców, przedsiębiorców i podmiotów działających na terenie gminy.

„Strategia Rozwoju Gminy Zielonki” jest zgodna z zapisami art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713 z późn. zm.).

Dokument Strategii został opracowany w 9 krokach:

Krok 1. Analiza danych statystycznych

Pracę nad Strategią poprzedziło przygotowanie badań i analiz, ukazujących zmiany, jakie zaszły na terenie gminy w ostatnich latach. W pierwszej kolejności analizie poddano dane statystyczne, uwzględniające dane ogólnodostępne (jak np. dane Głównego Urzędu Statystycznego, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej) i statystyki zbierane przez poszczególne jednostki gminne. Wynikiem tych prac jest obszerna diagnoza, stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Krok 2. Ankieta internetowa z mieszkańcami gminy
(812 odpowiedzi)

Uzupełnieniem diagnozy były badania ankietowe z mieszkańcami gminy, które ze względu na ograniczenia w przemieszczaniu się zrealizowane zostały w całości przez Internet. Nie zniechęciło to mieszkańców do wzięcia udziału w badaniach i ankietę wypełniło 812 osób. Ankieta jest jednym z narzędzi wykorzystywanych od wielu lat w gminie, a jej systematyczna realizacja pozwala pokazać, jak zmieniają się problemy i potrzeby mieszkańców. Na podstawie wyników ankiety powstał raport, stanowiący załącznik nr 2 do dokumentu Strategii.

Krok 3. warsztat strategiczny - wyznaczenie głównej aspiracji i kierunków rozwoju

Krok 4. warsztat strategiczny - analiza zasobów gminy i trendów zewnętrznych

Krok 5. warsztat strategiczny - zdefiniowanie celów strategicznych i zadań

Po wykonaniu analiz diagnostycznych przyszedł czas na opracowanie planów działań i założeń strategicznych. W tym celu w okresie od czerwca do września 2020 r. odbyły się 3 warsztaty strategiczne z przedstawicielami różnych instytucji i organizacji działających na terenie gminy. W trakcie warsztatów opracowana została wizja rozwoju gminy, przeprowadzono analizę mocnych i słabych stron oraz dostępnych zasobów, a także przygotowano cele i kierunki działań, jakie gmina powinna zrealizować w kolejnych latach.

Krok 6. Opracowanie dokumentu "Młodzież działa" - młodzieżowej strategii rozwoju gminy - warsztaty strategiczne i ankieta

Ważnym elementem budowy Strategii były także zaplanowane warsztaty i ankieta z młodzieżą szkolną (do 18 roku życia), wszystkie działania zrealizowane przez Internet. We wrześniu i listopadzie 2020 r. odbyły się 2 warsztaty z młodzieżą ze szkół podstawowych, w trakcie których młodzi ludzie mieli okazję opowiedzieć o swoich potrzebach i zaprezentować swoje pomysły na rozwój gminy. Dodatkowo przeprowadzona została także ankieta on-line dla tej grupy wiekowej (do 18 r.ż.). Całość pozwoliła na opracowanie młodzieżowej strategii zatytułowanej przez samych zainteresowanych – „Młodzież działa”.

Krok 7. Prace eksperckie - opracowanie projektu dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Zielonki.

Dopełnieniem działań partycypacyjnych były prace eksperckie, w trakcie których zebrano i spisano głosy wszystkich interesariuszy. Zapisy dokumentu Strategii poddano kolejno konsultacjom społecznym.

Krok 8. Konsultacje społeczne z mieszkańcami i organizacjami działającymi na terenie gminy Zielonki

Zwieńczeniem prac nad Strategią były konsultacje społeczne, w trakcie których mieszkańcy i zainteresowane podmioty miały okazję do wyrażenia swojej opinii na temat dokumentu i wprowadzenia ewentualnych zmian.

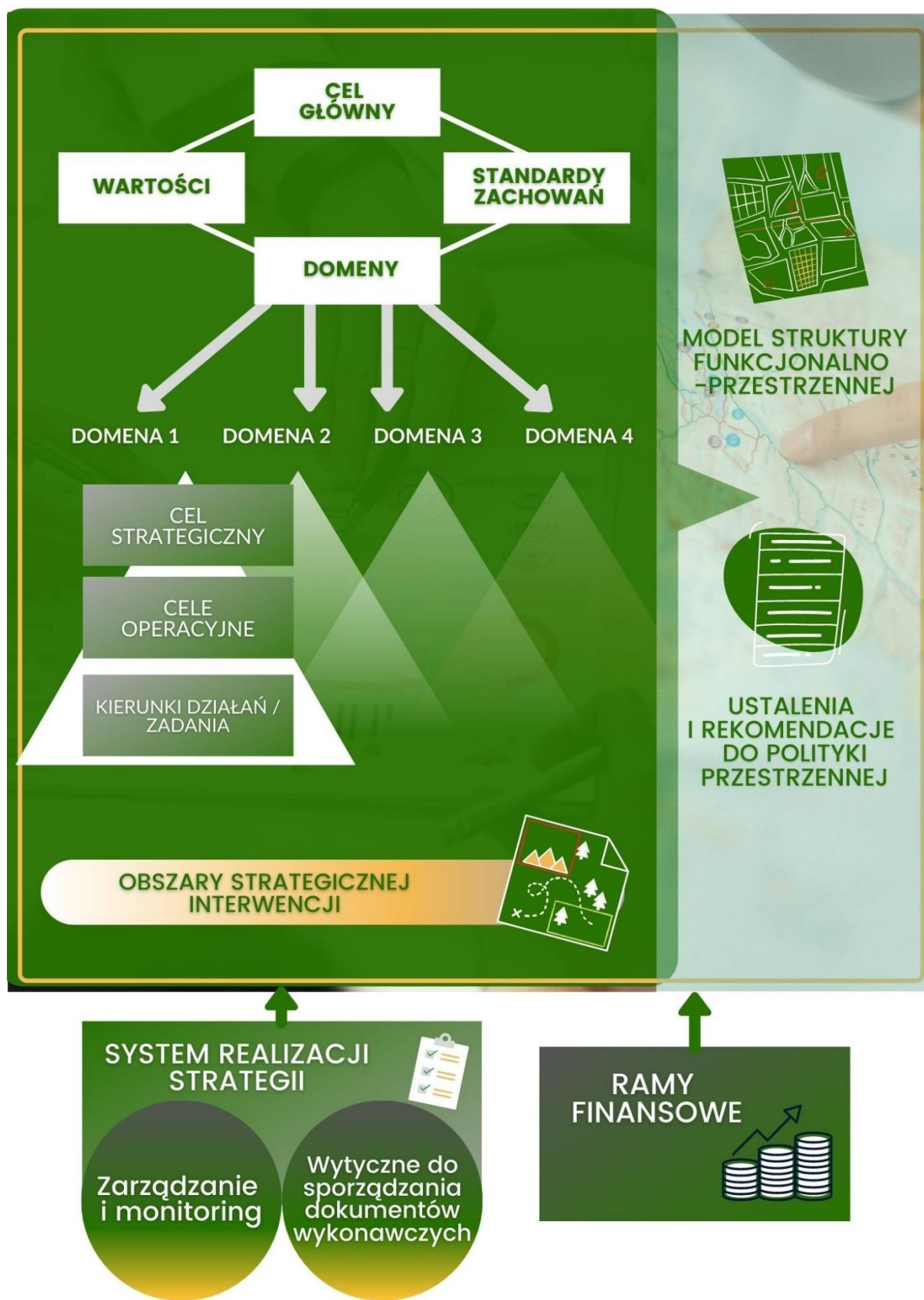

Krok 9. Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030

Po zakończonych konsultacjach społecznych opracowany został ostateczny dokument, uwzględniający wnioski z rozmów z mieszkańcami.

Prace nad dokumentem były okazją do dialogu z partnerami z sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Przedstawiciele różnych środowisk z pełnym zaangażowaniem podchodzili do wypracowywania Strategii Rozwoju swojej gminy. Dzięki poczuciu odpowiedzialności za swoją małą ojczyznę powstał dokument programujący rozwój gminy do roku 2030.

Struktura dokumentu

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY

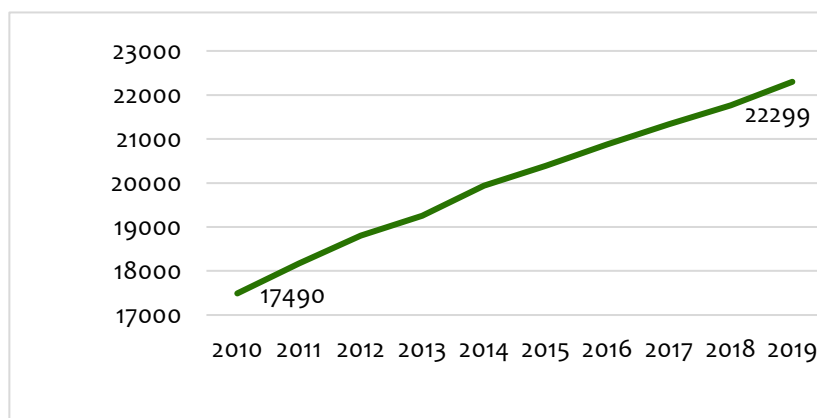
W rozdziale 2 zaprezentowane zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy. Zostały one podzielone na 3 zasadnicze części – społeczną, gospodarczą i przestrzenną. W diagnozie przedstawiono sytuację gminy na tle województwa, powiatu krakowskiego oraz Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (KrOF)¹.

CZĘŚĆ SPOŁECZNA

Ludność i demografia

- W 2019 roku w gminie Zielonki **zameldowanych było 22 299 osób**. W latach 2010 – 2019 na terenie gminy obserwowano **stały trend wzrostowy liczby mieszkańców** (wzrost o 29% w stosunku do roku 2009, przy czym średniorocznie przybywa około 2% ludności).

Wykres 1. Zmiana liczby ludności ogółem w gminie Zielonki w latach 2010-2019, źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zielonki.

— Gmina Zielonki to **jedna z najbardziej zaludnionych gmin w powiecie krakowskim**, w 2018 roku wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 461 os/ km².

— **Wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy jest bardzo zróżnicowany** – najwyższy przyrost w latach 2015 - 2019 odnotowany został w

południowej części gminy w miejscowościach Bibice, Bosutów-Boleń, Dziekanowice, Węgrzce oraz Zielonki, a także w sołectwie leżącym w północnej części gminy – Wola Zachariaszowska. Z kolei zmniejszenie liczby mieszkańców nastąpiło w miejscowościach Grębyńnice oraz Batowice.

¹ KrOF (Krakowski Obszar Funkcjonalny) to obszar 15 gmin tworzących Stowarzyszenie Metropolia Krakowska tj. Zielonki, Michałowice, Kocmyrzów-Luborzyca, Igołomia-Wawrzeńczyce, Niepołomice, Biskupice, Wieliczka, Świątniki Górne, Mogilany, Skawina, Czernichów, Liszki, Zabierzów, Wielka Wieś oraz Kraków. Dane prezentowane dla KrOF stanowią średnią dla wszystkich gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia.

- Przyczyną wysokiej dynamiki przyrostu mieszkańców jest **coroczne wysokie dodatnie saldo ruchu naturalnego**, które w 2018 roku osiągnęło wartość 90² oraz **wysokie dodatnie saldo migracji**³, które w 2018 roku osiągnęło wartość 427 (w tym liczba nowo zameldowanych - 939).
- Wśród miejscowości o najwyższym **wskaźniku**⁴ **salda ruchu naturalnego znalazły się Zielonki, Bibice oraz Wola Zachariaszowska.**
- Najwięcej nowo zameldowanych mieszkańców gminy Zielonki w 2018 roku (około 75%) mieszkało już wcześniej na terenie województwa małopolskiego, w szczególności są to osoby zamieszkujące wcześniej miasto Kraków (56% wszystkich nowo zameldowanych).
- Gmina Zielonki posiada **korzystną strukturę wieku mieszkańców**, w 2018 roku mieszkało tu 23,3% osób w wieku przedprodukcyjnym (średnia dla Małopolski to 19,0%, dla powiatu krakowskiego 19,9%, a dla KrOF – 17,9%). Również wskaźnik obciążenia demograficznego⁵ jest stosunkowo niski w gminie Zielonki i w 2018 roku wyniósł 26 (przy średniej dla województwa 33, a dla powiatu krakowskiego 31).
- Przeanalizowane dane wskazują, że na terenie gminy Zielonki **występuje proces suburbanizacji**, który z jednej strony może przyczynić się do wzrostu wpływów budżetowych gminy, z drugiej jednak strony wpływa na konieczność stałego rozwoju infrastruktury transportowej, komunalnej, społecznej itp.

Edukacja i wychowanie

- W gminie Zielonki w 2020 roku funkcjonowały **3 żłobki niepubliczne, zapewniające miejsce opieki dla 60 dzieci do lat 3.** Dodatkowo na terenie gminy w 2020 roku działało 10 opiekunów dziennych.⁶ Ze względu na stały przyrost liczby urodzeń dzieci **zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 może stanowić wyzwanie dla gminy w kolejnych latach.**
- Na terenie gminy Zielonki działają **2 przedszkola publiczne prowadzone przez gminę Zielonki, 11 przedszkoli niepublicznych oraz 6 oddziałów przedszkolnych** (publicznych) w szkołach podstawowych. Na terenie gminy Zielonki (stan na 31.12.2020 r.) w 2020 roku zameldowanych było 1289 dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 lat do 6 lat). W okresie od IX 2020 do XII 2020 wychowaniem przedszkolnym objętych zostało 1253 dzieci zamieszkujących na terenie gminy Zielonki (z czego w gminie Zielonki do przedszkoli publicznych uczęszczało 298 dzieci, do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych - 130 dzieci, do niepublicznych przedszkoli - 458 dzieci, natomiast 362 dzieci uczęszczało do przedszkoli na terenie innych gmin). Aby zapewnić opiekę dla wszystkich chętnych dzieci w wieku przedszkolnym gmina Zielonki co roku pozyskuje miejsca w przedszkolach niepublicznych w drodze konkursów.

² Saldo ruchu naturalnego to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów na terenie gminy w danym roku.

³ Saldo migracji to różnica pomiędzy liczbą osób nowo zameldowanych na terenie gminy, a liczbą osób wymeldowanych w danych roku.

⁴ Wskaźnik salda ruchu naturalnego to saldo migracji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w danym roku.

⁵ Wskaźnik obciążenia demograficznego to liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet oraz 65 lat i więcej dla mężczyzn) przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat - dla kobiet i 18- 64 lata - dla mężczyzn).

⁶ Dzienny opiekun jest jedną z form instytucjonalnej opieki nad dziećmi, obok żłobka i klubu dziecięcego. Zorganizowanie opieki sprawowanej przez dziennego opiekuna nie wymaga tak dużych nakładów finansowych, tak jak np. w przypadku utworzenia żłobka czy klubu dziecięcego. Opieka jest sprawowana w warunkach domowych, a czas sprawowania opieki przez dziennego opiekuna efektywniej dopasowany do czasu pracy rodziców.

Zdjęcie 2. Szkoła Podstawowa w Bibicach, Źródło: UG Zielonki

Zdjęcie 1. Szkoła Podstawowa w Zielonkach, Źródło: UG Zielonki

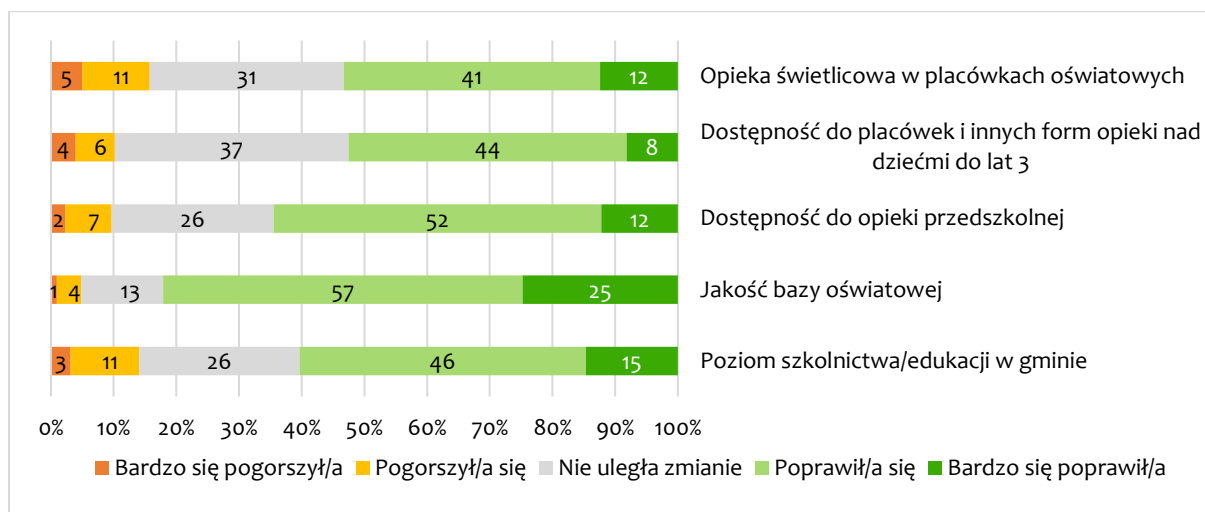
— W roku szkolnym 2019/2020 na terenie gminy Zielonki działało 5 samorządowych szkół podstawowych: SP w Bibicach (877 uczniów), SP w Zielonkach (739 uczniów), SP w Korzkwi (231 uczniów), SP w Woli Zachariaszowskiej (210 uczniów), SP w Owczarach (56 uczniów) oraz 1 niepubliczna szkoła podstawowa. **W szkołach zauważalny jest trend wzrostowy liczby uczniów, w roku szkolnym 2012/2013 w gminie Zielonki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych uczyło się 1763 dzieci, natomiast w roku szkolnym 2018/2019 było to już 2096 uczniów. Trend ten, sądząc po analizach demograficznych będzie się utrzymywał w kolejnych latach.** Wychodząc naprzeciw wyzwaniu zapewnienia dobrych warunków edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w gminie Zielonki

w ostatnich latach zainwestowano w budowę i rozbudowę placówek oświatowych: tj. budowę szkoły w Przybysławicach (obiekt w trakcie realizacji – termin zakończenia 2021 rok), rozbudowę szkoły podstawowej w Zielonkach oraz rozbudowę szkoły podstawowej w Bibicach.

- **Uczniowie szkół podstawowych z gminy Zielonki osiągają bardzo dobre wyniki w nauce.** W 2018 roku otrzymali oni średnio **77% punktów z egzaminu z języka angielskiego, 75% punktów z egzaminu z języka polskiego oraz 61% punktów z egzaminu z matematyki.** Wyniki te były zdecydowanie wyższe niż w województwie małopolskim (odpowiednio 62%, 67%, 50%), powiecie krakowskim (63%, 68%, 52%), czy KrOF (73%, 71%, 58%).
- Gmina Zielonki utrzymuje wysoki poziom nauczania w szkołach, a także zarządzania placówkami oświatowymi na swoim terenie już od wielu lat, czego przejawem są wyróżnienia w Ogólnopolskim programie certyfikacji „**Samorządowy Lider Edukacji**” – dla gmin, powiatów i województw szczególnie aktywnych w dziedzinie rozwoju oświaty i wspieraniu środowisk oświatowych. Gmina Zielonki otrzymała 5 takich wyróżnień w ciągu 10 lat istnienia konkursu, ostatnie w 2020 roku.
- Dziedzina **edukacja i wychowanie** została bardzo **pozytywnie oceniona przez mieszkańców** w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2020 roku. **W opinii ankietowanych największa poprawa w ostatnich 10 latach nastąpiła w zakresie jakości bazy oświatowej** (ponad 80% ankietowanych odpowiadało, że poprawiła się lub bardzo się poprawiła).

⁷ Liczba uczniów szkół podstawowych wg stanu na 31.12.2020 r.

Wykres 2. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie edukacja i wychowanie, Źródło: opracowanie własne, N=785

- Mieszkańcy zauważają i doceniają zmiany oraz inwestycje, które zostały zrealizowane w zakresie dostępu i jakości edukacji. Jeszcze 4 lata temu ponad połowa ankietowanych (55%) wskazywała, że dużym problemem są warunki nauki dzieci i młodzieży. Było to także jedno z zadań priorytetowych, zgłaszanych przez mieszkańców. W ciągu ostatnich kilku lat na terenie gminy Zielonki pojawiło się kilka inwestycji związanych z rozbudową szkół, które zapewniły wygodę i wysoką jakość warunków nauczania. Aż 82% mieszkańców zauważyło te działania, wskazując na poprawę tej dziedziny życia, a kwestia rozbudowy szkół spadła na przedostatnie miejsce na liście priorytetowych działań ułożonej przez mieszkańców.

„Bardzo dobra infrastruktura oświatowa na miarę XXI w”.
- Wypowiedź mieszkańca w ankiecie

- Ankietowani pozytywnie ocenili zmiany w zakresie poziomu szkolnictwa i dostępności do opieki przedszkolnej – ponad 60% pozytywnych ocen. Nieco słabiej oceniono opiekę świetlicową w placówkach oświatowych, co prawda wg 53% uległa ona poprawie, jednak dla blisko 16% ankietowanych usługi te pogorszyły się w ostatnich 10 latach.
- Mieszkańcy w znacznej większości uznali, że obecnie nie ma problemów związanych z dostępnością do usług edukacyjnych na terenie gminy Zielonki, chociaż **co dziesiąty badany za problem znaczący uznał kwestię niewystarczającej liczby miejsc w przedszkolach oraz niską dostępność opieki dla dzieci i młodzieży.**

Czas wolny

- W gminie Zielonki aktywnie działają gminne instytucje kultury: Centrum Kultury, Promocji i Rekreacji w Zielonkach (CKPiR) oraz Biblioteka Publiczna w Zielonkach z Izbą Regionalną, a ich działalność jest uzupełniana przez propozycje lokalnych stowarzyszeń i fundacji, inicjatywy mieszkańców i grup nieformalnych, np. koła gospodyń wiejskich, zespoły ludowe.
- Pod auspicjami CKPiR działa obecnie 9 zespołów: zespół muzyczny Fermata (w 2019 r. liczył 90 chórzystów), obchodząca w 2020 r. 25-lecie istnienia grupa kolędnicza „Herody” z Zielonek, taneczny zespół folklorystyczny Folklove, dziecięcy zespół folklorystyczny „Czerwone Korale”, Jurajska Kapela Folklorystyczna Gminy Zielonki (muzycy występują w tradycyjnych strojach

krakowskich), chór żeński Bel Canto, Parafialno-Gminna Orkiestra Dęta z Zielonek, Orkiestra Dęta "Wola" oraz Parafialna Orkiestra Dęta Korzkiew

- CKPiR organizuje rocznie kilkadziesiąt imprez (koncerty, pikniki, przeglądy, konkursy/turnieje) oraz cykliczne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych m.in. zajęcia muzyczne, zajęcia ruchowo-taneczne (m.in. zumba, rytmika z elementami baletu, fitness, pilates, tenis ziemny – szkółka tenisowa, cheerleaderki), zajęcia plastyczne, zajęcia dla maluchów, nauka języków obcych. Średnio tygodniowo z cyklicznej oferty korzysta ok. 500 osób.
- Seniorom CKPiR oferuje możliwość uczestniczenia m.in. w wykładach UTW, gimnastyce usprawniającej oraz spotkaniach Klubu 60+.
- Na terenie gminy Zielonki organizowane są duże plenerowe imprezy sportowe, cieszące się popularnością wśród mieszkańców, m.in.: Rajd Rowerowy po gminie Zielonki (od 2014 r.); Półmaraton Marchewkowy (od 2015 r.); Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych (od 2017 r.).
- Ważne miejsce w corocznym kalendarzu imprez zajmują propozycje związane z lokalnym dziedzictwem kultury niematerialnej – kultywowaniem obrzędów świątecznych i zwyczajów ludowych. Na terenie gminy cały czas żywe są tradycje kolędnicze (w gminie działa kilka grup kolędniczych, m.in. Herody z Zielonek, które w 2020 r. obchodziły swoje 25-lecie), wielkanocne kwesty pucheroków, przygotowywanie palm wielkanocnych i sierpniowych bukietów z okazji święta Matki Boskiej Zielnej.
- Biblioteka Publiczna w Zielonkach posiada 3 filie (w Węgrzcach, Przybysławicach i Bibicach – Kulturoteka), a jej księgozbiór w 2018 roku wyniósł 52 055 woluminów (na 1 mieszkańca przypadają około 2,3 woluminy co świadczy o dobrej dostępności pozycji bibliotecznych w Zielonkach). W latach 2015-2019 zwiększała się liczba czytelników zieloneckiej biblioteki (4819 osób w 2019 r., czyli blisko 40% więcej niż w 2015 r.), na co istotny wpływ miało utworzenie nowego oddziału – Kulturoteki w Bibicach. Wyrazem aktywności czytelniczej jest też prężna działalność Dyskusyjnych Klubów Książki – przy BP w Zielonkach funkcjonuje DKK dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży. Od 2014 r. w ramach Biblioteki Publicznej funkcjonuje Izba Regionalna (IR). Instytucja ta popularyzuje wiedzę o dziedzictwie gminy, ale też realizuje wiele inicjatyw integrujących mieszkańców.

Zdjęcie 3. Półmaraton w gminie Zielonki,
Źródło: <https://zielonki.pl/index.php>

Zdjęcie 4. Dzieci i młodzież kultywujące tradycję Pucheroków w gminie Zielonki,
Źródło: UG Zielonki

- **Oferta kulturalna wg 62% badanych mieszkańców gminy uległa poprawie** w ostatnich 10 latach. Jednak duża część mieszkańców gminy (74,6%) z tego typu oferty korzysta w Krakowie. Nie powinno to dziwić, bowiem żadna gmina podmiejska nie jest w stanie konkurować z bogatą ofertą teatrów, opery czy kin, którą dysponuje tak duży ośrodek miejski jakim jest Kraków. Cieszy natomiast fakt, że z **oferty zaproponowanej przez gminę Zielonki korzysta co trzeci mieszkaniec gminy (33,1%),** a prawie co dziesiąty badany (9,9%) korzysta tylko z oferty kulturalnej gminy Zielonki.
- W badaniach ankietowych mieszkańcy zwracali uwagę na potrzebę rozwoju instytucji kultury na terenie gminy, w szczególności zaś budowy nowego obiektu.

„Potrzebny jest dom kultury ... (budynek - sama kreatywna kadra nie wystarczy),
 większa oferta zajęć dla dzieci (kulturalnych, edukacyjnych, sportowych,
 muzycznych) i dla dorosłych, kultura z wyższej półki - miejsce do organizowania
 koncertów, zapraszania artystów na koncerty, spotkania”.

- Wypowiedź mieszkańca w ankiecie

- Największym zielonym urządzonym terenem rekreacyjnym jest **Park Wiejski w Zielonkach** – o powierzchni ponad 2 ha z alejkami asfaltowymi, placem zabaw, małą architekturą, boiskiem do koszykówki, boiskiem wielofunkcyjnym ze sztuczną nawierzchnią, siłownią zewnętrzną, pagórkiem widokowym. Wiele inwestycji i modernizacji w zakresie infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie gminy miało miejsce w ostatnich 5 latach – m.in. siłownię zewnętrzną, teren rekreacyjny w Trojanowicach, plac zabaw na Osiedlu Łokietka w Zielonkach, teren rekreacyjny w Garliczce, plac zabaw w Dziekanowicach i inne. W 2019 r. pozyskano kolejne działki na cele rekreacyjne: w Grębownicach (24 ary), Przybysławicach (13 arów) i Januszowicach (22 ary).

Zdjęcie 5. Park Wiejski w Zielonkach, Źródło: UG Zielonki

- W gminie znajdują się **23 ogólnodostępne place zabaw, 18 siłowni zewnętrznych i kilka ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych** z boiskami wielofunkcyjnymi.
- Na terenie gminy znajduje się infrastruktura sportowa, która sprzyja rozwojowi aktywności fizycznej: **hala sportowa w Zielonkach oraz boiska: kompleks boisk w Pękowicach, kompleks boisk w Brzozówce, pełnowymiarowe boiska klubów sportowych** (LKS Zieleńczanka, TS Węgrzce, KS Bibiczanka). Zarówno przy hali w Zielonkach, jak i przy boiskach w Pękowicach i Brzozówce znajdują się **korty tenisowe**.

- **Dostępność do terenów rekreacyjnych wg mieszkańców jest dobra, a 80% ankietowanych zauważyła, że w ostatnich 10 latach uległa ona zdecydowanej poprawie.** Dodatkowo pozytywnie oceniane są także zmiany w zakresie oferty sportowej i rekreacyjnej (70% mieszkańców zauważa poprawę).
- **Około ¼ ankietowanych korzysta z oferty rekreacyjno-sportowej tylko w gminie Zielonki,** taki sam odsetek ankietowanych korzysta z takiej oferty tylko w gminie Kraków. A około 1/5 ankietowanych korzysta z obu dostępnych ofert (w gminie Zielonki i w gminie Kraków).
- Oferta sportowo-rekreacyjna jest stale rozwijana i jest to kierunek, który mieszkańcy chcieliby, aby został utrzymany.

„Potrzebna jest infrastruktura sportowa dla młodzieży np. skate park, potrzebne są tereny zielone/parki w każdym sołectwie”.

- Wypowiedź mieszkańca w ankiecie

Aktywność społeczna

- Mieszkańcy gminy Zielonki charakteryzują się **wysoką aktywnością obywatelską** (w wyborach w 2019 r. udział wzięło aż 73% uprawnionych do głosowania), co przekłada się na równie wysoki potencjał społeczny w zakresie mobilizacji i angażowania się w przedsięwzięcia istotne dla lokalnej społeczności.
- Na terenie gminy Zielonki w latach 2015-2018 wzrastała liczba zadań publicznych realizowanych w ramach „**Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi**”, a także liczba ich wykonawców (w 2018 r. było to aż 30 organizacji). Wskazuje to, że **taka forma współpracy między Gminą a trzecim sektorem się sprawdza i coraz trafniej odpowiada na potrzeby mieszkańców.**
- Zdecydowana większość mieszkańców (94,8% ankietowanych) przyznaje, że **identyfikuje się ze wspólnotą mieszkańców gminy Zielonki i ich potrzebami i problemami.** Przy czym ponad połowa respondentów (57,2%) sporadycznie śledzi wydarzenia i nie bierze aktywnego udziału w życiu gminy (interesuje się sprawami, które dotyczą ich bezpośrednio). Natomiast 37,6% to osoby aktywne, deklarujące, że interesują się bieżącymi sprawami i chciałyby brać czynny udział w podejmowaniu decyzji dot. gimny/sołectwa.
- Mieszkańcy gminy w ankiecie zauważyli **pozytywne zmiany** w dziedzinie **aktywność mieszkańców i samorządu.** Zdecydowanie na plus ocenione zostały zmiany w zakresie działalności grup nieformalnych, organizacji i stowarzyszeń oraz wsparcie mieszkańców w realizacji ich inicjatyw. Poprawie uległa także dostępność do informacji o wydarzeniach organizowanych w gminie oraz o działalności samorządu.

Bezpieczeństwo publiczne

- W gminie Zielonki działa 3 dzielnicowych oraz 9 jednostek OSP.
- Gmina Zielonki wspiera działania związane z poprawą bezpieczeństwa publicznego, w tym celu w latach 2015-2019 sfinansowano łącznie blisko 4,5 tys. godzin dwuosobowych patroli (540 ośmiogodzinnych dyżurów).
- Gmina Zielonki charakteryzuje się jedną z niższych wartości przestępstw popełnianych na jej terenie, co świadczy o dobrym poziomie bezpieczeństwa. W 2019 roku odnotowano tu 96,3 przestępstw kryminalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Jest to wynik niższy niż średnia dla województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego.
- W latach 2018-2019 w gminie zauważalny był niewielki wzrost zarejestrowanych zdarzeń drogowych, jednak przy jednoczesnym spadku liczby rannych. Liczba zdarzeń drogowych wiąże się bezpośrednio z układem dróg. Przez gminę przebiegają ważne ciągi komunikacyjne – droga wojewódzka nr 794 i droga krajowa nr 7.
- Do najczęściej występujących zagrożeń miejscowych w gminie Zielonki w 2019 roku należały te spowodowane opadami deszczu (32,5% ogółu) i silnymi wiatrami (ponad 24%). Około 5% wszystkich zdarzeń prowadzących do interwencji straży pożarnej stanowiły fałszywe alarmy, przy czym najczęściej są to zgłoszenia w dobrej wierze (zaobserwowane oznaki, które w ocenie zgłaszającego mogły wskazywać występowanie zagrożenia, np. dymy, pary, zapachy, lecz po przybyciu na miejsce nie stwierdzono istniejącego zagrożenia).
- Mieszkańcy części sołectw jako jedną z ważnych inwestycji, która powinna zostać zrealizowana wskazują budowę budynków OSP - sołectwo Grębyńnice (40%) oraz Bosutów-Boleń (24%).

Zdjęcie 6. Straż pożarna w gminie Zielonki,
źródło: <https://www.facebook.com/zielonki/>

Pomoc społeczna

- Na terenie gminy Zielonki występujące problemy społeczne mają niewielką skalę. W 2019 roku odsetek osób, którym udzielono pomocy (przez GOPS) w ramach zadań zleconych i zadań własnych wyniosła 1,6%.
- W gminie działa szereg instytucji, które wspierają mieszkańców potrzebujących (Punkt Informacji i Wsparcia Rodziny, Placówka Wsparcia Dziennego, Środowiskowy Dom Samopomocy, asystenci rodziny).
- Analiza działań instytucji pomocy społecznej oraz wskaźników występowania problemów społecznych wskazuje, że problemy społeczne nie są znaczącym problemem na terenie gminy.
- Według mieszkańców na terenie gminy Zielonki rzadko występują problemy społeczne, takie jak bezrobocie (jedynie 2,8% wskazań) czy występowanie konfliktów społecznych (10,7%).

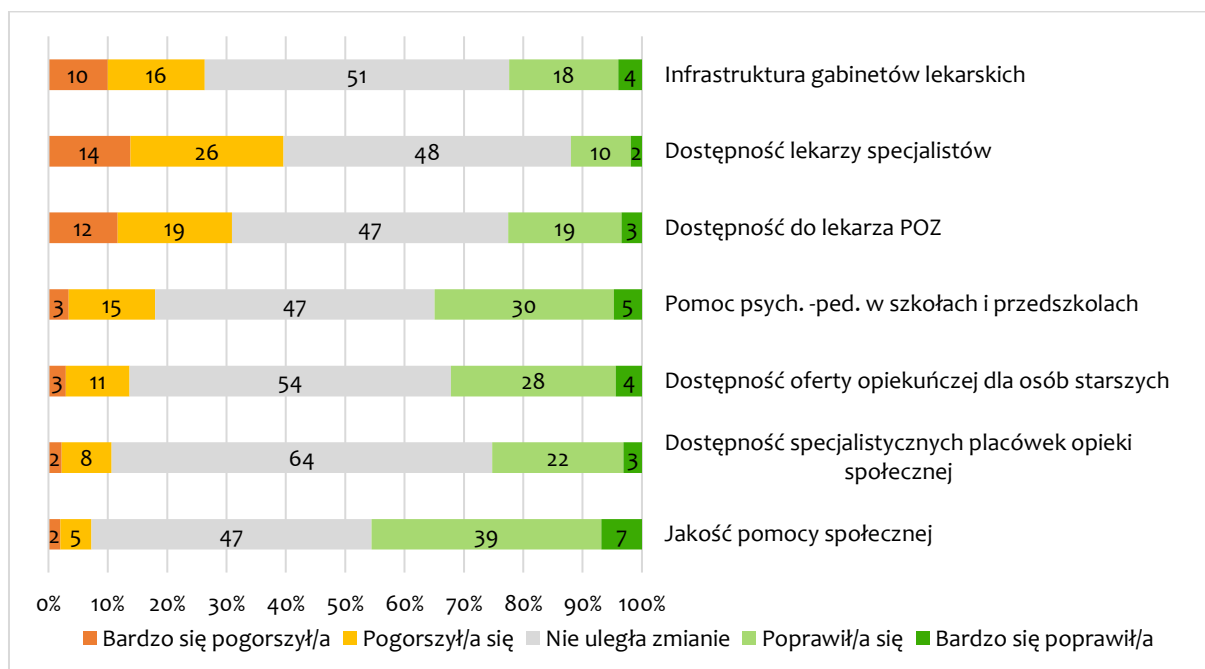
Zdrowie

- Gmina Zielonki charakteryzuje się **dostępnością do placówek opieki zdrowotnej typowej dla powiatu** oraz nieco wyższą niż w powiecie liczbą punktów aptecznych.
- Samorząd Gminy aktywnie włącza się w działania na rzecz poprawy zdrowia swoich mieszkańców poprzez realizację badań i akcji profilaktycznych. W ostatnich 5 latach odbywały się m.in. profilaktyka raka piersi, raka prostaty, jaskry, chorób tarczycy, onkologiczna w zakresie badania znamion oraz USG jamy brzusznej.

Zdjęcie 7. Centrum Medyczne w Batowicach, Źródło: UG Zielonki

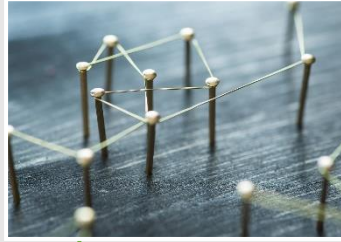
- Od 2015 roku gmina Zielonki realizuje wspólnie z Powiatem Krakowskim program badania wad postawy uczniów gimnazjalnych/szkół podstawowych (finansowanie badań uczniów ze szkół w Zielonkach – po stronie Gminy).
- **Opieka medyczna to kategoria, która została oceniona w ankiecie słabiej niż pozostałe dziedziny życia lokalnego.** Dostępność lekarzy POZ i lekarzy specjalistów oraz infrastruktura gabinetów lekarskich uzyskały względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji – ponad 25%. Szczególnie źle dostępność lekarzy, zarówno POZ, jak i specjalistów ocenili mieszkańcy Owczar i Woli Zachariaszowskiej (ponad 50% ocen negatywnych). Pozytywnie wyróżnia się natomiast sołectwo Dziekanowice, gdzie ponad 60% respondentów zauważa poprawę sytuacji w zakresie dostępności lekarzy specjalistów.

Wykres 3. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, Źródło: opracowanie własne, N=785

- Mieszkańcy części sołectw wskazywali na **potrzebę budowy nowego ośrodka zdrowia** – najczęściej głosów na to zadanie zgłaszali mieszkańcy Garlicy Murowanej, Grębynic (oba po 50%) oraz Pękowic i Trojanowic (oba po 46%). Wysoki odsetek wskazań otrzymało to zadanie także wśród mieszkańców Woli Zachariaszowskiej (44%) i Zielonek (42%).

CZĘŚĆ GOSPODARCZA

Przedsiębiorczość i lokalny rynek

- Gmina Zielonki posiada **przyjazne uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości** – znajduje się w dogodnym położeniu, przy granicy Krakowa, będącego jednym z europejskich liderów gospodarczych.
- W okresie **2014-2019 liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON wzrosła do 3721**, czyli o ¼, przy średnim rocznym przyroście wynoszącym 4,8%. Rezultat ten przewyższa wartości zarówno dla województwa, powiatu i całego Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, a w 2019 roku co dziesiąty podmiot gospodarki narodowej działający w powiecie krakowskim miał swoją siedzibę na terenie gminy Zielonki.
- Maleje liczba pojawiających się wyrejestrowań przedsiębiorstw, dzięki poprawiającym się warunkom do prowadzenia działalności i kondycji lokalnej gospodarki. Jest to zachęta dla nowych przedsiębiorców do zlokalizowania swojego biznesu na obszarze gminy Zielonki.
- Gmina Zielonki wyróżnia się bardzo **wysokim poziomem przedsiębiorczości**. Na 1000 mieszkańców działają tu 154 podmioty gospodarcze, a 122 osoby prowadzą swoją działalność gospodarczą. W kwestii prowadzenia własnej działalności gospodarczej gmina Zielonki wyprzedza nawet Kraków oraz każdą z gmin wchodzących w skład KrOF.
- **W polskiej gospodarce ważna jest mikroprzedsiębiorczość, która w gminie Zielonki w 2019 r. stanowiła 97,5% wśród podmiotów ogółem**. Władze gminy Zielonki od wielu lat stawiają właśnie na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Mimo, iż to duże podmioty generują największe wpływy do gminnych budżetów, opieranie lokalnego rynku na mikroprzedsiębiorczości stanowi pewien gwarant stabilizacji w perspektywie pojawiających się szoków gospodarczych. **Mniejsze podmioty gospodarcze potrafią szybciej reagować na zmieniające się uwarunkowania** (uruchamiając oszczędności, przenosząc siedzibę, zawieszając działalność). Społeczności skupione wokół dużych zakładów pracy są silniej narażone na negatywne skutki kryzysu, takie jak masowe zwolnienia i idące za tym często bezrobocie strukturalne, czy też cięcia wynagrodzeń, co przynosi złe konsekwencje dla całej miejscowej gospodarki. Podkreśla się też, że **stawianie na mikroprzedsiębiorczość sprzyja bardziej dynamicznemu wzrostowi dochodów ludności, dywersyfikacji rynku czy też na ograniczenie marginalizacji**.
- Przedsiębiorstwa ulokowane na terenie gminy bardzo dynamicznie się rozwijają, o czym świadczą przyznawane im nagrody. W rankingu najdynamiczniej rozwijających się przedsiębiorstw „**Diament Forbes**” w edycji za rok 2020 r. **nagrodzono jedną firmę funkcjonującą w gminie Zielonki, która na liście dla województwa małopolskiego znalazła się na 31. miejscu w kategorii przychodów od 50 mln do 250 mln zł**. Z kolei w 2018 roku wyróżnionych zostało 12 przedsiębiorstw z gminy Zielonki przez Instytut Europejskiego Biznesu w konkursie „**Gepardy Biznesu**”. Wyróżnienie otrzymały za wysoką dynamikę zysków i przychodów.
- Również sama Gmina Zielonki otrzymuje wiele wyróżnień jako gmina sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości, **w 2015 roku znalazła się na 15. miejscu w ogólnopolskim rankingu „Miasta atrakcyjne dla biznesu” magazynu Forbes**, z kolei w 2017 roku w rankingu Zrównoważonego

Rozwoju Politechniki Warszawskiej gmina uzyskała 115. miejsce pod względem istniejących uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości wśród 2478 jednostek terytorialnych przebadanych pod względem ich sytuacji gospodarczej, a także **zajęła 3. miejsce wśród małopolskich gmin wiejskich w klasyfikacji opracowanej przez SGH**, w której zestawiono jednostki terytorialne na podstawie wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI). **Jako jedna z 9 gmin regionu otrzymała „złotą gwiazdę” jako ośrodek dysponujący walorami lokalizacyjnymi.**

- Analiza gospodarcza wykazuje **silną pozycję gospodarczą gminy Zielonki**, co przekłada się również na **niski wskaźnik bezrobocia**, który w 2018 roku w gminie Zielonki był jednym z najniższych w porównaniu do innych gmin KrOF, w gminie zarejestrowanych było 230 osób bezrobotnych. Popyt na pracę zaspokajany jest poprzez zatrudnianie osób spoza gminy, ale także z zagranicy. Na terenie gminy Zielonki w 2019 roku pracowało 643 cudzoziemców.
- W oczach mieszkańców w ostatnich 10 latach na terenie gminy Zielonki **zdecydowanej poprawie uległa ilość punktów handlowych i usługowych (78%) oraz ilość punktów gastronomicznych (67%)**. W przypadku pozostałych warunków do rozwoju gospodarczego zdecydowana większość ankietowanych nie zauważyła zmian. Jedynie co dziesiąty badany uznał, że sytuacja uległa pogorszeniu w zakresie możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy.
- Z przeprowadzonych badań wynika, iż **mieszkańcy gminy Zielonki wspierają lokalne usługi** (np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik), regularnie korzysta z nich 70% mieszkańców gminy. Z kolei z usług zlokalizowanych w stolicy Małopolski korzysta 56% mieszkańców gminy. Odpowiedzi mieszkańców, którzy korzystają z danych usług tylko w jednym miejscu wskazują, że usługi w gminie Zielonki są konkurencyjne w stosunku do tych oferowanych przez miasto Kraków, bowiem 38,1% ankietowanych przyznało, że z usług korzysta tylko w gminie Zielonki, natomiast z usług tylko w Krakowie korzystało 24,3% ankietowanych.

Aktywność	w gminie Zielonki	w Krakowie	w innej gminie
Pracuję;	21,8%	66,4%	11,1%
Robię zakupy;	76,9%	72,4%	7,8%
Korzystam z dostępnych usług (np. fryzjer, kosmetyczka, mechanik);	70,2%	56,2%	6,4%
Uczęszczam na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, śpiew, fitness);	28,5%	43,8%	4,8%
Moje dzieci uczęszczają na zajęcia edukacyjne - artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, śpiew, piłka nożna);	34,8%	38,2%	5,0%
Korzystam z oferty kulturalnej;	33,1%	74,6%	7,0%
Korzystam z oferty rekreacyjno-sportowej;	53,7%	52,7%	8,9%
Odwiedzam znajomych / rodzinę;	59,2%	72,5%	42,5%

Tabela 1. Aktywności podejmowane przez mieszkańców w gminie Zielonki, w Krakowie bądź w innej gminie, Źródło: opracowanie własne, N=785

- Jak pokazują badania ankietowe, aż **77,5% mieszkańców pracuje poza gminą Zielonki** i codziennie przemieszcza się do pracy.
- Wśród propozycji mieszkańców dotyczących działań, które gmina Zielonki powinna podjąć w przyszłości pojawiły się m.in. rozwój gospodarczy (dofinansowanie dla nowych firm, stworzenie strefy aktywności gospodarczej, pozyskiwanie inwestorów przez gminę).

Rolnictwo

— Rolnictwo w gminie Zielonki przestało być jednym z priorytetowych strategicznych kierunków rozwoju gminy. Obecnie kluczowe pod względem rozwoju gospodarczego i odpowiedzi na potrzeby mieszkańców wydaje się być ukierunkowanie na branżę z zakresu usług i handlu czy edukacji i kultury.

— Gmina Zielonki posiada stosunkowo **dobre warunki przyrodnicze** - ok. 85% gleb posiada II lub III klasę bonitacyjną. Są to głównie gleby brunatne wykształcone na podłożu

lessopodobnym, które sprzyjają szczególnie uprawom sadowniczym i ogrodniczym.

— Udział gruntów rolnych w powierzchni gminy Zielonki w 2020 roku kształtował się na poziomie ok. 83%. W strukturze gruntów rolnych największy udział mają grunty orne (77,1%), a o wiele mniejszą, ale również wyróżniającą się powierzchnię zajmują także sady i grunty orne zabudowane.

— **Produkcja rolnicza w gminie Zielonki zasadniczo oparta jest na produkcji roślinnej.** Do najczęściej uprawianych roślin należą zboża (w tym kukurydza), ziemniaki, warzywa gruntowe, drzewa owocowe oraz krzewy i rośliny ozdobne. Znajdują się tutaj też szkółki drzew i krzewów oraz roślin ozdobnych.

— Na terenie gminy występują **dwie główne bariery ograniczające możliwości rozwoju rolnictwa: małe powierzchnie rolnicze** (rozdrobienie gospodarstw rolnych) oraz **sąsiedztwo Krakowa** (osoby napływające do gminy Zielonki z Krakowa w zdecydowanej większości nie są zainteresowane pracą w rolnictwie), dodatkowo problemami są też brak większej współpracy między rolnikami czy wydłużenie łańcucha dostaw (brak miejsc bezpośredniej sprzedaży plonów w gminie). Pewne utrudnienia w możliwościach rozwoju rolnictwa może powodować zróżnicowane ukształtowanie terenu (głównie w północnej części gminy).

— W gminie Zielonki **występuje bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych** - średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w Zielonkach wynosi jedynie 1,24 ha. Przekłada się to na **niską towarowość rolnictwa**, a tym samym jego niską opłacalność. Coraz więcej mieszkańców gminy odchodzi od uprawy rolniczej na rzecz zatrudnienia w sektorze usług, sprzedając lub trzymając posiadane tereny jako kapitał inwestycyjny.

— Na terenie gminy Zielonki działa: Stacja Doświadczalna Katedry Sadownictwa i Pszczelnictwa Wydziału Biotechnologii i Ogrodnictwa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Winnica Garlicki Lamus oraz Polski Instytut Truskawki.

Zdjęcie 8. Rolnictwo w gminie Zielonki, Źródło: UG Zielonki

CZĘŚĆ PRZESTRZENNA

Ogólna charakterystyka geograficzno-środowiskowa gminy

- Gmina Zielonki w większości **położona jest w mezoregionie Wyżyna Olkuska** wchodzącym w skład Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Niewielki teren w południowo-wschodniej części gminy w okolicy Dziekanowic leży w obrębie mezoregionu Płaskowyż Proszowicki, należącym do makroregionu Niecka Nidziańska.
- Teren gminy jest lekko pofalowany, poroźcinany dolinami rzek i opadający w kierunku południowym. **Zbocza dolin są strome, z licznymi odślonięciami wapiennymi (w postaci skałek lub grup skalnych), co z jednej strony zapewnia walory turystyczne, a z drugiej utrudnia rozwój zabudowy.** Wysokości bezwzględne wahają się od 215 m n.p.m. w Witkowicach do ok. 400 m n.p.m. w Grębunicach.
- Gmina Zielonki znajduje się w **zlewni Prądnika i Dłubni**, które są lewobrzeżnymi dopływami Wisły. W roku 2017 r. **stan obu rzek został oceniony jako zły**, przy czym na taką ocenę wpływ miały zwłaszcza złe wyniki elementów biologicznych – zaklasyfikowane do 4 i 5 klasy (najniższych) oraz stan chemiczny określany jako poniżej dobrego ze względu na podwyższoną obecność benzo(a)pirenu.
- W gminie Zielonki stwierdzono występowanie obszarów szczególnie zagrożonych powodzią (10%) od cieków wodnych Dłubnia, Prądnik oraz Sudół Dominikański, a także średnie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi (1%) na ciekach wodnych: Prądnik, Dłubnia, Bibiczanka, Sudół Dominikański, Korzkiewka oraz Garliczka.
- Dość duże ryzyko powodziowe jest także związane z występowaniem gwałtownych i intensywnych ulew oraz długotrwałych opadów. Do działań podejmowanych przez gminę Zielonki w celu minimalizacji skutków powodzi należą m.in. **zakup i montaż** (wspólnie z gminą Michałowice) **4 wodowskazów, które zostały zamontowane powyżej gminy na rzekach Prądnik i Dłubnia oraz działania modernizacyjne i rozbudowa systemu rowów przydrożnych i kanalizacji deszczowych.**
- Charakterystyczne walory krajobrazowe gminy wynikające z jej ukształtowania terenu spowodowały, że stosunkowo duża jej część, bo **blisko 41% znajduje się pod ochroną.** W głównej

Zdjęcie 10. Zabudowa mieszkaniowa w Zielonkach,
Źródło: UG Zielonki

Zdjęcie 10. Panorama Owczar, Źródło: UG Zielonki

mierze jest to obszar położony w środkowej części gminy, który obejmuje **Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie**. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmuje **Dłubniański Park Krajobrazowy**, który obejmuje dolinę rzeki Dłubnia we wschodniej części gminy. Ponadto północna część gminy znajduje się w otulinie Ojcowskiego Parku Narodowego. Pozostałe formy ochrony przyrody na terenie gminy Zielonki to: 16 pomników przyrody oraz stanowisko dokumentacyjne „Stary kamieniołom” w Trojanowicach.

- Gminę Zielonki cechuje **się niskim poziomem zalesienia** – jedynie ok. 1% powierzchni gminy zajmują lasy. Niewielkie obszary leśne znajdują się w kilku sołectwach m.in. Bibice, Bosutów-Boleń, Owczary czy Zielonki, natomiast w większości są one własnością prywatną. Jedynie kompleks leśny w Korzkwi pozostaje pod opieką Nadleśnictwa Miechów. Niski udział lasów w powierzchni gminy podkreśla jej mieszkaniowy charakter.
- **Krajobraz i przyroda w gminie Zielonki**, a także wynikające z nich **cisza są głównymi atutami gminy według mieszkańców**.

„Dostęp do pięknych terenów, pól, łąk i terenów rekreacyjnych”; „Krajobraz, spokój, ludzie”; „Ładna okolica i atrakcje m.in turystyczne w niedalekiej odległości”; „Piękna przyroda, ciekawa okolica, spokój – jest gdzie odpocząć po pracy”; „Położenie blisko miasta, dużo zielonych obszarów do wypoczynku, sąsiedztwo Parku Ojcowskiego”.

- Wypowiedzi mieszkańców w ankiecie

- Ankietowani zwracali także uwagę, że **obecnie prowadzone inwestycje deweloperskie niekorzystnie oddziałują na środowisko** (zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej).

Atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy

- Na potencjał turystyczny gminy Zielonki wpływa jej położenie na obszarze atrakcyjnej przyrodniczo Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz bezpośrednie sąsiedztwo z dużym ośrodkiem turystyczno-kulturalnym jakim jest Kraków.
- Do najważniejszych walorów turystycznych gminy Zielonki można **zaliczyć dolinki podkrakowskie, które wyróżniają się pod kątem ukształtowania terenu** (odstąpienia skał wapiennych, wąwozy o zróżnicowanym przebiegu), jak również **różnorodności przyrodniczej** (łągi olszowe, lasy bukowe). Są to: Dolina Bibiczanki, Dolina Garliczki, Dolina Korzkiewki oraz największa Dolina Prądnika.

Zdjęcie 11. Rajd rowerowy w gminie Zielonki,
Źródło: UG Zielonki

Rekreację na terenie gminy ułatwiają oznakowane szlaki rowerowe i piesze. **Łącznie przez gminę prowadzi ponad 90 km szlaków rowerowych** (szlaki: czerwony, niebieski, zielony, czarny i żółty), które wyposażone są w infrastrukturę turystyczną tj. tablice informacyjne czy punkty wypoczynkowe m.in. w Zielonkach, Węgrzicach, Pękowicach, Brzozówce, Bosutowie, Dziekanowicach czy Grębynicach. W ostatnich kilku latach powstał pieszy szlak Wyspiańskiego, quest „Z Eleonorą Wodzicką spacer po Korzkwi”, quest rowerowy „Wyprawa

na Puchery po gminie Zielonki” oraz ścieżka edukacyjno-historyczna „Zjednoczeni w Niepodległej”.

- Przez gminę przebiega kilka szlaków pieszych, które są również dostępne dla rowerzystów: **Szlak Orlich Gniazd, Szlak Twierdzy Kraków, Drogi Św. Jakuba, Niebieski Kluczwydy**.
- Gmina Zielonki posiada **atrakcyjne walory kulturowe**. Na jej terenie znajduje się wiele zabytkowych obiektów m.in. kościoły parafialne w Korzkwi i Zielonkach, średniowieczny zamek w Korzkwi, zespoły dworsko-parkowe w Boleniu i Garlicy Murowanej, zespół pałacowo-parkowy w Owczarach, a także domy drewniane i murowane, młyny, kapliczki przydrożne, fortyfikacje należące do zewnętrznego III pierścienia Twierdzy Kraków (w Zielonkach, Węgrzicach, Bibicach i Pękowicach) oraz stanowiska archeologiczne (m.in. osada i cmentarzysko neolityczne w Batowicach czy cmentarzysko kultury ceramiki sznurowej w Bosutowie).
- Gmina Zielonki charakteryzuje się także **unikatowym niematerialnym dziedzictwem kulturowym**. Są to tzw. **wielkanocne „Pucheroki”** oraz **bożonarodzeniowe „Herody”**.

Zdjęcie 12. atrakcje turystyczne w gminie Zielonki, Źródło: <https://www.roweremprzezzielonki.pl/przewodnik>

- Turystyka na terenie gminy Zielonki to głównie **jednodniowa turystyka**, gmina bowiem charakteryzuje się raczej słabo rozwiniętą infrastrukturą turystyczną obejmującą miejsca noclegowe oraz zaplecze gastronomiczne. W 2018 roku w gminie na 1 km² przypadały 4 miejsca noclegowe oraz 4 obiekty gastronomiczne na 1000 mieszkańców.

Powietrze

- W 2018 r. gmina Zielonki znajdowała się w **obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5} dla fazy II** (tj. wyższych od 20 µg/m³) oraz przekroczeń benzo(a)pirenu. Z kolei przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀ koncentrowały się w zachodniej części Zielonek.
- W przypadku pyłu PM₁₀ wartość średnia dla stężenia rocznego nie przekroczyła poziomu dopuszczalnego, ale już liczba dni, w których przekroczone były dopuszczalne stężenia średniodobowe znacząco wykraczały ponad normę.
- **Najwyższe stężenia w ciągu roku przypadały na okres jesienno-zimowy** (co pokrywa się z okresem grzewczym), a miesiącami, w których było najwięcej dni przekroczeń norm dobowych były **lutym i grudniem**. Uśrednione pomiary dla gminy Zielonki z czujników Airly ukazują, że zarówno w 2018, jak i 2019 r. w tym właśnie okresie odnotowywano wysokie średnie miesięczne

stężenia pyłów PM 2.5 oraz PM 10, a także przekroczenia normy 24-godzinnej. W obu przypadkach zachodziła zależność pomiędzy ilością pyłów a temperaturą.

- **Samy mieszkańcy (75%) uznali, że jednym z najważniejszych problemów w gminie jest zanieczyszczenie powietrza z ogrzewania budynków.**

„Konieczna jest lepsza edukacja mieszkańców o jakości powietrza”, „W dalszym ciągu jest palone węglem i śmieciami”;

- Wypowiedzi mieszkańców w ankiecie

- **Gmina Zielonki rozpoczęła wymianę kotłów w 2017 r., od tego czasu liczba wymienionych pieców węglowych z roku na rok wzrasta – w 2019 r. zlikwidowano ich blisko 200 sztuk, a w 2020 - 108 sztuk i tym samym stan wszystkich wymienionych urządzeń za lata 2017-2020 wynosi już 510 sztuk.** Wymiany były głównie dokonywane w ramach projektu „Ograniczenie niskiej emisji w gminie Zielonki” realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego. Dzięki temu rok 2019 i 2020 charakteryzował się mniejszym zanieczyszczeniem niż w analogicznym okresie roku 2018. Do stopniowej poprawy powietrza na terenie gminy przyczyniły się m.in. zmiany w sposobie ogrzewania domów i wymiana urządzeń grzewczych.
- W latach 2014-2018 gmina Zielonki wyróżniała się na tle powiatu, KrOF-u i województwa pod względem liczby przeprowadzonych kontroli w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych: w 2016 r. zajmując 6. pozycję w województwie, w 2017 r. – 17, a w 2018 r. – 21. Każdego roku w gminie Zielonki realizowano ponad 100 takich kontroli (w 2020 r. - 122). W zimie 2020/2021 rozpoczęły się kontrole z wykorzystaniem dronów.
- W gminie Zielonki obserwuje się wzrost świadomości społecznej na temat ochrony powietrza, czego przejawem są działania lokalnych stowarzyszeń realizujących projekty ekologiczne i edukacyjne (m.in. Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Zielonki) czy grup prowadzących działania informacyjno-uświadamiające na temat jakości powietrza w gminie, np. Alarm Smogowy – Zielonki, Fundacja Smogowe.info.
- Biorąc pod uwagę zły stan powietrza na terenie gminy ankietowani uznali, że **najważniejszym zadaniem do realizacji na najbliższe lata**, nie tylko dla władz gminy, ale też dla samych mieszkańców jest **poprawa ochrony powietrza**, w tym **stawianie na ekologiczne rozwiązania oraz świadome dbanie o środowisko przyrodnicze, w tym o czyste powietrze.**

Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna

— W gminie Zielonki można zauważyć stały wzrost liczby budynków mieszkalnych z ukierunkowaniem na zabudowę jednorodzinną (w 2018 r. w gminie było 6756 budynków mieszkalnych, co w stosunku do roku 2014 oznacza przyrost o 13,3%). Tak duża aktywność budowlana pozwala stwierdzić, że gmina Zielonki, tak jak inne podkrakowskie gminy, charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością osiedleńczą. Potwierdzeniem są otrzymane przez gminę certyfikaty (Certyfikat „Miejsce Przyjazne Maluchom”), wyróżnienia (Małopolska Wieś w Sieci), nagrody oraz pozycje zajmowane w różnego rodzaju prestiżowych rankingach (np. Rankingu Samorządów Małopolski).

Zdjęcie 13. Zabudowa mieszkaniowa w miejscowości Węgrzce, Źródło: UG Zielonki

— **Intensywna zabudowa szeregowa, też wielolokalowa i w efekcie – chaos przestrzenny i estetyczny oraz zatracanie dotychczasowego charakteru wiejskiej zabudowy było jednym z problemów zgłaszanych przez mieszkańców w badaniach ankietowych.** W tym kontekście wspomniano także o zabudowywaniu terenów zielonych, rekreacyjnych oraz niewystarczającym zapleczu infrastrukturalnym dla nowych inwestycji budowlanych.

— Odsetek budynków posiadających dostęp do instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Zielonki kształtuje się na dobrym poziomie wyposażenia w infrastrukturę komunalną – z **sieci wodociągowej korzystało w 2019 roku 98% mieszkańców, a z kanalizacyjnej – 85%.**

— Gmina **od 2008 roku realizuje duże projekty infrastrukturalne współfinansowane ze środków Funduszu Spójności**, w ramach których systematycznie rozbudowuje i modernizuje urządzenia wodno-kanalizacyjne. Projekty te są elementem wieloletniej polityki gminy Zielonki w zakresie

Zdjęcie 14. Nowa zabudowa mieszkaniowa w miejscowości Węgrzce, Źródło: UG Zielonki

rozbudowy niezbędnej infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej, celem poprawy warunków życia mieszkańców, środowiska naturalnego oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Ciągła rozbudowa i przyłączanie kolejnych gospodarstw do sieci, jak również zakup przez gminę sieci wybudowanych przez prywatnych inwestorów, to główne działania prowadzące do pełnego skanalizowania i zwodociągowania gminy. Zarządzaniem i rozwojem wybudowanego majątku oraz zaopatrzeniem mieszkańców w wodę i odbiorem ścieków sanitarnych zajmuje

się gminne Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Węgrzcach.

- Na uwagę zasługują także działania gminy w zakresie **połączenia z krakowskim systemem kanalizacyjnym umożliwiającym przesyłanie 100% ścieków do oczyszczalni ścieków w Krakowie** oraz działania na rzecz poprawy jakości powietrza m.in. wymiana ogrzewania mieszkań na gazowe.
- W związku z intensywną rozbudową mieszkaniową na terenie gminy Zielonki pojawił się **problem z odprowadzaniem wód opadowych**. Gmina przy współpracy z właścicielami działek oraz prywatnymi inwestorami w ostatnich latach prowadzi działania poprawiające system odwodnienia. Do przykładów należą m.in. **przebudowa i regulacja odpływu wód opadowych ze stawu w Brzozówce czy renowacje i wzmocnienia rowów przydrożnych** w Dziekanowicach, Bosutowie i Garliczce, a także program mikroretencji „**Jestem eko! Łapię deszcz**” promujący wykorzystanie naziemnych zbiorników do retencji wody opadowej i jej zatrzymania u źródła.
- Jednym z problemów wymienianych przez mieszkańców jest **zaopatrzenie w wodę**. Słabe ciśnienie wody w sieci oraz przerwy w dostawie wody wskazane były jako problem przez względnie niski odsetek mieszkańców całej gminy (odpowiednio 22,8% oraz 8,7%). Należy natomiast zauważyć, że **problemy te dostrzegała połowa badanych mieszkańców sołectwa Wola Zachariaszowska** (odpowiednio 56,3% i 46,9%). Dodatkowo słabe ciśnienie wody zauważa także około 1/3 mieszkańców sołectw Owczary (35,7%), Węgrzce (35,6%), Bibice (34,4%), Grębyńce (30,0%), Garlica Duchowna (28,6%) oraz Garliczka (28,6%). Z kolei przerwy w dostawie wody dotyczą także 17,9% mieszkańców Pękowic, 16% Bibic, 10,7% Owczar oraz 10% Grębyńce. Przerwy w dostawie wody oraz słabe ciśnienie są skutkiem powszechnych ostatnio w kraju problemów z zaspokojeniem wysokiego zapotrzebowania na wodę w okresie suchej upalnej wiosny czy lata. Ponadto, spadki ciśnienia to efekt aktywnych prac konserwacyjnych oraz prac deweloperskich (wyłączenia wody na czas podłączenia nowych domów).
- W gminie Zielonki wg danych za 2017 rok **dostęp do szybkiego Internetu stacjonarnego posiadało prawie 33% budynków mieszkalnych** (wg danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej). Najlepiej sytuacja wyglądała w Garlicy Duchownej (ponad 60%) oraz Zielonkach, Boleniu i Woli Zachariaszowskiej - ponad 50%. W 4 miejscowościach (Korzkiew, Dziekanowice, Januszowice, Pękowice) dostęp do szybkiego łącza internetowego posiadało mniej niż 10% budynków mieszkalnych, przy czym w Korzkwi nie było ani jednego budynku mieszkalnego z dostępem do szybkiego Internetu.
- Na terenie gminy Zielonki **funkcjonują 2 PSZOK-i: w Zielonkach i Węgrzcach**. Przyjmują one komunalne odpady segregowane tj. papier, szkło, metal, tworzywa sztuczne, bioodpady, jak również odpady wielkogabarytowe (m.in. meble), zużyte opony, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny oraz odpady budowlane. Dodatkowo w budynkach użyteczności publicznej m.in. Urzędzie Gminy można oddawać zużyte baterie, a w ośrodkach zdrowia w Węgrzcach, Brzozówce i Batowicach oraz aptece w Boleniu można oddawać przeterminowane leki.
- W gminie Zielonki występuje problem dzikich wysypisk śmieci, który w szczególności widoczny jest na granicy gminy z Krakowem. Wiąże się on głównie z dużą ilością odpadów budowlanych przemieszanych z odpadami bytowymi, które są w znacznej części nieprawidłowo utylizowane przez firmy budowlane.
- Mieszkańcy w badaniach ankietowych mieli okazję ocenić sytuację w zakresie dostępności Internetu, organizacji wywozu poszczególnych typów odpadów oraz dostępności Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). **Zdecydowanie największe zmiany na plus zaobserwowano w przypadku dostępności Internetu** – 66% mieszkańców mówi o poprawie tego aspektu. Większość mieszkańców (ponad 50%) uważa, że sytuacja uległa poprawie także w pozostałych kategoriach. Jedynie w przypadku wywozu śmieci wielkogabarytowych poprawę dostrzega nieco mniej mieszkańców (46%). W kwestii infrastruktury komunalnej pojawiły się także głosy mówiące o jej pogorszeniu w ostatnich latach. Były to głosy mniejszościowe, jednak warto odnotować, że **najwięcej mieszkańców**

niezadowolonych było z organizacji zbiórki i wywozu odpadów zielonych (16%) oraz śmieci segregowanych (15%).

- Mieszkańcy proponując przyszłe kierunki rozwoju infrastruktury komunalnej rekomendowali następujące działania: **budowę zbiornika retencyjnego, regulację i sprzątanie rzek oraz poprawę w dostawach wody.**

Mobilność- infrastruktura transportowa i komunikacja publiczna

- **Gminę Zielonki przecinają drogi o znaczeniu krajowym:** droga krajowa nr 7 łącząca Gdańsk z przejściem granicznym w Chyżnem oraz droga wojewódzka nr 794 Kraków-Koniecpol. Przez gminę przebiega także 8 dróg powiatowych: DP2133K (Januszowice-Cianowice), DP2144K (Iwanowice Włociańskie-Brzozówka), DP2151K (Zielonki-Wilczkowice), DP2153K (po granicy, Michałowice Komora-Górna Wieś), DP2156K (Węgrzce-Batowice), DP2158K (Węgrzce-Kraków Tonie), DP2193K (Zielonki-Kraków Witkowice), DP2293K (Batowice-Prusy). Sieć dróg uzupełniają drogi gminne o łącznej długości 176 km.
- Głównym problemem transportowym na terenie gminy jest duży ruch samochodowy, powodujący korki w godzinach szczytu. Rozwiązaniem tego problemu mogą być nowo powstające inwestycje drogowe – **budowa obwodnicy Krakowa (odcinek północny) oraz budowa zachodniej obwodnicy Zielonek**, a także inwestycje realizowane w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Zielonki na terenie Krakowa tj. m.in. przebudowa Alei 29 Listopada, ul. Opolskiej, budowa wiaduktu nad torami w Batowicach. Inwestycje wyprowadzą część ruchu samochodowego z centrum gminy, przez które przejeżdża średnio kilkanaście tysięcy pojazdów dziennie i ułatwią dojazd do Krakowa oraz powrót do miejsca zamieszkania.
- Gmina Zielonki systematycznie realizuje inwestycje drogowe obejmujące m.in. remonty nawierzchni czy przebudowy i rozbudowy dróg i chodników. W latach 2014-2018 ze środków gminy wykonano na drogach 26 km nowych nawierzchni asfaltowych, 6km nawierzchni z destruktu asfaltowego oraz 5,5 km chodników m.in. w Owczarach, Zielonkach, Trojanowicach i Bibicach.
- W ostatnich latach udało się **zapewnić bezpłatne przejazdy transportem autobusowym dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych w roku szkolnym, poprowadzić trasę linii 297 przez centrum Dziekanowic oraz uruchomić linie nocne.** Ponadto gmina Zielonki zrealizowała działania mające na celu poprawę jakości infrastruktury komunikacji zbiorowej tj. przebudowała pętlę w Pękowicach czy wykonała zabudowę wiat przystankowych.

Zdjęcie 15. Pętla autobusowa w Pękowicach,
Źródło: UG Zielonki

- Wśród najczęściej wskazywanych problemów występujących na terenie gminy Zielonki, jakie zgłaszali mieszkańcy w ankiecie dominowały kwestie związane m.in. z komunikacją i poruszaniem się po gminie. Przy czym największy odsetek wskazań otrzymał problem związany ze **zbyt długim czasem dojazdu do pracy i szkoły, powodowanym przez korki**. Jest to problem dla 83,3% ankietowanych. Mieszkańcy gminy Zielonki uważają również, że problemem jest **brak możliwości pozostawienia samochodu przy południowej granicy gminy (68,9%)**, a także brak szybkiej komunikacji publicznej z Krakowem (brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem – 60,8%). Mniej niż połowa badanych wskazywała, że problemem na terenie gminy jest niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej z Krakowem (44,2%) oraz brak parkingów na terenie gminy (42,4%). Znacznie mniejszym problemem dla mieszkańców wydaje się być stan techniczny i wyposażenie elementów infrastruktury drogowej. Jedynie 37,1% osób uznało, że problemem jest zły stan techniczny dróg, a chodników - 20,5%.

Zdjęcie 17. Chodnik przy drodze 794, Źródło: UG Zielonki

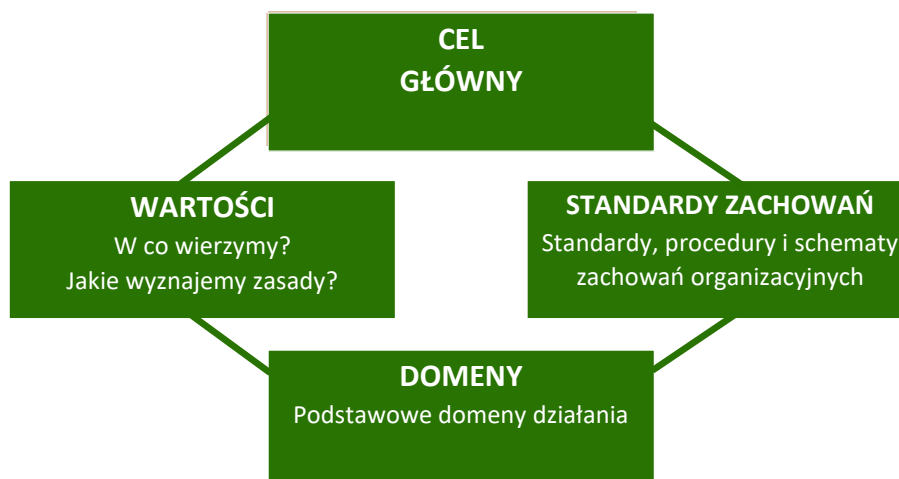
Zdjęcie 17. Ciąg pieszo-rowerowy Bibice-Wola Zachariaszowska.
Źródło: UG Zielonki

3. MISJA ROZWOJU GMINY

Myślenie o rozwoju gminy podobnie jak strategiczne myślenie o rozwoju innych dziedzin życia gospodarczego i społecznego wymaga odpowiedzi sobie na kluczowe pytania:

- Co jest naszą aspiracją rozwojową? Do czego dążymy? Co jest naszym głównym celem?
- Jakie są obszary, w których chcemy skoncentrować swoje wysiłki?
- W oparciu o jakie wartości działamy?
- Jakie standardy prowadzenia polityki rozwoju są dla nas istotne?

Pytania te odnoszą się w równym stopniu do firm, instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych zastanawiających się nad swoim rozwojem, a odpowiedź na nie określa się najogólniej jako opis Misji lub precyzyjniej – poczucie Misji (ang. sens of mission). **Zgodnie z takim sensem przedyskutowana** została misja rozwoju gminy Zielonki, która zgodnie z wykorzystanym w procesie strategicznym modelem Ashridge złożona jest z czterech elementów:

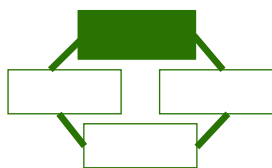

Wskazane cztery elementy (cel główny, domeny, standardy zachowań i wartości) czytane łącznie stanowią zapis misji według modelu Ashridge – opracowanej przez brytyjskie Ashridge Strategic Center⁸. Opracowana zgodnie z tym modelem misja rozwoju gminy Zielonki pozwala na precyzyjne wskazanie kluczowych obszarów strategicznych i kierunków rozwoju, a dodatkowo stanowi ważny czynnik integracyjny i motywacyjny dla mieszkańców gminy oraz podmiotów włączonych w realizację działań strategicznych.

Misja rozwoju, choć złożona z czterech elementów, powinna być postrzegana jako integralna całość. Poszczególne jej elementy należy rozpatrywać jako części swego rodzaju układanki, które dopiero po złożeniu tworzą trzon „Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030” i stanowią punkt odniesienia oraz weryfikacji dla wszystkich ujętych w niniejszym dokumencie zamierzeń. Główny cel wyznacza zasadniczy kierunek dążeń, domeny – wskazują obszary koncentracji wysiłków, podczas gdy wartości i standardy zachowań towarzyszą procesowi wyboru i realizacji zadań wpisujących się w określone w celu i strategii główne kierunki rozwoju.

Zapis czteroelementowej Misji rozwoju gminy Zielonki przedstawiono poniżej.

⁸ www.ashridge.org.uk

Cel główny

Gmina Zielonki to Zielone Przedmieście Krakowa - miejsce przyjazne do życia, w którym ludzie chcą mieszkać, pracować i wypoczywać.

Gmina Zielonki to **gmina świadoma swojej wartości i tradycji z mocną marką własną** wynikającą z integracji walorów i atutów jej miejscowości. To niepowtarzalne miejsce, z którego mieszkańcy mogą być dumni. Ta unikatowość gminy wynika z połączenia tradycji (Pucheroki, Herody i in.) z nowoczesnością - wyprzedzamy trendy, stawiamy na nowe pomysły i rozwiązania (np. zielona energia).

Mieszkańcy na terenie gminy **mają możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego** poprzez dostęp do terenów rekreacyjno-sportowych oraz do wysokiej jakości usług kulturalnych, a także możliwość uczestniczenia w kulturze. Działające tu mikrobiznesy pozwalają mieszkańcom załatwić swoje sprawunki na miejscu. Edukacja utrzymuje się na najwyższym poziomie, ze względu na posiadaną nowoczesną bazę, ale także wysoki poziom nauczania i opieki. Mieszkańcy mają możliwość rozwoju osobistego (samorealizacji), w zależności od potrzeb. W gminie Zielonki jest zapewniona dobra opieka zdrowotna i zagwarantowane bezpieczeństwo mieszkańców.

Gmina Zielonki to **przyjazne, zielone miejsce**, w którym mamy czyste środowisko naturalne i dbających o zdrowie mieszkańców. Wspieramy ekologiczne postawy mieszkańców oraz stawiamy na ekologiczne rozwiązania techniczne/infrastrukturalne. Dbamy o jakość powietrza, wód i gleb oraz tereny zielone. Chcemy, aby gmina Zielonki była jak najbardziej zielona - sadzimy drzewa (zarówno prywatni właściciele działek jak i samorząd). Gmina rozwija tereny rekreacyjne i sportowe. Promujemy proekologiczne nastawienia związane z wykorzystywaniem wody opadowej, dbanie o zieleń publiczną. Propagujemy zdrowy styl życia (zdrowe odżywianie, ruch/rekreację, dobre relacje sąsiedzkie), kształtujemy zdrowe nawyki.

Gmina Zielonki **promuje lokalną drobną przedsiębiorczość i tworzy warunki do jej rozwoju**. Gmina tworzy przestrzeń, gdzie mogą lokalizować się przedsięwzięcia gospodarcze – pasaż biznesu, teren zlokalizowany wzdłuż Północnej Obwodnicy Krakowa oraz wspiera inicjatywy, które mają na celu rozwijać miejsca dystrybucji lokalnych dóbr i usług np. targi pietruszkowe, punkty usługowe (możliwość produkcji i konsumpcji dóbr i usług na miejscu). Gmina Zielonki wspiera także działania zmierzające do ograniczania odpadów i ponownego używania zasobów oraz ich wymiany pomiędzy mieszkańcami (np. wymiany wśród mieszkańców, lokalne wyprzedaże garażowe).

Cała gmina Zielonki rozwija się dynamicznie, w sposób zróżnicowany ze względu na charakter poszczególnych miejscowości, ale w zharmonizowaną całość. Mamy **19 sołectw** i każde z nich oferuje coś unikalnego i własnego. Rozwój w każdym z nich ma **własne tempo i własny charakter**.

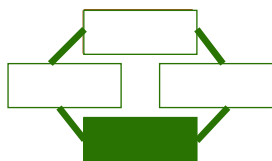
Gmina sprzyja integracji mieszkańców. Rozwijane są programy dla mieszkańców oraz oferowana możliwość współpracy i współdziałania - wspólne spotkania, festyny, pikniki. Tworzona jest przestrzeń dla partycypacji społecznej i samorealizacji lokalnych wspólnot oraz miejsca dla realizacji wspólnych działań dla mieszkańców miejscowości.

Istnieje różnorodna sieć komunikacyjna w obrębie gminy i z Krakowem. Na terenie gminy posiadamy dobrą, wydolną **komunikację z Krakowem**. Transport jest zintegrowany / zachęcamy

mieszkańców do korzystania z różnych form transportu: ograniczenie korzystania z samochodu na rzecz komunikacji zbiorowej, roweru, kolei. Kładziemy nacisk na bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów. Priorytetem dla gminy jest zrównoważony rozwój polityki transportowej (ciągi piesze, P&R, polityka parkingowa, ścieżki rowerowe).

Jesteśmy liderem w powiecie krakowskim, sąsiadujemy z Krakowem, z którym łączy nas wiele (praca w Krakowie, edukacja, kultura, wspólne inwestycje, gospodarka komunalna), ale pozostajemy autonomiczni. Jesteśmy otwarci na współpracę z innymi gminami, w tym z gminami metropolii, z którymi kreujemy wspólne inicjatywy i podejmujemy ważne strategiczne przedsięwzięcia.

Domeny rozwoju

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Zielonki wyznaczono 4 główne domeny rozwoju:

DOMENA 1.

Przyjazne środowisko do życia

Kwestiami kluczowymi, które porusza domena 1 są:

- Życie w poszanowaniu środowiska naturalnego gminy. Upowszechnianie postaw proekologicznych. Dbanie o:
 - czyste **powietrze**,
 - czystą glebę,
 - czystą i dostępną **wodę** (retencja, oszczędne gospodarowanie i zaopatrzenie w wodę, profilaktyka przeciwpowodziowa).
- Stawianie na **wykorzystanie energii naturalnej** (odnawialne źródła energii).
- **Tworzenie nowych terenów zielonych** - miejsc do wypoczynku i rekreacji, które będą tworzyć „płuca gminy” (m.in.: zachowanie zwartych obszarów zielonych; północ gminy: większe obszary zielone; południe: szereg parków / parków kieszonkowych wpisanych na stałe w założenia urbanistyczne terenu oraz rezerwa na zwarty, większy teren zieleni parkowej).
- Dążenie do zachowania miejsc dzikiej przyrody oraz tworzenie miejsc do rekreacji w symbiozie z przyrodą.
- Nowe nasadzenia zieleni w miejscach publicznych oraz na zachęcanie mieszkańców do nasadzeń na prywatnych posesjach.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — Stabilna kondycja finansowa, relatywnie niski stopień zadłużenia gminy, zasoby finansowe pozwalające na perspektywiczne planowanie działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych i środowiska. — Systematyczna realizacja projektów służących poprawie jakości środowiska na terenie gminy, w tym współfinansowanych ze środków zewnętrznych, m.in. wymiana pieców, instalacja OZE, infrastruktura wodno-kanalizacyjna (wysoki stopień objęcia kanalizacją - 85%, likwidacja szamb), rozbudowa przyłączy gazowych (5799 szt.), trasy rowerowe i in. oraz w jej bezpośrednim sąsiedztwie (miasto Kraków). — Realizowanie polityki pozyskiwania, tworzenia i zagospodarowywania terenów zielonych i rekreacyjnych (m.in. place zabaw, siłownie 	<ul style="list-style-type: none"> — Zanieczyszczone powietrze (smog) - w 2018 r. gmina Zielonki znajdowała się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5} dla fazy II (tj. wyższych od 20 µg/m³) oraz przekroczeń benzo(a)pirenu. — Zaśmiecone i zanieczyszczone rzeki – w 2017 roku stan rzek Prądnika i Dłubni został oceniony jako zły, przy czym na taką ocenę wpływ miały zwłaszcza złe wyniki elementów biologicznych – zaklasyfikowane do 4 i 5 klasy (najniższych) oraz stan chemiczny określany jako poniżej dobrego ze względu na podwyższoną obecność benzo(a)pirenu. — Występowanie dzikich wysypisk śmieci. — Niskie zalesienie (1,3%) oraz zbyt mała liczba terenów zielonych – wysoki i stale zwiększający się poziom zurbanizowania i wynikająca z niego duża dysproporcja pomiędzy terenami

<p>zewnątrzne, Park w Zielonkach, skwer „Żabie Doły”).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rosnąca świadomość proekologiczna mieszkańców: aktywność, inicjatywy oddolne (np. Alarm Smogowy, motywowanie/zachęcanie sąsiadów do stosowania ekologicznych rozwiązań); oczekiwanie zmiany zwłaszcza pod kątem poprawy jakości powietrza (oczekiwanie na działania ze strony samorządu/UG, ale też sąsiadów/innych mieszkańców), potencjał finansowy mieszkańców gminy umożliwiający instalację ekologicznych rozwiązań w prywatnych inwestycjach np. OZE (bez dopłat/korzystania z programów dofinansowania). – Położenie i ukształtowanie terenu gminy (41% powierzchni gminy znajduje się pod ochroną) z Parkiem Krajobrazowym Dolinki Krakowskie oraz Dubińskim Parkiem Krajobrazowym. 	<p>zabudowanymi a terenami zielonymi (na niekorzyść tych zielonych).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Występowanie problemów z zasobami wodnymi (np. przerwy w dostawie wody) oraz zagrożeń powodziowych (występowanie lokalnych podtopień oraz niewystarczająca profilaktyka przeciwpowodziowa). – Niechęć do zmian nawyków/przyzwyczajzeń wśród części mieszkańców (m.in. oszczędzanie wody, betonowanie podwórek, spalanie śmieci, sposób ogrzewania domów, zbieranie deszczówki).
---	---

DOMENA 2.

Przestrzeń do mieszkania i rozwoju przedsiębiorczości.

Kwestiami kluczowymi, które porusza domena 2 są:

- Zachowanie **ładu urbanistycznego i krajobrazowego**, m.in.: poszanowania dla ochrony krajobrazu (rezerwa terenów zielonych/niezabudowanych).
- **Zrównoważenie zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zielonych** (w tym propagowanie zabudowy rezydencjalnej).
- **Rozwój przedsiębiorczości** nieuciążliwej dla środowiska naturalnego oraz społeczności lokalnej, dającej źródła dochodów dla mieszkańców i miejsca pracy oraz stabilność i niezależność ekonomiczną gminie Zielonki. Wspieranie **polityki gospodarczej gminy opartej na lokalnym biznesie** (m.in.: sklep, restauracja, fryzjer, kosmetyczka, fitness, zakład naprawy samochodów, usługi pielęgnacji ogrodów, itp.),
- **Stworzenie Pasażu Biznesu**, czyli zagospodarowanie terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Północnej Obwodnicy Krakowa z przeznaczeniem dla biznesu.
- **Przeznaczanie terenów pod różne funkcje**, w tym **tereny inwestycyjne** (dla lokowania aktywności gospodarczej), obszary **przedsiębiorczo - usługowe i transportowe** oraz odpowiednie rozmieszczenie tych funkcji (planowanie przestrzenne),
- Wdrażanie **idei skracania odległości przemieszczania się** mieszkańców (związanych z domem, edukacją, pracą, czasem wolnym) oraz ustalenie **standardów wykorzystania przestrzeni** w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców i użytkowników przestrzeni, szczególnie w zakresie rozmieszczenia podstawowych funkcji (mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej: potencjał terenowy dla lokacji działalności gospodarczej – teren wzdłuż Północnej Obwodnicy Krakowa), w tym zasad tworzenia przestrzeni wielofunkcyjnych.

- Połączenie **planowania przestrzennego m.in. z:**
 - **planowaniem systemu transportu** po terenie gminy i międzygminnego (sieć dróg publicznych, sieć ścieżek rowerowych, sieć transportu zbiorowego, sieć szynowa),
 - **siecią wodociągowo – kanalizacyjną,**
 - systemem **odbioru i zagospodarowania odpadów** komunalnych,
 - dostarczaniem **energii elektrycznej i gazu,**
 - systemem łączności (**Internet**),
 - zagospodarowaniem wód opadowych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — Dostępna infrastruktura techniczna / uzbrojenie terenu w media - poziom nasycenia infrastrukturą techniczną: wodociągi 98%, kanalizacja 85%, sieć internetowa o przepustowości minimum 30Mb/s (32,8% w 2017 roku). — Pokrycie gminy planami miejscowymi - 95,3% oraz ich bieżąca aktualizacja. Jasne przeznaczenie terenów. Dostępność terenów (budownictwo mieszkaniowe i inne funkcje). — Silny potencjał lokalnego rynku odbiorców / konsumentów (skala/ilość, siła nabywczą) – czynnik sprzyjający rozwojowi gospodarczemu gminy. Wg badań ankietowych 77% mieszkańców robi zakupy, a 70% korzysta z usług komercyjnych na terenie gminy. — Bliskość Krakowa – bezpośrednie sąsiedztwo prawie 1 mln metropolii czyni gminę Zielonki wysoce atrakcyjnym terenem inwestycyjnym (zarówno do inwestycji mieszkaniowych, ale także gospodarczych). — Realizacja inwestycji (gminnych i poza gminnych) służących stworzeniu nowego układu komunikacyjnego – Północna Obwodnica Krakowa, zachodnia obwodnica Zielonek – czynniki wspierające rozwój mieszkaniowy i przedsiębiorczy gminy. — Dobrze rozwinięta sieć punktów usługowych na terenie gminy Zielonki – wg 78% ankietowanych ilość punktów handlowych poprawiła się w ostatnich 10 latach. 	<ul style="list-style-type: none"> — Niski odsetek wolnych terenów typowo inwestycyjnych (pod rozwój inwestycji gospodarczych). — Słabo zauważalne działania promujące gminę Zielonki (do wewnątrz i na zewnątrz) jako dobrego miejsca do prowadzenia biznesu. — Postępująca niewydolność sieci drogowej w stosunku do tempa zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy. — Postępujące zagęszczenie zabudowy. — Wysokie koszty utrzymania infrastruktury technicznej oraz potrzeba stałego jej rozwoju stosownie do tempa postępującej urbanizacji gminy. — Obniżenie jakości środowiska naturalnego wynikiem intensywnej urbanizacji gminy.

DOMENA 3.**Dostępność komunikacyjna – skracanie czasu dojazdu do i z Krakowa oraz rozwój sieci powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami na terenie gminy.**

Kwestiami kluczowymi, które porusza domena 3 są:

- **Polityka transportowa gminy** - uwzględnienie zależności pomiędzy rozmieszczeniem (lokalizacją) różnych aktywności mieszkańców, użytkowników i gości gminy, a wielkością generowanych przemieszczeń osób i towarów. Rozbudowa infrastruktury transportowej.
- **Infrastruktura dla ruchu samochodowego:** budowa dwóch obwodnic (Zachodnia Obwodnica Zielonek, Północna Obwodnica Krakowa), modernizacja sieci drogowej, parkingi przesiadkowe przed wjazdem do Krakowa.
- **Integracja środków transportu /zintegrowany transport** - transport efektywny, pozwalający na zmianę środka przemieszczania się. Prowadzenie działań na rzecz nowych połączeń, w tym **zwiększenie dostępności pieszo – rowerowej do aglomeracyjnego transportu zbiorowego** (tzw. *footpaths* – odcinki infrastruktury liniowej dedykowane dla ruchu pieszego, ewentualnie także rowerowego, przebiegające przez tereny publiczne lub prywatne - cel: maksymalne skrócenie czasu dojazdu do celu lub przystanku transportu publicznego).
- Wydajny i bezpieczny **transport rowerowy** wsparty **systemem infrastruktury rowerowej** (ścieżki rowerowe, pasy ruchu dla rowerów w jezdniach, parkingi dla rowerów, priorytety w ruchu, itp.) jako sprawny/szybki, ekonomiczny, ale także ekologiczny sposób przemieszczania się (wpływ na poprawę stanu zdrowia mieszkańców oraz jakość powietrza na terenie gminy),
- **Wspieranie proekologicznych zachowań komunikacyjnych** (wpływanie na świadomość transportową mieszkańców) w celu **osiągnięcia zrównoważonej mobilności** - promocja proekologicznych rozwiązań transportowych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dobra dostępność aglomeracyjnych linii autobusowych Komunikacji Miejskiej w Krakowie (17 linii autobusowych aglomeracyjnych, w tym 2 nocne) oraz obecność przystanku kolei aglomeracyjnej Kraków-Batowice. – Dynamiczny rozwój infrastruktury drogowej (m.in. powstająca Północna Obwodnica Krakowa oraz Zachodnia Obwodnica Zielonek, jak również towarzyszące im drogi serwisowe – postrzegane przez mieszkańców i użytkowników jako atut rozwojowy oraz rozwój i modernizacja dróg lokalnych i krajowych). – Gęsta sieć dróg samochodowych, w tym przebieg drogi krajowej nr 7 oraz wojewódzkiej nr 794. 	<ul style="list-style-type: none"> – Niekompletność infrastruktury i sieci tras rowerowych w ciągu głównych dróg – niskie poczucie bezpieczeństwa rowerzystów. – Brak parkingów i P&R na granicy z Krakowem. – Brak zadaszonych parkingów rowerowych w miejscach użyteczności publicznej. – Ruch tranzytowy do Krakowa przechodzący przez gminę, niska drożność na drogach wjazdowych do Krakowa oraz ograniczone zasoby terenowe pod rozbudowę i tworzenie nowej infrastruktury drogowej. – Przeciążenie ruchem samochodowym przy jednoczesnym deficycie rozwiązań pozwalających na korzystanie z alternatywnych środków transportu – samochód jako dominujący środek transportu, brak linii tramwajowej, buspasów, Park&Ride oraz wypożyczalni rowerów i hulajnog.

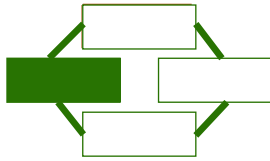
DOMENA 4.**Wysokiej jakości pakiet usług publicznych.**

Kwestiami kluczowymi, które porusza domena 4 są:

- Zapewnienie **dostępności** do **usług** wspierających komfort życia (mieszkańcy korzystają z nich na miejscu, w gminie - w duchu idei skracania odległości przemieszczania się) oraz budowanie wysokiej jakości życia mieszkańców (możliwość „celebrowania życia”), w tym:
 - dbałość o wysoką jakości **edukacji** i dobrą bazę oświatową, zapewnienie opieki nad dziećmi w różnym wieku,
 - wysoka jakość usług **społecznych**,
 - dostęp do usług **zdrowotnych**, w tym usług ochrony zdrowia psychicznego,
 - utrzymywanie bogatej i różnorodnej **oferty czasu wolnego**: oferty rekreacyjno-sportowej (eksponowanie walorów naturalnych gminy - tereny rekreacyjne, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i edukacyjne; eksponowanie walorów kultury materialnej - miejsc historycznych, wartościowych /ciekawych; kreowanie nowej oferty czasu wolnego – m.in. woda i jej wykorzystanie) i oferty kulturalnej.
- **Integracja** mieszkańców, promowanie i wspieranie pomocy sąsiedzkiej.
- Cyfryzacja usług publicznych i wysoka jakość obsługi mieszkańców gminy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — Wysoki poziom nauczania w szkołach podstawowych (wieloletni średni wynik uczniów szkół podstawowych z egzaminu po VIII klasie wyższy od średniej dla województwa oraz najwyższy wśród porównywanych gmin – j. polski – 75%, matematyka – 61%, j. angielski – 77%). — Wyróżniająca się na tle całego kraju polityka oświatowa prowadzona przez gminę, potwierdzona licznymi wyróżnieniami, w tym 5-krotnym wyróżnieniem w Ogólnopolskim programie certyfikacji „Samorządowy Lider Edukacji”. — Nowoczesna baza oświatowa na terenie gminy – nowe lub wyremontowane budynki szkół podstawowych z infrastrukturą sportową (baseny). — Bogata, różnorodna oferta spędzania czasu wolnego (kultura i rekreacja) dla dzieci i młodzieży. — Posiadanie i kultywowanie wyróżniających się symboli lokalnej tożsamości - tradycja Pucheroków, Herodów i inne tradycje ludowe. — Prężnie działające instytucje kultury i rekreacji – Centrum Kultury Promocji i Rekreacji, Biblioteka, kluby sportowe itp. 	<ul style="list-style-type: none"> — Niska dostępność do bezpłatnych specjalistycznych usług medycznych. — Brak nowoczesnego centrum administracyjnego gminy. — Niska jakość większości budynków ośrodków zdrowia na terenie gminy. — Niewystarczające warunki lokalowe gminnych instytucji kultury i rekreacji w stosunku do rosnącego zapotrzebowania na tego typu ofertę. — Niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego (kultura i rekreacja) dla młodzieży i osób dorosłych.

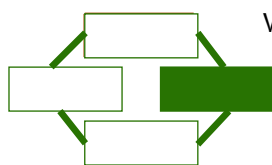
Wartości:

Najważniejszymi wartościami dla mieszkańców gminy Zielonki są:

1. **Kultywowanie lokalnych tradycji i dbałość o dziedzictwo kulturowe w połączeniu z nowoczesnymi formami ich prezentacji.** Gmina Zielonki posiada bogatą historię tradycji i zwyczajów ludowych, jest to jej wyróżnikiem na skalę Polski. Realizacja działań związanych z kultywacją lokalnych zwyczajów np. Pucheroki, Herody, tradycje muzykowania, podkrakowski strój ludowy, wpływa na zachowanie tożsamości mieszkańców gminy Zielonki i jest jej wyróżnikiem od Krakowa oraz okolicznych gmin, a prezentacja ich w nowoczesnych i atrakcyjnych formach sprzyja zaangażowaniu kolejnych pokoleń w ich podtrzymywanie. Należy wspierać inicjatywy lokalne związane z prezentacją lokalnych potencjałów, w tym lokalnych produktów.
2. **Aktywność mieszkańców.** Mieszkańcy gminy Zielonki wykazują się dużą aktywnością, zarówno pod względem społecznym jak i fizycznym. Gmina inwestuje w kapitał społeczny poprzez edukację oraz nagradzanie pracy i inicjatyw oddolnych. Gmina zachęca do dalszej aktywności mieszkańców, wspiera postawy prospołeczne m.in. inicjatywy sąsiedzkie, grupy sąsiedzkie i organizacje pozarządowe.
3. **Wspólnotowość mieszkańców, otwartość, tolerancja i szacunek dla różnorodności.** Mieszkańcy tworzą lokalną społeczność gminy Zielonki i identyfikują się z nią. Choć często związani zawodowo z gminą Kraków, to doceniają gminę Zielonki, w której mieszkają i aktywnie przyczyniają się do jej rozwoju. Społeczność gminy jest otwarta i chętna do wymiany poglądów.
4. **Poszanowanie środowiska naturalnego.** Podejmowanie działań służących poprawie jakości środowiska naturalnego oraz edukacja mieszkańców w zakresie ekologii.
5. **Dobra marka gminy.**

Standardy zachowań:

W gminie Zielonki wskazano następujące standardy zachowań:

1. Wspólnota samorządowa gminy (tj. mieszkańcy, przedstawiciele urzędu gminy i jednostek podległych) prowadzi działania zmierzające do **ograniczania opakowań i pojemników plastikowych**.
2. Nowobudowane/ modernizowane obiekty w gminie projektowane z **wykorzystaniem trendów ekologicznych**, a także koncepcji **projektowania uniwersalnego** i realizowane przy wsparciu środków zewnętrznych (OZE), w miarę uzasadnienia ekonomicznego. Równocześnie gmina prowadzi działania zmierzające do promowania równego dla wszystkich dostępu do usług i zapewnienia pełnego uczestnictwa w życiu społecznym osobom z obniżoną funkcjonalnością poprzez usuwanie istniejących barier i zapobieganie powstawaniu nowych.
3. Gmina prowadzi **dialog z mieszkańcami**. Konsultacje mogą być prowadzone na szczeblu sołectw i całej gminy z uwzględnieniem specyfiki różnych grup interesariuszy poprzez różne formy i techniki konsultacyjne.
4. Gmina kształtując **politykę przestrzenną** preferuje zabudowę o charakterze jednorodnym i rezydencjonalnym. Równocześnie stara się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom samych mieszkańców i ich planom inwestycyjnym – zrównoważony rozwój.
5. **Cyfryzacja i wysoka jakość** obsługi kontrahentów i klientów jednostek administracji publicznej.
6. Gmina prowadzi politykę zmierzającą do **integracji mieszkańców**. Wspieranie i inicjowanie działań integracyjnych wokół akcji kulturalnych/ ekologicznych/ rekreacyjnych itp.
7. Działania **zespołowe, kreatywne**, niezamykanie się na nowe doświadczenia – myślimy **strategicznie i długofalowo** w kontekście całej gminy.
8. **Współpraca z partnerami (m.in. z gminami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska i innymi gminami) oraz korzystanie z dobrych praktyk JST**.
9. Gmina **wspiera aktywność NGO**, równocześnie **korzysta z potencjału i dorobku** lokalnych organizacji i stowarzyszeń.

4. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU I KIERUNKI DZIAŁAŃ

DOMENY	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
 <p>DOMENA 1. PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA</p> 	1.1. Ochrona zasobów naturalnych i środowiska.	1.1.1. Poprawa jakości powietrza – ograniczenie niskiej emisji. 1.1.2. Niezawodna, wydajna i zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa. 1.1.3. Sprawna gospodarka odpadami. 1.1.4. Ekoświadomości mieszkańcy – kształtowanie postaw ekologicznych.
	1.2. Zielone Zielonki – zadbane przestrzenie zielone.	1.2.1. Zwiększanie obszarów zielonych i zadrzewionych, w tym ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej.
 <p>DOMENA 2. PRZESTRZEŃ DO MIESZKANIA I ROZWOJU</p> 	2.1. Zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym gminy.	2.1.1. Przestrzenie centralne jako miejsca koncentracji funkcji na obszarze gminy Zielonki. 2.1.2. Gwarantowanie przestrzeni pod funkcje rekreacji i zieleni.
	2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	2.2.1. Prowadzenie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości opartej na lokalnym biznesie. 2.2.2. Promocja inwestycyjna gminy.
 <p>DOMENA 3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA</p> 	3.1. Integracja systemu transportowego.	3.1.1. Rozwój alternatywnych form transportu zbiorowego i indywidualnego. 3.1.2. Projektowanie i rozwój bezpiecznych dróg i połączeń transportowych oraz polityki parkingowej, z uwzględnieniem wykorzystania roweru jako alternatywnego środka transportu.
	3.2. Zarządzanie mobilnością na terenie gminy Zielonki.	3.2.1. Opracowanie spójnej koncepcji strategii zrównoważonego transportu.

 <p>DOMENA 4. WYSOKIEJ JAKOŚCI PAKIET USŁUG PUBLICZNYCH</p>	<p>4.1. Wzmacnianie profesjonalnej obsługi mieszkańców.</p>	<p>4.1.1. Wdrażanie i rozpowszechnianie e-usług. 4.1.2. Poprawa dostępności do obiektów i przestrzeni publicznych. 4.1.3. Poprawa porządku i bezpieczeństwa publicznego. 4.1.4. Promocja gminy Zielonki. 4.1.5. Budowanie więzi i wspólnoty z mieszkańcami i podmiotami otoczenia samorządu gminy.</p>
	<p>4.2. Zachowanie wysokich standardów edukacji szkolnej, przedszkolnej oraz opieki nad małymi dziećmi.</p>	<p>4.2.1. Poprawa dostępności do placówek wychowania przedszkolnego i szkolnego oraz rozwój ich usług. 4.2.2. Rozwijanie oferty edukacyjnej dzieci i młodzieży.</p>
	<p>4.3. Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych.</p>	<p>4.3.1. Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej. 4.3.2. Zwiększenie dostępności do oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej. 4.3.3. Kultywowanie tradycji i folkloru na terenie gminy.</p>
	<p>4.4. Wsparcie systemu opieki zdrowotnej i polityki społecznej.</p>	<p>4.4.1. Realizacja programów profilaktycznych. 4.4.2. Tworzenie warunków do rozwoju opieki zdrowotnej i polityki społecznej.</p>
 <p>MŁODZIEŻ DZIAŁA – MŁODZIEŻOWA STRATEGIA ROZWOJU GMINY</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czas wolny (sport, rekreacja i kultura). 2. Dbłość o środowisko. 3. Rozwój bezpiecznej komunikacji w gminie. 	

5. PLANY DZIAŁAŃ

W tej części Strategii przedstawiono operacyjne plany działań dla czterech opisanych wyżej domen strategicznych uwzględniające cele strategiczne, cele operacyjne i przykładowe kierunki działań, a także zadania priorytetowe do realizacji.

Plany działań można postrzegać jako swoistą nawigację w zakresie istotnych dla danej domeny kierunków oraz sposobów ich osiągnięcia. W ramach planów skonstruowanych dla każdej z domen wskazano tzw. zadania priorytetowe. Są to te zadania, które w największym stopniu mogą wpłynąć na osiągnięcie założonych celów, a zatem wywołają (w sposób bezpośredni lub pośredni) realne zmiany warunkujące lokalny rozwój. Zadania priorytetowe scharakteryzowane zostały poprzez zagadnienia takie jak: problem na jaki odpowiada zadanie, okres realizacji, planowane typy działań, instytucje/podmioty odpowiedzialne za realizację zadania oraz jego szacunkowy koszt.

DOMENA 1. PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA

1.1. CEL STRATEGICZNY 1.1. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH I ŚRODOWISKA

1.1.1. CEL OPERACYJNY 1.1.1. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA - OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Działanie priorytetowe:

1. **Wymiana pieców węglowych na terenie gminy** - Mieszkańcy gminy Zielonki w ankiecie badawczej uznali, że największym obecnie problemem w gminie jest zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania budynków (75% wskazań). Biorąc pod uwagę dostępne dane gmina Zielonki w 2018 i 2019 roku znajdowała się w obszarze przekroczeń średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5} dla fazy II (tj. wyższych od 20 µg/m³) oraz przekroczeń benzo(a)pirenu. W celu poprawy sytuacji od 2017 roku prowadzona jest wymiana pieców węglowych, których do końca 2020 r. wymieniono 510 sztuk. Działania te będą kontynuowane przez gminę w kolejnych latach. W ramach programu przewiduje się sukcesywną wymianę wszystkich nieekologicznych źródeł ogrzewania wraz z modernizacją instalacji wewnętrznej w budynkach. W latach 2021-2022 zaplanowana jest wymiana 363 pieców, czego efektem będzie poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzących z ogrzewania mieszkań. W wyniku wsparcia likwidacji źródeł niskiej emisji nastąpi obniżenie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}.

Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021 – 2026

Szacunkowy koszt: 6 000 000 zł

Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Niskiej Emisji i Odpadów Urzędu Gminy Zielonki

Potencjalne źródła finansowania: RPO WM, budżet gminy, program „Czyste Powietrze”, inne programy wsparcia

Inne przykładowe kierunki działań:

2. Inwentaryzacja gminnych budynków użyteczności publicznej i podnoszenie ich efektywności energetycznej wraz z montażem instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE).
3. Inwentaryzacja źródeł ciepła w gminie Zielonki.
4. Ograniczenie niskiej emisji w gminie Zielonki - Partnerski projekt budowy odnawialnych źródeł energii dla gmin województwa małopolskiego (etap I i etap II).
5. Monitorowanie jakości powietrza.
6. Bieżąca aktualizacja Programu Gospodarki Niskoemisyjnej na podstawie aktualnych danych i przeprowadzonych badań.
7. Świadczenie usług doradztwa ekologicznego przez ekodoradców.
8. Przeprowadzenie analizy problemu ubóstwa energetycznego w gminie.
9. Realizacja programów wspierających mieszkańców o niskich dochodach, w tym realizacja programów osłonowych, projektów termomodernizacji budynków mieszkalnych dla klientów GOPS, prowadzenie działań informacyjnych nt. możliwości uzyskania wsparcia.

	<p>10. Wspieranie inicjatyw przeciwdziałania zanieczyszczeniu powietrza np.:</p> <ol style="list-style-type: none"> zachęcanie mieszkańców do nasadzeń poprzez akcje rozdawania sadzonek, roślin o właściwościach oczyszczających / filtrujących powietrze; realizacja nasadzeń roślin tzw. oczyszczaczy powietrza w przestrzeni gminy; utworzenie przestrzeni z dobrym powietrzem dla mieszkańców – np. tężnia solankowa. <p>11. Realizacja projektów/programów partnerskich z gminami oraz Powiatem Krakowskim związanych z wymianą pieców czy instalacją OZE, ZIT, Stop Smog, Czyste Powietrze.</p> <p>12. Wspieranie rozwiązań zwiększających wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>13. Edukacja mieszkańców w zakresie efektywnego palenia w kominkach.</p> <p>14. Wspieranie rozwiązań dystrybucji ciepła w oparciu o rozwiązania sieciowe.</p>
1.1.2.	<p>CEL OPERACYJNY 1.1.2. NIEZAWODNA, WYDAJNA I ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <p>1. Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w ramach realizacji Projektu POIiŚ pn. „Gospodarka wodno-ściekowa w gminie Zielonki – IV etap” realizowanego w latach 2017-2022 wraz z jego kontynuacją po 2022 roku - Stan wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Zielonki kształtuje się na dobrym poziomie (z sieci wodociągowej korzystało w 2019 roku 98% mieszkańców, a z kanalizacyjnej – 85%). Jednakże gmina Zielonki w celu poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska naturalnego oraz zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej gminy, prowadzi działania mające na celu pełne skanalizowanie gminy. W kontekście intensywnej zabudowy mieszkaniowej ważne jest także zapewnienie dostępu do sieci wodociągowej dla mieszkańców.</p> <p>W ramach realizacji Projektu w latach 2021 - 2022 powstanie nowa sieć wodociągowa w miejscowości Wola Zachariaszowska oraz sieci kanalizacyjne w Zielonkach, Węgrzicach, Przybysławicach, Bibicach i Woli Zachariaszowskiej, a także sieć kanalizacji deszczowej w Zielonkach.</p> <p>Długość sieci przewidzianej do realizacji w latach 2021-2022 wynosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sieć wodociągowa – 240 mb, • sieć kanalizacyjna – 8043 mb wraz z 3 pompowniami ściekowymi, • 604 mb sieci kanalizacji deszczowej. <p>Przewiduje się, że po zrealizowaniu całego zadania, wskaźnik skanalizowania gminy Zielonki przekroczy 90%. Całkowita planowana do realizacji długość sieci kanalizacyjnej w ramach zadania wynosi około 34000 mb oraz 15 pompowni ściekowych, sieci wodociągowej około 3000 mb, sieci kanalizacji deszczowej około 2000 mb. W dalszej perspektywie czasowej (lata 2022-2025) zaplanowana jest kontynuacja rozbudowy sieci kanalizacyjnych oraz kilka strategicznych inwestycji w rozbudowę sieci wodociągowych, mających na celu uruchomienie czterech nowych punktów zasilenia gminy Zielonki w wodę z miasta Krakowa. Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021 – 2025</p> <p>Szacunkowy koszt: 24 000 000 zł</p> <p>Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Inwestycji Sieciowych Urzędu Gminy Zielonki</p> <p>Potencjalne źródła finansowania: POIiŚ, budżet gminy</p> <p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <p>2. Budowa układów równoległych sieci wodno-kanalizacyjnej w związku z budową Północnej Obwodnicy Krakowa.</p>	

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Budowa magistrali po wschodniej i zachodniej stronie gminy Zielonki doprowadzającej wodę z systemu wodociągów Miasta Krakowa. 4. Realizacja wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodno-kanalizacyjnych. 5. Systematyczne podnoszenie niezawodności systemu dostarczania wody poprzez budowę nowych lokalnych ujęć wody / odwierty wód podziemnych, tworzenie magistrali strategicznych (zabezpieczające system wodociągowy). 6. Poprawa niezawodności systemu odprowadzania ścieków poprzez budowę nowych urządzeń wodno-kanalizacyjnych, modernizację i bieżące utrzymanie istniejących, optymalizacja wykorzystywanych metod i technologii, zabezpieczenia i zarządzania systemem wod.-kan.), w tym: <ol style="list-style-type: none"> a. Rozbudowa systemu uzdatniania wody na ujęciu s3 Zielonki; b. Budowa magistrali wodnej z ujęcia s3 Zielonki do zbiornika Marszowiec; c. Budowa nowych hydroforni. 7. Systematyczne uszczelnianie systemu gospodarki wodno-ściekowej. Identyfikacja źródeł zanieczyszczeń i ich ograniczanie, monitorowanie stanu sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, egzekwowanie kar dla gospodarstw wprowadzających zanieczyszczenia do gleby, realizacja działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, zwalczanie nielegalnych wpięć wód opadowych i ścieków sanitarnych do sieci, dbałość o ekonomiczne bilansowanie systemu gospodarki ściekowej oraz o czyste środowisko. 8. Opracowanie skorygowanej wariantowej analizy suchych zbiorników przeciwpowodziowych na rzekach Prądnik, Garliczka i Sudół Dominikański, wskazanych w nieakceptowanym, rządowym „Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły”. 9. Promowanie i zachęcanie mieszkańców do retencjonowania wody opadowej u źródła. 10. Opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią. 11. Lobbowanie na rzecz konserwacji i utrzymania cieków rzecznych. 12. Rozbudowa sieci infrastruktury technicznej w celu uzbrojenia pod budownictwo mieszkaniowe.
<p>1.1.3.</p>	<p>CEL OPERACYJNY 1.1.3. SPRAWNA GOSPODARKA ODPADAMI.</p>
<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ</p>	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja działań zmierzających do systematycznego usprawniania gminnego systemu gospodarki odpadami, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a. podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do mieszkańców gminy; b. kontrola segregacji odpadów; c. kontrola instalacji przetwarzania odpadów; d. systematyczna likwidacja dzikich wysypisk; e. monitorowanie zagospodarowania odpadów na terenie nieruchomości niezamieszkałych; f. poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań zarządczych; g. poszukiwanie alternatywnych rozwiązań zagospodarowania odpadów komunalnych. h. monitorowanie wykonawców świadczących usługi odbioru i zagospodarowania odpadów. 2. Budowa punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). 3. Kształtowanie gminnego systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych wg zasad: <ol style="list-style-type: none"> a. zanieczyszczający płaci; b. podniesienie wskaźnika segregacji odpadów; c. ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów; d. ograniczanie ilości odpadów trafiających do gminnego systemu; e. ograniczanie ilości odpadów odbieranych odpłatnie z gminnego systemu.

	4. Lobbying i działania na rzecz utworzenia zintegrowanego systemu odbioru odpadów komunalnych z Krakowem.
1.1.4	CEL OPERACYJNY 1.1.4. EKOŚWIADOMI MIESZKAŃCY – KSZTAŁTOWANIE POSTAW EKOLOGICZNYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>1. Prowadzenie działań informacyjnych promujących rozwiązania proekologiczne - prowadzenie polityki informacyjnej ukierunkowanej na dotarcie do poszczególnych grup. Tematyka akcji informacyjno-promocyjnych to np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. wymiana pieców, dotacje do odnawialnych źródeł energii; b. zachęcanie mieszkańców do włączania się do gminnej sieci kanalizacyjnej – pomoc informacyjna, procedury administracyjne; c. nauka korzystania z sieci kanalizacyjnej zgodnie z jej przeznaczeniem; d. realizacja gminnych programów kształtujących postawy proekologiczne typu: „Jestem eko łapię deszcz”, „Jestem eko kompostuję”, „Jestem eko nie palę śmieci”; e. zachęcanie mieszkańców do retencjonowania (zatrzymywania) wody u źródła; f. ochrona powietrza i szkodliwość spalania śmieci, odpadów zielonych i wypalania traw; g. funkcja drzew w ekosystemie; h. promowanie sadzenia drzew na posesjach mieszkalnych, „zielonych kurtyn antysmogowych”, zielonych ogrodzeń, łąk kwiatowych; i. promocja farm fotowoltaicznych; j. promocja kompostowania odpadów biodegradowalnych u źródła; k. podnoszenie świadomości na temat szkodliwości Barszczu Sosnowskiego; l. uświadamianie celu zakazu nawożenia mas ziemnych stanowiących odpady oraz zakłócających stosunki wodne na gruntach. <p>2. Realizacja cyklicznych działań edukacyjno-warsztatowych, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. działania edukacyjne w przedszkolach i szkołach obejmujące kluczowe tematy związane z ochroną środowiska; b. lekcje dla dzieci/ warsztaty rodzinne sadzenia i pielęgnacji drzew; c. lekcje biologii w terenie: ścieżki edukacyjne – nauka gatunków drzew itp.; d. konkursy dla mieszkańców na najładniejsze drzewo, ogród, zielone ogrodzenie; e. działania edukacyjne i informacyjne dla dorosłych mieszkańców (np. warsztaty dla seniorów, pokazy dla rodziców np. w ramach zebrań szkolnych, wydarzeń szkolnych) dot. najważniejszych zagadnień związanych z ochroną środowiska m.in. segregacji odpadów, picia wody z sieci wodociągowej, ogrzewania domu przyjaznego środowisku (wymiany pieca), możliwości wynikających z OZE, wymiana oświetlenia w domu; f. organizowanie imprez proekologicznych, pikników, kiermaszy, warsztatów. <p>3. Promowanie i wspieranie działań i aktywności lokalnych stowarzyszeń, organizacji grup mieszkańców na rzecz poprawy świadomości ekologicznej poprzez m.in. dzielenie się doświadczeniami – artykuły/spotkania z mieszkańcami gminy, którzy skorzystali z programów, wdrożyli ekologiczne rozwiązania („Twój sąsiad jest eko” / „Bycie eko się opłaca”).</p>	

1.2.	CEL STRATEGICZNY 1.2. ZIELONE ZIELONKI – ZADBANE PRZESTRZENIE ZIELONE
1.2.1.	CEL OPERACYJNY 2.1.1. ZWIĘKSZANIE OBSZARÓW ZIELONYCH I ZADRZEWIONYCH W TYM OGÓLNODOSTĘPNYCH TERENÓW ZIELENI URZĄDZONEJ
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie centrów miejscowości poprzez urządzenie przestrzeni publicznych (zieleńce, skwery, place). 2. Wspieranie lokalnych przedsiębiorstw zarządzających przestrzenie publiczne. 3. Tworzenie lokalnych ryneczków przedsiębiorczości – miejsc handlowych z możliwością sprzedaży produktów rolnych i innych (rodzaj mikrotargów pietruszkowych). 4. Wzmacnianie koncentracji usług (komercyjnych, publicznych) w urządzanych przestrzeniach publicznych. 5. Oznaczenie atrakcji lokalnych – spójny, jednolity system informacji w przestrzeni gminy (np. zestaw tablic plenerowych, aplikacje internetowe) informujący o walorach przyrodniczych, kulturowych (historycznych) i krajobrazowych. 6. Prowadzenie analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. 7. Odnowa obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. 8. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań poprawiających jakość życia mieszkańców. 9. Wspieranie kampanii informacyjnych w zakresie dostępności funduszy europejskich i innych form zewnętrznego finansowania. 	

DOMENA 2.

PRZESTRZEŃ DO MIESZKANIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

2.1. CEL STRATEGICZNY 2.1.
ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE ROZWOJEM PRZESTRZENNYM GMINY

2.1.1. CEL OPERACYJNY 2.1.1.
PRZESTRZENIE CENTRALNE JAKO MIEJSCA KONCENTRACJI FUNKCJI NA
OBSZARZE GMINY ZIELONKI

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Wzmacnianie centrów miejscowości poprzez urządzenie przestrzeni publicznych (zieleńce, skwery, place).
2. Wspieranie lokalnych przedsiębiorstw zarządzających przestrzenie publiczne.
3. Tworzenie lokalnych ryneczków przedsiębiorczości – miejsc handlowych z możliwością sprzedaży produktów rolnych i innych (rodzaj mikro targów pietruszkowych).
4. Wzmacnianie koncentracji usług (komercyjnych, publicznych) w urządanych przestrzeniach publicznych.
5. Oznaczenie atrakcji lokalnych – spójny, jednolity system informacji w przestrzeni gminy (np. zestaw tablic plenerowych, aplikacje internetowe) informujący o walorach przyrodniczych, kulturowych (historycznych) i krajobrazowych.
6. Prowadzenie analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.
7. Odnowa obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.
8. Wspieranie innowacyjnych rozwiązań poprawiających jakość życia mieszkańców.
9. Wspieranie kampanii informacyjnych w zakresie dostępności funduszy europejskich i innych form zewnętrznego finansowania.

2.1.2. CEL OPERACYJNY 2.1.2.
PRZESTRZENIE CENTRALNE JAKO MIEJSCA KONCENTRACJI FUNKCJI NA
OBSZARZE GMINY ZIELONKI

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Uwzględnianie w działaniach planistycznych możliwości lokalizacji stref rekreacji na wolnym powietrzu (np. korty tenisowe, obiekty hippiczne, bieżnie).
2. „Zobacz Tatry i nie tylko” – wyznaczenie i zaaranżowanie punktów widokowych (np. platformy obserwacyjne zlokalizowane w otwartych osiach widokowych) – w powiązaniu z siecią tras (pieszych / rowerowych / konnych).
3. Planowanie przestrzenne uwzględniające strefy zieleni na powstających obszarach zamieszkania.

2.2.	CEL STRATEGICZNY 2.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.
2.2.1.	CEL OPERACYJNY 2.2.1. PROWADZENIE DZIAŁAŃ WZMACNIAJĄCYCH ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI OPARTEJ NA LOKALNYM BIZNESIE
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i udostępnienie na stronie internetowej gminy bazy informacji o instytucjach otoczenia biznesu – w ramach bazy internetowej udostępniony zostanie zestaw wiedzy/informacji o działających instytucjach wsparcia biznesu typu: Krakowski Park Technologiczny, MARR, itp. 2. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych zachęcających mieszkańców do płacenia w gminie Zielonki podatków z działalności gospodarczej prowadzonej przez mieszkańców poza gminą. 3. Wspieranie „społecznej odpowiedzialności biznesu” (m.in. promowanie dobrych praktyk, zachęcanie do współpracy z instytucjami gminy na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnych społeczności, udział firm w życiu społeczności lokalnej, podejmowanie długofalowych i wymiernych inwestycji społecznych). 4. Wspieranie inicjatyw skierowanych na zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców. 5. Promocja lokalnych produktów rolnictwa ekologicznego. 6. Uwzględnianie w działaniach planistycznych możliwości lokalizacji różnych form odnawialnych źródeł energii. 7. Wspieranie małej przedsiębiorczości poprzez np. internetową platformę prezentacji usług. 8. Podnoszenie jakości i dostępności kapitału ludzkiego. 9. Animowanie lokalnej przedsiębiorczości i innowacyjności firm. 	
2.2.2.	CEL OPERACYJNY 2.2.2. PROMOCJA INWESTYCYJNA GMINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie „Pasażu Biznesu” – terenu koncentracji biznesu (produkcja, usługi) wzdłuż Północnej Obwodnicy Krakowa (obszar rozciągający się na odcinku ok. 8 km w bezpośrednim sąsiedztwie obwodnicy Krakowa, obsługiwany drogą techniczną dedykowaną dla obwodnicy). Sukcesywne zagospodarowywanie terenu w kierunku utworzenia zwartej strefy koncentracji podmiotów gospodarczych. 2. Wyznaczanie nowych terenów pod działalność usługową/rekreacyjną w planach miejscowych. 3. Promowanie aktywności inwestycyjnej tworzącej nowe miejsca pracy, rozwijającej otoczenie biznesu, wspierającej podmioty „czystych” technologii. 4. Ścisła współpraca Gminy Zielonki z Gminą Kraków oraz Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska w zakresie promocji inwestycyjnej regionu oraz standardów obsługi inwestora. 	

DOMENA 3.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

3.1.

CEL STRATEGICZNY 3.1.
INTEGRACJA SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

3.1.1.

CEL OPERACYJNY 3.1.1.
ROZWÓJ ALTERNATYWNYCH FORM TRANSPORTU ZBIOROWEGO
I INDYWIDUALNEGO

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Lobbying i działania na rzecz przygotowania koncepcji i budowy transportu szynowego na terenie gminy Zielonki poprzez:
 - a. Działania na rzecz budowy sieci tramwajowej np. łącznica pomiędzy pętlą na osiedlu Piastów a pętlą Górka Narodowa, doprowadzenie tramwaju na terenie miasta Krakowa do Prądnika Czerwonego i dalej ul. Iwaszki do pętli Górka Narodowa, wyprowadzenie tramwaju do miejscowości Zielonki (rejon węzła POK, boiska LKS Zieleńczanka lub osiedla Marszowiec), alternatywnie wyprowadzenie tramwaju do Węgrzc (rejon boiska) lub Dziekanowic (tereny po PGR),
 - b. Działania na rzecz budowy sieci kolejowej np. przystanek SKA osiedle Piastów, przystanek SKA Batowice, przystanek SKA Prądnik Czerwony, dobudowa drugiej pary torów na odcinku stacja Batowice - Dworzec Główny, budowa łącznicy kolejowej w rejonie Kuźnicy Kołtatajowskiej (połączenie trasy towarowej do Katowic z trasą do Dworca Głównego), alternatywnie wyprowadzenie trasy kolejowej w rejon boiska LKS Zieleńczanka po uruchomieniu ww. łącznicy.
2. Lobbying i działania mające na celu zatrzymanie ruchu samochodowego przed wjazdem do Krakowa i wykorzystanie sieci tramwajowej i kolejowej: P&R Batowice, P&R rejon Prądnika Czerwonego, P&R rejon pętli Górka Narodowa, P&R rejon ulicy Glogera, alternatywnie P&R w rejonie boiska LKS Zieleńczanka, bądź węzła POK z Zielonkach po uruchomieniu w tym rejonie transportu szynowego.
3. Ścisła współpraca Gminy Zielonki z Gminą Kraków i innymi gminami ościennymi, Powiatem Krakowskim, a także ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska w zakresie poszukiwania wspólnych rozwiązań komunikacyjnych usprawniających ruch indywidualny i zbiorowy.
4. Promowanie i rozwijanie ekologicznego transportu - wprowadzanie ograniczeń np. ze względu na tonaż na wybranych drogach, tworzenie ścieżek rowerowych pozwalających na bezpieczne poruszanie się po gminie oraz dojazd do Krakowa – rower nie tylko jako rekreacja i mobilność, ale też sposób na ograniczanie emisji spalin.

3.1.2.	<p>CEL OPERACYJNY 3.1.2. PROJEKTOWANIE I ROZWÓJ BEZPIECZNYCH DRÓG I POŁĄCZEŃ TRANSPORTOWYCH ORAZ POLITYKI PARKINGOWEJ, Z UWZGLĘDNIENIEM WYKORZYSTANIA ROWERU JAKO ALTERNATYWNEGO ŚRODKA TRANSPORTU.</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Objęcie zarządzaniem dróg serwisowych powstałych w wyniku budowy Północnej Obwodnicy Krakowa oraz zachodniej obwodnicy Zielonek. 2. Opracowanie planu rozwoju sprawnego i bezpiecznego ruchu rowerowego wraz z rozbudową infrastruktury rowerowej – ciągów pieszych, pieszo-rowerowych wyposażonych w punkty spoczynkowe (w tym: punkty spoczynkowe, stojaki, samoobsługowe stacje napraw przy obiektach użyteczności publicznej) umożliwiających stały wzrost możliwości korzystania z terenu gminy dla mieszkańców i gości. 3. Promowanie wśród uczniów aktywności rowerowej, budowa zadaszeń i tworzenie miejsc postojowych dla rowerów przy szkołach. 4. Rozwój miejsc postojowych, parkingowych i węzłów przesiadkowych, w tym budowa Park&Ride. 5. Modernizacja lokalnego układu drogowego, dostosowanie dróg do parametrów normatywnych, szczególnie na terenach atrakcyjnych inwestycyjnie. 6. Poprawa bezpieczeństwa na drogach w gminie Zielonki poprzez stałą rozbudowę i modernizację infrastruktury pieszej i drogowej, w tym m.in. budowa ciągów pieszych, pieszo-rowerowych, oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, peronów i zatok autobusowych. 7. Bieżąca realizacja działań związanych z bezpieczeństwem, porządkiem i czystością na drogach. 8. Inwentaryzacja dróg z określeniem stopnia ich degradacji oraz stopnia wymagalności remontu. 9. Systematyczna współpraca z inwestorami prywatnymi. 10. Wprowadzanie rozwiązań służących spowalnianiu ruchu drogowego. 11. Wspieranie rozwoju elektromobilności. 12. Budowa i rozbudowa dróg na terenie gminy, w tym np.: <ol style="list-style-type: none"> a. Budowa Północnej Obwodnicy Krakowa – zadanie ponadlokalne; b. Budowa Zachodniej Obwodnicy Zielonek – zadanie ponadlokalne; c. Budowa ronda w centrum Bibic – zadanie ponadlokalne; d. Budowa wiaduktu w Batowicach – zadanie ponadlokalne; e. Przebudowa ulicy Widokowej w Zielonkach; f. Rozbudowa drogi gminnej Garlica Duchowna – Owczary; g. Rozbudowa drogi gminnej nr K601533 w Bibice - Wola Zachariaszowska; h. Rozbudowa drogi gminnej nr K601497 Dziekanowice – Batowice; i. Rozbudowa drogi nr K601506 Węgrzce – Bosutów. 	

3.2.	CEL STRATEGICZNY 3.2. ZARZĄDZANIE MOBILNOŚCIĄ NA TERENIE GMINY ZIELONKI
3.2.1.	CEL OPERACYJNY 3.2.1. OPRACOWANIE SPÓJNEJ KONCEPCJI STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> <p>Opracowanie planu mobilności na obszarze aglomeracji krakowskiej - Intensywna zabudowa na terenie gminy i towarzyszący jej stały przyrost liczby mieszkańców powoduje, że istniejąca sieć drogowa oraz sieć komunikacji publicznej bardzo szybko okazują się być niewystarczające. Wśród największych problemów jakie występują na terenie gminy Zielonki, mieszkańcy wskazali korki i długi czas dojazdu z domu do pracy (66,4% mieszkańców Zielonek pracuje w Krakowie, a kolejne 11,1% w sąsiednich gminach). W celu poprawy komunikacji na terenie gminy, a także w Krakowie, realizowane są duże inwestycje drogowe – budowa Północnej Obwodnicy Krakowa oraz zachodniej obwodnicy Zielonek, budowa drogi ekspresowej S7 (przebiegająca poza terenem gminy Zielonki, jednak znacząco wpływająca na kształtowanie się ruchu tranzytowego), a także inwestycje realizowane przez gminy sąsiednie, w tym miasto Kraków (m.in. przebudowa Alei 29 Listopada, linia tramwajowa z pętli na Krowodrzy Górcie do Górki Narodowej). Wszystkie te inwestycje w sposób pośredni lub bezpośredni przyczynią się do zmiany przepływów komunikacyjnych, wymuszając tym samym stworzenie nowej siatki połączeń komunikacyjnych. W związku z powyższym kluczowym zadaniem będzie opracowanie Planu mobilności uwzględniającego nową siatkę połączeń komunikacyjnych i określającego lukę komunikacyjną wynikającą z budowy Zachodniej Obwodnicy Zielonek oraz Północnej Obwodnicy Krakowa i jej dróg serwisowych (popartych badaniami zachowań transportowych, analizą przepływów i natężenia ruchu zarówno w odniesieniu do destynacji z i do Krakowa, jak i po terenie gminy, analiza sytuacji obecnej w zakresie stanu i przepustowości sieci drogowej, połączeń komunikacji publicznej, istniejących i powstających tras rowerowych). Plan mobilności powinien zostać zrealizowany przy ścisłej współpracy z gminami ościennymi i / lub gminami stowarzyszonymi w Metropolii Krakowskiej. Wspólne opracowanie planu mobilności dla Metropolii przyczyni się do zwiększenia efektywności transportowej.</p> <p>Szacunkowy czas realizacji zadania: 2023 – 2024</p> <p>Szacunkowy koszt: 100 000 zł</p> <p>Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Dróg i Komunikacji Urzędu Gminy Zielonki</p> <p>Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, budżety gmin w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska</p> <p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> Uzgodnienie z sąsiednimi gminami oraz Powiatem Krakowskim powiązań komunikacyjnych oraz zintegrowanie/ zharmonizowanie wskazanych w Planie mobilności dla Gminy Zielonki, kierunków działań z przedsięwzięciami planowanymi i realizowanymi w sąsiednich gminach. Zintegrowanie polityki rozwoju przestrzennego z polityką rozwoju systemu transportowego na terenie gminy i w powiązaniu z obszarami funkcjonalnymi (Kraków i gminy sąsiednie). Dostosowywanie komunikacji zbiorowej do zmieniających się potrzeb, uwzględniających nowe trasy drogowe (Północna Obwodnica Krakowa, zachodnia obwodnica Zielonek, Al.29 Listopada w Krakowie i inne inwestycje transportowe na północy Krakowa) oraz częstotliwość kursów. Skracanie czasu dojazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy i z powrotem. 	

DOMENA 4. WYSOKIEJ JAKOŚCI PAKIET USŁUG PUBLICZNYCH	
4.1.	CEL STRATEGICZNY 4.1. WZMACNIANIE PROFESJONALNEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW.
4.1.1.	CEL OPERACYJNY 4.1.1. WDRAŻANIE I ROZPOWSZECHNIANIE E-USŁUG.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększanie dostępności do e-usług dla mieszkańców gminy i podmiotów gospodarczych, w tym zwiększenie liczby spraw urzędowych i administracyjnych możliwych do realizacji drogą elektroniczną. 2. Podnoszenie jakości świadczonych usług. 3. Podnoszenia kompetencji cyfrowych pracowników urzędu gminy i jednostek organizacyjnych (w tym z obsługi systemów informatycznych). 4. Poprawa dostępności usług publicznych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym: dokumenty, strony www, biuletyny, newslettery, określenie procedur i form komunikacji. 5. Wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej na terenie gminy. 6. Informatyzacja obsługi mieszkańców w ramach świadczonych usług komunalnych. 7. Stałe poprawianie interaktywności internetowych narzędzi komunikacji. 8. Rozwijanie narzędzi e-komunikacji z mieszkańcami. 	
4.1.2.	CEL OPERACYJNY 4.1.2. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO OBIEKTÓW I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie koncepcji architektoniczno-budowlanej Centrum Administracyjnego Urzędu Gminy Zielonki - stworzenie Centrum Obsługi Mieszkańca - Gmina Zielonki odnotowuje corocznie duży przyrost liczby nowych mieszkańców gminy, co bezpośrednio przekłada się na wzrastającą liczbę klientów i spraw załatwianych w Urzędzie Gminy. W celu poprawy dostępności do urzędu oraz jakości obsługi mieszkańców konieczna jest budowa nowego budynku, który będzie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także do płynnej obsługi większej liczby klientów. W ramach zadania zostanie wyznaczony teren pod nową inwestycję oraz opracowana koncepcja architektoniczno-budowlana Centrum Administracyjnego gminy oraz wykonane zostaną prace inwestycyjne. Szacunkowy czas realizacji zadania: 2025 – 2030 Szacunkowy koszt: 40 000 000 zł Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy 	

Inne przykładowe kierunki działań:	
<ol style="list-style-type: none"> 2. Budowa nowego budynku OSP w Bosutowie. 3. Budowa nowego budynku OSP w Trojanowicach. 4. Modernizacja budynków komunalnych w sołectwach m.in. Bibice, Wola Zachariaszowska. 5. Budowa budynku sołectkiego na Osiedlu Łokietka w Zielonkach. 6. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z poprawą ich dostępności. 7. Budowa biblioteki publicznej w Zielonkach. 8. Budowa nowego zaplecza techniczno-biurowego (m.in. służby techniczne, druga spółka komunalna i PUK Zielonki). 9. Zagospodarowanie budynku po szkole podstawowej w Korzkwi – opracowanie koncepcji zagospodarowania budynku wraz z terenem przyległym oraz wykonanie niezbędnych prac remontowo-budowlanych przystosowujących budynek do nowej funkcji. 10. Modernizacja centrum medycznego w Węgrzcach. 11. Budowa centrum medycznego w Zielonkach. 12. Reorganizacja systemu świadczenia usług komunalnych. 13. Regulacja stanów prawnych nieruchomości będących w posiadaniu gminy, w tym sporządzenie raportu stanu zero. 14. Wdrażanie projektowania uniwersalnego w budynkach użyteczności publicznej. 	
4.1.3.	CEL OPERACYJNY 4.1.3. POPRAWA PORZĄDKU I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja infrastruktury technicznej. 2. Wdrażanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo pieszych i pojazdów na drogach gminnych. 3. Podnoszenie jakości kadr i wyposażenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy. 4. Realizacja dodatkowych patroli służb mundurowych, w tym kontrole prędkość pojazdów. 5. Współpraca ze służbami w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania występowaniu zagrożeń. 6. Wzrost efektywności egzekwowanie kar za wykroczenia i nieprzestrzeganie przepisów (np. z wykorzystaniem straży gminnej). 7. Współpraca z policją w kierunku lokalizacji komisariatu na terenie gminy Zielonki. 	
4.1.4	CEL OPERACYJNY 4.1.4. PROMOCJA GMINY ZIELONKI
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie publikacji z zakresu dziedzictwa kulturowego i historii gminy. 2. Pielęgnowanie i rozwijanie marki Gminy Zielonki. 3. Wzmacnianie przepływu informacji pomiędzy jednostkami administracji a mieszkańcami. 4. Promocja walorów wspierających rozwój turystyki i rekreacji. 5. Rozwijanie sieci turystycznych szlaków tematycznych na terenie gminy Zielonki. 6. Twórcze wykorzystywanie potencjału Pucheroka jako Brand Hero Gminy Zielonki. 7. Współpraca ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska oraz gminami sąsiednimi w celu promocji lokalnej, tworzenia wspólnych szlaków, oferty turystycznej itp. 	

	8. Aktualizacja mapy gminy z oznaczeniem atrakcji przyrodniczych, krajobrazowych i zabytków, siecią szlaków/ścieżek, punktami widokowymi, questami itp. wraz z aplikacją towarzyszącą (linki do krótkich filmów video o tych atrakcjach).
4.1.5.	CEL OPERACYJNY 4.1.5. BUDOWANIE WIĘZI I WSPÓLNOTY Z MIESZKAŃCAMI I PODMIOTAMI OTOCZENIA SAMORZĄDU GMINY.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z interesariuszami gminy Zielonki - budowanie współpracy międzysektorowej w ramach aglomeracji krakowskiej w celu zapewnienia zintegrowanego rozwoju Gminy w szczególności w zakresie infrastruktury transportowej, systemu komunikacji zbiorowej i ochrony środowiska. 2. Współpraca z podmiotami działającymi w obszarze pożytku publicznego poprzez wspólną realizację inicjatyw. 3. Kontynuacja współpracy zagranicznej - partnerstwa z Hersin-Coupigny w celu promocji dziedzictwa gminy Zielonki. 4. Wykorzystanie aktywności i potencjału mieszkańców (partycypacja społeczna) w procesie kształtowania się lokalnych ojczyzn, opiniowania inicjatyw i rozwoju samorządowej wspólnoty gminy. 5. Pogłębianie współpracy w ramach ponadlokalnych organizacji samorządowych (np. Stowarzyszenie Metropolia Krakowska, Związek Gmin Wiejskich, Związek Gmin Jurajskich, Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa). 6. Identyfikacja potrzeb mieszkańców poprzez przeprowadzanie ankietyzacji i sond internetowych. 7. Wspieranie inicjatyw lokalnych (spotkania integracyjne, sportowe, artystyczne, aktywność kół gospodyń wiejskich, imprezy sołeckie, pikniki, wydarzenia międzypokoleniowe). 8. Kreowanie imprez kulturalnych i rekreacyjno-sportowych (np. pikniki, koncerty, festiwale, biegi, rajdy). 9. Rozbudowa systemu subskrypcji informacyjnej. 10. Broszury informacyjne w formie druku bezadresowego jako kontynuacja tradycyjnej formy komunikacji. 11. Aktywizacja potencjału bazy lokalowej w budynkach sołeckich. 12. Wspieranie wolontariatu pracowniczego i społecznej odpowiedzialności biznesu. 13. Utrzymanie i rozwijanie czasopisma Wiadomości Lokalne Gminy Zielonki, jako kontynuacja skutecznej formy komunikacji z mieszkańcami. 	

4.2.	CEL STRATEGICZNY 4.2. ZACHOWANIE WYSOKICH STANDARDÓW EDUKACJI SZKOLNEJ, PRZEDSZKOLNEJ ORAZ OPIEKI NAD MAŁYMI DZIEĆMI
4.2.1.	CEL OPERACYJNY 4.2.1. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO PLACÓWEK WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO I SZKOLNEGO ORAZ ROZWÓJ ICH USŁUG.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój infrastruktury szkolno-przedszkolnych budynków oświatowych, w tym budowa nowego obiektu w Przybysławicach oraz realizacja, w miarę potrzeb kolejnych inwestycji w południowej części gminy - Obecnie na terenie gminy działa 5 samorządowych szkół podstawowych, jednak jak pokazują statystyki liczba dzieci w tych szkołach stale wzrasta, a trendy demograficzne (liczba urodzeń oraz liczba osób nowo zameldowanych na terenie gminy) pozwalają przewidywać, że w kolejnych latach trend wzrostu liczby dzieci będzie utrzymywał się na dotychczasowym poziomie. W celu zapewnienia dzieciom dostępności do przedszkoli oraz wysokiej jakości warunków do nauki (gmina Zielonki jest liderem w powiecie pod względem jakości i warunków nauczania) gmina realizuje budowę budynku oświatowego w Przybysławicach. <p>Teren inwestycji to trzy działki 60/16, 60/17, 60/18 w Przybysławicach o łącznej powierzchni 14 460,00 m², zlokalizowane przy drodze wojewódzkiej Kraków - Wolbrom. Powierzchnia budynku to 6,8 tys. m², z czego 3,6 tys. m² to powierzchnia użytkowa.</p> <p>Dla szkoły zaplanowano: 18 klas lekcyjnych, salę komputerową, bibliotekę z mediateką, świetlicę, szatnie oraz pomieszczenia dla nauczycieli i administracji szkoły, będzie też aula szkolna, jadalnia z pełnym zapleczem kuchennym, wewnętrzne atrium w formie układu widowiskowego dla prowadzenia zajęć na wolnym powietrzu, pokazy filmów itp. Skrzydło przedszkola pomieści 4 sale przedszkolne, jadalnię oraz pomieszczenia dla nauczycieli, pokój pracy indywidualnej z dzieckiem. Ponadto w obiekcie znajdzie się strefa sportowa z basenem, salą gimnastyczną i ścianką wspinaczkową. Część sportowa będzie dostępna również dla mieszkańców po zakończeniu zajęć szkolnych - dostępna osobnym wejściem. Na zewnątrz powstanie ogrodzone boisko, plac zabaw dla dzieci, parking, jak również układ komunikacyjny wraz dwoma zjazdami: z drogi wojewódzkiej i gminnej (ul. Na Stoczki).</p> <p>Szkoła będzie w pełni przystosowana dla uczniów i osób z niepełnosprawnościami. Posiadać będzie windę, jak również wizualizację kolorystyczną wewnątrz z zaakcentowanymi wejściami do pomieszczeń odrębnymi kolorami. W szkole będzie monitoring zewnętrzny i wewnętrzny, system alarmu i dozoru, światłowód, stacja trafo, instalacja OZE- system solarów, pompy ciepła. Placówka pomieści 450 dzieci zarówno w szkole jak i przedszkolu. Obiekt jest przestronny, rozłożysty, przyjazny, dobrze doświetlony, z osobnymi strefami dla różnych grup wiekowych. Założeniem projektu było zaprojektowanie i wybudowanie nowej placówki oświatowej w północnej części gminy dla obwodu Korzkiew obejmującego miejscowości: Brzozówka, Grębynice, Januszowice, Korzkiew i Przybysławice.</p> <p>Po zakończeniu realizacji budynku oświatowego w Przybysławicach gmina będzie obserwować i analizować trendy związane ze wzrostem liczby urodzeń i osiedleń dzieci w poszczególnych sołectwach oraz liczby uczniów w istniejących szkołach. W przypadku utrzymujących się trendów wzrostu liczby dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz nasyceniu miejsc w obecnych placówkach, gmina przewiduje budowę kolejnych obiektów oświatowych w południowej części gminy (obecnie jest to obszar o największej intensywności</p>	

	<p>przyrostu liczby dzieci). W zależności od wyników analiz i zdiagnozowanych potrzeb zrealizowany może zostać jeden bądź dwa nowe obiekty. Konkretna lokalizacja szkoły/szkół będzie doprecyzowana po podjęciu decyzji o realizacji, m.in. w zależności od wielkości budynku (uzależnionej od planowanej liczby uczniów).</p> <p>Nowy obiekt będzie realizowany według przyjętych dotychczas standardów – tzn. będzie to nowoczesny i wielofunkcyjny obiekt edukacyjny, przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021 - 2030</p> <p>Szacunkowy koszt: 70 000 000 zł</p> <p>Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki</p> <p>Potencjalne źródła finansowania: Budżet Gminy, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, inne źródła finansowania.</p> <p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Wspieranie sektora prywatnego i pozarządowego działającego w zakresie opieki i edukacji szkolno-przedszkolnej. 3. Rozwój cyfrowych usług edukacyjnych. 4. Rozwój sieci przedszkoli publicznych. 5. Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych nauczycieli. 6. Rozwijanie nowoczesnych metod kształcenia. 7. Wspieranie rozwoju atrakcyjnej oferty zajęć pozaszkolnych/pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 8. Wspieranie działalności szkół i przedszkoli niepublicznych. 9. Wspieranie programów autorskich skierowanych na promowanie walorów gminy.
4.2.2.	<p>CEL OPERACYJNY 4.2.2.</p> <p>ROZWIJANIE OFERTY EDUKACYJNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY.</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie młodzieży szczególnie uzdolnionej poprzez realizację programów stypendialnych oraz nagrody. 2. Wsparcie informatyczne dzieci szczególnie potrzebujących. 3. Rozwój pozalekcyjnych form edukacji dla dzieci i młodzieży w budynkach oświatowych. 4. Aktywizacja dorosłych jako opiekunów i organizatorów zajęć dla dzieci. 5. Organizacja kół zainteresowań (np. taniec, szachy, aerobik, sztuki walki, nauka pływania). 6. Promowanie aktywności pozaszkolnej/pozalekcyjnej wśród dzieci i młodzieży np. uczestnictwa w wolontariacie, aktywności artystycznej, sportowej. 7. Współpraca z krakowskimi szkołami średnimi oraz uczelniami.

4.3.	CEL STRATEGICZNY 4.3. TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OFERTY KULTURALNEJ I SPORTOWEJ DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB RÓŻNYCH GRUP WIEKOWYCH.
4.3.1.	CEL OPERACYJNY 4.3.1. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO OFERTY KULTURALNEJ
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> <p>Budowa biblioteki publicznej z salą ekspozycyjną na obiekty muzealne, archiwalia - Na terenie gminy Zielonki w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba mieszkańców, w tym nowo przybyłych/osiedlonych. W związku z powyższym aktualnie dostępna oferta m.in. z zakresu kultury jest niewystarczająca do potrzeb. Zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców gmina stara się zaspokoić popyt na usługi kulturalne, jednak problemem są ograniczenia w przestrzeni budynków. Tworzenie nowej oferty kulturalnej musi zatem zostać powiązane z budową nowych obiektów. Dzięki temu zwiększy się możliwość realizacji ciekawej oferty kulturalnej dla mieszkańców.</p> <p>W ramach zadania przewidziana jest budowa nowego budynku kubaturowego o powierzchni netto ok. 1600 m², w którym znajdują się: archiwum, biblioteka dla dzieci i dorosłych z czytelnią oraz Izba Regionalna z częścią wystawienniczo-muzealną, magazyny i sale do pracy twórczej. Inwestycja ma na celu modernizację infrastruktury budynków użyteczności publicznej i tworzenia nowoczesnej prospołecznej przestrzeni, która pozwoli na nieograniczony dostęp wszystkich mieszkańców gminy do wydarzeń kulturalno-naukowych, likwidując bariery społeczne i sprzyjając integracji wszystkich grup społecznych bez względu na wykształcenie, zamożność. Zagwarantuje porównywalne warunki rozwoju obecnych i przyszłych pokoleń oraz stworzy szanse zaspokojenia ich potrzeb. Realizacja biblioteki, z uwagi na jej funkcje, będzie miała wielowymiarowy charakter - jako centrum społeczne pełnić będzie przede wszystkim funkcję integracyjną, będzie wzbogacać kulturalnie dzięki różnorodności i równości dostępu do dóbr kultury i tradycji lokalnych, będzie miejscem dyskusji i wymiany myśli, poprawi jakość życia, zwiększy możliwość samorealizacji, rozwoju intelektualnego, wyrówna szanse udziału w życiu społecznym. Działalność edukacyjna biblioteki (szkolenia, prezentacje, seminaria, warsztaty) wpłynie na użytkowników wyposażając ich w informacje, umiejętności i wiedzę potrzebne do samodzielnego podejmowania decyzji, wzięcia odpowiedzialności za swoje życie i lokalną społeczność, co przekłada się na większą świadomość społeczną.</p> <p>Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021-2025</p> <p>Szacunkowy koszt: 12 000 000,00 zł</p> <p>Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki</p> <p>Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, inne fundusze wsparcia</p> <p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> Rozwój oferty kulturalnej z wykorzystaniem bazy lokalowej istniejących budynków użyteczności publicznej. Podniesienie standardu istniejących budynków użyteczności publicznej, tak aby odpowiadały aktualnym wymogom prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej (m.in. hala sportowa w Zielonkach, CIS w Zielonkach). 	

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Stworzenie i stała aktualizacja kalendarza imprez i wydarzeń gminnych w formie on-line oraz jego promocja wśród lokalnej społeczności. 5. Digitalizacja archiwalnych zasobów kultury gminy (np. zdjęcia, książki, materiały filmowe). 6. Rozwój oferty kulturalnej / spędzania czasu wolnego (edukacyjnej, kulturalnej, sportowej, artystycznej) dla różnych grup wiekowych i kulturowych. 7. Kreowanie nowych inicjatyw kulturalnych i rekreacyjno-sportowych z udziałem mieszkańców (np. bieg przełajowy na orientację połączony z piknikiem eko, sołectkie mini rajdy rowerowe). 8. Organizacja i rozwijanie rozpoznawalnych imprez, które zyskały już markę znaną w gminie i poza nią (np. rajd rowerowy z koncertem gwiazdy, półmaraton marchewkowy). 9. Realizacja działań i wydarzeń międzypokoleniowych. 10. Rozwój zajęć z ekoedukacji – zajęcia artystyczne wykorzystujące materiały naturalne, ekologiczne lub pochodzące z recyklingu.
4.3.2.	CEL OPERACYJNY 4.3.2. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO OFERTY SPORTOWEJ, REKREACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
	<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa parku rekreacyjnego dla młodzieży typu skatepark (<i>Lokalizacja w fazie planowania</i>) - Potrzeba tworzenia nowych terenów rekreacyjnych jest podyktowana stale zwiększającą się liczbą mieszkańców na terenie gminy. Pomimo coraz lepszej dostępności do terenów rekreacyjnych (80% ankietowanych uznało, że w ostatnich 10 latach dostępność tychże na terenie gminy uległa poprawie), cały czas rozwój tego typu miejsc jest pożądanym. W szczególności utworzenie parku forsują młodzi mieszkańcy gminy – uczniowie szkół podstawowych, którzy w warsztatach i badaniach ankietowych wyrazili potrzebę stworzenia miejsca typu skatepark, w którym mogliby aktywnie spędzać czas ze znajomymi na świeżym powietrzu. Stworzenie tego typu miejsca w gminie Zielonki pozwoli zatrzymać młodych mieszkańców gminy na miejscu (bez konieczności wyjazdu poza granicę gminy). Lokalizacja parku jest w fazie planowania. Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021-2025 Szacunkowy koszt: 500 000 - 1 000 000 Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, inne fundusze wsparcia 2. Modernizacja boiska dla klubu sportowego LKS Zieleńczanka - Klub sportowy LKS Zieleńczanka obecnie zrzesza najwięcej członków, w tym około 200 dzieci i młodzieży. W poprzednich latach została wybudowana baza socjalno-szatniowa dla piłkarzy. Obecnie teren boiska treningowego klubu został zabrany na potrzeby budowy Północnej Obwodnicy Krakowa. Gmina podjęła działania, aby na wolnym/pozostałym terenie zaprojektować i wykonać zamienne boisko treningowe z nawierzchnią trawiastą, oświetleniem i odwodnieniem. Zachodzi również potrzeba modernizacji boiska głównego. Kompleksowa modernizacja dwóch boisk zwiększy częstotliwość wykorzystania obiektu jednocześnie przez kilka grup, jak również stworzy możliwość rozszerzenia oferty klubu. Szacunkowy czas realizacji zadania: 2021-2025 Szacunkowy koszt: 3 000 000 zł Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Gospodarki Komunalnej, Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, inne fundusze wsparcia

	<p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Rozwój oferty rekreacyjnej oraz infrastruktury wspierającej rozwój turystyki. 4. Budowa hali sportowej dla klubu sportowego TS Węgrzce. 5. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. 6. Modernizacja hali sportowej w Zielonkach. 7. Budowa zaplecza socjalnego dla terenów rekreacyjno-sportowych w Pękowicach. 8. Rozbudowa boisk sportowych przy szkołach, pozwalających zarówno na prowadzenie WF jak i zajęć pozalekcyjnych rekreacyjnych dla młodzieży. 9. Budowa boiska przy szkole podstawowej w Bibicach. 10. Systematyczne wzbogacenie oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym np. ścianka wspinaczkowa dla młodzieży. 11. Ochrona i zagospodarowywanie terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
4.3.3	<p>CEL OPERACYJNY 4.3.3. KULTYWOWANIE TRADYCJI I FOLKLORU NA TERENIE GMINY</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona i rewaloryzacja zabytków i opieka nad zabytkami. 2. Odnowa kapliczek na terenie gminy. 3. Rozwój projektu „Gmina Zielonki - Kraina Pucheroków”. Ustawienie figur pucheroków w kolejnych sołectwach jako element tożsamości lokalnej, wyróżnik gminnej wspólnoty (mapa pucheroków) – stworzenie tym samym nowej atrakcji turystycznej. 4. Kontynuacja prowadzenia badań w zakresie folkloru – np. kwerendy archiwów, wywiady. 5. Wspieranie działań zespołów ludowych, orkiestr dętych, grup kolędniczych, grup rekonstrukcyjnych i organizacji pozarządowych.
4.4.	<p>CEL STRATEGICZNY 4.4. WSPARCIE SYSTEMU OPIEKI ZDROWOTNEJ I POLITYKI SPOŁECZNEJ</p>
4.4.1.	<p>CEL OPERACYJNY 4.4.1. REALIZACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH</p>
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzanie działalności Punktu Informacji i Wsparcia Rodziny (np. dyżury terapeuty ds. uzależnień, mediatora rodzinnego, psychoterapeuty). 2. Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym np. wspomaganie radzenia sobie ze stresem. 3. Realizacja działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. 4. Kontynuacja działań Placówki Wsparcia Dziennego. 5. Kontynuacja działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Zachariaszowskiej. 6. Aktywizacja i włączanie społeczne osób z niepełnoprównościami. 7. Rozwój oferty opiekuńczej dla osób starszych. 8. Współpraca z samorządem powiatowym oraz innymi podmiotami na rzecz ochrony zdrowia.

4.4.2.	CEL OPERACYJNY 4.4.2. TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OPIEKI ZDROWOTNEJ I POLITYKI SPOŁECZNEJ.
KIERUNKI DZIAŁAŃ	
<p>Działanie priorytetowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> Modernizacja i budowa budynków ochrony zdrowia w Węgrzcach i w Zielonkach - Poprawa jakości opieki zdrowotnej według opinii mieszkańców gminy wyrażonych w ankiecie to jeden z ważnych kierunków działań. Dostępność lekarzy POZ i lekarzy specjalistów oraz infrastruktura gabinetów lekarskich uzyskały względnie wysoki udział opinii mówiących o pogorszeniu sytuacji w gminie na przestrzeni ostatnich lat – ponad 25% wszystkich głosów. Gmina bezpośrednio nie odpowiada za realizację zadań z zakresu opieki zdrowotnej, która pozostaje w gestii NFZ. Jednakże w celu zachęcenia lekarzy do realizacji swoich praktyk na terenie gminy, zmodernizowany zostanie istniejący budynek w Węgrzcach oraz wybudowany nowy obiekt na cele realizacji zadań związanych z ochroną zdrowia na terenie miejscowości Zielonki. Stworzenie warunków lokalowych dla lekarzy rodzinnych z pełnym zakresem usług NFZ przyczyni się do poprawy dostępności do usług zdrowotnych dla mieszkańców Gminy. Szacunkowy czas realizacji zadania: 2023-2030 Szacunkowy koszt: 15 000 000 zł Odpowiedzialność za realizację zadania: Referat Gospodarki Komunalnej, Referat Budownictwa i Urbanistyki Urzędu Gminy Zielonki Potencjalne źródła finansowania: Budżet gminy, inne fundusze wsparcia <p>Inne przykładowe kierunki działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wspieranie lub powierzanie zadań w zakresie ochrony zdrowia i polityki społecznej podmiotom niepublicznym, w tym podmiotom pożytku publicznego. Współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktyki i ochrony zdrowia. Realizacja spójnej polityki senioralnej, rozwój infrastruktury dla osób starszych. Wspieranie rodzinnych form opieki nad osobami starszymi. Aktywizacja społeczna osób w podeszłym wieku. Wsparcie profilaktyczne, w tym psychologiczno-pedagogiczne skierowane na rozwiązywanie problemów i wzmacnianie rodziny. 	

Poniżej przedstawiono propozycję zapisów młodzieżowej Strategii Rozwoju Gminy Zielonki pn. „Młodzież działa!”. Materiał został przygotowany na podstawie prac uczniów szkół podstawowych działających na terenie gminy Zielonki. Materiał przygotowany przez młodzież został wiernie przeniesiony do strategii, bez korekt merytorycznych, by nie zniekształcać intencji młodzieży. Czy i w jakim zakresie pomysły młodzieży są wykonalne, to czas pokaże.

Cel Strategiczny 1. Czas wolny (sport, rekreacja, kultura)

Kierunki działań:

1. **Budowa parku rekreacyjnego dla młodzieży typu skatepark** jako miejsca aktywności fizycznej, dla skaterów, ale także przestrzeń do spotkań ze znajomymi. Nie ma preferencji do konkretnej lokalizacji, ale ważny jest łatwy dojazd autobusem z różnych części gminy.
2. **Utworzenie ogólnodostępnego miejsca spotkań**, z których może korzystać młodzież.
Np.:
 - a. urządzone przestrzenie zielone, skwery z miejscami do siedzenia – ławki, leżaki, hamaki, a także ze sprzętami do ćwiczeń np. siłownia/street workout.
 - b. tereny udostępniane dla foodtrucków – np. w ramach parku, urządzonego skweru itp.
 - c. park/parki w dalszych częściach gminy, w których nie ma tego typu przestrzeni oraz zadbanie/modernizacja istniejących obszarów parkowych (Bibice, Węgrzce, Zielonki).
 - d. wielka tablica młodzieżowa – przestrzeń/ ściana do twórczości i komunikacji (rysunki, podpisy), a także miejsce stanowiące pretekst/okazję do spotkania. Lokalizacja np. w CIS-ie. Przykład – tablica wykorzystująca klocki lego w Dębicy
3. **Rozbudowa infrastruktury sportowo-rozrywkowej** np.
 - a. tory/trasy dla rolkarzy, trasa rowerowa przez gminę Zielonki – asfaltowa głównie dla rowerzystów (ale możliwość dzielenia jej z pieszymi/rolkarzami – jeżeli będzie wystarczająco szeroka) pozwalające na rekreacyjną wycieczkę po gminie, z przystankami przy wybranych ciekawych miejscach, punktach widokowych, rowerowa trasa sportowa z przeszkodami, np. pumptrack, trasa enduro, więcej boisk sportowych do różnych dyscyplin („nie tylko kosze i bramki”) np. siatkówka, tenis ziemny, squash, stoły do ping-ponga, remont boiska KS Bibiczanka, boisko ze sztuczną nawierzchnią – lokalizacja Węgrzce, Bibice.
 - b. **Realizacja cykli warsztatowych dedykowanych dla młodzieży** o różnej tematyce, np.: warsztaty ekologiczne, warsztaty o tematyce kosmosu, „psychoedukacja” – jak sobie radzić ze sobą i ze stresem, warsztaty kulinarne, warsztaty komputerowe – projektowanie 3D, warsztaty teatralne.
4. **Organizacja wydarzeń rozrywkowych** np. festyny, koncerty gwiazd, imprezy plenerowe z różnymi atrakcjami np. układy taneczne, pokazy iluzjonistów itp. („takie jak Festiwal kolorów”).

Cel Strategiczny 2. Dbłość o środowisko

Kierunki działań:

1. Dbanie o czyste powietrze w gminie, w tym monitoring kto czym pali, np. poprzez użycie dronów oraz wspieranie zielonej energii, edukacja mieszkańców.
2. Zwiększenie segregacji śmieci i ograniczanie ich wytwarzania - akcje edukacyjne na ten temat, w tym: informacje, gdzie co wrzucać, jak segregować i jakie mogą być konsekwencje dla środowiska i dla ludzi (aby ludzie zrozumieli, że segregowanie jest ważne), akcje społeczne sprzątania.
3. Organizacja cyklu warsztatów ekologicznych – warsztaty powinny być organizowane w różnych częściach gminy, należy zadbać o ich interaktywny charakter (unikać formy wykładowej, uważnie dobrać prowadzących warsztaty). Organizowane w grupach: osobne dla małych dzieci – dostosowane do ich wieku i osobne dla starszej młodzieży (od 14 r.ż.) i dorosłych mieszkańców. Główna tematyka warsztatów to:
 - a. problem zanieczyszczonego powietrza (smogu) – co my jako młodzież/mieszkańcy możemy zrobić, aby powietrze w gminie było czystsze;
 - b. segregacja odpadów - informacje, gdzie co wrzucać, jak segregować i jakie mogą być konsekwencje dla środowiska i dla ludzi, ale też możliwości ponownego wykorzystania odpadów.
4. Nowe nasadzenia zieleni – w zależności od możliwości danego terenu utworzenie mini ogrodów przy szkołach z zaangażowaniem grup chętnych uczniów w sadzeniu i utrzymaniu.
5. Zwiększenie liczby rekreacyjnych terenów zielonych – zapewnienie miejsca do odpoczynku, spacerów, w tym do spacerów z psem (budowa wybiegu dla psów). Ochrona terenu gminy przed nadmierną zabudową.
6. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych – zapewnienie warunków do bezpiecznej jazdy rowerem może skutkować częstszym wyborem tego sposobu dojazdu do szkoły/pracy, co także przyczyni się do zmniejszenia poziomu zanieczyszczeń powietrza w gminie.

Cel Strategiczny 3. Rozwój bezpiecznej komunikacji publicznej w gminie

Kierunki działań:

1. **Rozwój komunikacji publicznej, w tym np.:** zwiększenie częstotliwości kursów autobusów, optymalizacja tras dojazdu; zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Krakowem a gminą Zielonki. Obecnie liczba niektórych kursów jest niewystarczająca, ale też komunikacja publiczna (autobusy) stoją w korkach razem z samochodami. Z dużym prawdopodobieństwem planowane inwestycje np. budowa Północnej Obwodnicy Krakowa, Zachodniej Obwodnicy Zielonek, drogi ekspresowej S7, przebudowa Al. 29 Listopada, nowy wiadukt w Batowicach zmniejszą ruch samochodowy w centrach miejscowości i przyczynią się do bardziej płynnego ruchu pojazdów na drogach wjazdowych do Krakowa. Wtedy konieczna jest weryfikacja siatki połączeń autobusowych i częstotliwości ich kursowania.
2. **Rozwój tras rowerowych,** (w tym np. trasa rowerowa przez trzy góry, zjazd z Węgrzc na Zielonki, trasa rowerowa w Zielonkach, trasa od szkoły w Bibicach - skrót do przystanku). W okresie wiosenno-letnim sporo osób dojeżdża do szkoły rowerem, jednak z uwagi na brak odpowiedniej infrastruktury (głównie tras rowerowych) często wiąże się to z niebezpieczeństwem wypadku. Najczęściej brakuje osobnej ścieżki i trzeba przemieszczać się jezdnią razem z samochodami.
3. **Rozwój infrastruktury rowerowej.** Równoległe do rozwoju ścieżek rowerowych powinny pojawiać się kolejne elementy infrastruktury rowerowej np. stojaki na rowery (np. przed szkołami, obecnie zaczyna ich brakować) czy stacje rowerowe. Pozwoli to na wygodne poruszanie się rowerem po gminie.
4. **Poprawa bezpieczeństwa na drogach,** w tym rozwój sieci chodników wraz z oświetleniem oraz przejść dla pieszych. Wiele młodych mieszkańców gminy Zielonki porusza się po gminie na piechotę. W celu zapewnienia jak największego bezpieczeństwa należy rozwijać sieć chodników (np. w Korzkwi, w Zielonkach w kierunku Krakowa). Ponadto należy zadbać o poprawę bezpieczeństwa w newralgicznych lokalizacjach na drogach poprzez ich przebudowę, np.:
 - a. ostry zakręt przy ul. Warszawskiej, przejście dla pieszych blokują tu autobusy, przez co zmniejsza się pole widzenia pieszego;
 - b. centrum Zielonek - wykonanie świateł na przejściu dla pieszych (częste kolizje);
 - c. Przybysławice - utworzenie przejścia dla pieszych przy nowej szkole.
5. **Udostępnienie darmowych biletów komunikacji publicznej dla uczniów podczas wakacji.**
6. **Wprowadzenie sieci wypożyczania hulajnóg elektrycznych wraz z centrami ładowania**

6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ZIELONKI ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Gmina Zielonki to wysoce atrakcyjny obszar do mieszkania, „Zielone Przedmieście Krakowa”, z szeregiem powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy gminą a blisko milionowym miastem Krakowem - w naturalny sposób lokuje się w centrum procesu suburbanizacji.

Od lat Gminę Zielonki charakteryzuje stały trend wzrostowy w zakresie liczby mieszkańców (średniorocznie przybywa około 2% ludności), co czyni obszar gminy jednym z najbardziej zaludnionych w powiecie krakowskim (461 os/ km²). Wzrostowi liczby mieszkańców towarzyszy stała presja deweloperska. Południowy obszar gminy, miejscowości Zielonki, Bibice oraz Węgrzce to tereny o wysokim procencie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (zwartej, szeregowej) i wielorodzinnej o miejskim charakterze. Północ gminy pozostaje w większości terenem otwartym, z zabudową mieszkaniową jednorodziną kształtowaną wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, również o charakterze rezydencjalnym.

Aspiracją rozwojową gminy Zielonki jest bycie miejscem przyjaznych do życia, w którym ludzie chcą mieszkać, pracować i wypoczywać. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu (rezerwa terenów zielonych/niezabudowanych), ale także wyznaczaniu terenów inwestycyjnych, gdzie możliwy jest rozwój funkcji gospodarczych, w tym usługowych (wspierających funkcję mieszkaniową).

Tym samym polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju gminy Zielonki przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego gminy, pozostaje nadal jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed Gminą na najbliższe 10 lat.

Kwestie kluczowe - rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej gminy Zielonki to na najbliższe lata m.in.:

- **Charakter i intensywność zabudowy mieszkaniowej Gminy Zielonki** - kształtowanie i uzupełnianie terenów pod zabudowę mieszkaniową z uwzględnieniem strefowości gminy (proponowany kierunek działania: południe gminy zabudowa o miejskim charakterze: zwarta, osiedlowa; północ - zabudowa podmiejska, rezydencjalna).
- **Przeznaczenie terenów pod różne funkcje**, w tym **tereny inwestycyjne** (dla lokowania aktywności gospodarczej), obszary **przedsiębiorczo - usługowe i transportowe** oraz odpowiednie rozmieszczenie tych funkcji strukturze przestrzennej gminy poprzez m.in. wdrażanie idei skracania odległości przemieszczania się mieszkańców (związanych z domem, edukacją, czasem wolnym) oraz ustalenie **standardów wykorzystania przestrzeni** w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców i użytkowników przestrzeni szczególnie w zakresie rozmieszczenia podstawowych funkcji (mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej);

potencjał terenowy dla lokacji działalności gospodarczej – teren wzdłuż Północnej Obwodnicy Krakowa), z uwzględnieniem zasad tworzenia przestrzeni wielofunkcyjnych.

- **Ścisłe połączenie rozwoju przestrzennego z:**
 - **rozbudową systemu transportu** (sieć dróg publicznych, sieć dróg rowerowych, sieć transportu zbiorowego, sieć kolejowa),
 - **rozwojem sieci wodociągowo – kanalizacyjnej,**
 - systemem **odbioru i wywozu odpadów** (śmieci) z rozwojem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
 - dostarczaniem **energii elektrycznej i gazu,**
 - systemem **łączności sieci internetowe.**
- **Polityka transportowa gminy** w tym: **infrastruktura dla ruchu samochodowego** czyli dwie obwodnice (zachodnia obwodnica Zielonek, Północna Obwodnica Krakowa), modernizacja sieci drogowej, system parkingów przed wjazdem do Krakowa (zmiana środka transportu), itp., **integracja środków transportu /zintegrowany transport** (transport efektywny, pozwalający na zmianę środka transportu): samochód, KMK, kolej, tramwaj, rower **oraz zwiększenie dostępności pieszo – rowerowej do aglomeracyjnego transportu zbiorowego.**
- **Tereny zielone** - miejsca do wypoczynku i rekreacji, „płuca gminy” (m.in.: zachowanie zwartych obszarów zielonych; północ gminy: większe obszary zielone; południe: szereg parków / parków kieszonkowych wpisanych na stałe w założenia funkcjonalno – przestrzenne terenu oraz rezerwa na zwarty, większy teren zieleni parkowej).

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej gminy Zielonki, realizowane są poprzez m.in. przez zadania priorytetowe oraz tzw. przykładowe zadania zaplanowane i zapisane w niniejszym dokumencie Strategii. Pogłębienie wskazanych rekomendacji znajduje się także w Modelu funkcjonalno-przestrzennym stanowiącym integralną część dokumentu Strategii.

Dodatkowo należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zielonki, które jest dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniające uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które poddawane są aktualizacji, tak by realizowały kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego określone w Studium.

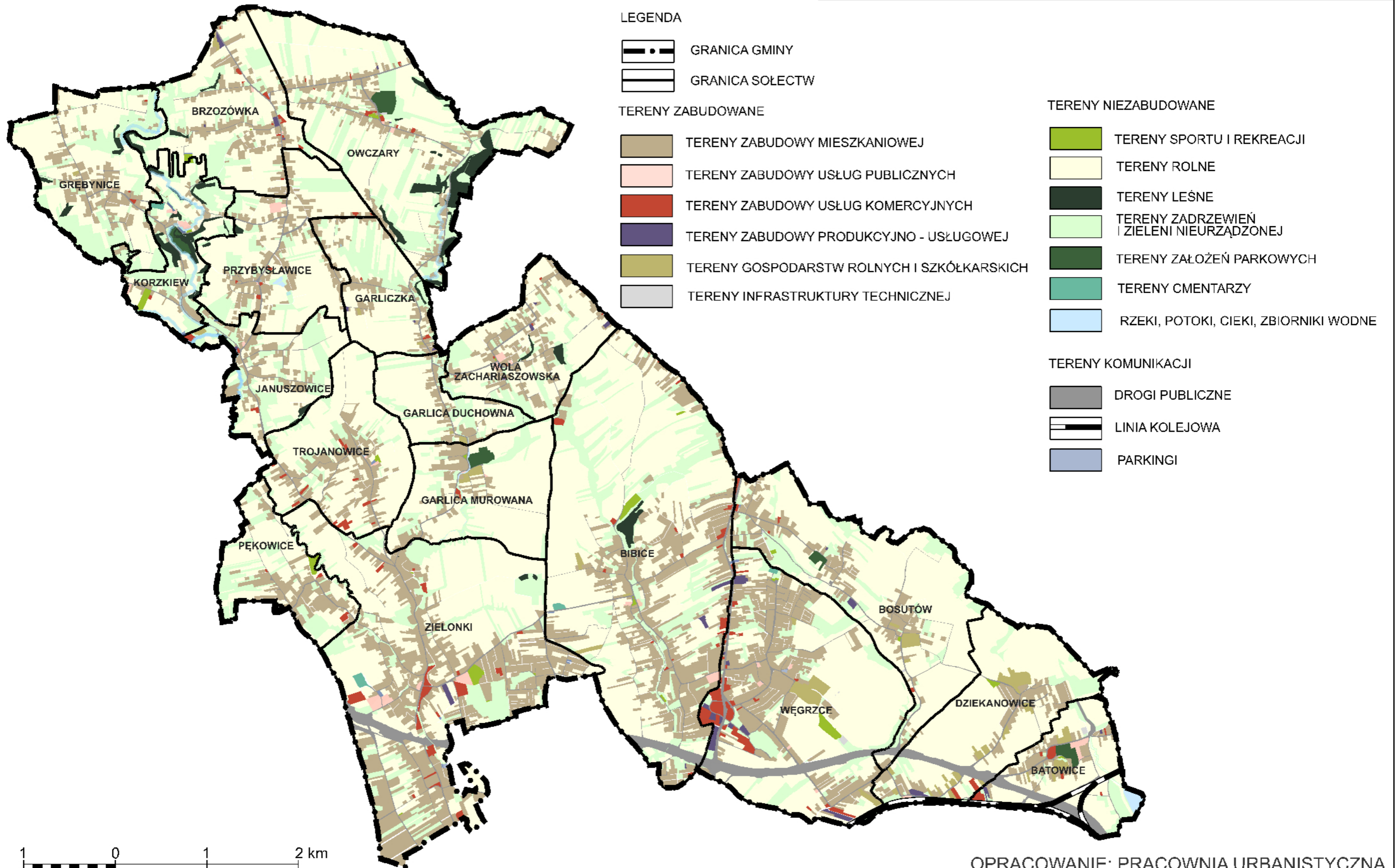
Ww. wskazane dokumenty stanowią elementy kształtowanej polityki przestrzennej na terenie gminy Zielonki.

Wytyczne wynikające z uwarunkowań wodnych na terenie gminy

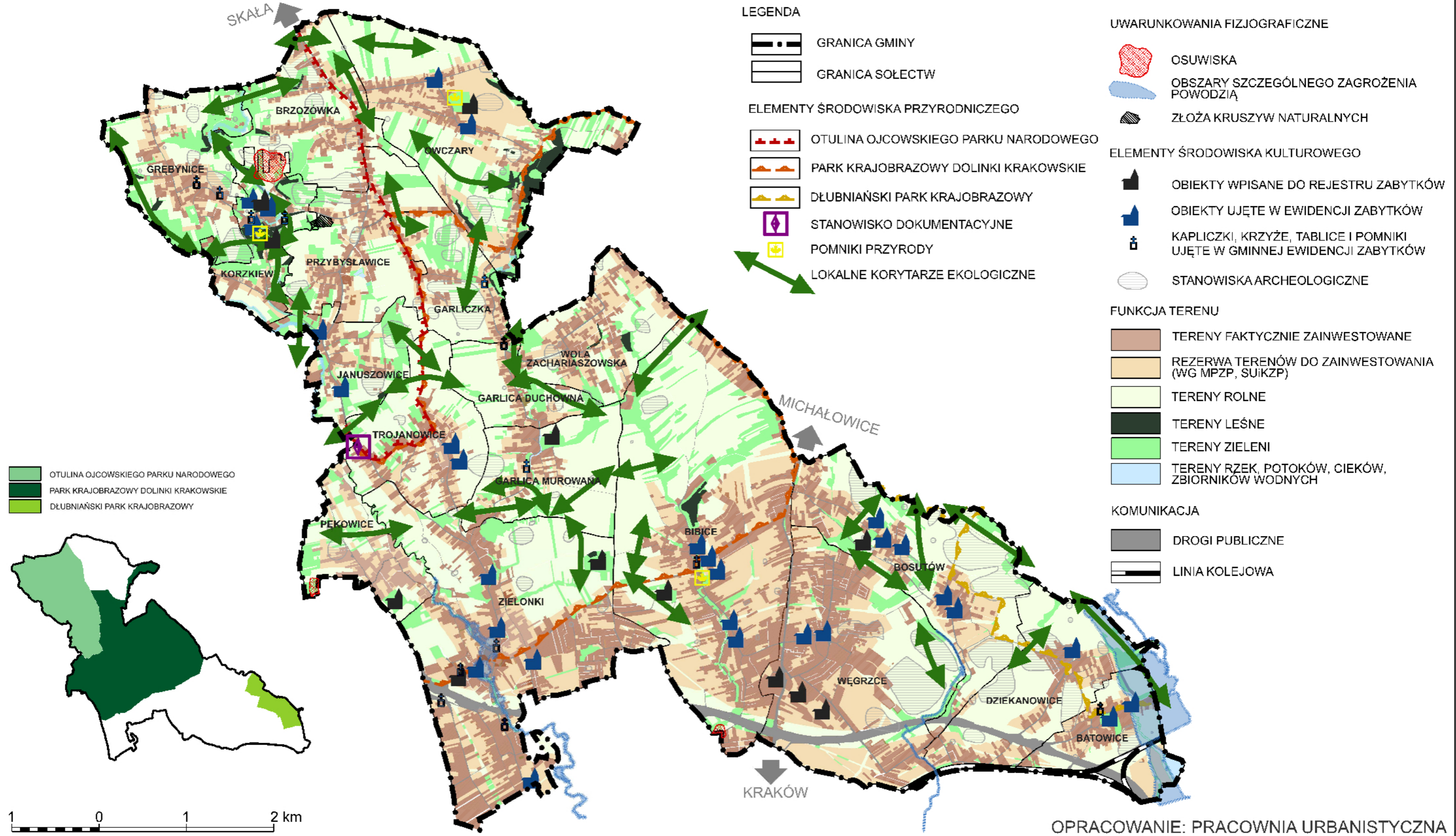
W związku z występowaniem na terenie gminy Zielonki obszarów szczególnego zagrożenia powodzią od cieków Prądnik, Dłubnia, Sudół Dominikański, należy brać uwagę wynikające z tego faktu uwarunkowania przy wyborze lokalizacji planowanych inwestycji.

Działania realizowane w gminie będą również uwzględniać ustalenia z dokumentów strategicznych tj. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym, Plan przeciwdziałania skutkom suszy oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.*

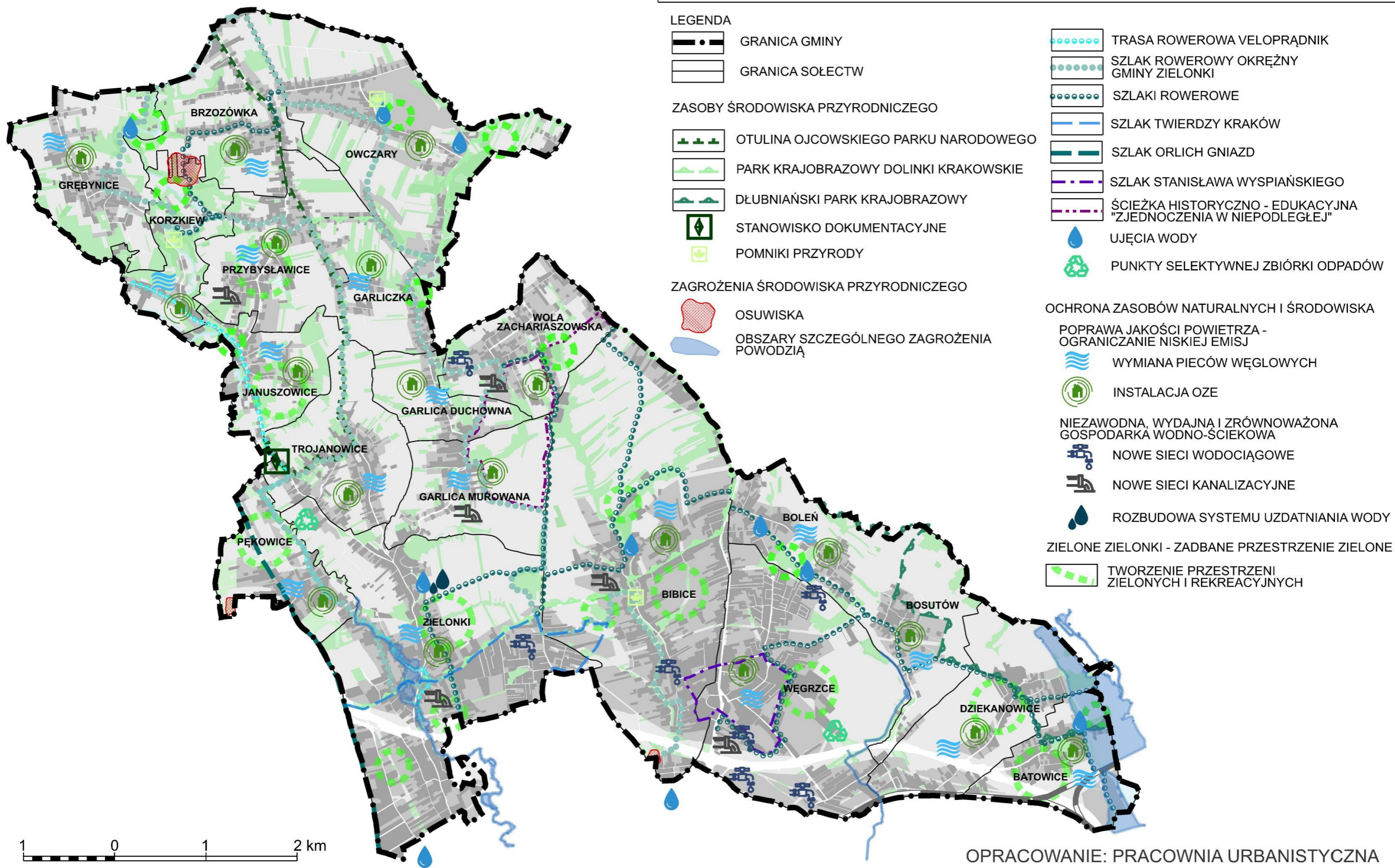
UŻYTKOWANIE TERENU - STAN ISTNIEJĄCY

STRUKTURA FUNKCJONALNO PRZESTRZENNA Z ELEMENTAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZO - KULTUROWEGO

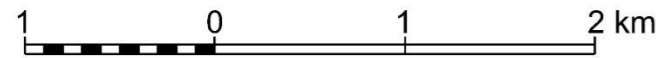

DOMENA 1. PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA

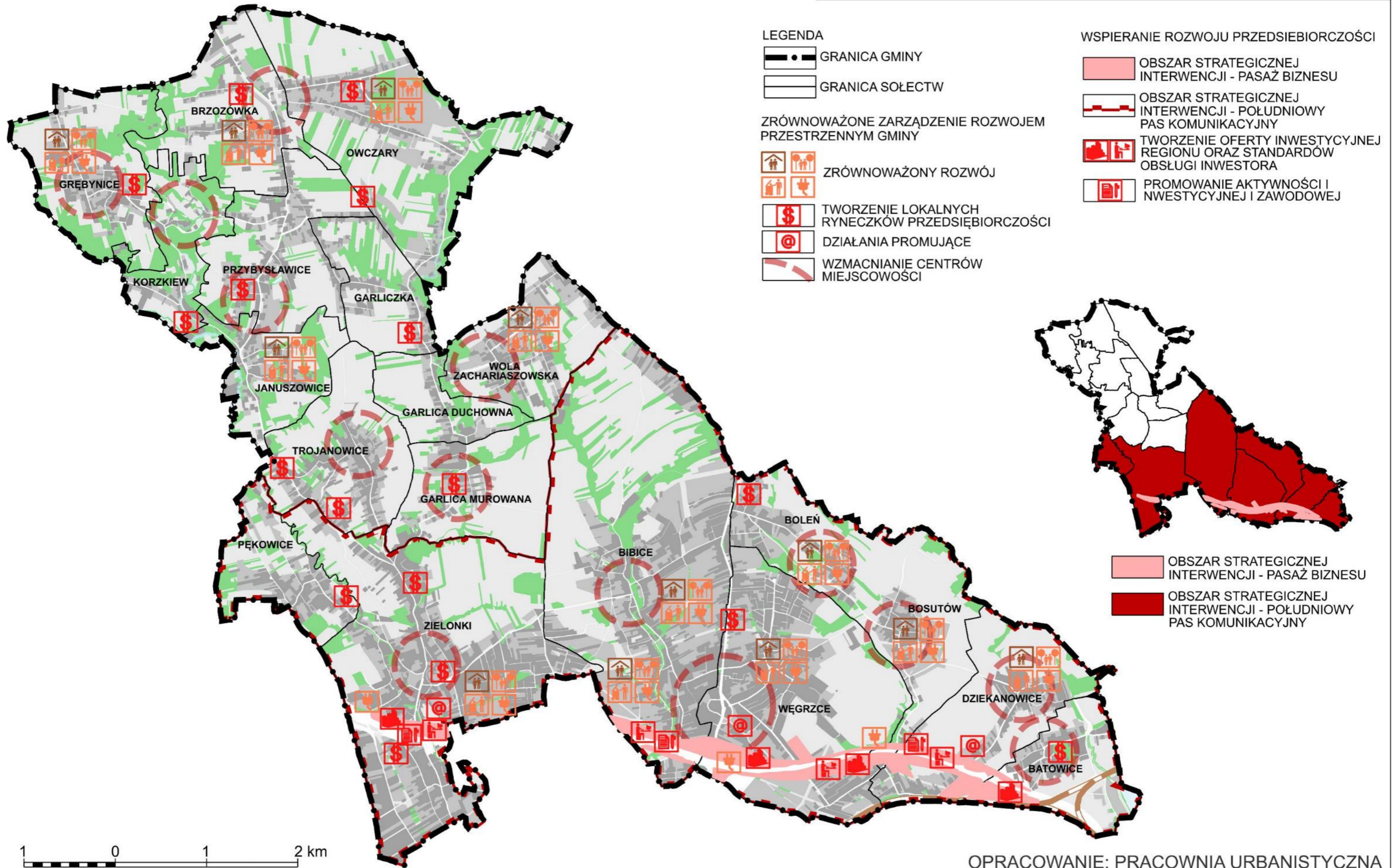
LEGENDA

- GRANICA GMINY
- GRANICA SOŁECTW
- ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
 - OTULINA OJCOWSKIEGO PARKU NARODOWEGO
 - PARK KRAJOBRAZOWY DOLINKI KRAKOWSKIE
 - DŁUBNIAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY
 - STANOWISKO DOKUMENTACYJNE
 - POMNIKI PRZYRODY
- ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
 - OSUWISKA
 - OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ
- TRASA ROWEROWA VELOPRĄDNIK**
- SZLAK ROWEROWY OKRĘŻNY GMINY ZIELONKI**
- SZLAKI ROWEROWE**
- SZLAK TWIERDZY KRAKÓW**
- SZLAK ORLICH GNIAZD**
- SZLAK STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO**
- ŚCIEŻKA HISTORYCZNO - EDUKACYJNA "ZJEDNOCZENIA W NIEPODLEGŁEJ"**
- UJĘCIA WODY
- PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW
- OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH I ŚRODOWISKA**
 - POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA - OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJ**
 - WYMIANA PIECÓW WĘGLOWYCH
 - INSTALACJA OZE
 - NIEZAWODNA, WYDAJNA I ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA**
 - NOWE SIECI WODOCIĄGOWE
 - NOWE SIECI KANALIZACYJNE
 - ROZBUDOWA SYSTEMU UZDATNIANIA WODY
- ZIELONE ZIELONKI - ZADBANE PRZESTRZENIE ZIELONE**
 - TWORZENIE PRZESTRZENI ZIELONYCH I REKREACYJNYCH

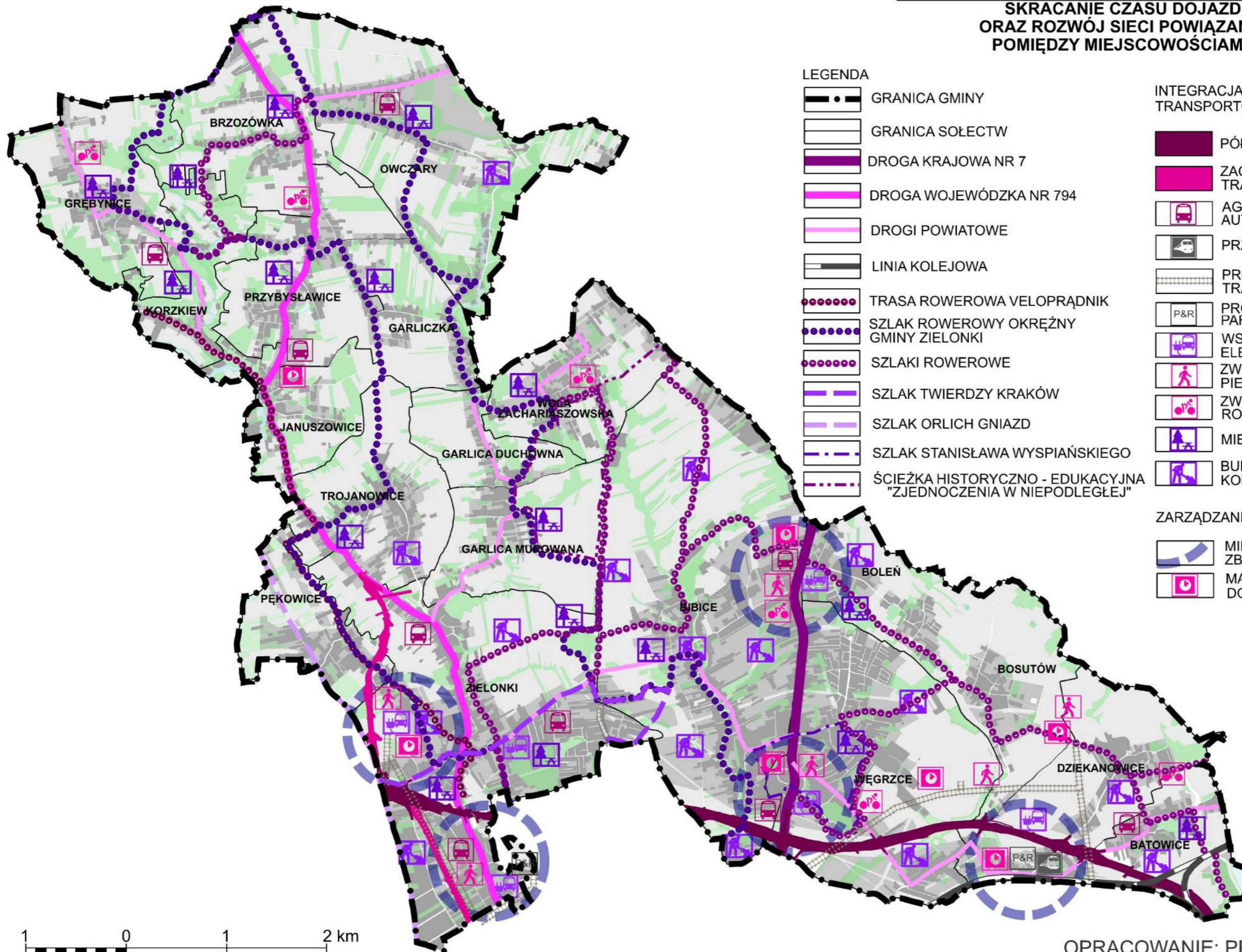
OPRACOWANIE: PRACOWNIA URBANISTYCZNA

DOMENA 2. PRZESTRZEŃ DO MIESZKANIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

DOMENA 3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

SKRACANIE CZASU DOJAZDU DO I Z KRAKOWA
ORAZ ROZWÓJ SIECI POWIĄZAŃ KOMUNIKACYJNYCH
POMIĘDZY MIEJSCOWOŚCIAMI NA TERENIE GMINY

LEGENDA

- GRANICA GMINY
- GRANICA SOŁECTW
- DROGA KRAJOWA NR 7
- DROGA WOJEWÓDZKA NR 794
- DROGI POWIATOWE
- LINIA KOLEJOWA
- TRASA ROWEROWA VELOPRĄDNIK
- SZLAK ROWEROWY OKRĘŻNY GMINY ZIELONKI
- SZLAKI ROWEROWE
- SZLAK TWIERDZY KRAKÓW
- SZLAK ORLICH GNIAZD
- SZLAK STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO
- ŚCIEŻKA HISTORYCZNO - EDUKACYJNA "ZJEDNOCZENIA W NIEPODLEGŁEJ"

INTEGRACJA SYSTEMU TRANSPORTOWEGO TRANSPORTOWEGO

- PÓLNOČNA OBWODNICA KRAKOWA
- ZACHODNIA OBWODNICA ZIELONEK TRASA WOLBROMSKA
- AGLOMERACYJNE LINIE AUTOBUSOWE
- PRZYSTANEK KOLEI AGLOMERACYJNEJ
- PROPONOWANY PRZEBIEG LINII TRAMWAJOWEJ
- PROPONOWANA LOKALIZACJA PARKINGU W SYSTEMIE P&R
- WSPIERANIE ROZWOJU ELEKTROMOBILNOŚCI
- ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI PIESZEJ - FOOTPATHS
- ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI ROWEROWEJ
- MIEJSCA ODPOCZYNKU
- BUDOWA I PRZEBUDOWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

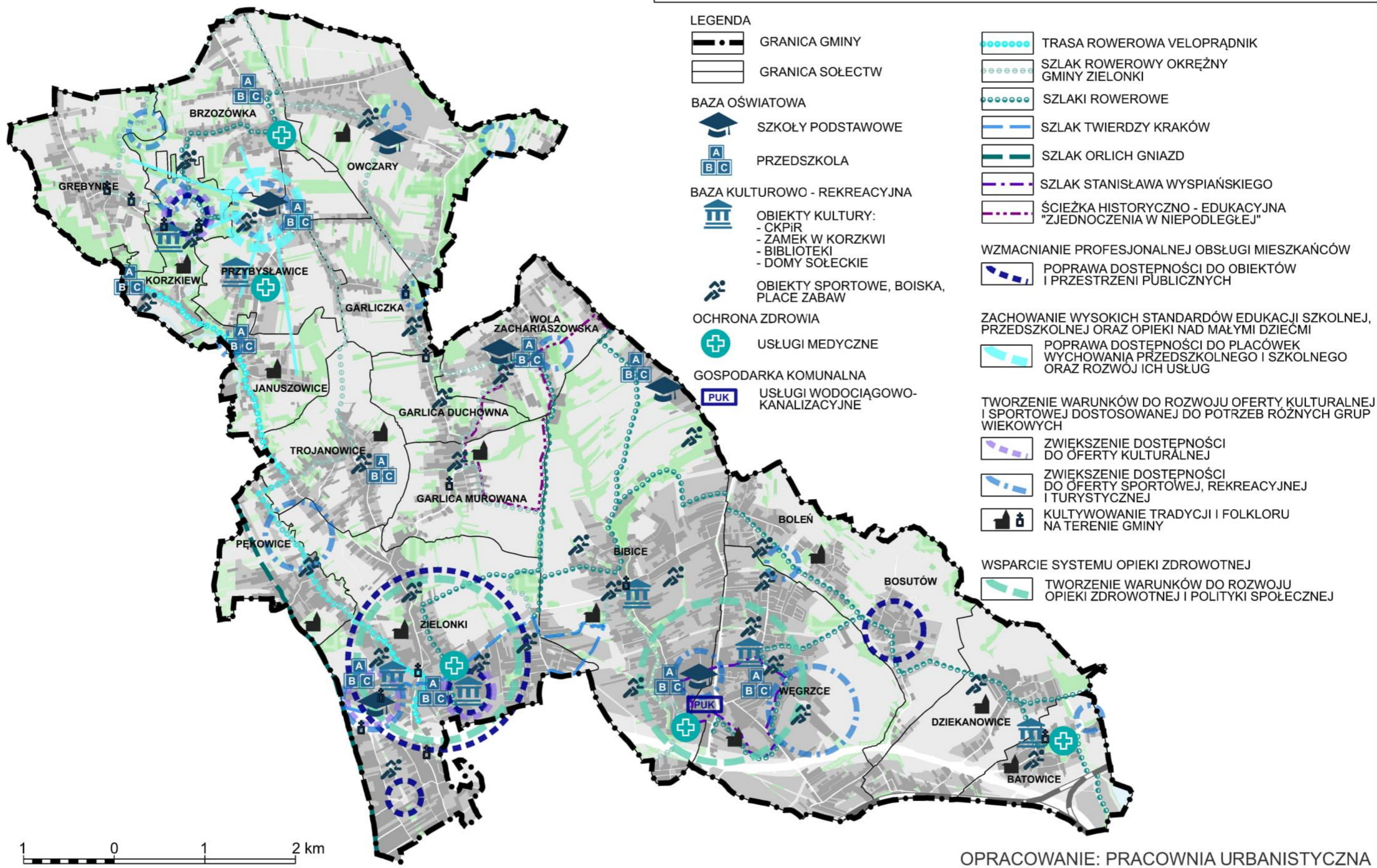
ZARZĄDZANIE MOBILNOŚCIĄ NA TERENIE GMINY

- MIEJSCA INTEGRACJI TRANSPORTU ZBIOROWEGO
- MAKSYMALNE SKRACANIE CZASU DOJŚCIA

1 0 1 2 km

OPRACOWANIE: PRACOWNIA URBANISTYCZNA

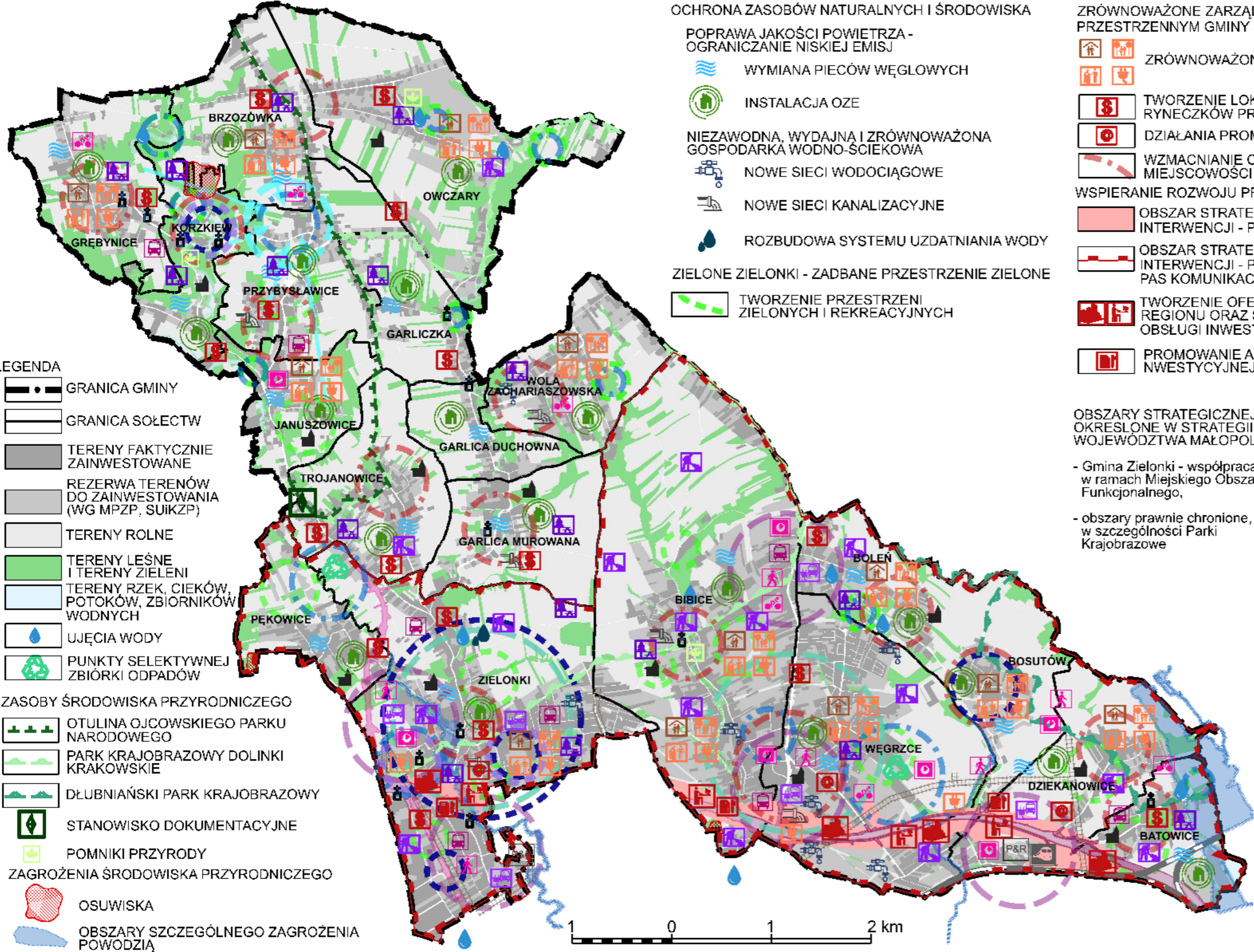
DOMENA 4. WYSOKIEJ JAKOŚCI PAKIET USŁUG PUBLICZNYCH

1 0 1 2 km

OPRACOWANIE: PRACOWNIA URBANISTYCZNA

MODEL FUNKCJONALNO PRZESTRZENNY GMINY ZIELONKI

- OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH I ŚRODOWISKA**
- POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA - OGRANICZANIE NISKIEJ EMISJI
- WYMIANA PIECÓW WĘGLOWYCH
 - INSTALACJA OZE
- NIEZAWODNA, WYDAJNA I ZRÓWNOWAŻONA GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA
- NOWE SIECI WODOCIĄGOWE
 - NOWE SIECI KANALIZACYJNE
 - ROZBUDOWA SYSTEMU UZDATNIANIA WODY
- ZIELONE ZIELONKI - ZADBANE PRZESTRZENIE ZIELONE
- TWORZENIE PRZESTRZENI ZIELONYCH I REKREACYJNYCH

- ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZENIE ROZWOJEM PRZESTRZENNYM GMINY**
- ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ
 - TWORZENIE LOKALNYCH RYNECZKÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
 - DZIAŁANIA PROMUJĄCE
 - WZMACNIANIE CENTRÓW MIEJSCOWOŚCI
- WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI - PASAŻ BIZNESU
 - OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI - POŁUDNIOWY PAS KOMUNIKACYJNY
 - TWORZENIE OFERTY INWESTYCYJNEJ REGIONU ORAZ STANDARDÓW OBSŁUGI INWESTORA
 - PROMOWANIE AKTYWNOŚCI I INWESTYCYJNEJ I ZAWODOWEJ

- INTEGRACJA SYSTEMU TRANSPORTOWEGO TRANSPORTOWEGO**
- PÓŁNOCNA OBWODNICA KRAKOWA
 - ZACHODNIA OBWODNICA ZIELONEK TRASA WOLBROMSKA
 - AGLOMERACYJNE LINIE AUTOBUSOWE
 - PRZYSTANEK KOLEI AGLOMERACYJNEJ
 - PROPONOWANY PRZEBIEG LINII TRAMWAJOWEJ
 - PROPONOWANA LOKALIZACJA PARKINGU W SYSTEMIE P&R
 - WSPIERANIE ROZWOJU ELEKTROMOBILNOŚCI
 - ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI PIESZEJ - FOOTPATHS
 - ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI ROWEROWEJ
 - MIEJSCA ODPOCZYNKU
 - BUDOWA I PRZEBUDOWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

- LEGENDA**
- GRANICA GMINY
 - GRANICA SOŁECTW
 - TERENY FAKTYCZNIE ZAINWESTOWANE
 - REZERWA TERENÓW DO ZAINWESTOWANIA (WG MPZP, SUIKZP)
 - TERENY ROLNE
 - TERENY LEŚNE I TERENY ZIELENI
 - TERENY RZEK, CIEKÓW, POTOKÓW, ZBIORNIKÓW WODNYCH
 - UJĘCIA WODY
 - PUNKTY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

- ZASOBY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
- OTULINA OJCOWSKIEGO PARKU NARODOWEGO
 - PARK KRAJOBRAZOWY DOLINKI KRAKOWSKIE
 - DŁUBNIAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY
 - STANOWISKO DOKUMENTACYJNE
 - POMNIKI PRZYRODY
- ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO**
- OSUWISKA
 - OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

- OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO:**
- Gmina Zielonki - współpraca w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego,
 - obszary prawnie chronione, w szczególności Parki Krajobrazowe

- ZARZĄDZANIE MOBILNOŚCIĄ NA TERENIE GMINY**
- MIEJSCA INTEGRACJI TRANSPORTU ZBIOROWEGO
 - MAKSYMALNE SKRACANIE CZASU DOJŚCIA

- WZMACNIANIE PROFESJONALNEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW**
- POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO OBIEKTÓW I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH
- ZACHOWANIE WYSOKICH STANDARDÓW EDUKACJI SZKOLNEJ, PRZEDSZKOLNEJ ORAZ OPIEKI NAD MAŁYMI DZIEĆMI**
- POPRAWA DOSTĘPNOŚCI DO PLACÓWEK WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO I SZKOLNEGO ORAZ ROZWÓJ ICH USŁUG
- TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OFERTY KULTURALNEJ I SPORTOWEJ DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB RÓŻNYCH GRUP WIEKOWYCH**
- ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO OFERTY KULTURALNEJ
 - ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO OFERTY SPORTOWEJ, REKREACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ
 - KULTYWOWANIE TRADYCJI I FOLKLORU NA TERENIE GMINY
- WSPARCIE SYSTEMU OPIEKI ZDROWOTNEJ**
- TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OPIEKI ZDROWOTNEJ I POLITYKI SPOŁECZNEJ

OPRACOWANIE: PRACOWNIA URBANISTYCZNA

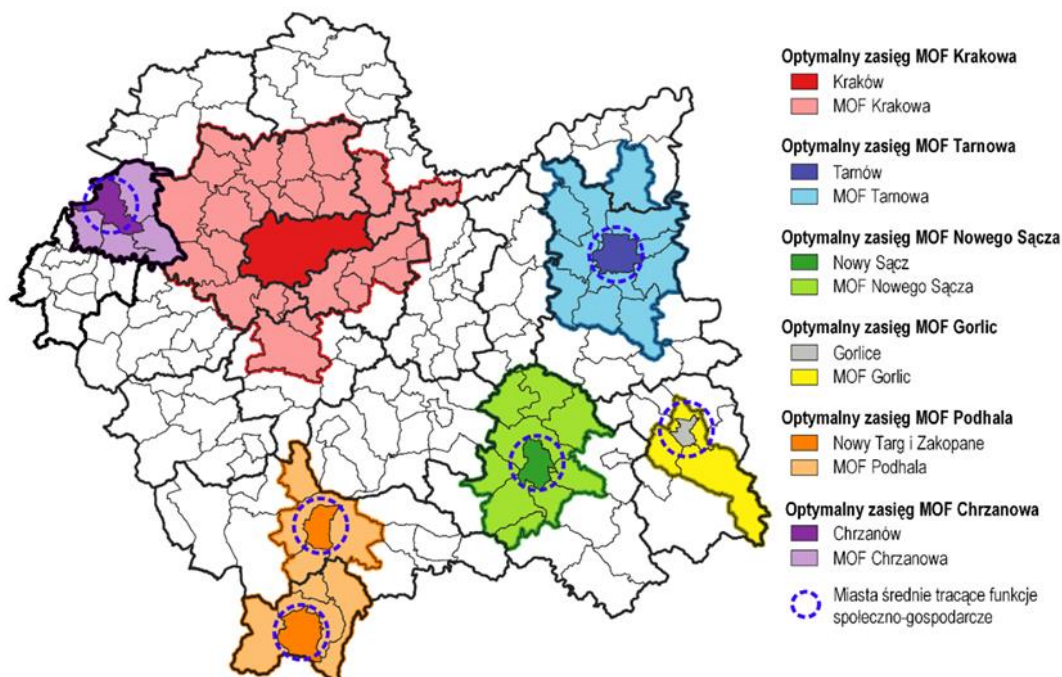
7. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

OSI określone w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030 wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 6 miast wskazanych w SOR / KSRR 2030;
- **miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych (warunkiem wsparcia jest formalne zawiązanie współpracy);**
- obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia;
- gminy zmarginalizowane – wynikające z SOR / KSRR 2030 lub z rozszerzonej analizy regionalnej (razem 62 gminy);
- miejscowości uzdrowiskowe;
- **gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).**

Mapa 1. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF

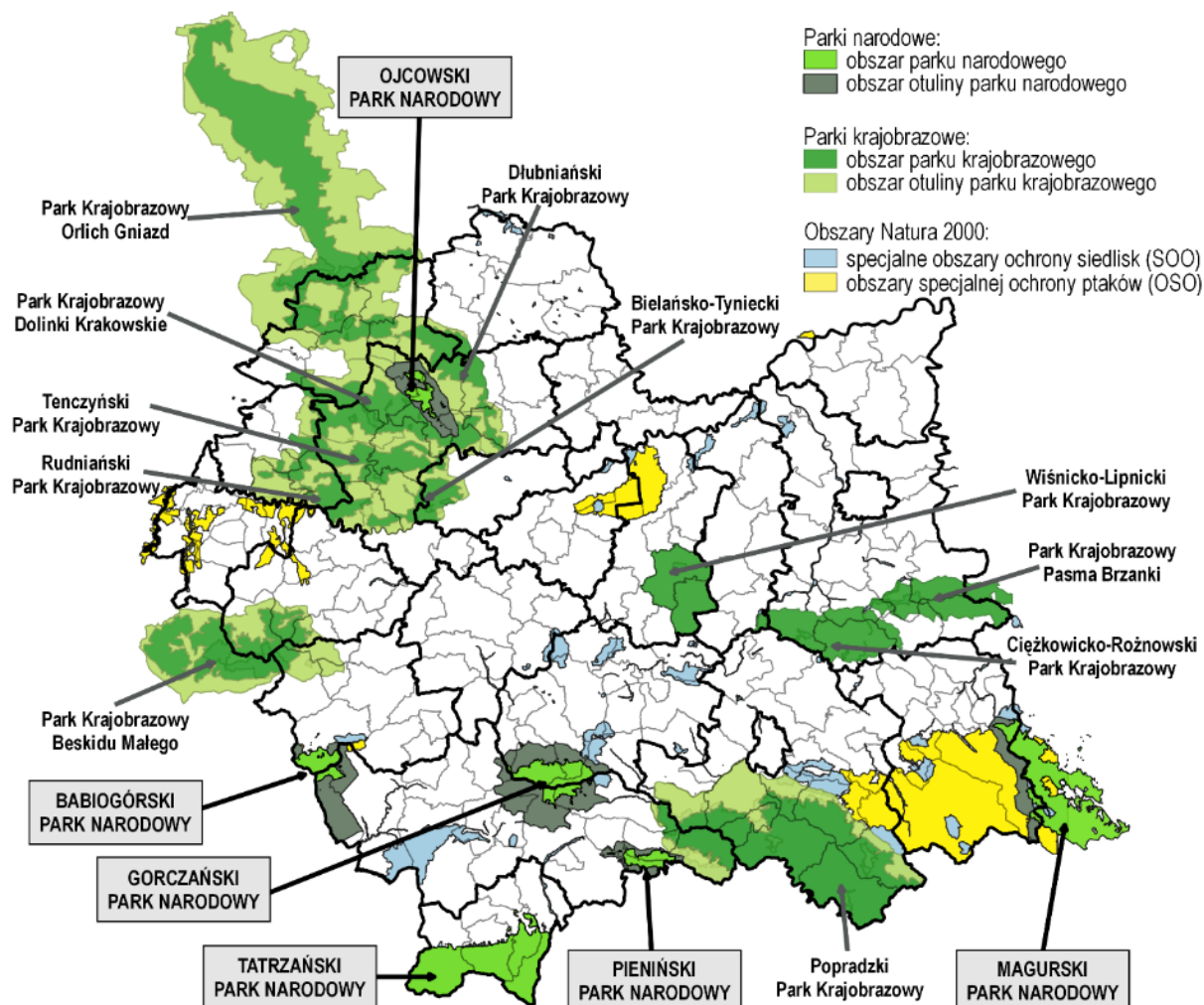
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. s.66

Zgodnie z tymi wytycznymi Gmina Zielonki została wyznaczona jako Obszar Strategicznej Interwencji Województwa Małopolskiego jako członek Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, zrzeszającego Kraków i okoliczne gminy. Uszczegółowienie zasięgu OSI w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) zostanie przeprowadzone po uzgodnieniach z gminami: „Charakter wsparcia MOF z poziomu województwa uzależniony zostanie od realnych potrzeb gmin na tych obszarach. W przypadku MOF, które będą chętne realizować wspólne projekty w ramach ZIT, ostateczny zasięg zostanie określony po przeprowadzeniu uzgodnień pomiędzy gminami,

Województwem i stroną rządową oraz wskazany na poziomie RPO WM 2021–2027 i dokumentów go uszczegóławiających” (Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030).

Dodatkowo Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030 wyznacza także OSI - obszary prawnie chronione jak np. parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000. Wsparcie z poziomu Województwa zostanie skierowane do gmin, na terenie których zlokalizowane są obszary prawnie chronione, jako rekompensata dla barier wywoływanych przez obostrzenia środowiskowe. Na terenie gminy Zielonki będą to w szczególności Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie (wchodzący w skład Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych), Dłubniański Park Krajobrazowy, który obejmuje dolinę rzeki Dłubnia we wschodniej części gminy, a także otulina Ojcowskiego Parku Narodowego.

Mapa 2. Obszary cenne przyrodniczo.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17.12.2020 s.72

Obszary Strategicznej Interwencji w gminie Zielonki

Według Ustawy o Zasadach Prowadzenia Polityki Rozwoju Obszarami Strategicznej Interwencji (OSI) są obszary, na których zdiagnozowano istnienie szczególnych warunków społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, w tym występowanie barier rozwoju lub potencjałów rozwojowych. Obszarem Strategicznej Interwencji może być obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych.

OSI stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany obszar. W niniejszym rozdziale wskazano OSI kluczowe dla gminy Zielonki wraz z zakresem planowanych działań.

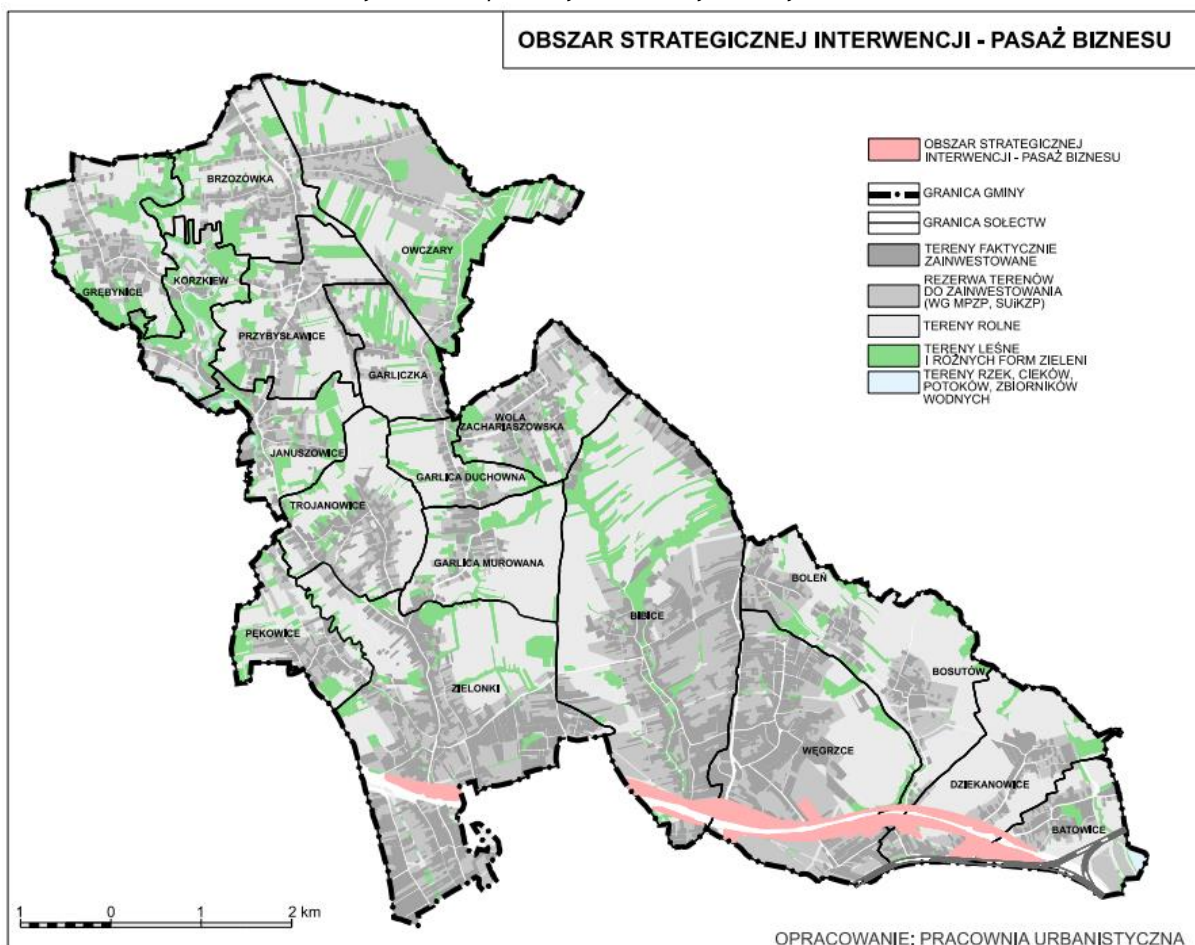
OSI I. Pasaż Biznesu.

OBSZAR TERYTORIALNY OSI:

Pasaż Biznesu – to teren inwestycyjny z koncentracją biznesu o charakterze usługowym i produkcyjnym (produkcja mniejszego oddziaływania), położony w bezpośrednim sąsiedztwie Północnej Obwodnicy Krakowa, na terenie 6 sołectw: Zielonki, Bibice, Węgrzce, Bosutów-Boleń, Dziekanowice i Batowice, o charakterze linearnym (około 8 km) i planowanej powierzchni ok. 9,93 ha.

Rysunek 1. Mapa Gminy Zielonki z wyznaczonym OSI.

Źródło: Opracowanie Pracownia Urbanistyczna

UZASADNIENIE WYBORU OSI:

Lokalny rozwój gospodarczy jest jednym z ważnych obszarów działań gminy. Samorząd, poprzez efektywne wykorzystanie zasobów lokalnych, kreuje postęp gospodarczy. Podstawowymi działaniami samorządu w aspekcie rozwoju gospodarczego jest pozyskiwanie nowych inwestorów, wspieranie powstających na terenie gminy przedsiębiorstw oraz podtrzymywanie rozwoju firm już działających. To czym samorząd lokalny w zakresie rozwoju gospodarczego może zarządzać, to m.in. teren inwestycyjny.

Z drugiej strony jednym z klasycznych czynników związanych z prowadzeniem firmy jest wybór jej lokalizacji. Koszty transportu, koszty pracy i korzyści aglomeracji, to czynniki które przede wszystkim decydują o lokalizacji biznesu. Inwestor ocenia klimat i atrakcyjność inwestycyjną danego miejsca, a gmina oferuje określone walory lokalizacyjne. W procesie tym dochodzi do spotkania ekonomiki przedsiębiorstwa z gospodarką przestrzenną gminy.

Wybrany Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) w Gminie Zielonki, to przestrzeń inwestycyjna, która będzie odpowiedzią samorządu lokalnego na potrzeby rozwoju gospodarczego Gminy – nazwany Pasażem Biznesu. Będzie on bowiem zwartą przestrzenią inwestycyjną, o odpowiednim przeznaczeniu inwestycyjnym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, z infrastrukturą transportową (sieć dróg wewnętrznych i bezpośrednie połączenie z Północną Obwodnicą Krakowa) oraz siecią infrastruktury technicznej (energia/gaz/Internet). Będzie więc wydzielonym, przygotowanym obszarem, odpowiadającym na potrzeby inwestorów, który po zainwestowaniu, z pewnością wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w Gminie i da szereg nowych miejsc pracy. Przyniesie także dodatkowe wpływy do budżetu gminy, co przyczyni się do podniesienia jakości życia w gminie Zielonki poprzez realizację dalszych inwestycji w takich obszarach jak np. edukacja, rekreacja, zdrowie, polityka społeczna itp.

Zaprezentowane oczekiwanie – działający Pasaż Biznesu - może stać się realnym atutem gospodarczym Gminy Zielonki, który wyraźnie, pozytywnie wpłynie na zmianę charakteru gminy w obszarze rozwoju gospodarczego. Będzie to możliwe po wprowadzeniu strategicznej interwencji w obszar jaki na chwilę obecną jest jedynie potencjałem gminy ze diagnozowanym szeregiem uwarunkowań przestrzennych i gospodarczych, które klasyfikują go do miana OSI.

Uwarunkowania przestrzenne:

- **Przeznaczenie terenu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego** - teren ten jest wskazany pod inwestycje gospodarcze / możliwe przeznaczenia to: usługi oraz produkcja mniejszego oddziaływania. Idea koncentracji funkcji przemysłowych i usługowych nie tylko sprzyja rozwojowi biznesu, ale także przyczynia się do większego komfortu zamieszkiwania (przeciwdziałanie rozproszeniu funkcji m.in. gospodarczych w przestrzeni gminy pomiędzy zabudową mieszkaniową - eliminacji potencjalnych konfliktów funkcji). Gmina Zielonki od wielu lat prowadzi politykę rozwoju gospodarczego ukierunkowaną na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, nie ingerujących znacząco w przestrzeń. Daje to komfort mieszkania, jednak w pewnym stopniu ogranicza rozwój gospodarczy gminy. Stworzenie Pasażu Biznesu na terenach położonych bezpośrednio przy obwodnicy jest kompromisem, pozwoli bowiem na stymulację gospodarki gminy przy jednoczesnym zachowaniu funkcji mieszkaniowych gminy.
- **Położenie terenu bezpośrednio przy Północnej Obwodnicy Krakowa**, to możliwość zapewnienia dogodnego i bezpośredniego dojazdu do zlokalizowanych na tym terenie firm, szybkiego dotarcia do Krakowa, ale też spięcie z siecią dróg autostradowych (A-4) i dróg wojewódzkich (w tym obwodnica Zielonek w ciągu komunikacyjnym drogi wojewódzkiej nr 794

łączącej Wolbrom z Krakowem – realizacja w latach 2021-2023). Dodatkowo: **wykorzystanie sieci dróg serwisowych** Północnej Obwodnicy Krakowa do skomunikowania terenu inwestycyjnego.

- **Położenie** gminy Zielonki **przy granicy Krakowa**, będącego jednym z europejskich liderów gospodarczych, wzmacnia potencjał Pasażu Biznesu jako terenu inwestycyjnego o wysokim walorze komunikacyjnym.
- **Malejące rezerwy terenów budowlanych pod prowadzenie działalności usługowej** w Gminie Zielonki skutkują zgłaszaniem postulatów (w ramach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) na nowe tereny gospodarcze i możliwość swobodnego inwestowania.

Uwarunkowania gospodarcze:

- W okresie 2014-2019 liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON wzrosła z 2 949 do 3721, czyli o ¼, przy średnim rocznym przyroście wynoszącym 4,8%. Rezultat ten przewyższa wartości zarówno dla województwa jak i powiatu, co więcej w 2019 roku co dziesiąty podmiot gospodarki narodowej działający w powiecie krakowskim miał swoją siedzibę na terenie gminy Zielonki. Gmina Zielonki wyróżnia się bardzo **wysokim poziomem przedsiębiorczości**. Na 1000 mieszkańców działają tu 154 podmioty gospodarcze, a 122 osoby prowadzą swoją działalność gospodarczą. W kwestii prowadzenia własnej działalności gospodarczej **gmina Zielonki wyprzedza nawet Kraków oraz każdą z gmin wchodzących w skład KrOF**. Dodatkowo następuje bardzo **dynamiczny rozwój przedsiębiorstw już działających na terenie Gminy Zielonki**, m.in. w rankingu najdynamiczniej rozwijających się przedsiębiorstw „Diament Forbes” w edycji za rok 2020 r. nagrodzono jedną firmę funkcjonującą w gminie Zielonki, która na liście dla województwa małopolskiego znalazła się na 31. miejscu w kategorii przychodów od 50 mln do 250 mln zł. Z kolei w 2018 roku wyróżnionych zostało 12 przedsiębiorstw z gminy Zielonki przez Instytut Europejskiego Biznesu w konkursie „Gepardy Biznesu”. Wyróżnienie otrzymały za wysoką dynamikę zysków i przychodów. Rozwój firm jest mocno skorelowany z **popytem na tereny inwestycyjne**.
- Gmina Zielonki otrzymuje wiele wyróżnień jako gmina sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości, w 2015 roku znalazła się na 15. miejscu w ogólnopolskim rankingu „Miasta atrakcyjne dla biznesu” magazynu Forbes, z kolei w 2017 roku w rankingu Zrównoważonego Rozwoju Politechniki Warszawskiej uzyskała 115. miejsce pod względem istniejących uwarunkowań do rozwoju przedsiębiorczości wśród 2478 jednostek terytorialnych przebadanych pod względem ich sytuacji gospodarczej, a także zajęła 3. miejsce wśród małopolskich gmin wiejskich w klasyfikacji opracowanej przez SGH, w której zestawiono jednostki terytorialne na podstawie wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI). Jako jedna z 9 gmin regionu otrzymała „złotą gwiazdę” jako ośrodek dysponujący walorami lokalizacyjnymi. Tym samym **gmina jest zmuszona do poszukiwania optymalnych rozwiązań w zakresie tworzenia nowych terenów inwestycyjnych**.

Uwarunkowania społeczne:

- Stały przyrost liczby mieszkańców (około 2% rocznie), generuje coraz większy popyt na usługi.
- Mieszkańcy gminy Zielonki wspierają lokalne usługi - regularnie na terenie gminy Zielonki z usług korzysta ok. 70% mieszkańców gminy. Wzrost liczby mieszkańców będzie generował dalszy popyt na usługi oferowane lokalnie, tym samym **obszar koncentracji gospodarczej Pasaż Biznesu**, gdzie przewidziane są **także działalności o charakterze usługowym**, wydatnie wpłynie

na jakość zamieszkiwania w gminie Zielonki. Planowany Pasaż Biznesu ma bardzo duży potencjał, bowiem będzie zlokalizowany w terenie dobrze skomunikowanym, a z oferty zlokalizowanych tam firm będą mogli skorzystać także mieszkańcy gminy.

OBSZAR TERYTORIALNY OSI ZGODNIE Z MPZP

Teren wyznaczony jako OSI dotyczy zarówno bezpośredniego sąsiedztwa Północnej Obwodnicy Krakowa (teren leżący w 6 sołectwach gminy Zielonki: Zielonki, Bibice, Węgrzce, Bosutów-Boleń, Dziekanowice i Batowice), gdzie obowiązujące Studium Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zielonki nie przewiduje innego niż komunikacyjne przeznaczenia terenu, jak również terenów wykraczających poza pas przewidziany pod korytarz komunikacyjny i obejmujących obszary obecnie w części wyznaczone w planach miejscowych jako usługowe.

Przeznaczenie terenu pod Pasaż Biznesu powinno być: usługowo - produkcyjne (oznaczenie na planie miejscowym U/P, kolor czerwony), z produkcją o mniejszym oddziaływaniu. Na chwilę obecną wymaga to wprowadzenia zmian punktowych w obowiązujących dokumentach planistycznych minimum 5 sołectw - zmiana przeznaczenia terenów⁹ oraz opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie planowanego pasażu biznesu.

PLAN DZIAŁAŃ:

1. Opracowanie wstępnej koncepcji realizacji Pasażu Biznesu, w tym określenie głównego celu, zasięgu oraz wskazanie podstawowych funkcji.
2. Przeprowadzenie zmian w planach zagospodarowania:
 - a. Wariant I – przeprowadzenie 6 zmian punktowych w planach miejscowych 6 miejscowości tj. Zielonki, Bibice, Węgrzce, Bosutów, Dziekanowice i Batowice.
 - b. Wariant II – opracowanie całościowego planu miejscowego dla ciągu komunikacyjnego – Północnej Obwodnicy Krakowa.
3. Opracowanie koncepcji zagospodarowania terenu inwestycyjnego pn. Pasaż Biznesu.
4. Kompleksowe uzbrojenie terenu (infrastruktura techniczna, obejmująca sieci: kanalizacyjną, wodociągową, deszczową, energetyczną, ciepłowniczą i telekomunikacyjną oraz drogową – zgodnie z zapotrzebowaniem).
5. Przygotowanie oferty inwestycyjnej terenu Pasaż Biznesu.
6. Promocja inwestycyjna Pasażu Biznesu.

⁹ Generalnie prace te należy traktować jako element Planu Działań – realizacja przedsięwzięcia Pasaż Biznesu. Zmiany planów miejscowych można przeprowadzić zarówno indywidualnie, dla każdego planu miejscowego osobno, jak również jednym wspólnym mpzp dla całego pasa terenu przy Północnej Obwodnicy Krakowa (łącznie dla wszystkich sołectw). Wariant drugi wydaje się bardziej zasadny z punktu widzenia wspólnego powiązania dokumentów jakimi jest obsługa komunikacyjna.

OSI II. Południowy pas komunikacyjny - zintegrowanie transportu gminy Zielonki z siecią transportu miasta Krakowa.

OBSZAR TERYTORIALNY OSI:

Południowy pas komunikacyjny - zintegrowanie transportu gminy Zielonki z siecią transportu miasta Krakowa - to obszar w południowej części gminy Zielonki (przy granicy z miastem Kraków) o charakterze mieszkaniowym i usługowym. Obszar jaki obejmuje OSI dotyczy sołectw: Batowice, Bibice, Bosutów-Boleń, Dziekanowice, Pętkowice, Węgrzce, Zielonki, Osiedle Łokietka.

Rysunek 2. Mapa Gminy Zielonki z wyznaczonym OSI.

Źródło: Opracowanie Pracownia Urbanistyczna

UZASADNIENIE WYBORU OSI:

Gmina Zielonki to klasyczny przykład gminy objętej dynamicznym procesem suburbanizacji. W skali roku w gminie przybywa (rok do roku) aż 2% nowych, zameldowanych w gminie mieszkańców. Większość nowo osiedlonych, to osoby mieszkające wcześniej na stałe w Krakowie (56% nowo zameldowanych). Decyzja o budowie/zakupie domu, czy też mieszkania w zabudowie szeregowej, na terenie gminy Zielonki, podyktowana była/jest chęcią „mieszkania za miastem”, „posiadania ogródka”, „możliwości swobodniejszego korzystania z otwartych przestrzeni do spacerów i uprawiania sportów”, itp. Dodatkowo pozycja Zielonek, jako gminy o najwyższym potencjale

edukacyjnym w regionie – Samorządowy Lider Edukacji - utwierdza nowo przybyłych mieszkańców, że ich decyzja, aby tu „osiąść na stałe z rodziną” jest słuszna.

Nowi mieszkańcy wybierają gminę Zielonki przede wszystkim do mieszkania, pracują jednak w większości (lub poszukują pracy) w Krakowie, i co ważne, nie zamierzają tego zmieniać. Blisko milionowe miasto, w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, daje wręcz nieograniczone możliwości zatrudnienia. Tym samym aż 77,5% mieszkańców pracuje poza gminą Zielonki (głównie w Krakowie) i codziennie (zwykle w godzinach porannych) dojeżdża do pracy i wraca z niej (popołudniowe godziny szczytu komunikacyjnego). Drugą, bardzo znaczącą ilościowo grupą dojeżdżającą codziennie do Krakowa jest młodzież szkolna. W gminie Zielonki jest zapewniona edukacja na poziomie szkoły podstawowej, dalej młodzież kształci się głównie już w Krakowie. Dodatkowo atrakcyjność szerokiej oferty kulturalnej i rozrywkowej Krakowa generują naturalną falę dojazdów i powrotów mieszkańców gminy Zielonki w godzinach popołudniowych i wieczornych.

Na ten charakterystyczny dla suburbanizacji proces stałego dziennego ruchu mieszkańców na trasie: dom pod miastem – duży miejski ośrodek pracy/nauki/rozrywki, nakłada się jeszcze typowy transport/ruch samochodowy tranzytowy jaki odbywa się przez teren gminy Zielonki z gmin położonych dalej od Krakowa. Gminę Zielonki przecinają bowiem drogi o znaczeniu krajowym: droga krajowa nr 7 łącząca Gdańsk z przejściem granicznym w Chyżnem oraz droga wojewódzka nr 794 Kraków-Koniecpol. Przez gminę przebiega także 8 dróg powiatowych: DP2133K (Januszowice-Cianowice), DP2144K (Iwanowice Włościańskie-Brzozówka), DP2151K (Zielonki-Wilczkowice), DP2153K (po granicy, Michałowice Komora-Górna Wieś), DP2156K (Węgrzce-Batowice), DP2158K (Węgrzce-Kraków Tonie), DP2193K (Zielonki-Kraków Witkowice), DP2293K (Batowice-Prusy).

Sytuacja ta wymusza na gminie konieczność stałego rozwoju infrastruktury komunikacyjnej (drogowej) oraz optymalnego zarządzania komunikacją zbiorową. Przykładowo w ostatnich latach udało się przebudować lub wyremontować wiele kilometrów dróg i chodników, zapewnić bezpłatne przejazdy transportem autobusowym dla dzieci i młodzieży, poprawić m.in. przebieg trasy linii 297 (przez centrum Dziekanowic), uruchomić komunikację nocną, wybudować pętlę w Pękowicach czy wykonać zabudowę wiat przystankowych. Stale jednak przy tej ogromnej skali suburbanizacji nadal wśród najczęściej wskazywanych przez mieszkańców problemów występujących na terenie gminy Zielonki (badania ankietowe przeprowadzone w ramach opracowania niniejszej Strategii) dominują kwestie związane m.in. z komunikacją i poruszaniem się po gminie. Przy czym największy odsetek wskazań otrzymuje problem związany ze zbyt długim czasem dojazdu do pracy i szkoły, powodowanym przez korki. Jest to główny problem aż dla 83,3% ankietowanych. Mieszkańcy gminy Zielonki uważają również, że problemem jest brak możliwości pozostawienia samochodu przy granicy gminy (68,9%), a także brak szybkiej komunikacji publicznej z Krakowem (brak komunikacji tramwajowej/szynowej z Krakowem – 60,8%). Mniej niż połowa badanych wskazuje, że problemem na terenie gminy jest niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej z Krakowem (44,2%) oraz brak parkingów na terenie gminy (42,4%). Znacznie mniejszym problemem dla mieszkańców wydaje się być stan techniczny i wyposażenie elementów infrastruktury drogowej. Jedynie 37,1% osób uznało, że problemem jest zły stan techniczny dróg, a chodników - 20,5%.

Wybrany Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) w gminie Zielonki jest więc odpowiedzią na podstawowy i powszechny problem jaki występuje na bieżąco w gminie i jako nierozwiązany będzie pogłębiał się do stanu permanentnego kryzysu, który z czasem skutecznie sparaliżuje nie tylko rozwój, ale i codzienne funkcjonowanie gminy. Zajęcie się nim jest więc działaniem priorytetowym, strategicznych dla gminy Zielonki.

To także problem strategiczny w szerszym kontekście, myślenia o efektywnej i zintegrowanej komunikacji w całej Metropolii Kakowskiej.

Tym samym jest on tematem jaki należy poddać strategicznej interwencji.

Uwarunkowania przestrzenne:

- W gminie Zielonki można zauważyć stały wzrost liczby budynków mieszkalnych z ukierunkowaniem na zabudowę jednorodzinna (w 2018 r. w gminie było 6756 budynków mieszkalnych, co w stosunku do roku 2014 oznacza przyrost o 13,3 %). Tak duża aktywność budowlana pozwala stwierdzić, że gmina Zielonki charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością osiedleńczą.
- Gmina Zielonki systematycznie realizuje inwestycje drogowe obejmujące m.in. remonty nawierzchni czy przebudowy i rozbudowy dróg i chodników. W latach 2014-2018 ze środków gminy wykonano na drogach 26 km nowych nawierzchni asfaltowych, 6 km nawierzchni z destruktu asfaltowego oraz 5,5 km chodników m.in. w Owczarach, Zielonkach, Trojanowicach i Bibicach. Wysiłek inwestycyjny gminy jest jednak stale konfrontowany z ogromnym tempem postępującej zabudowy gminy, wyjątkowo mocną presją deweloperską i tym samym zwiększającą się liczbą mieszkańców.
- Sieć dróg łączących gminę Zielonki z Krakowem nie jest wystarczająca. Głównym problemem transportowym na terenie gminy jest jednak duży ruch samochodowy, powodujący korki w godzinach szczytu. Rozwiązaniem tego problemu mogą być w pełnym zakresie nowo powstające inwestycje drogowe – budowa obwodnicy Krakowa (odcinek północny) oraz budowa Zachodniej Obwodnicy Zielonek. Inwestycje sprzyjają wyprowadzeniu części ruchu samochodowego z centrum gminy, przez które przejeżdża średnio kilkanaście tysięcy pojazdów dziennie, i ułatwieniu dojazdu do Krakowa. Stale jednak potrzebne są dalsze działania planistycznie – przestrzenne zmierzające do udrażniania ciągów komunikacyjnych.
- Polityka transportowa gminy obecnie opiera się na tradycyjnym modelu transportu (priorytet to ruch samochodowy) – należy jednak dążyć do wdrożenia modelu transportu zrównoważonego aż po model zarządzania mobilnością, w ramach którego uwzględnione zostaną zależności pomiędzy rozmieszczeniem (lokalizacją) różnych aktywności mieszkańców, użytkowników i gości gminy a wielkością generowanych przemieszczeń osób i towarów.
- Transport zintegrowany / integracja środków transportu (transport efektywny, pozwalający na zmianę środka transportu): samochód, KMK, kolej, tramwaj, rower – to kierunek w jakim powinny podążać rozwiązania w zakresie mobilności w gminie Zielonki. Dalsza rozbudowa sieci drogowej skoncentrowanej na ruchu samochodowym nie jest (i w przyszłości tym bardziej nie będzie) rozwiązaniem wystarczającym.

Uwarunkowania gospodarcze:

- Jak pokazują badania ankietowe (prowadzone w ramach prac nad niniejszą Strategią), aż 77,5% mieszkańców pracuje poza gminą Zielonki i codziennie przemieszcza się do pracy i z pracy.

Uwarunkowania społeczne:

- W 2019 roku w gminie Zielonki zameldowanych było 22 299 osób. W latach 2010 – 2019 na terenie gminy obserwowano stały trend wzrostowy liczby mieszkańców (wzrost o 29% w stosunku do

roku 2009, przy czym średniorocznie przybywa około 2% ludności). Najwyższy przyrost w latach 2015 - 2019 odnotowywany został w południowej części gminy w miejscowościach Bibice, Bosutów, Boleń, Dziekanowice, Węgrzce, Wola Zachariaszowska oraz Zielonki.

- Gmina Zielonki to jedna z najbardziej zaludnionych gmin w powiecie krakowskim, w 2018 roku wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 461 os/km².
- Młodzież szkolna korzysta z ofert szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego poza terenem gminy Zielonki.
- Duża część mieszkańców gminy (74,6%) korzysta z oferty kulturalnej i rozrywkowej w Krakowie (chwaląc i wybierając także ofertę kulturalną dostępną na miejscu, jednak naturalnie korzystając z szeregu różnorodnych propozycji wielkomiejskich), co generuje dodatkowy ruch mieszkańców z gminy Zielonki do Krakowa i z powrotem.
- Skala codziennych przejazdów mieszkańców gminy Zielonki do Krakowa i z powrotem wymusza także konieczność stopniowego wprowadzania działań kształtujących proekologiczne zachowania komunikacyjne (wpływanie na świadomość transportową mieszkańców) w celu osiągnięcia zrównoważonej mobilności - szeroka i powszechna promocja proekologicznych rozwiązań transportowych, wsparta działaniami edukacyjnymi celem zwiększenia akceptacji społecznej mieszkańców dla transportu zbiorowego, rowerowego czy rozwiązań typu carpooling (zaoferowanie przez właściciela miejsca w samochodzie osobowym innym osobom, które dokonują codziennych podróży w zbliżonym czasie i w pobliskich źródłach i celach podróży).

OBSZAR TERYTORIALNY OSI ZGODNIE Z MPZP

Obszar jaki obejmuje OSI dotyczy sołectw: Bibice, Bosutów-Boleń, Dziekanowice, Pękowice, Węgrzce, Wola Zachariaszowska, Zielonki, Osiedle Łokietka, przy czym realizacja rozwiązań w ramach OSI będzie miała oddziaływanie w skali całej gminy Zielonki.

Tereny przeznaczone pod realizację zadań inwestycyjnych w ramach OSI w Studium Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zielonki zawierają zapis przewidujący/dopuszczający niniejsze działania inwestycyjne.

Zakres działań przewidziany w ramach OSI osadzony jest na pięciu podstawowych filarach:

- A. transport kołowy (samochodowy),
- B. transport szynowy (kolejowy i tramwajowy),
- C. rozwiązania w zakresie transportu zintegrowanego - P&R,
- D. komunikacja zbiorowa (publiczna),
- E. rozwój systemu tras rowerowych.

Filar A. Transport kołowy (samochodowy):

Rozbudowa dróg prowadzących do Krakowa z terenu Gminy Zielonki, m.in.:

- wjazd od Osiedla Łokietka w Zielonkach;
- zachodnia obwodnica Zielonek;
- wjazdy na węzły drogowe Północnej Obwodnicy Krakowa w Zielonkach, Węgrzcach i Batowicach;
- wiadukt w Batowicach.

pod kątem modernizacji rozwiązania/układu komunikacyjnego. Efekt: udrożnienie transportu samochodowego.

Filar B. Transport szynowy (kolejowy i tramwajowy):

B1: Prowadzenie działań lobbingowych na rzecz przedłużenia linii tramwajowej z Krakowa do Zielonek – np. łącznica pomiędzy pętlą na osiedlu Piastów a pętlą Górka Narodowa, wyprowadzenie tramwaju do miejscowości Zielonki (rejon węzła POK, boiska LKS Zieleńczanka lub osiedla Marszowiec), alternatywnie wyprowadzenie tramwaju do Węgrz (rejon boiska) lub Dziekanowic (tereny po PGR).

B2: Prowadzenie działań zmierzających do rozwoju sieci przystanków kolejowych i udrożnienia ich jako alternatywnego środka komunikacji pomiędzy gminą, a miastem Kraków, w tym np.: przystanek SKA osiedle Piastów, przystanek SKA Batowice, przystanek SKA Prądnik Czerwony, dobudowa drugiej pary torów na odcinku stacja Batowice - Dworzec Główny, budowa łącznicy kolejowej w rejonie Kuźnicy Kołtająowskiej (połączenie trasy towarowej do Katowic z trasą do Dworca Głównego), alternatywnie wyprowadzenie trasy kolejowej w rejon boiska LKS Zieleńczanka po uruchomieniu ww. łącznicy,

Oba rozwiązania to wprowadzenie dodatkowego (alternatywnego) środka transportu na trasie gmina Zielonki – Kraków – gmina Zielonki.

Filar C. Rozwiązania w zakresie transportu zintegrowanego - P&R:

Wyznaczenie i realizacja (wspólnie z Gminą Kraków) parkingów typu P&R (parkuj i jedź / ang. *Park&Ride*), parkingi zlokalizowane tak, aby mieszkańcy mogli przesiąść się na komunikację szynową (tramwaj, kolej), np. w pobliżu wiaduktu w Batowicach, w rejonie Prądnika Czerwonego, pętli Górka Narodowa, ulicy Glogera, alternatywnie P&R w rejonie boiska LKS Zieleńczanka, bądź węzła POK w Zielonkach po uruchomieniu w tym rejonie transportu szynowego.

Pozwoli to ograniczyć potok samochodów osobowych jaki wjeżdża obecnie do Krakowa – umożliwienie przesiadania się na autobusową komunikację zbiorową obsługiwaną przez Gminę Kraków oraz kolej aglomeracyjną.

Filar D. komunikacja zbiorowa (publiczna):

Komunikacja publiczna – krytyczna analiza dotychczasowej siatki połączeń jakie obsługują gminę Zielonki w kontekście rozwoju sieci osadniczej gminy oraz realizacji dwóch kluczowych inwestycji transportowych jakimi są Północna Obwodnica Krakowa oraz Zachodnia Obwodnica Zielonek. W oparciu o przeprowadzoną analizę, weryfikacja siatki połączeń – dopasowanie jej do bieżących i przyszłych potrzeb mieszkańców oraz wdrażanie w gminie Zielonki idei transportu zintegrowanego.

Filar E. Rozwój systemu tras rowerowych:

Rozwój systemu ścieżek rowerowych – tworzenie ścieżek rowerowych pozwalających na bezpieczne poruszanie się po gminie oraz dojazd do Krakowa – rower nie tylko jako rekreacja i mobilność, ale też sposób na ograniczanie emisji spalin.

PLAN DZIAŁAŃ:

1. Opracowanie Planu Mobilności Gminy Zielonki.
2. Opracowanie koncepcji każdego z czterech filarów OSI.
3. Wdrożenia działań wykonawczych.

8. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Zarządzanie realizacją Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania strategii rozwoju gminy Zielonki zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

Dopełnieniem systemu jest określenie Podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia gminy Zielonki będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty, a wdrażanie zapisów Strategii i monitorowanie jej postępów odbywać będzie się zgodnie z określonymi w Misji rozwoju standardami zachowań, które sformułowane zostały w sposób następujący:

- prowadzenie dialogu z mieszkańcami,
- współpraca z partnerami (m.in. z gminami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska i innymi gminami) oraz korzystanie z dobrych praktyk innych JST,
- prowadzenie działań zespołowych i kreatywnych, otwieranie się na nowe doświadczenia – myślimy strategicznie i długofalowo w kontekście całej gminy.

Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii Rozwoju Gminy Zielonki oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Wójt Gminy:
 - odpowiada za wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy;
 - wyznacza Opiekuna Strategii;
- Rada Gminy:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii;
 - akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii;
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii;
 - uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych.
- Opiekun Strategii:
 - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych Partnerów;
 - mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii;
 - upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców gminy;
 - koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii;
 - rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii;
 - inicjuje realizację kierunków działań.
- Partnerzy realizacji Strategii tj. poszczególne komórki Urzędu Gminy Zielonki oraz jednostki organizacyjne Gminy Zielonki:
 - realizują poszczególne kierunki działań;
 - przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Opiekuna Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania;
 - zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne 10 lat. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju.

Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- Zgodność na poziomie misji – przed uchwaleniem dokumentów wykonawczych powinny one zostać poddane tzw. *testowi misji w modelu Ashridge*. Test misji jest kluczowy dla zapewnienia logiki interwencji, w ramach testu należy odpowiedzieć na następujące pytania:
 - czy dokument jest zgodny z naszą główną aspiracją?
 - czy wpisuje się w nakreślone strategiczne obszary rozwoju (domeny)?
 - czy nie kłóci się z wartościami, które przyjęliśmy?
 - czy zakłada działania uwzględniające przyjęte standardy zachowań?
- Zgodność na poziomie celów – cele zaplanowane w dokumentach programowych niższego rzędu powinny wpisywać się w realizację celów zaplanowanych w Strategii.
- Zgodność na poziomie zaplanowanych efektów – dokumenty wykonawcze powinny przyczynić się do osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w Strategii.
- Zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Poniżej w tabeli przedstawiono wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Zielonki wraz z określeniem ich zgodności ze Strategią lub rekomendacjami zmian.

Tabela 2. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Zielonki.

Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zielonki na lata 2016 - 2022	2016 - 2022	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2021	2017-2021	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zielonki na lata 2019-2021	2019-2021	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zielonki”	Opracowany w 2018 roku	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Zielonki na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku (aktualizacja)	2015-2025	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zielonki na lata 2017-2032	2017-2032	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2018-2021	2018-2021	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Zielonki na lata 2019 - 2023	2019-2023	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe dla gminy Zielonki na lata 2012-2027	2012-2027	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii

Źródło: opracowanie własne

Monitoring i ewaluacja strategii

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem.

Tym samym monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych zadań, uwzględnionych w planach działań dla domen strategicznego rozwoju. Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Strategii, odnoszące się do poszczególnych jej domen i celów strategicznych zestawiono w tabelach poniżej.

Monitoring Strategii, w tym osiągniętych wskaźników odbywa się raz na trzy lata i jest realizowany do końca września.

W celu przeprowadzenia monitoringu, jednostki organizacyjne gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Opiekunowi Strategii informację na temat aktualnych wartości wskaźników oraz napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań w terminie do 15 września, według następującego harmonogramu:

- za lata 2021-2023 do 15 września 2024 roku,
- za lata 2024 – 2026 do 15 września 2027 roku,
- za lata 2027 -2029 do 15 września 2030 roku.

Procedura aktualizacji strategii

Przegląd i aktualizacja dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030” odbywa się w przypadku stwierdzenia konieczności aktualizacji dokumentu, spowodowanej istotnymi zmianami warunków społeczno-gospodarczych lub prawnych, zmianami trendów rozwoju oraz potrzebami społeczności lokalnej.

Procedura aktualizacji będzie odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami dla dokumentów strategicznych przyjętych w trybie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ewaluacja ex-ante (ewaluacja uprzednia)

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- Trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów.
- Skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania.
- Efektywności – ocena dotycząca tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych.
- Spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu. Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

Ewaluacja ex-post.

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań (stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

Rezultaty planowanych działań - wskaźniki monitorowania Strategii

CEL STRATEGICZNY 1.1. OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH I ŚRODOWISKA.					
L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2029
1.	Liczba zlikwidowanych palenisk i kotłów opalanych paliwem stałym w ogólnej liczbie pozostających do likwidacji.	NEO	28,58%	51,43%	80%
2.	Odsetek gospodarstw domowych podłączonych do kanalizacji sanitarnej.	IS	85%	90%	95%
3.	Ilość dostępnych zasobów wody podziemnej (możliwości produkcyjne).	PUK	2 118 168 m ³ /rok	2 400 000 m ³	2 550 000 m ³ /rok
4.	Indywidualne zużycie wody przez mieszkańca gminy.	PUK	46,44 m ³ /rok	45,5 m ³	44,5 m ³ /rok
5.	Odsetek energii pochodzącej z OZE wytworzonej w ciągu roku w budynkach komunalnych w stosunku do całości zużytej energii przez te budynki	GK GZEAS	6,8%	9%	12%
6.	Budowa PSZOK.	GK	-	-	1

CEL STRATEGICZNY 1.2. ZIELONE ZIELONKI – ZADBANE PRZESTRZENIE ZIELONE					
L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2024	2029
1.	Powierzchnia terenów sportowo-rekreacyjnych i zielonych urządzonych w posiadaniu gminy (np. place zabaw, siłownie na wolnym powietrzu, parki, skwery, obiekty szkolne) - m ²	GK	140 696,7	146 196,7	149 196,7
2.	Długość szlaków pieszych w km.	CKPiR	27,7	30,5	34

CEL STRATEGICZNY 2.1. ZRÓWNOWAŻONE ZARZĄDZANIE ROZWOJEM PRZESTRZENNYM GMINY					
L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Liczba punktów informacyjnych o charakterze krajoznawczo – turystycznym.	CKPiR	24	28	34
2.	Ustalenie parametrów planistycznych zagospodarowania Pasażu Biznesu wzdłuż Północnej Obwodnicy Krakowa.	BU	0%	20%	50%
3.	Wzrost powierzchni przeznaczonej w planie zagospodarowania pod działalność usługowo-gospodarczo-rekreacyjną.	BU	1,2%	2%	5%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZIELONKI NA LATA 2021-2030

4.	% udział liczby działek ze zbadanym stanem prawnym w liczbie działek drogowych ogółem.	GR	80%	87%	92%
----	--	----	-----	-----	-----

CEL STRATEGICZNY 2.2. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do CEiDG (posiadający główne miejsce działalności na terenie gminy).	ROP	2 524	2700	3 000
2.	Dochody gminy z tytułu podatku od działalności gospodarczej (CIT) w zł.	DB	200 000	219 902	248 799
3.	Powierzchnia pod działalność gospodarczą objęta podatkiem od nieruchomości w m ² .	DB	94 989	99 738	104 725

CEL STRATEGICZNY 3.1. INTEGRACJA SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Procent sieci drogowej o nawierzchni asfaltowej lub kostki brukowej liczony dla dróg publicznych.	DK	85	90	95
2.	Długość wybudowanych chodników wzdłuż dróg na terenie gminy w ciągu roku.	DK	48 km	55	60
3.	Liczba punktów świetlnych na terenie gminy.	DK	2337	2 600	2 900
4.	Liczba przejść dla pieszych na terenie gminy.	DK	85	92	100
5.	Liczba przystanków autobusowych na terenie gminy.	DK	128	134	140
6.	Stopień degradacji dróg i wymagalności remontu cząstkowego na drogach gminnych publicznych.	DK	3,7%	3,4%	3,2%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZIELONKI NA LATA 2021-2030

CEL STRATEGICZNY 3.2. ZARZĄDZANIE MOBILNOŚCIĄ NA TERENIE GMINY ZIELONKI					
L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Liczba opracowanych planów mobilności.	DK	0	1	1
2.	Długość szlaków rowerowych w km.	CKPiR	89,9	98	108
3.	Liczba rowerowych punktów spoczynkowych.	CKPiR	24	28	34

CEL STRATEGICZNY 4.1. WZMACNIANIE PROFESJONALNEJ OBSŁUGI MIESZKAŃCÓW.					
L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Procent korespondencji przychodzącej poprzez platformę ePuap w Urzędzie Gminy Zielonki.	ROP	20%	24%	28%
2.	Procent korespondencji wychodzącej poprzez platformę ePuap w Urzędzie Gminy Zielonki.	ROP	2,62 %	5%	10%
3.	Liczba osób korzystających z portalu e-urząd.	ROP	135	270	540
4.	Liczba decyzji podatkowych wysłanych elektronicznie	DB	12	500	1 100
5.	Liczba przeprowadzonych ankiet / badań sondażowych służących identyfikacji problemów i potrzeb mieszkańców.	Według Zakresu oraz CKPiR	0	4	9
6.	Procent budżetu gminy przeznaczonych na współpracę z NGO (ROP, straże, gzeas, kluby gops, ckpir dla sołtysów, koła gospodyń).	ROP zbiorczo	0,45 %	1,2%	1,9%

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZIELONKI NA LATA 2021-2030

CEL STRATEGICZNY 4.2. ZACHOWANIE WYSOKICH STANDARDÓW EDUKACJI SZKOLNEJ, PRZEDSZKOLNEJ ORAZ OPIEKI NAD MAŁYMI DZIEĆMI.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Liczba miejsc w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych dostępnych na terenie gminy Zielonki.	GZEAS	441	450	550
2.	Odsetek dzieci korzystających z przedszkoli publicznych i niepublicznych na terenie gminy w stosunku do dzieci zamieszkałych.	GZEAS	70	80	90
3.	Pozycja gminy w powiecie krakowskim pod względem osiągniętych wyników uczniów szkół podstawowych w egzaminie ósmoklasisty (suma osiągniętych średnich wyników w egzaminie ósmoklasisty z przedmiotów j. polski, matematyka, j. angielski w porównaniu do innych gmin w powiecie krakowskim).	GZEAS	1	1	1
4.	Liczba uczniów gminnych szkół samorządowych uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych.	GZEAS, GOPS, CKPiR	1440	1550	1600
5.	Liczba godzin w tygodniu zajęć pozalekcyjnych dzieci i młodzieży (zajęcia kulturalne, sportowe, rekreacyjne, bez zajęć wyrównawczych) realizowanych w szkołach w danym roku kalendarzowym.	GZEAS	216,5h	230h	250h

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZIELONKI NA LATA 2021-2030

CEL STRATEGICZNY 4.3. TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU OFERTY KULTURALNEJ I SPORTOWEJ DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB RÓŻNYCH GRUP WIEKOWYCH.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Budowa nowej siedziby biblioteki.	BU	1	1	1
2.	Liczba nowo powstałych i zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych.	GK, BU	6	10	13
3.	Liczba przeprowadzonych badań (np. ankietowych / sondażowych) dotyczących zadowolenia i potrzeb mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej.	CKPiR Biblioteka	0	5	9
4.	Odsetek zdigitalizowanych obiektów kultury materialnej.	CKPiR Biblioteka	15%	52%	90%
5.	Liczba zarejestrowanych czytelników biblioteki.	Biblioteka	4 596	5 055	5 515
6.	Liczba wypożyczonych woluminów.	Biblioteka	65 139	71 652	78 166
7.	Liczba nabytych książek.	Biblioteka	4 019	4 420	4 822
8.	Wydatki roczne na kulturę na mieszkańca.	RK	123 zł	130	147

CEL STRATEGICZNY 4.4. WSPARCIE SYSTEMU OPIEKI ZDROWOTNEJ

L.p.	Nazwa wskaźnika	Odpowiedzialność	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
				2025	2030
1.	Procent ludności korzystającej z pomocy społecznej.	GOPS	4,4%	4,7%	5,1%
2.	Liczba godzin dyżurów specjalistów w Punkcie Informacji i Wspierania Rodziny w ciągu roku.	GOPS	432	624	720
3.	Liczba przeprowadzonych zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z zakresu psychologii i radzenia sobie ze stresem.	GOPS, PA, GZEAS	186	216	246

Zgodność dokumentu Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030 została opracowana zgodnie z obowiązującymi dokumentami wyższego rzędu, a jej założenia i cele wpisują się w cele Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” oraz Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030", a także z założeniami Strategii Metropolia Krakowska 2030.

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030 został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020 roku. Wizją rozwoju województwa jest: „*Małopolska regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej*”. W Strategii Rozwoju Województwa wyróżniono 5 głównych obszarów działania:

Obszar I - Małopolskie (cel szczegółowy – Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie). Obszar ten obejmuje takie zagadnienia jak rodzina, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo, sport i rekreacja, kultura i dziedzictwo, edukacja oraz rynek pracy. W cele i zadania tego obszaru wpisuje się domena IV Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030, w której zasadniczymi celami są zachowanie wysokich standardów edukacji szkolnej, przedszkolnej oraz opieki nad małymi dziećmi, tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych oraz wsparcie systemu opieki zdrowotnej i polityki społecznej.

Obszar II – Gospodarka (cel szczegółowy – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka). Obszar ten dotyczy takich kwestii jak innowacyjność, konkurencyjność i przedsiębiorczość, turystyka, transport, cyfrowa małopolska oraz gospodarka w obiegu zamkniętym. Gmina Zielonki wpisuje się w te działania zaplanowane przez Województwo, w szczególności poprzez realizację Domeny III Strategii Rozwoju Gminy tj. Dostępność komunikacyjna – skracanie czasu dojazdu do i z Krakowa oraz rozwój sieci powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami na terenie gminy, w ramach której gmina Zielonki planuje realizację przedsięwzięć związanych z integracją systemu transportowego oraz zarządzania mobilnością, a także Domeny II – Przestrzeń do mieszkania i rozwoju przedsiębiorczości (która zakłada wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i promocja inwestycyjna gminy). Dodatkowo gmina prowadzić będzie działania wzmacniania profesjonalnej obsługi mieszkańców, w tym rozpowszechniania e-usług, co wpisuje się w rozwój małopolski cyfrowej.

Obszar III – Klimat i środowisko (cel szczegółowy - Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej). W swojej strategii Małopolska skupiła się przede wszystkim na takich kierunkach działań, jak ograniczenie zmian klimatycznych, gospodarowanie wodą, bioróżnorodność i krajobraz oraz edukacja ekologiczna. Strategia Rozwoju Gminy Zielonki jest spójna z tymi założeniami, w szczególności widać to w Domenie I – Przyjazne środowisko do życia, w której działania gminy będą nakierowane na ochronę zasobów naturalnych (powietrze, woda) i edukację ekologiczną.

Obszar IV – Zarządzanie Strategiczne (cel szczegółowy - System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030). Kierunkami rozwoju w ramach tego obszaru, jakie wyznaczyła sobie małopolska są System zarządzania strategicznego rozwojem, współpraca i partnerstwo oraz promocja regionu. Działania zaplanowane w ramach domeny II – przestrzeń do mieszkania i rozwoju przedsiębiorczości Strategii Rozwoju gminy Zielonki wpisują się

w ten obszar działań województwa małopolskiego, w szczególności cel gminy, jakim jest zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym gminy.

Obszar V – Rozwój zrównoważony terytorialnie (cel szczegółowy - Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach). W ramach tego obszaru zostały wyznaczone Obszary Strategicznej Interwencji Województwa Małopolskiego, w których znalazła się gmina Zielonki, jako członek Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz gmina, na terenie której znajdują się ważne przyrodniczo obszary.

Reasumując, działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Zielonki w pełni wpisują się w założenia regionalne zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030.

Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030".

Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030" została przyjęta w drodze uchwały Nr XXV/291/2020 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 25 listopada 2020r.

Wizja rozwoju powiatu krakowskiego mówi o tym, że *powiat krakowski w 2030 roku to obszar rozwiniętej gospodarki i turystyki opartej na istniejących zasobach przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego, gwarantujący swoim mieszkańcom wysoką jakość życia poprzez dostęp do infrastruktury i usług publicznych oraz pozbawione zanieczyszczeń środowisko*. Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego zakłada 7 głównych celów strategicznych rozwoju powiatu, a cele Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030 są spójne z celami powiatu, co pokazuje tabela poniżej.

Tabela 3. Spójność celów Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030" z celami Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.

Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030"	Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie systemu świadczenia usług pomocy społecznej i usług zdrowotnych.	Cel strategiczny. Wsparcie systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.
Cel strategiczny 2. Kształcenie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego powiatu krakowskiego.	Cel strategiczny. Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych.
Cel strategiczny 3. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki powiatu krakowskiego.	Cel strategiczny. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Cel Strategiczny. Zachowanie wysokich standardów edukacji szkolnej, przedszkolnej oraz opieki nad małymi dziećmi.
Cel strategiczny 4. Ochrona, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego powiatu krakowskiego.	Cel strategiczny: Ochrona zasobów naturalnych i środowiska.
Cel strategiczny 5. Spójność i ład przestrzenny powiatu krakowskiego	Cel strategiczny: Zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym gminy. Cel strategiczny: Zielone Zielonki – zadbane przestrzenie zielone.
Cel strategiczny 6. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej powiatu krakowskiego oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego mieszkańcom	Cel strategiczny. Integracja systemu transportowego. Cel strategiczny. Zarządzanie mobilnością na terenie gminy Zielonki
Cel strategiczny 7. Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego.	Cel Strategiczny. Wzmacnianie profesjonalnej obsługi mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 "Powiat Krakowski 2030", załącznik uchwały nr 263/20 Zarządu Powiatu Krakowskiego z dnia 8 października 2020.

Założenia Strategii Metropolia Krakowska 2030

Strategia Rozwoju Gminy Zielonki jest spójna z założeniami Strategii Metropolii Krakowskiej¹⁰, co zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 4. Spójność celów Strategii Metropolia Krakowska 2030 z celami Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.

Strategia Metropolii Krakowskiej 2030 – cele główne	Strategia Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030 – cele strategiczne
1. Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze.	CS 4.1. Wzmacnianie profesjonalnej obsługi mieszkańców.
2. Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia.	CS 1.1. Ochrona zasobów naturalnych i środowiska. CS. 1.2. Zielone Zielonki – zadbane przestrzenie zielone. CS. 2.1. Zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym gminy.
3. Metropolia Krakowska sprzyjająca aktywnej, ekologicznej, i efektywnej mobilności.	CS. 3.1. Integracja systemu transportowego. CS. 3.2. Zarządzanie mobilnością na terenie gminy Zielonki.
4. Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy.	CS. 2.2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.
5. Metropolia Krakowska inspirująca, czerpiąca z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazująca na sieciach współpracy.	CS. 4.3. Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb różnych grup wiekowych. CS.4.5. Młodzież działa – młodzieżowa strategia rozwoju gminy
6. Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach.	CS. 4.2. Zachowanie wysokich standardów edukacji szkolnej, przedszkolnej oraz opieki nad małymi dziećmi. CS.4.5. Młodzież działa – młodzieżowa strategia rozwoju gminy
7. Metropolia Krakowska zapewniająca mieszkańcom nowoczesne i dostępne usługi społeczne, ceniąca równość i solidarność społeczną.	CS. 4.4. Wsparcie systemu opieki zdrowotnej i polityki społecznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie założeń Strategii Metropolia Krakowska 2030

¹⁰ W momencie zakończenia prac nad Strategią Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030 Strategia Metropolia Krakowska 2030 nie została jeszcze uchwalona.

Ramy finansowe i źródła finansowania

W planie finansowym uwzględniono zadania priorytetowe – rzutujące w największym stopniu na osiągnięcie założeń Strategii.

Tabela 5. Ramy finansowe Strategii.

L.p.	Nazwa zadania	Szacunkowy koszt	Czas realizacji
1.	Wymiana pieców węglowych na terenie gminy.	6 000 000	2021-2026
2.	Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w ramach realizacji Projektu POIiŚ pn. „Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Zielonki – IV etap” realizowanego w latach 2017-2022 wraz z jego dalszymi kontynuacjami po 2022 roku.	24 000 000	2021-2025
3.	Opracowanie planu mobilności.	100 000	2023-2024
4.	Opracowanie koncepcji architektoniczno-budowlanej Centrum Administracyjnego Urzędu Gminy Zielonki - stworzenie Centrum Obsługi Mieszkańca.	40 000 000	2025-2030
5.	Rozwój infrastruktury szkolno-przedszkolnych budynków oświatowych, w tym budowa nowego obiektu w Przybysławicach oraz realizacja, w miarę potrzeb kolejnych inwestycji w południowej części gminy.	70 000 000	2021 - 2030
6.	Budowa biblioteki publicznej z salą ekspozycyjną na obiekty muzealne, archiwalia.	12 000 000	2021-2025
7.	Modernizacja boiska dla klubu sportowego LKS Zieleńczanka.	3 000 000	2021-2025
8.	Budowa parku rekreacyjnego dla młodzieży typu skatepark.	500 000 – 1 000 000	2021-2025
9.	Modernizacja i budowa budynków ochrony zdrowia w Zielonkach i Węgrzicach.	15 000 000	2023-2030
	SUMA	170 600 000- 171 100 000	

Źródło: opracowanie własne.

Wdrażanie założeń Strategii Rozwoju Gminy Zielonki (w tym osiągnięcie zaplanowanych celów) wymaga zapewnienia odpowiednich środków finansowych na realizację zaplanowanych działań. Będą one pochodzić z różnych źródeł, wśród których należy wymienić:

- Środki własne JST (środki pochodzące z budżetu gminy), jest to jedno z podstawowych źródeł finansowania zaplanowanych działań w niniejszej Strategii. Środki własne JST zapewnią zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również będą stanowiły wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE i innych źródeł.

- Środki pozyskane z Unii Europejskiej - Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 umożliwi pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz programu regionalnego. Środki finansowe na realizację celów tych programów będą pochodzić z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także z nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Należy jednak nadmienić, że podział środków w ramach dostępnych programów oraz opracowywanie ich ostatecznej wersji w dalszym ciągu trwa na szczeblu centralnym.
- Skarb Państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach, zwłaszcza w Ministerstwie Sportu i Turystyki, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju; Fundusz Inicjatyw Obywatelskich;
- Środki funduszy celowych w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej;
- Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego);
- Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW, TABEL I ZDJĘĆ

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Mapa Gminy Zielonki z wyznaczonym OSI.	73
Rysunek 2. Mapa Gminy Zielonki z wyznaczonym OSI.	77

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Zmiana liczby ludności ogółem w gminie Zielonki w latach 2010-2019.....	5
Wykres 2. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie edukacja i wychowanie.....	8
Wykres 3. Ocena zmiany sytuacji na terenie gminy Zielonki w 2020 r. na przestrzeni ostatnich 10 lat w dziedzinie pomoc społeczna i opieka zdrowotna	13

SPIS TABEL:

Tabela 1. Aktywności podejmowane przez mieszkańców w gminie Zielonki, w Krakowie bądź w innej gminie.....	15
Tabela 2. Wybrane dokumenty wykonawcze w gminie Zielonki.	84
Tabela 3. Spójność celów Strategii Rozwoju Powiatu Krakowskiego. Powiat krakowski 2030 z celami Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.	93
Tabela 4. Ramy finansowe Strategii.	95

SPIS ZDJĘĆ:

Zdjęcie 1. Szkoła Podstawowa w Zielonkach.....	7
Zdjęcie 2. Szkoła Podstawowa w Bibicach.....	7
Zdjęcie 3. Półmaraton w gminie Zielonki	9
Zdjęcie 4. Dzieci i młodzież kultywujące tradycję Pucheroków w gminie Zielonki.....	9
Zdjęcie 5. Park Wiejski w Zielonkach	10
Zdjęcie 6. Straż pożarna w gminie Zielonki	12
Zdjęcie 7. Centrum Medyczne w Batowicach	13
Zdjęcie 8. Rolnictwo w gminie Zielonki.....	16
Zdjęcie 10. Panorama Owczar	17
Zdjęcie 9. Zabudowa mieszkaniowa w Zielonkach.....	17
Zdjęcie 11. Rajd rowerowy w gminie Zielonki.....	18
Zdjęcie 12. atrakcje turystyczne w gminie Zielonki,	19
Zdjęcie 13. Zabudowa mieszkaniowa w miejscowości Węgrzce.....	21
Zdjęcie 14. Nowa zabudowa mieszkaniowa w miejscowości Węgrzce	21
Zdjęcie 15. Pętla autobusowa w Pękowicach.....	23
Zdjęcie 16. Chodnik przy drodze 794	24
Zdjęcie 17. Ciąg pieszo-rowerowy Bibice-Wola Zachariaszowska.....	24

UZASADNIENIE

Wraz z końcem roku 2020 upłynął termin obowiązywania dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2010-2020. W listopadzie 2020 roku, uchwałą Nr XXII/118/2020 Rada Gminy Zielonki określiła szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu nowej Strategii z perspektywą do roku 2030. Zgodnie z przyjętym harmonogramem w dniach od 24 marca 2021 r. do 30 kwietnia 2021 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Zielonki na lata 2021-2030, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podlegał również konsultacjom z sąsiednimi gminami, z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, z Województwem Małopolskim i z Powiatem Krakowskim. Stanowisko do zgłoszonych uwag opracowane wspólnie z Zespołem do spraw opracowania projektu Strategii zostało zawarte w załączniku do Zarządzenia Nr 113 Wójta Gminy Zielonki z dnia 28 maja 2021 roku.

Zgodnie z art. 10f ust.4 ustawy o samorządzie gminnym strategię rozwoju gmin przyjmowane są przez właściwe rady gmin jednostek samorządu terytorialnego. Przedłożona strategia opracowana w trybie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju będzie kluczowym dokumentem stanowiącym podstawę strategiczną do pozyskiwania funduszy europejskich w kolejnej perspektywie finansowej.

Mając powyższe na względzie, podjęcie przedmiotowej uchwały jest celowe i uzasadnione.